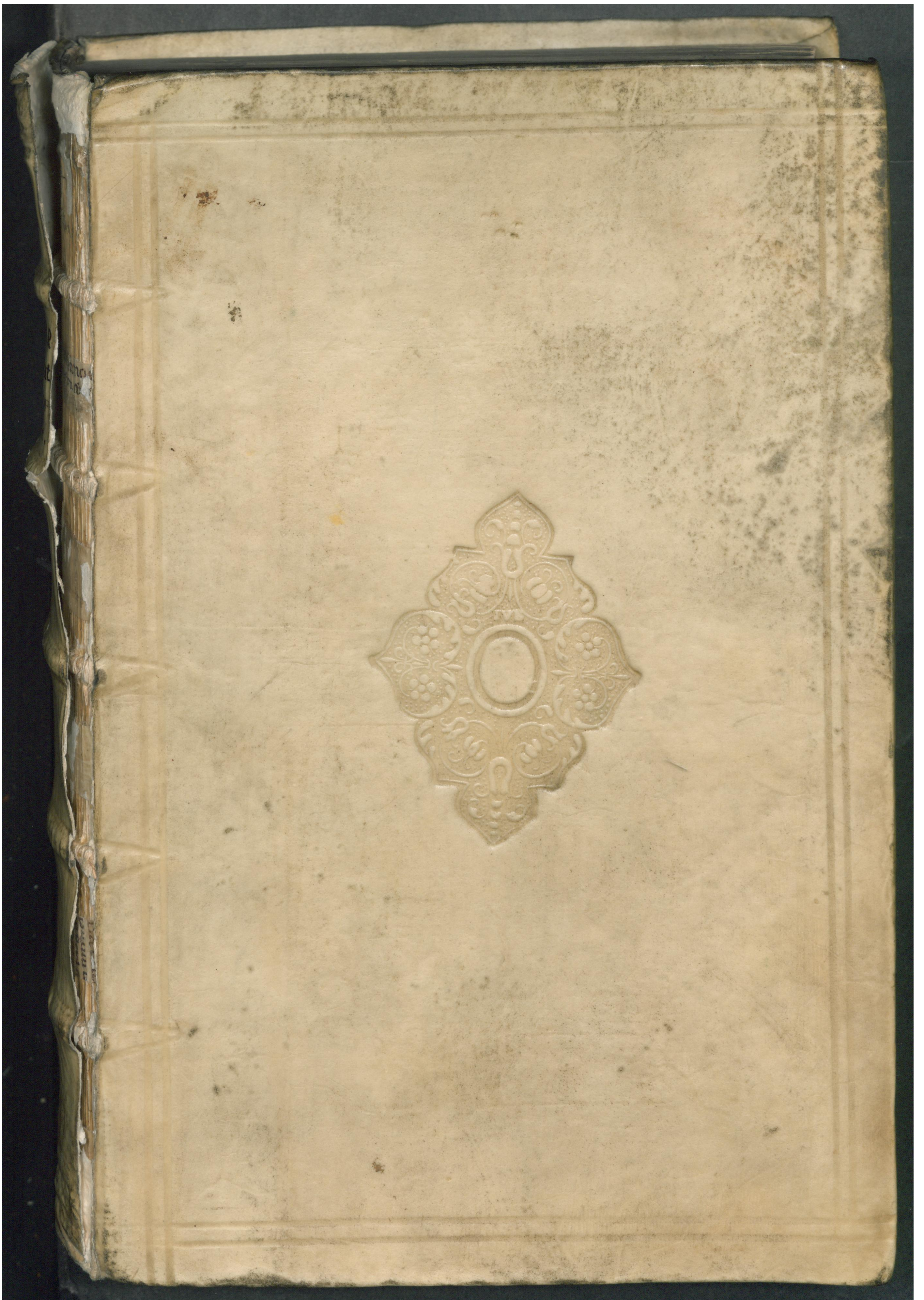
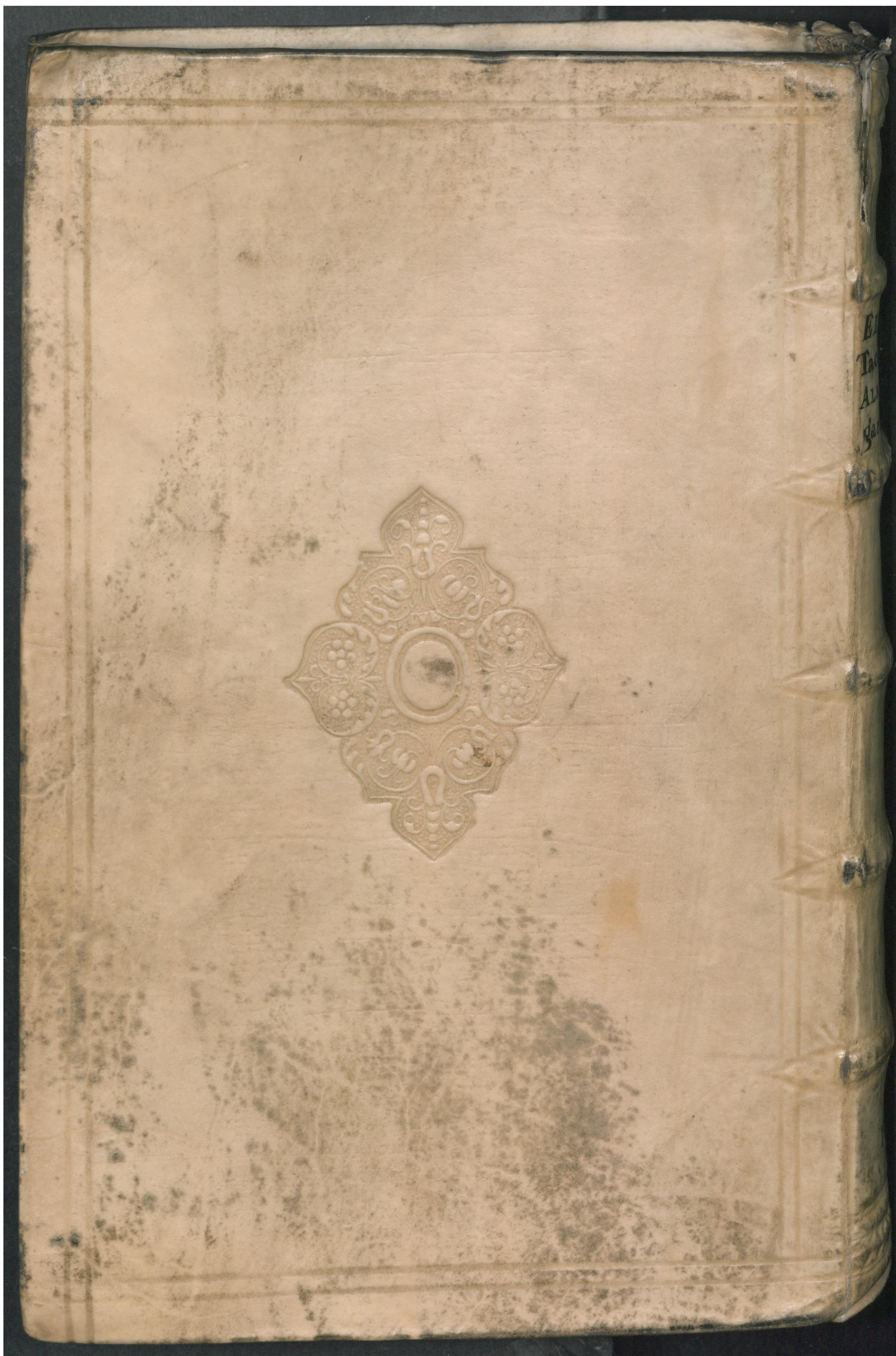

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

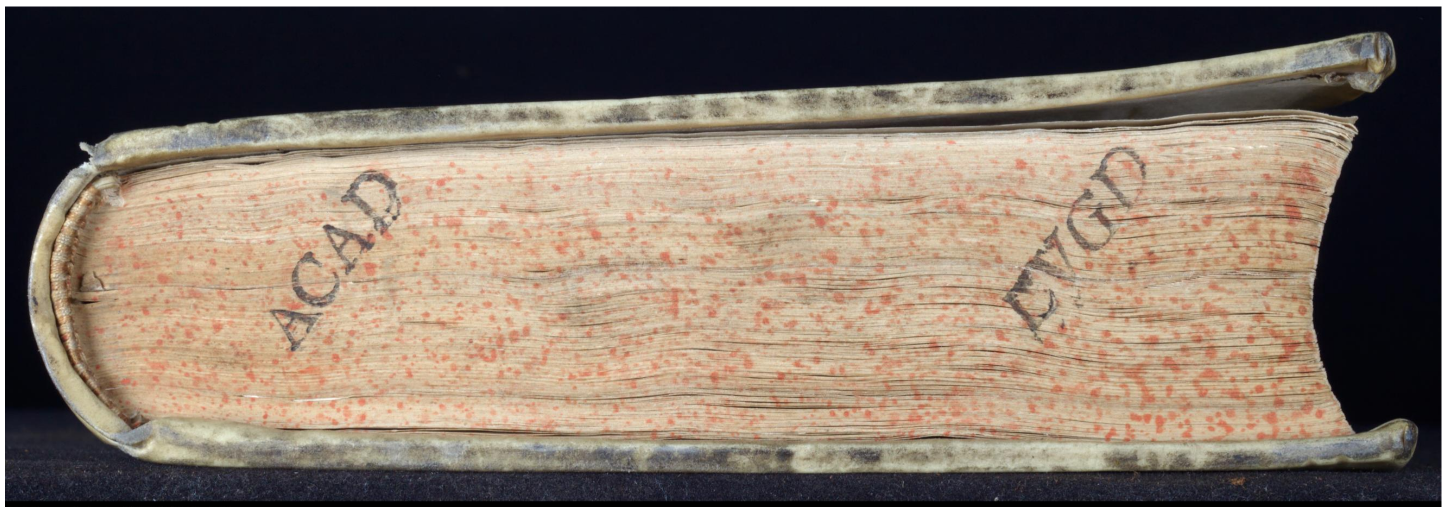
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

HILDEGARDIS DE Pinguia, eiusdem PRAEFATIO.

N CREATIONE Hominis de terra, alia terra sumpta est, quæ homo est: et omnia elementa ei seruiebant. quia uiuere eum sentiebant, & obuiam omnibus conuersationibus eius cum illo operabantur, et ipse cum illis. Et terra dabat uiriditatem suam secundum genus, & naturam, & mores, & omnem circuitionem hominis. Terra enim cum utilibus herbis, ostendit circumitionem spiritalium morũ hominis, eos discernendo: sed in inutilibus herbis, demonstrat inutiles & diabolicos mores eius. Quædam enim herbæ sunt, quæ cum quibusdam cibis coquuntur: & hæ hominem uelocem ad pastum faciunt: & leues sunt. quia hominem non multũ grauem faciunt: & istæ carni hominis assimulantur. Et succus pomiferum arborum incoctus, & noctuus est: sed coctus, leuis: & comparatur sanguini hominis. Infructifera autem ligna, quæ non generant, ligna sunt, & non arbores, sed tantum folia habent, quæ homini ad comedendum inutilia sunt: ita, ut si quis illa comederet, ei nõ multum prodessent, etiamsi eum non multum lædunt: & tabi hominis comparantur. Illud uero quod in arboribus & in lignis est, unde funes fiunt, uenis hominum assimilatur. Lapides etiam terræ, ossibus hominis comparantur: & humiditas lapidum, medullæ ossium. quia lapis cum humiditate hac, calorem etiam habet. Sed lapides cum quibus tecta teguntur, unguibus hominis in manibus, & in pedibus assimilant. Et quædam herbæ aëriæ sunt, ita quod de aëre crescunt: et hæ etiam ad digestionem hominis leues sunt, & lętæ naturæ: ita, ut hominem qui eas cõmederit lętum faciant, crinibus hominis assimilantur. quia ipsi leues sunt & aërię. Et aliæ quędam herbæ uentosæ sunt, ita quod de uento crescunt: & etiam siccæ sunt, & graues ad digestionem hominis, et tristis naturæ, ita, ut hominem qui eas comedit, tristem faciant: hæ sudori hominis assimilantur. Succus autem inutilium herbarum quæ comedi non possunt, uenenosus est. quoniam ipsę ad cibum hominis mortiferæ sunt: hæ digestioni hominis comparantur. Et terra sudorem, humorem, atq; succum habet. Sudor enim inutiles herbas profert. Humor eius utiles, quæ comedi possunt, & quæ ad alios usus hominum ualent. Succus autẽ uindemiam, & germinantes arbores producit. Sed herbę quæ per laborem hominis seminantur, uelut domestica animalia, quæ homo in domo sua cum sollicitudine enutrit, per laborem illum quo ab homine exarantur et seminantur, acerbitatem et amaritudinem amittunt, ita ut humiditas eorundem succorum, qualitatem succi hominis tangat, & quod modo cibis & potibus bonæ & utiles sunt. Herbæ autem quæ cadente semine suo, absq; labore hominis

A

Applicatio hominis ad creaturas.

Terræ Sudor. Humor Succus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C crescunt, & repente ac festinanter ut indomitę bestiæ surgunt, contrariæ sunt homini ad comedendum. quia homo lactendo, comedendo, & temperato tempore nutritur: quod in herbis istis non fit: sed tamen noxios et infirmos humores in hominibus quædam earum in medicina compescunt. Omnis autem herba aut calida, aut frigida est: & sic crescit. quia calor herbarum animam, & frigus corpus significat: & in his secundum genus suum uigent, cum aut in calore, aut in frigore habundant. Si enim herbæ omnes calidę essent, & nullę frigidæ, contrarietatem utentibus facerent: si autem omnes frigidæ, & nullæ calidæ essent, item inæqualitatē hominibus pararent. quia calidæ frigori, & frigidæ calori hominis resistunt. Et quædam herbę uirtutem fortissimarum aromatum, et austeritatem amarissimarum in se habent: unde et plurima mala cōpescunt. quoniam maligni spiritus has fugiunt, & in indignatione habent. Sed & quædam herbæ sunt, quæ uelut speciem elementorum in se habent. & in quibus homines decepti, fortunam suam quærere conantur: et has diabolus amat, et se his admiscet.

¶ Partitur autem PHYSICA hæc S. Hildegardis in Quatuor Libros.

PRIMVS, continet Elementorum, Fluminumq́; aliquot Germaniæ, Metallorum item naturas & operationes.

SECVNDVS, naturas & effectus Leguminum, Fructuum, & Herbarum.

TERTIVS, Arborum, & Arbustorum.

QVARTVS, Piscium, Volatilium, & Animantium terræ.

GARDIS LIB. I.
CONTINENS ELEMENTO-
rum, Fluminum aliquot Ger-
maniæ, Metallorumque
naturas & effectus.

DE AERE. CAP. I.

ER SPIRAMEN EST, QVOD IN RORE humorẽ germinantibus infundit, ita quod oĩa uirescunt, & quod per flatũ flores educit, & quod per calorem omnia ad maturitatem confirmat. Aer autem qui proximus dispositioni lunæ & stellarum est, sidera humectat, uelut terrenus aer terram, & animalia irrationabilia, & sensibilia secundum naturam ipsorum uiuificat et mouet: nec ideo in se minoratur: sed cum eadem animalia moriuntur, idem aer ad pristinum statum suum reuertitur, nec inde in se augmentatur, sed manet ut prius fuit. Aer autem terrenus qui terram humectat, arbores ac herbas uirescere, crescere, ac moueri facit: nec cum in multis est, in se deficit: nec ipsis abscisis, aut euulsis, cum eis inciditur, aut in se deficit, sed in statu suo ut ante permanet. Cum in uere ad æstatem surgit, & cum etiam ad hyemem inclinatur, aer tunc est quasi torpescat, uelut uinum quod iam in uiribus suis deficit: & tũc idem aer quandam albuginem emittit, quæ quasi uolutando super terram cadit. B Homo autem de ea albugine accipiat quantum potuerit: & si alicui homini aut albugo, seu hebetudo in oculo iam crescit: prædictam albuginem äeris super eundem oculum sæpe liget, & curabitur. Quod si uermis carnem hominis comedit, uel iam comedere incipit: ibi de eadem albugine äeris desuper ponatur, & uermis ulterius non procedet, sed morietur. quia prædicta despumatio äeris uermem ex despumatione humorum hominis procedentem, et de malis humoribus natum, mortificat.

Ad albuginem oculorũ.

Ad Vermẽ.

DE AQVA CAP. II.

AQVA DE uiuente fonte est, & de ipso etiam salientes aquæ sunt. Omnes sordes abluit. Si autem sanguis, & aqua in oculis hominis, aut præ senectute, aut præ aliqua infirmitate supra modum attenuantur: ad flumen uadat, aut nouam aquam in aliquod uas fundat, & se desuper inclinans, humorem eiusdem aquę oculis excipiat: & sic humor ille aquam oculorum suorum, quæ iam in ipsis arescit, eos lucidos reddet. Lineum quoque pannum accipiat, & illum in pura et frigida aqua intingat: ac eum sic timporibus suis & oculis circumponẽs, liget: cauens, ne oculos interius tangat: ne ab aqua exulcerent. Ideo autem lineo panno: quia suauis est, et oculos madefaciet frigida aqua, quatenus aqua ocu

Ad oculos sanguineos, uel aqueos.

C lorum per aquam iſtam ad uiſum reſuſcitetur. quia enim oculi ignei ſunt, de igne pellicula oculorum exſpiſſatur, & cum aqua (ut prędictum eſt) tangitur, eadem pellicula per frigiditatem & humiditatẽ aquę attenuatur. Firmatura Dentium. Qui autem ſanos & firmos dentes habere uult: in mane diei cum de lecto ſuo ſurgit, puram & frigidam aquam in os ſuum ſumat, & ita per mediam horam in ore teneat: ſcilicet ut liuor qui circa dentes eſt ſuos, emolleſcat, et ſic aqua ipſa quam in ore tenet, dentes lauet: & hoc ſæpe faciat, & liuor circa dentes amplius non creſcet, ſed ſani permanebunt. Quia enim liuor dentibus per ſomnum adhæret, cum homo de ſomno ſurgit, frigida aqua purget. quia ipſa dentes magis quam calida aqua purgat: quia calida aqua eos fragiliores facit. Ad menſtrua inordinata. Sed & mulier quæ iniuſto tempore multa menſtrua inordinate patitur, lineum pannum in aqua frigida intingat, & femoribus ſuis ſæpe circumponat: ut interius infrigeſcat: quatenus per frigiditatem linei panni, & frigidæ aquę, iniuſtus fluxus ſanguinis retineatur. Deinde omnes uenas ſuas, ſcilicet quę in cruribus, et in uentre, a pectore ac brachijs ſunt, ſurſum manibus ſuis leniter comprimendo ſæpe moueat: quatenus coerceantur, ne iniuſtum iter ſanguini faciant. Sed et caueat, ne nimis laboret: et ne multum in eundo fatigetur: ne inde ſan-
D guis moueatur. Et etiam caueat, ne duros et amaros cibos comedat: ne ei iniuſtam digestionẽ parent: ſed mollia, et ſuauia cibaria interim ſumat: quatenus eam interius ſanent: et uinum, ac ceruiſiam bibat: quatenus ex his confortetur, ut ſanguinem retinere poſſit.

DE SALE. CAP. III.

SAL DE IGNE ſiccum eſt, de humiditate uero aquæ guſtum habet. Sal itaqꝫ ualde calidus eſt, et aliquantum humidus, et ad multos uſus homini utilis eſt. Si quis homo cibum abſqꝫ ſale comedit, ipſum interius tepidum facit: ſed ſi eum moderate temperatum cum ſale comedit, ipſum confortat, et ſanat. Qui autem ſalſum cibum comedit, eum interius aridum facit, et lædit: et tunc ſal ſuper pulmonem ut arena cadit, et pulmonem ſiccat (quia pulmo humiditatem quærit) et ſic pulmonem lædit et opprimit. Et ſi etiam tunc ſuper iecur cadit, illud etiam aliquantum lædit, quamuis iecur forte ſit, et quamuis ſal exuperet. Vnde omnis cibus ita ſaliri debet, ut cibus ſaporem ſuum plus habeat quam ſal in eo ſentiatur. Sal autem ſuper ignem aſſus, ſanabilior eſt quam crudus ſal. quia humiditas quæ in eo fuit, exſiccata eſt. Et ſi homo eum cum pane, aut cum quolibet cibo moderate comedit, bonum et ſanum ei eſt.

Sal est quasi sanguis, & quasi flos aquarum est: & ideo moderate utenti uires tribuit, inmoderate uero utenti uelut inundatio, & uelut procella est. Lucidus uero sal maiorem calorem habet quam alius sal, & etiam quandam humiditatem habet: & utilis est ad usum hominis, et ad omnia medicamenta; ita ut si eis modicum quid ex ipso additur, tanto meliora sunt: & ita preciosior est etiam alio sale, sicut pigmenta alias hærbas præcellunt. Et si homo de sale isto modicum cum cibo, aut cum pane comedat, etiam absq; alio condimento, tunc eũ confortat, & sanat, pulmonemq; eius iuuat. Si autem inmoderate, & sine temperamento eum comedit, pulmonem ipsius in ipso debilitat, & lædit. Nam de fortissima ui humiditatis aquarum, & terræ sudat: ideoq; moderate utenti, bono calore, & bonis uiribus suis uires tribuit: inmoderate autem utentem sicut repentinus fluctus euertit. Quod autem homo multã sitim patitur, cum plurimum sal comedit, hoc ideo est: quia sal pulmonem eius siccat, & bonos humores in eo arefacit, & tunc pulmo & humores humiditatem in illo requirunt, et sic homo sitit. Quod si homo ille tunc multum de uino bibit, ut sitim in se extinguat, in insaniam se ducit. quemadmodum Loch fecit, cum uinum supra modum bibit. Vnde salubrius & sanabilius est homini, ut aquam post sitim bibat, quam uinum: ut sitim in se extinguat.

A

Salis origo.

B

De MARI Cap. IIII.

MARE FLVMINA emittit, quibus terra irrigatur uelut sanguine nenarum corpus hominis. Quædam autem flumina in impetu, quędã in lenitate, quædã in procellis a mari exeunt. Et terra in decursu uniuscuiusq; fluminis aliquod genus æramentorum habet: nisi quę aut nimis pinguis, aut nimis arida, aut rigosa est, ita quod ex illa æramenta fieri nequeũt. Sed ab illa, quæ in his temperata est, ęramenta fiunt.

De SEH. Cap. V.

SEH IMPETV maris oritur: & fundus, & arena eius uelut palus sordidantur. quoniam cum procellis interdum surgit, ac interdum cum eis cadit. Aqua eius nec cruda in potu, nec cocta in cibo sumpta ad digestionem, aut ad alias sanitates sana est: quia de spuma maris oritur. Sed qui ex illa balneum facit, & faciem lauat, cutem albam & sanam exterius parat. quoniã salsa est: sed eum interius lędit. In id uero Seh diuersa animalia piscíũ de mari exeunt. quæ de salsugine arenosi fundi eius sana & pinguia efficiunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De RHENO. Cap. VI.

RHENVS impetu emittitur, atqꝫ lucidus est, et arenosam terram decurrit: cuius arena leuis, et temperata est: unde etiam in ea æramentũ reperitur. Et quoniam a mari in impetu egreditur, aliquantũ asper est ut lixiua: et cruda sumpta, noxios et liuidos humores in homine consumit: sed si noxios et liuidos humores in homine non reperit, cruda eius aqua sumpta, hoĩem sanũ magis exulcerat. quia in eo nõ inuenit quod purget. Deniqꝫ cum cibus cum eo coquitur, liuores eiusdem cibi consumit, & sic ipsum cibum aliquantum sanum reddit. Sed tamen si eadem aqua in cibis, aut in potibus sumitur, aut si caro hominis balneo, aut lauatione faciei perfunditur, eam inflat, & tumidam & distortam reddit, & nigram parat: ac etiam carnes cum ea coctas nigras facit, & inflat. quia aspera est, & carnem hominis cito pertransit. Pisces uero eiusdem fluminis nouiter capti, ad comedendum sani sunt: sed inueterati, cito putrescunt: quia eadem asperitate contriti sunt.

De MOGO. Cap. VII.

MOGVS ab origine maris, aliquantũ tepide impellitur: & quia tardus est, facile impeditur & cessat: & ideo etiam aqua eiusdem fluuiĩ pĩguis est, et arena eius limosa. Aqua eiꝰ in cibo et in potu sumpta, et caro hoĩs balneo perfusa, seu facies lota, cutẽ et carnẽ lucidã et leuẽ facit: nec hominem transformat, nec infirmum reddit. Carnes quoqꝫ cum ea coctas, albas reddit, et inflat. quoniam in cursu suo aspera nõ est, sed le-

D nis. Et pisces eius si nouiter capti sunt, sani sunt, et diu durare possunt. quia propter lenitatem eiusdem aquæ non fatigantur, nec in ea laborant, ideoqꝫ et caro eius durat.

De DVNOVVA. Cap. VIII.

Danubius

DVNOVVA de impetu maris oritur, et ideo aqua eius lucida et aspera est, et arena eius sana et pulchra est: sed eadem aqua ad cibum et ad potum non est sana. quoniam uiscera hominis asperitate sua lædit: cutem hominis propter asperitatem suam nigram facit, sed cutem infirmam non parat. quoniam lucida et aspera est. Pisces eius sani sunt, et durare possunt: quia eadem aqua aspera est.

De MOSELLA. Cap. IX.

MOSELLA de aquis oritur quæ de mari fluunt: et ideo lenis et lucida: & turbulẽtia eius ad fundũ cadit: unde et arena eius liuosa est: et ideo etiam pisces eius non sunt sani, nec diu durare possunt. quia de fœditate pascuntur.

De NA. Cap. X.

NA ORITVR de sordidis aquis quæ de mari effluunt: de quibus quidam lucidi riuuli interdum fluunt: et ideo Na in cursu suo instabilis est, ita quod aliqñ in impetu, aliquando in torpore fluit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

& quia interdum uelociter currit, cito impeditur, & cito cessat: & arenã & litus nõ multũ in profunditate edit. Cutem hominis albam, et spissam, sed rugosam parat, & uiscera dolere non facit. Quoniam impetus & torpor cursus eius nociui non sunt, quamuis instabiles sint. Pisces eius pingues, & sani sunt, nec cito putrescunt. quia eadem aqua instabilis est, ita quod modo uelociter, modo tepide currit, nec arenã fodit: & ideo etiam pisces in ea stabiliores sunt: quia plurima pascua in ea inueniunt.

De GLAN. Cap. XI.

GLAN de alijs fluminibus ortum habet, idcirco & aqua eius aliquantum aspera & sana est, atq; ad cibos & ad potus, ad balnea, & ad faciem lauandã ualet. Pisces quoq; eius sani sunt, sed diu durare non possunt: propter asperitatem eiusdem aquę: arenaq; eius pulchra & sana est.

De TERRA. Cap. XII.

TERRA naturaliter frigida est, & plurimas uires in se habet. Ipsa namq; in ęstate inferius frigida est, & superius ardore solis calida: quoniam sol per uires radiorum suorum calorem tunc gignit. In hyeme autem interius calida est: alioquin de frigida ariditate scinderetur: & superius frigida est. quoniam sol tunc uires suas super terram subtrahit: & sic terra in calore uiriditatem, in frigiditate ariditatem ostendit. Nam in hyeme sol super terram sterilis est, & sub terram calorem suum figit: quatenus terra diuersa gramina seruare possit: & sic illa per calorem & frigiditatem cuncta gramina profert. Et terra alba, id est pallida, & nigra, rufa, & subuiridis est. Terra quæ alba, scilicet quę pallida est, & arenosa, aliquantũ arida est, ac grossam humiditatẽ, & guttas grossas pluuiæ habet: et ex humiditate hac grossa, uinum, et pomifera ligna gignit, et modicum frumenti. quoniam terra quæ subtilem humiditatem (uelut minutę guttę sunt) in se retinet, ex ipsa subtili humiditate frumentum gignit, & modicum uini, & pauca ligna pomifera. Terra autem quæ nigra est, in recto temperamento, frigidulam humiditatem habet, quæ nec nimis multa, nec nimis parua existit, sed moderata: & ex humiditate ista non omnes fructus gignit, sed fructũ quem gignit pleniter affert, & de humiditate sua tempestatibus interdum quassata, in fructu defectum habet. Sed terra rubea, rectum temperamentum in humiditate & in ariditate habet: & ideo plurimos fructus profert, qui prę multitudine ita ad perfectum peruenire non possunt: & quia rectum temperamentũ habet, tempestatibus nõ facile læditur.

B

Terræ color uarius.

C

De terra quæ Calaminum dicitur. Cap. XIII.

TERRA quæ dicitur Calaminum, nec temperate calida, nec temperate frigida est, sed tepida: & fructus ad perfectum non gignit, sed tamẽ quosdam fructus profert, qui ad perfectum nõ ueniunt: quia tepida est: & si alijs pigmentis addit, liuores quorundã post triduũ minuit.

DE TERRA quæ Creta dicitur. Cap. XIIII.

TERRA quæ Creta dicitur, frigida est, nec multum fructum gignit: quoniam frigida est, et arida: sed a uelliribus putredinem uetat, ne putrescant, cum eis superponitur: & medicinæ non conuenit.

De AVRO. Cap. XV.

AVRVM calidum est, & quandam naturam uelut sol habet: & quasi de aëre est, & ruborem ex igne habet: & etiam de humido aëre est. Sed qui febrem in stomacho habet, cum ignito auro purũ & bonum uinum calefaciat, & sic bibat, & febris eum relinquet. quoniã bona uirtus eiusdem auri, cum alterato calore, ui ignis, ut predictum est, prauos humores stomachi aufert. Vino autem, & non aquę imponatur: quia uinum liuorem in stomacho hominis plus consumit quam aqua.

Ad Febres.

Quod si alicubi in corpore hominis tumor exurgit, aurum in sole calefaciat, & illud ita circum inflationem eiusdem tumoris, quasi liniendo ducat: & idem tumor euanescet. quoniam bona uirtus auri, cum ad ignẽ solis excitatur, mox idem aurum, quod ab igne sit, quasi per calorem solis reuiuiscit, atq; insurgentes humores fortitudine sua fugat.

Ad Tumores corporis.

D

De ARGENTO. Cap. XVI.

ARGENTVM frigidum est, & de frigido aëre est, qui frigidũ uentum illum habet, qui etiam terram frigidam facit. Homo autem qui superfluitatem humorum in se habet, & illos per exscreationẽ sæpe eijcit: argentum ualde purum frigidum in igne, igniri faciat: & sic ignitum in bonum uinum ponat: & hoc quater, uel ter faciat. quatenus idem uinum ab eo satis incalescat: & sic illud ieiunus, & ad noctem sæpe bibat: & superfluos humores in eo minuit & consumit. fortis enim natura frigiditatis argenti, calidos & frigidos, ac humidos humores, acumine suo, cum ardore ignis, & cum calore alterati uini minuit: ut præfatum est. Si autem in argenteo uase cibũ, seu potum accipit: nec ipsi multum prodest, nec ipsi ad sanitatem corporis obest. Quod si aliquis argentũ in puluerem redactum comederet, nimis graue & nimis frigidum in stomacho eius esset, et etiam inde postea læderetur, etiam si eum tunc contra aliquã infirmitatem iuuaret.

Ad humores corporis superfluos.

De PLVMBO. Cap. XVII.

PLVMBVM frigidum est, & hominem lęderet, si illud aliquo modo in corpus suũ duceret: & hoc quidẽ faceret propter frigus quod in se habet: & quia etiam aliquantum crudosum est, et quasi despu

matio & purgamentum aliorum æramentorum. Si mortuus homo intumescit, & ei plumbum superponitur, tumorem eius aufert, & frigiditate sua aliquantum restringit, qm̃ ille uitalem halicum non habet. Si autem super uiuum hominem poneretur qui intumesceret, totus scinderetur, nec uiuere posset. quoniam frigiditas eius pertransiret illum, & scinderet. quia uelut despumatio aliorũ æramentorũ est. Sed nec cibus, nec potus in plumbeo uase ualet: propter frigiditatẽ quam in se habet.

A

DE CVPRO CAP. XVIII.

CVPRVM CALIDVM existit, et ciro frigescit, et est uelut fauillæ auri, scilicet ut fauillæ quæ de ardentibus prunis cadunt. Homo autem qui quaslibet febres habet, & etiam febres illas quæ in stomacho nascuntur, ita tamen quod nec quotidianæ, nec tertianæ, nec quartanæ sunt: sed quod idem homo oscitat, & quod brachia ac totum corpus suum sępius extendit, & quod tardus est, ac quod fastidium ciborum habet: purum cuprum ad pondus quinq; nummorum accipiat, & in uinum franconicum & purum ac bonum ponat quantum picarium capit: & ita uinum illud fortiter coquat, scilicet usq; dum minorari incipiat: & sic de igne auferat, & postea per nouem dies idem uinum ieiunus modice bibat, & febres in eo cessabunt. Cuprum enim calorem de repentino & furente igne habet, qui quadam flagrantia de recto igne est; & istud in uinum ponatur, ac fortiter coquat: quatenus uirtus cupri uirtuti uini pleniter commisceatur, & ita prauos humores, et coagulationem eorum examinet. Sed & si quis per guttam paralisis debilitatus est, ita quod se totum contrahit: purum cuprum accipiat, & illud in ignẽ proijciat, usq; dum ignescat: et sic ab eo auferat, ut infrigescat: & denuo in ignem proijciat, ut iterum incalescat: et iterum ab igne auferat, ut infrigescat denuo: & tertia uice in ignem ponat: et cum tunc ignescit, ita ignitum in bonum uinum ponat, & uasculum in quo idem uinum est superius tegat: ne calor, aut uapor eius egrediatur: & sic modice calidum idem uinum bibat, et paralisis in eo cessabit. Tertio autem cuprum hoc in ignem ponitur: ut si quid fęditatis & corruptionis in eo sit, per ignem examinetur, et ita uinum per illud calefactum bibitum, bono calore et uirtute sua, & bono calore uini, noxios humores de quibus paralisis nascitur, fuget. Et si quis uenenũ comedit, aut bibit: bonum uinum accipiat, & quanta tertia pars eius est, aceti addat: & tunc uelut medietas istorum duorum est, de succo rutæ commisceat, & sic uelut quadrantem puri cupri in ignem ponat: sicq; ignitũ, uino illi imponat, ut ita incalescat: et deinde sic calidum per tres dies ieiunus bibat, et tum aut per nauseam, aut per secessum ab eo uenenum recedit. Sed & si equi, asini, aut boues, aut oues, aut caprę, aut porci, aut alia quælibet animalia constrictionem gutturis, seu dolorem capitis habent: homo magnum frustum cupri in caldarium, seu in ollam, seu in patinam ponat, & aquam desuper fundat: &

Ad Febres.

B

Ad Paralisim

Ad uenenum bibitum, uel comestum.

Ad dolorem gutturis, aut capitis animalium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C deinde aquam cum eodem cupro ad ignem feruere faciat, ac sic cum eadem aqua calida pabulum eorundem iumentorum, siue auena, siue fenū sit, semel, aut bis aspergat, ut ita aspersum comedāt, & prædicta pestis ab eis cessabit. Cum enim præfatus calor, & uirtus cupri in aqua ad ignem excitatur, & cum sic in pabulo, aut in potu dolentibus pecoribus datur, prauos humores qui in ea lædunt, et qui in capitibus eorum de corrupto aëre contracti sunt, minuit.

DE AVRICALCO. CAP. XIX.

AVRICALCVM calidum est, et de alio metallo factum est: uelut miles qui de genere suo miles non est, sed factus est miles: ideo ad medicamenta non ualet, sed hominem magis lædit quam ei prosit: ita, ut si homo illud in digito suo uelut anulum gestauerit, aut si alia caro eius corporis inde incaluerit, magis infirmitatē quam sanitatem ex hoc sibi attrahat. quia idem metallum per se nullam uirtutem habet.

DE STAGNO. CAP. XX.

Ad carnem circa oculos natam.

STAGNVM frigidum esse noscitur. Homo autem cuius caro circa oculos suos emergit, stagnū in cineres redigat, illosq; in purum uinum ponat, et ad noctem cum se in lectum collocat, palpebras et D cilia oculorum suorum illiniat: ita tamen ne oculos interius tangat: & palpebrę & cilia oculorū sana & pulchra erunt. Nam frigiditas stagni cum labore uini temperata, carnem quam calidi humores excutiunt, & emittunt, sanat & componit: sed tamen oculorum caliginem non fugat.

Quod si aliquis stagnum ad cutem suam ponit, ita quod cutis & caro eius inde incalescit, infirmitatem corpori suo affert: propter frigiditatem suam. Vel si quis homo in stagneo uase comedit, aut bibit, infirmitatem inde contrahit: ita quod uelut uenenum ei est.

DE FERRO. CAP. XXI.

FERRVM VALDE calidum in sua uirtute est: & ideo forte est, & fortitudo eius ad plurima utilis est. Homo cuius stomachus infrigidatus est, ita quod inde dolet: laminam tenuem de ferro accipiat, illamq; ad ignem calefaciat, & ita calidam stomacho suo superponat: eamq; iterum auferat, ac denuo eam calefaciat, et stomacho suo eam iterum calidam superponat: et sic sæpe faciat, et melius habebit. Quia ferrum calidum, & recti temperamenti est, cum calor eius ad ignem excitatur, & stomacho hominis superponitur, frigidos humores, de quibus stomachus dolet, fugat, ut prædictum est. Quod si aliquis homo ferrum iuxta se habet, ita quod caro eius ab illo incalescit, minus ab eo læditur quam de stagno. quoniam idem ferrum calorem in se habet; et qm̄ rectum æramentum est.

Ad frigiditatem stomachi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE CHALYBE. Cap. XXII. A

CHALYBS VALDE calidus est: & quod fortissimũ est, in æramento ferri est: & diuinitatem dei, fortitudine sua significat: unde & diabolus eum fugit & deuitat. Si autem homo uenenum, aut in cibo, aut in potu esse suspicatur, tunc si cibus humidus est, uelut sorbiciúcula, aut cibus ex oleribus factus, ignitũ chalybem ei imponat: et si uenenum in eo est, illud debilitando attenuat. Vel si cibus siccus est: ut carnes, aut pisces, aut oua: ignitum chalybem uino imponat, & uinum illud super eundem cibum fundat: & si uenenum in illo est, ipsum debilitat. Vel si panis est, ipsum panem, uel similem siccum cibum, uino ignito chalybe calefacto imponat: & si uenenum in eo fuerit, in ipso deprimitũ, ita quod hominem illud comedentem minus lædit. Nam fortitudo chalybis fortissima fortitudo est, quæ ad maiorem fortitudinem æramentorum procedere non potest: & fundamentum omnium inscidentium ferramentorum est: & tantam fortitudinẽ in se habet, ut cum calor eius ad ignem excitatur, ꝙ & absq; calore uini, & cum calore uini uenena debilitat, & ea bono calore & bona fortitudine sua ad nihilum ducit. Nam si chalybs ad ignem ignitus ita in cibum, aut in potum positus fuerit: uel si uinum cum ignito chalybe calefactum super cibum, siue panis, siue caro, siue piscis, siue alij huiusmodi cibi sint, superfunditur, si uenenum in illis est, tunc fortitudo eiusdem constringitur, & debilitatur. quia maxima uis chalybis est, ꝙ uenenum hoc modo arescere facit, quod comedentem, uel bibentem minus lędere poterit: etiam si ille intumescat, uel etiam si aliquandiu infirmetur, tamen certo mortem euadere poterit: ut si etiam aliquis homo idem uenenum gustauerit, eum minime ad mortem perducere poterit, si uenenum illud cum ignito chalybe debilitatum fuerit, ut prædictum est. B

Contra uenenum in cibo.

PHYSICAE S. HILDEGARDIS LIB. II.

De naturis, & effectibus Leguminum, Fructuum, & Herbarũ.

DE TRITICO CAP. I.

TRITICVM CALIDVM EST: ET PLEnus fructus est, ita ut in eo totus fructus sit: & cum recta farina de tritico fit panis ex eadem farina factus, sanis, & infirmis bonus est: & rectam carnem in homine parat. Sed qui medullam ex eadem farina excutit, & inde panes facit, panis ille infirmior & debilior est, quam si ex ipsa recta farina factus fuisset. quia eadem medulla uires suas aliquantũ perdit, et habet plus liuoris quam ipsa recta farina tritici. Qui autem triticum absq; farina, integris granis coquit, &

C non in molendino terit, et sic uelut alium cibum comedit: iste nec rectum sanguinem, nec rectam carnem in se parat, sed plurimũ liuoris, ita ꝙ uix digeritur, et sic infirmo omnino non ualet: etiam si sanus, hoc modo comestum superare non poterit. Sed tamẽ si quis uacuum cerebrum habet, et ob hoc ita in amentia fatigatur, uelut freneticus sit, integra grana tritici accipiat (quia fructus iste plenus in pinguedine est) et ea in aqua coquat, quoniam dementiã deprimit. Et deinde eisdem granis de aqua ablatis, totum caput illius ita calidis cum eis circumponat, cauens, ne nimis calida, aut frigida sint: et panno desuper liget, crinibus de capite abrasis, si fieri potest: ut idem succus caput tanto citius pertranseat: et sic cerebrum illius de succo illo implebitur, et uires suas ad sanitatem recipiet. Et hoc faciat usqꝫ dum ad mentem suam redeat. Et qui in dorso, aut in renibus dolet, grana tritici in aqua coquat (quia aqua quasdam maiores infirmitates magis compescit quam alius liquor) et ita calida super locũ illum ponat ubi dolet: et calor tritici uires pestis illius fugabit. Si autem canis dentibus hominem mordet: ille pastam farinæ similę, cum albugine oui paratam accipiat, et super morsum canis per tres dies, et totidem noctes ponat, ut eundem uenenosum morsum extrahat: qui morsus de halitu illius uenenosior est, quam alterius animalis: postea pastam auferat, et millefolium cum albugine oui contundat, et super eundem morsum per tres, aut per duos dies ponat, et postea auferat: et deinde unguentis sanet ut aliud nullus sanari solet.

Ad phrenesim.

Ad dolorem dorsi, & renum.

Ad morsum canis.

D

DE SILIGINE. CAP. II.

SILIGO calida est: sed tamen frigidior est tritico, et multas uires habet. Panis autem ex ea factus, sanis hominibus, et etiam illis qui pingues carnes habent, bonus est. quoniam carnes eorum minuit, sed tamen fortes eos facit. Sed illis qui frigidum stomachum habent, et plurimum ex hoc infirmantur, contrarius est, quoniam ipsorum debilitas illã ad digestionem superare nõ ualet, et ideo plurimam tempestatem in eis parant. Qui autem Glandes in corpore suo habet, cuiuscunqꝫ generis sint, siligineum panem ad ignem calefactũ, uel de fornace calidum, ad latũ et ruptũ super glãdes ponat: et calor uiriũ eius illas consumit et euanescere facit: et hoc faciat, usqꝫ dũ euanescãt. Et si quis Scabiẽ in capite habet: crustã siliginei panis in puluerẽ redigat, et puluerẽ ibi imittat. quia hoc malũ aufert. Et post tres dies eundẽ locũ oleo oliuæ inungat. quoniã illud calidũ est, et sanat. Sic autem faciat, usqꝫ dum sanetur. Et si Cancri, scilicet gracilluni uermiculi, carnem hominis comedunt: calida mica panis superponatur: et hoc sæpe faciat, et de calore illius peribunt.

Secale.

Ad glandes corporis.

Ad Scabiem.

Ad Vermiculos.

DE AVENA CAP. III.

AVENA CALIDA existit: & lætus, ac sanus cibus est sanis hominibus, & lætam mentẽ, purum & clarum intellectum eis parat; bonum calorem, & sanam carnem eis facit. Illis etiã qui aliquan-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

uum, & modice infirmantur, bona tam ad panem, quam in farina ad comedendum: et eiusmodi non lædit. Istis autem qui multum infirmi, & frigidi sunt, ad comedendū nō ualet. quia auena calorē semper quęrit: unde si isti aut panem, aut farinam auenæ comederent, in stomacho, & in uisceribus eorum coagularetur, & liuorē in eis pararet, & uires eis non daret. quoniam frigidi sunt. Sed qui a paralisi fatigatur, & inde diuisam mentem, & uarias cogitationes habet. ita, quod sic aliquantū amens efficitur: in asso balneo, cum auena in aqua cocta, totum corpus suum circumponat, atq; cum eadem aqua ignitos lapides illos perfundat: & hoc sæpe faciat, & ad se reuertetur, & sanitatem recipiet.

A

Ad Paralisim.

De ORDEO. Cap. IIII.

ORDEVM frigidum est, & frigidius & debilius cęteris frugib. Et si aut in pane, aut in farina comeditur, tam infirmos, quam sanos lædit. quia tantas uires non habet ut cætera genera frugum. Sed infirmus qui toto corpore iam defecit, ordeū in aqua fortit coquat, & aquā illam in dolium fundat, & in ipsa balneum accipiat: & hoc tam diu faciat, donec sanetur: & carnes recipiet, & ad sanitatem perueniet. Et qui etiam tantæ infirmitatis est, quod panem comedere non potest, ordeum, et auenam æquali pondere accipiat, & modicum fœniculi, & sagiminis addat, & in aqua similiter coquat: & postquam coquitur, succum illum colat, & eum uelut ius, ꝓ comestione panis bibat: & hoc faciat usq; dum conualescat. Sed & qui in facie duram & asperam cutē habet, et quæ de uento facile in asperitatem ducitur: ordeum in aqua coquat, & aqua per pannum colata, & temperate calefacta, in facie leniter, & sæpe se lauet: & cutis eius lenis & sana erit, et pulchrum colorem habebit. Et si caput hominis infirmum est, aqua ista sæpe lauetur, & sanum erit.

Instauratio uirium.

B

Ad asperitatē cutis faciei.

De SPELTA. Cap. V.

SPELTA optimum granum est, & calida, pinguis, & uirtuosa, & suauior aliȷs granis est, et eis qui eam comedunt, rectum sanguinem, et rectam carnem parat, gaudium in mente hominis faciens, et quomodocunq; comedatur, siue in pane, siue in aliȷs cibis, bona et suauis est. Et si quis ita infirmus est, quod præ infirmitate comedere non potest, integra grana eius accipiat, et ea in aqua coquat, sagimine, aut uitello oui addito, ita ut propter meliorem saporem libenter comedi possint, et hoc modo comedat, et eum uelut bonum et sanum unguentum interius sanat.

De PISA. Cap. VI.

PISA frigida existit, et pulmonem comedentis aliquantum deprimit, sed tñ homini qui calidæ est naturæ, ad comedendum bona est, et fortē illū facit, illi aūt q frigidus et infirmus est, in comestiōe non ualet. qa plurimū liuorē in eo parat. Pisa em̄ oībus infirmitatibus nociua est, nec ullas uires in se habet, ut infirmitates expellat. Attñ qui de superfluo suo flegmate in frōte cap. dolet, pisam albā dētibus masticando terat, et hāc purissimo melle cōtemperet, et sic temporibus apponat, & ligamine

Ad dolorem frontis.

C comprimat: & sic faciat usq; dum melius habeat. Sed & qui uiscera interius infirma habet, ius pisæ calidum sæpe sorbeat, & melius habebit.

De FABA. Cap. VII.

FABA frigida est, & sanis & fortibus hominibus bona est, & melior pisa. Nam si infirmi fabam comedũt, eos non multum lædit. quoniam tantum liuorem in eis non parat ut pisa facit. Farina enim fabę tam infirmo, q̃ sano homini bona & utilis. quia leuis est, & facile digeri potest. Sed & qui in uisceribus dolet: fabam in aqua coquat, modico sagimine, aut oleo addito: & separata faba, ius eius calidum sorbeat: & hoc sæpe faciat, & eum interius sanat. Et qui ebullientem dolorem, & scabiem, ac ulcera, cuiuscunq; naturæ sint, in carne sua habet: farinam fabæ accipiat, & modicum de puluere seminis fœniculi addat: et hęc cum minima farinula tritici in aqua contemperet, ut cohęrere possit: & sic tortellos, aut ad ignem, aut ad solem paret, & eos desuper sæpe ponat, & dolorem illius extrahet, & sanabitur.

Ad dolorem uiscerum.

Ad pruritum scabiem, & ulcera.

De LENTE. Cap. VIII.

LENS FRIGIDA est, & comesta nec medullam hominis, nec sanguinem, nec carnem eius auget, nec uires ei tribuit, sed tantum inanitatem uentris implet, & infirmos humores ad procellam in hominibus excitat. Si cui maculæ scabiei, & inmundi crines, qui radicem ulcerum in se habent, in capite hominis crescunt: lentem super ignito lapide in puluerem leniter redigat, & concham testudinis cum liuore, quæ in ea est, in puluerem redigat, & æquo pondere pulueri lentis addat, & super maculas ponat: & liuorem eiusdem doloris absterget, et sic sanabit.

Erbgrind.

D

De VICHBONA. Cap. IX.

VICHBONA frigida est. Qui in uisceribus dolet, ita ut quasi interius intumescat, uichbonã in farinam redigat, & huic modicum panis in puluerem redacti addat, & modicum seminis fœniculi, seu de succo leuistici: & ita cum aqua uelut cibũ coquat, & altquantum calidum comedat: & hæc sæpe faciat, et infirma uiscera sanat.

Ad dolorem uiscerum.

De CICERE. Cap. X.

CICER calidus existit, et lenis, et suauis ad comedendum est: nec malos humores comedenti auget. Qui autem febres habet, cicer super uiuos carbones asset, et comedat: et sanabitur.

Cõtra febres.

De VISELA. Cap. XI.

VISELA frigida, et etiam sicca est: et in comedente febres excitat, et stomachum eius infrigidat, et medicinæ non conuenit.

De VVICHIM. Cap. XII.

VVICHIM frigida est, nec homini ad comedendum ualet, sed pecoribus non nocet. Si autem caro hominis inter cutem et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

carnem ebullit, uelut ibi uerruca nascatur, Vuichim accipiantur, & in aqua coquantur, & ita calida super eundem locum ponantur: & exurgens uerruca euanescit, quæ de prauis humoribus ibi coagulari cœpit. A Contra Verrucas.

De MILIO. Cap. XIII.

MILIVM frigidum est, nec utile ad comedendum. quia nec sanguinem, nec carnem in homine auget, nec uires ei tribuit, sed tm̃ modo uentrē implet, et famē minuit: quia gustū refocillationis nō habet. Sed & cerebrū hoīs aquosum facit, et stomachū tepidū & tardū parat, et humorib. qui in hoīe sunt procellā incutit: et est fere ut inutilis campestris herba, nec ad comedēdū homini sana. Sed q in pulmone dolet, miliū sup ignito lapide calefactū pulverizet, et huic bis tm̃ de puluere scolopendriç addat: et eum buccella panis tam ieiunus q̃ pransus sepe comedat, & sanabitur. Ad Pulmonē

De VENICH. Cap. XIIII.

VENICH frigidū est: et homini ad comedendū parū ualet. qa refocillationē et modicas uires tribuit: sed eū non tm̃ lædit quantū miliū, nec etiā malos humores & pestes in hoīe tam ualide cōmouet. Qui autem ardentes febres habet, uenich in uino coquat, & uinum illud calidū sæpe bibat: & curabitur. Ad febres ardentes.

De SEMINE LINI. Cap. XV.

SEMEN LINI calidum est, & ad comedendum homini non ualet. Sed qui in latere dolet, semen lini in aqua coquat, et lineum pannum in aqua illa calida intingat, et absq; semine illo eundē pannū ita cal. super latus suū sepe ponat: et dolor ille aliquantū, quamuis modice attenuat, et remittit. Itē qui in latere dolet, semen lini accipiat, et modicū minus gumi de parsico, ita ut semen lini in. 2. pte gumi excedat: et in sartagine ut glutē coquat. Deinde uiscū piri ī mortario ad succū tat, ita ut de succo isto plus sit q̃ prędicti gumi: et suc. istū, et medullā cerui maioris ponderis q̃ prefatum gumi, aut q̃ succus piri sit, in sartaginē ad semen lini, et ad gumi ponat, et iterū simul feruere faciat. Q; si medullam cerui nō habuerit, sepū iuuēis tauri addat, eodē modo ut medulla cerui esse deberet. Quo facto, hec per pannū subula ubiq; pforatū colat, et ī nouū fictile uas ceratū fundat: si latere vo dolet, ad ignē cū illo se perūgat. Et qui alicubi ī corpore suo aliq modo ab igne ustus est: itē semen lini ī aqua fortiter coquat, et lineum pannum aqua illi intingat, et ita calidum super locum illum ubi ustus est ponat: et ustionem extrahit. B Ad dolorem laterum. Ad combusturam.

De CANABO. Cap. XVI.

CANABVS calidus existit: et cum aër nec multū calidus, nec multū frigidus est, crescit: et ita etiā natura ipsius. et semen eius sanabile est sanis hoībus ad comedēdū, et ī stomacho eorꝝ lene et utile est, ita ut etiā liuorē de stomacho auferat, & facile digeri potest: nisi homo ille ualde infirmet: et malos humores minuit, et bonos cōfortat. Et si quis infirmū stomachū habet: canabū in aq̃ ut cibū coquat, et comedat. et eū eructare facit, et facile digest. ei infert. S; cū q ualde infirmat, illū ī stomacho aliquantū dolere facit: eū aūt qui moderate īfirmus est, comestū nō ledit. Ad Stomachū infirmū.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Qui autem frigidum stomachum habet, canabum in aqua coquat, & expressa aqua panniolo inuoluat: & ita calidũ stomacho sæpe superponat: & illum confortat, & loco suo restituit. Et qui etiam uacuum cerebrum habet, si canabum comederit, aliquantum in capite dolere facit: sed sanum caput, & plenum cerebrum non lædit. Pannus quoq; ex canabo factus, ad ulcera & uulnera liganda ualet: quia calor in eo temperatus est.

Ad Stomachi frigiditatẽ

De GALANGA. Cap. XVII.

GALANGA in toto calida, & fortis roboris est. Homo qui ardentes febres in se habet, galangam puluerizet, & puluerem istum cum frigida aqua bibat: et ardentem febrem in eo extinguit. Et qui in dorso, aut in latere de malis humoribus dolet: galangã in uino feruere faciat: & calidum sæpe bibat: & dolor cessabit. Sed qui in corde defectum sentit: mox galangã ad sufficientiam comedat, & melius habebit. Homo quoq; qui fœtentẽ halitum patitur, qui ad pulmonem transit, ita ut etiam aliquando raucam uocem habeat: galangam, & fœniculum æquali pondere accipiat, & bis tantum de nuce muscata, & de pi retro, ut istorum duorum est: & hæc pulverizet, & simul commisceat, & de puluere isto ad pondus duorum nummorum cum tenui buccella panis cotidie ieiunus comedat: & mox modicũ calidi uini bibat, & alias nobiles herbas, quæ bonum odorem habent, tam pransus, quàm ieiunus frequenter comedat: ut bonus odor earum fœtentem halitum compescat.

Ad febres ardentes.

Ad dorsi, & laterum dolorem.

Ad Cordis defectum.

Ad Halitum fœtentem.

D Qui uero quolibet modo in pulmone dolet: pingues carnes deuitet, & a cibo qui multo sanguine perfusus est, & ĩcocto cibo se abstineat, quia tabem circa pulmonem faciunt. Sed & pisam, & lentem, cruda poma, cruda olera, nuces, & oleum deuitet. quoniam liuorem pulmoni inferunt. Quod si carnes comedere uult, macras comedat: & si caseum, nõ coctum, nec crudum, sed aridum comedat. quia mali liuores in eo sedati sunt. Et si oleum comedere uult, modice comedat: ne inde pulmoni liuores contrahant. Aquam uero non bibat. quoniam circa pulmonem liuorem parat. Sed et nouum mustum, quod nondum in feruore ebulliendo sordes eiecit, non bibat. quia nondum purgatum est. Ceruisia autem eum non multum lædit. quoniam cocta est. Vinum uero bibat. quoniam bono calore suo pulmonem iuuat, ut ab humida et a nebulosa aura se obseruet: quia hæc humiditate sua pulmonem lædit. Si mali humores in uisceribus, et in splene hominis superabundauerint, et cordi multas passiones per melancholiam intulerint: ille galangam, et piretrum æquali pondere accipiat, et album piper ad quartam partem unius istorum: uel si albũ piper non habuerit, accipiat pfeffertruch quater tantum ut albi piperis est, et hæc in puluerem redigat. Deinde farinam fabæ tollat, et ei prædictum puluerem addat: atq; hæc omnia cum succo fœnugræci, absq; aqua et uino, alioq; liquore commisceat. Quo facto, ex omnibus his cortellos paret, et eos ad calorem solis exsiccet, unde in æstate dum solem habere po

Ad Pulmonẽ

Ad malos humores uiscerum, aut splenis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A
test, eos faciat, quatenus in hyeme eos habeat. Deinde eosdem tortellos tam pransus quam ieiunus comedat. Postea liquiricium tollat, & quinquies plus de fœniculo, & zucc. ad pondus liquiricij, & modicum mellis: & ex his potum faciat, & tam pransus quam ieiunus contra dolorem cordis bibat. Sed & homo cui flegma fumum in capite facit, & auditũ eius cõfundit: galangam accipiat, & ad eius tertiam partem aloe, & origani bis tantũ ut galangę, et folia persici eiusdem ponderis ut origani est: & ex his puluerem faciat, & eo tam pransus quam ieiunus quotidie utatur. Qui autẽ in pectore, in corde, et in splene dolet, & qui stomachũ de flegmate infrigidatum habet: galangam accipiat, et bis tantũ origani, & semen apij ponderis ut origanum est, & parum albi piperis: & hæc in puluerem redigat, & huic modicum cocti mellis addat, et inde electuariũ faciat: ita ut illud absq; repentino feruore leniter coquatur: et idem electuarium sæpe comedat: et puro, leni & bono uino frequenter utatur. Sed et qui a paralisi fatigatur, galangam accipiat, & ad eius medietatẽ nucem muscatam, & spicam ad medietatem nucis muscatæ, & githerut, & leuisticum æqualis ponderis: sed utriusq; singillatim plus quam spicæ: & his saxifricam, et polypodium æqualis ponderis addat: sed eorundem duorum simul tantũ erit quantum quinq; superiorum: & hæc in puluerem simul redigat. Et si sanus, puluerem istum in pane comedat: si autem infirmus, inde electuarium faciat, & comedat.

Ad auditum.

Ad dolorem pectoris, cordis, splenis, & stomachi.

Ad paralisim

DE ZYTVAR CAP. XVIII.

B
ZYTVAR temperate calidus est, & magnam uirtutem in se habet. Nam homo qui in membris suis tremet, et in quo uirtus deficit, zytuar in uinum inscidat, et parum minus galangę addat, et hoc cum modico melle in uino coquat, et sic calidũ sæpe bibat: et tremor membrorum ab eo abscedet: et uirtutem recipiet. Et qui multam saliuam, et multas spumas in se habet, zytuar puluerizet, et puluerem istũ in panniolum liget, et ita in uasculum aqua infusa imponat: quatenus eadem aqua saporem inde habeat: et sic per noctem in aqua dimittat, et ieiunus in mane sæpe bibat: et saliua et spuma in eo cessabit. Sed et qui in capite ualde dolet, cum prædicto puluere in panno ligato, et in aqua madefacto, frontẽ et timpora madefaciat: et melius habebit. Et cui stomachus prauis cibis repletus, et multum grauatus est: zytuat pulurizet, et cum puluere isto, et modica farina similę, et aqua tortellum faciat: et eum in sole, aut in fornace iam fere infrigidata coquat: et eundẽ tortellum ad puluerem redigat, et puluerem istum ieiunus in manu sua sæpe lingat, etiam cum ad noctem dormitũ uadit, et grauedinem stomachi aufert.

Ad tremorẽ membrorum

Ad saliuam superfluã.

Ad capitis dolorem.

DE ZINZIBERO. CAP. XIX.

ZINZIBER ualde calidum est, et diffusinũ, et sano et pinguĩ homini comestum obest. quia eum inscium, et ignarum, tepidũ et lascíuum facit. quia repentinum calorem habet. qui ardore suo sensus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C hominis hebetat, genitalia membra mouet. Sed qui in corpore aridus est, & qui iam fere defecit, zinziberum puluerizet, & deinde ius faciat, et puluerem in eo ieiunus modice sumat, & etiam cum pane interdum modice comedat: & meliorabitur. Et qui ulcerosos oculos, & turbidos habet, zinzibernm pulucrizet, & puluerem istum in pannum liget, & in uinum ponat: ut idem uinum ex hoc acre fiat: & ad noctem cum dormitum uadit, circa palpebras & oculos de uino isto liniat: & si etiam modicum ex eo oculos tetigerit, non nocebit: & ita ulcerosum uenenum & turbulentiam ab oculis auferet. quia dum homo uisum oculorum habet, oculis sic subuenire potest: postquam autem uisum perdiderit, oculis hoc modo prodesse non poterit. Et cui oculi caligant, succum rutæ, & hysopi æquali mensura accipiat, & huic ter tantum de prędicto uino addat, & hoc in æreum uas fundat, ut in illo uirtutem suam retineat: & ad noctem cum dormitum uadit, oculos & palpebras exterius cum illo circumliniat: & si oculos interius aliquantulum tetigerit, non eos nocebit: & hoc sæpe faciat, et caliginem oculorũ fugabit. Sed et qui constipationem in stomacho et in uentre patitur, zinziberum pulucrizet, et cum modico succo ancusę puluerem istum commisceat, et ex eodem puluere, et farina fabę tortellos faciat, et eos in fornace qui iam a calore ignis aliquantum cessauit, coquat. Et sic tortellos istos tam pransus quam ieiunus sæpe comedat, et fœditatem stomachi minuit, et hominem confortat.

Ad oculos ulcerosos.

Caliginesos.

Ad constipationem.

D Item homo qui in stomacho quemlibet dolorem patitur, zinziber, & bis tantum galangæ, et zituaris ad mediam partem pulucrizet, et post cibum puluerem istum in uinum ponat: et sic bibat, et etiam ad noctem cum dormitum uadit, et sic sæpe faciat, et in stomacho melius habebit.

Ad Stomachi dolorem.

Si quis quoq; ziterdrusen in corpore suo habet, de puluere zinziberi in panniolum liget, et in acetum ponat, et modicum uini addat, ne nimis acre fiat, et panniolo isto locum illum liniat, et sanabitur. Homo autem quem vich fatigat: modicum zinziberi, et plurimum cinnamomi accipiat et hæc pulucrizet. Deinde tollat saluiæ minus quam zinziberi, et fęniculi plus quam saluiæ, et tanaceti plus quam saluiæ, et hæc in mortario ad succum terat, et per pannam colet. Deinde mel modice in uino coquat, et ei parum albi piperis addat: uel si illud non habuerit, parum de nĩmolo: & prædictum puluerem, & prædictum succum inmittat. Postea merlinsen sumat, & tormentillæ bis tantum, & synape, quod in campo crescit, tantum ut tormentillæ, sed minus quam merlinsen sit: & hæc in mortario ad succum terat, & in sacellum ponat, & præfatum mellitum & pulucrizatum uinum superfundat, & ex his clarum potum faciat. Qui autem prædictum dolorem patitur, potum istum quantum uno halitu bibere potest ieiunus bibat, & simili modo ad noctem cum se in lectum reponit: & hoc faciat usq; dum sanetur. Sed & homo qui potiones facere, & sumere uult, zinziberum, & dimidiam partẽ tantũ de liquiricio, et tertiam partem de zituare quantũ de zinzibero pulucrizet,

Ad poriones pr. paratoria.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

et tolet: et deinde eundem puluerem simul penset: postea sumat tantum de zucharo quantũ puluis iste pensat. Omnia hæc simul penset ad pondus triginta nummorum. Deinde accipiat de purissima farinula similæ quantum dimidia testa nucis capit, et tantum lactis citocatiæ quantum inscisa penna scriptoris in incisione tenere potest, et sic de prædicto puluere, et de farina, et lacte citocatiæ tenuissimam massam, uel tortellum faciat: et hanc massam in quatuor partes diuidat, et ad solem in martio, uel in aprili siccet. quoniam in mensibus istis radius solis ita temperatus est, quod nec nimis calidus, nec nimis frigidus: et ideo sanitatem præcipue affert. Quod si in istis mensibus lac de prædicta citocatia habere nõ poterit, ita ꝙ eum oportet differre ad maium: tunc etiam præfato tortello in maio facto, ad solem etiam maij exsiccet, et sic ad opportunum tempus obseruet. Et qui tunc potionem sumere uoluerit, quartã partem de prædicta massa ieiunus sumat. Quod si stomachus illius tam fortis et spissus est, ut tactum potionis huius non sentiat, iterum dimidiam partem tertię partis prefati tortelli accipiat, et denuo totam cum lacte citocatiæ illiniat: & sic iterum in sole siccatam ieiunus sumat. Sed antequam aliquis potionem istam accipiat, si frigus est, se calefaciat, & sic sumat: & postquã eam sumpserit, in lecto uigilando modicũ requiescat, & deinde surgens hac & illac modice deambulet, ita tamen ne frigus patiatur. post solutionẽ autem, triticeum panem, non siccum, sed in sorbiciuncula intinctum comedat, & pullos gallinarum, & porcinas carnes, atq; alias suaues carnes edat. Grossum autẽ panem, & bouinas carnes, & pisces, et alios grossos cibos, et assos, exceptis assis pyris, deuitet: et a caseo et a crudis oleribꝰ et pomis se abstineat. Vinum aũt, sed tamẽ modice bibat: et aquã dimittat. Claritatem quoq; solis fugiat, et sic per tres dies hæc obseruet.

A

Insfauratio uirium.

Ad paralisim

B

DE CIMINO. CAP. XX.

CIMINVM temperati caloris est, et siccum: et homini qui dumpset bonũ, sanum et utile ad comedendũ quomodocumq; comedat. Sed illum qui in corde dolet, lædit. quia cor perfecte non calefacit, quod semper calidum esse debet. Sano autem homini bonum est comestum: quia bonum ingenium parat ei. quoniam magnum calorẽ in illo extinguit, unde ignorantiam incurreret: et illum temperat qui nimis calidus est. Vnumquemq; autem infirmum lædit, si illud comederit. quoniam pestem in eo excitat, præter illum qui in pulmone dolet.

Homo qui coctũ, uel assum caseum comedere uult: ne inde doleat, ciminum superponat, et sic comedat. Qui uero nauseam patitur: ciminum accipiat, et ad eius tertiam partem piper, et bibinellam, uelut quartam partem cimini: et hæc puluerizet, et puram farinam similę accipiat, et puluerem istum farinæ huic immittat: et sic cum uitello oui et modica aqua tortellos, aut in calido fornace, aut sub calidis cineribus faciat, et tortellos istos comedat. Sed et prædictum puluerem super panem positum

Ad Nauseam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C manducet, & in uisceribus calidos & frigidos humores, qui nauseam homini inferunt, compescunt.

DE PIRETRO. Cap. XXI.

PIRETRVM temperati caloris existit, & aliquantum sicci: & eadem temperies pura est, & uiriditatem tenet. Nam sano homini bonum est comestum. quia tabem in eo minuit, & sanguinem auget, & purum intellectũ in eo facit. quia calor piretri nec nimis magnus, nec nimis paruus est, sed temperatus. Sed et infirmum qui in corpore pene defecit, ad uires suas reducit: & in homine nihil indigestum relinquit, qui id frequenter comedit. Et homo qui multum flegmatis in capite habet, si eum frequenter comedit, flegma in eo minuit. Sed sæpe comestus, pleurisin ab homine depellit, & puros humores in eo parat, et oculos clarificat. Homo quoq; qui paralisi fatigatur, piretrum, & secundum eius tertiam partem zinziber puluerizet, et ieiunus comedat, et uinum postea bibat: & melius habebit. Et quomodocunq; piretrum comedatur, scilicet aut siccum, aut in cibo, bonum & utile est, tam infirmo, quam sano homini. Si enim homo eum frequenter comedat, ab eo infirmitatem fugat, & eum infirmari prohibet. Quod autem comestus in ore humiditatem & saliuam educit, hoc ideo est, quia malos humores extrahit, & sanitatem reddit.

Instauratio uirium.

Ad paralisim

D

DE LIQVIRICIO. CAP. XXII.

LIQVIRICIVM temperati caloris est, & homini claram uocem parat, quomodocunq; comedatur: mentem suauem facit, & oculos eius clarificat, & stomachũ illius mollificat. quia calor eius bonus est, & utilis, & non nociuus. Sed & frenetico multum prodest, si illud sæpe comedit.

DE CVBEBE. CAP. XXIII.

CVBEBE calidum est, & calor ille temperamentũ in se habet: & etiam siccum est. Si quis aũt Cubebe comedit, indignum ardorem qui in ipso est temperat, et mentem hominis lætam parat: ingenium ipsius, & scientiam purã facit. quoniã utilis et temperatus calor eius, indignos ardores libidinis, in quibus fętidi et limosi liuores latent, extinguit, & mentem hominis & ingenium eius accendendo clarificat.

DE GARIOFYLO. CAP. XXIIII.

GARIOFYLVM ualde calidum est: et quandam humiditatem in se habet, quæ se suauiter extendit: ut suauis humiditas mellis. Et si quis in capite dolet, ita ꝙ caput ipsius stridet, uel surdus sit, gariofylum sæpe comedat: et stridorem capitis eius minuit. Et cum infirma uiscera in homine aliquando intumescũt, multotiens fit, ꝙ tumor ille uiscerum hydropicum morbum in eo crescere faciat. Vnde cum iam hydropis in homine crescere incipit, gariofylum sæpe comedat: et illud initium morbi huius compescit. Sed et calor medullæ hominis mul-

Ad stridorem capitis.

Ad hydropisim incipientem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

totiens exsudat, & podagram in eo parat. Quæ cũ iam crescere incipit, ille Garyophyllum sæpe comedat: & uirtus eius medullam eiusdem hominis transit, & ꝓhibet ne podagra crescat. Et qui singultum patitur, Garyophyllum frequenter manducet. Sed & zituar pransus frequenter comedat: & hæc etiam per mensem unum faciat. A Contra Podagram.

De CRISTIANA. Cap. XXV.

CRISTIANA igneum calorẽ, & mordax frigus in se habet. Homo autem in quo pessimi & mortiferi humores eriguntur, & in aliquo membro eius ebulliunt, sic quod dicuntur freislichaz: cristianam frequenter comedat, et meliorabitur. Sed et qui quartanas habet: in ipso accessu earum cristianam comedat, & melius habebit. Et qui de paralisi fatigatur: in ipsa fatigatione cristianam comedat, & meliorabitur. Et qui ardentes febres in stomacho habet, cristianam in uinum incidat, & idem uinum calefaciat, & calidum bibat, & curabitur.

Ad Quartanam. Paralisim.

De PEFFERTRVCH. Cap. XXVI.

PEFFERTRVCH calida & humida est: & eadem humiditas temperamentum in se habet, & infirmis, & sanis bona & utilis est ad comedendum: et acerbitas quę in ea est, hominem interius non mordet, sed sanat. Et homo qui cor debile, & infirmum stomachum habet, eam crudam comedat: & illum confortat. Sed & qui tristẽ mentem habet: si ipsam comedit, eum lętum facit. Et etiam comesta oculos hominis sanat, & clarificat.

Ad stomachũ debilem. B

De ACITVLA. Cap. XXVII.

ACITVLA nec calida, nec frigida, in recta mensura est, sed tepida: unde homini ad comedendum non ualet. quia contra naturam eius: et si homo illã comederit, eũ tristem facit, et naturam eius in iniustam mensuram in uisceribus ipsius diffundit. Sed ad pabulum pecorum ualet, et bubus et ouibus utile est. quoniam quod in ea debile est ad uires hominis, hoc uiribus pecorum utile est.

De SALVIA. Cap. XXVIII.

SALVIA calidæ et siccæ naturæ est: et magis de calore solis quam de humiditate terræ crescit: et contra infirmos humores utilis est, quia sicca est. Nam cruda et cocta bona est illi ad comedendum, quem noxij humores fatigant. quoniam eos compescit. Sed et saluiam puluerizet, et puluerẽ istum eum pane comedat, et superfluitatem malorum humorum minuit. Et qui ab aliqua sordida re fœtorem patitur, saluiam naribus infigat, & ei prodest. Si quis etiam in superfluitate noxiorum humorum et flegmatis abundat: aut si quis fœtentem halitum habet: saluiam in uino coquat, et deinde per pannum colet, et sæpe bibat: et mali humores et flegma in ipso attenuantur. Qꝫ si ille qui has infirmitates habet aliquantum per paralisin fatigatur: saluiam in aqua coquat, ut prędictũ est, et eam bibat: et calor eius cũ aqua delinitus, paralisin in homine

Contra malos humores. Ad Paralisim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C compescit. Nam si homini isti cum uino darẽt uinũ paralisiacos humores in ipso modum suum transilire faceret. Qui autem fastidium comedendi habet, saluiam accipiat, & minus de cerefolio, & modicum de allio: & hæc in aceto simul contundat: & sic condimentum faciat, & cibos quos comedere uult, in eo intingat: et appetitũ comedendi habet. Cum cibus qui madidum succum habet, hominem in capite dolere facit, saluiam, & origanum, & fœniculum æquali pondere accipiat: & marrubij plus quam horum omniũ sit: et ad succum contritum buttyrum sufficienter addat: uel si illud non habuerit, aruina addita, ex his unguentum faciat, & caput inungat: & melius habebit. Si etiam malus fumus de stomacho ad ilia hominis extenditur, & eum ibi dolere facit, saluiam accipiat, et quinquies tantum seuwurtz ut saluiæ est, et decies tantum rutæ ut saluiæ: & herbas istas in noua olla cum aqua usq; ad primam feruentem ebullitionem coquat: & deinde expressa aqua, easdem herbas ita coctas & calidas super locum ubi dolet ponat, & paño desuper liget. Si quis urinam præ frigiditate stomachi retinere non potest, saluiam in aqua coquat, & per pannum colet: & eam calidam sæpe bibat, & curabitur. Si etiã mali et concreti, et uenenosi humores in homine superabũdauerint, te eum sanguinem exscreare & mouere per aliqua tempora fecerint: interim nullam medicinam idem homo sibi adhibeat, ne sanguis per medi-

D cinam exterritus ipsum interius exulceret, & plus solito effluat: sed postquam sanguis aliquantum cessauerit, saluiam inleni & suaui uino, modica aqua mixta, coquat: modico quoq; oleo oliuę, aut butyro addito, & cocto, per pannum colet: & modice non ieiunus, sed pransus bibat: & eum confortat, & interius sanat.

Ad appetitũ comedendi.

Ad capitis dolorem.

Ad Ilium dolorem.

Ad urinæ destilationem.

De RVTA. Cap. XXIX.

RVTA DE forti & plena uiriditate terræ magis quam de calore crescit: & calorem temperatum in se habet, & magnam uirtutem. quia uis caloris tam fortis est, quod frigiditatem incongruam excellit. Est etiam fortis uiribus in humiditate, & bona contra aridas amaritudines quæ in homine crescunt, in quo recti humores deficiũt. Sed & melior & utilior est cruda quam puluerizata in comestione. quia tota uis eius in uiriditate est. Et comesta, iniustum feruorem sanguinis in homine compescit. Calor etiam ipsius melancholiam attenuat: unde expertum est, quod qui melancholicus est, melius habebit, si eam post alios cibos comederit. Sed et si quis cibum aliquem comederit unde dolet, rutam postea comedat, et minus dolebit, et infirmitatem ciborum attenuat. Homo quoq; qui humentes oculos habet, rutam accipiat, et bis tantũ saluię, et cerefolij bis tm̃ ut saluię, et herbas istas in mortario modice contũdat, ut aliquantũ succi reddant: et deinde easdẽ herbas ita contritas claro oui intingat, et ad noctẽ cum dormitũ uadit, illas super frontem usq; ad utraq; timpora ponat, et malos humores extrahũt: uel si aliquis de

Contra Melancholiam.

Ad oculos humentes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

pomo succum sugat. Qui nigros, seu turbulentos oculos habet, ut aliquando nubes est, & in eis aliquo modo caligat: succum rutæ accipiat, & bis tantum puri liquoris mellis, & modicum boni & clari uini his cõmisceat, & micam triticei panis his imponat: et super oculos suos in nocte cum paño liget. Quod si homo in renibus, & in lumbis interdum dolet: hoc multotiens de infirmitate stomachi fit: tunc idem homo rutam, & absinthiũ æqualis ponderis accipiat: & plus his de aruina ursi addat: & hæc simul contundat, & cũ his circa renes & lumbos suos ubi dolet se iuxta ignẽ fortiter inungat. Si homo aliqñ ita in delectatione cõmouetur, quod sperma ad articulum emissionis peruenit, sed tamen intra in corpe aliquo modo retẽta fuerit, et inde infirmari cœperit: rutã, et modicũ minus de absinthio accipiat, & succũ earũ exprimat, & huic succo zuccharum, et plus de melle, et tantũ uini quantũ succorũ istorum est, addat, et ignito chalybe in uoua olla, aut in patella qnuies calefaciat: et postquam modicũ comederit, istud cal. bibat. Quod si in hyeme est, q̃d prædictas herbas habere non potest, baccas lauri, et bis tantum de dictamno puluerizet, et post modicũ cibi, in calido uino ignito chalybe calefacto bibat: et sic noxius liuor qui in eo remãsit, cum urina et digestiõe egeritur. Si quis autem homo comederit. unde mox dolet: rutam, et bis tantum de saluia cum sale temperatas statim comedat: et melius habebit.

A Ad oculos caliginostes.

Ad Renum et lumborum dolorem.

B

De HYSOPO. Cap. XXX.

HYSOPUS siccæ naturæ est, et calidus: et tam magnę uirtutis, ut etiam ei petræ resistere non possint quin ibi crescat ubi seminatur. Et sæpe comestus, infirmas et fœtidas spumas humorum purgat. sicut feruor in olla spumas eijcit. Et ad omnes cibos utilis est coctus. utilior enim est coctus, et puluerizatus, quam crudus. quia cruda siccitas eius hominem lędit. Hysopus etiam comestus, cor confortat, et pulmonem aliquantum uiribus suis purgat. Nam qui tussitat in iecore, et qui dumpset, in pulmone dolet, uterq; istorum hysopum aut cum carnibus, aut cũ sagimine comedat, et meliorabit̃. quia si quis aut solo uino, aut sola aqua addita comederit, et non cum alio condimento, plus inde læditur quam iuuetur. Cum enim in iecore, aut in pulmone dolet, liquiriciũ, et plus cinnamomi, et hysopi plus quam istorum duorum, et fœniculi plus istorum triũ sumat, er hẽc in noua olla sufficient̃ melle addito, ita ne amaritudo in eis sit fortissime coquat, et deinde ollã istam tectam reseruet cnm eisdem hærbis per nouem dies, et totidem noctes, et deinde per pañum colet, et bibat. Et si multum dolet, in nouem diebus per singulos dies bibat: sed antequam in mane diei bibat, modicum prãdeat, sed & ad noctem ad sufficientiã sibi comedat, et satius

Ad Tussim.

Ad iecur, & pulmonem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C ex eo bibat. Si aũt modice dolet: eodẽ modo tribus diebus transactis bibat: & hoc faciat, et curabitur: nisi Deus nolit. Sed si iecur de tristicia hominis infirmatur: antequam infirmitas in eo superabundet, pullos gallinarum coquat cum hysopo: & tam hysopum, quam pullos istos sæpe comedat. Sed & crudum hysopum uino impositum frequenter manducet: & idem uinum bibat. quia hysopus ei utilior est ad infirmitatem istã quam illi qui in pulmone dolet.

Ad Iecur.

De FOENICVLO. Cap. XXXI.

FOENICVLVM suauem calorem habet: & nec siccæ, nec frigidæ naturæ est. Et crudũ comestum, hominem non lædit: & quomodocunque comedatur, hominem lætum facit, & suauem, calorem ac bonum sudorem ei infert, & bonam digestionem ei facit: semen quoq; eius calidæ naturæ est, & utile ad sanitatem hominis, si alijs hærbis additur in medicamentis. Nam qui fœniculum, aut semen eius ieiunus quotidie comedit, malum phlegma, & putredines in eo minuit: & fœtorem ab halitu eius compescit: & oculos eius clare uidere facit, bono calore, & bonis uiribus suis. Qui autẽ aliqua contrarietate occupatus dormire non potest: si in æstate est, fœniculum, & bis tantum millefolij modice coquat: & aqua expressa, herbas istas calidas timporibus & fronti et capiti circumponat, & desuper panno liget. Sed & uiridem saluiam accipiat, & eam uino modice aspergat, & sic supra cor suum, & circa collum

Flegmatũ, mali halitus, & oculorum medicina. Somni prouocatio.

D suum ponat: & dormitione alleuiabitur. Quod si in hyeme est, semen fœniculi, & radicem millefolij in aqua coquat, & capiti, ut prædictum est, circumponat, & saluiam puluerizatam, & uino modice madefactam sup cor & collum ponat, & melius habebit. Cum uero aliquis griseos oculos habens, in eis aliquo modo caligat, et dolet, cum dolor ille adhuc recens est, fœniculum, uel semen eius terat, et sic sumat succum eius, et rorem quem super recto gramine inuenerit, et modicũ farinæ similæ, et hoc cortello commisceat, et in nocte oculis suis circumponat, et panno liget, et melius habebit. Sed et si aliquis oculos similes turbidę nubi, quę nec ad plenum ignea, nec ad plenum turbida, sed aliquantum glauca, et in eis caliginem et dolorẽ sustinet: fœniculum si in æstate est terat: uel si in hyeme est, semen eius tritũ claro oui bene despumato imponat, et cum dormitum se collocat, oculis superponat, et caliginẽ oculorum minuit. Si etiam nimius dolor præ multo fluore in naribus hominis excreuerit, fœniculum, et quater plus de aneto accipiat, et super lapideã tegulam tecti, uel super tenuem laterem igne calefactum ponat, et hac, et illac fœniculũ illud, et anetum uerset, ut fumiget: et fumum istum, et odorem eius naribus et ore introrsum in se trahat, et deinde herbas illas ita calefactas cum pane comedat. Hoc autem per quatuor, aut per quinq; dies faciat, ut illi effluentes humores tanto suauius separentur. Homo autem qui malũ liuorẽ in infirmo stomacho suo habet, fœniculum accipiat, et modicum

Ad caliginis oculorum.

Ad fluorem narium.

Ad liuorem stomachi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

plus de urtica : et leuistici bis tantum ut istorum duorũ est: et ex his cum modica farina, aut modico pane cibum faciat, et sæpe comedat : et infirmo stomacho liuorem aufert. A

Homo etiam quem melancholia lædit: fœniculum ad succum contundat, et frontem, et timpora, et pectus et stomachum sæpe perungat : et melancholia in eo cessabit. Ad Melancholiam.

Sed et si quis assas carnes, uel assos pisces, uel aliud quicquam assum comederit, et inde dolet: mox fœniculum, uel semen eius comedat, & minus dolebit.

Si etiam interdum a malis humoribus in uirilibus uiri inflatio pessimi tumoris insurgit, quæ illum ibi dolere facit : fœniculũ accipiat, & ter tantum fenugręci, & modicum butyri uacarum, & hæc simul contundat, & desuper ponat, & malos humores extrahunt. Deinde idem uir tortellos ex quibus ceruisia fit accipiat, & cum calida aqua eos modice faciat, & sic calefaciat, & super præfatum tumorem ponat. Ad inflationes uirilium.

Sed et si pregnans mulier in partu multum laborat, tunc cum timore & magno moderamine suaues herbulas, ut fœniculum, & asarum in aqua coquat, & expressa aqua, ita calide circa femora & dorsum eius ponantur, & desuper panno ligato suauiter teneantur, ut dolor, & claustra illius tanto suauius & facilius soluantur. Ad facilitatem partus.

Homo quoq; semen fœniculi accipiat, & ad medietatẽ eius galangam, & ad eandem medietatem dictamnum, et ad medietatem dictamni pilosellam: & hæc simul puluerizet, & per pannũ colet, & post modicam horam prandij puluerẽ hunc calido uino, & non feruente imponat, & bibat. Et puluis iste hominem qui sanus est, sanum retinet : infirmum autem confortat, et digestionem homini parat, et uires tribuit, et bonum & pulchrum colorẽ faciei subministrat, & unicuiq; homini siue sanus, siue infirmus sit, post cibũ eius comestus prodest. B

Quod si oues infirmari incipiunt : fœniculũ, et plus de aneto accipiat, et in aquã ponat, ut aqua saporem ab eis accipiat: et infirmis ouibus ad potandũ imponat. Ad oues infirmas.

DE ANETO. CAP. XXXII.

ANETVM siccæ et calidæ, et temperatæ naturæ est: et crudũ, et coctum, seu quomodocunq; comedatur, tristem facit hominem. Et crudum non ualet homini ad comedendum, quia maiorem humiditatem terræ in se habet, quam fœniculum, et quandam pinguedinẽ de terra sibi attrahit: unde malum est homini crudum ad comedendum. Sed tamẽ coctum paralisim compescit. Ad paralisim

Cui ergo multus sanguis de naribus fluit: accipiat anetum, et bis tantum millefolij, et has herbas uirides fronti, timporibus, et pectori suo circumponat. Et hæ herbæ uirides esse debent, quoniã uirtus earum in uiriditate pręcipue uiget. Quod si in hyeme est, herbas istas puluerizet, et ipsum puluerẽ modico uino aspersum in saccellum ponat, et fronti, timporibus, et pectori superponat, ut prædictum est. Ad fluxum sanguinis e naribus.

Igitur ut homo delectationem et libidinem carnis in se extinguat: accipiat in æstate anetum, et bis tantum bachminzę, et brochurtz modicũ plus, et radicem irsillirice, et hęc omnia in acetum inscidat,

C & ex eis condimentum faciat, & sic frequenter cum omnibus cibis suis comedat. In hyeme autem hæc puluerizet, & puluerem item cum escis suis manducet. quia uiriditatem earundem herbarum tunc habere non potest. In humida enim & leni aura, quia tunc boues facile infirmari incipiunt, anetum, et minus de radice irsilliricæ pabulo eorũ intermisce, & prauos humores in eis consumit.

Ad boues infirmas.

DE PETROSELINO. CAP. XXXIII.

PETROSELINUM robustę naturę est, et calorem in se habet, et de uento et humiditate terræ crescit, et melius et utilius est homini crudum quam coctum in comestione. quoniam si coquitur, uis uiriditatis eius aliquantũ læditur, et comestum febres quæ hominẽ non cõcutiunt, sed leniter tangũt, attenuat: sed tñ in mente hominis grauitatẽ generat, cum calore suo febres fugat. Sed & quia de uento & humiditate terræ crescit, mentem hominis repente grauat, sed tamẽ corpus nõ lædit.

Contra dolorem cordis, splenis, & laterum.

Qui autem in corde, aut in splene, aut in latere dolet: petroselinum in uino coquat, modico aceto addito, et satis de melle, et per pannum colet, sæpe bibat, et eum sanat. Sed & qui infirmum stomachum habet: petroselinum accipiat, & bis tantũ fœniculi, et lanariæ tantũ ut petroselini, & ex his pulmentũ faciat, cui butyrum, aut bouinam aruinam, & assum sal addat, & sic coctum sæpe comedat. Sed & qui allium comedit, & D inde dolet, mox petroselinũ comedat, & minus dolebit. Et qui de calculo dolet: petroselinum accipiat, & ad eius tertiam partem saxifricam in uino coquat, et per pannum colet, et in asso balneo bibat: sed & iterum petroselinum, et ad eius tertiam partẽ saxifricam in aqua coquat, et ignitos lapides eiusdem assi balnei cum eadem aqua perfundat, ut uapor eorũ illũ pertranseat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Item qui a paralisi torquetur: petroselinũ, et fœniculum æquo pondere accipiat, et modicum minus de saluia: et herbas has simul in mortario modice terat, et eis rosatum oleum oliuę addat, et in locum ubi patitur ponat, et desuper cum panno liget. Et qui mollem carnẽ habet, et de superfluis potationibus de gutta in aliquo membro suo fatigatur. petroselinum accipiat, et quater tantum de ruta, et in patella cum oleo oliuę frixet: uel si oleum hoc non habuerit, cum hyrcino sepo infrixari faciat, et herbas istas calidas loco ubi dolet ponat, et pannum desuper liget, et melius habebit.

Ad stomachũ

Ad Calculũ.

Ad paralisim

DE APIO. CAP. XXXIIII.

APIUM calidæ naturę est, et plus uiride quam siccum, et multum succum in se habet: et crudum non ualet homini ad comedendum. quoniam malos humores in eo parat. Coctum autem eum nõ lædit: sed sanos humores ei facit. Quomodocumq; autem comedatur, uagam mentem homini inducit. quia uiriditas eius eum interdum lædit, interdum tristem in instabilitate facit. Et homo qui humectantes oculos habet, ita q̃d de superabundantibus humoribus lachrymas stillando

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

superfundunt: apium accipiat, et parum plus fœniculi, et hæc ad succũ A
contundat, et in claro oui absq; uitello eius intingat: et cum ad noctem
dormitum uadit, eas super humectantem oculũ cum panno liget, et hæc
sępe faciat, et curabitur. Qui uero de gith ita fatigatur, quod oculi eius Contra paralisim.
quasi sagittando hac et illac mouentur, et quod uisus eius contrahendo
contorquetur, et quod membra eius trement, et quod etiã alias in membris suis contrahit: semen apij pulverizet, et ad eius tertiam partem semẽ
rutæ, et nucis muscatæ minus quam pulueris rutæ, et gariofyli minus
quam nucis muscatæ, et saxifricæ minus quam gariofyli: et omnia hæc
in puluerem redigat, et tam pransus quam ieiunus puluerem istum comedat, et gutta ab eo cessabit. quia optimum remedium contra paralisim est. Sed et qui a paralisi non fatigatur, etiam si puluerem istum sæpe comederit, paralisim ab eo fugat.

DE CERIFOLIO CAP. XXXV.

CERIFOLIVM siccæ naturę est, et nec de forti aëre, nec de forti humiditate terrę crescit, sed in debili aura antequam fertilis aër æstatis oriatur: sed tamen magis calidum quam frigidum est, et idem calor sanus est. Inutilibus autem herbis aliquantum assimilatur. quia si crudum comeditur, plurimum fumum in capite hominis facit. Nam nec coctum, nec crudũ corpori hominis ad comedendũ prodest, nisi quod tantum ad medicamenta ualet, & fracta nulnera uiscerũ sanat. Homo B
enim qui fracta uulnera uiscerum habet, cerifolium in mortario contundat, & succum eius exprimat, & uino infundat, & sæpe bibat, & curabit.
Cum autem homo aliquando crudum cibum comedit, mali humores eorundem ciborum, quia per nullum condimentum temperati sunt, ad splen ascendunt, & illud dolere faciunt: unde idem homo cerifolium accipiat, & minus de aneto, & cum triticeo pane in aceto, uelut offas, & cõdimentũ faciat, & frequenter comedat. Postea etiam semen lini accipiat, & illud in sartagine coquat, & expressa aqua in sacellũ fusum loco splenis quanto calidius pati potest, cũ sacello superponat. Homo quoq; Ad Splen.
qui diuersa ulcera & scabiem patitur, cerifoliũ accipiat, et ter plus de polypodio, & enulæ quinquies plus quam cerifolij sit: & hæc in aqua coquat: postea aqua expressa, et per pannum colata, eam in sartaginem fundat, & modicũ noui thuris & sulphuris addat, & nouam aruinam porci plus quam aliorum prædictorũ sit addat: ut simul in sartagine super ignẽ aliquantulum uelut unguentũ inspissetur. Et cũ unguento dolens circa ulcera se inungat: hæc autem per quinq; dies faciat, ut cutis & caro eius per istud transfundantur: & postea idem dolens balneo se abluat, quatenus liuores isti, & fœtor de ipso auferantur. Ad ulcera & scabiem.

DE LEVISTICO CAP. XXXVI.

LEVISTICVM temperati caloris est. Quod si crudũ comeditur, hominẽ in natura sua dissoluit, & eũ in natura sua destituit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Sed et coctum si quis absq; alijs cōdimentis solū comederit, eum grauem & tædiosum mente & corpore facit: si aūt cum alijs condimentis coquit, & sic comeditur, comedentem non multum lædit. Qui aūt glandes in collo habet, et inde dolet, ita quod uenæ colli ipsius inflantur: leuisticum accipiat, & modicum plus asari, et in aqua simul coquat, et herbulas istas collo calidas circumponat, et curabit. Et si quis in pectore tussitat, ita quod ibi primū dolere incipit: leuisticū accipiat, et saluiam ęquali modo: et fœniculi bis tantū ut istorū duorū est, et in bonū uinum tam diu simul ponat, usq; dum idem uinū saporem ex eis capiat: et tunc abiectis herbulis, idem uinū calefaciat, et calidum post cibū bibat, usq; dum sanetur. Si aūt tussis modica est, homo prædictum poculum non calefactum bibat. quoniā dolor lenis est. Si uero dolor fortis est, idem uinū calefactum bibat, quatenus tanto suauius soluatur. Quod si reuma de naribus equi fluit, ita quod inde tussitat: homo qui eum liberare uult, leuisticū accipiat et modicū minus urentis urticæ, et eas in aqua coquat, et deinde de aqua ablatis, fumū earum ita calidū in nares et in os eius frēno imposito transire permittat, et sanabitur. Si aūt equus in uentre uelut de morsibus dolet: homo leuisticum accipiat, et modicū minus de urente urtica, et pabulo illius sæpe intermisceat, quatenus ita simul comedat, et curabitur.

Ad Glandes. Tussim. Reuma equi.

DE PVNGO CAP. XXXVII.

D PVNGO calidæ naturæ est. Quod si homo ex eo solū cibū facit, sagimine, aut oleo addito, et sic comederit, uentrē suū uelut quędā potio aliquantū soluit. Sed et pungo comesta, vich cōpescit calore suo.

DE NASTVRTIO. Cap. XXXVIII.

NASTVRTIVM magis calidū quam frigidū est, et etiā humidū existit, et magis de uiriditate terrę, quā de sole crescit: et comestum, malos humores in hoīe auget, et splen lędit. qm̄ illud molle est, et facile læditur.

DE BRVNNECRASSO CAP. XXXIX.

BRVNNECRASSVM calidæ naturę est, & comestū nō multum prodest homini, nec eum multū lædit. Homo qui regium morbum, aut febres habet, brunnecrassum in patella calefaciat, et calidū sæpe comedat: et curabit eum. Et qui comestos cibos uix digerere potest, eandem herbam in patella calefaciat. quia uires eius de aqua sumit: & sic comedat, & iuuabit eum. quoniam uires ab igne accepit.

Regium morbum febres.

DE PORTVLACA CAP. XL.

PORTVLACA frigida est, et comesta liuorem in homine facit, nec ei ad comedendum prodest.

DE BACHMINZA. CAP. XLI.

BACHMINZA calida, & moderate comedi potest, & comesta nec multum prodest, nec multū obest homini. Sed homo qui dumpfet, et pinguia uiscera habet, aut cuius stomachus de multis cibis et potibus grauatur: bachminzam crudam, aut cum carnibus, aut in sorbiciuncula, aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

in alio cibo ex oleribus facto coctam sæpe comedat, et dumpso cessabit. A
Sed homo qui de infirmo pulmone dumpfet, flegma exscreat, et uoce se mouendo tussitat: qui aūt inmoderaca pinguedie, et de multis cibis et potibus dumpfet, halitū difficulẽ trahit, et flegma nō extrahit: et sic discernitẽ.

De ALIA MENTA. Cap. XLII.

ALIA MENTA, quæ magna est, calida existit. Ista contundatur, & ubi sotim, aut snebelza comedendo lædunt, circa desuper ponatur, & panno ligetur, & morientur.

De minori MENTA. Cap. XLIII.

MINOR Menta calida est. Ista etiam tundatur, & oculis qui liuorē dolendo patiunẽ superponaẽ, et panno ligeẽ, & prauos humores extrahit. Sed et qui frigidum stomachum babet, & cibos digerere nō potest: istā Mentam crudā, aut cum carnibus aut cum piscibus coctā comedat, & stomachū eius calefacit, quocumq; modo comedatur. Ad oculos humentes.

De Rœmische MENTA. Cap. XLIIII.

ROEMISCHE Menta moderati caloris est, sed tamē aliquantum temperati. Homo quem uich lædit, herbā istā tundat, & succum eius per pannum colet, & modicum uini addat: & mane & sero ad noctem eundem succum bibat, et uich cessabit. Et ut sal omnem cibum moderate additus temperat, sic herba ista aut carnibus, aut piscibus aut alijs leguminibus, seu cibo ex oleribus facto moderate addita, bonū saporē, & bonum condimentum cibo illi præstat: et sic etiam comesta, stomachum calefacit, & bonam digestionem parat. B

De BALSAMITA. Cap. XLV.

BALSAMITA calida existit. Si aueem multis & diuersis cogitationibus scientia & sensus cuiuspiam hominis euacuantur, ita quod qs in amentiā uertitur: balsamitam accipiat, & ter tantum fœniculi, & in aqua simul coquat: & abiectis herbulis, eandem aquam infrigidatam frequenter bibat. Homo idem aridos cibos deuitet, bonos autem & delicatos comedat, quia ei bonum sanguinem subministrant. Sed & pultes similæ, aut butyro, aut sagimine, non autem oleo factos comedat, quia inanitum cerebrum repleret, oleum flegma attraheret. Et uinum non bibat, quia dissipatos humores in eo magis dissiparet. Sed nec aquam simplicem bibat, quia sensus ipsius in maiorem inanitatem deduceret. Prædictum autem potum, & ceruisiam bibat. Caput quoq; suum pileo, aut filtro de pura lana facto operiat: ut cerebrum leniter & paulatim incalescat. Et homo qui uenenum comederit, aut biberit, mox balsamitam, rutam, & pandoniam, æquali pondere accipiat, & in mortario tunsis succum earū exprimat: & deinde etiā de succo purgatorio bis tantū sumat, nec minus istorꝝ, et prędicto succo addat, et simul cōmisceat, et per pannū colet; et ieiunus bibat: et cū illud bibit, in calido loco Contra uenenum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C sedeat, ne infrigescat. quia si tunc frigus habuerit, periculosum ei erit. Et postquam illud biberit, mox etiam potum ex melle confectum bibat, & aut uenenum quod sumpsit per nauseam euomet, aut per eum per posteriora transibit, & sic liberabitur. Qui autem multos pediculos habet, balsamitã cum aruina tundat, & hæc simul cõmisceat: et deinde cũ illo circa collum suum, & sub ascellis suis se perungat, & pediculi morient. Et sicut balsamita ueneno resistit, sic etiã pediculis contraria est. Sed & homo in quo lepra crescere uidetur, balsamitã in aqua coquat, & satis sagiminis addat, & sic cibum paret, et eum sæpe comedat, & lepram ab eo fugat. Qui autem tertianam febrem patitur: balsamitam accipiat, & minorem huflathethã ęquali pondere, & ter tantum de rhaphano ut istorũ duorũ est, et in uino coquat, et per pannũ colet: et gariofyl. sumat bis tm̃, et zinziberi tertiam partẽ ut istoꝝ duorũ est: et hęc in puluerem redigat, & ex his cũ prędicto uino quod per pannũ colauit, purum potũ faciat, et illo in ipsa accessione atq; sequẽtibus nouẽ dieb. utaṫ, ut plenius adiuuet.

Ad Pediculos.

Ad Tertianã.

De ALLIO. Cap. XLVI.

Allium rectum calorẽ habet, et de fortitudine roris crescit, et uegetaṫ, scilicet a primo somno noctis, usq; dum diescere fere incipit. Et cum maturũ est, sanis & infirmis salubrius est quã porrum. Et crudum comedi debet. quia si quis illud coqueret, quasi perditũ uinum absq; uiribus fieret. quoniam succus eius temperatus est, et rectum calorẽ habet. Nec oculis obest: nisi cum propter calorẽ eius sanguis circa oculos hominis ualde erigitur, sed postea ex hoc puri fiunt. Moderate aũt comedatur: ne sanguis in homine supra modũ incalescat. Cum uero alliũ uetus, sanus & rectus succus eius euanescit: sed si tunc cum alijs cibis temperatur, ad uires suas redit.

D

De ASCHALONIA. Cap. XLVII.

Aschalonia frigida & uenenosa est, & nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet. Sed tamẽ qui eam comedere uult, prius in uinum per breuem horã ponat, & sic tam infirmus quam sanus comedat: attamen infirmo melior est modice cruda comesta, quam cocta. quia si coctam comederet, ei in uentre quosdã morsus faceret: et ideo cum eam crudã comedere uoluerit, eam prius in uino temperet, ut pręfatũ est.

De PORRO. Cap. XLVIII.

Porrum flagrantem, & uelocem, & inutilẽ calorẽ in se habet: ut uile lignũ, scilicet uirgultorũ, sepium, quod uelociter accenditur, & accensum uelociter cadit. Et sic idẽ porrũ homini inquietudinẽ in libidine facit. Et comestum crudũ, tam malũ et contrariũ est homini, sicut uenenosa & inutilis herba. quia sanguinẽ, et tabẽ, et humores hoīs in contrariũ feruorẽ puertit, ita q̃d sanguis per eũ recte nõ crescit, et tabes in homine nõ minuiṫ, & mali humores in eo nõ mundanṫ. Sed qui porrũ crudum comedere uult, uino, sale addito, aut aceto primum imponat, ita ut in eis tam diu iaceat, usq; dum in eis sic temperetur, quod malas uires su-

rus perdat. Et sic temperatum bonum est sano ad comedendum, & crudũ melius est hoc modo quam coctum. Sed infirmus nec crudum, nec coctũ ualet. Quod si tamen aliqui infirmi magnum appetitum habuerint, illud crudum temperatum modice comedant. Et medicamentis non multum congruit. quia instabili aura crescit, scilicet cũ calor auræ humiditatẽ, humiditas calorem in se habet. A

De CEPE. Cap. XLIX.

CEPE rectum calorẽ non habet, sed acutam humiditatem, & de rore illo uegetatur qui est circa ortum diei, idest, cum uires roris iam elabuntur: & crudum tam nociuũ & uenenosum est ad comedendũ, ut succus inutiliũ & inculcarũ herbarum: sed coctũ ad comedendum non insanum est. quia per ignem nociua quæ in eo sunt minuuntur. Et illis qui quotidianas, aut tertianas, aut quartanas habent, seu alias febres, seu paralisim, bonum est coctum. quoniam acuta humiditas eius, ardorem & frigus illorum temperat. Illos autem qui infirmũ & debilem stomachum habent, tam coctum quam crudum dolere facit.

Ad febres, & paralisim.

De PORRO concauo. Cap. L.

DVME porrum quod cauum est, ut surrigo, priseloch, planza, & similia, nimis calidũ non est, sed temperatũ & aliquantum uinosum succum habet, & de uento & de humiditate terræ crescit. & præcipue inter alia porra minus nociuũ est, & cito digeri potest. Sanis autem crudum comestum non nocet, infirmis autem coquatur.

De CAVLE. Cap. LI. B

CAVLIS, & wendelkœl, & rubeę caules humidæ naturę sunt, et in frigiditate debiles uires habent, & ideo medicamẽtis non multum conueniunt: sed succus eorum quibusdã alijs succis additus, humores soluit. Compositum autem, id est, kompest, plus frigidum quam calidum, & aliquantũ siccæ naturæ est. Et omnia hæc prædicta olera de liuore roris & aëris crescunt, & exinde quasi uiscera & uires habent: & succus eorum aliquantum inutilis est: et infirmitates in hominibus generant, & debilia uiscera uulnerant. Sed sani homines qui fortes uenas habent, nec multum pingues sunt, si hæc comederint, ea uiribus suis superare poterunt: pinguibus autem nociua sunt fere quemadmodũ infirmis.

De VVEGGRAS. Cap. LII.

VEggrasʒ, et suregrasʒ, et rœmesgrasʒ temperatę naturę, et tẽperati succi sunt, et sanis et infirmis sunt quasi ad medelã ad comedendũ, et nociuos humore non generant, et facile digeruntur cum sanitate.

De STVTGRAS. Cap. LIII.

STVTGRAS, quæ minora sunt, frigida in natura sua & debilia sunt, & infirmos humores in debilibus hominib. parant, & melancholiã augent: et grauia sunt ad digerendũ et contraria homini ad comedendum. quoniam uiriditas eorum mala est.

C De STVR. Cap. LIIII.

STVR FRIGIDA est, et eam comedenti nec multũ prodest, nec multum obest, per se autem nullas fere uires habet: & quoniam sic inutilis est, alijs quibusdam herbis addita, quosdam inutiles humores expellere interdum iuuat.

De CVCVRBITA. Cap. LV.

CVCVRBITA sicca & frigida est, & de aëre crescit: & tam infirmis quam sanis ad comedendum bona estiquia malos humores in hominibus non auget.

De PEPONIBVS. Cap. LVI.

PEPONES humidæ & frigidæ sunt, & de humiditate terræ crescunt, & amaritudines humorum in hominibus mouent, & infirmis ad comedendum non ualent.

De RAPA. Cap. LVII.

RAPA CALIDA est: & grauis in stomacho hominis est, sed tamen facile digeri potest. Et qui crudam comedere uult, exteriorem corticem totum auferat quam spissa sit. quia uiriditas illius hominem lædit. Sed cocta melior est quam cruda, & malos humores non
D parat. Quod si aliquando malus humor in ulceribus in hominẽ exurgescit, rapam comedat, & ulcus compescitur. Sed & si quis in pectore, et in pulmone uelut ptisicus dolet, si rapam crudam, aut coctam comedit, eum in pectore & in pulmone aliquantũ grauedine sua fatigat. quia tantas uires non habet, ut magnis infirmitatibus resistat.

De RADICE. Cap. LVIII.

RADIX calida existit: sed postquam effoditur, sub terram in humido loco, aut per tres, aut per duos dies fossa ponatur: ut uiriditas eius temperetur, quatenus tanto melior ad comedendũ sit. Et comestum, cerebrum purgat, & noxios humores uiscerum bono calore suo & medicabili succo minuit. Nam si fortis & pinguis homo radicem comedit, eum iuuat, & interius purgat: infirmum autem & corpore aridum lædit. Sed si infirmus eam comẽdere uoluerit, illum supra ignitum lapidem prius exsiccet, & in puluerem redigat, & pulueri huic lucidum, uel assum sal addat, et semen fœniculi: & cum pane comedat, et fœditatem eius interius purgat, & ipsum confortat. Sed qui plurimum flegma in se habet, radicem hanc puluerizet, & mel cum uino coquat, & puluerem istum inmittat, & modice infrigidatum tam pransus quam ieiunus bibat, & flegma ab eo purgat.

Ad Cerebrũ purgandum.

Ad flegmata.

De RHAPHANO. Cap. LIX.

RHAPHANVM frigidum est: et cum in martio omnes herbę uirescunt, tunc etiam rhaphanum mollescit, sed tamen per breue

tempus: et tunc comestum, sanis et fortibus hominibus bonum est: quoniam uiriditatem bonorũ humorum in eis confortat. Sed postquam indurescit, & forte in cortice fuerit, periculosum est ad comedendũ, quemadmodum si quis lignum comederet, sed tantum sugat si siccum habuerit, & quod residuum est ex ore abijcit. Et cum raphanum uiride est, in sole siccetur, & galangam æqui ponderis addat: & qui in corde dolet, puluerem istum pransus & ieiunus cum pane comedat, & melius habebit. Sed qui dolet in pulmone, eundem puluerem aut in calido uino, uel in calida aqua ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur.

A

Ad dolorem cordis.

Pulmonis.

DE LACTVCA. CAP. LX.

LACTVCA domestica, quæ comedi potest, ualde frigida est, & sine condimento comesta, inutili succo suo cerebrum hominis inane facit, & stomachum hominis infirmitare. unde qui eam comedere uult, primum aneto, aut aceto, aut allio condiat & temperet, ita ut breui tempore his perfusa sit antequam comedatur: & si hoc modo temperata comeditur, cerebrum confortat, & bonam digestionem parat. Si quis dolorem, seu tumorem in gingiuis patitur, lactucas accipiat: uel si eas nõ habuerit, primum nascentia folia de quercu sumat, et parum plus de cerifolio addat: & hæc modice terat, & uinũ eis addat, & ori suo imponat, & aliquamdiu in ore teneat, & iniustos humores gingiuarum expellunt.

Ad tumorem gingiuarum.

DE LACTVCA AGRESTI. CAP. LXI

AGRESTIS Lactuca eandem fere naturam habet, quã lactuca domestica. Homo autem qui agrestem lactucam crudam, aut coctam comederet, amens fieret, & in medulla sua uacuus efficeretur. qm̃ nec calida, nec frigida est, sed est ut inutilis uentus, qui fructus terræ arefacit, & nullum fructum affert. Et agrestis lactuca ista de spuma sudoris terræ crescit, & ideo inutilis est. Sed si asinus in uentre dolet, agrestem lactucam ad furfures in aqua modice calefactos inscidendo misce, et hoc sæpe fac, et curabitur. Si quis etiã scrofulas habet, antequam rumpantur, accipiat lactucam, maiorem scilicet, quę exterius alba, et interius uiridis est, et iuxta eaudam abrumpat secundum latitudinem scrofularum, et cætera abijciat, et super illud quod retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et cum illud exsiccatur, iterũ eodem modo superponat, et minorari incipient.

B

Ad scrophulas.

DE GERLA. CAP. LXII.

GERLA calida & sicca est, & moderate comesta, nec multum iuuat, nec lædit. Sed si quis ex ea multum comederet, calor & siccitas eius febres in illo excitaret, & uiscera ipsius lęderet. Et qui infirmam cutem in facie habet, ita quod facile dehiscit: gerlam accipiat, & in mortario tundat, & tritæ oleum oliuæ addat: & sic ad noctem cum in lectum se collocat, faciem suam inungat, & hoc faciat dum sanetur.

E

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE LACTVCA SILVESTRI. CAP. LXIII.

Ad libidinem frenandam.

SILVESTRIS Lactuca frigida est, et libidinem in homine extinguit. Nam uir qui in lumbis suis superfluus est, siluestres lactucas in aqua coquat, & asso balneo sedens aqua illa se perfundat, & lactucas ita coctas calidas circa lumbos suos in balneo ponat: & hoc sæpe faciat, & libidinem in eo extinguit: nec ad sanitatem corporis ei nocebit. Et si etiam mulier intumescentē matricem in libidine habet, ita quod incontinens est: & ipsa cum siluestribus lactuci assum balneum faciat, et in balneo sedens aquā in qua coctæ sunt, lapidibus ignitis superfundat, & eas calidas super umbilicum suum ponat: et hoc sæpe faciat, et libidinem ab ipsa fugabit, ita tamen, ut sanitatem eius non minuet. Sed etiam siue uir, siue mulier quę in libidine incontinens est, siluestres lactucas in sole exsiccet, et in manu sua in puluerem redigat, et in calido uino sæpe bibat: et libidinem in se extinguit absq; læsione corporis sui.

DE HERBA SINAPIS. CAP. LXIIII.

SENEF HERBA quæ in campis, et in uineis crescit, et comeditur, calida est, sed tamen instabilem calorem habet: et humida est, et in eadem humiditate indignum torporem habet. quia de uarijs turbi-
D nibus, et de diuersa aura crescit: et quamuis pauperes eandem herbam comedant, inutilis tamen ad comedendum est, quia uenenosa est, et infirmos humores in homine parat, et stomachum grauat: sed cito digeri potest. Sanos autem et macros non multum lædit, infirmis et pinguibus nociua. Infirmos in stomacho grauat, pingues autem halitum difficulter trahere facit.

DE GRANO SINAPIS. CAP. LXV.

SINAPIS GRANVM quod molitur, ualde calidę, et aliquantum siccæ naturæ est: et in temperato calore et frigore crescit, et uires herbarum et arborum habet. quia de uento illo crescit qui poma educit, et etiam de uiriditate terræ, et inde aliquantum succi habet. Et herba eius nociua est ad comedendum, sed granum seminis eius alios cibos ad bonum gustum ducit. Infirmo autem & debili, & frigido stomacho nō ualet. quia eum grauat, & nō purgat, sed fortiꝰ eum superat. Oculos aūt comestum siccitate sua clarificat: sed fumum in cerebro parat, & quandā acerbitatem in capite, ita quod aliquam humiditatem a capite educit, sed tamen maius malum & plus nociuum immittit, & cum dolore digestionem educit, & quasi fumum in homine facit. Vnde quilibet homo illud moderate comedat. quia infirmos lædit, sanos autem nō multum lædere potest. Qui autem sinape libenter comedit, uinum calefaciat, & ad illud fundat, & sic temperando circumferat, cum iam comedere uult, & sic comedat. quoniam hoc modo comestum, infirmos non lædit. Quod si nō habet uinum, frigidum acetum infundat.

Ad oculorū claritatem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE PASTINACA. CAP. LXVI. A

PASTINACA frigida existit: et est refectio hominis, nec ei ad sanitatem multum prodest, nec ei obest, sed comesta uentrem hominis tantum implet.

DE ENVLA. CAP. LXVII.

ENVLA calidæ & siccæ naturæ est, & uiriles uires habet. Et per totum annum, tam arida, quã uiridis in uinum ponatur. Sed postquam in uino se contraxerit, & rugosam fecerit, uires in ea defecerunt, tunc illa eijciatur, & noua imponatur. Et qui in pulmone dolet, hãc in uino quotidie ante cibum, sed post cibum modice bibat, & uenenum de pulmone bibentis aufert: & hemigraneam præmit, & oculos purificat. Sed si quis eã frequenter sic biberet, illũ præ fortitudine sua læderet. Quod si homo uinum nõ habet, ut eam illi imponat, cum melle et aqua purum potum faciat, & enulam imponat, & bibat, ut prædictum est. Ad pulmonem, hemigraneam, & oculos.

Homo etiam fructum ficus accipiat, & bis tantum enulæ, et modicũ galangæ, et ex his purum potum faciat, et bibat, si in pulmone dolet, et non de alijs infirmitatibus, et bonum est ei. Quod si cum infirmitate pulmonis alias etiam infirmitates habet, caueat ne sic bibat. quia nimis fortis ipsi esset, et inde læderetur.

DE POLEIO. CAP. LXVIII.

POLEIVM suauem calorem habet, et tamen humidum est: et harum quindecim herbarum aliquã uirtutem in se habet, scilicet, zituaris, gariofyli, galangæ, zinziberi, basilicæ, cõsolidæ maioris. lungwurtz, aristologię, millefolij, abrotani, polypodij, agrimonię. stur, storckenschnabel, bachminzæ. Et hæ herbæ omnes febribus contrariæ sunt. B

Homo autem qui in cerebro dolet, ita quod inde amens efficitur: poleium in uinum coquat, et ita calidum circa totum caput suum ponat, et desuper panno liget, et cerebrum ad sanum calorem redibit, & insania in eo deprimetur. Et cui oculi caligant: succum polei exprimat, & circa oculos & palpebras suas inungat, ita tamen ne oculos interius tangat, & caliginem eorum bono calore suo fugabit. Si autem oculos interius tetigerit, carnem eorum uirtute sua exulcerabit. Sed & homo de felle galli sumat, & bis tantum de succo polei, & modicum puri uini addat, & sic colyrium faciat, & in uasculum reponat: & si adolescens est qui in oculis caligat, uel si senex est, moderatæ scilicet ætatis, circa oculos suos et palpebras idem collyrium inungat, ita ꝙ modice ad oculos intret: et hoc faciat per duodecim noctes cum dormitum uadit, & caliginem ab oculis aufert. Poleium quoqꝫ homo pulerizet, & puluerem istum in acetum, & in mel æqualis mensuræ ponat, & ieiunus sæpe absorbeat: & stomachum suum purgat, & oculos suos clarificat. Sed & qui folia polei cruda cum sale sæpe comedit, aut ipso solo carnibus addico: si frigidũ Cerebrum. Oculos caligantes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

G stomachum habet, eum calefacit: et si etiam ueneno perfusus est, eum bonis uiribus suis purgat & sanat.

DE PAPAVERE. CAP. LXIX.

PAPAVER frigidum est, & modicæ humidũ: et grana papaueris comesta somnum afferunt, et pruriginem prohibent, et efferuentes pediculos, et lendes ex ipsis nascentes compescit: ut sic homo quietem in somno habere potest. Et eadem grana in aquam posita, et in tumorem uersa, comedi possunt: sed cruda meliora et utiliora sunt quam cocta. Oleum uero quod ex eis exprimitur, hominem non nutrit, nec reficit, nec sanitatem, nec infirmitatem ei ad plenum affert. Nam liquor eorundem granorum magis lacteus est, quam uinosus, et ideo frigidus est: quoniam cum ipsa premuntur, quod in eis magis frigidum est emittunt.

DE TANACETO. CAP. LXX.

Ad Catarrũ. TANACETUM calidum existit, et contra omnes superfluentes et effluentes humores ualet. Nam qui catarrum habet, et inde tussitat: tanacetum comedat aut in sorbiciuncula, aut in tortellis, aut cum carnibus, aut aliquo alio modo, et sic cum aliis cõdimentis temperatum bono calore suo compescit humores, ne in illo supercrescant: et ita deficiant. Et qui siccam tussim habet: cum farina et tanaceto sorbiciunculam paret, et sæpe comedat, et ariditas et interiora ulcera tussis soluentur, et sordes exscreando eiicit, et melius habebit. Sed et qui in stomacho propter diuersos et malos cibos grauitatem et ponderositatem habet: ius aliquod absq; oleribus, et aliis herbis coctum accipiat, et in illud tanacetum ponat, et denuo coquat, et coctum sæpe comedat: et stomachum illius leuem facit, et suauem digestionem parat. Et quicunq; urinam emittere non potest, ita tamen quod a calculo nõ constringitur: tanacetum tundat, et succum eius per pannum colet, et modicum uini addat, et sæpe bibat: et a constrictione urinæ soluitur. Mulier ergo quæ obstrusa menstrua patitur, et inde dolet, accipiat tanacetũ, et febrifugam æquali pondere, et uullenam aliquantũ plus quam unius istorum sit, et eas coquat aperto et fluente flumine, quod et sole et aëre temperatur: et tunc etiam sumat lateres, et eos in ignem ponat, et assum balneum cum prædicta aqua et herbis faciat. Cumq; hoc balneum intrauerit, super scabellum herbas calidas ponat, et desuper sedeat. Et si iterum infrigidatæ fuerint, eas iterum in prædicta aqua calefaciat. Et hoc faciat quamdiu in balneo illo sedet: ut per humores herbarum istarum, cutis et caro illius exterius et matrix interius mollificetur, et ut uenæ eius quæ clausæ sunt aperiantur. Deinde sumat rifelbire, et ad eorum tertiam partem millefolium, et rutam quasi tertiam partem millefolii, et tantum de aristologia longa ut rifelbire et millefolii est, et plurimum de dictamno, et has in

Margin notes: D Tussim. — Vrinam. — Menstrua.

mortario tundat, & bono & puro uino in olla coquat, & coctas cum ui- A
no illo in saccellũ fundat, & insuper gariofyl. quantum habere potest, &
de albo pipere minus quam gariofyl. et hæc simul terat, & satis de nouo
& recente melle, quod absq; sorde est, addat, & in optimo uino feruere fa-
ciat, & ad prædictas herbas in saccellum fundat: & ex his claretum paret:
& per singulos dies ieiuna & pransa illud bibat. Sed non in præfato bal-
neo. quoniam balneum hominem aliquantum constringit. Et sic faciat
dum soluatur. Sed interim dum præfatam constrictionem sanguinis pa-
titur, bouinas carnes, & alios grossos & fortes cibos deuitet, & suaues ci-
bos comedat, & uinum bibat. Sed interim aquam bibitura, aquam putei
bibat, & aquas salientis & fluentis fontis deuitet. quoniam alijs aquis ali-
quantum asperiores sunt.

DE ARTEMISIA. Cap. LXXI.

ARTEMISIA ualde calida est, & succus eius ualde utilis.
Et si coquitur, & in cibo sumitur, suaui calore suo infirma uiscera
sanat, & frigidum stomachum calefacit. Sed si quis comederit, aut bi-
berit unde dolet: artemisiam cum carnibus, aut cum sagimine, aut cum o-
leribus, aut in alio condimento coquat et comedat, & putredinem quam
in prioribus cibis & potibus sibi attraxit aufert et fugat. Sed et si tros-
so, & mali humores, rupte cute absq; uenenato ulcere in aliquo loco cor-
poris hominis coadunati effluunt: homo ille artemisiam accipiat, et expri-
mat, & eidem succo mel addat, ita ut succus artemisiæ mel excedat: et sic B
locum doloris perungat. Mox etiam clarum de albugine o-
ui factum superilliniat, & panno desuper liget. Et
hoc tam diu faciat dum sanetur.

DE BORITH. CAP. LXXII.

BORITH calida & humida est. Homo qui in oculis caligat, Ad oculos caligantes.
rubeum pannum de serico accipiat, & borith confringens desu-
per illiniat, & ad noctem super oculos suos ita illinitum ponat, & hoc sæ-
pe faciat, & caliginem oculorum fugabit. Quod si de eadem inunctione
oculos quicquam interius tetigerit, non eos nocebit. Si enim albus, uel ui-
ridis color in eodem serico esset, in illo succus borith deflueret, nec ui-
res suas in eo retineret. Sed et cui aures tinnierint, ita quod inde quasi Tinnitum
surdus est. sufficienter de borith accipiat, et super filtrum cas liniat, et su- aurium.
per totum collum suum, et super occiput, et usq; ad aures suas, non autẽ
super aures ponat et liget: et hoc sæpe faciat, et tinnitus aurium cessabit.
Et si quis in pectore dumpfet, borith in fumo aliquantũ aridas faciat, et Pectus.
sic sæpe comedat, et dumpfedim aliquantũ compescunt:
quamuis modice. quoniam prauos humores qui pul-
monẽ lędunt, etiã fugant. Sed et qni interius in
corpe per ulcera uiscerũ dolet: furfures tritici tollat, et in patella cũ borith

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C calefaciat, & super pannum ponat, & ita calidas uentri, & umbilico suo circumponat, & curabitur.

DE HVMVLO. Cap. LXXIIII.

HVMVLVS calidus & aridus est, sed tamen modicum humiditatis habet, & ad ntilitatem hominis non multum ualet, quia melancholiam crescerc facit, & mentem hominis tristem parat, & uiscera eius ariditate sua grauat. Sed tamen amaritudine sua quasdã putredines in potibus ꝓhibet quibus additur, ita quod tanto diutius durare possint.

EE ZIZANIA. Cap. LXXV.

ZIZANIA calida & arida sunt, & homini ad cibum non ualent. quia inde doleret: pecoribus autem ad pastum nec prosunt, nec multum obsunt. Si quis autem in capite ulcera habet, ita tamen q̄d scabies capitis non sint: zizania tundat, & assum lardum comisceat: & cũ his ulcera quæ in capite suo sunt sæpe perungat, & ulcera illa emordent & sanant. Item qui scabiem in capite habet, zizania contundat, & eis modicum butyri addat. & cum his scabiem sæpe perungat, & curabitur.

Ad ulcera capitis. Scabiem capitis. Muscas.

Et quem muscæ infestant, zizania ad puluerem contundat, & mel cõmisceat, & ubi multæ sunt in parietem liniat, & infirmabuntur, et cadent.

DE ROSA. Cap. LXXVI.

D ROSA frigida est, & idem frigus utile temperamentum in se habet. Homo autem qui in oculis dolet, & caligat: in mane orto iam die folium rosæ oculis suis superponat, & humorem eis extrahit, & eos clarificat. Sed & qui modica ulcera in corpore suo habet, superponat rosam, et liuorem ab eis extrahit. Et qui præceps est in ira, rosam accipiat, et minus de saluia, et in puluerem terat: et in hora illa cum ita in ipso surgit, naribus suis apponat. Nam saluia consolatur, rosa lætificat.

Ad Oculos. Vlcera. Iram.

Rosa accipiatur, et ad medietatem ipsius saluia, recente quoq; aruina quæ insulsa est addita, et hæc in aqua simul coquantur, ut inde unguentum fiat: et ubi homo a crampho, uel a paralisi fatigatur, ipso unguento ibidem inungatur, et melius habebit.

LE LILIO. Cap. LXXVII.

LILIVM frigidum existit. Si quis albam lepram in corpore suo habet, caput radicis liliј accipiat, et illud cum ueteri aruina fortiter tundat, et in patella dissoluat, et in uasculum ponat, et cum illo se frequenter inungat, prius calefacto unguento, et sanabitur. Et qui urslechde habet, lac caprinum sæpe bibat, ut ex eo perfecte exeant: et radicem et stirpem ac folia liliorum accipiat, et ea contundat, et succum istorum exprimat, et cum aruina insimul cõmisceat, et se perungat: et dolores illos aufert. Sed tamen antequam se unguento hoc inungat, lac caprinum sæpe bibat.

Ad Lepram albam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE PSILLIO. Cap. LXXVIII.

PSILLIVM frigidum est, in illa tamen frigiditate dulce temperamentum habet. Et qui illud in uino coquit, & uinum calidum bibit, fortes febres ab ipso compescit, & oppressam mentem hominis lætificat, & cerebrum eius ad sanitatem iuuat & confortat. Sed & qui febres in stomacho habet: psillium in uino coquat, et uino effuso psillium in pannum ponat, & calidum super stomachum suum liget, & febres fugabit. Ad febres.

DE SPICA. Cap. LXXIX.

SPICA calida & sicca est, et calor eius sanus est. Qui autem spicam cum uino coquit, uel si uinum non habet, cum melle & aqua eam coquat, & ita tepidam sæpe bibat, dolorem iecoris, et pulmonis, et dumpfedim, qui in pectore hominis est, mitigat, et scientiam puram facit.

DE LVNGVVRTZ. Cap. LXXX.

LVNGVVRTZ frigida est, & modicum arida, nec multum ad utilitatem hominis ualet. Cum mali et fœtidi humores noxium fumum ad cerebrum hominis emittunt, quod eundem fumum ad pulmonem ducit, & illum dolere facit: homo ille lungwurtz accipiat, et eam in aqua coquat, et non in uino. quia herba hæc cum uino cocta nimis fortis esset: & coctam in ollam mittat, & per septimanam bibat per pannum colatam. Et cum potus iste defecerit, iterũ alium eodem modo coquat. Ieiunus autem per singulos dies eum bibat: postquã comederit, usq; dum sanetur. Homo autem cui pulmo inflatus est, ita quod inde tussitat, et spiramen suũ uix emittit et inmittit: lunguurtz herbã in uino coquat, et illud ieiunus sæpe bibat, & sanabitur. Nam si oues eam frequenter comedunt, sanæ & pingues fiunt, nec etiam lacti earum obest. B Ad inflationẽ pulmonis.

DE SCOLOPENDRIA. Cap. LXXXI.

SCOLOPENDRIA calida existit, & humida est, et iecori, et pulmoni, & dolentibus uisceribus ualet. Vnde homo scolopendriam accipiat, & in uino fortiter coquat, & purum mel addat, & iterum simul feruere faciat: et deinde longum piper, et bis tantum cinnamomi puluerizet, et cum prædicto uino iterum semel feruere faciat, et per pannum colet, et sic luterdranck faciat: et tam pransus quam ieiunus sepe bibat. Et potus iste iecori prodest, et pulmonem purgat, et dolentia uiscera sanat. Et iterum quilibet homo scolopendriam in feruente sole, aut super calidum laterem suauiter arefaciat, et puluerizet: et puluerem istum ieiunus et pransus in manu sua sæpe lingat, et dolorem capitis et pectoris sui compescit. Sed et homo qui ab aliquo dolore ualde et repente infirmatur, et defectum in se sentit: mox de eodem puluere in calido uino bibat, et melius habebit. Ad pulmo[nem] & iec[ur].

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE GENTIANA. Cap. LXXX.

Ad dolorem cordis.

GENTIANA satis calida existit. Qui autem dolorem cordis ita patitur, uelut cor eius uix subsistat, gentianã pulverizet, et puluerem istum in sorbiciuncula, uel in iure comedat, & cor illius confortat. Sed & qui febrẽ in stomacho habet, eũdẽ puluerẽ in calido uino, & ignito chalybe calefacto sæpe bibat, et stomachus eius de febre purgabitur.

Febres.

DE SERPILLO. Cap. LXXXI.

SERPILLVM calidũ est, et temperatum. Et qui infirmas carnes corporis habet, ita q̃d caro eius uelut scabies exturgescit: serpillũ aut cum carnibus, aut oleribus coctum sæpe comedat, & carnes eius interius purgabuntur. Sed & qui minutam scabiem habet, ita quod pruriginem patitur: serpillũ cum recenti aruina tundat, & ex ea unguentũ faciat, & cum illo inungat, & sanitatem habebit. Et cui cerebrum infirmum, & uelut uacuũ est: serpillum pulverizet, & puluerem istum farinæ similæ in aqua cõmisceat, & tortellos faciat, & eos sæpe comedat: & cerebrum eius melius habebit.

Ad Scabiem.

Cerebrum.

DE MARRVBIO. Cap. LXXXII.

D

MARRVBIVM satis calidum existit, & satis de succo habet, & contra diuersas infirmitates ualet. Nam qui surdas aures habet, marrubium in aqua coquat, & eam de aqua auferat, & fumũ eius calidum in aures suas ire permittat, & etiam calidum auribus & toto capiti suo circumponat, & auditum melius capiet. Et qui in gutture infirmatur, marrubium in aqua coquat, & per pannum colet, et bis tantum uini addat, & iterum in patella feruere faciat, satis sagiminis addito: & sæpe bibat, et sanabitur. Sed & qui tussim habet, fœniculũ, & anetum æqualis ponderis accipiat, & tertiam partem de marrubio addat, & hæc in uino coquat, & per pannũ colet: & bibat, & tussis cessabit. Et qui infirma, aut fracta uiscera habet, marrubiũ cum uino satis de melle addito coquat, & coctum in olla dimittat, et infrigidatũ sæpe bibat, et uiscera sanat.

Aures surdas

Guttur.

Tussim.

Viscera.

DE LAVENDVLA. Cap. LXXXIII.

LAVENDVLA calida et arida est: quia modicum succi habet, et homini ad comedendum non ualet, sed tamen fortem odorem habet. Homo autem qui pediculos habet, si lauendulam frequenter odoret, pediculi in eo morientur. Et odor eius oculos clarificat, quia quandam uirtutem fortissimorum, et etiam utilitatem amarissimorum aromatũ in se habet: et ideo etiam plurimas malas res constringit: et ex hoc maligni spiritus exterrentur.

Ad Pediculos.

De FOENV græco. Cap. LXXXIIII.

FOENVM græcum calidum est, et temperatum, et quandam uim fortissimorum aromatum, et quandam austeritatem amarissimo-

rum habet, & ideo multis inutilibus rebus repugnat, quod etiam maligngnus spiritus abhorret & dedignantur. Si quis autem in capite dolet, quod etiam insanire uidetur: fęnumgrecũ naribus suis apponat, & malum fumum furentium humorum compescit. Homo autem qui quotidianas febres habet, quæ sudorem sæpe educunt, & quæ cibum molestant: gramen fęnugreci in æstate accipiat, et in hyeme semen eius tollat, & in uino calefaciat, & uinum illud calidum ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed et qui quartanas febres habet, fęnumgrecum in aqua coquat, & expressa aqua illud utrisq; pedibus & tibijs suis sæpe ad noctẽ calidũ circumponat, & panno desuper liget, atq; idem fęnum grecum in uino calefactum, ut supra dictum est, sæpe bibat, & sanabitur.

A

Ad dolorem capitis.

Febres quotidianas.

Quartanas.

DE CICVTA. CAP. LXXXV.

CICVTA calida est, & periculum in se habet: ita ut si homo eam comederet, omnia bene & recte instituta in sanguine & in humoribus eius destrueret, & malas inundationes in eo faceret, quemadmodum procellæ inquietudines in aqua parant, & postquam procella hæc cessaret, pessimos liuores & infirmitates in homine relinqueret.

Sed ille qui contis et fustibus ualde percussus est, aut qui de altitudine cecidit, ita quod caro & membra eius cõcitata sunt: cicutam in aqua coquat, & expressa aqua illã super membra in quibus dolet ponat, & panno desuper liget, & humores qui ibi collecti sunt dissipabit. Et etiam homo qui aut de impulsu, aut iactu, aut ictu inter cutem et carnem intumuit: cicutam in aqua calefaciat, & eam super tumorem calidam liget, & tumorem illum fugabit. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo ex aliqua infirmitate de se ipso tumet, ad tumorem istum expellendum cicuta non ualet.

B

DE SEMPERVIVA. CAP. LXXXVI.

SEMPERVIVA frigida est, et utilis non est homini ad comedendum. quia pinguis naturæ est. Nam si quis surdus in auribus est, ita quod auditu caret: lac fęminæ tollat, quæ masculum peperit cum iam decem, aut duodecim septimanæ sunt quod filium genuit, & modicum plus de succo semperuiuæ lacti huic addat, & in aurem suã aut tres, aut quatuor guttas de eodem modice immitti faciat: & hoc fieri sæpe permittat, & auditum recipiet.

Ad auditum.

DE BRIONIA. CAP. LXXXVII.

BRIONIA calida est, et est inutilis ad usum hominis, uelut herba in qua nulla utilitas est: et calor eius periculosus est, ubi in loco uenenum paratur. Nam si ibi in igne incenditur, ita quod odor eius idem uenenum tangit, uires illius minuit. sicut etiam uinum uires suas amittit, quod per noctem in cypho dimittitur. Et si in ignem mittitur, et uelut rapa assetur, et deinde ita calida ab igne tollitur, et in frusta inscidatur, odorem emittit: et odor ille si serpentem, aut rubetã tetigerit, eos ita

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C lædit, quod serpens spumat, & quod rubeta inde ita dolet, quod de loco suo fugit. Sed & si odor eius hominem tetigerit, eum dolere facit, nisi rutam prius comederit. quia tam indignos & molestos humores in se habet, quod tam hominem quam prauos uermes occidit. Quod si pedes hominis per ulcera uulnerati sunt: brioniam in aqua coquat, & aqua effusa eandem herbam calidam super pedes suos ubi ulcera sunt ponat, & putredinem eorum aufert.

Ad ulcera pedum.

DE FRASICA. CAP. LXXXIX.

FRASICA frigida existit: & tam periculosum succũ præ quibusdam aliis herbis habet, sicut etiam aliquis uermis peior et acerbior est quam alius. Vbi autem homo magna et eminentia ulcera in se habet, frasicam in aqua coquat, & calidam super ulcera sua ponat, & sæpe hoc faciat, & sanabitur. Si autem homo ferro uulneratus est, & si tunc frasicam hoc modo uulneri suo apponit, periculosum est ipsi. quia in superficie cutem exterius repente sanat, & tabẽ interius dimittit. quia facta ultera pręcipitanter exterius contrahit, & sic intetius lædit: nisi prius aliis bonis aromatibus & unguentis interius curentur. Sed si inter cutem & carnem hominis maculæ, aut pustulæ erumpunt: tunc frasica in aqua coquatur, & eis calida superponatur, et sanabitur. Et pecoribus similiter fiat, si talia ulcera habuerint.

D DE SANICVLA. CAP. XC.

SANICVLA calida est, & temperamentum in se habet: & succus eius suauis & sanus est, & infirmo stomacho, & infirmis uisceribus ualde bona est. Nam in æstate cum uiridis est, homo eam radicitus eradicet, & in aqua coquat, et aquam istam per pannum colet, & mel et modicum liquiricij addat: et sic purũ potum faciat, & eũ pransus sæpe bibat, & potus iste liuorem de stomacho aufert, & infirma uiscera sanat.

Sed & homo saniculam in sole paulatim exsiccet, ne uires eius minuantur, et siccatam moderate puluerizet, ne per totum cõminuatur: et puluerem istum ad hyemem seruet, & in hyeme uinũ cum modico melle & liquiricio feruere faciat, & ei puluerem istũ immittat, & pransus sæpe bibat: et liuorem a stomacho illius purgat, et dolentia uiscera ad sanitatẽ reducit. Qui aũt ferro uulneratus est: succũ saniculæ exprimat, et eam in aquã fundat, et prãsus bibat, et uulnera eius interiꝰ purgat, et bene sanat.

Vulnera.

DE HERMODACTILO. CAP. XCI.

HERMODACTILVS frigidus & aridus est: & in eo nec salus, nec sanitas est, & nulli hominum ad comedendum ualet. Et si quis homo eum comederit, ad breue tempus caro eius inde quidem exterius crescit. quoniam interius uis eius deficit, quæ carnem aliquantum extollit quasi crescat: er quod inde etiam sępe moritur. quoniam ipsi magis uenenum quam sanitas est. Sed si pecus hermodactilum comederit, non inde quidem morietur, sed tamen tardum et prauum inde erit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE FILICE. CAP. XCII.

Filix ualde calida est, & arida, & modicum succum in se habet: sed multam uirtutem in se tenet, & talem uirtutem, quod diabolus ipsam fugit: & etiam quasdam uirtutes tenet quæ uirtuti solis assimilantur. quia ut sol obscura illuminat, sic ipsa fantasias fugat: et ideo maligni spiritus eam dedignant. Nam in loco illo ubi crescit, diabolus illusiones suas raro exercet: & domum & locum in quo est, diabolus deuitat & abhorret: & fulgura, & tonitrua, & grauedo ibi raro cadunt. Sed & hominem qui eam apud se portat, magica & inuocationes dæmonũ, & diabolica uerba, et alia fantasmata deuitant. Et si etiam aliqua imago secundum aliquem hominem paratur ad læsionem & amorem illius: & si tunc ille filicem apud se habet, eum nocere non ualet. Nam homo interdum per imaginem maledicitur, ita quod inde læditur et amens fit. Cum enim diabolus hominem in paradiso sibi attraxit, quoddam signũ memoriale in diabolo factum est, quod in eo usq; ad nouissimum diem permanebit. Et cum ipse per aliqua uerba, quæ prę deceptiones eius aliquando facta sunt, interdum ab homine aduocatur: signum hoc quod in eo remansit tangitur, & ita ille prouocatus et illectus, multociens per uerba illa aut hominem lædit, aut uoluntatem eius implet super quem dicuntur. Et sicut homo bonam et malam scientiam habet, ita etiam bonę et malę herbę ad hominem creatæ sunt. Succus enim filicis positus est ad sapientiam, et in honestate naturæ est, et in significatione boni et sanctitatis, et ideo omnia mala et magica illam fugiunt, et deuitant. Vnde etiam cum mulier infantem iam parit, filix illi circumponatur, et inde in cunam infantis, et diabolus tanto minus ei insidiatur. In æstate quoq; cũ uiridis est, homo folia eius super oculos suos sæpe ponat, et sic dormiat, et oculos illius clarificat Sed et qui surdus est, ita quod auditu caret, semen filicis in panniolum liget, et in aurem in qua surdus est sæpe ponat: cauens, ne in caput per aurem intret, et auditum recipiet. Et qui paralisim in lingua patitur, ita quod loqui nõ potest: semen filicis sub linguã suam ponat, et paralisis in lingua cessabit.

Contra illusiones spirituum.

B

Ad oculos.

Surditatem.

Paralisim.

DE POLYPODIO. CAP. XCIII.

Polypodium calidum et siccum est. Homo qui in uisceribus dolet: si macer est, et si non multum infirmatur, polypodium accipiat, & secundum eius tertiam partẽ saluiam ei addat, & in puluerem redigat, et puluerem istum sæpe comedat, et malos humores minuit. Quod si idem homo multum infirmatur: uinum melle addito ad ignem coquat, et per pannum colatum infrigidari permittat, et prædictum puluerem immittat, et bibat. Homo autem qui in uisceribus sanus est, et qui pingues carnes corporis habet, nec puluerem istum comedat, nec potum bibat: ne sani humores in eo debilitentur.

Ad uiscera.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE HVMELA. CAP. XCIIII.

HVMELA tepidum frigus in se habet, et quendam torporem, qui luxuriam in homine excitat, et qui eum infatuat. Nam in hoīe illo qui eam comederit, aut in potu sumpserit, luxuriā parat. quemadmodum forte uinū facit cum illud homo biberit: & ideo pene ad nullam medicinam ualet. quia nec multas uires, nec sanitatem per se habet, nisi alijs herbulis aut pigmentis addatur.

DE HASELVVRTZ. CAP. XCV.

asarū

HASELVVRTZ ualde calida est, & periculosam uim in se habet, & similis tempestati: & naturam hominis magis destituit quam ei ad sanitatem prosit. Nam si homini ad comedendum daretur, qui aut acutam, aut febres haberet, aut qui a paralisi fatigaretur, maiorē dolorē ei inferret. Et si pregnans mulier eam comederet, aut moreretur, aut infantem cum periculo corporis sui abortiret.

DE HERBA AARON CAP. XCVI.

HERBA AARON nec tepida, nec nimis fortis est, sed æqualem & temperatū calorem habet. quemadmodum sol post auroram suauem calorem tenet, & ideo ad queq; flecti potest. Et cum in

Ad pustulam nigram.

aliquo homine tabes eius in nigram pustulam uertitur, in qua mors hominis est: tunc illi aut radix, aut folia herbæ huius ad comedendum detur, & pustulam illam mitigat, ita quod suauiter deficit. Sed & homo

D

Febres.

qui liuosas febres in stomacho habet, de quibus quotidianæ, tertianæ, quartanæ oriuntur: radicem herbæ aaron in puro uino coquat, & infrigescere permittat: & postea ignitum chalybem immittat, ut sic denuo calefiat, & ita calidum bibat: & febres ab eo ita aufert, ut ignis niuem de-

Melancholiā.

fluere facit. Homo autem in quo melancholia crescit, acrem animum habet, & semper tristis est: iste uinum cum radice aaron coctum sæpe bibat, & melancholiam in ipso minuit.

DE STIGNO. CAP. XCVII.

στρύχνος solanū

STIGNVS frigus in se habet, sed tamen tædium & torporem in eodem frigore tenet: & in loco ubi crescit, diabolica suggestione aliquam partem & communionem artis suæ exercere studet. Et hæc herba periculosa est homini ad comedendum et bibendum. quia spiritum eius excutit quasi mortuus sit. Sed tamē si homo magnis ulceribus in cute

Ad ulcera magna.

& in carne sua perforatus est: accipiat modicū aruinæ anseris, et de ceruino & hircino sepo quantū habere poterit, & eis guttam unam cum penna de succo stigni addat, & insimul commisceat, hoc modo unguentum faciens: & cum eodē illa magna ulcera moderate & non sæpe perungat, ne inde lædatur. Et ideo modicū de succo stigni addat. quia si ex eo multum addiderit, carnem ipsius comedet, & perforabit. Recte autem temperatum sanat, ut prædictum est.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE CARDO. CAP. XCVIII.

A

CARDVS niger uenenum dicitur, & repentinum calorem habet, qui carnem hominis urit: & etiam indignam humiditatem, quæ eandem destituit habet. Et nulla alia utilitas in ea est, nisi ut medicinarum philosophi inuenerunt, scilicet quod contra induratū stomachū quibusdam potionibus additur, quatenus per eam inutilem, utilia medicamenta temperentur.

DE DEVVRTZ. CAP. XCIX.

DEVVRTZ calida & arida est, & fortes uires habet, & in natura sua munda est. Si quis autem homo eam ut aliam herbam sæpe comedat, stomachum eius purgat, et caliginem oculorum aufert.

DE ESVLA. CAP. C.

ESVLA calida & sicca est, & ad multa utilis. Nam homo qui paralisim habet, uel eum in membris suis comedit, et qui etiam inquietam paralisim intrinsecus in corpore suo habet, ita ut inde pluri- mis & diuersis cogitationib. in se fatiget, uelut scientia eius in ipso euanescat: iste esulā cū uino et melle coquat, & per pannū colet, & pransus et ad noctem tepidā sæpe bibat, & eandem esulam in uino coctā super pectus suū calidū ponat, & panno desuper liget, & melius habebit, si sæpe fecerit. Sed & liquiriciū, & brioniā æquo pōdere homo pulurizet, et esulę tantum quantum illorū duorū est accipiat, & cōmisceat modico lucido, aut asso sale addito, & puluerē hoc modo paratū tam ieiunus quam pransus sæpe comedat, & uocē eius serenā facit, pectus illius sanat, & uelut lucidum aërē lucidū parat, & paralisim ita deprimit & minuit, q̄d mēbra illius, eam non franguntur, et quod intelligentiā mentis suę non amittit.

Ad Paralisim

B

DE QVINQVEFOLIO. CAP. CI.

QVINQVEFOLIVM ualde cal. est, et succus eius modicā humiditatē habet, & contra fortes febres ualet. Vnde homo qui fortes febres patit̄, de quinq̄folio sufficienter in mortario contundat, et huic farinā similæ cū aqua cōmisceat quasi tortellū facere uelit, et eandē massam cū oleo oliuę, aut papaueris liquefaciat ut mollis fiat: et cum eo cambineū pannū illiniat, totū uentrē suū circūcingens: et dimidia die, uel nocte transacta eundē pannū auferat, et iterū ad ignē calefaciat, et uentri suo circūponat: et sic sæpe faciens febres fugabunt̄, et hominē eructuare facit. Et si quis in oculis caliginē patit̄: quinq̄foliū in purum uinū ponat, et terat, et succū eius per pannū colet, et uinū illud in æreo uasculo seruet. Et cū dormitū uadit, de ip̄o circa oculos suos illiniat, ita ut etiā oculos modice intret: et hoc sępe faciat, et caliginē oculorum aufert. Sed et qui regiū morbū habet: cū quinq̄folio, et farina similę modicos tortellos faciat, et per nouē dies ex his ieiunus comedat, et curabit̄.

Ad febres.

Caliginē oculorum.

Morbum regium.

DE MANDRAGORA. CAP. CII.

MANDRAGORA calida est, et aliquantū aquosa: et de terra de qua Adā creatus est dilatata est, et propter similitudinem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C hominis, suggestio diaboli huic plus quã alijs herbis insidiatur & adest. Et ideo cum de terra effoditur, mox in salientem fontem per diem & noctem ponat: et sic omne malũ, et contrarius humor qui in ipsa est eijcit, ita ut amplius ad magica & ad fantastica non ualeat. Quod si aliquis uir aut per magica, aut per ardorẽ corporis sui incontinens est: accipiat speciem fœminæ herbę huius quæ in prædicto fonte purgata est, et quod in ea inter pectus et umbilicũ est abscindat, & super umbilicũ suum per tres dies & noctes ligatũ habeat: et postea idẽ frustũ in duas partes diuidat, & super utrumq; ilium partem unam per tres dies & noctes ligatam teneat. Quod si fœmina eundem ardorẽ in corpore suo patitur, speciem masculi inter pectus & umbilicũ accipiat, & sicut supra dictũ est et ipsa cum ea faciat. Sed & dextrã manum eius puluerizet, modicum de camphora addens, & puluerem istum comedat, et ardor ille extinguetur. Sed et qui in capite suo qualicunq; infirmitate dolet, de capite eiusdem herbæ comedat quomodocunq; uelit: aut si in collo dolet, de collo illius: uel si in dorso, de dorso illius: aut in quocunq; membro dolet, de simili membro eiusdem herbę manducet, & melius habebit. Species autem masculi eiusdem herbæ ad medicamenta plus quã mulieris ualet, quoniam masculus muliere fortior est. Et si aliquis homo in natura sua, cõplexionis huius est, quod tristis et in erumnis semper est: mandragorã cũ iam de saliente fonte ablata, ut prædictum est, in lectũ suum iuxta se ponat, ut de sudore suo eadẽ herba incalescat, et ut ipse calorẽ suscipiat, & dicat. Domine, qui hominẽ de limo terræ absq; dolore fecisti, terram istam quæ nunquã preuaricata est, iuxta me pono, ut etiam terra mea pacem illam sentiat sicut eam creasti. Quod si mandragorã non habet: primũ erumpentes grossos de fago accipiat, qm̃ eandẽ naturam prosperitatis in hoc opere contra assiduã tristiciã cordis habẽt: sed ita eos de ramusculis suis abrũpat, ne eos frangat: & eos in lectũ suum iuxta se ponens, eadem uerba quæ prædicta sunt super eos dicat, et læticiã percipiet, et in corde suo medelam sentiet. Sed et idẽ de cedro, et aspim tristis homo facere poterit, et curabit̃ ut præfatũ est.

Contra incontinentiã. — *D* — *Superstitiosum.*

DE VVINDA. CAP. CIII.

VVINDA frigida est, nec multum utilis, nec inutilis. Si aliquis homo eam comederet, nec inde doleret, nec ei prodesset. Sed si ungues in aliquo homine scabiem incipiunt habere: ille uuindam contundat, & modicũ uiui argenti addat, & cõmisceat, & super scabiosos ungues ponat, & constringat: & sic aliquamdiu faciat, & pulchri fient.

volubilis — *Ad ungues scabiosos.*

DE APIAGO. CAP. CIIII.

APIAGO calida est, et homo qui eam comederit, in risum libenter mouet̃, qm̃ calor eius splen tangit, et inde cor lætat̃. Cui albugo in oculo crescit, eam eradicet, & statim in salientem fontem per noctem ponat, & deinde ablatã in patella modice calefaciat, & calidam super oculum in quo albugo crescit ponat: & hoc per tres noctes faciat,

Albuginem oculorum.

& albugo euanescet.

A

DE SOLSEQVIO. CAP. CV.

Solistropum

SVNNENVVIRBEL calida et humida est, et in natura sua ad honorem tendit. Sed homo qui eam apud se habet, ab alijs hominibus, sicut & ille qui super alios esse appetit, ab alijs diligi non potest.

Qui autem circa pectus dolet, & inde raucam uocem habet: eandē herbam, & maiorem lappā æquali pondere in puro uino coquat, & per pannum colet, & pransus et ad noctē sæpe bibat, & melius habebit. Et qui rectam digestionem non habet, eandem herbam, & maiorem lappam æquali pondere ad solem, aut super ignitum laterē exsiccet, & pulverizet, & huic pulueri secundum tertiam partem unius istorum lucidum, aut assum sal addat, er cum melle ex eo potum faciat, et pransus, et ad noctem sæpe bibat, & rectam digestionem habebit.

Ad pectus.

Digestionem.

DE LYLIM. CAP. CVI.

LYLIM ualde calida est. Et homo qui aut de splene, aut de stomacho, aut de infirmis uisceribus spiramen difficulter emittit, & inmittit, uel circa pectus suum contritus sit, ita tamen quod in pulmone nō dolet: lylim cum bona ceruisia, modico melle addito coquat, uel si ceruisiam habere non poterit, cum saliente fonte, melle addito per pannū colet: & pransus & ieiunus, et cum dormitum uadit sæpe bibat, et lenitatem & bonam eructuationē ei facit. Sed & qui infirmos humores in se habet, ex quibus flegma in ipso crescit, lylim in puro uino coquat, & poleiū in modico aceto contundat, & cum uino in quo præfata herba cocta est feruere faciat, & per pannum colet, atq; in uasculo aliquo fortiter obtegat, usq; dum infrigescat: & sic pransus & ad noctem sæpe bibat, et humores in ipso purgat, et flegma minuit, quemadmodum uulnus purgatur.

B

Ad flegma purgandum.

DE MALVA CAP. CVII.

MALVA moderatam frigiditatem in se habet, ut ros, et ut aer in mane temperatus est. Et si diuersis febribus melancholia tacta cerebrum hominis dolere facit: maluam, et bis tantum saluiæ in mortario tundat, et hęc modico oleo oliuæ aspergat, et hoc a fronte per uerticē usq; ad occiput suum ponat, et panno liget, et hoc per triduū faciat: et in his tribus diebus circa noctem, aut oleo oliuæ, aut aceto renouabit: et insuper sic faciat, usq; dum melius habeat. Vt homo uisum oculorum clarificet, supra maluam rorem quærat, uel supra windam, uel supra folia piri, uel quercus, uel fagi (quoniam hæc suauia sunt) et rorem quem in nocte, uel in mane inuenerit, cum nox clara et pura et suauis est, palpebras et alia oculorum suorum circumungat, et post hoc parumper dormiat. Sed nullus homo maluam crudam comedat. quia illi quasi quoddam uenenum esset. quoniam liuosa est. Illi autem qui infirmum stomachum habet, bona est, cum iam crescere incipit cocta, et sagimine addito, quia digestionem aliquantum parat. Et pro hac necessitate infirmus

Ad uisum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C maluam comedat, sed tamẽ moderate: sanus autem eam omnino deuitet.

DE CARDO. Cap. CVIII.

CARDVS tam lenis quam hirsutus uelocẽ calorem habet. qui tamen cito torpet. quia de terra sudat. Et sudor iste de quo herba hæc nascitur, hirsutus est: & horum nullus utililis est ad comedendum crudus. Sed tamen si cardus hirsutus coquitur, & comeditur, sanis hominibus nec multum obest, nec prodest. quia nec sanguini, uec pinguedini eius confert, sed tantum esuriem aufert. Infirmos autem tam coctus quam crudus lædit.

DE LAPPA. CAP. CIX.

LAPPA contrarium calorem aliquantum habet, & de succo et sudore terræ crescit, & utilis & inutilis est. Nam radix et stirps eius ad nullam utilitatem ualet: & folia eius tam cocta quam cruda periculosa sunt homini ad comedendum: præter illum cui calculus in corpore nascitur. Et ille folia herbæ huius optimo uino coquat, & uinũ hoc per pannum colatum tam pransus quam ieiunus calidum bibat, & calculus conteritur. Homo quoq; flores lappæ, & concham testudinis puluerizet, ut plus sit pulueris de concha, & in scabiem capitis puluerem per quindecim, aut per nouem dies projiciat, & in quinta die caput eius cum lixiuia quæ de fagineo cinere sit lauet, & sanabitur.

Ad Calculũ.

Scabiem capitis.

D

DE VEHDYSTEL. CAP. CX.

VEHDYSTEL frigiditatẽ quæ de rore est in se habet, & ualde utilis est. Si quis a stechedo in corde, seu in alio aliquo mẽbrorum suorum dolet: uehdystel accipiat, & modicũ minus de orethderselbim, & hæc in modica aqua in succum redigat, & statim in ipsa hora cum a stechedo fatigatur sic bibat, & melius habebit.

DE VRTICA. CAP. CXI.

VRTICA ualde calida est in genere suo, & nullo modo ualet ut cruda comedatur, propter asperitatem suam: sed cum nouiter de terra procedit, cocta ad cibos utilis est hominibus. quia stomachũ eorum purgat, & liuorem ab eo aufert. Et hoc facit quodlibet genus urticæ. Si de noxijs & malis humoribus qui in homine uenenosi sunt, uermes in aliquo homine excreuerint: ille succum ardentis urticæ, & succũ blandoniæ pari pondere, & succum de folijs nucis, uel de cortice eiusdẽ arboris quantum illorum duorum est accipiat, & modicum aceti, & plurimũ mellis addat: & in noua olla feruere faciat, et spumam superius abijciat: et postquam efferbuerit, de igne tollat, et per quindecim dies istud modice ieiunus bibat, sed post cibũ sufficienter: & uermes in eo morientur. Et homo qui absq; uoluntate sua obliuiosus est, urentem urticam ad succum contundat, et modicum olei oliuæ addat: et cum dormitum uadit, pectus

Ad Vermes corporis.

Ad memoriã

suum et timpona cum eo perungat, et hoc sæpe faciat, et obliuio in eo mi- A
nuetur. Et si feruor reumatis de naribus equi fluit, ita quod inde hou-
set: urentem urticam, et plus de libistico in aqua coque, et fumum istum
calidum in nares & os eius fræno imposito transire permitte, & sanabi-
tur. Quod si equus in uentre dolet: urentem urticam, et plus de libisti-
co pabulo eius sæpe commisce, ut simul comedat, et sanabitur.

DE PLANTAGINE CAP. CXII.

PLANTAGO calida et sicca est. Et homo qui per parali- Ad paralisim
sim fatigatur: plantaginis succum exprimat, et per pannum cola-
tum, aut uino, aut melle tẽperet, et bibat, et paralisis ab eo cessabit. Sed Glandes.
et qui glandes in se habet, radicem plantaginis igne asset, et calidam super
eas ponat, et panno liget, et melius habebit. Non autem nimium super-
ponat, quia inde læderetur. Sed et qui a stechedo fatigatur: folia plan
taginis in aqua coquat, et calida superponat ubi dolet, et curabitur.
Quod si aranea, aut alius uermis hominem tetigerit, aut fixerit: mox Ictum araneæ
succo plantaginis ungat, et curabitur. Et si uir, uel fœmina maleficium
comederit, aut biberit, unde ad turpem amorem accenditur: succũ plan-
taginis bibat, et postea aliquam fortem potionem accipiat, et post purga
tionem leuius habebit. Si autem homini in aliquo loco os casu frangi- Fracturam
tur: radices plantaginis in mel inscidat, et ieiunus quotidie comedat, et ossis.
etiam uirida folia maluæ, et quinquies plus de folijs, uel radicibus plan- B
taginis cum aqua in noua olla modice coquat, et ita calidas loco illi ubi
dolet frequenter superponat, et fractum os sanabitur.

DE MENVA. CAP. CXIII.

MENVA calida et sicca est: et si folium eius super fractum ul-
cus ponitur, uenenum extrahit, et sanat; sed etiam in pulmento
cocta, et comesta, sanat dolentia uiscera.

DE VIOLA. CAP. CXIIII.

VIOLA est inter calidum et humidum, sed præcipue tempera-
ti frigoris: et de suauitate et lenitate aëris crescit. Homo enim
oleum oliuę ad solem, aut ad ignẽ in noua olla feruere faciat: et dum fer- Ad caliginem
uet, uiolas immittat, ut ab eis inspissetᷣ, et in uitreum uas ponat, et seruet. oculorum.
Et ad noctem cum eodem oculos et palpebras circumungat, ita ne ocu-
los interius tangat: et caliginem eorum fugabit. Et homo qui igneos
oculos habet, et in eis caligat et dolet: succũ uiolæ, et bis tantum succi ro-
sarum, et succi fęniculi secundum tertiam partem rosarum accipiat, et his
modicum uini addat: et cum dormitum uadit, collyrium hoc circa oculos
suos ungat, cauens ne oculos interius tangat. Homo quoq; qui graui-
tatem in capite habet, aut in renibus, seu alicubi a paralisi fatigatᷣ: de suc-
co uiolę per pannum extorqueat, et ei de hyrcino sepo sufficienter addat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C et ad mediam partem sepi ueterem aruinam: et hæc in patella simul dissol uat, et sic unguentum faciat, et cum eo in capite, et alias ubi dolet, se per ungat, et melius habebit. Et si quis in capite dolet, aut cuius carnes can cri comedunt, aut si quęlibet ulcera in corpore suo habet: succum uiolæ accipiat, & ad tertiam partem succi huius oleum oliuæ, & ad quantita tem succi uiolæ hircinum sepum: & hæc simul in noua olla feruere faci at, & unguentũ paret. Et qui in capite dolet, cum hoc unguento fron tem in transuersum perungat, & melius habebit. Sed & ubi cancer, et alij uermes hominem comedunt: desuper ungatur, et morientur cum ex eo gustauerint. Et qui tertianas febres patitur: uiolam, et ad eius ter tiam partem plantaginem, & pefferkraut bis tantum ut plantaginis acci piat: & herbulas istas cum aceto, aut assato sale frequenter comedat.

Ad caput, can crũ, & alcera.

Febres ter tianas.

Melancholiã.

Sed & si quis de melancholia per molestiam mente oppressus est, & pulmo eius inde læditur: hic uiolas in puro uino coquat, & eas per pan num colet: & mel, & galangam, & liquiricium quantum uoluerit addat: & sic purum potum faciat, & bibat, & lætum illum faciet.

DE ATRIPLICE. CAP. CXV.

D ATTRIPLEX frigida est, sed tamen aliquantum temperata: & cum alijs cocta & comesta, bonam digestionem facit. Et si in homine scrofulæ crescere incipiunt: cum attriplice, & priselouche, & hysopo pulmentum faciat, ita quod priselouches minus sit quam attri plicis, & hysopi minus quã priselouches: & istud sæpe comedat, & scro fulæ siccabuntur.

Ad Scro phulas.

DE ASERO. CAP. CXVI.

ASERVM calidum & siccum est, & quasdam uires pigmen torum habet. Homo qui diu languet, & cui caro defecit: cum ea in aqua calefacta balneet, et in pulmento & in iure et cum carnibus co ctum sæpe comedat, & multum ei proderit. Et si quis lixiuam cum ea fecerit, & caput suum frequenter inde lauetit, multas infirmitates de ca pite illius fugat. Sed & cui mali humores caput fatigãt, ita quod aures eius uelut sonus aquarum tinniunt: aserum in aqua feruere faciat, & ca lidum capiti suo circumponat: & humores minuit, & auditum aperit.

Pectus.

Pulmonem.

Homo quoq; qui circa pectus, uel interius ulcera habet: aserum in bal neo pectori suo circumponat, et melius habebit. Quod si etiam ho mo quolibet dolore in pulmone dolet, et inde raucitatem uocis habet: a serum, et modicum plus de basilia, et plus de humelim quam basiliæ sic in noua olla cum aqua coquat, ita ut aqua in olla herbas istas tertia par te superexcedat, et per pannum colet. Et deinde nucem muscatam, et ga langam ad tertiam partem nucis muscatæ, et de uisco piri bis tantum ut nucis muscatæ pulverizet, et puluerem istum cum optimo uino in noua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

olla coquat, ita ut uinum puluerem istum in olla tertia parte superexcellat. Quod cum fecerit, denuo eundem puluerem cum uino, modico melle addito, faciat in olla efferuere: & aquam cum prædictis herbis coctam uino addat, ita ut bis tantum uini sit quantum aquę. Et istud ante cibum modice bibat: post cibum autem quantū uno halitu bibere potest, ignito chalybe primum calefacto. A

DE ABROTANO.

CAP. CXVII.

ABROTANVM calidum et siccum est, & odor eius melancholiam, & iracundiam in homine excitat, & caput fatigat. Sed ubi prauæ maculæ, & inmunda scabies in capite hominis nasci incipiunt: succus eius sæpius infundatur, & caput illius curabitur. Et ubi bulim in corpore hominis eriguntur, uel ubi membrū aliquod contrahitur: abrotanum tundatur, & eidem loco superponatur, & etiam perungatur, & melius habebit. Cum autem scabies & contractio membrorum inmorantur, abrotanum mox auferatur. quia tunc magis lædit quam prosit. Ad Scabiem capitis.

DE CITHYSO. B

CAP. CXVIII.

CITHYSVS CALIDVS et siccus est, et ad pascua pecudum utilis, et contra caliginem oculorum. Flores cithysi oleo oliuæ inponantur, & in illo sine coctione comminuantur: & mox palpebræ & oculi caligantes circumungantur, & solummodo illa hora cum oculi inungendi sunt, in præfatum oleum mittantur, et oculis perunctis statim eijciantur. quia in oleo diu durare non possunt. Si enim homo sæpe hoc modo fecerit, caliginem oculorum suorum fugabit. Caliginem oculorum.

DE ABSINTHIO.

CAP. CXIX.

ABSINTHIVM ualde calidum est, & principalis magister contra omnes languores existit. Nam homo de succo absinthij calido uino sufficienter infundat, & caput suum totum cum eodem temperamento madefaciat cum dormitum uadit, et laneo pileo caput suum totum usq; ad mane diei tegat, et dolorem capitis fortiter deprimit. Ad dolorem capitis.

Si enim huorlen aures hominis intrauerint, uel si alij uermes in eis creuerint: ille absinthium accipiat, et secundum eius mediam partem rutam, et secundum mediam partem rutæ hysopum, et herbas has in aqua coquat: et cum eas coxerit, caput suum inclinet, et fumum istum qui de herbis istis calidis egreditur, per harundinem in aurem illam in qua non dolet, intrare permittat: quatenus idem fumus ad aliam aurem in qua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C uermes sunt, perueniat, et fugiant. Sed et primum ipsam aurem in qua uermes sunt, cum modico melle perungat, & etiam ei modicum de ueteri aruina imponat: ut cum prædictum fumum senserint, ad dulcedinem istorũ declinent. Sed & spicam de hordeo cum granis, siue absq; granis ad ignem incendat: ut fumus ab eis egrediatur per arundinem in aurem, ut prædictum est. Hoc autem homo sæpe in die faciat: & liberabitur, aut deus eum liberare non uult. Quod si uermes aurem exierint: oleum oliuæ in nouo uase ad ignem feruere, & fumum istum in aurem in qua uermes fuerunt, transire permittat, ut ulcerata auris ungatur, & deinde cum eodem oleo infrigidato ipsam aurẽ in circumitu interius perungat: & si modicum ex eo aurem intrauerit, non nocebit. Sed & mettram in aqua coquat, & fumum in sanam aurem transire permittat, & eandem aurem manu sua comprimat, ne fumus egrediatur: & sic sæpe faciat, & sanabitur.

Ad Dentes. Homo autem qui de putrido sanguine, et purgatione cerebri in dentibus dolet: absinthium, & uerbenam æquali pondere in bono uino in noua olla coquat, & uinum istud per pannum colet, & bibat, modico zuccaro addito. Sed & herbas istas calidas cum dormitum uadit, maxillæ suæ circumponat, & panno desuper liget. Et hoc faciat dum sanetur. Et etiam succus absinthij ad oleum oliuæ fundatur, ita ut oleum succum duabus partibus superet, et in uitreo uase ad solem calefiat, & sic

D per annum seruetur. Et cum quilibet homo circa pectus dolet, & inde

Pectus, & Latera. tussitat, cum illa perungatur: & si etiam in latere dolet, ibi inungatur: & unctio hæc eũ interius & exterius sanat. Sed & absinthium in mortario ad succũ contundatur, et sepum cerui ad ceruinam medullã addatur, ita, ut de succo bis tantum sit ut de sepo, et de sepo bis tantum ut de ceruina medulla, & sic unguentum paretur: et qui a fortissima paralisi fatigatur, quã membra illius minantur, cum eo iuxta ignem ubi dolet perungatur, & curabitur. Et cum absinthium recens est, homo succum exprimat, & uinum cum melle modice coquat, & succum illum uino huic infundat, ita ut succus uinum & mel in sapore superet: et istud a maio usq; ad octobrem, non omni die, sed semper tertia, et tertia die ieiunus frigidum bibat. Dolorem renum, et melancholiam compescit, oculos clarificat, cor confortat, pulmonem infirmari non permittit, stomachum calefacit, uiscera purgat, et bonam digestionem parat.

DE IVSQVIAMO. CAP. CXX.

IVSQVIAMVS frigidus est, et mollis absq; uiribus. Et si quis iusquiamum, aut oleum ex granis eius factum comederet, mortiferũ nenenũ in eo faceret. Sed nbi surim in homine sunt: succo iusquiami locum illum perfundat, & surim morientur. Oleum autem ex semine eius factum non multum utile est.

Ad Ebrietatẽ. Vt autem ebrius ad se redeat, iusquiamum in frigidam aquam ponat, & frontem, timpora, et guttur suum madefaciat, & melius habebit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE ORIGANO. CAP. CXXI.

ORIGANVM calidum & siccum est. Et si aliquis homo illud comederet, aut biberet, lepram illi inferret, pulmonem inflaret, et iecur eius deficere faceret. Sed qui rubeam lepram habet, siue recens, siue inueterata sit: succum origani, & parum minus de marrubio, & de oleo iusquiami plus quam istorum duorum sit, & modicum uini simul commisceat, & in asso balneo cum iam exire uult, cum liquore hoc se perfundat, & ungat: & prauos humores illius aliquantum expellit. Et postquam de præfato balneo exierit, mox hircino sepo ad ignem resoluto se inungat, & in lectum se collocet, ut exsiccetur: & duriciam lepræ emollit & sanat. Et postquam exsiccatus fuerit, tunc origanum & furfurem in patella calefaciat, & post illinitionem unctionis, super ulcera lepræ calida ponat, & desuper ligamine liget, & ita per aliquam horam teneat, dum ab ipso incalescat: & si leprosus homo hoc sæpe fecerit, absque dubio sanabitur, nisi mors illius sit, aut nisi dominus illum curari nolit. Et qui quotidianã febrẽ patitur: origanũ & modicũ camphoræ, et dornellę plus quam istorum duorũ sit puluerizet, et puluerem istum in ipsa accessione febris calido uino inmittat, et bibat, et in lectum se collocet, et sanabitur.

Ad lepram rubeam.

Febres.

DE MILLEFOLIO. CAP. CXXII.

MILLEFOLIVM calidum et siccum est. Et homo qui de fletu lachrymarum in oculis caligat: millefolium modice tundat, et oculis ad noctem superponat, cauens ne oculos interius tangat: et sic fere usque ad mediam noctem dimittat, et tunc auferat: hoc facto mox optimo et purissimo uino cilia oculorum modice circumliniat, et sic oculi sanantur. Millefolium quoque discretas et subtiles uires ad uulnera habet. Nam si homo percussione uulneratur, postquam uulnus uino lauatur, lineus pannus super illud ponatur, et millefolio in aqua modice cocto calidum super pannum illum qui super uulnus iacet, leuiter ligetur: et sic uulneri putredinem aufert, et uulnus sanat. Et sic sæpe fiat, quamdiu necesse fuerit: sed postquam uulnus astringi et sanari cœperit, panno abiecto, millefolium uulneri superponatur, et tanto suauius et perfectius sanabitur. Qui autem interius in corpore uulnus accepit, ita quod aut casu fractus, aut cõstrictus interius fuerit: millefoliũ puluerizet, et puluerẽ illũ in calida aqua bibat, et postquã melius habuerit eundẽ puluerẽ in cal. uino accipiat dũ sanet. Et homo quem tertiana febris fatigat: millefoliũ, et bis tm̃ polypodij in suaui et bono uino coq̃t, et ꝑ pannũ colat, et in ipsa accessione febris uinũ hoc bibat: herbas aũt istas in uino ꝑ triduũ dimittat, ut ab eis melius tẽperet, et sic ꝑ triduũ bibat, et si necesse fuerit iterum similibus nouis herbis renouet, et febrẽ istam mitigat, et sanabitur.

Ad oculos caligantes.

B

Vulnera.

Febrem tertianam.

DE AGRIMONIA. CAP. CXXIII.

AGrimonia cal. est. Cui oculi caligãt, agrimoniã ad succũ tundat, et super oculos suos cum dormitũ uadit ponat, cauens ne oculos interius tangat, & caliginem aufert, et eos clarificat. Sed et in quo scien-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

E tia & sensus euacuati sunt: illi crines capitis abscindantur, et agrimonia in aqua coquatur, & cum aqua ista calida caput lauetur. Et etiam eadem herba calida super cor primum panno ligetur: ne cordis defectum sentiat: & tunc super frontem, & timpora illius calida ponatur, & insaniam ab eo aufert.

Contra insaniam.

Qui autem liuorem, & multum flegma de infirmis uisceribus exscreat, & etiam infirmum stomachum habet: agrimoniam in uino positam tam pransus quam ieiunus semper bibat, & liuorem miuuit, & stomachum calefacit. Item ut de saliua et exscreatione & emunctione homo purgetur: succum agrimoniæ, & bis tantum succi fœniculi accipiat, & his de succo storckenschnabel quantum obolus ponderat addat: deinde de galanga tantum accipiat quantum istorum trium fuit, & storacis quantum sex nummi ponderant, & polypodij ad pensam duorum nummorum: & hęc puluerizet, & puluerem istum cum pręfato succo comprimat, & ex eo pillulas ad quantitatem fabæ faciat. Postea de succo chelidoniæ maioris quantum quarta pars nummi pensat, suscipiat, & in illo pillulas intingat, & ad solem ponat ut exsiccentur. Quod si calorem solis non habuerit, in lenem uentum, & ad lenem auram ponat, ut suauiter exsiccetur. Cum autem homo pillulas has sumere uoluerit, stomachum & uentrem suum agni-

Ad stomachum.

D nis, uel alijs pellibus circumponat, ut calidus fiat. quoniam calor earum sanus est: & non multum ad ignem accedat, sed calore uestium utatur, & eas ante solis ortum sumat. quia aurora eo tempore suauiter & lenis est. Et uel quinque, uel nouem pillulas accipiat, & unamquamque singillatim modice intingat melle, & glutiat: & cum eas sumpserit, modice in umbroso loco, & non in calore solis deambulet, usque solutionem sentiat. Circa mediam uero diem postquam solutionem in se senserit, uel si eam obdurato stomacho nondum habere poterit: primum sorbiciunculam de farina similæ sorbeat: ut uiscera per suauitatem sorbiciunculæ sanentur, uel ut induratus stomachus hoc modo mollificetur. Si autem homo de libidine, aut incontinentia leprosus efficitur: agrimoniam, et secundum eius tertiam partem hysopum, & aseri, bis tantum ut istorum duorum est, in caldario coquat, & ex his balneum faciat, & menstruum sanguinem quantum habere poterit admisceat, & balneo se imponat: sed etiam de aruina anseris accipiat, & bis tantum aruinæ gallinarum, et modicum stercoris gallinarum, et inde unguentum faciat: et cum de prædicto balneo exierit, eodem unguento se perungat, et in lectum se recollocet. Et sic frequenter faciat, dum sanetur.

Lepram.

DE DIPTAMNO. CAP. CXXIIII.

DIPTAMNUS calidus et siccus est, & uires lapidis & ignis in se habet. quia ut lapis durus est in uiribus suis, & ut calorem habet in igne qui de eo egreditur: ita diptamnus uirtuosus est cōtra infirmitates quibus præualet. Nam homo qui in corde dolet: puluerem de diptamno factum comedat, & dolor cordis compescitur. Sed & cum

Cor.

calculus de pingui natura in homine crescit: dictamnũ pulverizet, & pulverem istum cum triticeo pane comedat, & calculum crescere prohibet. A
Et homo in quo calculus diu creuit: puluerem dictamni in acetũ melle mixtum ponat, & hoc ieiunus sæpe bibat: & calculum in eo frangit. Ad calculum
Sed & si quis in aliquo loco membrorum suorum claudicare incœperit: dictamnum in aqua fortiter coquat, & quod in medio uelut cor est abijciat, & dum coquitur bis tantum husȝmuosȝes addat, & urentis urticæ bis tantum ut husȝmuosȝes, & hęc simul commisceãtur. Et postquam cocta fuerint, aqua modice expressa, calida super iuncturam membri illius, & super uenas in quibus claudicare incipit ponat: & hoc sæpe faciat, & curabitur.

DE FEBRIFVGA. CAP. CXXV.

FEBRIFVGA calida est, & suauem succum habet, & dolentibus uisceribus ut suaue unguentum est. Et qui in uisceribus dolet: eum aqua, & sagimine, aut oleo coquat, & farinam similæ addat, et sic sorbiciunculã paret, & comedat, & uiscera sauat. Et cum fœminę menstrua habent, eandem sorbiciunculam parẽt, & comedant, & purgationẽ liuorum suauiter educit. Homo autem qui stechedim patitur, succum febrifugæ, & butyrum uaccarum commisceat, & se ubi dolet perungat, & curabitur. Viscerum dolorem.

DE PILOSELLA. CAP. CXXVI.

PILOSELLA frigida est, & comesta cor consortat, & malos humores qui nimium congregati sunt, minuit. Sed homo qui pro necessitate comedere uult, non simplicem comedat. quia nimis aspera est: et ideo aut modicum dictamni, aut galangæ, aut zituaris addat, et comedat, et frigidos humores dissipat. B

DE GLADIOLA. CAP. CXXVII.

GLADIOLA calida et sicca est, et omnis uis eius in radice est. Homo enim qui minntam scabiem habet: succo foliorũ gladiolę, et aruina in maio unguentũ paret, ita ut uiride appareat, et se illo sępe perungat, et curabitur. Et qui in facie duram cutem habet, et qui pustulosus est, et qui malũ colorem habet: succum gladiolæ in uas ad aquas salientium fontium, uel magnorum fluuiorum fundat, et modice calefaciat, et faciem suam lauet: et hoc sæpe faciat, et cutem mollem et pulchrũ colorẽ parat. Sed et qui freneticus: radicẽ, uel folia gladiolæ in aqua coquat, et calida capiti suo circumponat, ita obdormiens: et hoc sæpe faciat. Deinde in tenues rotunditates radicem inscidat, in melle condiens, et frequenter comedat, et sanabitur. Homo etiam qui calculo, aut difficultate urinę constringitur: radicem gladiolę cum bono uino tundat, et uinum hoc per pannũ colatũ calidũ bibat, & calculus in eo mollescit, et urinalia loca aperiuntur. Contra recentem quoque lepram, homo radicem

Ad Scabiem.

Frenesim.

C gladiolæ tundat, & in lac asinæ ponat, sagimine quoq; addito in patella fortiter cōmiscendo coquat. Et hoc facto per pañum colet. & sic unguentum fiat. Deinde lixiuia de cineribus cerlen faciat, et lixiuia ista primum corpus suum ubi lepram sentit lauet, & deinde prædicto unguento se inungat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

DE EBVLO. CAP. CXXVIII.

EBVLVS frigidus et humidus est, et naturæ hominis contrarius, ita ut si homo aliquis eum comederit, periculosum esset illi. Sed si alicuius hominis caput sonū uelut torrēs aqua reddiderit, capiti illius ita frigidum circumponatur, & melius habebit. Et si aliquis homo in digitis, aut in pedibus suis scabiosos ungues habet: fructus qui in ebulo nascūtur frequenter superponat, et liget, et ungues aut purgabuntur, aut eradicabuntur, & sic alij renascentur.

Ad sonitum capitis. Vngues scabiosos.

DE SOLATRO. CAP. CXXIX.

SOLATRVM calidum est & siccū. Et homo qui in corde dolet, & defectum sentit: solatrum in aqua coquat, et calidum super cor suum ponat, & melius habebit. Sed & qui in dentibus dolet: solatrum in aqua calefaciat, & cum dormitum uadit calidum super maxillam ponat, & melius habebit. Et cui pedes intumescunt: solatrum in aqua calefactum pedibus superponat, & tumor cessabit. Sed & qui in cruribus dolet: præfatam herbam in aqua satis calefaciat, & cruribus suis circumponat, & panno circumliget, & melius habebit.

Dolorem cordis. Dentes. D Tumorem pedum. Dolorem crurium.

DE RINGELLA. CAP. CXXX.

RINGELLA frigida et humida est, et contra uenenum ualet. Nam qui uenenum comederit, aut biberit, ringellam in aqua coquat, & super stomachum suum calidum ponat, & uenenum mollificat ut ab eo exeat. Sed & idem homo mox bonum uinum calefaciat, et el satis de eadem herba imponat, & iterum calefaciat, et semicalidum bibat: & uenenum aut per nauseam euomendo, aut spumando de se proijcit.

Contra uenenum.

Et homo cui caput de uellim est: lardum accipiat, & illud quod in eo molle est abijciat, & hoc quod iuxta cutem in lardo durum est cum præfata herba tundat, & caput suum sæpe perungat, & uellim cadent, & caput pulchrum erit. Homo quoq; qui scabiem in capite habet, flores et folia ringellæ tundat, & cum succo isto & modica aqua & farina similæ pastam paret, & eandem capiti suo circumponat, & panno ita ligatum relinquat usq;dum eadem pasta scindatur: et tunc auferat, & aliam pastam simili modo paratam capiti suo circumponat, et sic per nouem dies faciat. Et quotiens pastam de capite suo aufert, totiens lixiuiam de succo ringellæ paratam habeat, caput suum lauans: & sanabitur. Sed & si boues, aut oues aliquid comederint unde repente inflantur: succus ringellę cum modica aqua in ora eorum fundatur, & inde gustent, & curabuntur. Et

Scabies capitis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

etiam tussitant, succus sine aqua in naribus infundat, et meliorabuntur. A

DE BLANDONIA. CAP. CXXXI.

BLANDONIA calida et sicca est. Homo qui debile, et triste cor habet: blandoniã cũ carnibus, uel piscibꝰ, uel aliȷs cibis absq; aliȷs herbis sæpe comedat: et cor eius confortatur, et lætificatur. Sed et qui gutture raucus est, et in pectore dolet: blandoniam, et fœniculum æquali pondere in bono uino coquat, et bibat, et uocem recuperat, et pectus sanat. Ad cor debile. Raucedinem, & pectus.

DE ALENTIDIO. CAP. CXXXII.

ALENTIDIVM calidum et pingue est, et nec hominibus, nec pecoribus comestum, aut bibitum prodest. Nam sanguinem minuit, & tabem auget: cum eam nõ aufert. quod si aliquis eam sumpserit, statim potionem purgatoriam sumat. alioquin pestis subsequetur, & caro eius infirmabitur. Sed tamẽ qui minorem scabiem, quæ inter cutem et carnem est, patitur: alentidium cum uetere aruina tundat, et se per ungat, et cito sanabitur. Sed postquã aliquantulum sanari cęperit, amodo cum illa se non perungat, quoniam eum lædit. Si autẽ sanguis in homine malis humoribus excitatus, per posteriora eius cum egestione ciborum effluere cœperit: eum nõ restringat. quia purgationem ei affert, sed si supra modũ per eum transit, alentidium oleribus & aliȷs bonis herbis addat, et cibum faciat, et eum refocillant. Scabiem. B

DE CENTAVREA. CAP. CXXXIII.

CENTAVREA calida et sicca est. Homo cui os aliquod in corpore suo fractum est: centauream, uel radicem eius tundat, et succum aut uino, aut aqua mixtum sæpe bibat, et fractum os conglutinatur. Et etiã eandem herbã in aqua calefaciat, et calidam loco ubi dolet sæpe superponat, et sanabit. Quem etiã paralisis ita fatigat, quod lingua eius in loquendo defectum habet, et quod aliquod membrum in eo destituitur: radicem et folia centaureę, cum nouo sepo cerui cõmisceat, et cum farina tortellos faciat, et eos sæpe comedat, et paralisis deprimetur. Sed et qui per totum corpus suum a paralisi fatigatur, centauream in uinum ponat, et inde sæpe bibat, et paralisis in eo cessabit. Ad fracturam ossis. Paralisim.

DE DACTILOSA. CAP. CXXXIIII.

DACTILOSA ignea est, et bonam uirtutem habet. Si em̃ tineæ cuiuslibet hominis crines minuũt, cũ radice et semine dactilosæ lixiuiam faciat, et caput suum cum illa sæpe lauet, et tineæ morientur. Et si homo mente excedit, quasi nihil sciat, et quasi in extasi iaceat: semen dactilosę in melle extinguatur, et sub linguam illius ponatur, et uires eius cerebrũ illius ascendunt, ut cito ad mentem suam redeat. Cum etiam aliquis homo caduco morbo fatigatus cadit: semẽ dactilosæ in sanguine hyrundinis intingatur, et mox in farina similę ita madidum inuol- Tineas. Extasin. Morbum caducum.

C uatur, et in os cadentis ponatur, dum ita iacet, et hoc faciat quotiens per morbum hunc cadit, et tandem curabitur. Sed et qui multum flegma in capite, et circa pectus habet, et qui etiam fœtentem halitum habet: radicem dactilosæ in modicas rotulas inscidat, et his etiã de semine eius addat, et in uino feruere faciat, et moderate calidum sæpe bibat: et caput, et pectus illius purgat, et halitum, et bonum odorem habere facit. Et postquam uinum hoc biberit, aliud uinum usq; tertia uice cum eadem herba calefacere potest. Cum etiã indigesti cibi in stomacho hominis interdum coagulantur, stomachũ dolere faciunt: quapropter ille dactilosam, & ad quartam eius partem abrotanum, & quinq;folij minus quam abrotani sit ad succum tundat, & in bono & puro uino coquat, ita ut uinũ succum herbarum duabus partibus superet: & per pannum colet, & in uitreum uas, uel in nouam ollam refundat. postea uinum istud sic temperatum in sartaginem fundat, & ei ignitum chalybem, aut bis, aut ter immittat: et iterũ dum per chalybem feruere incipit, galangam, uel piretrũ tritum, & modicum piperis imponat, & ieiunus bibat. Et sic per quinq; dies ieiunus bibat, ignito chalybe tamen prius calefacto. Quod cum per quinq; dies fecerit, cum triticeo pane, et farina similæ, & cũ præfato uino ignito chalybe calefacto, sorbiciunculam faciat, uitello oui addito, absq; sagimine & oleo: & iterum per quinq; dies hæc ieiunus comedat. Quibus transactis, iterum uinum chalybe calefactum bibat, usq; dum melius habeat. Dactilosa quoq; contra tertianas & quartanas ualet. Homo qui tertianas, aut quartanas habet, radicem dactilosæ modice tundat, & in uinum ponat, & sæpe bibat, et febres ab eo fugat. Sed & puluerem dactilosæ imponat, & ei sagimen, aut oleum papaueris addat, & sorbiciunculam faciat, & sæpe comedat, & melius habebit. Radix quoq; & folia dactilosæ inter uestes ponantur, & tineæ fugiunt, nec eas lędent.

Ad flegma, & fœtentem halitum. — *Stomachum.* — D — *Febres.* — *Tineas.*

DE PANDONIA. CAP. CXXXV.

Pandonia calida est, & signa scientiæ hominis plus quam aliæ herbæ in se designat: & ideo fallacia & deceptio diaboli, umbras suas interdum super eam parat. Homo qui stultus & fatuus est, ita quod scientia in eo defecit: pandoniam uere ad succum tundat, et eam super pectus & cor suum ponat per totam noctem, & hoc sæpe faciat, & curabitur. Et qui a falsis somnijs fatigari solet, eandem herbam apud se in nocte habeat, & figmenta somniorũ deprimit. Mulier quę iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: pandoniam in uinum ponat, ut inde saporẽ habeat, & sæpe bibat, & curabitur. Sed et si quispiã uir a muliere, seu aliqua mulier a uiro ulla magica arte illusa, seu ullis fantasticis et diabolicis uerbis incantationum coniurata et aduocata fuerit, ita quod uir in amore mulieris, aut mulier in amore uiri sic incantata insanit: pandoniam quærat per quam nunquam aliquod medicamentũ, uel aliqua fantasia prius facta sit, quia si tale aliquid per eam ante factum

Insomnia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

est,amodo ad medicinam nō ualet. Et cum eam inuenerit,folia de ea auferat,& unum folium in utrumq; foramē narium suorum figat,& unum sub linguam ponat,& in utraq; manu unum teneat,et sub ntrumq; pedē unum ponat,& eandem herbam oculis suis fortiter inspiciat: & hoc tam diu faciat,dum eadem folia a corpore eius in calescant: et idem sæpe faciat dum melius habeat, & ab insania amoris illius per uirtutem dei soluet: ita tamen,si non comedendo, aut bibendo incitamentum amoris in corpus suū induxit. Sed et qui per magica uerba ita in amore alterius irretitus est, siue uir,siue mulier sit:pandoniam apud se semper habeat,et melius habebit. Quod si in hyeme folia habere nō poterit,radicem accipiat, & faciat ut præfatum est. Et nullus homo pandoniam ullo modo comedat. quoniam si eam comederit,sensum & intellectum eius lædit,& eum aliquantum amentem faciet. A

DE CITTERVVRTZ. NIG. CAP. CXXXVI.

CITTERVVRTZ quod nigrum dicitur, calidum est. Si aliquis homo infirmitate in capite fatigatus,sensum et intellectū suum perdit: citteruurtz, & ad eius tertiam partem quenelam, et seniculi tantum ut quenelæ est simul tundat, & in patella cum uetere aruina calefaciat, & calidas super caput et circa collum suū ponat: & hoc per quinq; dies faciat in mane & ad noctem, per singulos dies calefaciens. Et post quintam diem lixiuiam cum cineribus de fago paret, & caput suū lauet, & curabitur. Quod si nondum mentem suam receperit: iterum per alios quinq; dies, ut prædictū est, faciat, & quamuis pestis fortis sit, fugabitur. Ad caput. B

DE CITTERVVRTZ. AL. CAP. CXXXVII.

CITTERVVRTZ quoq; album calidū est, et naturam nigri habet: excepto, quod nigrum acerbius est albo. Iuuencula autem mulier cui aliquando menstrua in recto tempore desunt: oleum rosis impositis accipiat, & de albo citteruurtz dimidiā partem tertiæ partis earundem rosarum, et hanc eidem oleo imponat: et iuxta ignem circa umbilicum, et supra ilia fortiter et sæpe se inungat, et menstrua eius mouebuntur, et soluentur. Quod si hoc modo menstrua non habuerit, præfatam unctionē iteret, donec ueniant recto tempore. Sed et homo qui in corde, et in uobin dolet: citteruurtz album, et ad eius tertiam partem abrotanum, et minus menuæ quam abrotani sit simul tundat, et his butyrum uaccarum in maio paratum addat: et hoc unguentū optimum est: et cum in corde dolet, ibi se inungat: et si in uobim dolet, circa guttur se ungat, et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Menstrua. Cor.

DE BASILISCA. CAP. CXXXVIII.

BASILISCA frigida est. Homo aūt qui in lingua sua paralisim habet, quod loqui nō potest, basiliscam sub linguā suam ponat, et uerba recipiet. Sed et qui fortes febres, aut tertianas, aut quartanas habet, basiliscam in uino coquat, melle addito, et colet, et ieiunus et Paralisim. Febres.

C pransus, et ad noctem sæpe bibat, et febres in eo cessabunt.

DE BIBINELLA. CAP. CXXXIX.

Sangwisorba

Cōtra illusiones spirituū.

BIBINELLA frigida est, et ad usus hominis non multum ualet. Sed tamē si homo eam in collo suo suspensam semp habet, nec ab inuocationibus dæmonum, nec a magicis uerbis, nec ullo præstigio quod nec comedit, nec bibit illudi poterit.

DE ACOLEIA. CAP. CXL.

Agrimonia

Scrofulas. Flegma. Febres.

ACOLEIA frigida est. Homo in quo freislichaz nasci incipit: acoleiam crudam comedat, & euanescit. In quo etiam scrofulæ nasci incipiunt, eandem herbā sæpe comedat, & decrescent. Sed & homo qui multum flegma eijcit, acoleiam in melle condiat, & sic sæpe comedat, & hoīem purgat. Qui aūt febrem habet, eandem herbā tundat, & colet, & eidem succo uinū addat, & sæpe bibat, & melius habebit.

DE CITOCATIA. CAP. CXLI.

Purgatio lenis.

CITOCATIA frigida est. Nam quicunq; homo eam simplicem comederet, illum interius in corpore suo dissiparet. Sed et qui paruam & lenem potionem sumere uoluerit: cinnamomum, & liquiricium pari pondere puluerizet, & puluerem istū cum modica farina similę in succo citocatiæ in modum fabarum inuoluat, & ad solem, uel ad fornacem modice calidā exsiccet, & de his in mane diei sumat quantū quinq; nummi, aut nouem, aut quindecim ponderant, & ille leniter purgabitur.

Carlina

D

DE BERVVRTZ. CAP. CXLII.

Ad febres ardentes. Paralisim. Ictericiam.

BERVVRTZ calida est. Et homo qui fortes & ardentes febres in se habet: beruurtz puluerizet, & puluerem istū cum pane pransus & ieiunus sæpe comedat, & melius habebit. Sed & qui toto corpore a paralisi fatigatur: eundem puluerem frequenter comedat, & paralisis in eo cessabit. Qui autem gelesuocht habet: radicem eiusdem herbæ in aceto tundat, et sic comedat, et melius habebit.

DE SAXIFRICA. CAP. CXLIII.

SAXIFRICA frigida est, et fortes uires habet: ad usum autem hominis qui tenerunm corpus habet, in comestione nō ualet. quia corpori illius nimis fortis esset. Sed ubi aut in stomacho, aut in uesica, aut alibi in corpore hominis liuor cōagulatur et induratur uelut lapillus: ille semen saxifricæ in aqua tundat, et pransus et non ieiunus quotidie bibat, et hoc quod in homine durum est frangit, et homo ille saluabitur. Et qui gelesuocht habet, idem semen in uino terat, et per modicam horam in eo iacere permittat, et pransus sæpe bibat, et curabitur.

DE VGERA. CAP. CXLIIII.

Ad ulcera.

VGERA ualde calida est, & magnum & forte ulcus frangit. Nam ugera tundatur, & modicum olei oliuæ ei addatur, & frigida sup ulcus ponatur. Quod si oleū oliuæ non habuerit, modicū de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

hircino sepo addat, et in patella calefaciat, et infrigidari permittat, et ita frigidam super ulcus ponat, et uenenum mollificat, et sanat. Sed et si rufa et exturgentia ulcera in homine sunt, ille ugeram tundat, et ei oleum oliuæ, aut hircinum sepum addat, et uenenũ hoc modo extrahit. Sed cum ulcera iam rubescere incæperint, ugeram abijciat, et cum oleo oliuæ, aut hircino sepo ligamen de canabo paret, et super ulcera ponat, et sanabunt. A Ad ulcera magna.

Sed radix eius in aceto condiatur, et per noctem ponatur super locum illum ubi uuartzen crescere incipiunt, et euanescent. verrucas

DE CHELIDONIA MA. CXLV.

CHELIDONIA maior ualde calida est. Nam tam dirum & acre uenenum in se habet, quod nullam sanitatem homini conferre potest, quia si in una re homini daret exterius sanitatem, in alia illi maiorem infirmitatem interius afferret. Si enim quispiam eam comederit, aut biberit, eum interius lædit: & ideo interdum digestionem, & solutionem cum dolore & cum sanitate facit. Qui autem aliquod inmundũ manducauit, seu bibit, seu tetigit, unde pustulosus & ulcerosus in corpore suo fit: ueterem aruinam satis de succo chelidoniæ in patella simul dissoluat, & sæpe se perungat, & sanabitur.

DE EBECH. CAP. CXLVI.

EBECH frigida est, & homini ad comedendum inutilis. Sed et homo qui geelsuocht habet: ebech in patella cum hircino sepo; aut uetere aruina calefaciat, & calidum super stomachũ suum ponat, & mox bruñcrassim in frigidarũ aqua contundat, & bibat: & curabit. Sed & mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: ebech in aqua coquat, & sibi in femoribus, & in umbilico calidam circumponat, et frigiditas illius contrario fluxui resistit. Si etiam in aliquo homine interior pellicula, in qua intestina clausa sunt, aliquo casu scinditur: ille ebech, & bis tm̃ de maiore consolida in bono uino coquat: & postq̃ eas coxerit herbas, a uino separet, & illi modicum pulueris de zituare facto, & tantũ zuccari quantũ ebech fuit, & satis de cocto melle inmittat, & ita rursum modice feruere faciat, & deinde per saccellũ uelut purũ potũ faciat: & post cibũ & ad noctẽ bibat, et hoc sæpe faciat. Sed et herbas quæ in præfato uino coctę sunt, sup locũ ubi interior pellicula rupta est cal. liget, et scissuras eius colligũt. Radicẽ quoq; maioris cõsolidę in minuta frusta inscidat, et in uinũ ponat, ut inde saporẽ capiat, et hoc uinũ semper bibat, (usq; dum sanet. B Ictericiam. Menstrua.

DE IBISCO. CAP. CXLVII.

IBISCUM calidum et siccũ est: et contra febres ualet. Homo qui febres habet, qualescunq; sint, ibiscum cum aceto contundat, & in mane diei ieiunus, et ad noctem bibat, et febres illę cuiuscunq; naturæ sint, in illo cessabunt. Sed et q̃ in capite dolet: ibiscũ, et minus saluiæ contundat, et eis modicũ olei oliuę cõmisceat, et iuxta ignẽ in manu sua tm̃ calefaciat, et frõti suę solũmodo supponat, et obdormiat, et melius habebit. Febres. Capitis dolorem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE DENEMARCHA. CAP. CXLVIII.

Ad Pleuresim.

DENEMARCHA calida est et humida. Et homo qui pleurisim patitur, aut quem fatigat uich: herbam hanc, & minus calamenti pulurizet, & cum puluere & farina & aqua rortellos in patella cum sagimine paret, & sæpe comedat, & melius habebit.

DE CALAMEMTO. CAP. CXLIX.

Scrophulas.

CALAMENTUM calidum est. Et homo qui scrophulas in collo suo habet, antequam rumpantur, calamentum pulurizet, & pulurem istum cum pane, aut in pulmento, aut in tortellis sæpe comedat, & euanescent. Quod si ruptæ fuerint, folia calamenti cruda & recentia superponantur, & scrophulæ siccabuntur.

Geranium

DE KRANICHSCHNABEL. CAP. CL.

Ad cordis sanitatem.

KRANICHSCHNABEL ualde calida est. Qui autem in corde dolet, herbam istam, & minus de piretro, & nucis muscatæ minus quā piretri sit in pulurem redigat, & pulurem istum aut cum pane, aut absq; pane comedat, & melius habebit. quia optimus puluis ad sanitatem cordis. Et qui naseboz habet: eundem pulurē naribus suis apponat, & odorem eius in se trahat, & cito euanescet, absq; periculo hominis illius.

Tussim.

Sed & qui tussim, & constrictionem in pectore habet: cum prædicto puluere & farina tortellos in patella paret, sagimine, aut buryro addito: & hos ieiunus & pransus sæpe eomedat, & tussis leniter soluetur, & sic homo melius habebit.

D

Pectus. Guttur.

Sed & qui in pectore dolet, ita quod uix spirare potest, & qui in gutture dolet, ita quod uox ei subtrahitur: prædictum pulurem in calido uino bibat, & melius habebit.

Caput.

Et qui in capite dolet: puluerí isti assum, uel lucidum sal addat, & comedat, & sanabitur.

DE CONSOLIDA. CAP. CLI.

CONSOLIDA frigida est. Et si aliquod membrum in homine destructum, ulceratum, & uulneratum est: si tunc consolidā comederit, liuorem qui ibi egreditur repente insequitur, & ulcera superius in cute sanat, & non interius in carne: & hoc modo uermiculi, et quæq; sordida introrsum manebunt: cum effluere prohibentur. Et sic consolida iniusto modo, scilicet absq; temperamento aliorum pigmentorum comesta, exterius sanat, & putrida interius dimittit.

DE RUSTICA. CAP. CLII.

Ad sanitatem perpetuandā.

RUSTICA calida, in bono temperamento est. Homa autē qui sanus esse uult: radicē, & folia rusticæ pulurizet, et quantū medietas eius pensat de puluere piretri addat, & quantū medietas piretri ponderat tm̄ de puluere ciñamomi cōmisceat: et pulurē istū quotidie cū pane, aut in sorbicio, aut in cal. uino bibat, & nullā magnā, uel diuturnā infirmitatē usq; ad mortem snam habebit. Et nullus homo pulurem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

istum deuitet. quia si sanus homo illum quotidie comederit, infirmus ad longum tempus in lecto decumbens non erit: si infirmus comederit, sanus erit. Sed ut puluis iste per annum seruari possit sanus, in nouum fictile uas ponatur, & clausum cum terra tegatur, & sic uires suas retinebit. A

DE GELISIA. CAP. CLIII.

GELISIA calida & sicca est. Nam qui a paralisi fatigatur, et qui gelesuocht habet: succum gelisię uino addat, et qui paralisim habet ieiunus bibat: & qui regium morbum habet pransus sæpe bibat, & curabitur. Sed & gelisia in uino, addito melle coquatur, & homo pransus & ad noctem ex eo sæpe bibat, & eum in pectore suauem & leuē facit, stomachum purgat, & quicquid interius sordidum est minuit.

Ad Paralisim

Regium morbum.

DE GITH. CAP. CLIIII.

HERBA quæ Gith dicitur, ualde calida est. Homo autem qui in stomacho dolet, eandem herbam, & semen eius modice contundat, & in uino modico melle addito coquat, & calidum sæpe bibat, & curabitur. Qui se obseruare uult, ne in stomacho infirmetur: eundem potum sæpe frigidum bibat, & sanitatem retinebit. Sed & qui a paralisi fatigatur, eandem herbam cum semine suo contundat, & ei modicum aruinæ ursi addat, & secundum tertiam partem aruinæ oleum oliuæ apponat, & hæc omnia in aqua coquat, & unguentum faciat, & cum illlo se inungat, & cutem eius ita pertransit quod paralisis cessabit. B

Stomachum

DE VERBENA. CAP. CLV.

VERBENA frigida est. Et si de ulceribus, aut uulneribus, aut de uermib. putridæ carnes in homine sunt: uerbena in aqua coquatur, & lineus pannus super putridum locum ponatur, & uerbena aqua expressa modice calida super pannum deponatur. Et postquam exsiccata fuerit, iterum alia herba hoc modo cocta superponat: & hoc tamdiu fiat dum putredo illa auferatur. Quod si etiam alicui guttur intumuerit: uerbena in aqua modice calefiat, & calida super guttur illius ponatur, & hoc tamdiu fiat dum tumor ille euanescat.

Putredinem carnis.

Tumorem gutturis.

DE SATVREIA. CAP. CLVI.

SATVREIA magis est calida quam frigida. Homo autem quē paralisis fatigat, ita quod membra eius semper trement: satureiam, et minus de saluia, et iterum minus de cimino quam saluiæ sit puluerizet, et pulueres istos in potum melle conditum commisceat, et pransus sępe bibat, et melius habebit.

Paralisim.

DE MEGILANA. CAP. CLVII.

MEGILANA frigida est. Si autem in quolibet homine scrophulæ crescunt, aut pustula quę benedicta dicit, aut aliquod ulcus in quo uenenū est; hic megilanā ieiunus sępe comedat, et euanescent.

Scrophulas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Sed & qui caducum morbum habet: megilanam sæpe comedat, & cũ eodem morbo proiectus super terram cadit, sub linguam eius ponatur, & tanto citius surget, & leuius dolebit.

Ad morbum caducum.

DE DORNELLA. CAP. CLVIII.

DORNELLA frigida est, & cõtra febres ualet quæ de noxijs cibis oriuntur. Vnde homo qui easdem febres habet, dornellã in uino addito melle coquat: & ieiunus, & ad noctem sæpe bibat, & a febre sanabitur.

Febres.

DE CICVLA. CAP. CLIX.

CICVLA calida est. Sed si quis in capite dolet, ciculam in aqua coquat, & calidam capiti suo circumponat, & sic obdormiat, & melius habebit. Et si quis uenenum sumpserit: ciculam in uino coquat, & modicum mellis & rutæ addat: & postquam coxerit, modicum scammoneæ admisceat, & post cibum ter potum istum bibat, & uenenũ aut per nauseam, aut per secessum per eum transibit: nisi tale uenenũ sit, quod illi mortem inferat. Homo etiam cuius stomachus facile infirmatur, & de cibis limosus sit: ciculam, & ad eius tertiam partem poleium, & fœniculi tantum quanta tertia pars poleij est, in bono uino coquat, modico melle addito: & post cibum & ad noctem sæpe bibat, & stomachus eius purgabitur, et appetitum comedendi habebit. Sed et si quis homo
D aliquid comederit unde dolet: de circula, & ad eius tertiam partem de leuistico, & modico cardo nigro pulmentum faciat, & hæc cum aqua salientis fontis et aceto coquat, et arso sale condiat, et sic per quinq, aut per quatuor dies comedat, et eum sanum reddunt.

Cũnila
Capitis dolorem.
Venenum.
Stomachũ.
Cũnila

DE STORCKENSCHNABEL. CAP. CLX.

Geraniũ

STORCKENSCHNABEL frigida est. Qui autem in corde dolet, et semper tristis est: istam herbam, et minus poleij, et rutæ minus quam poleij sit, puluerizet, et puluerem istum cum pane suo sæpe comedat: et cor eius confortabitur, et lætus erit.

Ad cor triste.

Sed et qui calculum in corpore suo habet, eadem herbam, et minus de saxifrica in aqua coquat, et colet, et postea assum balneum faciat, et illud intret: et cum aqua in qua auena cocta sit, ignitos lapides perfundat, et postquam hoc modo sudauerit, prædictam aquam in qua præfatæ herbæ coctæ sunt, calidam bibat, et calculus in eo suauiter frangetur.

Calculum.

DE ARISTOLOCHIA. CAP. CLXI.

ARISTOLOCHIA longa calida est. Nam homo qui febres habet, cuiuscunq naturæ sint: eandem herbam modice contundat, et dimidium picarium cum ea impleat, et bonum uinum usq ad summitatem eius super eandem herbam fundat, et per noctem reseruet: et in ma

Febres.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ne diei iterum ei uinum superaddat, & ieiunus bibat: & hoc per tres, aut per quinq; dies faciat, & curabitur. A Qui autem comestum cibum digerere nō potest: succum aristolochiæ longæ ad pondus duorum nummorum accipiat, et succum bibinellæ ad pondus unius mummi, et succū citocatiæ ad pondus oboli unius, et zinziber eiusdem ponderis, et farinam similæ succis istis admisceat, et tortellos ad latitudinem nummi, sed aliquantum spissos faciat, et eos ad solem, uel in fornace iam fere infrigidato coquat. Et homo ille qui supradicto modo infirmatur, si interius calidus est, ita quod cibus in eo exustus est, de his tortellis unum in mane diei ieiunus sumat: uel si interius frigidus est, ita φ cibus in eo præ frigore congelatus, et compressus est, duos, aut tres tortellos in mane ieiunus accipiat. Et cibus quē postea primum comedit, ius, uel sorbiciuncula sit, et deinde alios bonos et suaues cibos; et sic tamdiu faciat, dum se in stomacho liberatum sentiat.

Ad digestionem.

DE BENEDICTA. CAP. CLXII.

BENEDICTA calida est. Si autem ullus homo eam comederit, aut in potu sumpserit, eum ad ardorem libidinis incendit. Sed si quis toto corpore et in uiribus corporis sui defecit, benedictam in aqua coquat, et calidam sæpe bibat, et uires corporis recipiet.

Libidinem incitandam.

DE RVBEA. CAP. CLXIII. B

RVBEA frigida est, et contra febres ualet. Nam homo qui febrem habet, et fastidiū comedendi: rubeam in aqua modice coquat, et in mane diei, et ad noctem calidam bibat, et herbam ipsam ita calidam stomacho suo per breuem horā superponat; et hoc per aliquot dies faciat, et febris in eo cessabit. Sed et qui quartanas febres patitur, rubeam, & herbam ueprium æquali pondere, et brachuurtz ter tantum ut istorum duorum est, in uino coquat. Deinde clarum & optimum uinum infundat, et ignitum chalybem immittat: et hoc decies cum eodem uino et chalybe faciat: postea sumat uinum illud quod cum prędictis herbis coxit, et uino cui chalybem immisit infundat, et simul una uice feruere faciat, et in ipsa accessione febris illud bibat, usq; dum sanetur.

Febrem.

DE FICARIA. CAP. CLXIIII.

FICARIA frigida est, et humida. Homo autem qui ardentes febres patitur: ficariam, et bis tantum de balilisca in puro uino coquat, et infrigidari permittat, et per singulos dies ieiunus ex hoc uino bibat, & ad noctem cum se collocat: et sic faciat dum sanetur.

DE VVEICH. CAP. CLXV

VVEICH frigida est, et idem frigus acutissimum est. Homo qui in corpore suo a qualibet paralisi cuiuscunq; fortitudinis sit fatigatur: uueich in aqua fortiter coquat, et per pannum colet, herba abiecta. Deinde aruina uulturis, et secundum medietatem eius sepum de ceruo, uel de hirco in præfatam aquam ponat, et simul coquat; et ex his

Paralisim.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C unguentum faciat, & sæpius se inungat, & paralisis cessabit.

DE HIMELSCHLUZELA. CAP. CLXVI.

HIMELSCHLUZELA calida est, et omnẽ uiriditatem et uirtutem suã ab acumine solis habet. Nam quędam herbę pręcipue de sole, quædam autem de luna, quædam uero de sole & de luna confortantur, sed herba hæc pręcipue de uirtute solis uires suas accipit. Vnde & melancholiam in homine compescit. Melancholia enim cum in homine surgit, eum tristem, & in moribus suis turbulentum, & uerba contra dominũ proferre facit. Quod aërei spiritus uidentes, illi accurrunt, & suasionibus suis in amentiam illum moltociens euertunt. Vnde idem homo herbam hanc super carnem ad pectus, & ad cor suum ponat, quatenus ab illa incalescat: & aërei spiritus qui eum fatigant, uirtutem eiusdem herbę quam a sole accepit, dedignantes, ipsum hominẽ fatigare cessabũt.

Ad melancholiam.

Sed & homo qui a malis humoribus in capite ita opprimitur, ꝙ sensu suo interdum euacuatur: eandem herbam accipiat, & in uertice crinibus abrasis ponat, et ligamine liget: similiter et super pectus poaat, nec in triduo eam auferat, & ad sensus suos reducitur. Qui autem per totum corpus suum a paralisi fatigatur: eandem herbam in poculum suum ponat, ut inde saporem habeat, et frequenter bibat, et curabitur.

Paralisim.

DE BIRCHVVRTZ. CAP. CLXVII.

D BIRCHVVRTZ frigida est. Et homo qui superfluos & uenenosos humores in se habet, prædictam herbam, & bis tantũ de cephania contundat, & in fictile uas ponat, & desuper bonum et clarum uinum fundat, et post cibũ et ad noctem per quindecim dies, uel per amplius bibat, et ei ad annum proderit.

DE ERDTPEFFER. CAP. CLXVIII.

ERDTPEFFER frigida est. Homo autem qui febres habet, de herba ista sufficienter accipiat, et in bonum uinum per noctem unam ponat: et eandem herbam abiiciat, et idem uinum ignito chalybe calefaciat, et in mane diei ieiunus bibat, et ad noctem cum se collocat: et sic faciat usqꝫ dum sanitatem recipiat.

Febres.

DE HUOFLATHDETHA MA. CAP. CLXIX.

MAIOR huoflathdetha frigida et humida est, et ob hoc fortiter crescit. In ipso autem acumine et in frigiditate sua prauos humores extrahit, cum ulceribus superponitur. Si quis etiam scrofulas in corpore suo habet, antequã rumpantur eandem herbam iuxta caudam abrumpat, secundum latitudinem scrofularum, et cętera abiiciat, et super partem illam quam retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et postquam exsiccata fuerit, iterum recentem eodem modo superponat, et scrofulæ minorari incipient. Quarta autem die triticeam farinam cum melle temperet, et cõmisceat, et ad latitudinem ea-

Scrofulas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

rundem scrofularum conficiat, et eis acoleiam primum superponat, et desuper prædictam mellitam massam farinæ, & sic quotidie per nouem dies faciat & ultra, dum euanescant. A

DE HUOFLATHETHA MI. CAP. CLXX.

MINOR huoflathetha calida est. Et si quis homo diuersos cibos inmoderate sumpserit, et inde iecur illius læditur & indurescit, hic eandem herbam, & bis tantum de radicibus plantaginis, & tantum müesʒ, quod est circa uiscum piri, quantum minoris huoflathethæ in modicas inscisiones incidat, & inscisiones istas subula, aut alio minuto instrumento perforet, & in foramina ista prædictum müesʒ infigat, & in purum uinum ponat. Sed ad pondus nummi accipiat tumorem qui aut in folio, aut in ramusculo nucis uelut faba, aut uelut pisa intumuit, & hæc in prædictum uinum mittat: & tam pransus quam ieiunus non coctum, sed tantum uino impositum bibat, & iecur curabitur. Ad Iecur.

DE PLIONIA. CAP. CLXXI.

PLIONIA frigida est. Homo autem qui a gutta paralisis frequenter concutitur, radicem plioniæ modice contundat, & uino imponat, ut inde saporem habeat, & ad noctem cum se collocat bibat, & melius habebit. Paralisim.

DE SCAMMONIA. CAP. CLXXII. B

SCAMMONIA acutum & acerbum frigus in se habet, & ad destructionem laborat. Nam cum medici potiones quas dare solent, accelerare, & ueloces facere uolunt, scamphoniam illis addunt: & inutili natura sua tam sanos quam infirmos humores ab homine expellit. Si quis autem eam simplicem homini ad comedendum, seu ad bibendum tradiderit, illum interius scindit.

DE HUNESDARM. CAP. CLXXIII.

HUNESDARM calida est. Sed et si quispiam homo casu ceciderit, uel contis percussus fuerit, ita quod cutis eius inde uarias maculas habet: eandem herbam in aqua coquat, & aqua expressa calidam super locum casus, aut percussionis sæpe ponat, & liuores ibi collectos expellit.

DE RAZELA. CAP. CLXXIIII.

RAZELA repentinum calorem habet. Et si uermes aut carnem hominis, uel pecoris comedent: succo razelæ sal inmittat, & loco illi ubi uermes carnē lædunt imponat, & eas omnino mortificat. Vermes.

DE DORTH. CAP. CLXXV.

DORTH calida est. Si quis autem profundam & prauam scabiem in capite habet: dorth in puluerem redigat, et ueteri aruing cōmisceat, et scabiem sæpe inungat, et putredinem illius minuit. Scabiem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE CARDO. CAP. CLXXVI.

Ad uenenum CARDVS calida & sicca est. Sed homo qui uenenū comedit, aut bibit, caput cardi, & radicem & folia puluerizet, & puluerem istum aut in cibo, aut in potu suo sæpe sumat, & uenenum ab eo expellit. Et si quis urschlechte in corpore suo habet: eundem puluerē recenti aruinæ cōmisceat, & cum illo se inungat, et sanabitur.

Rubus

DE HERBA BRAMBERE. CAP. CLXXVII.

HERBA in qua brambere crescunt, calida est. Et si quis in lingua dolet, ita ꝙ aut intumescit, aut ulcera habet, linguam suam cum brema, seu cum modico flebotomo parumper inscidi faciat, ut liuor

Dentes. erumpat. Sed & qui in dentibus dolet, idem in gingiuis faciat, & melius habebit. Si quis autem in pulmone dolet, et in pectore tussitat: eandem herbam, et hysopi minus, & origani minus quam hysopi, et tantum pyretri, quanta medietas omnium istorū est accipiat, & his mel addens, in bono uino fortiter coquat: et postquam modicum comederit, bibat, et post plenum cibum satis ex eo bibat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

Vermes. Quod si etiam uermes carnem hominis, aut pecoris comedunt: præfata herba puluerizetur, et super locum doloris ponatur, et uermes moriD entur. Si quis autem fluxum sanguinis patitur: præfatā herbam, et bis tantum de bluothuurtz modice tundat, et eas in purum uinum ponat, et inter cibum, sed non ieiunus bibat. Fructus autem qui in ea nascitur, nec sanum, nec infirmum hominem lædit.

fragaria

DE HERBA IN QVA FRAGA CRESCVNT. CAP. CLXXVIII.

HERBA in qua fraga nascuntur, calida est, et ad medicinam parum ualet: fructus quoqꝫ eius, nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet. quia liuorem in homine parat.

DE HERBA IN QVA VVALBERE CRESCVNT. CAP. CLXXIX.

Vualbere HERBA in qua uualbere nascuntur, maximum frigus in se habet, et medicamentis non multum succurrit. Fructus eius comedentem lædit, ita ꝙ vich in eo excitat.

DE SIMEZ. CAP. CLXXX.

SIMEZ frigida est. Et uermes si carnes hoīs comedunt: simez per ignem puluerizet, et puluerē in locū ulceris ponat, et uermes moriențur.

DE THIMO. CAP. CLXXXI.

Lepram. THIMVS calidus & siccus est. Et si quis lepram cuiuscunqꝫ generis sit habet: thimum cum terra radicum eius in igne feruere faciat, & per hoc assum balneum sibi paret: & etiam thimum cum sibi adhærente terra in chaldario cum aqua coquat, & etiam hoc modo sibi bal-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

neum paret: & hoc sæpe utatur, et prauos humores lepre minuit, aut Domino non placebit. Sed & si quis a paralisi, & a stechedo fatigatur, saluiam, & bis tantum esulæ, & ter tantū thimi ut esulæ est, in aqua coquat, & eis hircinum sepum, & bis tantum ueteris aruinæ addat: & se iuxta ignem ubi dolet inungat, & curabitur. Et idem unguentum pediculos in homine mortificat, cum illo quis inungitur. A Ad paralisim

PHYSICAE S. HILDEGARDIS LIB. III.

De naturis & effectibus Arborum, Arbustorum, & Fruticum, fructumque eorundem.

ARBORVM discretio in genere. CAP. I.

RBORES OMNES AVT CALOREM, aut frigus in se habent, quemadmodum et herbæ: sed tamen quædam arbores calidiores sunt alijs, quædam autem frigidiores. Nam domesticæ arbores quæ fertiles sunt, & quæ rectos fructus proferunt, calidiores siluestribus, & infructiferis arboribus & lignis existunt. Sed siluestres arbores quæ grandiores, & plures fructus proferunt, calidiores alijs siluestribus arboribus sunt: quę autem minutos & paucos fructus proferunt, frigidiores alijs siluestribus arboribus sunt. Arbores autem et ligna, de medulla sua uirescunt, et crescunt, sicut et homo de medulla sua uiget: & si medulla arboris læsa fuerit, arbor detrimentū sui sentiet. B

DE ARBORE NVCIS MVSCATAE. CAP. II.

ARBOR in qua nux muscata crescit, calida est. Lignum autem & folia eius medicinæ non multū conueniunt. Nux quoque muscata magnum calorē habet, & bonū temperamentū in uiribus suis. Et si quis nucem muscatam comedit, cor eius aperit, et sensus eius purificat, & bonum ingenium, bono calore, & suaui uirtute sua illi infert. Homo quoque nucem muscatam, & pari pondere cinnamomum, & modicum de gariofylo puluerizet: & cum puluere isto, & farin a similæ, & modica aqua tortellos faciat: et eos sępe comedat, et omnem amaritudinem cordis et mentis eius sedat, et obtusos sensus eius aperit, et mentē ipsius lętam facit, et omnes nociuos humores in eo minuit. Sed et quem paralisis in cerebro fatigat: nucem muscatam, et bis tantum galangę puluerizet, et etiam de radice gladiolæ, et plantaginis ęquali pondere modice tundat, sale addito; ex omnibus hijs sorbiunculā faciat, et sorbeat: et hoc semel, aut bis in die faciat, usque dum sanetur. Ad Paralisim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE ARBORE Cinnamomi. CAP. III.

Ad Paralisim & febres.

Arbor cuius cortex cinnamomũ est, ualde calida est. Vnde homo qui a gutta paralisis fatigatur, & qui quotidianas, tertianas, & quartanas habet: uas de chalybe factum tollat, & in illud bonũ uinum fundat: & de ligno & folijs præfatæ arboris dum succum in se habent imponat, & ad ignem feruere faciat, & calidum sæpe bibat, & sanabitur. Caput. Et homo cui caput grauatũ & obtusum est, ita quod flatum per nares difficulter emittit, & introrsum trahit: cinnamomum puluerizet, et eundem puluerẽ cum buccella panis sæpe comedat, aut in manu sua lingat, & noxios humores per quos caput obtusum est dissoluit.

DE ARBORE Piperis. CAP. IIII.

Arbor in qua piper crescit, ualde calida est: piper quoq; ualde calidum & aridum est. Et multum comestum, hominem lædit, & pleurisim in eo parat, & bonos humores destituit. Homo autẽ qui poma, aut pira comederit, & inde dolet: mox piper comedat, & melius habebit. Splen. Sed & qui spleneticus est, & qui fastidium comedendi habet: iste piper in aliquo cibo cum pane modice comedat, & in splene melius habebit.

D

DE ARBORE Balsami. CAP. V.

Arbor ex cuius rimulas balsamum sudat, calida est. Liquor autem, scilicet balsamum, regalis naturę, & ualde calidum & humidum est: & in tali temperamento, et tam magna cautela ad medicamenta habendũ est, uelut nobiles homines uenerari & timeri debent, ne ad iracundiam prouocentur. Frenesim. Homo autem qni freneticus est: modicum balsami accipiat, & ei satis de oleo oliuæ addat, & plus de medulla cerui quam olei sit: & ex his unguentum faciat, & cum eo timpora & occiput suum inungi faciat: cauẽs, ne uerticem, aut cerebrum eius tangat: & ad sanitatem sensuũ suorũ redibit. Febres. Et qui magnas febres habet in stomacho: cum eodem unguento circa stomachum suum se inungat, & febres ab eo aufett. Paralisim. Et qui de gutta paralisis ualde fatigatur: modicum balsami, ad paulinum, uel ad alia bona electuaria addat, & comedat, & sanabitur.

DE ARBORE ligni Aloe. CAP. VI.

Febres. Arbor ligni aloe calida est. Homo qui febres in stomacho suo habet, et qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas patitur, de ligno hoc in potum suum ponat, et meliorabuntur.

DE ARBORE Myrrhæ. CAP. VII.

Ictericiam, & paralisim. Arbor ex qua myrrha sudat, calida est. Et homo qui gelsuocht habet, uel qui gutta paralisis fatigatur: corticem eiusdem arboris in uinum, seu in aquam ponat, et liberabitur. Myrrha etiam calida et arida est: et homo qui in stomacho de noxijs et malis humoribus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

dolet: myrrham accipiat, et bis tantum aloe, et quinq; folij tantum ut istorum duorum est: et ex hijs cum noua cera emplastrum faciat, et hoc panno de canabo facto imponat, et super stomachum suum liget. A Cum autem magna, seu acuta febris hominem in initio inuadit: si ei tunc myrrha in calido uino ad bibendum datur, febris ab eo cessat. Ad febrem. Sed et quem libido inuadit: si myrrham comedit, libidinem in eo extinguit. Frenandam libidinem. Sed et odor myrrhæ libidinem ab homine depellit: mentem autē eius opprimit, et tristem facit. Vnde qui myrrham apud se portare uoluerit, eam primum in sole ralefaciat, et iuxta se habeat, ita ut de carne et sudore suo calefiat: et fantasmata, et magicę artes, et magica uerba, atq; inuocationes dęmoniorum per mala uerba et maleficia herbarum ab eo fugantur.

DE THVRE. CAP. VIII.

ARBOR ex qua thus sudat, calida est. thus etiam plus calidū quā frigidū est, et odor eius absq; igne utilis. quia oculos clarificat, et cerebrū purgat. Homo autē thus puluerizet, et pulueri huic modicum farinæ similæ addat, et tortellos faciat, et eos ad solem exsiccet: et naribus suis sępe apponat: ipsum confortat, oculos suos clarificat, cerebrū eius implet. Sed et qui in capite dolet, ita quod caput suum scindi putat: tortellum sic paratum ad utrumq; timpus ponat, et panno constringat cum se in lectū collocat, et dolor capitis cessabit. Caput. Qui autem quotidianas febres habet, thus, et rosseminzim contundat, et super umbilicum suum sępe ponat, et panno constringat, ut umbilicus eius ex hoc incalescat, et curabitur. B quia febres stomachum et iecur fatigant.

DE ARBORE Camphorę. CAP. IX.

ARBOR de qua camphora sudat, acutum et mundum frigus in se habet, et natura eius munda est. Camphora autē, scilicet gummi, puram frigiditatem in se habet. Quod si quispiam homo camphoram simplicē comederit, mox ignis qui in homine est, a frigore illius impeditur, et homo inde læditur. Homo autem qui sanus esse uult: aloe et myrrham pari pondere accipiat, et de camphora modicū minus qnā unius istorum sit, et cum succo wildelachdete, et farina similæ tortellos faciat, et eos in sole exsiccet, siccatos autem ut puluerem terat, et de puluere isto in calido mellito poculo modicum ieiunus sæpe bibat: et si sanus et fortis est, sanior et fortior mirabiliter erit: et si infirmus est, miro modo eū sstollit et confortat, uelut sol turbidum diem illuminat. Ad sanitatem tuendam.

DE CEDRO. CAP. X.

CEDRVS calida est, et aliquantum sieca. Et homo qui splen neticus est, de ramis, et de ligno eius dum uiride est, et dum succū habet contundat, et ad puluerē conminuat, et ex eo electuarium faciat: et pransus ex eo modice comedat, et splen ad sanitatē recuperabit: sed dum sanus fuerit, inde amplius non comedat. Splen. Et qui in corpe interius infir-

C mus est, et putrescit: de codē uiridi ligno in purū uinū per noctem ponat, ut inde saporem habeat: et pransus inde modice bibat, et sanabit. Et post quā sanitatē senserit, amplius idē uinū non bibat. Qui autem a uich fatigatur: fructum cedri uiridem comedat, & sanabitur.

DE CYPRESSO. CAP. XI.

Ad Stomachum.

CYPRESSVS ualde calida est. Et qui in stomacho dolet, de ligno eius siue uiride, siue aridum sit, modicum in uinum insci dat, & coquat, & ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed & qui infirmus est, & qui in toto corpore defecit: ramos cypressi in aqua coquat, & in ipsa balnea sæpe accipiat, & sanabitur. Et si quis de ligno, quod cor ipsius arboris dicitur, apud se semper portat, diabolus eum deuitat.

Superstitiosum.

Quod si etiā aliquis homo a diabolo, uel per magica irretitus est: præfatum lignum quod cor dicitur, cum terebro perforet, & in fictili uase aquam uiui fontis tollat, & eam per idem foramen in aliud fictile uas fundat: & cum iam infundit, dicat. Ego fundo te aqua per foramen istud in uirtuosa uirtute quæ Deus est, ut cum fortitudine quę tibi adest in natura tua, fluas in hominem istum qui in sensu suo irretitus est, et omnes contrarietates in eo destruas, et eum in rectitudinem in quam Deus eum posuit, in recto sensu & scientia reponas. Et aquam istam per nouem dies ie D iunus bibat, & etiam totiens hoc modo benedicatur, & melius habebit.

DE PALMA. CAP. XII.

Ad Pleuresim.

PALMA calida est & humida. Homo autem qui pleurisim habet, de cortice & de ligno & de folijs eiusdem arboris contundat, & succum exprimat, & in calido uino sæpe bibat, & curabit. Sed & fructum eiusdem arboris sæpe comedat, & pleurisim in ipso compescit.

Frenesim.

Qui autem freneticus est, de ligno & folijs eius in aqua coquat, & ita calida capiti suo circumponat, & hoc sæpe faciat, & sensus suos recipiet.

Sed si quis fructum arboris huius coquit, & ita comedit: corpori suo fere tantam uim confert, quemadmodum panis: sed eum in pectore facile grauat.

DE CASTANEA. CAP. XIII.

Paralisim.

CASTANEA calida est. Et homo quem paralisis fatigat: corticem, fructus, & folia huius arboris in aqua coquat, et cum eadē aqua assum balneum sibi faciat, & paralisis cessabit. Quod si pestis pecora occidit: homo corticem præfatæ arboris contundat, & eam in aquā ponat ut inde saporem habeat: & inde bibant, & pestis ab eis cessabit.

Sed si equus, aut asinus, aut bos, aut aliud quodlibet pecus de auiditate potus aut pabuli dolorem sibi attraxit: homo prędicta folia arboris huius in pabulo pecori huic ad comedendū præponat, et curabitur. Quod si etiam homo de ligno eius baculum parauerit, et in manu sua portauerit, ut manus eius ex hoc calida sit: uenę, et omnes uires corporis eius inde

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

confortantur. Et odorem eiusdem ligni homo naribus suis sæpe capiat, et capiti ipsius sanitatem confert. Qui aūt in splene dolet: interiores nucleos istos ad ignem modice asset, et calidos sæpe comedat, et splen inde calidum erit. Sed et qui in stomacho dolet: eosdem nucleos in aqua fortiter coquat, & coctos cōminuat, & tunc modicum farinæ cum aqua distemperet, & puluerem liquiricij, & parum minus pulueris de radice polypodij ipsi farinæ addat, & cum præfatis nucleis denuo coquat, & paret ut pulmentum, & comedat, & stomachus eius purgabitur. A Ad splen. Stomachum.

DE NESPELBAVM. CAP. XIIII.

NESPELBAVM ualde calida est. Cortex autē et folia eius medicinæ non multū conueniunt. Sed tamen homo qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas habet: radicem puluerizet, & puluerem istum in calido uino ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur. Febres.

Fructus autem arboris huius sanis & infirmis hominibus utilis & bonus est, quantumcumq; ex eo comederint.

DE FICO. CAP. XV.

FICVS calida est. Homo autem corticem, & folia eius modice contundat, & in aqua ualde coquat, & aruinam ursi, & parum de butyro addat, & sic unguentum faciat: et si in capite dolet, caput suum cum eo inungat. Vel si oculi eius ulcerosi, & liuosi sunt: timpora sua perungat, & circuitum oculorum: cauens, ne oculos interius tangat. Et si in pectore dolet: pectus perungat, aut si in renibus, renes, et melius habebit. Sed & fructus arboris huius temperatus est, et homini sano ad comedendum non ualet. quia facit eum mutabiles mores habere. Infirmo autem, & qui in corpore defecit, ad comedendū bonus est, usq; dum melius habeat. Quod si sanus homo eum comedere uult, in uino, seu in aceto prius condiat. Caput. Oculos ulcerosos. B

DE LAVRO. CAP. XVI.

LAVRVS calida est. Et homo qui in stomacho dolet: corticem, & folia lauri contundat, et succum exprimat, et per pannum colet: & cum succo, & farina tritici tortellos paret, & illos puluerizet, et cum melle & aqua potum faciat, et illi de puluere isto modicum immittat, & bibat: et quociens uoluerit sic faciat, et stomachum ipsius ab omni sorde purgabit, nec eum uulnerat. Homo etiam radicem, et folia eius in aqua coquat, hircino sepo addito: ex his unguentum faciens: et si in capite, in pectore, in latere, in dorso, aut in renibus dolet, cum eo se ungat, et melius habebit. Et si quis fructum eiusdem arboris crudum frequenter comedit, omnes febres ab eo compescit. Et si alicui cerebrum infrigidatum est, et inde amens efficitur: baccas puluerizet, et cum farina et aqua pastam componat, et crinibus capitis abrasis, pastam istam super totum caput suum ponat, et cum pileo de filtro facto constringat, et obdormiat; et cerebro calorem infert. Sed cum pasta ista exsiccatur, iterum Ad Stomachum. Amentiam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C aliam eodē modo paret, et sic sæpe faciat, & sensus suos recipiet. Et qui in stomacho dolet, baccas in uino coquat, & calidum bibat: & febrem ab eo expellit. Et qui in capite dolet, baccas modico uino infuso contundat, & cum eo totum caput suum perungat, & cum pileo tegat ut incalescat, & in lectum se deponat: & quamuis fortiter doleat, dolor cessabit.

Ad Stomachum. Caput.

Quod si in pulmone dolet, ita quod etiam putrescit: baccas lauri puluerizet, & frequenter cum pane comedat, & curabitur. Sed & homo oleum de baccis lauri exprimat: & ubi de paralisi fatigatur, se inungat, & melius habebit. Si aūt oleo huic secundum tertiam partem eius de sauina additur, uel de succo buxi, tanto fortior erit ad sanandum. Nam cum caligo oculos occupat, oleo baccarum circumungendi sunt. Sed si oculos interius tetigerit, læduntur. Quod si homo in corde dolet: cum eo se inungat, aut si in dorso, aut in latere, & melius habebit. Et si etiā homo fętidum stomachū habet, & inmundam saliuam eijcit; cum eodem oleo, & farina tortellos paret, & comedat, et purgabitur.

Pulmonem. Paralisim. Caliginem oculorum.

DE OLIVA. CAP. XVII.

OLIVA calida est et sicca. Homo aūt exteriorem corticē, et folia arboris huius in aqua coquat, ueteri aruina addita unguentum faciat: et ubicunq; de paralisi dolet, se inungat, et melius habebit.

Ad paralisim.

Et cui stomachus infrigidatus est: corticē, et folia eius in aqua coquat, et aquā illam per pannū colet, et minus de hartz, et minus de mirra quā de hartz sit ad ignem dissoluat, et prędicto succo addat: et sic emplastrum faciat, et in illo pannum de canabo factum intingens, super stomachum suum ponat, et curabitur. Oleum aūt de fructu arboris huius, ad comedendum nō ualet. quia si comeditur, nauseam prouocat: sed ad plurima medicamenta ualet. Nam cum oleum hoc primū paratur, ad ignem coquatur, et aut rosæ, aut uiolæ inponantur: et sic contra diuersas febres ualet. Si aliquis in capite dolet, oleum oliuæ, et minus rosatæ aquæ in sartagine feruere faciat, et de fructu solatri minus quam olei sit, et de urente urtica plus quam de fructu solatri terat, et per pannū colet, et succum istū in sartaginē ad oleum fundat, et denuo feruere faciat. Quod cum fecerit, iterū colet, et in nouum fictile uas fundat. Deinde in uertice, in fronte, et in timporibus suis, quando in capite dolet, cū unguento se ungat, et cerato panno circumliget. Si aūt ulcus aliquod, seu pustula hominē acerbe dolere facit, antequā rumpatur, oleo oliuæ deliniatur. Quod si quispiā a paralisi fatigatur, rosas oleo oliuæ imponat, et se ungat, et melius habebit. Quod si crampho alicubi hominē in corpore suo lædit, cum oleo oliuæ fortiter se perungat, et melius habebit.

D

Capitis dolorem. Paralisim.

DE BONCITHERO. CAP. XVIII.

ARBOR in qua boncitherim crescunt calida est. Homo in quo quotidianę febres sunt, folia eius in uino coquat, et bibat, et curabitur. Sed et poma eius comesta febres in homine compescunt.

Febres.

DE MALO. CAP. XIX.

MALVS calida et humida est. Et homo siue senex, siue iuuenis sit, qui caliginem in oculis patitur: in uerno tempore antequã fructus ipsius anni proferat, folia tundat, et succo huic guttas de uite effluentes æquali mensura addat: et ad noctem cum se collocat, palpebras et oculos ungat, cauens ne oculos interius tangat: et hoc sæpe faciat, et clarius uidebit. Sed et cum primæ eruptiones florum eiusdem arboris procedunt, homo ramusculum unum absq; ferro abscisionis abrumpat, & nouam corrigiam de corio cerui in ipsa abruptione hac et illac trahat, ut de succo eius madida fiat, & in humidum locum ponat, quatenus succum illum plus in se sumat: & si quis de paralisi, in renibus, aut ilijs fatigatur, eadem corrigia ad nudam carnem se cingat, & melius habebit.

A — Ad caliginem oculorum.

Paralisim.

Homo etiam in uerno tempore terram quæ circa radicem eiusdem arboris est, ad ignem calefaciat, & calidã loco ubi dolet superponat, & melius habebit. Sed fructus arboris istius lenis est, & facile digeri potest: & crudus comestus, sanos homines non lædit. Cocta autem, & assa, tam infirmis quam sanis bona sunt; & etiam in hyeme cum corticem contraxerint, cruda sana sunt.

DE PIRO. CAP. XX.

PIRVS frigida est, & tam firma ad similitudinem mali, sicut iecur ad pulmonem. Si quis in pectore, & in pulmone dumphet, uiscum piri puluerizet, & puluerem de liquiricio minoris ponderis addat: et ieiunus & pransus sæpe comedat, et melius habebit. Sed & qui paralisim patitur, uiscum pirorum suauem gustum habentium inscisum per tres dies et noctes oleo oliuæ imponat: & postea ceruini sepi bis tantum ut olei ad ignem resoluat, et spicam nardi bene contritam & comminutam eidem sepo per duos dies & noctes imponat: & deinde oleum cũ uisco cui impositus fuit, fortiter contundat, et succum per pannum exprimat, & etiam ceruinum sepum cum spica denuo resoluat. Quo facto, succum uisci, & olei, & succum sepi, & spicæ in uasculum simul componat, et secundum tertiam partem istorum laurinum oleum addat, et unguentum faciat. Et ubi paralisis in homine furit, eum perungat, et fugabitur: nisi fundamentum mortis ibi sit. Fructus aũt piri grauis, et ponderosus et asper est: et si quis eum crudum superflue comederit, fumum in pectore illius facit, et in iecore, et in pulmone magnas infirmitates sæpissime gignit. unde qui pira comedere uult, in aqua ea coquat, uel ad ignem asset: sed tamen cocta meliora sunt quam assa: pira aũt cocta aliquantum comedentem grauant. quia putredinem perquirendo secum educunt.

B — Pectus pulmonem.

Paralisim.

Homo aũt pira inscidat, et nucleos eorum abijciat, et ea in aqua fortiter coquat et cõfringat, ut quasi puluis fiant: et postea beruurtz, et galangæ minus quam beruurtz, et liquiricij minus quam galangæ, et pefferkraut minus quam liquiricij puluerizet, et pulueres istos in mel modice

C calefactum proijciat, prædicta pira addat, & fortiter mouendo cōmisceat, & quotidie quantum coclear paruum capit ieiunus comedat, et pransus duo coclearia, & ad noctem tria sumat: & hoc electuarium est preciosius & utilius purissimo auro.

DE NVCE. CAP. XXI.

Ad uermem. NVX calida est. Homo eñ folia eiusdem arboris cum recentia sunt accipiat, & succum eorum in locum ubi uermis hoīem comedit exprimat: & hoc sæpe faciat, & moritur. Sed si uermes in stomacho hoīs nascūtur: folia nucis, et persici æquali pondere antequā fructus in eis maturescant, super ignitū lapidem pulurizet, et puluerem istū aut in ouo, aut in sorbicio sæpe comedat, et morientur. Et in quo lepra iam crescere incipit: succum eorundē foliorū ueteri aruinę addat, et iuxta ignem se perungat, et hoc sæpe faciat, & sanabitur. Et qui a paralisi fatigatur: terrā quę circa radicem eiusdem arboris est, antequā fructus maturescat, ad ignē accendat, & cum illa assum balneū faciat, & sic sæpe balneet, et paralisis fugabitur. Sed et qui multum flegma in se habet, accipiat hoc quod de nuce sudat cū rami eius abscinduntur, siue fungus, siue alius sudor sit: & in uino cum fęniculo, & modico pefferkraut parumper coquat, & colet: et calidū sæpe bibat, & mundabitur. Et qui profundā & prauam scabiem in capite habet: succū de exteriori cortice nucis quæ super testā est, super ulcera exprimat, et cū cutis ex amaritudine succi intumuerit, mox oleo oliuæ eam ungat: et hoc sæpe faciat, et scabies mundabitur. Sed nuces siue rudes, siue ueteres sint, febres in hoīe qui multū ex eis comederit, excitant: attamē sani eas superare possunt, infirmi aūt aliquantū ab eis lædunt. Oleum aūt ab eis expressum calidū est, et carnes comedentis pingues parat, et mentem lætam: sed flegma inde crescit.

Lepram.

Paralisim.

D

Scabiem.

DE QVOTANO. CAP. XXII.

QVOTANVS calidus est, & fructus eius calidus & siccus: & cum maturus est, tam infirmum quam sanum crudus comestus lædit, sed coctus, aut assus ad comedendum multum ualet. Qui multam saliuam eijcit: si ipsum fructum coctum, uel assum sæpe comederit, eum interius siccat. Si etiam ulcera in homine sunt: homo eundem fructum coquat, uel asset, & secundum tertiam eius partem millefolium, & secundum tertiam partem millefolij maluam, & hæc simul contundat, & super ulcera illa ponat, & curabuntur.

Vlcera.

DE PERSICO. CAP. XXIII.

PERSICVS calida est. Homo cui oculi frequenter humectant: gummi de persico, uel de pruno testæ nucis imprimat, et eā ad ignitum laterē modice calefactam oculis circumponat, dum ab illo incalescant: et hoc semper quarta die, et semel in die faciat: ne si supra modū fecerit, eos lædat. Et cui halitus male fętet: folia persici ante maturitatē fructus eius cōtundat, et manum plenam liquiricij, et modicum piperis,

Halitum fœtentem.

A

& satis de melle, & hæc in puro uino coquat, & post cibũ, & ad noctẽ sæpe bibat, & halitũ illius bene olentẽ reddit. Sed & cui minuti uermiculi in stomacho, & in uentre crescunt: radicẽ, et folia bacheniæ pulverizet, & huic bis tantũ de puluere foliorũ persici addat (idque fiat cum arbor flores emittit) et in noua olla cum bono et puro uino coquat, et ieiunus & ad noctẽ sæpe bibat: & uermes in eo morient. Homo quoq; contra dolorẽ utriusq; lateris q̃modocunq; ibi doleat, et cõtra dolorẽ pectoris, et paralisim: folia persici, & s;m põdus eorũ balsamitã, & secundũ tertiam partẽ balsamitæ basilicã, et secundũ tertiã partẽ basilicę plãtaginẽ in aqua modice coquat: et deinde fortit torquẽdo per pannũ colet: postea laurinũ oleum, & b s tantũ ceruini, uel hircini sepi, & secundũ tertiã partẽ eius ueterem arui iã: & hæc omnia cũ prædicta aqua in patella modice calefaciat, & sic nnguentũ fiat: & deinde cum illo se in latere dolente pungat, & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Et fructus persici fere tepidus est, & nec sano, nec infirmo homini ad comedendũ ualet. Sed qui eundem fructum comedere uult, corticẽ & nucleũ auferat, & quod reliquũ est in uinũ ponat, sale, & modico pipere additis, & hoc modo paratũ non multũ lædit. — Ad uermes.

Homo etiam qui sanus esse uult, interiores, recentes nucleos persici ad lac contundat, & per pannũ exprimat ad mensurã quinq; coclearioru, & etiã galangę ad pondus triũ nummorũ, & liquiricumi duorũ nummorum, et euforbiũ ad pondus unius oboli pulverizet, et lacti nucleorũ addat: et de succo citocatię, et farina similę tortellũ paret, et eum ad solem, uel ad fornacẽ paulatim siccet, et de tortello isto ad pondus oboli cõmisceat, et sic ante solis ortum ad ignẽ prius modice calefacto ad pondus quinq; nummorũ cum cocleari ex ipso sumat, et se in lectũ ad breuem horã deponat: et uelut suauis potio illũ aliquantũ purgat. Et si idem homo necesse habet, bis in mense ex eodem sumat. Et ea die qua sumit molles cibos comedat, et uinum bibat. Sed et qui in gutture dolet, ita quod aliquantum constrictum est, uel quod in eo quidam malus uapor absq; ulcere et absq; tumore est: accipiat pastam, de tritico, et gumi quod de persico effluit, desuper dissoluat, et calidum super guttur suũ ad breuem horam ponat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Et si quis in halsadrin dolet, ita quod supra modum constrictę, aut distentæ sunt: præfatam pastam eis sæpe superponat, et si nec ulcus, nec tumor ibi est, curabitur. — Sanitatis conseruatio. — B — Ad Gutturis dolorem.

DE CERASO. CAP. XXIIII.

CERASVS calidus est. Sed et fructus eius temperate calidus est, et sanum hominem in comestione non lędit: infirmum autem aliquantũ dolere facit, si multum ex eo comederit. Homo autẽ qui tam mala ulcera in corpore suo habet, quod etiã fere lepræ assimilant, interiores nucleos cerasorũ cum recẽtes sunt, fortiter contũdat, et aruinã ursi ad ignẽ dissoluat, et cõmisceat, et cum eo iuxta ignẽ se perungat, et sanabit. — Vlcera.

Et qui in uentre torsiones habet, quas tamẽ uermes non excitant: eosdem nucleos crudos frequent comedat, & melius habebit. Qui aũt in

C uentre uermes habet: nucleos istos in acetum ponat, et sic eos sæpe comedat, & uermes morientur. Et cui oculi rubent, & ulcerosi sunt: micas siliginei panis calidas accipiat, & gummi cerasi igne solutum super micas ponat, et deinde super oculos: et hoc sępe faciat, et oculos sanat. Sed & si mali humores, aures hominis obstruunt, ita quod surdus efficitur: præfatum gummi ad ignem dissoluat, micis siligineis superextendat, & nocte foraminibus aurium imponat, & timporibus præfato gummi illitis: & sic sæpe faciat, & sanabitur.

Ad oculos ulcerosos, ardentes.

DE PRVNO. CAP. XXV.

Vermes.

PRVNVS calida est. Si autem uermes carnes hominis corrodunt: ille superiorē corticē, & folia pruni ad solem, aut iuxta ollam calefactam arefaciat, & puluerizet: & puluerem istum in locum doloris mittat: et cum uermes exinde moueri cœperint, acetum, & modicum mellis cōmisceat, & in eundem locum uermium fundat, & morient̄. Et postquam uermes mortui ceciderint, lineum pannum uino intingat, & super ulcera ponat, & putredinem extrahit, & sanabitur. Quod si aliquis homo per magica, aut per maledicta uerba amens efficitur: terram quæ circa radices arboris est ignescat: & postquā accensa fuerit, mox satis de ruta, & minus de poleio super illam ponat, ut succum & odorem eorum in D se excipiat, & eandem terram moderate calidam cum eisdem herbis capiti, & nudo uentri, & lateribus suis postquā pransus fuerit circumponat, & se in lectum deponat, et uestibus se tegat, ut cum rerra illa sudet. Et hoc per quinq;, aut per tres dies faciat, et melius habebit. Et si etiam alicui homini labia oris sui tument, aut inflauerint: aut si paralisis in eis saliendo reptat: ille cum se collocat, gummi de pruno modice calefactū, super labia cum paño liget, et hoc sæpe faciat, et dolor ille cessabit. Fructus autem arboris huius tam sano quam infirmo homini ad comedendum nociuus, et periculosus est, uelut inutilis, et neglegleċta herba. Nam qui sanus est, eum quidem superare poterit, infirmum autem multum lędit, Sed tamen qui aridam tussim habet, nucleos fructus istius in uinum ponat, dum aliquantnm intumescant, et ita sæpe comedat, et etiam cum eodem uino sorbitium paret, et illud sumat, et cito curabitur. Omne autem genus arboris huius, siue sint russesprumin, siue garchsleni, siue krichim, et simile genus, prædictas uires in cortice, et in folijs suis, et eandem naturā in fructu suo habent, ut de arbore hac prædictū est: excepto, quod quæ maiores fructus ꝓferunt, fortiores etiā uires in se habent.

Contra incantationes.

Tussim.

DE ESCVLO. CAP. XXVI.

ESCVLVS cal. et sicca est. Homo enim terram quæ sub arbore hac circa radices eius est, in hortos suos spargat, et uiruiscellæ quæ olera corrodunt, propter molestiā eius abscedunt, nec ibi proficere possunt. Fructus enim eius sano homini nec multum prodest, comestus nec obest, infirmo autem non ualet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE MVLBERBOVM. CAP. XXVII. A

MVLBERBOVM frigida, et in bono temperamento est. Homo autem qui scabiem habet: folia arboris huius in aqua coquat, & balneet in ea, uel lauet se cum illa in asso balneo: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. Sed et qui uenenum aut comedendo, aut bibendo sumpsit, de folijs eius succum exprimat, et huic modicum minus de succo absinthij addat, et simul feruere faciat: et præsus moderate, sed tamen sæpe bibat, et uenenum aut per nauseam exspuet, aut per eum per secessum transibit. Et ubertas in fructu eius est, et nec infirmos, nec sanos lędit.

Morus. Ad Scabiem. Venenum.

DE AMYGDALO. CAP. XXVIII.

AMYGDALVS ualde calida est. Nam cui cerebrum uacuum est, et facies mali coloris, et ob hoc in capite dolet: interiores nucleos eiusdem fructus sæpe comedat, et melius habebit. Sed et qui in pulmone infirmatur, et in iecore defectum habet, eosdem nucleos crudos, uel coctos sæpe comedat, et melius habebit.

Capitis dolorem.

DE CORYLO. CAP. XXIX.

CORYLVS frigida est. Et homo primos erumpentes grossos eius in sole exsiccet, et ubi scrofulæ in homine sunt, puluerem hunc inmittat, et curabitur. Masculus quoq; qui diffluentem naturã seminis sui habet, ita quod ad prolẽ non germinat: hic eosdem grossos corili, et ad eorum tertiam partem erdpeffer, et quãta quarta pars est erdpeffers tantum de uuinda sumat, et aliquantum de usitato pipere: et hæc cum iecore iuuenis hirci qui iam maturus est ad grauandũ, coquat: additis etiã aliquantũ crudis et pinguibus porcinis carnibus: et herbulis istis abiectis, idem uir carnes has comedat, et etiã panẽ in aqua in qua huiusmodi carnes coctæ sunt intingat, et manducet, et si hoc sæpe fecerit, ad prolẽ florebit: si iustũ Dei iudicium hoc fieri non prohibebit. Fructus aũt corili, scilicet nuces quę in ea nascuntur, sanũ hominem non multum lędunt, infirmo autem oberunt.

Scrophulas. B

DE SAVINA. CAP. XXX.

SAVINA cal. est. Et si uermes carnẽ hominis comedunt: succo sauinæ modicũ aceti addat, et in ulcera fundat, et uermes morientur. Sed et qui in pulmone dolet: succo sauinæ ad pondus medietatis eius puluerẽ liquiricij imponat, et in uino coquat, modico sagimine addito: et ita sæpe bibat, et sanabit. Si quis autẽ de gutta paralisis in quolibet loco corporis sui dolet: sauinã, et ad eius tertiã partem saluiam, et ad tertiã partem saluiæ storckenschnabel ad succum tundat, et succo huic butyrũ, et ex eo unguentum faciat, et ubi dolet ad ignẽ se perungat, et curabitur.

Ad uermes. Paralisim.

DB BVXO. CAP. XXXI.

BVXVS calida est. Homo autem qui urslethe in corpore suo habet: corticem et folia buxi ad succum contundat, et modicum minus liquiricij, et in puro uino calefaciat, et calidum sæpe bibat, et uenenum extra corpus illius expellit. Et mox idem homo ad prædictum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C succum arboris, modicum plus olei oliuę cōmisceat, & pennam intingat, & cum illa circa urslethede se leniter ungat, & hoc sæpe faciat, & sanabitur. Et qui ex eodem ligno cyathū, uel picariū parat, & illi uinum infundit, ut saporem de eodem ligno capiat, & sic sæpe bibat, febres de stomacho eius aufert, & oculos clarificat. Sed et qui etiam baculum inde parat, & illum in manu sæpe portat, & etiam naribus suis sæpe apponit, aut odorem eius capiat, & oculos suos cum eo tangit, caro, caput, & oculi eius tanto saniores fient.

Ad febres.
Oculos.

DE ABIETE. CAP. XXXII.

ABIES calida est, & multas uires in se habet. Nam in quocunꝗ loco lignum abietis est, aerei spiritus illū odio habent, & magis deuitant quam alium locum, & maleficia & magica ibi minus uigent & præualent quam in alijs locis. Si quis de gutta paralisis in capite dolet, uel si in cerebro uacuus est, uel si freneticus est: de cortice, & de folijs abietis minutissima frusta inscidat in martio & in maio, et ad medietatem istorum saluiam addat: & hæc simul in aqua tamdiu coquat dum spissa fiant, & butyrum quod in maio de bobus paratur addat, & unguentum faciat. Cum eodem enim unguento præcordia sua primum perungat, ne
D de fortitudine eius in corde deficiat: & mox abrasis capillis suis, caput perungat, & hoc secunda, aut tertia die iterum faciat, & sanabitur. Et si quis in stomacho, aut in splene dolet: cum eodem unguēto primum cor, & postea in alijs locis ubi dolet se perungat, & cito sanabitur. Et qui in pectore dumpfet, & tussitat, & cui pulmo inflatur & putrescere incipit: de ligno abietis cum succus in eo est in cineres incendat, cauens ne alius cinis addatur: & cum cineribus istis bis tantum bibinellæ, et fœniculi tantum ut bibinellæ, et cinnamomi tantum ut tertia pars bibinellæ in bono uino coquat, modico melle addito: et sic per saccellum colet, et purum potum faciat, et sæpe ex eo bibat, et curabitur. Sed et si cancri hominē comedunt: ille semē quod in sūmitate abietis crescit, super ignito latere puluerizet, et super uulnus spargat, et cancri morientur. Quod si os, et labia hominis ab aliqua infirmitate intumuerint, ille semen, uel fructū abietis super calefactum laterem ponat, ut incalescat, et ita calidū ori et labijs suis sæpe superponat, et sanabitur. Si reuma superflue a naribus effluit, fumus de ligno abietis excipiatur, et fluor ille suauius, soluetur et cessabit.

Cineres quoꝗ de ligno abietis fiant, et cum eis lixiuia paretur, et caput lauetur: et caput sanat, et oculos clarificat.

Ad paralisim.
Stomachum
Splen.
Cancrum.
Reuma.

DE PICEA. CAP. XXXIII.

PICEA calida est, et humida. Et si pestilentia pecora uexat, et occidit: recentes rami ante ipsa ponantur, ut odorem eorum capiant: uel pecora sub easdem arbores ducantur, et incipient tussitare, et ejicere putredines. Sed tamen cauendum est, ne quicquam de arbore ista

gustent, ne inde lædantur. A

DE TILIA. CAP. XXXIIII.

TILIA magnum calorem habet. Homo autem qui in corde dolet: hoc quod in medietate radicis tiliæ est pulverizet, & sæpe comedat, & melius habebit. Quilibet etiam qui uoluerit, de trunco astulam abscidat, non autem de ramis in æstate cum uiridis est, & astulam illam in aureũ anulum perforatũ ponat, & desuper uitrũ, & non aliũ lapidẽ: & inter astulã hanc, et uitrũ, telam araneæ, aut bouuel ponat: ne uis eiusdem astulæ uitrum pertranseat: anulum autem istum in digito suo semper habeat. & hęc est fortissima uirtus contra omnes periculosas pestes hominis. Et in æstate cum homo ad dormiendum se collocat, recentia folia tiliæ oculis superponat, & totam faciem suam cum eis tegat: & oculos illius clarificat. Homo quoq; qui a paralisi fatigatur: de terra quæ circa radices tiliæ iacet, in ignem ponat, & in asso balneo sedens, aquam desuper fundat, & sic balneet: & hoc per nouem dies faciat, et curabitur.

Ad cordis dolorem.

Oculos.

Paralisim.

DE QVERCV. CAP. XXXV.

QVERCVS frigida est, & dura, & amara est: sed tamẽ de fructu eius quædam uirtuosa animalia pascuntur & pinguia fiunt, uelut porci sunt. Ad medicamenta autem nec lignum, nec fructus eius multum ualet.

DE FAGO. CAP. XXXVI. B

FAGVS in recto temperamento caloris est. Et si quis de folijs fagi cum recentia sunt pulmentum parat, & comedat, & si etiam de fructu eius comedit, eum nõ lædit, sed pinguis inde efficitur. Si aũt asinus in capite dolet: homo cineres fagi de quibus lixiuia facta est, calidos ante ipsum ponat, et fumum ab eis egredientem in os et in nares asini transire permittat.

DE FRAXINO. CAP. XXXVII.

FRAXINVS calida est. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo de gutta paralisis ita fatigatur, uelut omnia membra eius contrita sint: folia œsch in aqua coquat, et infirmum in linteamẽ nudum ponat, et folijs ita calidis circumponat, et præcipue in loco illo ubi dolet, et curabitur. Quod si etiam homo ex auena ceruisiam parare uoluerit, eam absq; hopfo paret: sed eam cum gruz, et plurimis folijs fraxini coquat: et stomachum bibentis purgat, et pectus leue facit. Et si capræ aliquo modo infirmantur: folia fraxini eis sępe ad comedendũ dentur, et curabuntur.

DE TREMVLO. CAP. XXXVIII.

TREMVLVS calida est. Cum igit̃ infans aliquis in cunis iacens multotiens inter cutem et carnem sanguine perfunditur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C & uulneratur: homo recentia folia tremuli super lineum pannū ponat, & infantem ipsius folijs & panno inuoluat, & ad dormiendum collocet, & uestibus tegat ut sudorem emittat, & sanabitur. Sed et si quis a gutta paralisis fatigatur: aut si quis frigidum stomachum habet: corticem eiusdem arboris cum uiridis est, & lignum eius exterius, & non ipsum quod cor arboris dicitur, in minuta frusta inscidat, & in aqua coquat, & in doliū fundat, & balneet: & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Homo quoq; in maio corticem, & lignum eius usq; ad interius cor in minutas hastulas inscidat, & succū exprimat, & alijs unguentis addat, & plus ualebunt.

Ad paralisim.

DE ALNO. CAP. XXXIX.

ALNVS frigida est. Si aliquis in cute ulcerosus est, recentia folia eius ulceribus superponat, & interim leuius habebit.

DE PLATANO. CAP. XL.

Febres.

PLATANVS frigida est. Qui quotidianas, & diuturnas febres habet: ramos eius cum folijs in aqua coquat, et in ea balneet, et mox cum balneo exierit, succum de superiori cortice alni exprimat, et purum uinum addat, et frigidum post balneum bibat: et hoc sæpe faciat, et febres in eo cessabunt. Postquam acuta febris hominem inuasit, hoc D remedium faciat, & aliquantū leuius habebit, et ad sudorem suauius perueniet. Ergo de ligno platani, et bis tantū de sicca salice, et in frigidam aquam modicum abradat, et tantum agrimoniæ eidem imponat: et eam frequenter bibat, et leuius dolebit. Quod si remediū istud ad quintam, uel ad sextam diem distulerit, ei postea non proderit. Et si quis in aliquo loco de paralisi fatigatur: de ligno eius ualde calefaciat, et calidum sursum per locum doloris ponat, et melius habebit. Sed et si alicui nares inflantur: ille terram quæ circa radices platani est, ualde calefaciat, et super nares suas ad noctem ponat, et ita per paruam horam iaceat, et melius habebit.

Paralisim.

DE TAXO. CAP. XLI.

TAXVS frigida est. Si autē lignum eius ad ignem incenditur, nec humor, nec fumus qui ab ea egrediuntur aliquem lædunt. Nam si aliquis in naribus suis, et in pectore tussitando et emungendo dolorem patitur: fumum eiusdem ligni in nares, et in os suum excipiat, et eum leniter soluit. Sed et si quis baculum ex eodem ligno in manibus suis gestat, bonum illi est ad sanitatem corporis sui.

DE VIBICE. CAP. XLII.

VIBEX calida est. Si autem cutis alicuius hominis rubescere, uel intumescentes pustulas habere incæperit: ille primū erumpentes grossos eiusdē arboris ad ignem calefaciat, et calidos loco ubi dolet superponat: et hoc sæpe faciat, et tumor ille cessabit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE FVSARIO. CAP. XLIII.

FVSARIVS frigida eſt. Qui autem hydropicum morbum habet: corticem, et lignum eius quod interius eſt in igne accendat, & inde cineres faciat, nullis alijs cineribus additis: & eoſdem cineres in panno in purum & bonum uinum ponat, a mane diei uſq; ad mediam diem: & ſic ſæpe ieiunus bibat, & morbum illum in eo conſumit. Et qui in ſplene dolet: de fructu eius in puro uino coquat, & colet, & pranſus ſæpe bibat, & ſplen eius ſanabitur. Et quem uermes in uentre lædunt, & qui ſtechedum patitur, eundem potum ſæpe bibat, & melius habebit.

Ad hydrõa poſim.

Splen.

DE CARPENO. CAP. XLIIII.

CARPENVS frigida eſt. Ramuſculi arboris huius cum folijs, quando uiriditas in eis eſt, in lacte uaccarum, aut ouium, ſed nõ caprarum coquantur, & ramuſculis cum folijs abiectis, idem lac cum farina & ouis paretur ut comedi poſſit: & ſic mulieres illæ in quibus conceptus perire ſolet, quæ tamen ſteriles nõ ſunt, ſed fœcundæ, lac hoc modo paratum ſæpe comedant, & eis ut conceptum retineant multum proderit. Sed & ramuſculi eius cum folijs in aqua coquantur: & ille qui amens et hirnuutich eſt, in ea balneet, et abraſis crinibus eius, lineus pannus in eadem aqua intingatur, et caput illius in eodem balneo calefaciat. Et poſtquam balneum exierit, in lectum deponatur, et de fructu eiuſdem arboris in aqua coquatur, et capiti illius calidus ſuperponatur, quatenus ita obdormiat: et hoc ſæpe fiat, et melius habebit. Si quis autem malas maculas in corpore ſuo habet: de ligno arboris huius haſtulam ſub cortice abſcindat, et ad ignem calefaciat, et maculis calidam ſuperponat, et euaneſcent.

Amentiam.

B

DE CORNO. CAP. XLV.

CORNVS calida eſt. Homo de cortice, de ligno, et de folijs eius in aqua coquat: et qui a paraliſi fatigatur, ſiue infans, ſiue iuuenis, ſiue ſenex ſit, in eo ſæpe balneari non ceſſet, et in balneo eadem folia ſibi circumponat: et hoc in æſtate fiat cum eadem arbor uiridis eſt, et melius habebit. Et fructus eius comeſtus hominẽ non lædit, et tam infirmum quam ſanum ſtomachum purgat.

Ad paraliſim.

DE MIRTO. CAP. XLVI.

MIRTVS calida eſt. Et ſi ſcrofulæ in homine ſurgunt, antequam rumpantur, folia eiuſdem arboris in aqua coquat, et calida ſcrofulis ſuperponat, et euaneſcent. Quod ſi ad dirumpendum paratæ ſunt: homo de ligno iſto ad ignem calefaciat, et calidum in modũ crucis ſuper eas ſæpe ponat: et euaneſcent. Et ſi quis ceruiſiam parat, folia et fructus cum ea coquat, et ſana erit.

Scrophulas

DE IVNIPERO.
CAP. XLVII.

C

Ad febres. IVNIPERVS calida est. Et homo ramusculos eius uirides in aqua coquat, et cum ea assum balneum faciat, et sæpe in eo balneet, et diuersas febres in eo minuunt. Homo autem cuius caput tam sanū & forte est, quod mali humores cerebrum eius lædere non ualent, sed tamen pulmonem eius sorde & tabe inficiunt: baccas iuniperi, & bis tantum lanariæ, & piretri bis tantum ut lanariæ in puro & bono uino coquat, & in olla dimittat, & crudam enulam in modica frusta inscisam imponat, & uinum hoc tam ieiunus quam pransus bibat, dum sanetur.

Pulmonem.

Sed & baccæ iuniperi in aqua coquantur, & eidem aquæ mel addatur, & modicum aceti & liquiricij, & minus zinziberi: & denuo coquatur, & per saccellum purus potus inde fiat: & homo qui dolorem pectoris, pulmonis, & iecoris patitur, eundem potum sæpe bibat, & melius habebit.

DE HOLDERBOVM.
CAP. XLVIII.

D

Ad Ictericiam HOLDEBOVM calida est. Et qui gelesuocht habet, assum balneum intret, & folia arboris huius super ignitos lapides ponat, & aquam desuper fundat, & ciclim, id est, flores eius in purum uinū ponat, ut ex hoc saporem capiat, & iu balneo modice bibat. Et postquā balneum exierit, in lectum se collocet, ut sudet: & hoc sæpe faciat, et sanabitur.

DE MELTZBOVM.
CAP. XLIX.

Scrofulas. MELTZBOVM frigida est. Et qui scrofulas in corpore suo habet: primum erumpentem fructum eius in modico uino contundat, & bis tantum aruinæ porci addat, et secundum tertiam partem istorum de puluere talpæ apponat, et hæc simul commisceat, et coquat: et cum eo locum ubi scrofulæ exurgunt, sæpe inungat antequam rumpantur, et euanescent. Quod si diruptæ fuerint: homo grossos puluerizet, scrofulis immittat, et exsiccabuntur.

DE YFFA. CAP. L.

Paralisim. YFFA æstiuum calorem habet. Homo qui a paralisi fatigatur: cum solo igne arboris huius se calefaciat, et paralisis in eo ad illam horam cessabit. Sed quem paralisis in lingua sua ita fatigat, quod in loquendo defectum habet: folia eiusdem arboris recentia in frigidam aquam ponat, et bibat, et loquelam recipiet. Et qui freislichaz in corpore suo habet: eandem aquam cum folijs temperatam sæpe bibat, et euanescet. Sed et qui de ligno solo eius ignem accendit, et cum eo aquam calefacit, et in ea balneum accipit, lætam mentem habebit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE HARTBOVM. CAP. LI.

HARTBOVM æstiuum calorem babet. Homo autem qui magnam & minutam scabiem habet: folia eiusdem arboris, cum recente porcina aruina contundat, & in patella simul dissoluat, & cum ea sæpe se ungat, et sanabitꝰ. Sed & si quis ramusculos arboris huius, cū folijs in aqua coquit, & ei rutam addit, & de saluia plus quam rutæ, & de fœniculo plus quam de saluia, & sic sæpe bibit: febres in illo purgat, & eū sanum faciunt.

Ad scabiem. Febres.

DE MIRICA. CAP. LII.

MIRICA ualde calida est. Et homo qui leprosus est, miricā in manibus suis terat, & succo lepram suam sępe perungat, & illam leuiorē reddit. Sed & flores eius cum butyro coquat, & sæpe cum illo se inungat, & lepra minorabitur. Cui etiam oculi caligant, & infirmi sunt: flores eius tamdiu inspiciat, usq; dum oculi sui lachrymas madendo emittant: & etiam flores super oculos suos ponat, dum dormit: & hoc sæpe faciat, & oculos ipsius clarificat.

Lepram. Ad oculorū claritatem.

DE TRIBVLO. CAP. LIII.

TRIBVLVS ualde calidus est. Et qui de solis cineribus ligni eius lixiuam parat, & cum illa caput suum lauet: si sanum est, sanius et firmius erit: et si infirmum est, sanum erit. Et qui in corpore sanus est, & tantum in stomacho infirmatur de fructu tribulorū coquat, & sæpe comedat, & stomachum illius purgabit. Qui autem toto corpore infirmatur, fructus iste ad comedendum non ualet.

B

Stomachum.

DE SPINA. CAP. LIIII.

SPINAE calidæ sunt. Homo qui a paralisi fatigatur, et inde amens efficitur, & claudicare incipit: spinas ad ignem incendat, et cineribus earum de puluere gariofyli, et bis tantum de puluere cinnamomi ut gariofyli est, cōmisceat, cocto et puro melle addito cum uino: et sic purum potum faciat, et ieiunus modice bibat, pransus autem sufficienter: et hoc sæpe faciat, et paralisis ab eo cessabit. Sed et fructus spinarū homo cum melle temperet, et paralisin, sordes, et liuorem a stomacho eius aufert. Quod si cancri, et non alij uermes carnem hominis comedunt: interiores nucleos spinarum pulurizet, et puluerem in locum ubi cancri comedunt mittat, et morientur.

Paralisim. Cancros.

DE VITE. CAP. LV.

VITIS igneum calorē habet. Et si quis in oculis caligat: guttis quæ de uite effluunt cum palmes abscinditur, palpebras suas liniat, & modice oculos intrare permittat: & hoc sæpe faciat, & oculos proculdubio claros facit. Postquam enim palmes de uite primū abscinditur, guttæ illæ quæ tunc a mane diei usque ad mediam diem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C in inscisione illa effluunt, bonæ & utiles sunt ad claritatẽ oculorũ. Vnde homo illas in uasculum excipiat, & eis oleum oliuæ addat: & si in auribus, uel in capite dolet, cum eo se inungat & melius habebit. Et qui tussitat, et in pectore et in stomacho dolet: summitatem palmitis cum iam flores primum erumpunt, cum folijs abscindat, et fortiter in aqua coquat, et per pannum colet, et illam ieiunus et pransus sæpe bibat, et melius habebit. Vt autem ebrius homo ad se redeat: si in autumno est, de uiridi uite palmitem cum recentibus folijs fronti, timporibus, et gutturi suo circũponat, et refrigerabit. Sed et cui caro circa dentes putrescit, et cui dentes infirmi sunt: calidos cineres uitis in uinum ponat, et cum illo dentes et carnem quæ circa illas est lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. Vinum autem quod de uite nascitur, si purum fuerit, bibenti sanguinẽ bonum et sanum, turbidum uero malum et uelut cineribus aspersum facit. Franconicum, et forte uinum, uelut procellas in sanguine parat: et ideo qui eum bibere uoluerit, aqua temperet. Sed necesse non est, ut hunonicum aqua permisceatur: quoniam illud naturaliter aquosum est. Et homo cum in lectum se deponit, puro franconico uino palpebras madefaciat, cauens

D ne oculos interius tangat: et putredinem quæ oculis dormentium adhæret, et eos caligare facit, aufert. Cum autem aliquis homo in iram, aut in tristiciam prouocatur: mox uinũ ad ignem calefaciat, et frigida aqua commisceat, et bibat, et leuius habebit.

Si aliquis urinam præ frigiditate stomachi retinere non potest, uinum igne calefactum sæpe bibat, et omnescibos suos aceto commisceat, et acetũ quomodocunq; poterit sępe bibat.

Tussim.

Dentes.

Vini uirtus.

¶ PHYSICAE S. HILDEGARDIS LIB. IIII.

De naturis et effectibus Piscium, Volatilium, et Animantium terræ.

PARS I. LIB. IIII.

PISCIVM uaria discretio et natura. CAP. I.

QVIDAM EX PISCIBVS SVNT QVI ex natura sua circa fundum maris, et fluminum uersantur, et ibi pascua quærunt, et fundũ ita sulcant ueltu porci terram, et ibi quasdam radices et herbas comedũt, quibus diu uiuunt; et etiam interdum fere ad medietatem aquarum ascendunt, et interdum

ad fundum, et ibi præcipue manent. Et caro istorum aliquantum mollis, A et infirma est, nec satis sana ad comedendum. quia circa fundum aquarū semper uersantur. Et quidā ex istis solis splendorem magis diligunt quā noctem. Quidam uero noctem, et lunæ splendorem magis quam diem. Quidam autem ex istis granula seminis sui post ordinem effundunt, ita, ut postquam semen suum uitalē aërem acceperit, statim aliud effundunt, & ita donec per omnia a granulis & a lacte suo euacuentur: et ideo debilitantur, quoniam in hac effusione hoc modo festinant. Quidam uero ex eis in effusione hac interualla habent, quemadmodum & luna in splendore suo: ita, ut postquam granula & lac seminis sui effuderint, & illud uitalem aerem acceperit, interuallum habent, & expectant dum plus consortentur: & ita semina sua effundūt, ita quod saltem a martio usq; ad autumnū a semine suo se euacuant. Sed & alij pisces sunt, qui in medietate & in puritate maris, & aliorum fluminum præcipue uersantur, & ibi pascua sua quærunt, & etiam quasdam herbas in prominentibus scopulis ualde sanas inueniunt, de quibus pascuntur: scilicet quę tantam sanitatē in se habēt, ut si homo eas habere posset, omnem infirmitatem per ipsas a se depelleret: & pisces illi ad comedendū sani sunt, & caro eorum aliquantum fortis est, & minores illis piscibus existunt qui circa fundum libenter uersantur. Et alij pisces sunt, qui circa summitatē maris, & aliorum fluminum uersari solent, & ibi in spumis, et in superioribus multis sordibus pascua sua quærunt, & a calore solis magis quā alij perfunduntur, et etiam interdum in quibusdam cauernulis se abscondunt, in quibus B fœtida aqua est quę effluere non potest: & ideo caro eorum mollis & infirma est, nec ipsi ad comedendū sani sunt. Et omnes pisces secundū genus suum herbas sibi conueniētes per hyemem, & etiam interdum in æstate comedunt: unde et lac, et granula seminis sui in eis crescunt, et de his fœcunditatem habent: ita ut etiam si mulier, quę infœcunda est, ex eis comederet, fœcunda fieret, et conciperet. Et alio modo ad concipiendum sibi non commiscentur, quatenus lac, aut granula in eis nascuntur, quemadmodum alia animalia sibi commisceri solent, sed solummodo ad effusionem seminis sui tam magnum desyderium habent, ut alia animalia ad coitum. Et unusquisq; parem et conuenientem sibi quærit. Et cum tempus effusionis seminis eorum instat, locum circa scopulos, aut littus quærunt, ubi nec uenti, nec porcelli eos lędere possunt, et ubi herbulę quibus interim pascantur, circum natæ sint: et tunc piscis ille qui fœmina est, in modum lineæ granula sua fundendo præcedit, usq; dum secundum naturam suam ab effusione hac desistat: et ubi finem effusionis huius facit, ibi piscem, uidelicet masculum aduenire pręstolatur. Mox masculus subsequitur, et lac suum eo ordine et mensura super granula fundit, quo piscis fœmina præcessit: et deinde lac suum fundere desistit: et euacuati et fatigati aliquantum debiles efficiuntur, et iuxta eundem locum quietem sibi quærunt dum uires suas recipiant; et herbulis circumpositis interim

Piscium conceptus.

C pascuntur. A tempore autem illo quo simul effunduntur, se cognoscūt, & simul uersantur: & postquam creuerint, semina sua simul effundunt: & si aliqui eorum capiuntur, illi qui remanent alios sibi ætate similes iterum quærunt. Et sicut homo naturam suam destituit, pecoribus se cōmiscens: ita etiam & pecora extra genus suū aliquando in cōmixtione ducunt, & sic etiam pisces a genere suo in aliud genus interdum in effusione seminis sui declinant, & aliud genus extraneum generi suo producunt, ut in anguilla, & in alijs quibusdam piscibus notari potest. DEVS autem quibusdam piscibus quandam scientiam secundum naturam & genus suum dedit, quod quasdam herbas & radices in aquis cognoscunt, quibus interdum uescuntur, cum alios cibos non habent: quarum fortitudo & natura talis est, cum eas semel gustauerint, quod aut per dimidium annum, aut per quatuor menses nullo pastu indigent. Quod autem pisces clamosas uoces non habent, quemadmodum cætera animalia concipiuntur: & etiam pro clamore uocis, quam ipsi in aluo non habent, aqua in qua conuersantur sonum in cursu suo tenēt. Reptantia autem, & illa quæ interdum in aqua, interdum super terram sunt, uel quandam cognationem cum animalibus habent, & ideo linguas ad sibilos & ad sonos uocum habent.

DE CETE. CAP. II.

D CETE igneum calorem, & aquosum aërem in se habet, & naturam piscium, & etiam quandam cognationem de natura bestiarum, scilicet leonis, & ursi: & caro piscis huius sana est, sanis, & infirmis hominibus ad comedendum. Homo autem qui freneticus est: de carnibus eius, pane tantum addito, sæpe & sufficienter comedat, & sensus suos recipiet. Et frequenter a paralisi fatigat̃, de eisdem carnibus sæpe comedat, & paralisis in eo cessabit. Cerebrum autem eius ad comedendū non ualet, nec cerebrū alterius piscis, aut auis, aut animalis. quia hominē qui illud comederit, debilem facit, & cibos ei molestos parat. Sed homo cerebrum piscis huius in noua olla cum aqua fortiter coquat, & cocleari fortiter moueat, & postea hoc in aliud uas fundat, & fortiter contundat, & ei herbam quæ gith dicitur addat, & satis de oleo oliuæ, & denuo coquat, & fortiter cōmoueat & cōminuat: & sic unguentum faciat, & qui a ualidi paralisi fatigatur, et qui scabiem, aut alia ulcera in corpore suo habet, cum eo se ungat, et sanabitur. Et qui in corde suo defectum sentit: aut qui de uuich dolet, cor piscis huius puluerizet, et puluerē istum in aqua bibat, et melius habebit. Et si quis uenenum comedit, aut bibit, pulmonem prędicti piscis, et iecur æquali pondere puluerizet, et tantum de marrubio addat, et modicum mellis cum puro et bono uino coquat, et semicalidus ieiunus in mane diei aut ter, aut bis bibat, et uenenum aut per nauseam euomet, aut per secessum per eum transibit. Sed et qui albuginem, aut mel, aut lapillum in oculo suo habet, aut qui caliginem in

Ad Pleuresim.

Paralisim. Scabiem. Vlcera.

Venenum.

oculis patitur: de crudo felle cete ad oculos suos teneat, & etiã palpebras A
suas cum penna liniat, ut oculos modice interius tangat, & claros oculos
ad uidendum habebit. Et etiam uesica ceti per annum seruetur: ut si ul
cus, aut slier in corpore alicuius hominis creuerit, ipsa uesica in aqua mol
lificetur, et desuper ponatur, & ille curabitur. Sed & eandem uesicam Ad Scrofulas
super scrofulas ponat, et euanescent. Et homo manubrium cultelli de
osse eiusdem piscis in manu sua teneat, ut incalescat, et fere nullus dolor
in eo est, quin a furore suo cesset. Sed & homo de cute ceti cingulum
faciat, & se ad nudam cutem cum eo cingat, & omnes infirmitates ab eo
fugabit: & de cute eius homo calceos habeat, et sanos pedes & sana cru-
ra habebit.

DE MERSCHVIN. CAP. III.

MERSCHVIN de calido aëre est, et naturam piscium, & eti-
am fere porcorum habet. Homo autem qui a paralisi fatiga- Ad paralisim.
tur: de iecore, & pulmone eius æquo pondere puluerizet, & in aquã po-
nat, & sæpe bibat, & paralisis ab eo cessabit.

DE ECHINO. CAP. IIII.

ECHINVS de calido aëre est. Homo autem in quo hydropis Ad hydropisim.
morbus crescere incipit: uesicam piscis huius in aquam ponat, ut
saporem inde habeat, et sæpe bibat, & morbus euanescet.

DE ROMBO. CAP. V.

ROMBVS de frigido aëre est. Homo autem quem vich fa- B
tigat: de iecore piscis huius sufficienter & sæpe comedat, & vich
in eo cessabit. Et cuius caro circa oculos suos euoluitur, uel cui oculi ca Oculorum caliginem.
ligant: de felle piscis huius, de succo rutæ, & minus de calimino cõmisce-
at, & in cuprinum uasculum mittat, & cum eo oculos suos superius sæpe
ungat, & clare uidebit. Si autem homini in aliquo loco corporis sui
aliquo casu os frangitur: os strutionis puluerizet, et puluerẽ istum in pu
ram aquam de puteo non salso extractam mittat, et ieiunus bibat: et hoc
faciat dum sanetur, sed tamen modice.

DE SALMONE. CAP. VI.

SALMO de frigido aëre est. Homo aũt cui caro circa dentes pu- Dentes.
trescit, et cuius dentes cõmoliuntur et fragiles sunt: de ossibus piscis
huius puluerizet, et ei modicum assi salis addat, et dentibus suis puluereẽ
istũ circumponat, et saliuam ex ore emittat: et caro circa dentes eius mun
dabitur, & sana erit. Cętera quæ in eo sunt, ad medicamenta non ualent.

DE VVELRA. CAP. VII.

VVELRA de calido aëre est, et sanas carnes habet, quæ infir-
mis et sanis hominibus bonæ sunt. Cor autẽ eius, nec ad come-
dendum, nec ad medicamenta ualet. Si quis uero de iecore eius cocto
comedit, illud omnem liuorem et uenenum quod in stomacho eius est,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C circa se colligit, & per secessum educit. Et homo qui in oculis caligat, Ad caliginem oculorum. felli eiusdem piscis de succo fęniculi addat, & paucas guttas uini circa palpebras, & oculos suos modice ungat: præcauens, ne oculos interius tangat, & caliginem eorum fugabit. Quod si homo de superfluitate libidinis in oculis caligat, siue masculus, siue fęmina sit: cuteculam fellis piscis huius, felle effuso, ad solem exsiccet, & purissimo & optimo uino intingat, et ad noctem cum se in lectum ponit eam super oculos suos panno liget, & circa mediam noctem auferat, ne oculos transuerberet. In tertia nocte, & in quinta, & in septima idem faciat: non autem in secunda, nec in quarta, nec in sexta. Et si de alia peste homo caliginem senserit, istud remedium ei non proderit.

DE ESOCE. CAP. VIII.

ESOX de calido aëre est, et carnes eius saniores carnibus salmonis sunt, & sanis hominibus bonæ sunt ad comedendũ: infirmos autem lædunt. Iecur eius molle est, & comedentem illud lædit.

DE LVCIO. CAP. IX.

LVCIVS de calido aëre est. Si quis aũt homo iecur eius sæpe comedit, ei bonam & suauem digestionem parat. Quod si uermis carnem hominis, aut pecudis comedit: ossa piscis huius puluerizet, et super locum illum ponat, et uermis ille morietur.

D DE SILVRO. CAP. X.

Sturio SILVRVS de calido aëre est. Si quis aũt caput eius frequenter comedit, dolorem in capite eius excitat, & alias febres in illo facit. Et nullus cerebrum, nec fauces eius, nec lac, nec granula quæ in eo sunt comedat: quia ei quasi uenenum sunt.

DE CARPONE. CAP. XI.

CARPO calidus est: & caro, et lac, et granula sanum hominem in comestione nõ necant: infirmum autem aliquantum lædunt. Febres. Homo autem qui febres habet, et cui cibus in fastidio est, piscem istũ coquat, et caput eius auferat, et per medium diuidat, et in ueru ad ignem modice asset, et in uinum ponat, et tertiam partem aceti et modicum mellis: et sic paratum sæpe comedat, et febres in eo cessabunt, et libenter comedet. Cætera quæ in eo sunt ad medicinam non conueniunt.

DE BRESMA. CAP. XII.

BRESMA calida est, et nec sanis, nec infirmis ad comedendũ satis ualet. Ad Stomachum. Et qui in stomacho dolet, hũc piscẽ in aqua coquat, et cimino et aceto addito comedat, et stomachũ a liuore et a febre purgat.

DE ELNA. CAP. XIII.

ELNA de frigido aëre est. Caro autem eius comesta, nec sanum, nec infirmum multum lædit. Sed si quis iecur eius sæpe comedit, in corde suo confortatur, et in stomacho suo sanus erit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE MECHEFISCH. CAP. XIIII.

MECHEFISCH de frigido aëre est: & comestus nec sanos, nec infirmos multum lædit: sed sæpe comestus, liuorem in stomacho hominis aliquantum parat.

DE SCOLLO. CAP. XV.

SCOLLVS calidus est: et nec sanis, nec infirmis hominibus satis ualet ad comedendum. Quod autem ex altera parte corporis sui carnes fere non habet, cute tantũ super spina extensa: hoc ideo est, quia si ibi carnes haberet, uenenosæ essent, et comedentem uelut uenenũ læderet. In capite etiam uenenum gestat, & illum lædit qui comedit.

DE FORNA. CAP. XVI.

FORNA de calido aëre est, & infirmis hominibus ad comedendum non multum ualet, sanos autem non lædit.

DE MVNIVVA. CAP. XVII.

MVNIVVA de frigido aëre est, & caro eius sana non est, nec sanis, nec infirmis hominibus in cibo multum ualet.

DE PORCA. CAP. XVIII.

PORCA de calido aëre est: & caro eius sana est, & tam infirmis, quam sanis bona est.

B

DE ESCH. CAP. XIX.

ESCH de frigido aëre est: et carnes sanæ sunt, tam infirmis quam sanis hominibus. Et fel piscis huius acutum est, & calore uini temperatum, frigidos humores de quibus albugo in oculo nascitur attenuat. Ad oculos humides.

DE ALLEC. CAP. XX.

ALLEC de frigido aëre est: & cum capitur, & recens est, sanis & infirmis ad comedendum nociuus est. Et infirmo & sano melius & salubrius est allec assum quam coctum. Et lac & grana eius comedi poterunt. Si allec recens est, cum adhuc de coctione calidum est, uinum aceto mixtum desuper fundat, & tanto minus comedentem lædet. Si aũt siccum est, & uetus, cum adhuc de coctione calidum est, uinum cimino addatur, & desuper fundat, et minus inde dolet. Homo aũt qui in capite suo profundam scabiem, aut in corpore suo minutã scabiem habet, seu lepra opprimitur: allec quod longo tempore sale ꝑfusum est in aqua purget, et caput, seu scabiem, aut locum lepræ lauet, et post modicam horam calida aqua se lauet. Secunda autem die asperam lixiuam de cineribus fagi paret, & cum ea præfata loca iterum lauabit, & tertia die hircino sepo se ungat, & sic per ordinem sæpe faciat, et mundabitur. Ad scabiem. Lepram.

DE CRASSO. CAP. XXI.

CRASSVS de calido aëre est: et sanis et infirmis ad comedendũ bonus est. Homo autem qui furentem paralisin in se habet:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C pisciculos istos in patella modice coquat, & postea super ignitum lapidē puluerizet, & modicum de puluere gith, uelut poleij addat, & modicum assi salis: & inde ieiunus & pransus sæpe comedat, & sanabitur.

DE STEINBIZA. CAP. XXII.

Contra libidinem.

STEINBIZA de frigido aëre est: et homini ad comedendum sana nō est, sed fere ut uermis. Si quis aūt incontinens in libidine est: steinbizim, & brunnecrassim æquo pondere puluerizet, & huic tertiam partem camphoræ addat, & per quindecim, uel per plures dies in frigida aqua modice bibat, & continentiam habebit.

DE CANCRO. CAP. XXIII.

CANCER calidus est, et sanas carnes habet, quas sanus et infirmus comedere potest: excepto illo cui stomachus frigidus est, et comestos cibos uix digerere potest, huic cancri ad esum nimis fortis est.

Pustulas faciei.

In capite eius quoddam uiride est, quod dicitur crebezes malz: hoc homo accipiat, & butyrum maioris ponderis addat, & mouendo simul comprimat: & si in facie, aut circa nares minutissime pustulæ insurgunt, cum in lectum se collocat cum eo ungat, & in mane cum uino abluat, & pulchram cutem habebit.

DE ANGVILLA. CAP. XXIIII.

D ANGVILLA de calido aëre est, & caro eius aliquantum inmunda est, nec sana homini ad comedendum uelut porcor: sed tamen sanos nō multum lædit, infirmos autem in omnibus malis humoribus & infirmitatibus eorum concutit, et comedentes amaros animo, et astutos, et suspiciosos facit. Sed fel eius pingue est, et qui contra caliginem cum eo oculos suos inungeret, per modicum clari efficerentur, sed postea tanto plus infirmarentur.

Pediculos.

Si autem quempiam hominem pediculi interius lædunt, et nō egrediuntur: fel anguillę, et ter minus de acerrimo aceto, et tantum mellis ut istorum duorum est in patella fortiter coquat. Postea zinziberum, et bis tantum longi piperis, et tantum basiliæ, insuper ebur ad tertiam partem basiliæ, et de rostro uulturis ad tertiam partem eboris, et puluerem istum in prædictum acetum ponat, et denuo simul feruere faciat. Quod cum fecerit, hoc in saccellum ponat, et uinum infundat, ut per illum uelut purus potus transeat, et in nouo fictili uase recipiat. Et homo quem pediculi interius lædunt, potum hunc ieiunus quotidie bibat, et ad noctem pediculi deficient et morientur, er aruina in ipso renouabitur.

DE ALROPA. CAP. XXV.

Scrofulas.

ALROPA de frigido aëre est: et nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualet: præter iecur, quod sanis, et infirmis utile et bonū est. Quod si scrofulę in homine rumpuntur: caput alropæ puluerizetur, et super ulcera ponatur, et exsiccabuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE PISCIBVS CONCHAS HABENTIBVS CAP. XXVI.

QVODDAM genus piscis est, quod conchas super se habet, & sanis & infirmis ad comedendum parum ualet. Nam si boues aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmant: homo conchas istas puluerizet, et cum uetonica in aquã mittat, et bubus tribuatur, & sanabuntur.

PARS Secunda LIB. IIII.

DE VOLVCRIBVS.

Volatilium natura, & uarietas.

CAP. I.

VOLATILIA frigidiora sunt animalibus quæ in terra uersant: quoniã tanto calore libidinis non generantur: & etiam mundiores carnes terrenis animalibus habẽt. quia nõ nuda de matre procedunt, sed testa cooperta. Quædam etiam ab igneo aëre uiuunt: & ideo uelut ignis sursum tendunt. Sed illa quæ altitudinem in uolatu suo petunt, plus de igneo aëre in se habent, quam illa quæ circa terram uersantur. Hæc autem quæ & in aquis, & in terra, & in aére uersantur, erectam altitudinem aëris non petunt, sed quo aër terræ, & aër aquæ se extendit. Illa quoq; quæ plurimis pennis abundant, calidiora illis sunt quæ penuriam pennarum patiuntur. Et quoniam uolatilia de aëre uiuunt, in aliquo casu de quo aër tangitur, motum aliquando naturaliter sentiunt: et quia etiam aërea sunt, mutationem aëris multotiens in se sentiunt, & secundum eandem uoces suas sæpissime producunt. quemadmodum gallus horas diei & noctis uocibus suis distinguit: & ut etiã aliquando cantare incipit cum aura seipsam in aliũ modũ mutare uidetur. VOLATILIA quoq; uirtutem hanc designant, qua homo cogitando dictat, & qua in semetipso præmeditando multa deputat antequã in fulgens opus procedant. Et ut uolatilia in aërem pennis attolluntur, & ubiq; in aëre uersantur: sic etiam anima dum in corpore hominis est, cogitationibus suis eleuatur, & ubiq; se dilatat.

B

DE GRIFONE. CAP. II.

GRIFO ualde calidus est, & quiddã de natura uolucrum, & etiam bestiarum in se habet. Et caro eius ad esum hominis non ualet. quia si homo de carnibus illius comederet, multum inde læderetur: & nec caro, nec oua eius, nec cætera quæ in eo sunt medicinæ conueniunt.

C

DE STRVTIONE. CAP. III.

STRVTIO ualde calidus est: & de natura bestiarum in se habet. Homo aũt qui caducũ morbũ in se habet, de carnibus strutionis sæpe comedat, & ei uires tribuunt, & insaniam caduci morbi auferunt. Sed & pinguibus & fortibus hominibus caro eius ad comedendum bona est. quoniam superfluas carnes eorum minuit: macris autem et infirmis non ualet. Et qui melancholicus est, & grauedinẽ & torporem mentis habet: de iecore eius sæpe comedat, & eum alleuiat. Oua eius ad comedendum non ualent. quia uenenosa sunt. Sed si quis hydropicus est: testas eorundem ouorum de quibus pulli egrediuntur, puluerizet, & in aquã ponat: et eam tam pransus quam ieiunus sæpe bibat, & curabit.

Ad morbum caducum.

Ad hydropisim.

DE PAVONE. CAP. IIII.

PAVO calidus & humidus est, & de natura uolucrum & bestiarũ in se habet: & uox eius secundum uolucres & bestias permixta sonat. Carnes eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualent. quia omnes noxios humores qui in homine sunt cõmouent & excitant. Homo autem qui hydropicum morbum habet: pauonẽ, scilicet masculum, in aqua putei, non autem in aqua salientis fontis cum hysopo coquat, & carnes illas comedat: postea cor, & os quod in genu illius uoluitur, et un-
D gues ipsius puluerizet, ita quod puluis de osse genuum bis tantus sit quantus puluis unguium, & quod puluis cordis eius tribus partibus puluerem ossium, & genuũ excedat. Deinde pandoniam, et ter tantum de leuistico, & modicum de sanguine anguillæ in uino coquat, & per pannũ colet, & huic uino prædictum puluerẽ inmittat, & ita bibat: & hoc per decem & octo dies faciat. Et homo uesicam pauonis exsiccet, & eam seruet: & si ulcus, aut slier in aliquo homine ebullit: eam desuper liget, et suauiter rumpetur, & postquam rumpitur, iterum desuper ponat, & putredines extrahit, & tanto citius sanabitur. Quod si homo cocturam habet: uesicam pauonis super corticem consuat, et tanto minus fœtebit, et solummodo sordes extrahit, et non sanitatem. Sed et de minutissimis pennis eius homo globum paruum faciat, et cocturæ suę imponat: et illę quod nociuum est extrahunt, et minus fœtere faciunt. Oua eius ad comedendum non ualent.

Vlcera.

DE GRVE. CAP. V.

GRVS calidus est, et mundam naturam habet: caro eius tam sanis quam infirmis hominibus ad esum bona est. Vnde et homo qui a paralisi fatigat̃: de carnibus eius frequenter comedat, et paralisis in eo cessabit. Si quis per melancholiã tristis et cõpressus efficit̃: cor, & iecur gruis sup̃ ignitũ lapidẽ exsiccet: & enulam, et rhaphanũ ad tertiã partẽ enulę, & uiscum piri ad pondus rhaphani puluerizet, et frequenter cum pane comedat. Sed et omnia pulmẽta quæ idẽ homo comedit, spissa sint: et bono uino, et pinguib. escis utatur. Et homo qui uich in se habet:

Paralisim.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

de iecore eius sæpe comedat, & uich in eo sedat. Q. si scrofulę in homine ruptæ sunt: ille uesicam eius puluerizet, & in locum doloris projiciat, & exsiccabuntur. Sed ubi snebelza carnes hominis comedunt: ille de ossibus gruis puluerizet, & super ligamine constringat: & morientur. A

Et si pestis porcos occidit: homo rostrũ gruis puluerizet, & in pascua quę comedũt, aut in aquã quã bibunt ponat: et pestis in eis cessabit. Sed et de sanguine gruis exsiccet, et seruet: et dexter pes eius. Et si tunc aliqua fœmina in difficultate partus laborat: de eodẽ sanguine in modica aqua cõminuatur, et cum illa supra os uuluæ inungatur, et in eadem aqua ipsa fœmina uelut in speculo se conspiciat: et dexter pes gruis super umbilicũ eius ligetur: et tanta uis naturæ in istis est, quod clausa uiscera tanto citius ad partum aperiuntur. Sed oua eius ad comedendum non ualent. Ad facilitatẽ partus.

DE CIGNO. CAP. VI.

CIGNVS frigidus et humidus est, et caro eius sanis ad comedendum bona est: infirmis autem nõ ualet. Homo autem qui ptisicus est: iecur eius coquat, et sæpe comedat, et eum curat. Sed et homo qui in splene dolet: pulmonem cigni coquat, et sæpe eum comedat, et splen eius sanabitur. Et qui ursletheda in corpore suo habet, cignum pinguem faciat, et eo occiso sagimen eius primum dissoluat, et artemisiã, et cineres de cortice quercus factos æquali pondere addat, ita, ut bis tantum de sagimine sit, et denuo simul coquat, et sæpe cum eo se inungat. Sed cutis eius ubi se ungit primum pustulosa erit, et postea sanabitur. Ptisim. B

DE ARDVA. CAP. VII.

ARDVA calida et sicca est, et caro eius tam infirmis quam sanis ad comedendum bona est. Homo autem cuius oculi caligant, aut ulcerosi sunt, caput arduæ in aqua coquat, et postquam coxerit, oculos eius in sole exsiccet, et postea in frigidam aquam per modicã horam ponat, ut in ea mollescant, et sic tertio faciat. Et postquam hoc fecerit, eos puluerizet, et tunc cum oculi eius caligant, aut in eis dolet, puluerem in purum et bonũ uinũ ponat, et ei peñam intingat, et cum ea palpebras, et cilia oculorũ suorum circumliniat, et si oculos interius tetigerit, nõ oberit, et hoc sæpe ad noctem faciat, et oculi eius sanabuntur. Et qui tristẽ mentem habet, cor arduæ sæpe comedat, et eum lætum facit. Cui etiã stomachus induratus est, ita quod digestionem non habet, de iecore arduæ sępe comedat, et sanabit. Sed et qui in splene dolet, de ossibus eius sufficienter in aquam ponat, et ieiunus ad noctem sæpe bibat, et melius habebit. Caliginem oculorum. Stomachum induratum.

DE ANSERE. CAP. VIII.

ANSER CALIDVS EST ET DE AERE DE quo bestiæ uiuunt: & etiam de aquoso aëre qui ei pennas educit. Sed homines qui sani sunt, carnes eius comestas aliquo modo superare

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C poterunt. Si quis autem anserem comedere uult, eum per tres, aut per duos dies ualde esurire permittat, & deinde frumento nutriatur. Et postquam occiditur, ad ignem assetur, & saluia, & aliæ bonæ herbæ ei imponantur, ut succus earum ipsum pertranseat: & etiam uino, aut aceto cum flabello semper aspergatur, ut sagimen eius effluat. Et qui sanus est, hoc modo eum assatum comedat: sed qui infirmus est, modice ex eo comedat. Coctus autem in aqua ad esum hominis malus est. Sagimen eius accipiatur, & quanta tertia pars eius est ueteris aruinæ ei addatur: & ille qui scabiem quamuis fortem habet, & cui cutis scinditur, aut cui caput squamosum est, cum eo inungatur, & sanabitur. Oua autem eius quomodocunque parentur mala sunt ad esum hominis, quia scrophulas, & alias multas infirmitates in homine parant.

Ad scabiem.

DE GRANDVLA. CAP. IX.

GRANDVLA VALDE CALIDA EST: ET tam infirmis quam sanis ad comedendũ bona est. Homo autem quem uich fatigat: iecur grandulæ coquat, & sępe comedat, & melius habebit. Et qui tussim habet: de pulmone eius cocto sępe comedat, & tussis in eo cessabit. Sed & qui in oculis caligat: fel eiusdem alitis, & bis cantum puri uini in cuprinum uasculum ponat, & ex eo ad noctem cum penna palpebras, et cilia oculorum suorum liniat: ita ut etiam oculos interius modice tangat: & hoc sæpe faciat, & oculi sui clari & sani erunt.

Tussim. Ad caliginem oculorum.

D Homo quoque qui in stomacho dolet: grandulam, capite & uisceribus abiectis, in aqua fortiter coquat, & tunc ossa de carnibus separet, & carnes in mortario, succumque qui in eis est per pannum extorqueat, & cum eo modica farina sorbitiunculam paret, et illam ieiunus sorbeat, & liuorẽ a stomacho illius leniter auferet.

Stomachum

DE ANETA. CAP. X.

ANETA quæ domestica est, grauem calorem habet, & sani carnes eius comestas superare possunt, infirmis autem non ualent. Sed qui anetam comedere uoluerit, in aqua coctam non comedat, sed ut de ansere prædictum est eam ad ignem asset. Oua autem uenenum, & ut fixura araneæ homini sunt.

DE ANETA SYLVESTRI. CAP. XI.

SILVESTRIS aneta eandem naturam habet, quam & domestica: sed syluestris salubrior est ad esum hominis, quia semper in aqua uersatur. Ista aneta in noua olla ad puluerẽ cõburatur, capite, uisceribus, et pẽnis abiectis, & puluis iste in fractas scrofulas sæpe mutatũ, & sanabunt.

Scrophulas

DE GALLO. CAP. XII.

GALLVS et gallina utrique frigidæ naturæ et siccæ sunt. Et carnes eorum sanis hominibus ad comedendum bonæ sunt, sed ta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

men comestæ, eos pingues nõ faciunt: infirmos aũt refocillant. Quod A si aliquis ualde infirmatur: carnes gallinarum cum alijs quibuslibet carnibus coqui faciat, ut succo illarum temperentur: assas autẽ deuitet. Et gallina ad esum infirmi melior est quã gallus. Sed qui sanus est in corpore, de utrisqꝫ comedere potest. Et iecur tam galli quam gallinæ sæpe comestum, contra omnes infirmitates ualet quæ homines interius lædunt. Quælibet oua uolatilium magis frigidæ quam calidæ naturæ sunt, & ad comedendum nociua sunt: sed oua gallinarum quæ domesticæ sunt, comedi poterunt: sed tamen moderate. Sed qui infirmus est, si oua comedere uoluerit, aquam & uinum cõmisceat, & in patella feruere faciat, & oua hoc modo testa abiecta coquat, & eum non lædent. Homo autẽ qui dysentieriam habet: uitella ouorum in scutella terendo pulset, & ciminum, & modicũ piperis addat, & iterum in testas ouorum reponat, et ad ignem asset, et dolenti postquam modicũ comederit ad manducandum tribuat. Quæcunqꝫ aũt idem infirmus interim comedit, calida sint, & mollia: scilicet pullos gallinarũ, & cæteras molles carnes, & pisces: sed allec, & salmonem deuitet, & bouinas carnes, & caseum, & cruda & grossa olera, & porrũ, & siligineum et ordeaceum panem, & quidquid assum est: præter assum pirum nõ comedat: & uinum bibat. Sed si quis fluxum sanguinis habet, duo uitella ouorũ distemperet, & succũ metr. quantũ medietas unius uitelli est addat, & aceti quantũ duæ testæ B oui capiunt, & modicum de puluere cĩnamomi, & minus de puluere zituaris immittat: et sorbicium aliquantum spissum inde paret, et modice calidum tam ieiunus quam pransus sorbeat, et melius habebit.

Ad dysenteriã

Fluxum sanguinis.

DE VRHVN. CAP. XIII.

VRHVN calidum, et aliquantum humidum est: et ideo tam infirmis quam sanis in comestione bonum est. Si autem tarmus, seu alius uermis carnẽ hominis comedunt: uesicam urhunes puluerizet, et in locum ulceris ponatur, et uermes morientur.

DE PERDICE. CAP. XIIII.

PERDIX frigida est: et caro eius fragilis est, et comesta sanos nõ multum lædit, infirmis autem non ualet. Fel autem alitis huius ueteri aruinæ cõmisceatur, et si in cute alicuius hominis pediculi exterius de sudore carnis crescunt: cũ isto ungatur, et pediculi amplius nõ crescunt. Quod si interius ex aruina eius crescunt, unctio ista nõ proderit.

Pediculos.

DE BIRCHVN. CAP. XV.

BIRCHVN eandem fere naturã habet quã perdix: prȩter quod caro birchunes tam infirmis quã sanis melior et sanior ad comedendum est quam caro perdicis. Si aũt cancri carnem hominis comedunt: uesica birchunes exsiccetur, & deinde modico uino perfundatur, & humida super locum ulcerum extendatur, & diu iacere permittatur: & cancri morientur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE COLVMBA. CAP. XVI.

COLVMBA frigida est: & caro eius firma non est, & sano homini nec multũ prodest, nec multum obest, infirmum aũt lædit. Sed palumbes, & holduba, & ringelduba eandem naturam habent: excepto quod illæ in siluis morantur, & inde aliquantum acriores & maiores istis sunt.

DE VVLTVRE. CAP. XVII.

VVLTVR frigidæ naturæ est, et artes uolucrum et bestiarum aliquantum sentit, & inter alias uolucres uelut propheta est: & caro eius comedi nõ debet. quia homini mortifera esset. Cerebrum aũt eius, naturæ huius est dum ipse uultur uiuit, ut si homo illud incorruptũ habere posset, omnem infirmitatem, præter mortem cum eo a se depelleret. Sed cum mors uulturem aliquo modo inuadit, ita quod uitalis aer ab eo egreditur: ipso moriente, pellicula cerebri frangitur, & mox cerebrum dissipatur, & uirtutem suam amittit. Sed cum uultur iam occiditur, cum adhuc calidus est pennę eius auferant, & uiscera in quibus stercora sunt, & totum aliud corpus in aqua in noua olla fortiter coquantur: & sagimen quod superius natat auferatur: et sagimini huic modicũ olei oliuæ, et minus olei iusquiami addatur: et sic unguentũ fiat: et ille qui freneticus est, et quẽ paralisis fatigat, et qui alicubi in corpore suo ulla infirmitate, præter scabiem dolet, cũ eo ungatur, et curabitur. quia unguentũ hoc preciosum est: qm̃ cutem infirmantis cito ꝑtransit, et sanat. Sed qui scrofulas habet: iecur uulturis exsiccet, et sup eas sępe ponat, et euanescet.

Ad frenesim. Paralisim.

D

Ad Scrofulas

DE AQVILA. CAP. XVIII.

AQVILA ualde calida est, et oculi eius magis ignei sunt quam aquosi: et caro eius homini ad comedendum mortifera est. Sed aquilę quamuis diuersa noĩa habeant, omnes tñ eandẽ naturam habent: nisi quod alia acrior, alia leuior est, et q̃d alia uelocius, alia tardius uolat.

DE CICONIA. CAP. XIX.

CICONIA calida est: et caro eius ad esum hominis non ualet. Ciconia eñ, capite, uisceribus, et pennis abiectis in noua olla modico foramine perforato, absq; aqua ad ignem incendatur, et sub ollam istam alia noua ponatur, et sic effluens sagimen excipiatur, et ad tertiam partem eius aruina ursi ipsi addatur, et tantũ de butyro uelut tertia pars est aruinę, et herba gith, et herba kranchschnabel ęquo pondere tundatur: et cum illis in noua olla coquatur, et per pannum coletur, et sic unguentum fiat. Et si quis freneticus est, et qui a paralisi in aliquo membro debilitatur, unguento isto perungatur, et melius habebit.

Frenesim. Paralisim.

DE HERODIO. CAP. XX.

HERODIVS calidus et siccus est, et magnam uim cordis habet: et caro ipsius non comeditur. Si aũt scrofulæ in homine sunt,

siue integræ, siue ruptæ sint: sagimen herodij desuper ungatur, et sicca- A
bunt. Sed alij herodij de quacunq; terra sint, eandem naturam habent: nisi quod interdum secundum naturam regionum in quibus nutriuntur, alij alijs fortiores, et ueslociores existunt.

DE ACCIPITRE. CAP. XXI.

ACCIPITER calidus & humidus est: nec caro eius propter ferocitatẽ ipsius comeditur. quia homo inde læderetur. Homo autẽ qui in iecore, aut in dextro latere dolet: pulmonem accipitris in aqua coquat, eiq; cicutam addat, et consolidę plus quam cicutæ, & de butyro uaccarũ in maio parato plus quam istorũ trium sit, et simul coquat, & per pannum colet: & cum eo circa iecur, et in dextro latere se inungat, & melius habebit. Et qui leprosus est: fel eius accipiat, et ei bis tantum uini addat, & ubi in corpore suo lepra est se ungat, & mox etiã sagimine eiusdem accipitris ipsum locum inungat, & lepra sanabitur.

Ad dolorem iecoris.

DE NISO. CAP. XXII.

NISVS calidus est, & lætus & uelox in uolatu. Quod si uir, uel fęmina in libidine ardet: nisum pennis, capite, uisceribus abiectis, in noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, & effluens sagimen excipiat, & de calandria, & minus de camphora contundat, & sagimini cõmisceat, & denuo ad ignem calefaciat, & unguentum paret. Et si uir est, uirilia sua, & renes cũ eo per quinq; dies inungat: mulier autem circa umbilicum: et ardor ille in ipsis per mensem unum cessabit. Et mense per acto, iterum tam uir quam fęmina in prædictis locis cũ eodem unguento ungantur, & remedium de libidine habebunt.

Frenandam libidinem.

B

DE MILVO. CAP. XXIII.

MILVVS calidus est, et caro eius ad comedendũ homini contraria est. quia omnes aues quæ unguibus rapaces sunt, ad comedendum homini contrarię sunt. Homo autem qui scrofulas habet, miluum, pennis, et uisceribus abiectis, cætera cum capite et unguibus in noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, et sagimen excipiat. Quod cum fecerit, carnes quæ in olla remanserunt, ad puluerem comburat. Et prædicto sagimine scrofulas, si integræ sunt, sæpe inungat, et euanescent. Si autem scrofulæ ruptæ fuerint, de puluere in ulcera ponat, et exsiccabuntur.

Scrofulas.

DE LARO. CAP. XXIIII.

LARVS de calido ardore solis procedit: et caro eius sanis et infirmis hominibus ad comedendum bona est. Homo autem qui uenenum aliquo modo bibit, aut comedit: cor alitis huius, iecur, pulmonem, et uiscera purgata in aqua coquat, et cũ uino & albo pipere, et parũ minus de cimino condimentum faciat, et illis carnes has imponat, ut eis perfundantur: et eas ieiunus sæpe comedat. Et si uenenum in stomacho

Ad nenenum

C eius induratum est, eædem carnes hoc modo temperatæ, illud auferent, & homo ille sanabitur.

DE PICA. CAP. XXV.

Ad scabiem. PICA grauem calorem in se habet: & caro eius ad comedendum homini ut uenenum contraria est. Si quis autem homo profundam scabiem in capite habet: sagimine eius caput suũ ungat, & sanabit.

DE HERA. CAP. XXVI.

HERA calida, & aliquantum sicca: & caro eius homini quasi uenenum esset qui eam comederet. Auis autem hæc, capite, pennis, & uisceribns abiectis, in nouam ollam ponatur, eiq; fenum græcum, & minus de malua addatur, et postea de medulla cerui, & minus saginis gallinarum, & de butyro uaccarũ in maio parato eis tantum addatur quantum istorum duorum est: & hæc omnia in aqua coquantur, & de pinguedine quæ desuper natat, unguentum fiat: & hoc optimũ est contra dolorem capitis, scapularum, renum, & iliorum. Si se dolens homo cum illo unxerit, & gutta paralisis ibi cessabit quamuis fortis sit. Et si boues, aut porci, aut oues aliquo modo infirmantur: auis hæc in aqua coquatur, & illis ad comedendum detur, & sanabuntur a quacunq; peste teneantur.

Paralisim.

DE VLVLA. CAP. XXVII.

D VLVLA calida est: & si homo carnes eius comederet, ei quasi uenenum essent. Vlula autẽ, capite, pennis, & uisceribus abiectis ad ignem asset, & sagimen eius suscipiatur: & postea ibiscum, & bis tantum de tanaceto: in aqua coquantur, et herbulis abiectis sagimen in aquam infundatur, & denuo ad ignem ponatur: & eis etiam olei oliuæ tantum addatur uelut quarta pars sagiminis est: et omnibus his per pannum expressis, unguentum fiat. Et homo qui a paralisi fatigatur, cum eo sæpe ungatur, & melius habebit.

DE RVBONE. CAP. XXVIII.

Ad Scrofulas RVBO calidus est, et caro eius homini contraria est. Sagimen autem in patella dissoluatur, & scrofulæ siue integræ, siue ruptæ sint, cum eo sæpe inungantur, & exsiccabuntur.

DE PELLICANO. CAP. XXIX.

PELLICANVS calidus est. Homo qui freneticus est, et qui obliuiosus est in scientia sua, cor pellicani ad solem exsiccet, et super uerticem illius liget, ut caro ipsius ab illo incalescat, et ad intellectum scientiæ redibit. Et si quis in capite dolet, quod etiam feruere uidetur: iecur pellicani puluerizet, et modicum plus de semine fęniculi, et parum minus de semine fenugræci addat, et super pannum ponat, et super frontem, et ad timpora sua liget et melius habebit. Sed et uesica

Capitis dolorem.

eiusdem auis exsiccetur, & ubi slier; aut alius tumor alicubi in corpore A
hominis insurgit, uesica cum saliua hominis, seu modica aqua humida fiat, & desuper ponatur, & tumor ille suauiter frangetur. Quod si etiã alicuius hominis os frangitur, aut aliquod membrum de loco suo exilit: intestinum auis huius purgatum ad solem exsiccetur, & postquam fractum os compositum fuerit, intestinum oleo oliuæ modice illiniatur, & super fracturam os ligetur, & os conglutinat.

DE CVCVLO. CAP. XXX.

CVCVLVS calidus est: & caro eius homini ad comedendum non ualet. Et homo qui urslethede in corpore suo habet, ita quod etiam cutis eius scindit: & si paralisis eum fatigat: caput, & uiscera, & pennas cuculi abijciat, et reliquo corpori artemisiam, et saluiam æquali pondere addat, & modicũ plus de dictamno, & parum aruinæ ursi: & hæc omnia simul in noua olla cum aqua coquat, & sagimine q̃d desuper manat unguentũ paret, et cũ eo sepe se ungat, et urslethed ĩ eo sanabunt.

DE SCHNEPFA. CAP. XXXI.

SCHNEPFA calidus est. Homo aũt cuius oculi caligant: fel B
auis huius accipiat, eiq; modicum uini addat, & in cuprinum uasculum fundat: & ad noctẽ palpebras, & cilia oculorum suorum ex eo inungat: & si oculos interius tetigerit, non nocebit, & caligo oculorũ fugabit.

Ad caliginem oculorum.

DE PICO CAP. XXXII.

PICVS calidus est. Homo aũt qui leprosus est, uiridẽ picum assatum sæpe comedat, & leprã in eo consumit. Sed & picus ad ignẽ asset, & superior cutis quæ ad ignẽ accensa est auferat, & aliud corpus modice contundat, & in aqua fortit coquatur, aut per omnia cõminuat. Et postea ossa abijciant, et carnes super ignitũ laterẽ ad puluerem comburant: et deinde puluis iste, et prędicta superior cutis eius, et satis de ruta in aquã illã ponatur in qua idẽ picus prius coctus est, et ei satis de aruina uulturis, et parũ de sæpo hirci addat, et de sagimine quod desuper manat unguentũ fiat, et cum hoc unguento lepra hominis sepe ungat: et quamuis fortis et magna sit, homo ille sanabitur. Sed et cor eiusdẽ auis in auro, uel in argento, uel in anulo componat, et confirmetur: et quam diu homo illud apud se habet, gutta paralisis ab eo cessabit. Reliqua quę in eo sunt, medicinæ non conueniunt.

Lepram.

Paralisim.

DE VVICHDEVVALE. CAP. XXXIII.

VVICHDEVVALE calidum est, et instabile, et caro eius usui hominum in cibo non conuenit. Homo autem qui gelsuocht habet, auiculã istã mortuã cum pẽnis super stomachũ suum ligabit, et gelsuocht in auiculam transibit, et homo ille curabit. Sed et eandem auiculã puluerizet, et puluerẽ istũ cũ oleo oliuæ modicũ aspergat, et sic per tres, aut per duos dies super stomachum suum ligabit, & curabit

Ictericiam.

C tur. Et qui in aure surdus est: cor eius in aurem ponat, & auditum recipiet. Sed & qui nasebor habet: iecur eius pulverizet, et naribus suis apponat, & mali humores suauius soluentur.

DE PARICE. CAP. XXXIIII.

Ad paralisim PARIX calidus est: & caro eius sanis & infirmis ad comedendũ bona est. Homo autẽ qui a paralisi fatigat̃, auem hanc in aqua coquat, & sagimen, acetũ, & modicũ uini addat, & hoc sępe comedat, & curabitur. Sed & qui regium morbũ habet: eandem auiculam pennis ablatis, integrum super stomachum suum liget, & gelsuocht in auiculam transit, ita quod gelfarb erit.

DE AMSLA CAP. XXXV.

AMSLA cal. est & sic. Homo autem iecur auiculæ huius exsiccet, & in aliquo osse quo uoluerit componat, illudq; apud se habeat: & aërei spiritus nullo errore interim illum fatigabunt.

DE DROESLA. CAP. XXXVI.

Guttur. DROESLA calida est. Et homo qui interius in gutture suo aliquo modo dolet, seu qui raucus est: auiculã istam in aqua coquat, & lineum pannum in ea intingat: et cum illo totum guttur suum usq; ad aures suauiter constringat, & de residuo eiusdem aquæ sorbicium D paret, & illud sorbeat: & hoc sæpe faciat, & melius habebit.

DE LAUDULA. CAP. XXXVII.

LAUDULA ualde calida est. Et si alicui homini guttur tumet: laudulã capite, uisceribus, & peñis ablatis, super calidum laterem paulatim exsiccet, sic tamen ne cõburat̃: & ita pulverizet, & huic de puluere tiliæ ad pondus triũ nummorũ addat, & in pannũ liget: & cum eodem paño super guttur suũ constringat, & hoc faciat dum tumor euanescat. Vlcera. Quod si homo magnũ ulcus in corpore suo habuerit, eundẽ puluerẽ desup liget, & ulcus molle erit, & rumpet̃. Et si homo glandes in se habuerit: eas saliua sua primũ madefaciat, & prętatũ puluerẽ in panno desuper liget, & euanescent. Si etiã canis insanus fuerit: caput laudulæ abscindatur, & furenti cani ad comedendum detur, & mansuetus fiet.

DE ISENBARDO. CAP. XXXVIII.

ISENBARDUS cal. est. Caput aũt, et uiscera, et peñę auiculę huius abijciant̃, et reliquũ corpus folijs de quercu inuoluat̃, et sup carbones ponatur, usq; dum eadẽ folia comburant̃, et secunda et tertia uice alijs folijs de quercu inuoluat̃, et super carbones ponat̃, usq; dũ ab igne, consumant̃. Deinde auicula illa in noua olla sine aqua ponatur, et modice comburatur, et pulverizetur, et modicũ minus de puluere nucis muscatæ addatur, et de puluere garyofyli minus quam nucis muscatæ. Si quis etiam apoplexiam habuerit, id est, quod in uno latere iam moueri nusquã poterit: de puluere isto ieiunus in modica aqua quotidie bibat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

& tandem curabitur, si iuuenis est in corpore, nisi eadem infirmitas longo tempore in eo inueterata sit. Et homo qui dormire non potest: de ossibus auiculæ huius sub caput suum ponat, & dormiet, & horrores eũ interim non lædent. A

DE VPVPA. CAP. XXXIX.

VPVPA calida est, & cibo hominis non conuenit. Vpupa autem capite, uisceribus, & pennis abiectis, in noua olla ad puluerem redigatur: & si scrophulæ in aliquo homine ruptæ sunt, aut si uermis carnem hominis comedit, de ipso in uulnera ponatur, & scrofulę siccabuntur, et uermis morietur. Scrophulas Ad uermes.

DE LVCINIA. CAP. XL.

LVCINIA calida est. Et homo qui a paralisi fatigatur, luciniam coquat, aut asset, et eam sæpe comedat, et melius habebit. Et cuius oculi caligant: luciniam iam ante ortum diei capiat, et fel eius effundat, et huic guttam roris quem super mundum gramen inuenerit addat: et ex hoc palpebras, et cilia oculorum suorum cum se in lectum collocat, illiniat: et si oculos interius modice tetigerit, eos non lædet, et caliginem mirifice aufert. Paralisim. Ad caliginem oculorum.

DE STARA. CAP. XLI.

STARA calida et humida est. Homo autem caput, et uiscera, et pennas auferat, et reliquum corpus in noua olla ad puluerem comburat, et puluerẽ super scrofulas ponat, ubi ruptę sunt, et exsiccabuntur. B

DE FRIGELLO. CAP. XLII.

FRIGELLVS calidus est, et sanis in comestione non multum obest, infirmos autem lædit. Auicula autem hæc, capite, uisceribus, et pennis abiectis, super uiuos carbones ponatur, et modice assetur, ita ut tantum incalescat: & ubi infans minuta scabie ulcerosus est, calida superponatur, & iterũ calefiat, et alio loco apponatnr: et sic ubicꝫ in corpore infantis huius fiat, et malos humores extrahit.

DE CARDVELLO. CAP. XLIII.

CARDVCLLVS calidus est. Et homo qui interius in corpore grauẽ dolorẽ patitur, seu qui in stomacho, uel aliam quamcunqꝫ infirmitatẽ interius habet, carduellũ capite, uisceribus, et pennis abiectis, modice asset. Et postquã assauerit, carnes eius disttrahat, et ossa cõminuat: et farinam similæ, et modicum sagiminis accipiat, et his præfatas carnes imponat, et denuo coquat, et sæpe comedat, et eum interius quasi optimum unguentum ungit.

DE LVCILIA. CAP. XLIIII.

LVcilia temperatum calorẽ in se habet, et sano, et infirmo ad comedendũ bona est. Homo aũt cor eius exsiceet, et cũ uich aliquem fatigat, idẽ cor in aquã per modicã horã ponat, et illi ad bibendũ detur, et uich cessabit. Sed & guttur eiusdẽ auiculę exsiccet, et cũ aliqs in corde

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C dolet, seu a paralisi fatigat: per modicā horā in aquam ponatur, & postea aqua per guttur fundatur, & illi ad bibendum tribuatur, & in corde melius habebit. Et uesica eiusdem auiculæ exsiccetut: & si freislichaz in aliquo homine insurgit: ille cum saluia sua eam modice madidam faciat, & sic eam iuxta, & non supra eundem dolorem ponat, & euanescet. Sed & homo super citherdruse eandem uesicam saliua sua parumper madefacta ponat, & euanescent.

DE BEGESTERTZ. CAP. XLV.

Contra tineas uestium.

BEGESTERTZ calida est & humida. Et si quis homo carnes eius comederit, guttam paralisis in eo excitat. Sed ossa eius in puluerem comminuantur, & in pannum ligentur, & illuc ponantur ubi uestes iacent, & a tineis non læduntur. Quod si etiam tineæ crines hominis lædunt: postquam caput illius lauatur, ad ultimum de puluere isto in lixiuam ponatur, & caput illius cum ea sic perfundatur, & tineæ morientur & cessabunt.

Capitis.

DE HYRVNDINE. CAP. XLVI.

Scrophulas

HYRVNDO calida est, & usui ciborum hominis non ualet. Vbi autem scrophulæ sunt, siue ruptæ, siue integrę sint: cum sanguine hyrundinis inungantur, et sanabuntur. Sed et siccus sanguis eiusdem auiculæ super scrophulas ponatur, & euanescent. Quod si homo in orchah drim dolet: oua hyrundinis integra cum testa comburet, et puluerizet, & pulueri huic modicum plus de sagimine galli addat, & orchahdrim inungat, meliusq; habebit. Si quis autem de gulositate & ebrietate leprosus efficitur: stercus hyrundinum, & quater tantum de herba quæ lappa dicitur, rubeos flores habens, & ex his puluerem faciat: aruinam quoq; ciconiæ, & modicum plus aruinæ uulturis in sartagine frixet, et prædictum pulucrem, et modicum sulphuris huic aruinę intermisceat, et unguentum faciat, et in asso balneo se perungi iubeat, et se in lectū collocet. Et sic usq; ad quintum, uel ad plures dies faciat.

D

DE VESPERTILIONE. CAP. XLVII

Regium morbum.

VESPERTILIO calida est. Si quis homo regium morbum habet, uespertilionem modice percutiat, quatenus in quiete maneat, ita tamen ne moriatur: et eam super renes suos ligabit, dorso ad renes uerso: et post pusillum de renibus auferat, et super stomachum liget, et ibi dimittat dum moriatur, et melius habebit.

DE APIBVS. CAP. XLVIII.

APIS uelocem calorem habet. Et si alicui homini in membro suo ũberbein crescit, aut si aliquod membrum de loco suo motū fuerit, aut si aliqua membra contrita sunt: apes quæ in uasculo suo mortuæ sunt, sufficienter in laneum pannum consuat; et in oleo oliuæ cale-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

faciat, & membro in quo dolet superponat, & melius habebit. Quod si uermis carnem hominis comedet: apes in uasculo suo mortuas pulue- rizet, & loco ulceris sæpe immittat, & uermis morietur. Mel aũt quod apes parant ualde calidũ est. Sed homo qui est pinguis, si sępe mel come- derit, liuorẽ & tabem in eo parat: sed aridus et macer si coctum mel come dit, nõ multum ab eo lædetur. Coctum autem mel, & optime despuma- tum, pingui, & macro, sano & infirmo non multum oberit. Sed si quis fauum cum cera manducauerit, melancholiam in eo excitat.

A

Ad uermem.

DE MVSCA.

CAP. XLIX.

MVSCA frigida est. Et cum æstas est, si hominẽ aliquis uer- miculus, uelut aranea est fixerit: muscam contritam superliget, & uenenum aliquantũ debilitat. In hyeme aũt musca omnino uenenosa est, & homini periculosa, nisi quẽ deus custodit. Si pustula quæ freis- lichaz dicitur, in homine se inflauerit: muscas, capitibus eorum abiectis, conterat, & circa tumorem illum circulũ cum eis exterius faciat: & uene- no resistit ne ultra procedat. Deinde rubeam testudinem quæ absq; con- cha est, terat, & cum ipsa circulũ quem cum musca fecit faciat: & postea succo lilij cutem quæ circa circulum est quem cum testudine fecit, perun- gat. Deinde folium uehendisteles super eandem pustnlam ponat, & de- inde de pura farina similæ toetellũ faciens, eum super idem folium, & su- per totũ tumorem illum cum panno desuper liget, quatenus mollificet, ut per se rumpatur. Quod si per se rupta non fuerit: cum arida & lignea spina, seu alia arida astula dirumpatur: non autem ullo ignito, uel frigido ferro, aut acu. Sed interim dum homo pustulam hanc patitur, ab igne, a frigore, a uento, & ab humido aëre se muniat, et ab omni calido asso, et grosso cibo, et a uino se abstineat, et cruda olera, et cruda poma deuitet.

Ad puncturas uenenosas

B

Quod si homo muscam comederit, aut biberit: scarleiam contundat, et de succo illo bono uino infundat, et ad ignem calefaciat, et bibat.

DE MVGGA. CAP. L.

MVGGA calida est. Et si quis profundam scabiem in capite suo habet: muggam in aliquod uasculum colligat, et cum strami ne superius incendat, et in purgatũ locum super uiuos carbones ponat, ut simul cum carbonibus in cineres uertatˀ. Deinde ex eisdem cineribus lixiuiam paret, et caput suum ubi scabies, uel ubi prauæ maculæ in cor- pore sunt, cum illa lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

Ad scabiem.

DE CICADA. CAP. LI.

CICADA frigida est. Si enim per se mortua fuerit, tunc ho- mo quem diruptæ scrofulæ lædunt, ita mortuam super ignitum lapidem pulverizet, et in locum scrofularum sæpius immittat, et exsicca- buntur.

Scrofulas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

DE HUMBELIM. CAP. LII.

Ad oculos caligantes.

HUMBELIM frigida est. Homo autem cuius oculi caligant: uesiculam quæ inter caput et uentrem in humbelim est, tollat, et liquorem qui in ea est, oculis suis cum dormitum se deponit modice immittat. Sed mox oleo oliuæ palpebras, et cilia oculorum liniat. Et sic bis, aut semel in mense faciat, et clarius uidebit. Qui uero immundos ungues habet: eundem liquorem qui in humbelim est, super eos liniat, et ligamine constringat, et sic faciat dum pulchri fiant. Et si quis profundam scabiem in capite habet: prædictum liquorem super caput sæpe liniat, et curabitur.

Ad scabiem.

DE UUESPA. CAP. LIII.

Ad nenenum

UUESPA calida est, et munda. Homo enim beruurtz pulue rizet, et bis tm̃ de puluere uuespæ addat: et pulueres istos super calidum fumũ teneat, ut paulatim et leniter incalescant, et sic calidos sup cibum quem comedere uult teneat: & si uenenum in illo est, ita infirmabitur, quod eum lædere non ualebit.

DE GLIMO. CAP. LIIII.

GLIMUM frigidum est. Quod si quis caducum morbum patitur: cum iam cadit, uiuentes glimi quantũ poterunt in pannum ligentur, & super umbilicũ illius ponantur, & statim uires recipiet.

D

DE MEGILANA. CAP. LV.

Ad Scrofulas

MEGILANA frigida est. Si aũt scrofulæ in homine sunt: ille uermiculum hunc tollat, et uenenum q̃d in eo est exprimat, & huic minus de puluere megilanæ herbæ addat: & aut in uino, aut in aqua illud ad modicum bibat, & statim uelut sagitta putredinem scrofularum inuadit, & eas consumit.

LIB. IIII. Pars III. De Animantibus terræ.

Animalium terræ, ad hominem comparatio. CAP. I.

NIMALIA irracionabilia quæ super terram discurrunt, & in terra habitant, de uento qui terram humectat et uegetat, spiramen habent: & cogitationes & præmeditationes quas homo perficit, designant. Et sicut opera cogitationes subsequuntur: sic etiã eam bona uoluntas, & recta desyderia precedunt: ea fabricator mundi in cœlestibus perficit. Sed quædam, ut leo, & sibi similia, uoluntatem hominis quæ iam opus proferre uult, ostendunt: quædam aũt, ut panthera, & ei similia, ardens desyderium quod iam in incipiente opere est, designant: quædam uero, ut siluestres bestiæ, plenitudinem effluentię, quam homo in possibilitate sua habet, utilia & inutilia opera perficere demonstrant: quædam quoq;, ut mansueta animalia, mansuetudinem hominis, quam

per uias rectas habet, significant. Et ideo rationalitas hoīs inuenit, quod multotiens ad hominem dicit: tu es animal illud, uelut illud, quoniā animalia quædam, naturæ hominis aliqua interdū similia in se fere habent. Sed animalia quæ alia deuorant, et lacerant, et quæ prauis cibarijs nutriuntur, & generando fœtus multiplicant, ut lupus, et canis: uelut inutiles herbæ ad comedendum, naturæ hominis contraria sunt. quia homo sic non facit. Pecora autem quæ mundis escis, ut feno, et simili pastu nutriuntur, et fętus generando nō multiplicant: homini ad comedendum bona sunt, quemadmodū bonæ et utiles herbæ: et in his, et in illis quædam medicamenta inueniuntur. A

DE ELEPHANTE. CAP. II.

ELEPHAS calorem solis, et non carnis habet, et etiam magnum sudorem: qui tam fortis est, quod ossa eius ita excoquit, ut ignis cibum: unde eadem ossa pulchra sunt. Homo aūt cuius cerebrum infrigidatum et euacuatum est: os quod in fronte elephantis est uelut pileum incauatum paret, et ad solem calefaciat, et super caput suum ponat: et hoc sępe faciat, et melius habebit. Sed et qui nasebor, et multum flegma in capite habet, os quod in naribus elephantis est, ad solem calefaciat, et super nares suos sępe ponat, usq; dum ab eo incalescant, et sanabitur. Et homo qui in pectore, aut in corde, aut in splene, aut in stomacho dolet, aut qui regium morbū habet: nucē muscatam, et liquiriciū æquali pondere puluerizet, et de osse elephantis scobet, et bis tm̄ de puluere isto præfato pulueri cōmisceat, & satis de melle addat, & electuarium faciat: & ex hoc ieiunus et pransus sæpe comedat, & meliorabit. Sed & qui in pulmone dolet, ita q̄d uix spiramē habet, et q̄d tussitat: idem os ad solē calefaciat, et in uinū scobet, et coquat, et uinū ita tēperatū sępe bibat, et curabit.

Ad cerebrum infrigidatum.

B

Pulmonem.

DE CAMELO. CAP. III.

CAMELVS præcipitem calorē in se habet, sed tamen aliquantum tepidū, et in uicissitudine instabilium morū est: et in gibbis suis fortitudinem leonis, & pardi, ac equi habet: & in reliquo corpore naturam asini. Homo aūt qui in corde dolet: de osse gibbi qnem de fortitudine leonis habet, in aquā scobet: & ita sæpe bibat. & dolor cordis cessabit. Et qui in splene dolet: de osse gibbi quē de fortitudine pardi habet, in aquā abradat: & illam sæpe bibat, & splen eius sanabitur. Qui aūt scabiem, & diuersas febres in se habet, et qui malum sudorem sæpius emittit: de osse gibbi quem de fortitudine equi habet, in aquam scobet, et sæpe bibat, & sanabitur. Et homo ungulas, & gesuuil pedum eius exsiccet, & in domo, uel in quocunq; loco uoluerit seruet, & ibi aërei spiritus, nec irrisiones suas facient, nec multa certamina ibi parabunt.

Ad cordis dolorem.

Scabiem. Febres.

DE LEONE. CAP. IIII.

LEO VALDE calidus est, & de ui hominis in se habet, & naturam bestiarū: & tantæ fortitudinis est, ut si eum bestialis natura

C non domaret, lapides penetrare posset. Si quis autẽ homo surdus est, dextram aurem eius abscindat, & alius homo eam in aurem illius in qua surdus est ponat, usq; dum ab ea interius incalescat, et nõ diutius, et auditum recipiet. Et homo linguã leonis exsiccet, et seruet: et si alicui homini lingua sua ex ulla infirmitate debilitatur, ita quod loqui nõ potest: ipsam linguã leonis linguæ illius superponat, usq; dum ab ea incalescat. Et cum linguam hominis modicũ moueri uiderit, linguã leonis auferat. Et si homo ille nondum loquitur, secunda die, uel tamdiu sic faciat usq; dum ille humana uerba proferat. Et qui stultus & insipidus est: cor leonis exsiccatũ ad pręcordium suũ per breuem horam ponat, usq; dum ab eo ibi tantũ incalescat, & mox auferat: quia si diutius ibi permiserit iacere, de fortitudine illius uelut amens efficietur. & sic per longam horam prudens fiet. Mulier quoq; quæ in difficultate partus est: cor leonis su per umbilicũ suum per breuem horam ponat, & infans se in ipsa soluet, & cito procedet: & mox auferat, ne uiscera mulieris subsequentur. Et cor leonis in domo, uel in alio loco sepeliatur, & quamdiu istic iacuerit, fulgura ibi incendia non facient, nec tonitrua ibi percutient. Sed & iecur eius exsiccet: & si quis comestos cibos digerere nõ potest, idem iecur per breuem horam in aquã ponat, ipsamq; aquam bibat, & statim cibos quos comederit digeret. Homo quoq; caput caudę leonis exsiccet, &

D apud se semper habeat: & interim per sibilos aëreorum spirituũ, & a magicis facile lædi nõ poterit. Ei cũ comederit, aut biberit, idem caput iuxta cibum & potum suum teneat, & si uenenum in eis est, in uase in quo sunt mouentur, & etiam uas in quo uenenum est sudat, et hoc modo nocari potest. Quod si homo uenenũ comederit, aut biberit: idem caput caudæ leonis in calidum uinum per breuem horam ponat, & uinũ illud calidum bibat, & statim uenenũ quod sumpsit cum digestione per eum transibit. Et homo chalybem in sanguine leonis intingat: & fortis ad ferrũ, & ad alia quęlibet in scientia erit. Sed & pellis a collo leonis per caput, & per uerticẽ eius abstrahatur. Et si aliquis homo in capite frenesim & insaniam incurrit: ipsa pellicula sup caput illius tamdiu ponatur, usq; dum caput de illa incalescat, & ille sensus suos recipiet.

Ad surditatẽ.

Partus facilitatem.

Ad uenenum

DE PARDO. CAP. V.

PARDVS calidus est, & iocundus, & uelox, & fortis. Homo autẽ qui debilis in pectore, et in stomacho est, et defectum in corde sæpius sentit: cor pardi ad solem siccet et puluerizet: et cum defectum sentit, ipsum puluerem loco ubi dolet superponat, et melius habebit. Sed et homo ungulam cum pelle pedis eius apud se habeat, et ubi fuerint magica, ibi ad plenum fieri non possunt.

DE VRSO. CAP. VI.

VRSVS calorem habet fere ut homo, ita quod interdum ardet, et interdum temperatus est. Caro autem ursi homini ad come

dendum bona non est. quia eum ad libidinem intendit, uelut aqua sitim hominis extinguit. Quod etiam & porcina caro, & aliorum quorundã animalium facit, sed non tantum quantum caro ursi. Cum adolescenti homini primum crines cadere incipiunt: de aruina ursi, et modicum fauillarum de triticeo, aut siligineo stramine factarũ cõmisceat: et cum isto totum caput suum intingat, et ibi præcipue ubi crines effluere incipiunt. Postea diu se abstineat, ne caput suum ab ista unctione lauet. Et sic sæpe faciat, et crines eius qui nondum ceciderunt, per istam unctionem ita humectantur, & confortantur, quod per longa tempora non cadent. A

Si autem quilibet homo timidus, tremebundus, et anxius est, ita quod semper in pauore est, pelliculam quæ inter aures ursi est, uelut aliud corium purget, & illam super præcordium & cor suum ponat, usq; dum ab ea incalescat, & statim audax erit, & pauor ab eo recedet.

DE UNICORNO. CAP. VII.

Unicornus calidus est, sed fortitudo eius maior est quã calor ipsius, & mundas herbas comedit. Iecur unicorni pulue rizetur, & puluis iste sagimini de uitellis ouorũ parato inmittatur, & nulla lepra est cuiuscunque generis sit, si cum hoc sæpe perungitur quin homo curetur, aut mors illius est, aut deus eum curare non uult. Et homo de pelle unicorni cingulum paret, & cum eo ad cutem suam se cingat: & nulla fortis pestis, seu febris eum interim lædet. Sed & homo calceos de pelle animalis huius paret, & eos induat, & semper sanos pedes, & sana crura, & sanos re^u^es interim habebit. Et homo qui timet ueneno se occidi: unguem unicorni sub scutellam in qua cibus est, aut sub cyphum in quo potus est ponat: & si calidi sunt, & uenenum in eis est, eos in uase feruere facit: si autem frigidi sunt, eos fumigare facit, & ita uenenum appositum esse scire poterit.

Ad Lepram. B

Contra pestẽ.

DE TIGRI. CAP. VIII.

Tigris calidus est, & cursum in montibus & in uallibus habet, et naturę ibicis aliquantũ assimilatur. Sed caro eius liuosa est, & homini ad comedendum non ualet. Si autem quispiam homo recentem lepram in corpore suo habet: cor tigridis cum iam occiditur ita calidum super locum lepræ ponat, & lepra in cor illud transit, & homo sanatur. Sed & qui comestos cibos digerere non potest: cum tigris occiditur, iecur eius calidum stomacho suo per breuem horam superponat, scilicet dum calorem amittat: et statim stomachus eius soluetur, et digerit. Et si ulcus, aut slier in corpore hominis est, ita tamen quod non sit quod freislichaz dicitur: tunc pustulæ quæ in tigride sunt ijsdẽ ulceribus superponantur, & rumpentur, & ille sanabitur.

Lepram.

DE HELIM. CAP. IX.

Helim calidus est, et magnæ fortitudinis, atq; audax est. Et caro eius prę fortitudine sua cibo ho-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C minis inutilis est. Iecur eius pulverizetur, & huic pulveri aruina ursi, vel butyrum uaccarum commisceatur, et ille qui freneticus est, uel quem paralisis in capite lædit, cum eo sæpius inungatur, et melius habebit.

DE DROMEDA. CAP. IX.

DROMEDA ardorem ignis, et temperamentum aquę in se habet, et fortitudinẽ leonis, et uelocitatem uolatus fortium et magnorum uolucrũ retinet. Et si homo, aut aliud animal de carnibus eius comederet, fortitudo ignis, et fortitudo uelocitatis quæ in eo est, omnes uires comedentis destrueret. Sed si quis de pelle, aut de ungulis pedum eius habet, magica et fantasmata eum fugiunt.

Contra magica fantasmata

DE EQVO. CAP. X.

EQVVS calidus in temperamento est, & bonam naturã in se habet: & tam magnæ fortitudinis in corpore suo est, quod eam in se esse nescit, & semper desyderium habet in ante procedere: & munda comedit: & caro eius tenax, & grauis est, & homini ad comedendum contraria. Homo autem qui scabiem, quamuis fortem, in corpore suo habet, sanguinem de aure equi emittat, & hircino sepo cõmisceat, & se cum eo ad ignem sæpe perungat, & sanabitur. Sed & homo qui de iracundia lepram contrahit: uadat ubi sanguis modicus equorum in terram defluit, cum sanguis eorum in uena minuitur, & ubi munda animalia occiduntur: & ipsum sanguinẽ cũ terra infecta tollat, & in caldario cum aqua feruere faciat, cauens ne tanta sit aqua q̃d sanguini uires auferat. Postea in balneo isto usq; ad guttur suũ sedeat, & de eodẽ sanguine et terra modico sacello inmittat, quem in faciẽ suã ponat, si ibi dolet. Qui cum de balneo exierit, in lectũ se reclinet, & saccellũ cum sanguine et terra super cor suũ ponat, ne debilitetur. Et sic quater, uel quinquies, uel ad amplius faciat.

Ad scabiem.

D

DE ASINO. CAP. XI.

ASINVS calidus est, & stultus, et fere cæcus de superfluitate naturæ quam in libidine habet: et acer non est, sed subiectionem tenet. Sed & caro eius homini ad comedendum non ualet. quoniam fœtida est. Lac autem de asino procedens leproso homini prodest, si illud frequenter bibit. Sed & qui scrophulas in corpore suo habet: si idem lac sæpius bibit, eas plus exurgere prohibet. quia quod inmundum est in mundum expellit. Si uermis carnem hominis comedit: de ossibus asini pulverizet, & super locum illum ponat, & uermis morietur.

Scrophulas.

Vermem.

DE CERVO. CAP. XII.

CERVVS repentinum calorem in se habet, et aliquantũ temperatum: et mansuetus est, et munda pabula comedit: et caro eius sanis & infirmis hoibus ad comedendũ bona est. Si aũt homo carnes cerui cal. comedit, stomachũ eius purgãt. Sed & qui iecur eius sępe comedit, paralisim ab eo cõpescit, stomachũ eius purgat, & lenẽ illũ facit. Et si quispiã homo in aliq̃ mẽbro a paralisi fatigatur: ceruinũ sepũ in patella

Paralisim.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

dissoluat, et ad medietatē eius de hircino sepo, & modicū de pulueriza- A
ta mirrha addat, & cambineum pannū intingat, & calidum super membrum in quo paralisis furit constringat & sic sæpe faciat, et paralisis cessabit. Et homo de cornu cerui radat et scobat, et minus de thure addat, et ad ignem simul incendat, et aëreos spiritus fugat.

DE ROECH. CAP. XIII.

ROECH frigida est, et mansuetudinem habet, et mundam naturam, et montes libenter ascendit: et bonis ac sanis pascuis utitur: et caro eius sanis, et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui inter scapulas de paralisi fatigatur: cor eius exsiccet, et cum ita dolet, idem cor oleo oliuæ intingat, & super locū doloris liget, & melius habebit. Qui autē de uich sępe fatigatur: de iecore eius sępe comedat, & uich in eo compescitur. Sed et qui in stomacho dolet, ita quod frigidus, uel induratus, uel liuosus est, & cibos digerere non potest: sepum animalis huius, & ad eius tertiam partem oleum de fructu hagebuchim, uel de fago addat, & super cambineum pannum liniat, et super stomachum suum ponat: & quamuis dolor fortis sit, melius habebit. Sed & homo de pelle eius cingulū, et thirothecas, et etiā uelut camisiā de pelle eius faciat, et illā ad cutē, uelut super lineā camisiam induat, et fortis pestis interim eū non lædet.

Ad Stomachum.

B

DE STEINBOCK. CAP. XIIII.

STEINBOCK frigidus est, et tortuosus in moribus suis: et caro eius liuosa est, et infirma, nec sano, nec infirmo ad comedendū ualet: sed tamen sanus eam comestam superare ualet. De pelle autem eius homo cingulum, et sotulares paret, et induat: et sanitatem corpori suo conferunt. Homo quoque caudam eius, cum pelle, et cineribus ipsius exsiccet, et in manu semper ferat, et interim per magica extra uoluntatem suā duci nō poterit. Quod si uenenū, aut in potu, aut in cibo sumpserit: statim eandem caudam aut in uinum, aut in alium quemlibet potum per aliquam horam ponat, et bibat: et uenenum aut per nauseam, aut per secessum per ipsum transibit, et curabitur. Sed et homo de cornu huius animalis manubrium cultelli faciat, et apud se frequenter habeat, et sanitatē corpori suo couferet.

Venenum.

DE VVISANT. CAP. XV.

VVISANT calidus est, et fere mores cerui habet: et caro eius sana est, et ad comedendum homini bona. Si autē pestilentia equos, et asinos, boues et oues, capras, et porcos, et alia quęlibet animalia fatigat, et occidit: de ossibus, aut de cornibus eiusdem animalis scabendo in aquam mittat, et per nouem dies illis ad bibendum detur, et pestis ab eis cessabit.

DE BOVE. CAP. XVI.

BOS FRIGIDVS, intemperamento est, et siccus, et caro eius frigido homini ad comedendū nō ualet, sed illi qui ex natura

C sua calidus est nõ multum obest. Si quis albuginem in oculis patitur. cum adhuc recens est, recens fel bouis oculis suis in nocte superponat, & liget, ne labatur. Et sic per triduum faciat, sed tamen modice. Post triduum autem, fœnumgręcum rosato oleo inmittat, et oculis superponat.

Ad caliginem oculorum.

Sed et qui calculum in se habet: recens fel iuuenis tauri, & bis tantum de sanguine eius exsiccet, & de puluere saxifricæ tantum quantum fellis est addat, & in subtilem pannum simul liget, & in forte, bonum, & purũ uinum ponat, & ieiunus & pransus inde bibat: non autem infra cibum.

Calculum.

Et si aliquis pungentem pestẽ in membris suis habet: induratas plantas pedum bouis coquat, & sæpe & sufficienter ex eis comedat, & curabitur. Et in uacca eandem naturam homo sentiat. Et si quispiam homo scrophulas in corpore suo habet: matricẽ iuuenculę uaccæ quæ nondum genuit, & ad quam nondum taurus in coitu accessit, super ignitum lapidem exsiccet, & pulverizet, & puluerem iecoris talpæ addat: & de puluere hoc in sorbicio triticea farina parato, et per nouem dies, uel per plures sorbeat, & scrophulæ in eo deficient. Lac autem uaccarum, & aliorum animalium, scilicet ouium, & caprarum, & omne lac in hyeme sanabilius est quam in æstate. Sed qui in æstate lac comedũt, nec sani sunt, eos aliquantum lædit: sed si infirmi et debiles sunt, modicum de ea comedant. Butyrum autem quod de lacte exprimitur, suauem calorem habet: sed butyrum uaccarum melius et sanabilius est, quam ouium, aut capræ. Et homo qui ptisicus est, et in corpore suo aridus: quodlibet butyrum comedat, et eum interius sanat, et refocillat. Sed et sano homini qui moderatas carnes habet, butyrum bonum et sanum est ad comedendum: si autem pingues carnes habet, moderate comedat: ne plus ingrossescat. Itaq; lac, et butyrum, et caseos qui ex lacte uaccarũ sunt, infirmus et sanus, frigidus et calidus moderate comedere possunt. Caseus autẽ qui de quolibet lacte fit, diuersam naturam, secundum naturam eorundem animalium de quorum lacte paratur, in se habet, et sic comedenti adhæret. Nam hominem qui sanam, et duram, et aridã carnem in corpore suo habet, durus et aridus caseus comestus non multum lædit. Illum autem qui molles, pingues, et humidas carnes habet, mollis et recens caseus nõ lædit. Cum uideris boues, aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmari: accipe de conchis arenarum quę in littore iacent, et eas in puluerem redige, et puluerem istũ cum bathemia in aquã mitte, ita q̃d de puluere isto plus quã bathemię sit, et da eis in potũ. Nã quia boues aliquantum aquatiles sunt, cũ concha arenarũ quæ de aquoso aëre est, et quæ etiã sicca et calida existit, bathemię quę calida est, et quę etiã multiplices uires habet, in suauitate aquæ contemperantur, et infirmitatem boum minuunt. Puluis enim concharũ prauos humores in eis minuit, bathemia eos per omnia consumit: et aridum fœnum interim ad comedendum dabis, ne de uiridi herba praui humores in ipsis augmententur.

Scrofulas.

D

Ptisim.

Ad Boum infirmitatem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

DE OVE. CAP. XVII.

OVIS, siue aries, siue agna sit, frigida est, sed tamē boue calidior: et etiam humida et simplex est, et acerbitatem non habet: et caro eius sanis et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui toto corpore defecit, et cuius uenæ debilitatę, et tepidæ sunt, de succo carnium ouium, et de iure in quo coquuntur si uult sæpe sorbeat, et modicū de carnibus earū comedat: sed cum conualuerit, sufficienter de eis comedat. Et homo de iecore eius sæpe et sufficienter comedat, et flegma in eo minuit, et fętida stomachi ipsius purgat. Sed & qui in pectore tussitat, & spiramen absq; dolore pulmonis difficulter immittit & emittit: de pulmone eius sæpe comedat, et in pectore melius habebit. Mulier aūt cuius matrix interius frigida, & tenuis est ad concipiendū prolem: matricē agnæ, aut uaccæ cum adhuc mundæ sunt, ita quod nullo fętu grauatæ fuerunt, nec sunt, cum lardo, & aliȷs pinguibus carnibus coquat, cum in coniunctione mariti esse debet: & huiusmodi carnibus frequenter utatur. Et si deus uoluerit, tanto facilius concipit. quia iudicio DEI multotiens fit, ꝙ uirtus generandi hominibus aufertur. Sed & pelles ouium ad indumenta bonæ sunt. quia nec superbiam, nec libidinem, nec pestem ei inferunt. unde & deus Adæ indumentū de pellibus ouium dedit. Quod si aliquis de quotidianis, seu tertianis, seu quartanis febribus fatigaē: uellus absq; pelle, de ariete tantū tonsum, ea parte ubi ad cutem arietis fuit, cum sepo ouis ad ignem calefacto inungat, et denuo calefaciat: & cū prædicta febris eum fatigat, mox ipsum uellus super stomachum & pectus suum, et circa scapulas suas ponat, ut ita incalescat, et modicum dormiat. Et hoc faciat quotiens febris eum inuadit, & cito liberabitur.

Tussim.

Conceptum.

Febres.

B

DE HIRCO. CAP. XVIII.

HIRCVS repentinum calorem habet, & instabiles mores: & caro eius infirmis, & sanis ad comedendum bona est: & si sæpe comeditur, fracta & contrita uiscera sanat, & stomachū comedentes confortat. Et capra si fortis est, usq; ad augustum comedi potest. Hircus aūt in ipso augusto ad comedendum bonus est. Sed hædi, siue hirci, siue capræ sint, usq; ad autumnum homini ad comedendū ualent. Et homo qui in stomacho dolet: iecur hirci asset, & ad medium augusti sæpe comedat, et stomachum eius purgat et sanat, uelut bona potio. Sepum quoq; hirci bonum et salubre est, et plurimis medicinis cōaptatur. Et capra eandem naturam habet quam et hircus: excępto, quod hircus fortior capra est. Et si quis in pulmone dolet: lac caprarum frequenter bibat, et curabitur.

Stomachum.

Pulmonem.

DE PORCO. CAP. XIX.

PORCVS ardentem naturam in se habet, et liuosus est: quoniā nullū frigus ipsum purgat: unde caro eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum bona est, quoniam nec flegma, nec alias infirmitates

C minuit, sed auget. Et homo qui in defectu corporis est, de iuuenibus porcellis modice, et de cocto iecore porci sufficienter & sæpe comedat, et eum refocilat & confortat. Qui autem leprosus est: porcinas carnes deuitet. quia lepram in eo augent.

Ad paralisim

Et homo qui per guttam paralisis fatigatur: lardum per diem & noctem in uinum ponat, ut molle efficiatur, & in uino conteratur, ut succum reddat. Postea aserum terat, & succũ istum succo lardi addat, ita ut succus aseri sexies minor sit quam lardi, & modicum de fauillis ex stramine auenæ factis in præfatum succum mittat, & simul feruere faciat: postea per pannum colet, & unguentum faciat: & quando de prædicta peste dolet, se ungat, et melius habebit.

Lepram.

Homo autem qui qualibet lepra, cuiuscunq; generis sit, leprosus est, porcinas carnes pingues, & iam occisas, temperatæ ætatis, in sola aqua, absq; ullo alio condimento tam fortiter coquat, ut aqua illa sagimine tota perfundatur: sed tamen ita coquantur ut deinde edi possint. Quibus coctis, de aqua tollantur: & mox in eandem aquam stercus gallinarum ad sufficientiam ponatur, insuper & aruina cornicum, et bis tantum de aruina coruorum, & ter tantum de sepo ceruorum: & hæc omnia in prædicta aqua coquantur. Quo facto, pinguedo quæ desuper natat reseruetur. Leprosus autem qualicunq; lepra infectus sit, pręfata aqua in loco leprę fortiter lauetur, & deinde unguento hoc perungatur: & hoc cum eadem D aqua non effusa, & cum eodem unguento tam diu fiat dum sanetur. Lenis enim lepra tali modo cito fugabitur: fortis autem per aliquod tempus durat, sed tamen emundabitur: aut deus fieri hoc non uult, aut mors eius succedet. Item si quis leprosus est, sicca cutis porci in qua parte carnes fuerunt, supra lepram ponatur, quatenus incalescat, et sudet: et lepra in cutem hanc transit. Et post sudorem cutis auferatur, & mox infirmus cum hircino sepo inungatur. Deinde idem leprosus cum alia porcina cute simili modo circumdetur, et hircino sepo ungatur: et sic tertia uice fiat, et etiam insuper usq; dum sanetur. Et siluester porcus eandem naturam habet quam et domesticus: excepto q mundior est domestico.

DE LEPORE.
CAP. XX.

LEPVS CALIDVS EST: et caro eius tam sanis quam infirmis ad comedendum bona non est. Homo autem qui leprosus est, simplex fel leporis super lepram suam fundat, et cum eo eam sæpe inungat, et rufæ pustulæ eiusdem lepræ soluebuntur, et ille sanabitur.

DE LVPO. CAP. XXI.

Ad frenesim.

LVPVS VALDE calidus est, et aliquantum nequitię aëreorum spirituum assimilatur. Si quis autem homo præ infirmitate malorum humorum in capite furit, et freneticus est: crines de capite

eius abscindantur, & lupus in aqua coquatur, pelle, & uisceribus ipsius abiectis: & caput furentis cum pinguedine eiusdem aquæ lauetur, oculis & naribus, & ore illius cum panno primum ligatis. quia si de pinguedine illa corpus illius intraret, magis fureret. quoniam ei uelut uenenum esset. Et sic per tres dies fiat: & ille ad sensus suos redibit: & cum melius habuerit, caput illius calido uino lauetur, ut de pinguedine illa mundetur. Sed & homo qui a paralisi ualde fatigatur: folia gitboum, & abrotanum æquali pondere contundat, & eis plus de sanguine lupi commisceat, & cum eo ubi dolet se inungat. Postea uero secunda, aut tertia die assum balneum intret: & gutta paralisis ex eo sudabit, & fortiter se abluat. In quacunque autem domo pellis, seu crines lupi sunt, in illa homines libenter rixantur.

A

Ad paralisim.

DE CANE. CAP. XXII.

Canis valde calidus est: & quiddam naturale sibi in moribus hominum habet: et odium, et iram, et perfidiam in homine cognoscit: et in quo perfidiam scit, in ipsum sæpe frendet: et si odium et iram in domo esse nouit, in ipsa insemetipso silenter submurmurat. Et si etiã aliquis homo consilia perfidiæ in se habet, canis in eum frendet, quamuis eum diligat. Quod si etiam aliquis in domo est qui uoluntatem furandi habet, in eum submurmurat et frendet, et alios motus ad ipsum quam ad alium habet, et post illum uadit, et naribus odorem eius tentat. Et hoc modo fur notari potest. Calor qui in lingua eius est, uulneribus, et ulceribus sanitatem infert, si ea calore linguæ suæ tetigerit.

B

DE VVLPE. CAP. XXIII.

Vulpis valde calida est: et caro eius homini ad comedendum non ualet: sed pellis eius sana est, et ad uestes bona est. Homo autem qui scrofulas habet: cum aruina uulpis, et minus de sagimine uitellorum ouorum addito eas sæpe inungat. Deinde mettram in eisdem sagiminibus commixtis calefaciat, et calidam super scrofulas cum panno liget: et cum illa exsiccatur, aliam hoc modo factam superponat. Et sic cum prædicta herba per tres dies et noctes, uel per plures fiat, et deinceps cum præfatis sagiminibus cõmixtis scrofulas perungat, mettram abiecta, et euanescent.

Scrofulas.

DE BIBERO. CAP. XXIIII.

Biber valde calidus est, et caro eius sanis et infirmis ad esum bona est, et hominem confortat, eique bonam digestionem facit. Homo autem qui in splene dolet, linguam eius coctam sæpe comedat, et curabitur. Et qui febrem patitur, iecur eius puluerizet, et modicũ ex eo in calido uino sæpe bibat, et melius habebit. Sed et testi-

Splen.

Febre.

C culi eius eodem modo in calido uino bibiti, febrem ab hoīe compescunt.

DE LINCE. CAP. XXV.

LINX calidus est, & gloriosus apparere desyderat, & uoluntatem suam sequitur: & natura sua fortis est: ideo oculi eius lucent uelut stella quæ noctem illuminat. Quod si pestilentia equos & asinos, boues & porcos deuastat & occidit: de sanguine lincis aquæ commisceantur, & per tres dies semel in die eis ad bibendum detur, & statim conualescent. Sed & ouibus & capris ad potandum detur, si infirmanť. De urina autem animalis huius ligurius nascitur.

DE HELO. CAP. XXVI.

Ad paralisim. HELVS calidus est: & tacitam naturam habet: sed tamen aliquantum nequam est. Homo autem iecur eius in aquam tam fortiter coquat, usq; dum per omnia comminuatur: & postea de aruina eiusdem animalis ei addatur: & etiam de githboum, & minus de abrotano: & simul in prædicta aqua coquantur, & sic unguentū fiat: & hoc optimum est contra paralisim, et dissoluta membra in nodis membrorum.

Qui etiam infirmas, & nigras, et maculosas carnes habet, cum hoc unguento se inungat, & caro eius pura erit. Sed & homo caligas ex pelle dachsis faciat, & eas induat, & ei sanum est.

DE ERICIO. CAP. XXVII.

ERICIVS, scilicet schueinygel, frigidus est, & inmundæ naturæ: sed inmundicia quæ in carne eius esse deberet, in spinas transit, & ideo porco mundior est. Et homo quem vich fatigat, cor ericij huius puluerizet, & in calido uino sæpe bibat, & cessabit.

DE ERICIO CANIS. CAP. XXVIII.

ERICIVS qui canem imitatur, frigidus est: & caro eius homini ad comedendum nō ualet, quemadmodū nec canis. Sed si in aliquo homine scrofulæ dirupte sunt: uiscera ericij huius abijciat, & totum corpus cum pelle & spinis puluerizet, & super eas sæpe ponat, et exsiccabuntur.

DE SPIRIOLO. CAP. XXIX.

SPIRIOLVS calidus est, et pellis eius ad uestes hominis bona est, quia semper in aëre conuersari solet. Si aūt in iuncturis membrorum hominis horribilis gutta paralisis iacet, spiriolum, capite, uisceribus et pelle abiectis, ad ignem asset, et cum aruina ursi superius modice perungat, ut sagimen ab eo effluat, et illud excipiat. Et postquam id assauerit, omnem succum qui in eo est per pannum extorqueat, et prædicto sagimini se ubi dolet perungat, et curabitur.

DE HAMESTRA. CAP. XXX.

Scrofulas. HAMESTRA frigida est. Homo autē qui scrophulas, aut glandes habet: iecur animalis huius puluerizet, et cum pane, aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

in sorbicio comedat, & plus euanescent quam de carne talpæ. Sed & si aliquis inter scapulas de paralisi dolet: dexteram scapulam cum dextero pede inter scapulas liget, et melius habebit.

DE MARTARO. CAP. XXXI.

MARTARVS siluestris calidus est, et mansuetam naturã habet: et pellis eius bona est ad uestes hominum. Quod si quispiam homo scrophulas habet: bestiam excoriet, et aruinam quæ in ea est dissoluat, et capiti et uisceribus abiectis, reliquũ in modica aqua coquat, et sagimẽ quod ex illo habere poterit priori addat, et etiã minus de sagimine uitellorũ ouorũ cõmisceat: et scrophulas cũ eo pungat, et euanescent. Scrofulas.

DE VVAZEMART. CAP. XXXII.

VVAZERMART frigidus est. De sanguine eius, et uitellorum ungnentum fiat. quemadmodum de siluestro martaro prædictu est: et si quis de paralisi dolet, se cũ eo perungat, et melius habebit. Paralisim.

DE TALPA. CAP. XXXIII.

TALPA frigida est, et in terra quę bona et sana est manet. Nã homo qui interius in corpore suo putrescit, et qui scrophulas habet, talpam cum aqua comedat, aut eum puluerizet, et quomodocunq; possit comedat, et interius sanus erit, et scrophulæ euanescent si nondum ruptæ sunt. Qui autem a caduco morbo fatigatur: sanguinem talpæ, et rostrum anetæ, scilicet fœminæ, et ungues anseris etiam fœmine puluerizet, ita ut puluis rostri anetæ bis tantus sit ut puluis unguis anseris, et sanguis talpæ bis excedat puluerem de rostro anetæ: et hæc simul in pannum ligata, in loco ubi talpa terrã nouiter eiecit, per triduum ponat. Post ea inde ablata ubi glacies est ponat, ut congeletur. Et iterum inde ablata in sole siccari faciat. Deinde sumat partem iecorũ cuiusq; animalis et uolucris quæ comeduntur, quantũ de his habere poterit, et ex ipsis cum parua farina similæ tortellos paret, et de prædicto puluere minus addat, et modicum cimini, et sic comedat. Qui autem præfatum morbum patitur, per quinq; dies prædictos tortellos comedat: et si nondum conualuerit, per alios quinq; dies eis utatur: et si nondũ ꝓderit, ita septies eodem numero quinq; dierũ faciat. Panẽ aũt, et carnes hędi interim comedat, cũ apio et petroselino coctas, et etiã agninas edere potest: sed porcinas, et bouinas carnes, et anguillã, et caseos, et oua, et crudapoma, et cruda olera interim deuitet. Vinũ aũt suaue, et aqua permixtũ, et ceruisiam (bibat.

B

Morbum caducum.

DE MVSTELA. CAP. XXXIIII.

MVSTELA calida est. Caput autem mustelæ abscindantur, et reliquũ corpus in duo frusta diuidat, cauda, pedibus, et uisceribus abiectis, et prædicta tria frusta exsiccentur, et in cingulo hoĩs unũ ad umbilicũ ad utrũq; latus unũ consuatur: & cũ ipso ad nudã cutẽ

C suam se homo semper cingat. Ex hoc enim confortatur in eo uirtus, & robustus reddit̃, et paralisis eum interim nõ fatigat. Sed & cor mustelę tenui cera circumponatur, & cum homo in capite dolet, ceram cum corde in utramq; aurem per breuem horam ponat, & melius habebit. Homo quoq; pellem eius super balsamũ teneat, uel ad muscum, ut odorem de eis accipiat: & ipsam ad oculos suos, ad aures, ad os, & ad nares suas sæpe ponat, & sanitatem in eis retinebit.

Capitis dolorem.

DE MVRE. CAP. XXXV.

Mus calidus est, & insidiantem naturam, & diabolicas artes habet. Si quis q̃tidianas, seu tertianas, seu quartanas febres habet, murem capiat, & eum modice percutiat nè effugere possit: & antequam moriatur, dorsum eiusdẽ muris inter scapulas suas ligari faciat, ut ibi moriatur, & homo ille curabitur. Et si quis in stomacho dolet: murem uix uiuentem super stomachum suum liget, dorso muris ad stomachum uerso: & quicquid in ipso est euertitur, & stomachus eius purgabitur, et melius habebit. Sed & si quis caducũ morbum habet, & super terram cadit, postquã surgit mox panis quæratur de quo mus comedit, & morsus panis qui residui sunt in aquam ponantur, & illi ad potandum detur: psaq; aqua frons et pedes illius lauentur: & hoc fiat quotiens cadit, & curabitur. Et quia mus omnia fugit, ideo & caducũ morbũ fugat.

Febres.

Ad morbum caducum.

D

DE FORMICA. CAP. XXXVI.

Formica calida est. Homo qui superfluitatem malorum humorum, idest, guttæ paralisis in se habet: cumulum formicarũ cum ipsis formicis in aqua coquat, & balneũ paret, ipsumq; intret, & totum corpus in balneo teneat, capite tantum exposito, & pañiolo cooperto in eadem aqua madefacto: & sic sæpe faciat, et paralisis ab eo cessabit. Et qui lepram in se habet, cuiuscunq; naturæ sit: ille terram hanc ubi cumulus formicarum est, quantum de ipsis madefacta est, inter ardentes fauillas de fago factas ponat, quatenus de ipsis fauillis inardescat, ita ut terra quantitatẽ earundẽ fauillarũ excedat: et calidã aquã nouies per eandẽ calidam terrã uelut lexiuã transire permittat, et roum eiusdẽ aquæ in uas excipiat: deinde sepum hirci, et modicũ plus de aruina ueteris porci simul commisceat, et in prædictam aquam lixiuæ ponat: et postquam in illa conglutinat̃, ab ea auferat: postea puluери huic puluerẽ habersuã, et modicũ minus de puluere uiolę, et de puluere metræ minus quã uiolæ sit, et unguentũ faciat, et se in loco leprę per nouẽ menses, uel per plures iuxta

Paralisim.

Lepram.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ignem inungat, et sanabit, aut dominus eum sanari nō uult. Homo autem qni aut glandes, aut scrophulas habet: oua formicarum super uiride folium quercus liniat, et stercus gallinarum in aqua calefaciat, et stercus super ipsum folium ad oua componat: et hæc calida super glandes, et super scrophulas sæpe ponat, et euanescent. Sed et si quis homo iratus est, aut oppressus in mente, aut tristis: iuuenes formicas cum adhuc oua sua ipsis adhęrent, cum ipsis nidulis in quibus iacent, in lineum pannum liget, et postea cum se grauatum senserit, pañum in quo formicę sunt dissoluat, et super cor suum tamdiu ponat usq; dum ab illis sudorem capiat, et suauem mentem habebit, et lętus erit. A Ad Scrofulas

DE PVLICE. CAP. XXXVII.

PVLEX calidus est, et de puluere terrę nascitur. Homo testam figuli ualde calefaciat, et in lectum suum disseminet, et cum pulices ariditatem eius senserint, fugiunt.

DE DRACONE. CAP. XXXVIII.

DRACO quendam siccum calorem in se habet. Nam homo cuius oculi coligant, de sanguine draconis per breuem horam in aquam ponat, et de eadē aqua sanguine ablato, palpebras, et cilia oculorum ad noctem modice inungat, cauens ne oculos interius tangat, et sic tantum ter in mense faciat, et caliginem ab eis fugabit. Et qui calculum in se habet, de sanguine draconis in humidū locum ponet, ut modice humectetur, et postea in modicam aquam per breuem horam ponat, scilicet dum aqua aliquid coloris inde capiat, et sanguine ablato, de aqua illa modice ieiunus bibat, et mox aliquem cibum comedat, et ita per nouem dies moderate faciat, & calculus dirumpitur. Caliginem oculorum. B Calculum.

DE RVBETA. CAP. XXXIX.

RVBETA ex parte magnum calorem, & ex parte magnam acerbitatem in se ostendit. Homo autem qui scrophulas habet: iecur rubetæ in humida terra inuoluat, & tunc cum eadem humida terra in alia qualibet terra per nouem dies sepeliat: sed in decima ipsum iecur abijciat, et humidam terram in qua iecur inuolutum fuit, in testa calefaciat, & super scrophulas quæ diruptæ non sunt per tres dies ponat, & sine dubio euanescent. Quod si scrophulæ dirruptæ sunt: homo eandem ad ignem calefaciat, & in uetus lineum pannum ponat, qui aliquando sudorem hominis in se recepit, telam araneæ super eadem ulcera prius ponat, & tunc pannum cum calida terra desuper ponat: & hoc ter, aut bis in die faciat per tres dies, et exsiccabuntur. Scrofulas.

DE LACERTA. CAP. XL.

LACERTA cal. et sic. est. Homo aūt qui in capite suo inmundam scabiem habet, lacertā ad puluerē comburat, et puluerē istū in Scabiem capitis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C purum & bonum uinum ponat, & huic uino ueterem lardum intingat, & cum eo scabiem capitis perungat, & sanabitur.

DE ARANEA. CAP. XLI.

ARANEA calida est: & est in periculo ueneni sui fere ut scorpio. Et interim dum in cauernula sua iacet, ferox in insidijs tam homini quam alijs animalibus existit. Ipsa uero tela araneæ utilitati non multũ conuenit, nisi quod super quædã ulcera hominum uelut suauis sit sentitur.

DE VLVVIRM. CAP. XLII.

VLVVIRM ualde calidi sunt, & in uiriditate illa nascũtur, qua gramina germinare incipiunt. Homo autẽ qui in splene dolet prædictos uermiculos ordeaceo fumo suffocatos in testeo uase comminuat, & in subtilem lineum pannum positos super splen suum ponat: & super pannum illum triticeos furfures cum aceto distemperatos, & calefactos, extrinsecus ponat, & per noctem & diem circum se habeat, & dolor splenis cessabit. Si quis etiam in stomacho dolet: stercus eorundẽ uermiculorum, quod in terra inuenit, in testeo uase ad ignem calefaciat, & in lineum pannum ponat, & calidum super præcordium & stomachum suum ponat: & hoc sæpe faciat, & stomachus eius purgabitur, & lenis erit.

Ad splenis dolorem.

Stomachum

D Homo autem qui scrophulas habet: hora illa cum ad descensum pluuię ĳdem uermiculi procedunt, sufficienter de eis in ollam ponat: & cum ordeaceo stramine modice suffumiget, ut moriantur: & postea eis farinã de tritico apponat, & etiam uinum, & acetum æquali mensura addat, et fortiter commisceat, quasi pastam faciendo. Eandem pastam super scrophulas antequam rumpantur per tres dies ponat, et mundicia uermium istorum, inmundiciam illam minuit, nec ibi diutius durare permittit. Quod si scrophulæ ruptæ sunt: præfatam pastam hoc modo paratam, in supereminentia acerbę lixiuię intingat, et super eas ponat, et putredinem earum aufert, et eas sanat. Sed et homo præfatos uermiculos, cum ordeaceo fumo suffocet, et in testeo uase cum ligno quærens comminuat, et ipsis eiusdem mensurę maluam addat, et uelut tertiam partem eorum hircinum sepum commisceat, et plus butyri quam omnium istorum sit addat, et cum eo scrophulas siue integras, siue ruptas inungat, et etiam carnẽ illam quam uermes corrodũt, et magna ulcera corporis sui, et sanabitur.

Scrophulas.

Qui autem de hagedrusen, aut de alijs glandibus dolet: stercus præfatorum uermiculorum, quod in terra reperit, in testeo uase calefactum, in lineo panno ponat, et calidum superponat: et dolor cessabit, et glandes euanescẽt. Sed et homo qui uulneratus, seu ulcerosus est: prędictos uermiculos in testeo uase cum ordeaceo fumo suffocatos comminuat, et super uulnus, seu ulcus ponat, et liuorem uelut bonũ emplastrum extrahit, et sanat.

A

DE TESTVDINE IN TESTA CAP. XLIII.

TESTVDO quæ in testa est, & quæ super terram incedit, frigida est, & non multum ualet. Attamen si uermis carnem alicuius comedit: testam testudinis huius pulverizet, & super illum ponat, & uermis morietur. Et cum porcus infirmatur: conchas istius, & modicum plus de aneto comminue, & in hartz pone ut comedat, & curabitur. Contra uermem.

DE TESTVDINE SINE TESTA. CAP. XLIIII.

TESTVDO quæ absque testa est, ad eadem medicamenta ualet, si eam homo ita parauerit quemadmodum de uluurme supra dictum est: excæpto quod medicamentum de uluurme multo melior & fortior est.

PHYSICAE S. HILDEGARDIS FINIS.

Q

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

in Libros Simplicium suorum

PRAEFATIO. A

HErbarum & Simplicium uirtutes, quę in usu sunt, & quę Græci ἁπλᾶ uocant, medicum in primis cognoscere oportet, ad custodiam sanitatis: ut dictum est ab Antiquis. Tempus ergo nos hortatur, ut uirtutes exponamus Herbarum uniuersarum, Simpliciumq́ꝫ, & eorũ medicamentorũ quæ nos facile inuenire possumus, & quæ singulis passionibus subuenire possunt. Sic & de cibo earũ, sic & de simplicibus medicamentis disponimus agere: ut unicuiq́ꝫ uirtutem, substantiam, & operationes adscribamus. quia facile per agros inueniuntur utiles ad sanandum, quæ unicuiq́ꝫ passioni, singulari adiutorio subuenire possint.

ORIBASII MEDICI,

De Herbarum, & Simplicium, quæ & Medicis in usu sunt, uirtutibus. LIB. I.

De Herba PRIAPISCO CAP. I.

HERBAE PRIAPISCI RADICES B tunsæ, & impositæ, cicatrices eludent. Item ad lippitudines oculorum. Herbæ Priapisci succo si inunges oculos, lippitudines & dolores tollet sine mora. *Ad oculorũ lippitudines.*

De Herba Gentiana. CAP. II.

GEntianæ Herbæ radices siccatas, & in puluerem redactas ℨ i. dabis in uino cyathorum. iij. & proderit.

De Herbæ Orbiculari. CAP. III.

ORbicularis herbæ nomina. A Græcis dicitur Cyclaminos, alias Chiseron, alias Anthemon, alias Cassophyllon, alias Chelonion, alias Chillena, alias Ostenes, uel Aspiei, uel Palalia, alias Orbicularis. Nascitur in locis incultis & montosis. Ad caput depilandum, herba Orbicularis naribus immittitur. Item ad aluum cõcitandam, herbæ Orbicularis collyrio facto, & iniecto, catharticum est. Item ad Splenis dolorem, herbæ orbicularis succum cyathum i. & aceti optimi coclearia v. diebus continuis viiij. potui dabis: miraberis effectum. Item radix eius collo suspensa, ut contra splenem pendeat, efficaciter medetur. Nam & Cyclaminis succo quisquis anum tetigerit, mira celeritate alui solutionem experietur. Leges eam omni tempore. *Splen.*

De Herba Proserpinaca. CAP. IIII.

PRoserpinacæ herbæ nomina. A græcis dicitur Polygonos, alias Polygonatus, alias Aspalthion, alias Polycarpon, alias Carthineton, alias Zaclia, alias Thephin, alias Sanguinaria, alias Proserpinaca.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Nascitur ubicꝗ, locis cultis, & aggeribus. Legis eã æstiuo tempore. Ad eos qui sanguinẽ reijciunt. Herbę Proserpinacæ succum cum uino optimo, austero, sine fumo tepefactum, ieiunus ebibas per dies ix. miras res experieris. Item ad lateris dolorem. Herbæ Proserpinacæ succum, cum oleo rosaceo si se sæpius perunxerit, dolorem tollet. Item ad mammillarum dolorem mulierum quæ lac habent, & tumorem. Herba Proserpinaca tunsa, & cum butyro subacta, imposita, mire discutit dolorem & tumorem. Item ad aurium dolorem. Herbæ Proserpinacæ succus tepefactus, & auribus instillatus, dolorem mirifice discutit, et ulcera quoꝗ aurium sanat. Item ad dysentericos. Herbæ Proserpinacę succum foliorum cum aqua calida potui da quantum tibi uidetur: & sanus efficietur: ipsi experti sumus.

Adsputum sanguinis.

Dysenteriam.

DE HERBA Aristolochia. CAP. V.

ARistolochię herbę nomina. A Græcis dicuntur Aristolochia, alias Melocarpon, alias Hephesia, alias Dardanos, alias Chamemelos, alias Absinthium rusticum. Nascitur locis montuosis & solidis, & cultis. Ad uim ueneni. Herba Aristolochia trita, uel pisata cum mero potui data, uim ueneni uincet. Item ad febres acerrimas. Herba Aristolochia sicca suffumigabis eum, & hilariorem eum facies. Fugat & dæmonia. Item ad fistulas. Herbæ Aristolochiæ radix fistulis inserta, celeriter expurgat, & ad sanitatem perducet. Medici quoꝗ sine ea nihil percurare possunt. Item a frigore exustis. Herba Aristolochia ex oleo usꝗ ad calefactoria uim habet cum axungia porcina. Item cõtra serpentium & hominum morsus. Herbæ Aristolochiæ radicis pondus denarij unius in uini hemina sępius bibit, discutit uenena serpentis. Item si infans cõtristatus fuerit. Herba Aristolochia suffumigabis eum, & hilariorem eum facies. Item ad carcinomata quæ naribus nascuntur. Herba Aristolochia cum cypero, & dracontæa, semen cum melle ei impositum emendat.

Fistulas.

D

DE HERBA Oxylapatio. CAP. VI.

OXylapatij herbæ nomina. A Græcis dicitur Oxylapation, alias Lapatium acutum dicit. Ad duriciam in corpore. Herba Oxylapation cum axungia ueteri suilla pisata, & ex pane domestico facta ut malagma, & imposita, mirifice sanat.

Duriciem corporis.

DE HERBA Centaurea Maiore. CAP. VII.

CEntaureæ Maioris herbæ nomina. A Græcis dicitur Nession, alias Maronion, alias Plectronia, alias Polyidos, alias Fel terræ. Ad epatis dolorẽ. Herba Centaurea maior in uino decocta, & potui data, mirifice auxiliatur. Item ad uulnera, & ulcera, et carcinomata. Herba Centaurea maior cõtrita, et imposita, tumorẽ fieri nõ patitur. Item ad suggillatiões et liuores. Herbę centaureæ succo punctos ex aqua, sume facit.

Epatis dolorẽ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Item ad uulnera recentia. Herba Centanrea ita efficax est ad plagas glu- A
tinandas, ut etiam carnes coherescant quæ ex aqua eius coquuntur. Itẽ Splen.
ad spleneticos. Herba maior centaurea ex uino decocta, et potui data, splenem sanat.

De CHAMAEDRY. CAP. VIII.

CHAMAEDRYS herbæ nomina. A gręcis dicit̃ Chamedrys, alias Drys, aliter Drysites, alias Chamędrops, alias Trixago, alias Trimago. Nascitur locis montuosis, et solidis. Ad conuulsos. Herbam Chamędryn contusam de ligno in lignum, adiecto uino potui datã, Podagram. etiã ruptos sanare assignat. Item ad uiperæ morsus. Herba Chamædrys iu puluerem mollissimum redacta, & in ueteri uino potui data, uenenum uehementer discutit. Item ad podagram. Herbam Chamędrym ita dabis, ut supra calidam, mire paragoriã pręstat. Legis tam mense Augusto.

De CHAMELEA. CAP IX.

CHAMELEAE herbæ nomina. A græcis dicitur Chamelea, alias Labrum Veneris, alias Cicer rusticum, alias Murrana, alias Analentidũ, alias Sciare, alias Gersoiste Ad epatis dolorẽ. Herbæ Cha- Epar. meleę succũ potui dato, cum uino, febricitanti cum aqua calida: mire proficit. Item contra uenenum, si quis acceperit. Herba Chamelea siccata, et in puluerem redacta, & in uino potui data, discutit uenenum.

De CHAMEPYTI. CAP. X. B

CHAMEPYTIS herbæ nomen. A græcis dicitur Chamepytis, alias Olocyron, alias Sideritis, alias Spicula, alias Dordila. Ad uulnera. Herba Chamæpytis tunsa, et imposita. Si autem altius fue- Vulnera. rit uulnus, succum eius mitte in uulnus. Item ad strophi dolorẽ, hoc est, interaneorum. Herba Chamepytis potui data, tollet dolorem strophi.

De Chamædaphni. CAP XI.

CHamędaphnis herbæ nomina. A græcis dicitur Diasinites, alias Mustellago, alias Lactilago. Ad alunm concitandum. Herba Chamędaphnis in puluerem mollissime redacta, et in aqua calida potui data, aluum concitat.

De Ostriago. CAP. XII.

NAscitur circa monumenta, aut in monumentis, aut in parietibus qui sunt circa montum radices. Ad eas res quæ in corpore nascuntur. Herba Ostriago tunsa, et imposita, eas res quæ in corpore nascuntur depellit.

De Britannica. CAP. XIII.

BRitannicæ herbæ nomina. Græci dicunt eam Britannicam, alias Betam plantaginalem. Ad uitia quæ in ore nascuntur. Herba Britannica sumpta uiridis in modum esi lactucæ, sanat. Item ad oscididiem. Herbam britannicam, si uiridem non habueris, recipę aridã contusam cum uino, ut mellis crassitudo fiat: eodẽ modo sumpta, eundem effe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C ctum habet. Item ad dentium dolorem, & si laxi fuerint. Herba britannica mira quadam potentia succurrit. Reponenda autem est in hyeme. Succum autem eius seruabis in uase arietino: arefacito, & puluerem eius reponito. Nam ad eosdē usus cum uino sumpta, ęque efficaciter prodest.

Ad solutionē uentris. Item ad aluum concitandum. Herbæ Britannicæ succus pro uiribus cuiusq; sumptus potu, per se sine periculo purgat. Item ad paralisim. Herba britannica uiridis cū radicibus contusa, uini meri optimi cyathis duobus, uel tribus potu sumpta, mire proficere creditur. Item ad sanguinem, et quod græci Synanche uocant. Herbæ britannicę flos anteq; tonitruū audiatur, collectus, et deuoratus, per annū totum anguē non experietur.

DE BETA. CAP. XIIII.

BETAE genera duo sunt. Nigra, & Alba. Nigra uentrem stringit, maxime cum lenticula & aceto cocta: Alba commoda uentri emolliēdo. Succus radicis eius cū melle mixtus, naribus iniectus, caput purgat. Elixatura eius furfura capitis tollit. Betę succus deducit uentrē: olus ipsius restringit. Succus radicis eius in elixatura fortius deducit.

Caput.

DE LACTVCA hortensi CAP. XV.

D LACTVCAE genus frigidum est, non tamen noxij frigoris. In cibo sumpta, fastidio languentes iuuat, priusq; habeatur succus: imbecille tamen corpus facit: ex parte sanguinē adquirit: lac plurimū nutrit in fœminis: trita cum sale combustis medetur.

DE LACTVCA syluatica. CAP. XVI.

LACTVCAE SYLuaticæ nomina. A græcis dicitur Tridaxagna, alias Hieration, alias Hespedeion, alias Pirris, alias Hibocistis, alias Lactuca syluatica. Nascit̃ locis cultis, et sabulosis. Dicitur aquilam cum in altum uult uolare, ut prospiciat rerum naturas, lactucæ syluaticæ folium euellere, & succo sibi tangere oculos, et accipere maximā claritatem. Ad Caliginem oculorum, herbę lactucæ syluaticæ succum mixtum cum uino uetere, & melle a canna, qui sine fumo collectus est optimus, succū herbæ & mel in se commiscebis, & teris, & in ampulla uitrea condito, & ex eo utere: summam medicinam experieris.

Ad caliginem oculorum.

DE AGRIMONIA. CAP. XVII.

AGRIMONIAE herbæ nomen. A græcis dicitur Agrimonia uiridis. Ad oculorum dolores. Herba Agrimonia uiridis per se trita, si arida fuerit, in calida aqua intincta ut facilius teri possit, illita, suggillationes & liuores in oculis mature discutit. Ad uentris dolorem. Herbæ Agrimonię radicem bibere dato, mire prodest. Item ad uulnera, & ulcera carcinomata. Herba Agrimonia uiridis contrita, & adposita, ulcera sanare apta est. Si autem arida fuerit: in aqua tepida remissa idem perficere creditur. Item ad morsum serpentis. Herbę Agrimonię

Oculorum dolores.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

℥.ij. cum uini cyathis duobus data, discutit uenenum mirifice. Item ad luxum. Herba agrimonia contrita, & adposita, mire doloribus, uel tumoribus, & luxu concitatis, succurrit. Itē ad percussum ferro, uel sude. Herba agrimonia contusa, & imposita, mirifice sanat. Item ad uerrucas tollendas. Herba agrimonia cū aceto imposita, tollit uerrucas. Item ad Splenis uitium, uel dolorem. Herba Agrimonia in cibo sumpta, lienem consumit. Item ad ea quæ secanda sunt. Herba Agrimonia contrita, & imposita, aperit & sanat. A Ad Splen.

DE ASPHODELO. CAP. XVIII.

ASPHODELVS .i. Albucum. Radix ipsius si cum uino trita bibitur, menstrua mulierum mouet, & dolorem laterum mitigat, & tussim sedat. Contra ictu læsos. Qui interius dolent serpentium percussu, triti bulbi eius locis dolentium imponantur, & uulnera sordida expurgant. Succus radicis eius cum thure, melle, & uino tepefactus, aurium uulnera curat. Succus eius infusus in aurem aliam ubi dolor dentium non est, mitigat faucium dolorem. Radix eius combusta, super alopecias sparsa, capillos nutrit. Oleum autē quod in ipsius herbæ radicibus excoquitur, si igni superpositum fuerit, concoctum, combusturis et pernionibus superlitum prodest. Surdorum quoq; auribus instillatus, uelocem reddit auditum. Radix eius trita, maculas albas, hoc est, uarietates tollit. Flos eius ex uino tritus, potui datus, uenena scorpionum tollit. Si & radix eius trita morsui imponatur cum uino, impetigines antiquas extergit. B

DE AFFODYLO. CAP. XIX.

AFFODYLI herbæ nomen. A græcis dicitur Affodylos, sed alia ab hastula regia prædicta. Ad dolorem tibiarum, uel pedum. Herbæ Affodyli succus, cum oleo amygdalino uncta quæ dolent, mirifice sanabuntur. Item si tumores fuerint, ipsam contusam & subactam imponis. Ad Epatis dolorem. Herbam Affodylum, et radicem eius discoque cum aqua mulsa, & potui da, epatis dolorem mire tollit. Epatis dolorē

DE CENTAVREA Minore. CAP XX.

CENTAVREAE minoris nomen. A græcis dicitur Elleborites, alias Amaratha, alias Sursozila, alias Febrifuga, alias Matrona, alias Multiradix. Chiron centaurus has herbas fert̄ inuenisse, unde tenent nomen Centaurea. Nascuntur locis solidis, & fortibus. Ad uiperę morsum, uel dolorem. Herbę Centaureę minoris puluis pisatus, & in uino ueteri potui datus, ualidissime proficit. Ad oculorū uitia uel dolorem. Herbæ Centaureę minoris succo oculi inuncti, faciē extenuatam sanat: adiecto melle idem proficit. Caligantibus quoq; oculis uim claritatis restituit, si Centaureæ minoris manipulus in uino coquatur, et per triduum maceratum eximitur; inde quotidie heminam mixtam cum melle Oculos.

C ieiunus bibat. Item ad Auriginem. Herbam centauream minorem decoque in aqua ad tertias, & ex ea dabis bibere quantum potueris: sanabitur. Item ad lumbricos & tineas. Herbã Centaureã minorem simili modo ut supra dabis, lumbricos eijciet, & tineas exterminat. Item uenenũ qui sumpserint. Herbam centauream minorẽ ex aceto tritam dato: bibat, mox discutit uenenum. Similiter Centaureæ minoris radicis pondus denarij unius in tribus cyathis uini bibitur.

Contra uenenum.

DE PERSONATIA. CAP. XXI.

PERSONATIAE herbę nomen. A gręcis dicitur Prosopos, alias Bachion, alias Elephantosis, alias Personatia, alias Malifolium, alias Riborasta. Ad uulnera omnia serpentium, uel colubrũ. Herbę personatię succum cum uino ueteri dato potionem, omnes morsus serpentum, uel colubrũ sanat. Item ad febres. Herbæ personatiæ folia cinges febricitanti, statim mirifice effugat febrem. Item ad uulnus si cancerauerit, herbę Personatię aqua foueto: deinde ipsam cum nitro, et axungia, & picula ex aceto tere, & panno indue, & superpone. Item ad intestinorum dolorem, herbę personatię succo cyathum i. ex melle cyathis ij. ieiunus bibat. Item ad rabidi canis morsum. Herbæ personatiæ radicem, cum sale marino tritam morsui imponito. Item ad uulnera uetera quæ humorem prestant. Herbæ personatiæ radicem, & spinam quæ in siccis locis nascitur, æquali pondere conteris, & imponis. Item ad combustũ. Herbæ Personatiæ succum cyathum. i. & ex melle cyathis duobus bibat.

Febres.

D

DE FRAGA. CAP. XXII.

NASCITUR locis opacis, et mundis, & collibus. Ad splenis dolorem Herbę fragę succus, cum melle potui datus, mire proficit. Itẽ ad suspiriosos, uel colicos. Herbę fragæ succus, cum pipere albo, & melle mixtus, et potui datus, mirificum est.

DE ALTHEA. CAP. XXIII.

NOMEN herbę Alteæ. A grecis dicit͂ Altea, uel Altea riza, alias Sicosyllon, alias Ibiscus. Nascitur locis humidis, et campis. Ad Podagram. Herba ibiscus pisata cum axungia uetere, imposita, tertia die sanabit: ipsius herbę experimentum autores affirmant. Item ad collectiones quę in corpore nascuntur. Herba Ibiscus decocta cum fœnugręco, et lini semen cum polline imposita, duricies omnes discutiunt. Item ad omnes encatimas. Herba ibiscus decocta cum malua erratica, & fœnugręco imponat͂ur. Item Altea, malua asinina, siue ibiscus in mulsa cocta, trita, omnes collectiones & tumores, etiã mammillarum spargit. In uino cocta, fouet ani uitia & duricias. Succus radicis eius in aqua coctus, ad mixto adipe anserino, aut uitulino, & terebentina modica in lanam iniecta, matricis feruorem & præfocationem, & tumorem tollit. Radix eius in uino cocta, & pota, difficultates urinarum soluit: calculosis, & sciati-

Podagram.

Matricis suffocationẽ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

cis, & colicis prodest. In pusca radices eius dentium dolorē tollit. Se men eius tritum: cum aceto in sole illinitum, maculas corporis tollit. In aqua cocta radix eius, per clisterim iniecta: dysentericos, & fluxum uentris, & renū mox curat. Semen in uino coctum, apum, & uenenosorū ictus omnium curat. Item folia eius trita cum oleo, osturis medentur. A

Folia eius trita cum axungia ueteri, podagrę humorem tollit, uel geniculorum. Item ad suffocationes matricis, et dolorem testium, uel ueretrorum tumores, uel duriciā, radices eius in aqua cocta foueto: ipsamq; tritam cum axungia impone. Ad podagrā.

De Equiseia. CAP. XXIIII.

EQVISEIA herba, quæ a gręcis dicitur Hippurin, Itali Equiseiam dicunt. Ad dysentericos. Herbæ Equiseię succus ex uino dulci cyathis duobus potui datus, dysenteriam sanare creditur. Item qui sanguinem per os eijciunt. Herbæ equiseię succum cum uino austero ieiuni bibant, mox restringet. Dysenteriam.

De Malua Hortensi. CAP. XXV.

MALVA hortensis uirtutē habet purgatoriam, mollit uentrem, urinam, & uesicam mouet in cibo sumpta. Cum rosaceo, apū ictus compescit. Folia eius cum axungia attrita, uulnera recentiora curant. Semen cum uino tritum, contra serpentium ictus potatur.

De Malua Erratica. CAP. XXVI.

MALVAE Erraticæ nomen. A Græcis dicitur Malocinagria, alias Acopon, alias Collyris, alias Malua rustica, uel Malua erratica. Nascitur ubiq; in locis cultis. Ad uesicæ dolorē. Maluę erraticę radices lib. I. coque in aqua ad dimidias, er per triduum ieiuno da bibere, sanabitur. Item ad neruorū dolorē, & tumores omnes. Malua erratica pisata cum axungia uetere, & imposita, neruorū dolorem mirifice sanat. B Neruorum dolorem.

Facit etiam ad omnes enchatesmas, si decocta cum ibisco, & fenugræco. Item ad lateris dolorē. Maluam erraticā coques in oleo: postea stringes, & folia in mortario teris, & panno inducis, & imponis, & per triduum non soluis: emendasti dolorem. Item ad uulnera recentia. Maluæ erraticæ radices combure, & cineres contere, & impone.

De Molocinagria. CAP. XXVII.

MOLOCINAGRIA, id est, Malua agrestis. In hora quacunq; sol gyrat, folia eius trita cū modico sale & melle, collectiones in angulis oculorum ueluti tubera, quæ ægilopę dicuntur, spargit.

Succus eius cum oleo illitus, percussum apum & uesparū compescit.

Trita cū luteo, acoras capitis tollit. Folia eius cocta, & cum oleo trita, cōbusturas sanat. Caldam ubi coxerit, supersedeat mulier, quę suffocatur a matrice. Radices eius cum sale & oleo coctas, et succū sorbendum da qui uenenum biberit. In cibo sumpta, lac de mammillis prouocat. Semen eius cum bacca lauri ex uino tritum, uesicæ dolorem tollit. Matricem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Buglossa. CAP. XXVIII.

BVGLOSSAE herbæ nomina. A Græcis dicitur Buglossa, alias Lingua bubuli, alias Corrago. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad tertianas, siue quartanas. Herba bouis lingua quæ tres tyrsos seminis mittit, teris radicem totam, & ex aqua decoques: potum dabis, remedabit. Quæ autem quatuor tyrsos habet, dabis ut supra. Item ad suspirationes in corpore. Herba bouis lingua ex melle & pane spissata, uice malagmatis, mirifice rumpit. Hanc leges mense Iulio.

Ad febres.

De Scylla. CAP. XXIX.

SCYLLITICI bulbi herbæ nomina. A Græcis Scytecas, alias Pancration, alias Tysonos, alias Sybto, alias Scylla rubra mascula, alias Bulbus scyllites. Ad hydropitiam. Herbæ Scyllæ bulbus torretur, deinde circumpurgatur, medium eius in aqua proijcitur: cum madidum fuerit eximito, & ex eo patienti dato potui ex melle & aceto, & euacuatur per urinam. Item ad perniones. Herbæ scyllæ quod est in medio eius, hoc est, interius, cum oleo feruefactum, ea quæ dolorem exhibent perungito, sedabuntur. Item ad paranycia. Herbę scyllæ radix pisata cum aceto et pane, imposita, paranycia, id est, parotyda mirifice sanat. Item hydropicis sitim extinguendā. Herbæ Scyllæ folium subiecta sub lingua, sitim compescit. Leges eam omni tempore. Item de Scylla fit acetum scylliticum in multis causis utilissimum. Bulbum eius tritum imponito omnibus morsibus uenenatorum, canino recenti, scorpionum ictui: & subinde renouato per singulas horas, donec dolor mitescat. Succus eius cum melle infusus, uitia narium, fœtorem, & polypū tollit: & oculis infusus, etiam extergit.

D

Acetum Scylliticum.

De Cotyledone. CAP. XXX.

COTYLEDON herbæ nomen. A Græcis dicitur Cotyledon, alias Phales, alias Stychas, alias Stergetrō, alias Vmbilicus ueneris. Nascitur in tectis, aut in monumentis. Ad Strumas discutiendas. Herba Cotyledon pisata cum axungia suilla, sem. sine sale, æquis ponderibus calidum imponiẗ, strumas discutit. Legis eā hyemis tempore.

De Gallicrus. CAP. XXXI.

GALLICRVS herba nasciẗ locis solidis, circa uias. Ad morsum canis. Herbam gallicrus teris cum axungia, & pane domestico, & imponis, & sanabitur.

Morsum canis.

De Marrubio. CAP. XXXII.

MARRVBII herbæ nomen. A Græcis dicitur Prassion, alias Philophes, alij Asteritam dicunt. Ad tussim grauem. Herbam marrubium coque in aqua, & ex ea dabis bibere eis qui grauiter tussiunt, mirifice sanat. Item ad Stomachi dolorē. Herbæ Marrubij succum potui da, stomachi dolorem tollit. Et si febricitat: ex aqua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

potum da, satis eleuat se. Item ad lumbricos. Herbæ Marrubij, & absinthij, & lupinorum paria pondera in aqua mulsa cocta, et cum uino bis aut ter in umbilico posita, necat lumbricos. Itē ad cōdilomata. Herbā marrubiū combure, & ex eius cinere infrica, sanabitur. Item si quis uenenum accęperit. Herbæ Marrubij succum dabis ex uino ueteri, discutit uenenum. Item ad scabiem, uel impetigines. Herbę marrubij discocta aqua corpus lauato: scabiem ipsam discutit, & impetigines. Ad Pulmonis extensionem. Herbam Marrubium ex melle coctam sumat, mire curabitur. Item ad omnem duriciam. Marrubium tunsum cum axungia, & impositum, mire sanat. Item si quis ab opere, aut lassitudine languorem inciderit, & habuerit neruorum dolorem & tremorem. Herbæ Marrubij, cum oleo rosaceo succo permixto, perunges eum: sine mora curabitur. A Ad uenenum

De Xifion. CAP. XXXIII.

XIFION herbam, alij Fascanion dicunt. Ad fistulas quæ in corpore nascuntur. Herbæ Xifion radices unc. vi. aceti cyathos ij. adipis uulpini unc. iij. ex uino pisabis, in pannum linis, & imponis: miraberis. Item ad capitis fracturā. Herbæ xifion superior pars eius siccata, contrita æquis ponderibus, mixto uino, capitis ossa fracta extrahit, aut si quid in corpore suppuratū fuerit. Item si in pedibus calcata sint ossa serpentis, eadem contra uenena efficax est. Capitis fracturam.

De Callitricho. CAP. XXXIIII.

AD STRVMAS unguium, Herba Callitrichon pisata per se, & imposita unguibus, strumas sanat. Item ad capillos ungendos. Herba gallitricho in oleo trito, capilli uncti inficiuntur. B

De Imolo. CAP. XXXV.

IMOLVM clarissima herbarum est, Homero teste, & inuentione Mercurij adsignata. quia eius succus beneficia demonstrat: & est radice rotunda, nigraq;, & magnitudine cepe. Ad matricis dolorem. Herba Imolum contusa, & imposita, dolorem matricis sedat. Matricem.

De Heliotropio. CAP. XXXVI.

HELIOTROPII nomen. A Græcis dicitur Heliotrophos, alias Teliogerō, alias Scorpion, alias Heraclia, alias Hæmatites, alias Insene, alias Vertumnum, alias Intibum syluaticum. Nascitur ubiq; in locis cultis & mundis, & pratis. Eius herbæ diuinæ, ad solis cursum flosceli se uertunt, & cum sol occidit flores se claudunt, rursum cum sol oritur, flosceli eius aperiuntur. Facit ad remedia. Ad omne uenenū. Succus eius cum uino potatus, uarietates corporum tollit. Herbæ Heliotropij puluis mollissimus ex ea factus, aut succus eius cum uino ueteri optimo potui datus, mire uenenum discutit. Item ad luxum. Herbæ Heliotropij folia contusa, & adposita, efficaciter sanare creditur. Item

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Heliotropium, siue Cicoreon, id est. Intyba agrestis in cibo sumpta, uel alias pota, stomachi dolorem tollit. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorem tollit. Semen eius tritum, cum uino potatū, tertianas & quartanas tollit. Trita cum axungia, omnes collectiones, strumas, furunculos, condilomata, & parotidas aufert.

De Intybo. CAP. XXXVII.

INTYBORVM genera sunt duo, subamari, & dulciores. Stomacho adcomoda, & uentrem restringunt, trita cum aceto. Cardiacis impone sinistræ mamillæ.

De Gria. CAP. XXXVIII.

NASCITVR in Lucania: marmoris albi colores habet: quatuor rubicundis ornata coliculis. Ad Scyaticos. Herba grias contusa, & imposita, scyaticos tertia die sanat: ut quasi malagmatis genus imponatur. Item ad omnes dolores in corpore. Herbæ griæ radix pisata, & imposita, omnes dolores sedat.

De Carduo. CAP. XXXIX.

Ad matricem

CARDVI natura mordax, & submollis: frigidus, indigestus. Ideo succus eius alopetias expellit. Matrici utilissimus est cibus. Folia trita cum pipere & uino potui data, collectiones sanant. Succus foliorum eius alopetias capillorum prouocat. In iure gallinarum comesti, uentrem solutum nimium reprimunt.

De Polytricho. CAP. XL.

D POLYTRICHI herbæ nomen. A Gręcis dicit̄ Adianton, alias Polytrichon, alias Tricomanes, alias Coriandrū agreste, alias Capillus ueneris, alias Terrę capillus, alias Superciliū terrę. Ad coli dolorē. Herbę Polytrichi quę habet ramusculos quasi seta porcina, folia trita cū piperis granis. ix. et coriādro gra. ix. simul in uino optimo dabis bibere introeunti balneū, sanat. Facit etiā ad capillos mulierū nutriendos.

De Hastula regia. CAP. XLI.

Dysenteriam.

HASTVLA regia, a Græcis dicitur Molocinagria. Ad dysentericos. Herbę hastulæ regię radix cum uino trita, potu datur dysentericis, statim sentiunt beneficium. Item ad uentris fluxum ut restringat̄. Herbæ hastulæ regiæ semen mixtum cum aceto acerrimo, potui datum, uentrem restringit.

De Papauere. CAP. XLII.

PAPAVER stringit quidem, & replet, & est fortissimū: sed fortius est quod nigrum est. Eorum omnium succus magis egeritur ꝙ carnes. Coquendo ergo seruabis ita, ut cum uolueris aliquid desiccare, succo prius ꝙ recentibus carnibus non utaris: ubi autem mollire, magis succo eorum ꝙ carnibus utaris. Nam grana Papaueris multa sunt: et agrestia quidē ad medicinæ usum efficatissima sunt. Papauer albū, quod in hortis serunt, minus efficax, soporiferum est quidem: quoniam minus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

frigoris in se continet, quod paulatim coctura decoxerit. Folia eius cũ A
rosaceo trita, tumorem articulorum tollunt. Calda in qua decoxerint capita eius, foueto caput freneticorum, somnum facit.

De Papauere Agresti. CAP XLIII.

PAPAVER syluaticum a græcis dicitur Mœcorias, alias Oxytonon, alias Nemon, alias Papauer albũ, alias Papauer syluaticũ. Ad epiphoras oculorũ. Herbæ Papaueris syluatici succũ, uel coliculos cum suo fructu oculis imponito. Item ad hemigraneã, uel capitis dolorem. Herbæ papaueris syluatici semen cum aceto teris, & fronti imponis, sedabit dolorem. Item ad somnum qui non dormiunt. Herbæ papaueris succo si quem perungas, somnum ei cum sopore obijcis. Item Codionagrion, idest, papauer agreste: eius duo sunt genera, albũ scilicet, & nigrum. Semen eius teris in aqua, & fronti illinito, capitis dolorem tollit. Et est tertium genus, capite grandi, & oblongo, efficacissimũ somno. Ad epiphoras.

De Oenante. CAP. XLIIII.

AD STRANGVRIAM. Herbæ Oenantis radicẽ in puluerem redactã, dato ad stranguriã in uini cyathis duobus, sume prodest. Item ad tussim. Radicẽ dabis herbæ Oenante, ut supra.

De Splenio. CAP. XLV.

NOMEN herbæ. A grecis dicitur Splenion, alias Herminon, alias Lenchites, alias Prygia, alias Prigites, alias Imagales. Ad splenis dolorem. Herbæ Splenion radix in puluerẽ mollissimũ redacta, uino bono potui datur: summam rem experieris. Hæc herba sic inuenta est: cum exta super eam proiecta essent, adhæsisse lien, eumq; exinanisse dicunt: propter hoc a quibusdã Splenion uocatur. Narrant, sues qui radicem eius edunt, sine splene inueniri. Quidam eandem dicunt, ramis hysopi surculosam, folijs fabę, eodẽ nomine adpellantes. Legunt eã dum floret, maxime ex Ciliciæ & Psidiæ montibus: & hæc laudatissima. B Splen.

De Polio. CAP. XLVI.

NASCITVR locis asperis herba Polion. Ad lunaticos. Herbæ Polion succum commisces cum aceto scillitico, & perunges eos qui patiuntur ante accessum. Item, Herbæ Polion pillulam, & radicem eius linteolo mundo circa collum eius qui patitur ligabis: experimento res facta est. Lunaticos.

De Victriola. CAP. XLVII.

VICTRIOLAE herbæ nomen. A græcis dicitur Daphnoides, alias Diglosson alias Eupetalos, alias uictoriæ foliũ, alias Laurus alexandrina, alias Victoriola. Ad flegmata intercidenda. Herbæ uictoriolæ succus cyathos duos dabis cum melle bibere ieiuno; mox flegmata intercidet.

C De Symphito. CAP. XLVIII.

SYMPHITI herbæ nomen. Conseruam dicunt alij, alias Anagallicũ. Nascitur locis palustribus, et campestribus, uel pratis. Ad profluuiũ mulieris. Herbæ Conseruæ puluerem mollissime detritũ, potui dabis in uino: mox restringet. Item ad conuulsos, uel intus ruptos. Herbæ conseruæ radicẽ in cinere tepido coquito, & ex melle ieiuno dabis, ut edat: sanabitur, & thoracem totum purgabit. Item ad stomachi languorem. Herbam Conseruam si quis cum oxycrato edat, magnũ beneficium sentiet. Item ad tussim. Herbæ Symphiti radicem de calda coques cum melle, et pipere, & castoreo ad quartas, & ieiuno potui uino ueteri dabis. Hæc herba eodem, argumento cum carne bubula concisa, & in cacabum missa, eius radicem si miseris 3. ij. cocta bubula caro in uinum coherebit. Item Symphitum. i. Anagallicum facit ad profluuium omne sanguinis narium, siue mulieris, seu sanguinem uomentis, uel ex ictu aliquo, siue dysenteria, uel hemorrhoida, radix eius ex pusca trita, potui data, sanat.

Ad Stomachum.

De Asterion. CAP. XLIX.

D NASCITVR in petris et locis asperis. Hęc herba in nocte tanquam stella in cœlo sic lucet: ut qui uidet ignorans, dicet fantasma se uidere, metu plenus, irridet tamen a pastoribus pecorũ. Ad caducos. Herbę Asterion baccas, si dederis manducare, luna decrescẽte, cũ sol erit in signo uirginis, et ipsã herbã in collo habeat suspẽsam, remediabit.

De Dictamno. CAP. L.

DICTAMNI herbæ nomina. A græcis dicitur Arthemideon creticon, alias Bubulcos, alias Ephemeron, alias Darcadion, alias Tussella rustica, alias Dipsacos, alias Labrum Veneris, alias Dictamnum. Ad plagas siue a ferro, siue sude, siue a serpentibus. Herbæ dictamni succum infunde in plagã, & aliquid da ei bibere, & mox sanus erit. Ad serpentium morsus. Succũ eius in uino bibat: mox discutit uenenum. Item si quis uenenum sumpserit. Herbæ dictamni succũ cum uino potu sumat. nam tanta uis est ipsius dictamni, ut non solum interficit, ubicunq; fuerint serpentes pręsentia sui, sed & si odor eius a uento ad eos peruenerit, ubicunq; eos tetigerit, mox occidet. Fertur & hoc exemplum. Si caprea in uenatione telo. i. sagitta percussa fuerit: statim ut peruenit ad herbam dictamnum, & pascitur ex ea, telum a se eijciet, & plaga sanatur pascendo dictamnum. Item ad uulnera recentia. Herbam dictamnum, & agrimoniam, & ambrosiam contritas cum butyro imponito plagæ: miraberis in omnibus dictamni effectum.

Plagas.

Vulnera.

De Solidagine. CAP. LI.

SOLIDAGINEM minorẽ Heliotropion uocãt. Ad lumbricos necandos, Herba Solidago minor siccata, & in puluerẽ redacta,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

redacta, in aqua calida potui data, lumbricos occidit. A

De Peonia. CAP. LII.

INuenta Peonia nomen autoris retinet. Nascitur Cretę. Quam Homerus sacer autor suis in libris inseruit. Inuenitur plurimum a pastoribus in nocte. Ad lunaticos. Herba Peonia si lunatico iacēti imposita fuerit, nunquam ei morbus redit. Item ad sciaticos. Herbæ peoniæ radicem partim alligabis lino, & eum qui patitur circumcinges. Ad lunaticos.

De Peristerion. CAP. LIII.

PERISTERION, alias Columbinam uocant. Hęc herba columbis est admodum familiaris, unde & nomen habet. Ad omnia uenena. Herbæ peristerion puluerem si quis potui dederit, omnia uenena discutit. Dicitur, quod & magi ea sua arte utantur: et uerū est (ex parte.

De Brionia. CAP. LIIII.

BRIONIA a gręcis etiam simili nomine dicta. Ad splenem. Herba brionia in cibo data, per urinam splenis uitia digerit. Hæc herba tam laudabilis, ut & in teriacas potiones mittatur.

De Nimphęa. CAP. LV.

NIMPHAEA. Ad dysentericos. Nimpheæ semen cum uino tritum, potui datur. Item radicem eius radis, & dabis manducare dysenterico diebus decem. Item cum uino austero data fuerit, uentris cursum restringit. B

De Crision. CAP. LVI.

CRISION. Ad faucium dolores. Herbæ Crision radicē si quis in collo secum portauerit, fauces ei nunquam dolebunt.

De Isatide. CAP. LVII.

AD MORSUM serpentis. Herbæ Isatidis folium contritum cum aqua, plagę impositum, adiuuat, et dolorem tollit.

De Scordion. CAP. LVIII.

SI QUEM serpens percusserit. Herba Scordion coquit, et datur ius eius potui cum uino: ipsa aūt contusa, in plaga imponitur. Ad neruorū dolorē. Herba Scordion trita, cum oleo laurino subacta, dolorē tollit. Item ad quotidianas, & tertianas. Herba Scordion alligata circa corpus hominis, tollit quotidianas, uel tertianas. Febres.

De Verbasco. CAP. LIX.

VERBASCUM a græcis dicit Flomus. Nascitur locis sabulosis, & aggeribus. Ad Podagram. Herba Verbascū contusa & imposita, inter paucas horas dolorē adeo efficaciter sedabit, ut etiā ambulare audeat.

De Chelidonia. CAP. LX.

CHELIDONIAM, Itali hyrundininā uocant. Ad Caliginē oculorū, & qui ulcera in oculis, et scabredines habent, et etiā

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C albuginem extenuatam. Herbæ Chelidoniæ succum de radice eius teris, cum uino ueteri, & melle attico, & piper albũ in se bene contritum, inunge deintus. Experti sunt aliqui de succo eius. i. lacte, oculos sibi inungentes contra caliginem. Item caligantibus oculis. Succus eius, uel florũ, expressus, mixtus cum melle attico, in uase æneo, leniter cinere feruente commixtus, decoctusq;, singulare remedium contra caliginem oculorum habet. Quidam succo tantum utuntur. Item ad Parotidas. Chelidoniam cum axungia tritam impone: sed ante aqua foueto. Item ad auriginem. Chelidoniam tritam ex aqua bibe, miraberis. Item ad combustum. Chelidonia cum sepo caprino contere, & impone. Item ad capitis dolorem. Chelidoniam ex aceto contritam illinito capiti, & fronti.

Ad oculos caligantes.

Item ad dentium dolorem. Chelidoniæ radicem, & folia cupressi trita, & tędam masculam in aceto decoque, tepefactum gargarizet.

De Solata. CAP. LXI.

SOLATAM Græci dicunt Strignon. Ad ignem sacrum: Herbæ solatæ succus illitus cum aceto, summe prodest. Ad tumorem corporis. Herbam solatam tunsam, cum oleo subactã impone, prodest. Item si qua mulier ab inferiori parte laborat. Herbæ Solatæ succo se sublauet. Iteem ad Auricularum dolorem. Herbæ Solatæ succũ cum oleo crinino misce, & tepefactum in aures stilla. Item ad dentiũ dolorem. Baccas eius commanducet. Item ad sanguinem de naribus fluentem. Succo eius lintheolum madidum nares obturet, mox resistit.

D

Dentes.

De Senetione. CAP. LXII.

SENETIONIS herbæ nomen. A gręcis dicit Geranthea. Nascitur in tectis, & circa parietinas. Ad uuulnera quamuis uetustissima. Herba Senition tunsa, & subacta cum axungia ueteri, imposita, sanat. Item si quis ferro percussus fuerit. Si mane herbam ipsam, et ad horam sextam collectam, & contusam cum axungia ueteri in plagã imposuerit, eam aperit & expurgat. Item simili modo si eam post meridiẽ colligis, & cum axungia pinsis, & misces, imposita plagã claudit, et persanat.

Stomachum.

Item ad stomachi dolorem. Senetionis flosculi, cum cariota bene subacti, ut sit malagmatis genus, superimpositum, summe dolorẽ sedat. Item ad lumborum, et coxarum dolorẽ. Senetion per se ieiuno potui data, ualidissime prodesse creditur. Item ad Podagram. Ipsa herba trita cum sale, ut sit genus malagmatis, apposita pedibus, proficere fertur.

De Filice CAP. LXIII.

FILIX, alias Pterineon appellat. Herbæ filicis radix contrita, uulneri apposita. Argimonitidis unc. duabus, cum uino potui datur, certum est remedium. Ad ramicem puerorum. Filicem quam in radice fraxini arboris inueneris, tundes cum axungia, & panno inducis, & imponis, ac fascia sursum uersa ligabis, quinq; diebus sanabit. Item

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ad dolorem femoris, uel ſuræ. Ex herba Filice fumigabis loca, & ceſſabit dolor. Item infantem languidū ſi ex ea fumigaueris, facilime cōualeſcit. A

De Gramine. CAP. LXIIII.

GRAMINIS herbæ nomen, alias Agroſtis. Ad ſplenis dolorē. Herbam graminis decoquis, & eius flores teris, & panno illinis, & imponis, in ſplene ſenties beneficium. Item ad epiphoras oculorum. Herbam graminis quod in ſe ſummū trifurcum habet (nam & in plura diuiditur) decreſcente luna ſublatam, plurimum uelis habere repoſitum: deinde unum ex his ad collum ligato, celeriter impendentem epiphoram diſcutere creditur.

Ad Splen.

De Gladiola. CAP. LXV.

AD VESICAE dolorem, & qui urinam non faciunt. Herbā gladiolam effodies, & ſiccato: corticem, radices eius contere, addito uino, cyathis duobus, aquæ cyathos iij. coniungis, & ſic potabis.

Item ad ſplenis dolorem. Herba gladiola maturrime lecta, ſiccata, & piſata, & in puluerē molliſſimū redacta, in uino leniſſimo mixto puluere potui data, mire dicitur ſplenem ſiccare. Item ad dolorem pręcordiorum. Gladiolę baccas tritas, ex lacte caprino, melius ſi aſinino, tepefactas bibere dato, deſinit dolor.

De Roremarino. CAP. LXVI. B

ROSMARINVS. A Græcis dicitur Lybanotis. Naſcitus locis marinis, & hortis. Antequā thus ſciretur, hæc herba homines, & deos placabat. Ad dentium dolorem. Herbæ roriſmarini radix commanducata, dentium dolorem ſine mora tollit. Succum eius ſi ſuper dentes tenueris, mox ſanantur. Item ad languentes. Roſmarinus tritus cum oleo, languidum perunges, mire ſanabit. Item ad pruriginem. Rorem marinum conteris, & ſuccum eius cum uino ueteri, & aqua calida per triduum bibat. Item ad epatis dolorē, aut interaneorū. Roriſmarini faſciculum concidis ex aqua, adijcies illi amomum puſillum, aut ſpican nardi, et palmulas duas rutæ, & hæc ipſa in ſe coque: et aquā earum dabis bibere, ſanabis. Item ad tuſſim. Roſmarinus cum pipere, melle facies paſtillos, & dabis unum mane, & unum ſero, cum dormitum uadis. Item ad interaneorum dolorem. Rorem marinū herbam uiridem, aut aridam dabis ut ſupra. Item ad album in oculis. Roriſmarini cinerē cōmiſces cum melle attico, & inungis. Item ad uulnera recentia. Roſmarinus contuſus cum axungia, & impoſita, optime facit. Item ad tertianas. Roſmarinus contuſus potui detur ſub acceſſione.

Dentium dolorem.

De Paſtinaca ſyluatica. CAP. LXVII.

HERBA Paſtinaca ſyluatica naſcitur locis ſaxoſis, & aggeribus. Ad mulieres quæ in partu laborant, nequē purgantur. Paſtinacam ſyluaticam coquant, & de aqua eius ſe fomentent. Item ad purga-

Partu laborantibus.

C tionem mulieris. Pastinacam coctam, & tritam cum eadem aqua ubi cocta est, commisce, & dato bibere: purgabitur.

De Perdicali. CAP. LXVIII.

PERDICALEM herbam, Itali Muralem dicunt, alias Paritaliam adpellant. Ad podagram, aut genagram. Herba perdicalis coquitur in aqua, & ex ea aqua fouebis pedes & genua: deinde ipsam tusam cum axungia imponis panno inducto in pedes, uel in genua: mire sanat. Nascitur in parietibus, aut macerijs, uel aggeribus.

Ad podagrã.

De Mercuriali. CAP. LXIX.

MERCVRIALIS herba, a Græcis dicitũ Lmozostis agria. Ad uentris duriciam. Herbã Mercurialem coquis, & tritam ex passo dabis, statim detrahit, & stomachũ purgabit. Et semen eius tritum, ex passo datum, idem efficit. Item ad Menstrua prouocanda. Herbam Mercurialem admotã cum irino, uel rosaceo oleo, potui dabis, mox prouocat. Item ad oculorum epiphoras. Mercurialis folia cum uino albo & ueteri imponis. Item si aqua in aures introierit, Mercurialis succus tepidus instillatur, mox liberabitur.

De Radiolo. CAP. LXX.

polypodiũ
D

RADIOLVM alias Filicinam uocant: quia similis est filici. Nascitur in lapidibus, uel in parietibus, habens in folijs singulis binos ordines punctorum aureorum. Ad capitis dolorem. Herba radiolum cõtusa, ante curiose depurgata cum aceto scyllitico, usq; adeo decocta donec nõ pateat: peruncto capite, dolor sedatur. Item ad aluum concitandam. Radioli radicem euulsam, & cultro cortice depurgatam, coctam cum malua, bibe sine labore, uel aliquo tædio, uentrem deducit, & omnes æstus.

Caput.

De Sparago agresti. CAP. LXXI.

SPARAGVS agrestis, a Græcis dicitur Miacantha. Ad uesicæ dolorem, uel tumorem. Sparagi agrestis radicem coquis in sextario aquæ, in pultario nouo ad quartas, & ieiunus diebus. vij. sumat potu, uel ad plures dies. Balneo utatũ, in frigida non descendat, neq; frigida bibat: mirificas res experietur. Item ad dentium dolorem. Sparagi succus in ore tentus, iuuat. Item ad elephantiacos. Sparagi radix cocta, trita, imponitur. Item ad renum dolorem. Sparagi radix trita, cum uino potata, mire proficit.

Dentes.

De Sauina. CAP. LXXII.

SAVINAM græci dicunt Antirinon. Ad morbum regium, id est, auruginem. Herba Sauina cum melle & uino potata, auruginẽ discutit: cum uino trita, idem facit. Item ad capitis dolorem. Sauina diligenter trita cum aceto, & oleo roseo mixta, capite & temporibus illita, prodest. Item ad Carbunculos. Herba sauina cum melle illinitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Item ad ignem sacrum. Sauina trita cum melle illinitur. A

De Canis Cerebro. CAP. LXXIII.

CANIS caput a græcis dicitur Antirinon, Itali canis cerebrum, alias Digitum ueneris uocant. Ad Epiphoras oculorum. Herbæ canis cerebri radix cum aqua decocta, de ea aqua subinde oculos fouere celeriter emendat.

Ad epiphoras oculorū.

De Rusco. CAP. LXXIIII.

RUSCI herba a græcis dicitur Bathossidia, Itali Sintix, alias Rubus, alias Mora syluatica. Ad aurium dolorem. Herbæ rusci cymas teris, & succo expresso auriculis tepefactum & instillatum, aurium dolorem sedabis. Item ad Hæmorrhoidas restringendas. Rubi teneri cymas. ix. & myrti syluaticæ cymas. ix. mali granati sicci cortices. iij. coquantur in se, & in calda eorum fiat encathisma: & cum iam refrigerauerit, fomentabis anum tibi: hoc triduo facies, mirifice restringit, & sanat. Item ad profluuium mulieris. Rubi cymas tenerrimas ter septenas coque in aqua usque ad tertias: & per triduum ieiuno potū dabis, ita ut quotidie renoues potionem. Item ad Cardiacos. Rubi folia per se trita imponantur mammillæ sinistræ, sudorem sistit. Item aduersus gingiuarum & labiorū uitia. Rubi caliculos teneros in uino decoctos, bibe uinum, seu ore concineto. Item ad uuæ remedium. Rubi folia arefiant in umbra, & crementur in cineres: ipsos cineres per fistulam arundineam uuæ insufflabis. Item ad uulnera recentia. Herba rubi, aut flos, aut mora sine collectionis periculo sanant. Item ad Condilomata. Herba rubi in uino decoquitur ad tertias, eoque uino fouentur condilomata, & omnia uitia sedis. Item contra serpentiū & hominū morsus. Moræ folia recentia, trita, imponantur.

Cordiacos.

B

De Millefolio. CAP. LXXV.

MILLEFOLIUM a græcis dicitur Myriophyllon, alias Supercilium ueneris. Hanc herbā Achilles inuenit, unde uulneribus percussos ferro sanabat: & ob id Achillea uocatur: eum hac herba sanasse Telephona dicitur. Ad dentium dolorem. Herbæ millefolij ieiunus radices manducet. Item ad uulnera ferro facta. Millefolium cum axungia pisata, & imposita, uulnera purgat, & sanat. Item ad tumores. Millefolium cum butyro impone. Item ad urinæ difficultatē. Millefolij succus ex aceto bibatur, mire sanat.

Dentium dolorem.

De Ruta hortensi. CAP. LXXVI.

RUTA hortensis a græcis Erision dicitur. Ad sanguinem fluentem de naribus. Herba ruta, frequentius odorata, restringit sanguinem. Item ad inflationes. Herbam rutam paululum ede, uel in potione sume. Item ad stomachi dolorem. Rutæ semen, cum sulphure uiuo, & cū aceto tere, & ieiunus gustato. Item ad inguina. Ruta uiridis coquitur ex oleo, dein cōmiscetur cera: & ut cerotum in linteolo utatur,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Item ad epiphoras oculorum. Ruta cum polenta bene trita, & imposita, lenit epiphoras. Nam & radix contusa, & lita, emendat. Item ad oculorum caliginem. Herbæ rutæ rore matutino madente succus collectus, in uasculo seruetur, & ex eo inunges oculos. Item ad Carbunculos. Ruta ex aceto tunsa imponatur. Item ad morsum canis rabidi. Rutæ succus per. xv. dies ex uino bibatur. Plagis imponuntur rutæ folia trita cum melle, sale, & pice. Item ad cardiacos. Rutæ fasciculum cum rosaceo decoquito, adiecta aloe uncia: & olei perunctio, sudorem sistit.

Ad oculorũ caliginem.

Item ad lethargicos excitandos. Ruta ex aceto infundit̃ fronti. Item ad ignem sacrũ. Ruta ex aceto, & oleo illita, sanat. Item ad aciem oculorum. Folia rutæ subinde manducet ieiunus. Ipsa etiam ruta cum uino trita, potui data, antidotum est. Item ad fluens semen nimium. Herba ruta manducatur in balneo cum liquamine. Item ad capitis dolorẽ. Ruta ex uino potui datur, & trita stillatur capiti cum aceto, & rosaceo.

De Mentastro. CAP. LXXVII.

MENTASTRVM, a Græcis dicitur Calamentũ, Itali Mentastrum dicunt. Ad aurium uitia, uel dolorem. Herbæ Mentastri succus cum uino austero mixtus. Etiam auriculis iniectus, uermes enatos necare dicitur. Item ad elephantiacos. Mentastri folia adhibentur commanducata.

Aurium dolorem.

De Ebulo. CAP. LXXVIII.

D EBVLVS, a Græcis dicitur Casemete, alias Chamæactis. Ad Calculosos. Herba Ebulus tenera, cum folijs trita, ex uino potui data, calculos pellit. Ad colubri morsum. Ebuli radices contritas adponito continuo. Item ad hydropicos. Ebuli radicis succos expressos cyathos. iiij. bibe.

De Hedera. CAP. LXXIX.

AD CAPITIS dolores. Hedera, cum oleo rosaceo, & cum succo eius, mixto uino, tempora, uel frontem perfricabis. Item ad splenis dolorem. Herbæ hederæ nigræ succo primo. iij. secundo. v. tertio. vij. quarto. ix. quinto. xi. sexto. xiij. septimo. xv. octauo. xvij. nono. xix. decimo. xxi. coclearia in uino bibantur diurnis diebus: si febricitat, in aqua calida: maximum auxilium lienosis erunt. Item ad Phalangiarum morsus. Hederæ succus radicis bibitur. Ad ulcerum remedia. Hedera ex uino decocta imponitur Item ad nares male olentes. Hederæ succus bene colatus infunditur. Item ad Aurium dolorem. Hederę succus mundissimus cum uino instillatus medetur. Item ad caput ne a sole doleat. Hederæ folia mollissime trita, cũ aceto, & rosaceo aduersum omnes dolores fronti liniatur.

Ad Splen.

De Serpillo. CAP. LXXX.

SERPILLVM, alias Cicer erraticũ dicunt. Ad capitis dolorẽ. Herbæ serpilli succus cum oleo, & sale fricto, & in puluerẽ redacto,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

omnia cōmixta, caput perunctum sanat. Item serpillum decoctum in aceto, linitur temporibus. Item ad combustum. Serpillum, & anchusæ surculum unc. i. spumam argenti unc. iii. rosam: hæc in mortario teris, & cum cera pomica, adipe ursina & ceruina simul decoquis, colabis, & uteris. A — Ad Combustum.

De Absynthio. CAP. LXXXI.

ABSYNTIUM, nascitur locis cultis, & montosis, & saxosis. Ad periculum fungorum. Herbæ absynthij succum ex aceto bibe: hoc serotinus uir centenarius euasit, cum fuisset a fungis tentatus. Item ad liuores tollendos. Absynthium in aqua decoctum, & panno inductum, impone: si corpus tenerum fuerit, ex melle impone. Ad lumbricos. Absynthium, & marrubium, & lupinorū paria pondera, in aqua mulsa cocta, uel in uino, bis aut ter posita in umbilico, necat lumbricos.

De Saluia. CAP. LXXXII.

SALUIA a Græcis dicitur Lelisfagus. Ad ueretri pruriginem. Herba Saluia decoquitur, & aqua eius infrica ueretrum. Item ad pruriginem circa anum. Herba saluia decoquitur, et de ea aqua inferiores partes fomententur, summe sedat pruriginem.

De Coriandro. CAP. LXXXIII B

AD LUMBRICOS. Herba Coriandrum coquitur usque ad tertias in oleo, & in caput mittitur. Item mulier ut cito pariat. Coriandri seminis grana. xi. aut. xiij. in linteolo mundo de tela alligato, puer, aut puella uirgo ad femur sinistrum prope inguen teneat, & mox in ipsa hora ut partus fuerit peractus, remedium cito soluatur: ne intestina sequantur. Item ad pulices. Herbæ Coriandri aquam sparges in domo. — Partus facilitatem.

De Poreagla. CAP. LXXXIIII.

POREAGLA a grecis dicitur Andragnitis, alias Capparus, Itali Poreaglam, alias Porcastrum uocāt. Ad semen nimium profluens. Herba Poreagla sumpta, benefacit, & per se, & cum oxygaro. — Ἀνδραχνη

De Cerifolio. CAP LXXXV.

CERIFOLIUM alias Macedoniā dicunt. Ad Stomachi dolorē. Herbæ Cerifolij uiridis cymas tres colligis, & uiride pulegium in ligno teris, mellis coclearium i. fac bullire cum papauere uiridi, & induc stomacho. — Stomachum.

De Sisymbrio. CAP. LXXXVI.

AD UAESICE dolorem, & stranguriam. Herbam Sisymbrium contritum excæpto succo unc. ij. febricitanti, ex aqua calida, non febricitanti ex uino potui datur, remediabitur mirifice.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Olusatro. CAP. LXXXVII.

C AD VESICAE dolorem & stranguriam. Herba Olusatrum a græcis Smirnion dicta, trita, & ex passo potata, potentissime emendat.

De Titimallo. CAP. LXXXVIII.

HERBA Titimallus nascitur locis humidis, & riguis. Ad interaneorum dolorem, Titimalli fruticem teris, & in uino cyathis tribus, ex eadẽ herba mittis succos cochlearium II. ieiunus bibat. Item ad uerrucas. Titimalli lac mixtum cum butraci herbæ succo, superponis: tertio die sanaberis. Item ad fistulas. Titimalli succum cum uino mixtũ superexprime, & sic cęteris fomentis obligato. Itẽ ad licenos, qui & leprosi dicuntur. Titimalli flos cum resina decoctus, illinitur.

Ad uerrucas.

De Lilio. CAP. LXXXIX.

LIlium gręci Crinon uocant. Ad percussum serpentis. Liliј bulbũ conterito, & in uino potui dabis, & ipsum bulbum tritum morsui imponis, sanabitur. Ad luxũ. Liliј folia tunsa, imposita, sanabunt.

De Carduo syluatico. CAP. XC.

D CARDVVS syluaticus aliјs Camerion dicitur. Nascitur in pratis, & secus uias. Ad infirmitatem stomachi. Herba cardui syluatici quod habet in capite in summo, medullam scilicet uiridem dato ex oxygaro.

De Lupino montano. CAP. XCI.

Lumbricos et tineas.

LVPINVS montanus a gręcis dicit̃ Thermos. Ad lumbricos et tineas. Lupinũ montanũ tere cum eruo, & dato ex aceto cyathũ I. bibere, sine mora eјciet. Idem infantibus, cum absynthio tritum, in umbilico ponitur.

De Lacteride. CAP. XCII.

LACTERIS a Græcis dicitur Coccus indus, Itali Citocatiam. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad uentris duriciam. Herbæ lacteridis semen, quod est granum, dabis ipsum purgatum potui in aqua calida, mox aluum citat.

De Lactuca leporina. CAP. XCIII.

LACTVCA leporina nascitur locis cultis & sabulosis. Lepus æstate cum animo deficit, esta hac herba se reficit, & ideo lactuca leporina dicitur.

De Ruta hortensi. 15 7 76 CAP. XCIIII.

RVTA hortensis omnia uenena expellit cum uino potata. Ad inflationes stomachi. Succus foliorũ rutæ cum melle sumptus, inflationes stomachi tollit. Item ad Torsiones uentris. Semen rutæ tritum, & cum uino potatum, torsiones tollit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Ruta syluatica. CAP. XCV.

RVTA syluatica a græcis dicitur Pegamon agrion, Itali dicunt Rutam montanam. Nascitur in montibus, locis asperis. Ad caliginem oculorum, et qui ulcera habent. Herbæ rutæ montanę folia cum rore matutino deocta, & in uasculo uitreo missa: uinum uetus admisce, & sic oculos inunge. Item ad præcordiorum dolorem. Rutam syluaticam siccam contunde in uase ligneo, & de ipso puluere quantum tribus digitis leuari potest, mitte in calicem uini cyathorũ II. hęc dabis bibere. Et contineat se a lecto modicum, mox sanus erit. Item ad epatis dolorem. Herbæ rutæ syluaticæ manipulum I. in ollam nouam mitte, & aquæ heminas III. mellis similiter adijcito, exempta ruta: & cum inferbuit aqua cũ melle, per triduum dabis bibere, aut plures dies, & poterit sanari. Item ad eos qui urinam emittere non possunt. Herbæ rutæ syluaticæ caliculos. IX. conterito, additis aquę cyathis III. et aceti hemina I. subferueat: et da bibere per dies IX. statim sanus fiet. Item si mulier intrinsecus quid mali habuerit. Herbæ rutæ syluaticæ semen contritum, & ex uino austero potatum iuuat: & si sine partu est. Item si Scorpio quempiam percusserit. Herbæ Rutæ syluaticæ semen contritũ ex uino dabis potui: dolorem sedat.

Ad caliginem oculorum.

B

De Heptaphyllo. CAP. XCVI.

HEPTAPHILLON Itali uocant Septifoliũ. Nascitur locis sabulosis, & cultis. Ad pedum dolorẽ. Herba Septifoliũ trita, cum oleo mixta, pedibus inuncta, die tertia sanabit. Item ad arpenas, & quiriadas, & omnes duricias. Herba heptaphyllon in aceto decocta, & trita, et corpori imposita, omnes duricias mire sanat: & si potata fuerit, omnes duricias et aneurismata, hoc est, humores reprimit.

Pedum dolorem.

De Ozymo. CAP. XCVII.

OZYMVS stringit, & stomacho prodest: inflationes & ructus discutit. Ad alium fluentem. Ozymus cocta cum aceto, supprimit aluum fluentem. Item ad urinam, & sanguinẽ reijcientes. Herba Ozymus urinam mouet, sanguinem reijcentibus, cum mulsa frigida prodest. Item ad sternutamentum. Herbæ Ozymi semen tritũ, austerum naribus sternutamentum compescit. Item ad capitis dolorem Ozymum tritum cum oleo roseo, aut myrtino, uel aceto fronti imponitur.

Caput.

Item ad epiphoras oculorum. Ozymus ex uino optimo trita, oculis illinitur. Item ad renes. Herba Ozymus in mali granati cortice bibitur.

De Apio. CAP. XCVIII.

APIVM mingitẽ magis q̃ egeritur: cuius magis radices egeruntur qua ipsum egeratur. Coctum in aqua, & bibitũ, stomachi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C ardores, & sitim compescit: urinam mouet. Folia eius trita cum pane et aqua, & rosaceo infuso, tumores & inflammationes tollunt si imponuntur. Ad epiphoras oculorum. Herba apium tritũ bene cum pane, oculos tegat: prodest.

Ad caliginem oculorum.

De Cisso. CAP. XCIX.

Ad hydropisim.

HEDERA, Chrysantos a græcis dicit̃, Chrysocantos, uel Cissos. Ad hydropicos. Hedera herba Chrysocãtos ideo dicitur, quod grana fert coloris aurei. Hæc grana. xx. in uini sextario trita, ex uino ternis cyathis bibuntur: & per urinam exinaniuntur. Cissos autẽ, hoc est, herbę hederæ genera multa sunt. Alba efficax est omnis frigidæ uirtutis. Succus eius cum rosaceo fronti illinitus, capitis dolorem tollit. Folia eius trita, & ex mulso potata, calculos expellunt. Grana eius trita cum uino, spleneticis sputum tollunt in splene. Radix eius ex uino potata, phalangiorum morsum tollit. Succus eius infunditur narium fœtori. Succus eius cum uino auribus instillatus, surdiciã emendat. Succus item eius cum rosaceo tritus, dolorem & tumorem tollit. Folia eius cum rosaceo trita & aceto, succum præstant: inunge, ceruicum dolores tollit.

De Menta. CAP. C.

D MENTA uirtutem habet refrigeratoriam. Succus eius cum melle agapino. i. recenti quando exit de brisca & felle perdicis, caligines oculorum extergit. Vomicam stringit si succus eius cum mastice catapocia facta glutiatur. Succus eius cum aceto potatus, sanguinem reĳcientes stringit. Ad ignem sacrum. Herbæ mentæ succus expressus, adiecto sulphure, & aceto, & de penna inunctus, sine mora dolorem sedat. Item ulceribus in capite manantibus, Herba menta contrita, & imposita, siccat tumores & uulnera.

Caliginem oculorum.

De Sisymbrio. CAP. CI.

SISYMBRIVM ad uesicæ dolorem facit, & stranguriam. Folia eius trita, si febrit, cum calida: si non febrit, ex uino: miraberis. Ad tumores oculorum. Folia eius trita cum melle modico, cataplasma ad aurium tumores cum rosaceo adhibe. Semen eius ex uino calculos frangit, singultum, & torsiones similiter tollit. Succus eius dolorem capitis tollit, fronti illinitus: & ad ictus apum, & uesparum. Succus eius potatus, uomitum restringit.

De Aneto CAP. CII.

ANETVM calefacit, & constringit: prohibet sternutamentum naribus oppositum. Defectum stomachi, capitis dolorem, & uertigines in aqua coctum tollit. Potatum, indigestiones, & acres ructus aufert. In oleo coctum, capite de eodem uncto, somnũ facit. Semen eius ex uino potatum, torsiones nentris & intestinorum tollit. Ad.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ueretri dolorem. Herbam anetum combures, & cinerem eius commisce cum melle: dein uulnus foue ex aqua: dein ex myrtino calido laues, & sic medicamen imponis. Item ad loca mulierum si dolent. Ex herbæ aneti medicamine suprascripto pessum factum mittatur ab obstetrice: probatum. Item ad capitis dolorem. Aneti flos cum oleo, de eo tempora illinito, & ligato. A Ad caput.

De Coriandro. CAP. CIII.

CORIANDRVM calefacit & stringit, somnum etiam facit. Cum melle, & uua passa contritum, impositum, omnes tumores, collectionesq; compescit. Tritum cum aceto, morsui canino succurrit. Succus eius cũ oleo mixtus, potatus, lumbricos, & tineas tollit.

De Origano. CAP. CIIII.

AD TVSSIM. Herba Origanum commanducata, mirabe1ris effectum.

De Semperuiua. CAP. CV.

AD APOSTEMA. Herbam semperuiuam cum axungia & coriandro simul contritam, uice malagmatis impone. Item ad hemitriteon. Herbæ semperuiuę folia. v. trita in aqua calida potui danť.

De Fœniculo. CAP. CVI.

FOENICVLVM uirtutem habet calidam, & infinitam, non tamen simplicẽ, sed cui etiã austeritas mixta sit: & haustum, ostendit præter eam quam leuandi, & extenuandi, uel etiam exiccandi habet potestatem, oculorum uulnera & cicatrices curat. B Succi foliorum eius partes duas, mellis agapini partem unam simul misceto, et tepidum oculis infunde. Radix eius in aqua cocta fouendo caligantibus oculis prodest. Caliginem oculorum. Succum eius infunde in aurium uulnera. Radices eius in uino coctæ, hydropicos potatum sanat. Veretrorum causam radices eius in uino coctę fouent. Folia eius cũ uino trita, canino morsui subueniunt. Semen eius tritum, ex uino potatum, urinarũ difficultates, & lac prouocat. Ad tussim. Herbæ fęniculi radicem tunsam in mero ieiunus bibat per dies. ix. Item ad uesicæ dolorẽ. Herbæ fęniculi uiridis fascem 1. & apij uiridis 1. uel radicem sparagi agrestis, in pultario nouo mitte, & aquę sextarium. 1. ut simul ferueat ad quartas: ieiunus bibat per dies. vij. uel plures. Balneo utatur: frigida non bibat.

De Panacorace. CAP. CVII.

PANACORAX causticam uirtutẽ habet, id est, calidam. Folia eius in mulso cocta, potatu tussientibus dato. Tussim. Semen eius tritũ cũ pipere, ex mulso potatũ, uentrẽ & urinã mouet, & calculos in uesica.

De Pastinaca. CAP. CVIII.

PASTINACA calida & austera in radice est, & in semine similiter. Radix eius in mulso cocta datur ad dolorem oculorum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C ieiunis, renum, & lumborũ. In cibo sæpius sumpta, uentrem stimulat. Semen eius ex uino tritũ, menstrua prouocat, & matricũ suffocationes.

De Rapanapis. CAP. CIX.

RAPANAPAE calidissimæ sunt, & conturbant corpus: non deducuntur, sed meiuntur. Tritæ cum melle, dysentericis cataplasmato umbilicũ, & renes. Semen eius contra uenena ex uino potui datur. Similiter potatum, urinam mouet.

Ad uenenum

De Erision. CAP. CX.

HERBAM Erision Itali Rutam agrestem dicunt. Nascitur in Gallia in monte Soracti. Figuram habet apij, florem purpuræ, similem nasturtij, septem radicibus, totidem ramulis: ipsa autem patula humo, asperaq;. Semen habet tanquam faba. Ad ptisicos. Herba Erision pisata, malagmatis uice imposita, sanat. Succus eius potui datus, miraberis uirtutem.

De Rapa. CAP. CXI.

RAPA si frequenter utatur, stomachi inflatiões facit. Calda ubi coxerint radices eius, podagricos fouet. Semen eius ex uino tritum, contra serpentium morsus prodest.

De Atriplice. CAP. CXII.

D ATRIPLEX frigidam & humidam habet uirtutem. In cibo sumpta, uentrem soluit. Trita cum folijs, furunculos curat. Semen tritum cum uino, ictericos curat. Folia eius trita cum melle & nitro, podagricis feruorem tollit.

Ictericiam.

De Blito. CAP. CXIII.

BLITVS uirtutem frigidam & glutinosam habet. In cibo frequenter sumpta, stomachum euertit, choleram mouet. Folia eius trita, in scorpionum ictus imponito. Vel in uino eadem potato.

De Synfito. CAP. CXIIII.

AD profluuum mulieris. Herba Synfitũ siccata, pisata, & in puluerem mollissimum redacta, in uino potui data, mox restringet.

De Petroselino. CAP. CXV.

PETROSELINVM tunsum, cribratum unc. I. potatum, cũ uino, urinã et menstrua mouet: coli et intestinorũ dolorẽ mitigat.

De Mandragora. CAP. CXVI.

MANDRAGORAE genera sunt duo, Masculus, & Fœmina. Masculus folia albidiora habet, & maiora: mala in magnitudine mali matiani: utrius uis una est. Ad oculorũ feruores. Huius folia recentia cum polenta tunsa, oculis superposita, ualidissime proficit. Et uulneribus in feruore, Eadem collectiones, omnesq; duricias soluit, & spargit. Item ad stigmata corporum .vij. diebus leniter infricta, sine ulceratione detegit. Eadem in sale candido reseruata, hanc ipsam uim me-

Oculorum feruores.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

dendi in omnibus habet. Ad ignem sacrum. Radix cum aceto trita, et illita, ignem sacrum curat. Item ad morsum serpentis. Radix eius cum oleo, aut melle imposita, morsus serpentium sedat. Item ad quiradas. Cum aqua folia trita, & imposita, quiradas dissoluunt. Item ad articulorum dolores. Cum polenta trita, & imposita, articulorũ dolorem sedat. A Ad quiradas.

Mala autem si uel obseruantur, uel edantur, freneticis soporẽ, torporemq́ auferunt. Succum quoq́ ex cortice radicis tritæ expressum, in uase fictili, & in sole ignito coque, ita ut assidue agitetur, donec fiat grossitudo mellis: coctus ad medicinæ usus imponatur. Radices etiam si reseruãtur, pluribus usibus profuturę sunt. Nam radices eius siccæ, tunsæ, uulneribus omnibus medentur. Semen eius ex uino potatum, arteticos, & nauseantes corrigit. Præterea corticũ radicis eius lib. iiij. 5. & in uino musto amphoram mittito, & reponatur ad medicationis usum ut maturescat: exinde potui dato unc. iiij. mox ut biberit, soporem facit, & incisionem non sentit.

De Cucurbita. CAP. CXVII.

Cucurbita frigida est, & humida. Ventrem mollit in cibo sumpta. Rasurum oculorum, & tumores tollit. Trita cum polenta, podagræ tumoribus medetur. Succus earum cum rosaceo mixtus, aurium dolorẽ cum tumore tollit: quia humectat & deducit. Ad podagrã.

De Cucumere domestico. CAP. CXVIII.

Cucumeris natura frigida est. Stomacho incommoda. Radix eius in aqua cocta, sitim arcet. Succus eius adopetias tollit. Semen eius urinam mouet. Aqua uentri & calculosis medetur. B

De Pepone. CAP. CXIX.

Pepones nimium frigidi, difficile digeruntur: propter naturalem frigoris uirtutem: ideo nunq́ ijs ex aceto utimur, sed cum aliqua caliditate, ut hysopi, aut pulegij permiscentur. Carnes eius oculorum feruorem tollunt. Semen eius tritum, cum uino potatum, canino morsui subuenit. Mingitur, & egeritur, & inflat. Morsum canis.

De Oleribus agrestibus. CAP. CXX.

Agreste uero olus calefacit, & odorẽ reddit suauem. Odore gratissimo est, & egeritur. Quod uero uiscidum, & austerum fuerit, restringit. Quod acidũ fuerit, suaui odore egeritur. Sed & quod calefacit os, calidum est & siccum. Quod etiam fuerit acidum & frigidũ, succus eius urinam mouet.

De Allio. CAP. CXXI.

Allium calidum est, & deducit, & mingitur. Corporibus quidem bonum est, oculis uero perniciosum. Mouet enim uentrem, & deducit, & q̃d inuenerit id eijcit. Vrinam mouet, sed & oculis caliginem facit. Coctum tamen inualidum. Inflat aũt calore suo, & uentositatem mouet. Et fęminarum secundas prouocat, potatũ ex uino.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Cum pipere tritum, in uino datum, ictericos curat. Stomachum lædit. Spicas .iij. cum lasere, aut pipere quartanarijs dato cum uino, ante accessionẽ. Tritum cum sale, morsui canino recenti imponitur. Tritum cum uino, tineas uentris, & lumbricos excludit.

De Rafano. CAP. CXXII.

RAFANO calidissimam inesse uirtutem, omnium medicorum opinione compertum est. Humectat, & dispergit flegma, austeritate sua. Folia tamẽ eius minus austera sunt. Articulis dolentibus contrarius est: supernatat, & uix digeritur. Vnicũ in raphano contra uenena subsidium. Succus eius cum modica resina aurium instillatus dolori, graues auditus tollit. Radix eius comesta in lauacris, ictericos curat. In uino cocta, calculos expellit. Trita, & imposita, liuores tollit. Succus eius uermes necat, comestus nauseam prouocat.

Ad uenenum

De Cepe. CAP. CXXIII.

CEPE oculis obsunt, sed & corpori inutiles, propter calorem & acritudinẽ: quia nec egeruntur, nec nutriunt corpus, ob hoc inutiles. Nam & calefacientes, exiccant corpus. Cepa trita cũ aceto, & sale, morsui canino recenti imponatur. Cocta cũ melle, trita, uulneribus ueterrimis, a morsu canino factis cõuenit: & bestiarũ omnium plagis. Succus D eius cum rosaceo, aurium surditatẽ soluit. Succus eius cũ lacte muliebri, aurium dolorẽ tollit. Alopeticis de ipsis cepis fricatis, capilli capitis nutriuntur.

De Porro. CAP. CXXIIII.

PORRVM minus calefacit. Vrinam tamen mouet, & egeritur. Habet etiam partem purgatorij. Humectat idem, & carbunculos curat stomachi. Post cibũ accipiendum est. Tritum cum melle, uulnera sordida purgat.

De Porro sectili. CAP. CXXV.

SECTILE Porrum in cibo sumptum, uocem expurgat. Succus foliorũ eius cum rosaceo, uulnera aurium, & tumores, siue percussuras sanat. Succus eius cum gallæ puluere, sanguinem reijcientes curat. Folia trita cum sale, uulnera recentia curant. Semen eius tritum, cum uino potatum, contra fungorum ualet suffocationes. Coctus stomacho utilis est: crudus uero malus est.

Sanguinem spuentes.

De Sinapi. CAP. CXXVI.

SINAPI calidum est, & egeritur, sed restringit urinã. Semen eius tritum cum melle, & aceto mixtum, & gargarizatum, caput purgat. Somacho crudum est contrariũ. Coctum inter holera iuuat stomachum. Semen eius tritum cum aceto, serpentium uulnera curat.

De Eruca. CAP. CXXVII.

ERVCA calidam uim habet, et austeram, nõ tamen nimiũ austera est. Virtute sua uentrem stimulat. In cibo sumpta, digestionẽ facit, urinã mouet. Semen eius tritũ cũ pipere, potatũ ex uino, uentrẽ mouet,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Satureia. CAP. CXXVIII.

SATVREIA calida est, et prope ignita. Ventrem mouet: ideo in utero habentibus dare prohibetur. Semen eius tritum, & cum uino potatum, urinam mouet. Folia eius trita cum aceto fronti illinito, lethargum suscitat. Ad Lethargiam.

Antidotum Diacalamentum. CAP. CXXIX.

FACIT ad digestionem stomachi. Ad cordis dolorem. Guttã thoracis descendentis de capite soluit. Iecoris medetur duriciei. Splen tenuat. Calculos soluit. Vrinam mouet. Mulierem admonet. Hoc antidotum, dicit Galenus tam esse salubre, ut plurimis annis homo possit sanus seruari. Recipe nepitę unc. vi. petroselini unc. vi. siseleos unc. vi. pulegij unc. vi. piperis nigri unc. vi. libistici unc. ij. thymi unc. v. apij sem. unc. 5. mel quod sufficit.

Antidotum Teriacæ. CAP. CXXX.

FACIT ad omnes serpentium, seu omnes morsus uenenosos bestiarum, et tela uenenata. Facit & ad omnes infirmitates corporis, seu qualecunq; uitium, siue capitis, siue aliorum membrorum. Recipe aristolochiæ radicũ siccarũ unc. 1. gentianæ radicũ siccarũ unc. 1. mirrhæ ttoglot. unc. 1. baccæ lauri purgati unc. 1. sem. rutæ sicci unc. 1. mel quod sufficit. Facit ad pustulas malas. Vel si conceptum excutere uolueris, post balneum dabis. B

Antidotum Diacodion. CAP. CXXXI.

FACIT pleuriticis, synanticis, dysentericis, & ad omnes intraneos dolores, & ad acutas febres, & ad somnum eis qui non dormiunt. Recipe papaueris agrestis caliculos uirides numero. III. infundis in aquam cisternę lib. ix. per triduum, postea coquis ad tertias: deinde misces mellis lib. III. acatiæ rufæ drach. x. hippoquistidos. ʒ. 1. zinziberis ʒ. 1. iris illyricæ ʒ. 1. myrrhæ ʒ. ij. & iterũ lento igne coquis, ut redeat ad crassitudinem mellis, & postea colas in panno munditer, & reponis, ac uteris.

ANTIDOTVM LIXSOPON. CAP. CXXXII.

RECIPE Ameos unc. II. Maratri semen unc. II. Rutę unc. II. mel quod sufficit.

Ad cordis doloremt CAP. XXXIII.

PIPERIS albi drach. viij. aloes cacanos drach. iiij. thymi drach. viij. & myrrhę drach. iiij. zinziberis drach. ix. mel quod sufficit.

Antidotum hydropicum. CAP. XXXIIII.

RECIPE ciñamomum, garyofylum, argimoniam, cuminum, spicam, satureiã, draganteæ, radicis, ferulę radices, enulę radices,

C auriculam leporinam, ana unc. i. mel quod sufficit.

Antidotum Diamaces optimum. CAP. XXXV.

FACIT dysentericis, lientericis, idiacis, tenesmosis. Facit omnib. doloribus intraneorũ, & ad omnes distemperantias corporis quę per aliquos humores in fluxũ cadunt. Et ad conationes, et ad eos qui cum rasura sanguinem eijciunt, in tertia potione sanantur. Multos scio ex una potione sanatos. Audacter dabis: quia certa est medicina. Recipe opium, myrrham, acatiã, storacẽ, hippoquistida, rorem syriacũ, taxũ ana drach. ii. Corallum libanum ana scrup. iii. cicidos macer ana unc. i. succũ cymæ rubi, mel despumatũ quod sufficit. Conficis, & reponis, & quando opus fuerit, sic dabis. Fac balneum tali. aqua, ubi decoxeris oleastrum, myrrham, lentiscum, laurum, taxum, hippoquistidos, pulegium, plantaginẽ, cynas rubi, agrimoniam, fœniculum, cypressum, flores mali granati, aut scortia ipsius mali: omnia subprascripta ana fasciculum i. coquis, mittis in tinam, ubi usq; in umbilicum sedeat, dum potuerit: & accipiat de. ſſ. unc ij. in aqua ieiunus per triduum. Miraberis effectum.

ORIB. LIB. I. Finis.

D ❡ CAPITA libri. II. ORIBASII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ORIBASII De Simplicium naturis & effectibus. LIB. II. A

De Ordei uirtute. CAP. II.

RDEI NATVRA EST HVMIDA & frigida. Est & purgatorius succus pultarum. Hoc ut cognoscas, ordeum non frixum coque in aqua, & uidebis defluentẽ succum copiosissimum. Si uero frixeris ordeum, refrigerabitur, & restringetur. Item si adusseris id quod inest humidum, aut purgatorium, perit austeritate ignis: quod uero remanserit, erit frigidum & siccum. Ergo cum refrigerare quodlibet uolueris, facies polentã. Sed & azymatus de polenta quo assidue utimur, eiusmodi habet uirtutem. Farina conspersa, uirtutem quidem non habet magnam, & facilius quippe egeritur: magis tamen nutrit: & partius, si fuerit candida, & egeritur. Conspersum ergo, ut supra dixi, prius adoratum, minusq; madefactum, & digeritur, & refrigerat: refrigerat, quia frigida aqua conspersum est: digeritur autem, quia cito conficitur, Leuissimum est: quia maxima pars cibi una cum uento egeritur. Præcludit enim aditus, per quos procedit cibus, ut alium cibum superuenientem minus ualent suscipere: idcirco quoniam spiritui sociatum, si attenuatum fuerit, uentositatẽ creat, eius pars sursum eructuatur, B pars uero inferiores meatus egerit: maxima ergo pars supra memorati cibi consumitũ ita. Si uero uolueris hoc genus panis conspergere, & ita dare, etiã pars erit sicca uirtute, eatenus: quia polentæ natura cum calida sit, minusq; acceperit aquam, omnem humorem consumit qui in uentre est, & siccitate, & calore suo. Ita enim consueuit calor frigdorem ad se trahere, et rursum frigdor calorem. Consumpto itaq; humore qui in uentre erat, necesse est illum exiccari, simulq; refrigerare partem aquæ quæ cum polentis fuerat ingressa. Omne ergo quod uolueris refrigerare, uel exiccare, siue fluxum uentris, siue aliud quodlibet calore læsum, hoc genere panis medeberis. Polentæ uero siccæ, tritæ minus siccant, ideo: quia densæ sunt: sed nutriunt corpus optime. paulatim enim conficiuntur, et facile penetrant aditum corporis: unde fit, ut tardius egerantur: uenti ideo non crescunt, neq; ructus. Illę quoq; quæ prius tritæ, si postea consparsæ fuerint, minus nutriunt quidem, sed facile egeruntur, & uentositatẽ creant. Sed et Cicon, de quo dicitũ, quod solitus sit facere panem cum polentis in aqua, refrigerat, et nutrit: in uino uero calefactum, restringit. Cum melle etiã calefacit, minus nutrit, sed magis egeritur: nisi affuerit abunde aquę nutrimentum.

De Tritici uirtute. CAP. II.

TRITICI VIRTVS fortior est ordeo, & melius nutrit: sed non egeritũ, neq; ipsum, neq; succus eius. Panis uero triticeus

C nutrit quidem, & egeritur. Candidus autẽ nutrit magis, sed minus egeritur. Panis fermentatus quidẽ leuis est ex eo: quia austeritas fermenti consumit humorem qui nutrire solet: egeritur autem ideo, quia cito conficitur. Azymus autem .i. sine fermento, tardius quidem egeritur, sed magis nutrit. Is etiam succo farinæ conspersus, leuissimus est, & nutrit copiose, & egeritur. Nutrit, propter candorem: leuis etiam est, propter spumam qua conspersus est. quia succo non solum fermentatur triticum, sed ei adnectitur quę digestio appellatur. Idem ipse panis quo maturior fuerit, habet quidẽ horum succũ, & uomicam constringit. Item panis in furno coctus magis nutrit: ideo, quia minus exuritur ab igne. Clibanitius autẽ & focatius ualde siccus est. Focatius quidem, quia in cinere amittit humorẽ: clinabitius autem in testa. Fortior est tamen ijs omnibus siligineus: sed et is qui de grossa farina fuerit factus, omnibus fortius nutrit, sed non ualde egeritur. Similiter & clibanitius calidus, siccat: frigidus uero non multũ: siccus, ex parte extenuat. Similagineus in lacte coctus cũ aqua, egeritur facilius. Simila in melle & oleo cocta, aut frixa, nutrit, propter pinguedinem: egeritur, propter dulcedinem. Non debent igitur simul coqui in unum mixta. contraria enim sunt. Siligo & farina cocta fortissima sunt: et

D nutriunt, & egeruntur.

De Pane cretino. CAP. III.

PANIS cretinus tritus leuior est furfuribus. nam male egeritur: atq; sanitatem et fructum refrigerat, et humectat. Vetus quidem nutribilem habet calorem: malapatus & tractus, uegetat: ueterior amittit calorẽ, & frigidior est. Ordei natura humida est, & frigida: triticea fortior est, & melius nutrit.

De Faba. CAP. IIII.

FABA nutrit, et stringit: uentos creat, et uenas replet. Replet, quia uenientes non admittit suscipere meatus: restringit autẽ, quia modicas reliquias habet cibi.

De Ormento, Piso, & Fasiolo. CAP. V.

ORMENTVM .i. lomentum fabæ, nutrit, stringit, et ex parte refrigerat. Pisum uero minus inflat: ideo magis egerit. Fasiolus multo magis egeritur, & minus inflat, tamen nutrit optime.

De Cicere. CAP. VI.

CICER album, & nigrum mollit, & urinam prouocat: & nutrit quidem quod in illo fit carnosum. Quod uero dulce fuerit, prouocat urinam, & egeritur etiam per uentrem succus ipse.

DE LENTICVLA. CAP. VII.

LENTICVLA deducit uentrem magis, & urinam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Milio. CAP. VIII. A

MILIVM torrefactum, cum siccum est, restringit: cum caricis mixtum, fortiter medebitur. Volentes uero ipsum milium comedere, saginant quidem, & nõ egeritur, & replet, sed neq; restringit.

De Orobo. CAP. IX.

OROBVM, id est, Eruum, fortissimum est, & restringit: Saginat, & decorum facit hominem.

De vridia. CAP. X.

VRIDIA constringit uentrem, & tarde egeritur.

De Lini semine. CAP. XI.

LINI semen nutrit, & restringit, & ex parte refrigerat.

De Lupino. CAP. XII.

LVPINVS natura quidẽ calidus, & fortissimus est, sed coctus leuior & frigidior est: & egeritur. Tritus cum caricis, umbilico impositus, lumbricos & tineas uentris excludit. Elixatura eius, alopitias infantum curat. Ad lumbricos.

De Thremo. CAP. XIII.

THREMVS, hoc est, lupinus agrestis, tritus cum eruo, & datus ex pusca, lumbricos, & tineas uentris eijcit. Tritus cum axungia, umbilico impositus, infantibus lumbricos excludit. In aqua coctus, alopitias infantum lauat. Pulices necat in domo sparsus. B

Be Brionia. CAP. XIIII.

BRIONIA, uel Nessa, alba, & nigra. Alba efficax. Radix eius ex uino trita, potui data, per urinam spleneticos purgat. Trita cum melle, podagras mitigat, & tumores omnes spargit.

De Myriophyllo. CAP. XV.

MYRIOPHYLLON, quæ & Balaustion, id est, Centifolium, Achilles adinuenit. Omnia uulnera antiqua, & saniosa curat, puluis floris eius. Succus floris eius tritus cum butyro, uulnera oris, & dentium curat. Foliorum flores triti cum lacte muliebri, albores oculorum tollunt. Vulnera.

De Heliodoron. CAP. XVI.

HELIODORON, id est, rosa agrestis. Fructus eius ex calda potatus, præcordiorũ & thoracis dolorem tollit. Flos eius tritus cum aqua, spleneticos curat, & per urinam digeritur: et cortex eius tritus cum aceto, super splenem ponitur. Radix eius siccata, & in puluerẽ redacta, uulnera omnia curat: et canino morsui ueterrimo, siue rabido prodest.

De Ampelusacrio. CAP. XVII.

AMPELVSACRIVS, id est, uitis agrestis, alba, efficax,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C candida habet folia. Radix ut Rafani ex calda potata, uentrem & urinam mouet. Trita radix, lentigines et maculas de facie tollit. Ex uino potata cum pipere, comitiales morbos, & morsus omnes tollit. Trita & imposita, ossa fracta glutinat.

De Cromionagrion. CAP. XVIII.

CROMIONAGRION, id est, cepa canina, trita ex uino, morbum regium curat. Trita cum melle, morsum caninum antiquum tergit, & curat. Semen eius uentrem mouet, ex uino potatum.

Ad morsum caninum.

De Cynoglossa. CAP. XIX.

CYNOGLOSSA, id est, canina lingua, trita cum sale, morsui canino imponitur. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē tollit. Folia eius quatuor trita, ex calda potui data, quartanarijs prodest. Ex uino potata, ictum serpentium extinguit.

De Rosa germana. CAP. XX.

ROSAE germanæ folia uiridia trita cum lacte mulieris, oculorū uulnera, & cicatrices curant. Folijs eius siccis in calda foueto oculorum epiphoras. Folia eius sicca in aqua cocta, & potata, stomachi dolorem, uel defectum, ac faucium usturas tollit.

De Crinoleuco. CAP. XXI.

D CRINOLEUCOS, id est, lilium album. Radices eius tritæ imponuntur omnibus morsibus serpentium & canum. Folia eius tunsa, luxaturas mire curant. Radices eius in oleo coctas in matricem inijce, præfocationem tollit.

Matricem.

De Leucoia. CAP. XXII.

LEUCOIA, id est, Viola. Eius genera sunt tria, purpurea, alba, sub nigra: unam uim habent. Cocta cum radice sua, encathisma uaporato. Turione suo matrices curat. Folia eius trita cū axungia, uulnera antiqua sanat.

De Cuticia. CAP. XXIII.

CUTICIA, hoc est, Felicitas, id est, Sella. Radix eius tunsa uulnera ueterrima curat. Folia eius trita cum axungia, testium tumores tollunt.

De Libanotide. CAP. XXIIII.

LIBANOTIS, id est, Rosmarinus. Nascitur locis maritimis, & hortensibus. Antequā thus sciret, de hac herba homines, deosquē placabant. Radix eius cōmasticata, dentium tumores tollit. In oleo cocta, ungito corpus languentis. Trita cum uino, pruritus, impetigines, & araneas extinguit. In aqua ad tertias cocta, cum spica nardi, epatis dolorē tollit. Tritus puluis, in ouo sorbili datur tussientibus. Trita cum pipere, & mellē mixta, uulnera pulmonum sanat. Flos eius tritus cum melle agapino, albores oculorum tollit.

De eadem herba uide supra fol. 137. b.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Polypodio. CAP. XXV. A

POLYPODION. Radix eius in mulſa cocta, cũ pipere trita, uentrem ſine mora deducit, & cholerã purgat, & flegma, urinam mouet: & cum pullo in iuſcello coctæ radices ſuper addantur.

De Lacteride. CAP. XXVI.

LACTERIS, id eſt, Septigrania. Grana eius ſeptẽ in mulſa deuorata, uentrem deducunt, euacuant flegma, & tumores cerebri. Folia eius cum pullo cocta, pro catartico ſunt.

De Titimallo. CAP. XXVII.

TITIMALLUS, id eſt, Lactaria. Lacte aſinino uerrucas corporis, uel titimalli lacte ungito. Similiter & impetigines radit. Lac eius cum caricis comeſtum, uentrem mouet in uino coctum: fiſtulas in meatu curat. Ad uerrucas.

De Serpillo. CAP. XXVIII.

SERPILLUM, id eſt, Cicer agreſte. Radix eius in aqua cocta, urinarum difficultates, & calculoſos, & ſpleneticos curat.

De Helelisfago. CAP. XXIX.

HELELISFAGUS, id eſt, Saluia ſiccat, et reſtringit. Veretrorum, uel teſtium cauſas in aqua ad tertias cocta, foueto.

De Cindice. κνιδη CAP. XXX.

CINDICIS, hoc eſt, Vrticę genera ſunt duo, maſculus, et fęmina. Maſculus uſtulat, fœmina nõ. Cum ſale trita, morſui canino ſuccurrit. Et ad ulcera nigra, & carcinomata, & furunculos, pannicu los, & parotidas, cum axungia & melle trita, imponitur. Semen eius ſiccum, tritum cũ aceto, ſplenis duriciam tollit. Semen eius ſiccum, tritum in ouo ſorbili datũ, tuſſientibus prodeſt. Veſicam purgat, et uentrem. Semen eius tritum cum nitro, uino, melle, & oleo commixtum, omnem inmundiciam, uel furfures capitis tollit. In lauacro utere. B Tuſſim.

De Stafidoſagria. CAP. XXXI.

STAFIDOSAGRIA, id eſt, herba quinq; digitorũ. Eius grana. xv. in mulſa trita, & aceto modico, cum puluere maſticis, gargariſata, omnem humorem capitis deducit. Grana. vij. trita, ex mulſa potui data, corpus humorib. purgat per uomitum, ſi poſt potum prius deambulet q; uomat. Poſt accæptam potionem, oportet mulſæ ſorbere guttas, & gargariſare tantum: ne uis ipſa fauces inurat & præfocet. Semen eius tritũ, caput, & totũ corpus in balneo lauat. Semen eius commaſticatum, dentium humorem nimium, & capitis deducit. In oxymelle tritum, omnium dentium cauſſas, & ſurdos curat. Semen eius tritum cum melle, uulnera oris, & gingiuarum, & faucium curat de penna perunctum.

C

De Calamosagria. CAP. XXXII.

CALAMOSAGRIOS, id est, Calamus agrestis. Virga tunsa cum axungia, mammillarũ tumores, & omneis collectiones spargit. Fructus eius tritus cũ urticæ semine, & aceto, uulnera curat quæ ex niue, aut nimio frigore exulcerata sunt.

Ad mãmillas

De Coloquintida. CAP. XXXIII.

COLOQVINTIS agria, id est, Cucurbita syluatica, hoc est, Galla, ab interioribus, id est, semine separato, & cum mulsa trita, potu data, uentrem purgat, cholerã & flegma deducit. Item cum melle, & nitro, & myrrha trita, catapotia data, catarticum est. Ipsæ aũt cucurbitæ siccæ constringunt, & in aqua coquuntur: sciaticis & paraliticis per clisterem datæ, flegmata & cholerã deducunt. Trita, & in umbilico posita, pregnantiũ fetus discutiunt. In seipsa uero uinum coctũ, circumlita argilla, aut farina ne ardeat, potui datũ, hydropicos desiccat.

Aduersicas.

De Gamellæa. CAP. XXXIIII.

GAMELLAEA, hoc est, Turbiscum. Folia habet similia oleastro, sed amara. Aluum purgat. Folia eius simul soluta, uentrem soluunt, & flegma & fel deducunt. Folia eius cum melle trita, uulnera sordida curant, & cicatricem ducunt. Semen eius siccum, cocognidium dicitur: in ouo sorbili grana. v. dato: catarrum, uel tussim antiquã tollit. Grana commasticata, dentium dolorem tollunt.

Dentes.

B

De Gmilæa. CAP. XXXV.

GMILAEA, hoc est, Cardofelonitium. Succus eius epaticos curat, si febriunt: si non febriunt, ex uino: & hydropicos similiter sanat.

De Rododaphnide. CAP. XXXVI.

RODODAPHNIS, id est, Liblace. Flos eius tritus uiridis, succus eius infusus, uermes uulnerum necat. Cinis lignorum eius cum melle mixtus, caligines oculorum tollit. Flores in oleo cocti, scabiem tollunt, & cutem extinguunt.

Tussim.

De Scolimbo. CAP. XXXVII.

SCOLIMBVS, id est, Cardo niger, hoc est, Dapoca, trita cum melle, & axungia, ossa fracta de capite extrahit, & perniones curat.

De Camerion. CAP. XXXVIII.

CAMERION, id est, Cardo syluaticus. Cardo ipse ieiunus comestus, stomachi dolorem tollit.

De Cappareo. CAP. XXXIX.

CAPPAREOS, id est, Lappa Herculina. Radix eius trita cum sale, morsui canino succurrit. Succus radicis eius uermes uulnerum curat. Turiones eius cum radice infusi, per multos dies comesti,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

stomacho prosunt. Radix eius cum ceroto commixta, spleneticus curat. Radices eius siccæ tunsæ, & ex uino potatæ in balneo, splenis uitia per urinã digerunt, & calculosis, & urinarũ difficultatibus prodest. In oleo cocta, per clisterẽ iniecta, paraliticos, sciaticos, & hydropicos sanat. A

Radix eius in aqua cocta, aurium dolorem tollit.

De Nartico. CAP. XL.

NARTICVS, hoc est, Ferula. Succus eius in uino potatus, aluum mouet, & uenena excludit. Succus eius cum melle attico, caligines oculorum extrahit. Semen eius (cacrius dicitur) tritum, ex uino potui datum, in lauacro, morbum regium excludit. Semen eius tritũ cum pipere, & lauri baccis in oleo, dolores ex frigore natos sanat.

Ad caliginem oculorum.

De Epsilion. CAP. XLI. ψίλιον

EPSILION, idest, Policaria. Semen eius acetabuli pleni mensura cum aqua trita, ut emplastretur, collectiones omnes, & parotidas sanat. Semen eius tritum cum aceto, umbilicos maiores infantium reprimit. Folia eius trita cum rosaceo, capitis dolorem sedant, fronti illita. Semen eius cum aceto, hemigraneon curat.

De Elenio. CAP. XLII. B

ELENION, hoc est, Emula. Cum melle trita, tussientibus medetur. Commasticata a ieiunis, dolorem dentium tollit. Folia eius cum uino, lumbricos eiciunt. Radix eius cum axungia, scabiem sanat.

Dentes.

De Peonia. CAP. XLIII.

PEONIA, hoc est, Gleucis, siue Noctulucia, Hastula rubra, in modum tursicillæ inuenta. Peoniæ radicis succus, sciaticos curat, omnes tumores marcidat.

Ad Potam, uel Vermem. CAP. XLIIII.

SVME talpam, & excortica eam, & sicca, & fac puluerem & da bibere quantũ cum tribus digitis leuare potes, cum bracisa de brace.

De Febricitantium cautela. CAP. XLV.

QVI FEBRES patitur, nullo modo recentem carnem manducet: de uolatilibus prohibemus, & de piscibus. Similiter & de hortensibus uitare præcipimus.

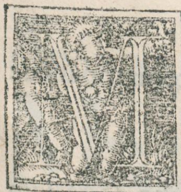
ORIB. LIB. II. Finis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

CAPITA libri. III. ORIBASII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

ORIBASII LIB. III. De generibus Pomorum &, Herbarum.

DE MALIS dulcibus. CAP. II.

MALORVM GENERA SVNT MVLta: tamen boni saporis, quæ sunt dulcia, uix egeruntur: Flegma nutriunt. Fellis ardorem mouent. Et cocta, obuoluta in farina, cinere obruta, trita, oculorum tumores tollunt. Ad oculorũ tumores.

De Malis acidis. CAP II.

MALA acida natura omnibus cõmoda, et bene digeruntur. Si agrestia mala sunt, restringunt. Cocta, bene digeruntur. Succus eorum suspiriosis prodest.

De Piris. CAP. III.

PIRORVM quæ sunt natura stiptica, genera multa. Quædam dulciora: quædam austera: quædam acida. Vnde plæraq; quæ dissoluunt stomachũ, inhærentia flegmata dentibus sedant. Dulcia, quæ sunt aquati & soluti saporis, nihil inde neq; frigidũ, neq; calidũ possunt continere. Ex quibus singulis, pro discrimine, & certis caussis, ordinanda etiam subsidia medullarum. Austera & acida in cibo sumpta, stomacho conueniunt, sitim mouent. Dulcia omnibus contraria, ante cibũ sumpta, uentrem stringunt: post cibum sumpta, uentrem mouent. B

De Citonijs. CAP. IIII.

CITONIA plurimum stomacho commoda sunt. Stiptica, comprimunt urinam, propter austeritatem suam: cruda, austeriora. Cruda, & matura, cœliacis & dysentericis prosunt, & sanguinem reijcientibus in cibo sumpta. Cocta, in cinere calido, obuoluta farina, dantur laborantibus febre. Vrinæ, & stomacho commoda sunt, incisa. Cocta in aqua, dato stomacho dolentibus. Vinũ eorũ dysentericos, cœliacos, nauseantes stringit, & sanguinẽ expuentibus. Cocta in mulsa, trita, stomacho imposita, defectiones tollunt. Febres

De Persicis. CAP. V.

PERSICORVM succus stomacho est inutilis: quoniam cito desiccat: & caro eius indigestionem facit: tamen post cibum utiliter datur. Necnon et cocti in iure, cum pullo gallinacio sumpti, nauseam stringunt. Folia eorum trita, cum calda potata, ualent contra lumbricos. Similiter folia trita, umbilico imponuntur. Nuclei eorũ cum aceto & oleo fronti liniti, capitis dolorem tollunt. Gummi eorũ in pusca solutum, et potatum, sanguinem reijcientibus prodest. Succus foliorum eius cum aceto instillatus, aurium uulnera uermes habentia sanat. Lumbricos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Armoniaca. CAP. VI.

C ARMONIACA CALIDA & stiptica, stomacho ualde utilis in cibo sumpta.

De Prunis. CAP. VII.

PRVNVM pomum recens, uentrē soluit, stomacho cōtrarium iudicatur: siccum non tam molestum est quam in mulsa coctum.

De Mespilis. CAP. VIII.

MESPILA hyemalia maiora, deducunt, & uentrem purgant. Asperior in mespilis fructus, uentrem fortiter detinet: stomachum dissolutum stringit. Viscida & constrictiua sunt inmatura.

De Sorbis. CAP. IX.

SORBAE, precipuæ poma, uiscida, et constrictiua.

De Ficubus. CAP. X.

FICVVM natura calidissima. Ficus aridæ humectant, & deducunt, & calefaciunt. Humectant quidem, quia pingui succo sunt: calefaciunt autem, propter succum. Egeruntur etiam, dulcedine eorum.
D Primi ergo qui fuerint, pessimi sunt, propter nimium succum. Sequentes meliores, sicci & calidi sunt, sed egerant. Sicci cocti in aqua cum hysopo, omnia pulmonum uitia cum tussi curant. Triti cum melle, carbunculos curant. *Ad Tussim.*

De Vua. CAP. XI.

VVA calida est & humida, & egeritur. Maxime tamen alba quæ fuerit, calefacit fortiter, ideoque multum caloris habet. Quæ autem inmaturior est, minus calefacit. Sed mustum totum purgat.

De Vua passa. CAP. XII.

VVA passa egeritur quidem, & exurit. Enucleata, & trita cum cimino, omnes indigestiones et tumores uerendorum, siue carbunculos curat.

De pomis Mori. CAP. XIII.

MORI POMA ad præsens stomacho utilia: quod refrigerent. Quod si alius cibus non superueniat, inacescunt. Fit ex succo pomorum mirificium medicamen contra omnia uitia oris, faucium, arteriarum, uel etiā dentium. Succus pomorū maturissimorum lento igne coctus, ad mellis crassitudinē, mittito aluminis scissi singulas drachmas: simul commisceto, & de penna ungito. *Oris, faucium, & dentium uitia.*

De Basilisca. CAP. XIIII.

AD PVSTVLAS. Herbam Basiliscam dabis bibere, & ipsam tunsam supraponis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Cerui lingua. CAP. XV. A

AD EASDEM. Herbæ Cerui linguæ radicem manducet. Ad pustulas.

De Mixoro. CAP. XVI.

MIXORI uirtutem frigidissimam suspicamur. Id namq; manifeste stipticum apparet, & frigidum: quamuis plurimũ illi de rigore siccitatis decoquatur. Verum & ardores febricitantium extinguit, ore compressum, ut succus glutiatur. In cibo sumptum, stomachũ erigit, solutioni uentris obsistit. Tritum cum fabæ polline, impositum, collectiones suppurare nõ patitur. Ossa combusta, & trita, cum butyro mixta, combusturis medentur.

De Cerasijs. CAP. XVII.

CERASIUM uiride pomum, uentrem humectat, & prouocat: aridum, siccat & detinet: unde uiride stomacho contrarium est, siccum utile. In hoc pomo tres inesse uirtutes manifestũ est. In quibusdam sapor austerus, sapor in alijs acidus, in quibusdam dulcis. Austerus, uentrem restringit, stomachum confortat. Acidus, iudicatur flegmate abundante stomacho opportunus: nam magis siccat, & crassitudinem densioris humoris incidit. Dulcis, stomacho contrarius, cibus tamẽ per intestina fluit. Gummi eius ore detentum, & glutitum, arterias lenit, uetustissimam tussim compescit: cum mero potatum, calculos in uesica frangit. Tussim. Calculum.

De Tubere. CAP. XVIII. B

TUBERA uirtutem habent stipticam. Poma ipsa comesta, stomachum nauseantem, & fluxum uentris constringunt. Vtiliter dantur sanguinem reijcientibus.

De Auellanæ Prenestinæ nuce. CAP. XIX.

AVELLANAE Prenestinæ nuces uirides stringunt: coctæ aũt minus. In cibo sumptæ, capiti dolorẽ incutiunt: stomachi inflationes distendunt: corpori sano pinguedinem conferunt. Nucleus earum tritus, cum mulsa potatus, ueterem tussim compescit.

De Castanea. CAP. XX.

CASTANEAE ex omnibus nucibus fortissimę, suauem cibũ, difficilem digestionem faciunt. Virides stringunt, coctæ minus. Coctæ in cinere, uel in fictili uase assatæ, & tritæ cum melle, ieiunis tussientibus datæ, prosunt. Aqua in qua coctæ fuerint, datur cæliacis, dysentericis, & sanguinem conspuentibus.

De Balanorum glandibus. CAP. XXI.

BALANORUM glandes uirides stringunt: coctæ minus. Indigestionem faciunt. Fluxum omnem constringunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Pistatiorum uirtute.

CAP. XXII.

PISTATIORVM uirtus austera, stiptica. Stomacho, adcomanda est, & pulmonem purgat in cibo sumpta. Trita cum uino, contra omnes morsus prodest.

De Nucibus rotundis.

CAP. XXIII.

NVCES iuglandes rotundæ, uirides, utpote adhuc aquatioris humoris, stipticæ, & frigidæ uirtutis, stomacho aliquid uigoris adquirunt: uentrem molliunt. Mature nutriunt, & egeruntur. Cum fuerint mundæ, inflant. Cortices uero earum stringunt. Nuces siccæ duę, cum totidem ficubus, &. xx. folijs rutæ, addito salis grano, simul conteruntur: et a ieiunis comesta, cõtra omnia uenena pugnant. Trita cum corio suo, umbilico imposita, lumbricos excludunt. Folia ex aceto trita, auribus instillata, auditum præbent.

Contra uenenum.

De Amygdalis dulcibus

CAP. XXIIII.

AMYGDALARVM dulcium uirtus calidissima est, & nutrit. Calida est ob pinguedinem: nutriunt quæ carnosæ sunt. Amygdalæ recentes stomachum onerant. Siccæ, cum pellicula sua comestę, stomacho utiles, uentrem mouent, ebrietatem marcidant, somnum faciunt. Tritæ cum mentarum succo, sanguinem reijcientes iuuãt. Nuclei tosti, triti, dati cum melle, tussientibus medentur.

D

De Amygdalis amaris,

CAP. XXV.

AMYGDALAE amaræ fortiores sunt quã dulces. Spleni, iocinori, et morbo regio, nucleus tritus cum mero potui datur. Tritus cum oleo, instillatur auribus, surditias tollit. Cum mero potatus, tussim tollit. Tritus cum aceto, uulnera in mento nata, & impetigines tollit. Gummi eius ex pusca datum, sanguinem reijcientibus medetur.

Sanguinem exscreantes.

De Malis punic[illegible]. CAP. XXVI.

PVNICORVM, hoc est, malorum granatorũ multæ uirtutes sunt. Dulcia, Frigida, Vinolenta, Acerba. Dulcia habent aliquid caloris: & ideo inflationes stomachi commouent: egeruntur, & partim nutriunt. Febricitantibus nõ dantur. Acida frigidiora, stomacho accõmoda, urinã mouent, pulmonem refrigerant, iocinore laborantibus succurrunt. Vinolenta in usu erunt meliora supradictis: quia mediæ uirtutis. Acerba illa sunt, quibus folia curuantur. Frigida, quæ siccant & constringunt, præ his omnibus aparia nominantur. Succus malorum gra-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

natorum acidorum, stomachum nauseantem constringit. Mala cum granis suis in duas partes diuisa, in aqua cocta, potui dato cæliacis, & dysentericis. Integra cocta in uino, potantur contra lumbricos, & tineas uentris. Cortices sicci, cum galla æque triti, uitia dentium curant. A

Cocta in uino, ac trita, perniones, & tumores omnes curant, & gingiuarũ tumores. Aqua in qua cocta fuerint, gargarizatur contra uuarum tumores. Flos eius arboris, siccatus in umbra, tritus in puluerem, omnibus uulneribus medetur. Cum melle tritus, uulnera oris curat. Ad Vuæ tumorem.

De Balaustio. CAP. XXVII.

BALAVSTION, hoc est, Centifolium. Flos eius siccus, tritus, uulnera quę humorem, aut sanguinem nutriunt, siccat. Cocturas oculorum, & faucium cum melle mixtus, tollit.

De Pinorum nucleis. CAP. XXVIII.

PINORVM nuclei calidissimi sunt. Ventrem fortius commouent. Stomachum & renes excalefaciunt, urinam purgant. Ex uino dulci potati, uentrem mouent. Fit ex eisdem oxyporium utile.

Nucleos purgatos, laser, nitrum, ciminum palmulis admisces, cum melle dati, flegmaturas purgant.

De Dactylis. CAP. XXIX. B

PALMARVM Thebaicarum, uel Nicolaorum poma hæc sunt. Dactyli habent aliquid caloris. Cocti in uino, dati, stomachi dolorem tollunt. Palmarum cibi nutriunt corpus. Recentes somnum faciunt: tamẽ capitis dolorem mouent. Qui sunt sicci, stomacho commodi, tussim cum sanguine compescunt, in cibo sumpti: aut eorum decoctionem bibant. Triti cum mastice, stomacho appositi, defectum & sudorem nimium tollunt. Ossa eorũ combusta, trita cum maligranati sicci cortice, sanguinem de naribus fluentem sistunt. Membranæ quæ ossibus inhærent, scissa labia glutinant. Carbonibus fumantes, extrahunt partum. Fit ex eis emplastrum mirificum, quod Finicon appellatur. Cortex eius uiridis, & tener tunsus, resina & cera pari pondere confectus, uulnera in neruis, & podagras desiccat, & claudit, & omnem sordiciem purgat. Sed & poma recentia facilius egeruntur, quam illa quæ fuerint sicca. De eorum uirtute dicimus, quod ut mora calefaciant. Stomachi dolorem.

De Piris maturis. CAP. XXX.

PIRA matura calefaciunt: Immatura restringunt. Omnia autem pira acria, digestibilia, approbantur.

De Pulegio. CAP. XXXI.

PVLEGIVM, Galinia, Herbascus, Strignus, id est, Vua canina,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C quæ & Salutaris uocatur, frigida est & retinens. Succus eius ignem sacrum curat. Trita autem in emplastro, tumores tollit omnes. Folia trita cum sale, parotidas discutiunt. Cum cerusa, & spuma argenti succus eius combustus, sanat. Sic & succus eius cocturas in angulis oculorum refrigerat. Succus eius cum rosaceo, aurium tumores & dolorem tollit. Folia eius trita cũ pane, in aqua macerata & rosaceo, omnes tumores & rubores mammarum tollunt. Contra stomachum posita, febres tollunt cum ardore. Trita, cum uino potata, seminis lapsum constringunt.

Ad parotidas

De Hyoscyamo. CAP. XXXII.

HYOSCYAMVS, hoc est, Nigar, alij Symphoniacam, uel Calicularem uocant. Folia eius cum farina tritici, & axungia trita, omnes tumores & duricias soluunt. Folia item trita cum butyro, podagræ feruorem compescunt. Folia trita cum caricis, carbunculos sanant.

De Trifolio. CAP. XXXIII.

Fœtum extrahendum.

TRIFOLIORVM succus cum uino mixtus, potui datus, fœtum extrahit. Succus eius aurium dolorem tollit, & uermes necat. Semen eius in uino potatum, cum papaueris semine, tussientibus succurrit. Succo eius ad umbram siccato, collyria facta, oculis dolentibus prosunt, & fistulis. Semen eius carbonibus fumigatum, sanD guisugam proijcit. Simili modo & dentium uermes. Radix in uino decocta, os colluendo, dentium tollit dolorem.

De Gligano. CAP. XXXIIII.

GLIGANVM, hoc est, Pulegium. Masculus flore rubeo, fœmina flore albo, calefacit, & deducit, extenuat, purgat, & digerit. Decoctio eius potata, menstrua deducit, fœtum & secundas extrahit. Coctum in melle & aceto, gargarizatum, humorem capitis deducit. In uino coctum, potatum, torsiones uentris & intestinorum, & tussim cum flegmate deducit. Ex catarro male habentibus, flore trito cum aceto, nares perungito. Tritus cum polenta, tumores compescit. Folia trita cum sale, spleneticos curant.

De Origano. CAP. XXXV.

ORIGANVM, hoc est, Cunila, calidum est: & mingitur: deducit etiam flegma omne: sanguinem & choleram compescit. Elixatura eius in aqua cocta, epaticis, & tussientibus prodest. Ex uino albo coctum, potatum, scorpionum, & araneorum ictus tollit. In oleo, & aceto coctum, in lana succida ponitur, luxata & fracturas sanat.

Epar. Tussim.

De Pegamo. CAP. XXXVI.

PEGAMON, id est, Ruta agrestis, calida est: & mingitur, & deducit flegma. In uino tritum, datum potui, urinam, & menstrua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

movet. Semen eius cum uino datum potui, omnia uenena excludit. A.

Folia uiridia trita, cum ficu in oleo cocta, per clisterem iniecta, omniũ intestinorum dolorẽ tollunt, & lumbricos expellunt. Folia uiridia cum ficu trita, hydropicos curant. Succus eius cum melle agapino, & felle perdicino, oculorum caligines tollit. In oleo coctus, lanis uaporatus, omnes dolores tollit. Trita folia cũ cimino, & uino potata, stomacho prosunt, & matricum, uel calculorum doloribus.

Ad caliginem oculorum.

De Asparago. CAP. XXXVII.

ASPARAGI in cibo sumpti, stomacho prosunt, calidi enim sunt. Radices eius in aqua coctæ, uesicę caussas omnes curant, & calculum frangunt. In uino cocta radix eius, quartanicis prodest, dentium dolores tollit, & agitatos confirmat: renum dolores, urinarum suffocationes purgat. Semen earum tritum, cum uino potatum, uentrẽ stimulat.

De Absynthio. CAP. XXXVIII.

ABSYNTHIVM elixatum, cum marrubio, & lupino tritũ, simulq́ in umbilico positũ, lumbricos excludit. Succus eius potatus, contra fungorũ suffocationes prodest. Folia eius trita cum melle, percussuras tumentes, & liuores compescunt, et stomachi extensionem & inflationem. Turiones eius uirides, citoniorũ poma in uino coquito, et in lana stomachum uaporato. Semen eius tritum, in puluerẽ redactum, dato potatũ cocleare, id est, cum calda, contra stomachũ nauseantem, & tumorem, malefactionemq́, uertigines capitis, & somnũ, uel oculorum caligines, & dolorem neruorum. In oleo coctum, oleo percolato, totum corpus perungito, corporis resarcit laborem.

Lumbricos.

B.

De Lapatio agresti. CAP. XXXIX.

LAPATII genera sunt quatuor. Agreste efficacissimum. Succus eius cum melle scrophas curat. Folia trita, imposita, collectiones spargunt, & fastidium tollunt. Semen eius tritum cum aqua dato: radix autem ex uino bibitur.

De herba Mercuriali. CAP. XL.

MERCVRIALIS herba, et ozymum cocta cum pullorum carne, uentrem soluit. Succus eius cum resina, aurium dolorem tollit: et si quid in aures introierit, statim expellit.

Aures.

De Pastinaca syluestri. CAP. XLI.

SYLVESTRIS pastinacę radix in aqua mulsa cocta, menstrua purgat. Radix eius trita, testiculis adposita, eunuchos facit.

De Gramine. CAP. XLII.

GRamen in aqua coctum, tritum, spleni cataplasma impositũ, dolorem tollit. Radix eius cocta in aqua, pota, urinam soluit.

De Irios. CAP. XLIII.

C IRIOS, id est, Gladiolus, quod est Lilium agreste, uel Lilium coelicium, calefacit: non tamen egeritur. Ad tussim siccam. Radicem in mulsa coctã potui dabis. Item ad tussim cum dolore. Radices eius siccæ tunsæ puluerẽ cum melle dato cocleare. Puluis radicis eius in mulsa potatus, somnum facit. Similit̃ sic datus, torsiones tollit. Puluis eius ex pusca potatus, seminum lapsus spontaneos curat, hoc est, gonorrheam. Elixatura radicis eius, per clisterem sciaticos curat. Radix eius cocta, trita, parotidas, & pañiculos curat, cataplasmata. Puluis radicis eius cum melle, ardorem oculorũ tollunt: lentigines, et maculas e facie prægnantium aufert. Puluis radicis eius in mulsa potui datus, urinam soluit.

Ad Sciaticos.

De Costro. CAP. XLIIII.

COSTROS, id est, Betonica, quam quidã Lactariam uocant, tunsa, cribrata, in mulsa potat̃ contra urinarum difficultates, uel calculũ. Puluis eius cum pusca, hęmoptoicos curat. Cum uino et melle, hydropicos desiccat. Folia eius trita cum sale, uulneribus recentibus medentur. Folijs eius in uino tritis, foueto tumores, siue uulnera uetrorum, & puluerem eius imponito.

De Thymo. CAP. XLV.

D THYMVS uirtute calida, ut hysopus, caliginem discutit, lumbricos eijcit, urinã compellit, menstrua prouocat. Fœtũ mortuum extrahit, & secundas, si puluis eius ex uino potatur. Puluis eius cum melle mixtus, tussim tollit.

Fœtum mortuum extrahendum.

De Cimino. CAP. XLVI.

CIMINVM uirtutem ualidam & desiccatiuam habet. In oleo coctum, clistere iniectum, torsiones intestinorũ tollit. In uino potatum dolores stomacho aufert.

De Hyssopo. CAP. XLVII.

HYSSOPVS calefacit, & flegma deducit.

De Samsuco. CAP. XLVIII.

SAMSVCVS hoc est, Cassa. Decoctio eius potata, principium hydropicorum, urinarum difficultates eijcit, intestinorum tormentis succurrit, menstrua prouocat. Tritus cum sale, ut emplastrum impositus, ictus scorpionum sanat. Cum ceroto mixtus, luxis prodest. Cum polenta tritus, feruoribus oculorũ. Cataplasmatus, difficultates partus, & secundarum tarditates accelerat.

Oculorum feruorem.

De Saxifrica. CAP. XLIX.

SAXIFRICA, hoc est, Titana, nascitur in montibus, & saxis. Tunsa, cum pipere ex uino potata, calculos frangit, urinã soluit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

menstrua prouocat, renum, matricis, & coli dolorem tollit. A

De Chamæpyti. CAP. L.

CHAMAEPYTIS .i. Cucurbitularis. Folia eius cũ radice trita, ex uino potata, ictericos, epaticos, urinarum difficultates, torsiones uentris, & intestinorum tollit. Trita, cum mulsa potata, uentrem mouet. Tunsa cum radice sua, somnia, uulnera antiqua & saniosa magnopere curat, & uulnera in tibijs, siue pedibus.

De Dictamno. CAP. LI.

DICTAMNVS .i. Pileus Martis. Succus eius in lana matrici suppositus, mortuos fœtus extrahit. Si qd corpori inhęserit: folia trita imponuntur. Potatum ex uino, partum & secundas eijcit. Folia eius trita, uulnera recentia sanant. Succus eius omniũ morsus, & uenena expellit cum uino potatus.

Ad fœtus extractionem.

De Anagallide. CAP. LII.

ANAGALLIS, hoc est, Auricula muris. Succus eius cum uino potatus, suspirium tollit. Succus eius cum melle agapino, uulnera oculorum curat, & caligines tollit. Succus eius naribus infusus, dentium dolorem tollit.

De Arnoglossa. CAP. LIII. B

ARNOGLOSSA, id est, Berbicina lingua. Cocta cum lenticula, uentris cursum constringit, & dysentericos curat. Succus eius cum pusca datus, sanguinem expuentes curat. Vulneribus ueterinis, trita cum axungia, sine sale imponitur, et parotidis. Succus eius infusus, fistulas uulnerum curat. Tunsa, uulnus recens curat.

De Hierobotane. CAP. LIIII.

HIEROBOTANE, id est, Plantago, siue Neruosa. Folia eius trita cum butyro, uulnera recentia curant. Trita folia cum sale & aceto, omnibus morsibus succurrunt. Radix eius cum pipere trita, ex mulsa potui data, colicos sanat. Folia eius trita cum axungia, strumas, & parotidas curant. Succus foliorum eius ex uino potatus, epaticos curat.

Colicam.

De Centaurea maiore. CAP. LV.

CENTAVREA maior cocta in aqua, potui data, epaticis prodest. Folia eius trita cum axungia, uulnera recẽtia & chronica curant. In uino cocta, partum excutit, & secundas. Potui data, spleneticis prodest.

De Centaurea minore. CAP. LVI.

SVCCVS eius cum melle agapino commixtus, oculorum caligines extergit. Ad stomachi & epatis dolorem, in aqua ad tertias decocta, potui datur. Ad morbum regium, & quartanas, soluit

C similiter, & suffocationes oculorum curat. In uino cocta, potui data, lumbricos, & tineas uentris sanat.

De Polygono. CAP. LVII.

POLYGONOS, hoc est, Sanguinaria, Centinodia, Sansur. Succus eius ex pusca potatus, sanguinē reijciētes sanat. Tunsa cum butyro, tumores mammillarum mulierum sanat, & lac prouocat. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē, & uulnera sanat. Succus eius cum calda potatus, dysentericos stringit. Radix eius commasticata, dentium dolorem tollit.

Ad dolorem dentium.

De Polygonorum generibus CAP. LVIII.

POLYGONORUM genera sunt quatuor. Primum genus Sansur, quod & Sanguinaria dicitur, fruticosa, serpens terra, stipuca: omnes fluxus uentris, siue sanguinis stringit. Secundū genus Centinodia, minor, ut gramen, folijs a priore, nigra, et geniculis densior. Semen eius urinam mouet, & uesicæ dolorem tollit. Tertium genus Orion uocatur: in montibus nascitur. Hæc sciaticis commoda. Quartum genus Helielicum, fruticoso, ac lignoso stirpe, similitudine cedri, rubicundo, binorum palmorum. Coctum in uino, gingiuarum uitia, & os colluito, & ulcera oris sanat.

D

De Chelidonia. CAP. LIX.

CHELIDONIA hyrundinina. Succus eius cum melle agapino, & uetere uino, & puluere piperis albi, caligines, & albugines oculorum antiquas curat. Experimentū. Tolle pullum hyrundinis, & acu oculos eius punge: & uidebis matrē eius florem huiusmodi herbæ oculis imponere, et statim lumen ei reparabitur. Succus ad umbram siccatus, ut collyrium oculorum impetus sanat. Radix eius cum aneto in uino cocta, ictericos sanat.

Oculorum albugines.

De Flomo CAP. LX.

FLOMOS, id est, Verbascū. Eius sunt genera duo, album, & nigrum. Masculus habet folia densa, & angustiora. Fœmina, alba, lanuginosa, hirsuta. Folia eius cocta in aqua, & trita, tumores omnes & dolores tollunt. In uino & melle cocta, uulnera eunuchorū curant: uel cum aceto trita, uulnera recentia curant.

De Calamite. CAP. LXI.

CALAMITES, hoc est, Nepeta, uel Menta agrestis. Folia eius trita cum calda, potui dātur ante horā accessionis, quotidianis, siue tertianis. Folia eius ex uino potata, contra omnes morsus uenenosorum, uel serpentium prosunt. Et folia eius trita, uulneri imponito. Folia trita cum sale, ad percussuras, & liuores, & sanguinolentos prosunt. Folia itē eius trita cum uua passa, tumores testium tollūt: primo folijs in uino coctis foueto. Nepeta calidissimæ uirtutis est: unde

Morsus uenenosos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ex ea fit antidotum, quod diacalamites uocatur. Vrinam citat, menstrua mouet. Succus eius aurium uulnera curat. Succus eius potatus, sanguinem reijcientes curat. A

De Teleo. CAP. LXII.

TELEOS, id est, Fenum. Semen eius in puluerem redactum, furfures capitis radit cum uino & nitro. Seminis eius decoctio in aqua potata, difficultates partus excludit. Semen eius in aqua ad tertias coctum, adiecto melle, potui datũ ad raucum in balneo: mox incipiet sudare. Et contra tussim uetustissimam datur. Semen eius, & lini semen ex æquo trita, in mulso cocta, stomacho imposita, febres acutas compescit.

Ad partus difficultatem.

De Pentaphyllo. CAP. LXIII.

PENTAPHYLLON, id est, Quinqȝ digitorum, uel Quinqȝ folium. Succus eius cyathis tribus, strangul. suffocationes curat. Succus eius cum uino, serpentium morsus tollit. Folia eius trita cum uino & adipe, sine sale, cancri uulneri imposita, exsecant. Folia eius trita cum axungia, articulorum uitia & laxaturas sanant.

De Platosio. CAP. LXIIII.

PLATOSION, id est, Guldubbal, quæ & Pteleonis dicitur. Frutices. vij. sine radicib. coquito in aqua nymphali, luna crescente, & fumigabis de radice eius domum, contra illusiones & maleficas, & qui maleficijs abutuntur. B

De Botratio. CAP. LXV.

BOTRATION, id est, Apium agreste, alij Apium risum dicunt. Ad collectiones omnes, uel si quid uolueris sine ferro incidere. Radices eius tritas in corio nucis impone. Folia eius trita cum axungia sine sale, uulnera ueterrima curant. Folia eius cum melle modico, strumas & parotidas curant. Radix eius commasticata, dentium dolorem tollit. Radicem eius tunsam in corio nucis, sciaticis, & arteticis impone de pannatio, & tumorem deducit. Ideo aliqui Sideritim uocant: & sic carnem incidit, ut ferrum.

Dentium dolorem.

De Artemesia. CAP. LXVI.

ARTEMESIA, hoc est, Gibber, genera habet tria. Monoglossam, Tragantem, Leptophyllon. Monoglossæ folia tunsa cum axungia, pedum dolorẽ tollunt, & podagram mitigãt. Trita, ex mulsa potata, contra intestinorum tormenta prodest. Tacantes trita cum folijs, datur ad uesicæ dolorem: si febrit, ex calda: si non febricitat, ex uino. In oleo coctam inungito, contra neruorum & coxarum dolores. Lepthaphyllos trita cum uino, potui data, matricis dolorem tollit.

Cocta in aqua, cum absinthio, uapore eius matricis caussas, ac partus dolorem tollis, encathisma factum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Satyrione. CAP. LXVII.

SATYRION, quæ & Tentaticon dicitur, id est, Magicinon. Si quis uenerem non poterit adire: testiculum dextrum, qui maior est, teres cum piperis granis. xlvij. melle ÷ tribus, uini ÷ l. simul tere, & potui dato per triduum. Legis eam mense Iulio. Radix eius trita, cicatrices nigras tollit.

De Aristolochia. CAP. LXVIII.

ARISTOLOCHIAE, id est, Raiæ, genera sunt tria, Nodosa, Longa, & Rotunda. Radix eius trita cum mero, potui data, si quis uenenum biberit, liberat. Et contra omnium uenenorũ morsus, radix eius sicca in puluerem redacta, uulnera omnina sinuosa curat. Ad infantum pauores, uel ægritudines. Radicem eius in carbonibus fumigato. Ad fistulas. Radices eius siccas, tritas adijcito. Ad carcinomata, & polypum in naribus. Radicem eius cum cypero, & draconteæ semine, ex melle canniæ mixtam inijcito.

Contra uenenum bibitũ.

De Cardamonagrion. CAP. LXIX.

CARDAMONAGRION, id est, Nasturtium agreste. Folia eius cũ lomento trita, strumas, & parotidas discutiunt. Semen eius tritum cum aqua in charta inductum, duriciam pannicu-
D lorum spargit. Semen eius tritum cum aqua, prodest. Succus colatus, naribus iniectus, sanguisugas eijcit.

De Triduca agria. CAP. LXX.

TRIDVCA agria, id est, Lactuca syluatica. Succus eius cum melle agapino, & uino uetere mixtus, & fellę uulturis, omnes caligines & suffocationes oculorum curat.

De Buglossa. CAP. LXXI.

BVGLOSSA, id est, Lingua bouina. Si uis nosse tertianas, siue quartanas: quæ habet tres ramos, ad tertianas ex mulso potata: quæ quatuor habet ramos, quartanarijs similiter. Folia trita, tumores tollunt. In uino potata, hilaritatem bibentium prouocant.

Tumores.

Ad Collectiones & tumores.

CAP. LXXII.

ALLIVM cum adipe mixtum, impositũ, omnes tumores suspectos soluit. Item, Cerifolium tritum cum axungia, tæra resoluta impositũ, bene facit. Item, Menta cum lomento fabæ, pulegio, ac sale, pari portione aqua conspersum & impositum, collectiones quaslibet facillime soluit. Item farina ordeacea in aceto discocta, cũ fumo columbino, & ficu sicca, simul trita, et cocta, imposita, discutit.

Ad Strumas. CAP. LXXIII.

VRTICAE radices in aceto coctæ, & tritæ in modũ ceroti, positæ, discutiunt, maturas aperunt, & omnes radices extrahunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

atq; ad certissimam sanitatem perducunt.

A

Ad Cardiacos, id est, malum sudorem.

CAP. LXXIIII.

RVTA ex aceto, & melle, cum farina ordeacea mixta, et pectori imposita emendat. Item caprini cornu, & ceruini cinis, oleum myrtinum cōmiscis, omne corpus perungito. Item Ruta decocta, adiecto allio, cum oleo peruncto, sistit sudorem.

Ad Somnum. CAP. LXXV.

MYRRHAE, thuris, hyssopi, spicæ, piperis longi, mellis spumatiana cōmisces: hæc omnia trita, naribus, auribus, & fronti illinas. Item myrrham, & thus, & ceram mixtam umbilico imponas.

Ad morbum regium. CAP. LXXVI.

SALSAMENTVM in cibo ex pipere sumitur, seruata carnis abstinentia.

Ad Carbunculos. CAP. LXXVII.

CVCVMERIS agrestis, uel syluatici succum superinfusum, & alligatum. Item mel cum lomento fabæ mixtum imponitur, & folium lactucæ desuper, hoc ad sanitatem usq; perducit. Item Nasturcium fermento mixtum, utiliter medetur. Item acerrimę cepæ sub cinere bene coctę, melli miscentur, & in locum ad modum emplastri admouentur. Item nitrum cum oleo tritum, & impositum, carbunculos ardentes sanat. Item porri succum cum cinere mixtum, imponito. B

Item guttam ammoniacam ex aceto teris, infundis, frequenter rumpit, & foras pertrahit.

Ad Papulam noxiam. CAP. LXXVIII.

PAPVLA noxia est, quæ die tertia occidit. Bulbos crudos teris mollissime, addis coriandrum uiride, mel atticum, simul teris & imponis. Item fel porcinum siccas in fumo, & inde tantam partem incidis quantum spacij ipsa pustula tenet in capite: quam calefactam ad focum, in modum ceroti inducis, & sic ponis: cum hæserit, non dimittas nisi secum papulam extrahat. Signum autem morituri est, si medicamentum non hæreat. Item Galbanum per se imponitur, & aperit, atq; extrahit: postea uulnus factum curatur alio medicamento. Hæc omnia certa sunt.

ORIBASII LIB. III. FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

Oribasij ad Eunapium lib. secundus quod ex Graeco tra[n]slatum est cum multis aliis quod hoc est Jo. Baptista Rasarius/

ORIBASII DE SIMPLICIum descriptionibus, naturis, & effectibus. LIB. IIII.

DE AGNO. CAP. I.

AGNVS, ALIAS, LIGVS. ¶AGNI parui stirpes sunt. Cuius folia, & flores, & semen calida & sicca sunt uirtute: & in ipsa substantia subtiliandi humorũ qualitates, habet facultatem. Eius uirgulta non cito franguntur. Et folia eius sunt uel ut oliuę, sed molliora. Flores albi sunt. Sementa similia piperi. Dictus autem Agnus: quod dum calida sit uirtute, castitatem conseruat membrorũ. Ligus aũt uocatur: qa uirgulta eius ligant, & non faciler umpunt. Hęc libidinem reprimit, cum sola in cibo est sumpta. Sed et potata castitatem corporis præstat. Sic & in lecto strata. Ad epar autem, & splenis crimi constipationem magis semen eius iuuat quam ruta.

Ad epar, & splen.

De Agrosteo. CAP. II.

AGROSTEVS, dicitur Gramen. Cuius radix mediocriter est sicca & frigida: & propterea glutinat ulcera, & plagas recentes, & cruentas. Eius quoq; folia in modum cataplasmatis imposita, non quidem fortiter sunt sicca & humida, sed media.

De Agarico. CAP. III.

D

AGARICVS digerit, & pingues extenuat: humores purgat, etiam in uisceribus constipationes. Propter quod et ictericos curat, qui ex constipatione, uel infraxi epatis consistunt. Iuuat autem epile*pticos, et rigmata. Sed et cipus, qui ex spisso, et pingui, uel glutinoso fiunt humore, cum mulsa potatus, aut cum oleo frictus, & totum ex eo corpus perfricatũ, iuuat: & eos qui ex frigore lęduntur. Ad serpentium uero morsus, extrinsecus super plagas impositus, æquabit uulnera: & potata potione uino temperata, resoluit. Catarticum est enim.

De Adianto. CAP. IIII.

ADIANTOS, quam latini herbam Capillarem uocant, desiccat, extenuat, & digerit humores, et intima capitis purgat: densat capillos, & ciradas digerit: & apostemata, ita ut ad pus non perueniant: & lapides in uesica comminuit. E thorace, & pulmone, quibus glutinosi & pingues oumores sunt constituti, educit per ora. Et reuma uentris reprimit. Media est enim inter calidam, & frigidam distemperantiam.

De Aegilope. CAP. V.

AEGILOPS diaphoreticam habet uirtutem. Facit ad eos qui duras habent inflammationes. Et ægylopas & tineas capitis sanat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Aizo. CAP. VI.

AIZON, quam latini Iouis barbam adpellant, et maior, & minor desiccat quidem intus, continetur enim in ea magis aquosa substantia, & infrigidat nimis. Hæc ad herisypelas, & herpetas, & ad eos qui ex flegmatico humore inflammationem patiuntur iuuat. Ad herisypelam.

De Agiro. CAP. VII.

AGIRVS, idest, Populus, calefacit nimis, & pene proxima est acredini, humectat autem mediocriter. Est autem & liptomeris. Resina ex eo, adhuc calidior est uirtute.

De Acacia. CAP. VIII.

ACACIA desiccat fortiter, infrigidat abundanter, si fuerit lota: non lota autem, mediocriter. Nam lauata, iam acredinem in lauatura deponit. Et si de acacia inungat̃ aliqua pars corporis, animus mox totus sentit & intensior inuenitur. Et caloris sensibilitatem nunq̃ infert. Frigore enim manente, æstum non ualde nimium ostendit. Manifestum est ergo, quia frigida est, & terrestris naturæ, admixtam habens aliquantum aquosam substantiam primo gradu, secundo uero gradu est frigida lauata, non lauata autem tertio gradu. B

De Agalisi. CAP. IX.

AGALISIS, id est, Cnidion. Folia eius & semen diaphoretica sunt, & liptomeris ualde uirtutis est, absq̃ calefactione nimia. Curat igit̃ phymata, et parotidas, et de thorace & pulmone educit humores pingues & glutinosos. Habet autem in se aliquam naturaliter inflationem ad uenereos motus excitandos, et maxime quando cum sapa potui datur semen.

De Acantha leuki. CAP. X.

ACANTHA leuki, id est ægyptia, uel arabica, id est, Spina alba. Radix eius desiccat mediocriter, & stiptica est: propter quod et cœliacos, & stomaticos iuuat: & sanguinem iactantibus reprimit data. Et in tumoribus ut cataplasma superposita, reprimit tumores. Et dentium dolorem iuuat, si quis apozima eius in ore contineat. Semen autem eius extenuat & calefacit. Menstrua mouet. Radix item eius decocta iuuat uuam.

De Acoro. CAP. XI.

ACORVM, id est, Aphrodysia. Quam Romani Veneream uocant. Radix eius calida est, & sicca uirtute est nimis, & extenuandi habet uirtutem. Et inde urinas, et splenis sciron iuuat proijciẽtes: & subtiliat pingues, uelut cornu duros humores extenuat et educit relaxando. Succus autem ipsius desiccat omnino posita, tertio gradu.

C

De Acti. CAP. XII.

ACTIS, & Chamæactis. Actis dicitur Sambucus, Chamæactis autem uocatur Ebulus. Desiccatiua autẽ suut uirtute, & glutinatoria, et mediocriter diaphoretica. Hydropicos eñ de succo sambuci, aut ebuli cyathis duobus, aut tribus ut satis, aut certe uno cyatho, si uirtus desit, potui data, aquam deducit. Folia igitur eorum si terantur, & exprimantur, ac extrinsecus illiniantur, tumores desiccant, & insidentes humores ebibunt, & tumores repellunt. Facis autẽ de Sambuco purgatoriũ simplex, ad omnes humores depellendos. Sambuci radices effodis, & earum radicum primum corticem deradis, & quod est inter primum corticem & lignum tundis in pila, et exprimis. Succum autẽ ipsum in patellam mittis, & ad solem ponis, ut siccetur. Et cum se cœperit colligere, facis catapotias in modum baccę lauri: & cum opus fuerit, ternas in aqua calida tritas, ieiunus bibere debet. Quod si febricitat, & constrictionem uentris patitur, unam catapotiam in calida aqua potui dabis.

Ad hydropisim.

De Aloe. CAP. XIII.

ALOE calefacit mediocriter, desiccat autem uehementer. Aptũ igitur est stomacho medicamen hoc super omnibus medicamentis. Saniẽ item uulnerũ glutinat. Sanat etiam ea quæ non facile cicatrizãtur uulnera, & maxime quæ circa anum & ueretrum generant. Iuuat etiam eos qui in locis ipsis inflammationes patiuntur, aqua resoluta: & glutinat plagas hoc modo imposita. Iuuat autem similiter utentes in os, uel nares, aut oculos inflammatos. Adhibita, omnino reprimit, & digerit, & paulatim ulcus purgatur, & sine molestia sanatur.

D

De Ali. CAP. XIIII.

ALES, hoc est, Sal. Similem habent omnes sales uirtutem, siue aritius, siue maritinus: et ex duabus constãt qualitatibus, purgatiuis, & stipticis: quoniã utriq; desiccant in corpore humores omnes. Sterię autem corporis, id est, quę sunt fortia in corpore, conducuntur, uel desiccantur, ideo quod stiptici sint. Propter quod salitæ carnes inputribiles seruantur. Vsti autem diaphoretici suns magit quam siccatiui.

De Alosanto. CAP. XV.

ALOSANTVS autem, idest, flos salis, subtiliorem uirtũtẽ habet, quam sal is qui ustus est, & aredinis qualitatem nimiã habet.

De Ameu. CAP. XVI.

AMEVS. Semen eius calefacit, & desiccat uehementer, & extenuat, & urinas mouet, ac diaphoreticus est.

De Amorgia. CAP. XVII.

AMORGIA, quam nos Amurcam, quę ex oliuis exprimitur, dicimus, calefacit, non aperte quidem. Facit ad mordicationem. Nam si coquitur, fit uirtute calida, & siccat fortiter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Ampeloleuki. CAP. XVIII. A

AMPELOLEVKIS, quæ & Brionia uocatur, quã rustici Cucurbitam syluaticam appellant. Cymę eius si edantur, urinam mouent mediocriter. Radix aũt eius purgatoriam, siccatoriã, & extenuatoriam habet uirtutem: sed mediocriter siccat: propter quod & splen releuat, & sciromina, potui data. Extrinsecus apposita cum fęcibus, & scabies, & liuore sanat. Nigra autem similis est ad hæc omnia, præter ꝙ imbecillior est. Ad scabiem.

De Amygdalis. CAP. XIX.

AMYGDALAE autem amaræ manifeste extenuandi habent uirtutem, & fellis purgandi. Et ex thorace, uel pulmone per sputum glutinosos et pingues humores abundanter sine labore educũt.

Sed & constipat loca epatis, & splenis, & renum: at colum ad aparit & purgat. Et ipsa arbor eadem præstat omnino. Et radices eius coctæ, ac cataplasmatæ, fel purgant. Amygdalæ autem dulces amaris amygdalis sunt inbecilliores.

De Ammoniaco. CAP. XX.

AMMONIACVM malagtica est uirtute, ut etiã in articulo poros dissoluat, & splenis scromina sanat, & ceradas digerendo curat.

De Amomo. CAP. XXI.

AMOMVM similem habet uirtutem acori: propter quod siccius est: digestibilius autem, præsertim cum uiride est. B

De Anagallide. CAP. XXII.

ANAGALIDES, ambę æque purpureos flores habent, siue dactylicos. Purgatoria sunt uirtute, habentes in se aliquid subcalidum, et ad se trahentem uirtutem: ita ut surculos, et spinas infixas extrahant. Succus autem eorum de naribus purgat humores ex capite. Et omnino siccandi habent uirtutem sine mordicatione: unde & uulnera glutinant, & putridis subueniunt. Vulnera.

De Andragne. CAP. XXIII.

ANDRAGNES, uel Porcada, quam græci Andragonem appellant, frigida est nimis, & humida abundanter. Modicũ quiddam habet austerum: propter quod reprimit reumata, & maxime cholerica, & calida: & post modicum transmutat, & digerit, in sua qualitate minus infrigidans. Hac ergo causa febricitantes iuuat plus quam aliæ quæ infrigidare ualent materiæ. In stomacho posita, uel in præcordijs, & ad stuporem dentium propria est sanitas. Succus autem eius simile pręstat, & non solum extrinsecus adpositus, sed & potatus infrigidat. Hæc autem si comedatur, perficit simul omnia: propter quod in se habet stipticam uirtutem. Dysentericis utilissimus est cibus, & fluxui sanguinis mulierum, uel hæmoptoicis satis utilis. Sic & ipsius herbæ succus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Animone. CAP. XXIIII.

ANIMONIS omnis acri, proiectiua, & apertiua est uirtute. Vnde radix eius masticata, flegma per os educit. Et succus eius in naribus missus, similiter purgat. Et in oculis cicatrices extenuat. Et uulnera sordida, superimposita purgat. Lepras abstergit, menstrua prouocat apposita, & lac multiplicat.

Ad oculorũ cicatrices.

De Anito. CAP. XXV.

ANITOS multum calefacit & desiccat, propter quod merito decoctus in oleo diaphoreticus est, & digestibilis, ita ut crudũ & indigestum tumorem euacuet, & digerat. Vsta uero fortius calefacit, & desiccat: & ideo humidis uulneribus supersparsa prodest, & maxime quæ in ueretro generata fuerint. Nam et in testiculis diuturna sanat, et cicatrisat bene humidiora. At minus calida est quanto plus uiridior fuerit, et digestibilis minus.

De Antemi. CAP. XXVI.

ANTEMIS, id est, Cannimula, quam Romani Leneolentiam uocant, calefacit et desiccat mediocriter. Est autem et extenuatoria, et idcirco diaphoretica, et calastiça uirtute. Vnde oleum ex ea factũ, rarefacit corpus. Propter quod doloribus subuenit plus alijs herbis, et mitigat, et laxat tensuras, et mollit mediocriter dura. Et febres quasi lenis, absq; uiscerum inflammatione molestas soluit: et maxime si ex cholerico humore, aut ex spissitudine occlusi pori cutis fuerit generata. Est autem et hypocondrijs plus apta quàm aliquid aliud. Exantima igitur a febribus facta in capite, Cannimula herba uiridis cocta in oleo, et exinde uncta, sanat. Si uero sicca, in aceto infusa, et trita, utilis est etiã in quibus non perfecte durata pausant: anaphoras consistentes in capite digerit, et alias non attrahit: propter quod nullo alio medicamine soluit. Et apozima eius ad epatis inflammationem potui data, multum iuuat.

D

De Aneso. CAP. XXVII.

ANESVS calefacit et desiccat nimis. Hæc utiq; et urinas mouet, et diaphoretica est, ita, ut uentositatem circa uentrem et stomachum natam, componat, et amputet.

De Aristolochia. CAP. XXVIII.

ARISTOLOCHIA longa, extrahit, et carnes nutrit. Et in fomentatione adhibita, ad matricem utilissima est. Vbi autem pingues humores sunt, et fortiter opus habet ut extenuentur, optime facit rotunda aristolochia. Et si ex constipatione pinguiũ humorũ, aut spissa, indigestaq; uentositate dolores fuerint generati, magis et plus rotunda sanat. Surculos infixos, aut spinas extrahit: et putrida curat, et sordida ulcera purgat.

Matricem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Dentes, & gingiuas clarificat. Iuuat autem & asthmaticos, & singultus tollit. Et epilepticos, ex acris humoribus, & epitagricos, uel arteticos cum aqua potui data. Ad rigmata & spasmata quam alia medicamenta utilior est, potata. A

De Arnoglossa. CAP. XXIX.

ARNOGLOSSA, quam Romani Plantaginem uocant, sufficienter infrigidat & desiccat, stiptica est: propter quod & ulcera pessima & rigmata, & putrida iuuat. Propterea & dysentericos curat, & hæmorroidas reprimit, & quicquid exardescere potest, refrigerat & glutinat. Est autem & aliorum uulnerum recentium, simul & uiscerum sanabilis. Desiccat enim absq; aliqua mordicatione quæ nondum stupida sunt. Nam & semen, & radix simili sunt uirtute: propter quod sicciores sunt, & minus frigidæ: quamq; semẽ eius plus extenuat, radix uere impinguat amplius. Folia autem eius siccata, extenuatoria sunt, & minus frigidę uirtutis. Eius itaq; radicibus ad dentium dolores utuntur masticatis, aut decoctione earum gargarisata. Ad epatis aũt, & renũ infraxin, & radices, & folia, & adhuc magis plus & semen potui datur. Ad dentes.

De Aro. CAP. XXX.

ARON in Syria nascitur, & syro uocatur uocabulo. Proijciendi habet uirtutem, non tamen nimiam, sicut dragontea. Desiccat autem abundantius, & calefacit. Radix autem eius extenuat pingues humores mediocriter, si edatur: ut ex thorace per ora expuant spissos humores, utilius. B

De Arsenico. CAP. XXXI.

ARSENICON causticum est uirtute, ustum, uel non ustum. Vtuntur autem hoc in psilotris: & si diu super cutem fuerit, in ipsa cute aquificatur.

De Artemisia. CAP. XXXII.

ARTEMISIA calefacit, & desiccat nimis. Est aũt & extenuatoria mediocriter. Et hęc, si in renibus lapides generantur, iuuat mediocriter. Sic & in fomentationibus matricem. Renu lapides.

15169

De Aspalatino. CAP. XXXIII.

ASPALATINON ex dissimilibus partibus est compositum, ex acredine, & stiptica uirtute. Acredine quidem, eo q̃ calefacit austere: stiptica pro eo, quia infrigidat & desiccat utraq;: & propterea ad putrida, & reumata utilis est.

De Asparago. CAP. XXXIIII.

ASPARAGVS, id est, Marantinus, proiectoriam, uel purgatoriam habet uirtutem, neq; enim nimis calefacit, neq; infrigidat. Hæc ergo & epar, & renes constipatos adaperit, & proijcit inde hu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C mores: et maxime radices eius, aut semen eius. Sic et dentium dolorem amputat: quia absq; calefactione desiccat.

De Argimonia. CAP. XXXV.

ARGIMONIA, quam rustici Lappam inuersam appellant. Radix eius sicca, cum uino ut cataplasma imposita, et uiridis trita, et potata, antraces, et serpentium morsus, et carcinomata, et omnes passiones liberat.

ἀσταφὶς ἥμερος

De Astafisemero. CAP. XXXVI.

ASTAFISEMEROS, quam latini Vuam domesticam dicunt, digestibilis est mediocriter. Syluestris autẽ acris fortiter. Si quis apoflegmatizetur, proijcit fortiter: et scabiem iuuat. Participat autem aliqua uirtute caustica.

Ad scabiem, & flegma.

De Affodillo. CAP. XXXVII.

AFFODILLUS, quam Romani Hastulam uocant regiam. Radix eius uirtutis est quemadmodũ aros, et dragontea, proiectoriam habens uirtutẽ. Vsta aũt, et cinis ex ea factus, calidior et siccior est, et liptomeristera, et diaphoretica est: propterea hac alopitias sanant.

De Artafaxi. CAP. XXXVIII.

D ARTAFAXIS, quam latini Atriplicem uocant, humida quidem est multum, frigida autem mediocriter. Stipticam in se autem nullã admixtam habet partem, sed est aquosa, similis maluæ. Est quidem humidior de hortis, multũ autem frigidior syluestris: propter quod et inflamationibus in inito utilissima est. Instante uero declinatione, syluestris expeditior est. Semen autẽ eius proiectoriæ est uirtutis, et ictericis, qui ex parte infraxin patiuntur, utilissima est.

De Afronitro. CAP. XXXIX.

AFFRONITROS proiectoriam habet uirtutem, ut non solum educat, uerum etiam diaphoresin faciendo, humida quæ fuerint consumat.

De Absynthio. CAP. XL.

ABSYNTHIUM calidum quidem mediocriter: siccum aũt nimium. Succus uero eius multũ ab ipsa herba est calidus. Proijcit aũt humores, et confortat: propterea et in uentre cholericos ad inferiora per uentris usum deducit: et magis qui in uenis est cholericus humor purgatur per urinas. Propter hoc ipsum, et flegma quod in uentre collectum sedatur, nihil iuuat. Stiptica igitur existens uirtute, amaritudines habet fortissimas, simul et acredines aliquas. Et plus calida est, quam frigida. Calida enim est primo, sicca autem secundo gradu. Succus autem herbæ ipsius multo calidior est.

De Abrotano. CAP. XLI.

ABrotanũ. De herba hac, neq; ꝓprietates eius scribere oportet, apud tãtos et tales uiros dispositas, neq; particularitatis officia. Illi

uticq; nihil inconsyderatũ dereliquerunt, sed manifeste scripserũt. Et a nobis sunt inuentę usqquacq; de his in confectione librorũ medicaminum qualitates. Nunc igit opere isto de uniuscuiusq; uirtute, omniũ herbarũ consyderatione habita, nobis dicendum est. In uirtute Abrotanũ tertio quidem gradu calidum, aut siccum ponitur. Contemplandum est id in gustu. quia amara est nimis. Succus autem eius gliodes est, & subcalidus. Extenuat autem abundantius, & calefacit, et desiccat, non tamen fortiter. Cuius si tundis comã, & flores eius, & supspargas ulceribus, mordicationem facit, & irritat. Quod si infundas in oleo, & fomentare uolueris caput & uentrem, manifeste calefacit. Et qui per peryodos comprehenduntur rigoribus, si de hoc confricentur antecq; fiat accessio, minus patiuntur rigoris. Sed & nec ipsam sentiunt accessionem interdum. Et quia lumbricos occidit, merito est amarum. Nam & si simul cum cocto melle cotonio cataplasma ex eo fiat, aut cum pane mixtũ sit, inflammationes oculorum sanat. Et digerit flegmata cum ordei farina tritũ, coctum & impositum. Vstum uero abrotanum, calida et sicca uirtute est, et plusq; cucurbita sicca et usta, et radices aneti ustæ. Hæc enim uulneribus humidis simul, et sine inflammatione existentibus iuuant. Abrotani autem cinis mordicationem facit in omni uulnere: et propterea in capite adhibitus, cum oleo subtili, aut cicino, aut sicionio, uel ueteri, uel sabino, et hoc maxime iuuat. Et in capite pilos cadentes restituit, cum supra dictis oleis: et melius hoc, si cum sicionio oleo infusus imponatur. A

B

De Amaraco. CAP. XLII.

AMARACVS calefacit, non tamen fortiter: et siccat, non tamen satis. Nam calidus tertio gradu est, siccus secundo.

De Apio. CAP. XLIII.

APIVM, Folia eius, et extremę cymæ austeræ sunt. Fructus autem ipsius habet aliquam dulcedinẽ aquosam: ex qua caussa temperantiam ostendit inæqualem. Habet etiam in se & terrenum aliquid, & frigidum: & propterea manducantibus apta est stomacho: & sine siti est. Cataplasma autem ex his impositum, desiccat, & mediocriter infrigidat. Vnde & ego glutinare ex eis uidi plagas, nullo alio medicamine superposito. Acria autem, id est, inmatura plus stiptica sunt quam matura, & sicciora: propterea plagas maiores glutinãt, & reuma reprimunt.

De Asplenio. CAP. XLIIII.

ASPLENIVS liptomeris est quidẽ, non tamen calida uirtute. Hæc ergo & lapides frangit, & splen soluit.

De Ambrosia. CAP. XLV.

AMBROSIA in cataplasmatis uirtutem habet stipticam, & repressoriam.

C De Ampelopraso. CAP. XLVI.

AMPELOPRASON inter porri & allij existimant uirtutem. Est enim syluaticus porrus: unde & acrior est, sed siccior: sic ut et alia omnia quæ syluatica, sunt domesticis acriora: & propterea cacostismata sunt. Et pingues humores & glutinosos compurat, & constipata adaperit uiscera. Hæc etiam menstrua, & urinam multam effundendo cauet: quando & frigido & pingui, & spisso humore constipatio fuerit facta. Quarto enim gradu est calida.

Ad urinam & menstrua.

De Ampelonagria. CAP. XLVII.

AMPELONAGRIA, iactatoria est uirtute, echelas, spilos, & his similia tollit, & in cutis summitate amputat.

De Balsamo. CAP. XLVIII.

BALSAMVM calidum est, & siccum in secundo ponitur gradu. Est autem & liptomerum, et aromatizat. Succus autem eius extenuandi habet uirtutem: secundũ quod in tantũ est calidius, inquantum possibile est ut ab ipsa subtilitate tangatur. Semen autem eius similiter quidem secundum quod in ipsius est uirtute, minus est longe, secundum balsami subtilitatem.

De Balaustia. CAP. XLIX.

D BALAVSTIAE flores sunt de malogranatis syluestribus, seu domesticis arboribus. Fortiter autem stiptica est, uirtute in gustu de siccatiua, & frigida. Caloris autem nullam habet qualitatem: & propterea infrigidandi, & siccandi habet difficultatem. Quod si ad scorticatura ulcera superspargas, cito ducit cicatricem: & propterea si ijs adhibeatur qui sanguinem expuunt, aut dysenteriam patiuntur, aut per uentrẽ reuma, aut matricis profluuium patiuntur, iuuantur puluere, ieiunis potui dato.

De Bato. CAP. L.

BATVS, latine Rubus dicitur. Folia eius, aut cymæ masticatæ, apta sunt, et omnia oris ulcera sanant. Sed et uulnera facta glutinant. Fructus autem, quem mora uocant, si fuerit maturus, habet in se caloris medietatem. Quod si adhuc cruda fuerint, subfrigida sunt et eandem substantiam possident, ideoq; & minus desiccantia sunt. Quod si inmatura colligantur, & siccentur, & puluis ex eis reponatur, similiter & flos eius siccus repositus, ubi opus fuerit ad dysentericos, & ad reuma uentris, uel ad defectionem ipsius datur. Ad eos qui sanguinem expuunt: puluis ex ijs potui datus, fortiter iuuat. Radix autem rubi non solum stiptica est, adhuc insuper & extenuandi humores habet uirtutem: propter quod in renibus lapides creatos comminuit.

Dysenteriam

Lapidem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Bdellio. CAP. LI.

BDELLIVM scyticum. Bdellium malacticum, minus est operatiuę uirtutis. Alterum autem quod est arabicū, lucidius est, & magis desiccat quam malaxet. Quantum est ergo adhuc nouellum, mollit facilius, & utilius est quam scyticum. inquantum enim uetustius est, amarius satis in gustu, et acre, & siccum est. Vtuntur autem quidam, et maxime Arabici ad branchocælicos, id est, gutturosos, et hydrocęlicos, cum ieiuni hominis sputo malaxatur, aut in emplastri modum fit impositum. Sed indigestam uentositatem currenti homini generat. Sanat et dolores laterum, et rigmata. In renibus lapides frangit, & urinam prouocat potatum. Ad renum lapides.

De Blito. CAP. LII.

BLITVS manducabilis est: et olera eius humida sunt, & frigidæ temperantiæ. In secundo enim sunt posita gradu.

De Bulbo. CAP. LIII.

BVLBVS, id est, Lappa Iouis. Bulbus inflat, & luxuriam excitat, & siccus uirtute est.

B

De Butyro. CAP. LIIII.

BVTYRVM digestibilis est uirtutis, habens in se modice diaphoreticam uirtutem. Et parotidas, & inguina, sed & oris inflamationes, uel omniū locorum sępius ipsum solum sanabit, puerilis ætatis frequentius, & mulierum, sed et de nascentibus infantes unctos. Nihilominus extenuat gingiuas. Et si inglutiatur recens, iuuat nimis de pulmone sputantes, ut facilius egerant et proijciant. Et inflammationes pulmonis iuuat. Pulmonem

De Buphthalmo. CAP. LV.

BVPHTHALMVS herba acris est, & propterea diaphoretica est, quod duricias sanet admixto ceroto.

De Brateo. CAP. LVI.

BRATEVS, id est, herba Sauina, calefacit & desiccat nimis, et diaphoretica est. Vnde liptomeris, & mulierum menstrua plusquam aliæ species educit: & per urinam sanguinem extrahit superfluum: et uiuum in utero corrumpit fœtum pota, & mortuum extrahit. Aliqui etiam pro ciñamomo duplum eam in confectionibus mittunt.

De Bromo. CAP. LVII.

BROMVS Auena dicit. est enim inter legumina Bromus, quæ inter medicamēta similes hordei habet uirtutes, si ex eo cataplasma fiat. desiccat enim & digerit mediocriter, & sine mordicationibus. Est autem & frigidior, non satis stipticus. Iuuat diarrias uentris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Calamente. CAP. LVIII.

CALAMENTIS, id est, Mentastrum, extenuatoria est, substantia cal. et sic. temperantia tertio posita est gradu, secũdum utrasq; qualitates. Manifesta est autem eius cognitio per gustum apparens, & experimentis agnita. Gustu igitur acris est, & calida, & modice subamara. In calefactione quidem extrinsecus corpori adducta, uel imposita, nimis calefacit et mordicat, et ruborem inducit cuti: et nouissime ulcera facit per se ipsam, sicca, trita. Et in mulsa data, calida est manifeste, & sudores mouet per omne corpus. Propterea ergo ea aliqui utuntur ad periodicas febres in rigoribus positi, coquentes cum oleo, & totum corpus perungentes cum fricatione forti. Intrinsecus autem, ut dictum est, potui datur. Sed & scia laborantibus, cataplasma ex ea imponẽtibus fortissimũ adiutorium est. etenim extrahit de profundo humores foras in cute, & calefacit atticulum omnem, et superurit pellem. Sed & menstrua educit potata: & apposita, nimium hæc adperitiua est. Optima aũt est elephantiosis. Hęc ergo herba non solum quia digerit humorem, et extenuat fortiter pingues humores, & proijcit qui ipsam generant passionem, sed etiam cicatrices magnas, claras, & suo colori reddit, & hypopia digerit. Magnifica autẽ est in his passionibus, cocta in uino, & cataplasmata: & magis uiridis quam sicca. Fortius enim desiccatiua est, & incendit ipsa loca. Ascarides autem, & lumbricos succus eius per clisterem iniectus, & potui datus, occidit, & proijcit. Hæc herba ad serpentium morsus, uel uenenum prodest, accæpta sit ut cauterium, & quæcunq; acria sunt, & calida medicamenta, facile de profundo imposita ad se ipsam omnia extrahens Iuuat autem et asthmaticos, et ictericos. proijcit enim & purgat epatis infraxin. Est autem in his plus omnibus operatiua, quæ in montibus fuerit collecta.

Ad sciaticos

D

De Calamo fragmito. CAP. LIX.

CALAMI fragmiti radix proijcientem participat uirtutem, & non modice minoris est acredinis. Folia autem eius uiridia mediocriter infrigidando participant. Et hæc stiptica sunt uirtute. Cortex autem eius ustus, liptomeris est nimis, & diaphoresin facit. Virtutem item habet proiectoriam, sic & desiccatiuam, & nimium est calefaciens.

De Canabe. CAP. LX.

CANABIS semen sine inflammatione est: & desiccatiuum in tantum est, ut si satis manducetur, desiccet generandi facultatem, & ita, ut nec semen remaneat.

De Capneo. CAP. LXI.

CAPNEVS acres simul & amaras participat qualitates, non amittens autem omnino stipticam qualitatem. Pro quare urinam cholericã producit multã, & epatis infraxin, & atonias sanat

Malaxat autem & uentrem, sicca, trita, & in mulso data. A

De Cappare. CAP. LXII.

CAPPARIS radicis cortex proijcere potest, purgare, & extenuare, digerere acredine sua: simul autem conducere quæ stricta sunt, & inflata relaxare: & propterea splenis scirosin plus alijs speciebus poterit extenuare medicaminum. Iuuat autem, si extrinsecus imponatur cataplasma, competentibus mixta rebus. Intrinsecus autem, cocta in aceto, aut in oxymelle, siccata, trita, & admixta. Euacuant enim ambo uiscosos, aut pingues humores, si accipiantur, non solum per uentrem, sed & per urinam. Sæpius autem & qui sanguinolentum per uentrem deponunt, & qui splenẽ dolẽt, iuuat etiã si bibatur acceptus, & qui sciaticũ patitur dolorẽ. Sed & catamenia, id est, menstrua mouet: & apoflegmatizat. Aspersus autem puluis, maliciosis ulceribus optimum medicamen est. Dolores dentium iuuat interdum quidem cum aceto coctus, interdum cum cimino. Habet autem in se primo amaritudinis qualitatem: secundo autem acredinem: deinde est & stiptica. Et rigmata, & spasmos sanat. Sæpius autem ipse solus masticando dolorem dentium amputauit. Alsos aũt cum aceto digerit, & cheradas, & duros humores digerit: utilibus ad hęc medicamentis admixtis, nihil est de eo mirandum. Si in aure uermes fiant: succi ipsius amaritudo in aure occidit ipsos. Ad dentes.

De Cardamo. CAP. LXIII.

CARDAMI semen causticã participat uirtutem, quemadmodum & sinapi: & propterea sciaticis, & cephalicis, & ubicunque est rubor oportet imponere. calefacit enim ut sinapi. Quando adponendum est, cum pane poni oportet. B

De Cardamomo. CAP. LXIIII.

CARDAMOMVS calidus satis uirtute est, & incendit superpositus sicut sol. Habet autem aliquantum & amaritudinis: & ideo datus, lumbricos occidit, & scabies fortes. Cinerem tere cum aceto, purgat & sanat.

De Cassia. CAP. LXV.

CASSIA calefacit uehementer, est aũt & liptomeris abundanter, & acris est, & modice aliquid stipticitatis habet. Extenuat enim et digerit in corpore superfluitates, et uirtutem imponit uisceribus.

Vtilissimum autem ad eas, quibus menstrua proueniunt ex plenitudine: & pinguissimam superfluitatem prohibet. Menstrua.

De Carijs. CAP. LXVI.

CARIAE, id est, Nuces, habent aliquã in folijs stipticam uirtutem, ac in corticibus nucum uiridium. Exprimitur enim & succus eorum similis ut succus de moris, aut de moris rubi. Coctum cum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C. melle, ad os optimum medicamen est. Cortex autem ipse nucis siccus & ustus, liptomeris fit & siccatiuus, & sine mordicatione medicamentum. Nuces autem, quas græci liptocarion uocant, nos auellanas appellamus, frigidiores, & austeriores sunt: aliæ aũt similes sunt maioribus nucibus.

De Castoreo. CAP. LXVII.

CASTOREVM calidum est & siccum, & nimium liptomeris status. Et his qui ex plenitudine spasmos patiuntur, aut tremorem incurrunt membrorum, utilissimum est. Quibus autem de inanitione fiunt spasmi, contrarium est. Iam autem eis qui ex plenitudine spasmos patiuntur, & intrinsecus potui datum in mulsa cocleari uno, & extrinsecus cum oleo sicionio, aut uetere oleo, & impositum, & illitum, prodest. Qui autem amplius calefactione opus habent, confrictione peruncti iuuantur. Iuuat etiam si super carbones impositum suffumigetur cum tractorio, ita ut ad se trahat fumum per os, pulmonibus prodest. Et cerebri infusionem, & frigidam ibidem passionem incurrentibus, & maxime lithargicam, et cataphoricas omnes passiones, cum febribus si sit, melius: si non, cum supradictis oleis adhibeatur, sed cum roseo magis inliniatur: uel imponatur capiti & collo cum lanis.

Ad pulmonẽ

D

De Cedro. CAP. LXVIII.

CEDRVS calefacit & desiccat ualde. Ex ea uero oleum ualde liptomere est. Molles igitur carnes habentibus paratũ est morẽ gerere: dura autẽ corpora, in multo tempore, & maxime mortua corpora desiccat, & non permittit putrescere. Non est enim mirandum, ꝙ pedunculos, & lendines, & ascaridas, & in auribus uermes occidere solet. Pecus de utero mortuum extrahit, & uiuum occidit, & educit. Illitus uero ueretro, sterilem facit mulierem, hoc utentem. In cauis etiam dentibus si mittatur, dolorem tollit, & dentem minutat.

De Centaurea maiore. CAP. LXIX.

CENTAVREAE maioris radices acres sunt: et calida et stiptica cum terrea austeritate est. Quod enim acris est, menstrua mouet, et pecus mortuũ extrahit, et uiuum corrumpit et educit. Quod autem stiptica est, plagas glutinat, et sanguinem expuentes iuuat. Dandum est autem eius pensum febrientibus cum aqua: sine febribus cum uino. Iuuat autem et rigmata, et spasmata, et suspiriosos, et ueteres, uel antiquas tusses.

De Centaurea minore. CAP. LXX.

CENTAVREA minor fortiter desiccat sine mordicatione, et grandes plagas glutinat. Cataplasma impositũ, recentia si sint, et quæ antiqua sunt, et difficile cicatrizantur ulcera secat, et ad cicatricem ducit. Aqua uero qua centaurea minor decocta fuerit, si injciatur sciaticis, educit cholericos et pingues humores. Et quando uehementi

clistere utuntur, etiam si sanguinolentum deponant humorem, magis iuuantur. Succus aũt ex ea similem habet uirtutem, & quæcunq; prædicta sunt, operatur: & menstrua appositus educit, & pecus extrahit. A

DE CVRSVMFACITIS.

CAP. LXXI.

CVRSVMFACITIS, id est, Galla asiana, stiptica est nimium, inter medicaminum substantias, terrenum in se frigdorem quam plurimũ habens. Vtimur autem ea ubi nimis infrigidare necesse est. Altera autem galla Xantis, & Cauni. Desiccat autem galla sanguinem & hæc, sed minus ab illa. Vsta autem, fluentem habent reprimendi uirtutem. Oportet autem super carbones positas, incendere, & ustas cum aceti, aut uini extinguere substantia.

De Cera. CAP. LXXII.

CERA MEDIA est inter calida et frigida, humida et sicca. Vnde et materia est aliorum medicaminũ. Sic autem ex ea ipsa constringitur, uel colligitur epithima.

De Cisso. CAP. LXXIII.

CISSOS, id est, Hedera, ex contrarijs composita uirtutibus, et stiptica, et frigida, et acris et calida est. Aquosam autem substantiam participat tepidam. Folia igitur uiridia cocta cum uino, imposita plagis, magna uulnera glutinant, et maliciosa uulnera sanãt. Cicatrizat autem de igne ulcera facta. In aceto autem folia eius cocta, spleneticos iuuant. Flores uero ipsius fortes sunt: sed cum ceroto triti, ac igne usti, impositi, sanant. Succus autem eius si in aures missus fuerit, diuturna reumata sanat, et ulcera antiqua in auribus, et in naribus, quia acrior est, cum oleo roẜ. mixtus, et adhibitus, curat. Lachrymæ autem eius pediculos occidunt, et capillos nutriunt. B Ad uulnera.

De Coloquintida. CAP. LXXIIII.

COLOQVINTIDAE, id est, Cucurbitę, humectant, et infrigidant nimium. Vnde rasuræ ipsarum, aurium dolorem qui de calidis inflammationibus fiunt, mirifice amputant. Cum oleo roẜ. instillatæ, et hoc modo in omni inflammatione calida infrigidãt, et curant.

De Comi. CAP. LXXV.

COMI, id est, Gummi, desiccatiuum est, et in caustica uirtute et aspera sanantiuum, caustica est et calida, et liptomeris substantia, et sine dolore incidit, calefacit, et siccat. Cocta igitur in oleo, a peryodicis rigoribus humida liberat perunctos. Flos autem eius cum folijs cum uino tritus & potatus, menstrua purgat.

De Coliandro. CAP. LXXVI.

CORIANDRVM, quod et Corion, contrarijs uirtutibus in se est

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C compositum: multum quidem habens amaram substantiam, aut aliquã liptomerian. Alijs autem non modice est aquosa, humida, tepida, secunda uirtute. Habet enim et aliquid stipticæ uirtutis modice, ex quibus etiam iuuat uarie.

De Copro. CAP. LXXVII.

Stercus caprinum. COPRI, id est, stercora. Stercus caprinum acre, et diaphoreticæ est uirtutis. Chironijs igitur tumoribus expediens est: nõ tantum in spleneticis solis, sed et in alijs membris. Ego ergo in genibus habentes tumores diuturnos hoc usus sum, cum pusca factum cataplasma, cum farina hordei superponere iussi, et sanatus est homo. Et in alijs locis hoc modo iuuare potest. Acrius autem est, ita, ut in mulieribus ex hoc, et pueris non adhibeatur curatio, nec eis qui mollibus sunt carnibus. Si autem ustum fuerit, et tundis, tetrum quidem, et non iam acre manifeste fit: propter quod ad alopitias bene facit, et ad omnia quæcunq; proijcienda sunt medicaminibus, lepras, et impetigines, et scabies, et ijs similia.

Bouinum. Boum stercus desiccatiuæ uirtutis est. Habet autem abstractoriam partem manifeste. Iuuat autem ad apum, grafonum, et uesparum ictus. Hydropicum autem si quis illinit cum eo, et in sole facit eum iacere, multum desiccatur.

Columbinũ. Columbarum autem stercore ad calefaciendum aliquod membrum, frequenter in multis usi sumus, cum cardami semine, pro sinapi, ad ardorem corporibus faciendum. D

Pullinum. Pullino autem stercore utuntur aliqui ad eos, qui fungos malos comederunt, et suffocantur, potum dantes: liberauerunt et uomentes hos qui accæperunt flegmata spissa, et mox pausauerunt. Oportet autem tritum superspargere cyathis tribus, aut quatuor in pusca, aut oxymelle. Est autem a columbino stercore minus calidum. Crocodyli autem stercus effalas, et alsos, et impetigines curat.

De Costo. CAP. LXXVIII.

COSTUM MORDICAM quidem habet amaritudinẽ, amplius autem acredinem, et calidam participat qualitatem, ut etiam trahat. Unde extrinsecus cum oleo tritum, fricat corpus omne, ante accessionem in peryodicis rigoribus. Hoc autem et paraliticis, et sciaticis, in quibus aut calefieri aliquod membrum opus est, aut de profundo in cutem trahere aliquem humorem, expetit. Est autem et diureticum, et menstrua educit, et ad rigmata et spasmata, et dolores laterum iuuat: et lumbricos occidit. Ad epilepsiam utuntur, cum aqua trito, aut cum mulsa. Facit etiam ad inflammationes humidas: pro qua re et luxuriam excitat, cum uino et melle potatum.

De Cotilidone. CAP. LXXIX.

COTILIDON mixta est uirtute, humida et frigida, et aliquam non claram stipticam habet uirtutem, et modicã amaritudinem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Vnde infrigidat, & reprimit, proijcit, & digerit inflammationes. Ergo herisypelatodes, et herisypelata, et flegmonodas curat: et in stomacho causon habentibus utilissimum est cataplasma. A

De Carambria. CAP. LXXX.

CARAMBRIA, id est, Brassica, desiccatiua est uirtute. Non quidem in ea manifesta est acredo. Nam & plagas glutinat, & maliciosa uulnera sanat: & inflammationes iam induratas, & quę difficile soluuntur, herisypelas induratas simul, & herpetas sanat. Habet autem aliquam in se proijcientem uirtutem, per quam & lepras curat. Semen autem eius potatum, & lumbricos curat: & effalas, & lentigines iuuat. Caules autem eius usti, pro quantitate desiccant: sic & cineres: ut etiam aliquid causticę in se habeat uirtutis. Mixtus cinis brassicæ, cum adipis ueteris porcini quarta parte, aut laterum percussura, aut ex alijs caussis dolentes diaphoreticos, fortes efficit.

De Creti. CAP. LXXXI.

CRETI, id est Hordeũ, desiccat, & infrigidat mediocriter. Habet autem aliquid quod proijcere possit modicum. Alsita autem multum ab hordeo, plus desiccatiua est.

De Crino. CAP. LXXXII.

CRINOS, id est, Lilij flos. Liptomeris est, oleũ uero ex eo diaphoreticum sine mordicatione, & malactica est uirtute: & utilissimum est ad duriciam matricis. Radix autem eius, & folia per se ipsa trita desiccant, & proijciunt, & digerunt mediocriter: hæc ergo usturas sanat. Radix ergo eius sub prunis cocta, & trita, simul cum oleo roseo superposita, prodest usturis, donec cicatrizet. Est eñ & illud medicamen omnibus uulneribus, & ad cicatricem ducendã optimum. Sed & uentrem malaxat, & menstrua prouocat. Et folia ergo lilij ante cocta cum aqua, & trita si fuerint, superposita ad hæc ualent usqꝫadeo donec cicatrizet ulcus: & non menstruis solum, sed etiam ulceribus. Si autẽ aliquis de folijs eius factum succum coquat cum aceto et melle, ita ut quinqꝫ partes sint succi, utraqꝫ mittens: probatũ habebit medicamen in omnibus, quæ nimium desiccare fuerit opus sine mordicatione: quemadmodum et quęcunqꝫ sunt plagę maiores, & maxime, in capite factę, uel in musculis, & quæcunqꝫ sunt infusa, & diuturna, et uix ad cicatricem ulcera uenientia. B

Ad uentrem laxandum, & menstrua.

De Croco. CAP. LXXXIII.

CROCVS calefacit quidem nimis, desiccat autem mediocriter: & propterea ad digerendum habetur aliquis consensus in hoc: & modicum in se habet stipticum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Chromeo. CAP. LXXXIIII.

Ad hæmorrhoidas.

CHROMEON, id est, Cepa, nimium est calida. liptomeris autem est substantia. Vnde & hæmorrhoidas adaperit apposita: & cum aceto illita in sole, alsos purgat. Et contrita, alopitias cito cum alcionio purgat capillorum.

De Ciamo. CAP. LXXXV.

CIAMVS, id est, Faba, mediæ proximata est temperantię: participat aliqua in parte proiectoriam uirtutem, & stipticam: & extrinsecus superposita, sine molestia desiccat. Podagricis igitur cum aqua cocta, & sic admixta adipi recenti anserino, aut porcino, illinis ulcera cum oxymelle, farina fabæ cocta, & superponis cataplasma. Sin aũt ex percusso iam inflammatio est facta, cum alsua facis cataplasma. Et istud ad testiculos & mammillas optimum est. Amant enim hæc loca ipsa mediocriter infrigidari quæ sunt inflammata: & maxime quando de lacte mammillæ coagulato fuerint inflammatæ. Etenim lac extinguitur ex hoc cataplasmate. Quemadmodum & puer ephœbus cataplasmatur farina fabæ, donec sanus permaneat.

De Cimino. CAP. LXXXVI.

CIMINI semen calidissimum est uirtute: sed inflammationem tollit, ac urinas mouet.

D

De Cypresso. CAP. LXXXVII.

CYPRESSI folia, & cymæ & pilæ ipsius teneræ & molles, grandis plagæ in duris corporibus sunt glutinatorię: ex quo manifestum est, desiccatiuam eorum esse uirtutem. Nihil aperit in se, ut acredinem habeat: plurimam autem habet amaritudinem, & amplius adhuc stipticam, & ad hæc est amara: propterea de profundo humectationem infusionis in putredines uulnerũ, absq; molestia simul et cautela depascitur, & alios non permittit accedere humores, sed intro halitus iuuat, desiccando & confortando loca, quæ per humectationem laxant corpus, ut ipsa stiptica uirtus in profundum penetret, admixto calore.

De Cypero. CAP. LXXXVIII.

Vlcera.

CYPERVM. Cyperi utiliores maxime sunt eius radices. calefaciunt enim, et desiccant sine mordicatiõe. Vnde infusum, multũ, ulcera quæ difficile cicatrizantur mirabiliter iuuat. habet enim aliquid stipticum: & propter hoc quę in ore ulcera fiunt, utilissimum est ad detergendum. Aliquam uirtutem habet, per quam & lapides in renibus habentes iuuat: & urinam, ac menstrua mouet.

De Ciclamine. CAP. LXXXIX.

CIclamen, Terræ malum, Ciclaminus proijcit, & incidendo extenuat, et diaphoresin facit, et adaperit, et extrahit. Succus aũt eius hæmorrhoidas aperit, et relaxata prouocat uiolenter: & ad difficultatem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

uentris, eius succus introcedit. Idem in flocco lanę susceptus, et ano impositus, stercora deducit. Vehemens autem est eius uirtus, ita ut si ex ipso succo subuentralis totus fuerit illitus, uentrem relaxet, & educat. Et pecus mulierum in utero corrumpit in pesso adpositus. Radicis autem eius succus est imbecillior. Vehemens autem et ipsa est. Menstrua enim mouet, potata, & adposita, et ictericos potata iuuat. Non solum uim habet purgandi uiscera intrinsecus per sudorem, sed & de toto corpore choleram purgat. Oportet autē esse in potione pensum ÷ iij. cum sapa, aut mulsa. Proijcit autē, et purgat optime philidas, & alopitias, & omnia exantimata curat. Iuuat autē & eos qui duriciam splenis habent, potata, & cataplasma de uiridi, aut sicca superpositum. Ad splen.

De Cytiso. CAP. XC.

CYTISI FOLIA diaphoretica sunt uirtute, admixto magno tepore.

De Conocarpo. CAP. XCI.

CONOCARPVM. Conon, pinum appellant: Carpos autem, nucleos, seu fructus. Nuclei pini ergo uirides, habent aliquā cum humectatione amaritudinem, & acredinem: & propterea qui empiyci sunt, eos opus habent accipere: & maxime qui in thorace & pulmone habent uulnera, ut facilius per ora reddendo spuant, utilissimum est.

De Dauco. CAP. XCII. B

DAVCVS, qui & Istafilinus, quod latine Pastinacę semen uocant, calida est uirtute, & liptomeris, id est, extenuatoria. Radix autem eius inflat, & uenereos actus excitat. Semen autem eius, & pastinacæ domesticę habet aliquam partem ad commouendam libidinem. Syluaticę autem pastinacæ semen omnino absq; inflammatione est: & propterea diureticum est, & menstrua educit.

De Daphni. CAP. XCIII.

DAPHNE, id est, Laurus arbor, cuius folia & baccę desiccant, & calefaciunt nimis: & magis baccæ ipsius. Succus autem de eius radicibus minus est acris, sed magis amarus, & aliquam partem stipticam habet in se: propter quod lapides minuit, & epar iuuat. Siccatus quidem bibitur cum uini obolis, iij. Lapidem.

De Dermata. CAP. XCIIII.

DERMATA, id est, Palea corij ueteris dicitur. Catimata autem, uocant calciariū. Vetera igitur calciamēta usta, ulcera post inflammationes etiam mitigata sanant: uel etiam ea quæ sine inflammatione sunt. desiccatiuus enim est eius cinis: & merito ab igne usto, ulcera postea, quæ uocantur paratrigmata, id est, coxas, de itinere scilicet scorticaturas & fissuras factas, sanat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Defrige. CAP. XCV.

C DEFRIGIS. Mixta est qualitas eius, stiptica, & aeri uirtute: propter quod ad maliciosa, si defrigis confricetur, uulnera, optimi est medicamenti actio. Et non est unius generis defrigis, sed mixta, & ex quatuor metallicis speciebus fit. Conficitur autem hoc modo. Calcartum, calcitricum, calcuce, caumenu, et misium, si ęquali pondere pensata,
* & sigillatim trita cum aceto siccauerint: commisces simul pulueres in uno mortario totas. iiij. species, & teris cum uino, donec glutinosę sint pinguedine mellis, quā græci gliodes adpellant: & colligis de mortario, & in ollam nouam mittis, et cooperculum superponis, & de creta molli circumlinis, & in furnum aredentem mittis, & assas, donec intra ollam carbones fiant. Tollis de furno, & iterum cum uino teris, & facis mandalea. Et iterum secunda uice ut supra in ollam missa, uris in furno: & sic postea trito puluere uteris.

De Dictamno. CAP. XCVI.

DICTAMNVS est liptomeris. Substantia uero eius secundū pulegium est, & per omnia similis ei. Qui autē uocatur pseudodictamnus, imbecillior est in omnibus.

De Dragontea. CAP. XCVII.

D DRagontęa acrior est Aro, et amarior, & calidior, & liptomeristera. Habet autem in se et stipticam aliquam qualitatem paruam, cum acredine & amaritudine. Plus enim operatiua est radix eius ad purgandum. Extenuat enim pingues & glutinosos, uel uiscosos humores: & ad maliciosa uulnera optimum est medicamen. Purgat, & mun- Ad uulnera.
dat fortiter uulnera quæ purgari opus habent. Sed & alfos, cum aceto trita et illita tollit. Folia autem eius uulneribus et plagis habent decenter exerceri.

De Dryo. CAP. XCVIII.

DRYOS, Robur. Dryus roboris arbor, totam in se stipticam habet uirtutem: sed amplius interior cortex ipsius, quæ pars glandem tegit subtilior. Hęc ergo ad fluxum sanguinis mulierum, et ad eos qui sanguinem expuunt, et ad dysentericos, et ad reuma uentris diuturnum utilis est. Et probatur fortior esse et stipticior succus et primus esse roboris. Igitur si ut cataplasma folia imponant̄ circa locum, in omnibus incisuris plagas recentes glutinant.

De Euisco. CAP. XCIX.

EVISCVS est quam græci Althæam appellantt. Est enim Malua syluatica, diaphoretica, calastica, ad flegmones mitigatiua, & digestoria ad omnia fimata indigesta. Radix autem eius, & semen simul omnia iuuant. Sunt enim & liptomera, et desiccatiuam possident uirtutem

ut & alsos tollant. Semen autem eius in renibus lapides rumpit, & proijcit. Radices uero eius si decoquantur in aqua, & potui dentur, ad dysentericos, & dyarriam patientes, & ad sanguinem reijcientes datæ, multum iuuant: habentes in se quandam stipticam uirtutem. Cicatrisant aũt chironia ulcera, cum melle tritæ his qui mollibus sunt carnibus, id est, pueris, mulieribus, & eunuchis. A

De Elea. CAP. C.

ELEAS, id est, Olea arbor. tales sunt uero teneræ oliuæ. Cymæ tantum participant frigore, quantum et stipticæ sunt. Fructus aũt eius maturus calidus est mediocriter: crudus aũt, stipticior & frigidior est.

De Eleo. CAP. CI.

ELEON, id est, oleum ex oliuis factum, humectat mediocriter: calefacit quod ex maturis fit oliuis, & dulce dicĩ oleum. Quod aũt de semicrudis oliuis fit oleum, quod græci Omoteribos uocant, hoc condensat cutem: & quantum stipticum est, intantum & frigidum est. Vetus autem oleum, quod ex dulci inueterauerit, calidius est, & diaphoreticoteron. Quod autem de omoteribos oleum fuerit inueteratum, admittit perfectius stipticam uirtutem, & simile fit illi. Hoc ipsum tenue est, q̃d bonum, pellucidum est, quod penetrat amplius cutem.

De Elleboro. CAP. CII.

ELLEBORVS uterq; proiectorias simul & calidas habet uirtutes: propter quod & alsos, & scabies, & lepras, & impetigines sanat: callositatem in duas, aut tres partes fissus, & impositus aufert. Et ad dentium dolores facit, cum aceto coctus singulus: exinde in parte ipsa in ore tentus aufert dolorem, calefaciendo, & desiccando. B

Ad dentes.

De Elxine. CAP. CIII.

ELXINE, id est, Artraginis, Alij Perdiciadon, Romani uero Paritariam, alij Vitraginum uocant: uirtute est proiectoria, cum humectatione subfrigida. Propterea sanat omnes inflammationes in initio, & in augmento imposita, usq; ad statum, & maxime qm̃ calidæ sunt, ut cataplasma impositum. Succus autem cum oleo roseo mixtus, ad aurium dolores, qui cum inflammatione sunt, facit mediocriter.

De Elino. CAP. CIIII.

ELINVS, seu Meline, desiccatiua uirtute est. Reprimit igitur reumata uentris. Quod si extrinsecus ut cataplasma imponatur, desiccat & infrigidat.

De Erebintho. CAP. CV.

EREBINTHVS dicitur Cicer. Hoc lactis & sementis generat multum. Producit autẽ & menstrua. Est autem & genus quod uocatur græce Crios, hoc est, latine Cicer arietinum: hoc ab omni cicere plus diureticum est. Cuius decoctio ex aqua, lapides rumpit in renibus;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C & maxime qui nigri. Aliud uero genus ciceris, quod uocatur Orobus, uirtute stipticum est. calidum est em, & mediocriter humidum. Participant aliquantũ et amaritudinẽ: propter quod et splen, & epar, et renes purgant, & scabies & impetigines sanant, & parotidas, & testiculos de his induratos: diaphoresin, & mala uulnera sanant cum melle imposita.

De Erpelione. CAP. CVI.

ERPELION, quod Romani Cicer erraticum uocant, calida in tantum est, ut menstrua & urinas moueat.

De Eria. CAP. CVII.

ERIA. Græci eam uocant Lanam. Lana igitur cum succo suo, id est, cum lana succida imposita, rupta et cõtrita loca iuuat in embrocis adhibita. Lauata autem, & usta lana munda, uirtutem habet acrem & calidam: simul extenuatoria est, ita, ut infusas carnes in uulneribus desiccet uelociter. Vstulatur aũt quemadmodũ & alia plurima in olla rudi impleta, cooperculo supposito, foramina plurima habente: itaq; utunt.

De Eupatorio. CAP. CVIII.

EVPATORIVM herba extenuatoria, uel amputatoria est, uirtute proiectoria, absq; calore manifesto. Vnde infraxin epatis, D id est, constipationem in eo factam purgat. Participat autem & stipticã paruam partem, per quam corroborat uiscera, & maxime epar.

De Euforbio. CAP. CIX.

EVFORBIVM causticum est, & liptomere uirtute.

De Echnide. CAP. CX.

ECHNIS, de serpentibus dicitur. Carnes ergo Echnidis, id est, serpentum condiuntur, sicut anguillæ, oleo & sale, & aneto, & porro, & aqua mediocriter. Quæ commixta si comedantur, omne purgant corpus: siccant ita, ut elephantiasos sanent. Et quia aliqui ex manducantibus accendunt siti nimia: ideo tales serpentes fugere oportet eos, qui se cos maritima loca ex salsamentis nutriuntur. quia salsas habent carnes, et uocantur Dipsaci. Est ergo caro serpentium desiccatiua nimium, & diaphoretica uirtute, cum calefactione mediocri. Propterea euacuat de corporibus superfluos humores corruptos, et de ipsa cute aufert, & proijcit quemadmodũ quasdam squamulas, quib. melancholici & spissi humores sunt generati, ex quibus scabies, & lepræ, elephantiæq; efficiuntur.

Caro serpentum.

De Faco. CAP. CXI.

FACVS, id est, Lenticula, stiptica quidem non fortiter, sicca autem & calida, & humida in medio consistit, sicca autem nimis. Vnde ipsorum qui sicci sunt natura constringit uentrem: aqua uero in qua cocta est, prouocat uentrem. Facus autem, uel Lenticula quæ in stagno super aquam est, humida est nimis, & frigida temperantia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Finico. CAP. CXII.

FINICOS, Dactylos dicunt. Dactyli ergo dulces, non modicum participant calore. Non solũ enim extrinsecus impositi corroborant & desiccant, uerum etiam et conducunt, & obdurant, & condensant, quæ ijs opus habent.

De Ficu. CAP. CXIII.

FICVS humida adhuc & uiridis, leuata de mari, satis infrigidat & desiccat. habet etenim aliquam stipticam mediocritatem.

De Gala. CAP. CXIIII.

GALAM græci Lac dicunt. Est autem acida multum, et contra acres & mordicantes reumatismos aptissima, et ad nutriendum magnifica: & maxime quando continetur in ea calida uirtus, id est, mox ut mulgetur, de præsenti accipiatur. Et magis mulierum lac quæ fuerit mediæ ætatis, et bene, uel bonis cibis nutrita. Post hæc scrofinum, aut caprinum, aut equinum, aut uaccinum, aut asininum. Omne lac ad oculorum reumata acre expedit, et ad hyposagmata, et ad hypopia. Etenim si extrinsecus apponatur cum oleo roseo, et oui uitello, somnum facit, et inflãmationes mitigat. Muliebre lac recens mox mulgetur, injcitur intra matricem ulceratam, et ad omnes inflammationes. Qui paragorizare opus habet, adhibetur.

B

De Geresere. CAP. CXV.

GERESERES purgatoriam habet uirtutẽ, et ducit per uentrem humores. Per clisterem injcitur: mordicationem in intestinis facit ex acredine: et ulceratis locis altera adhibetur cura. Habentibus delauat dysenterias, et in omni uentre acredinis reuma consistens, prius cocta cum ignitis lapidibus, et sic data, ita ut omnis ex ea consumatur subtilitas. Si quis etiam cum laminis ferreis decoquat, meliori efficitur uirtute.

Ad dysenteriam.

γῆ πάσα

De Gepasa. CAP. CXVI.

GEPASA, id est, Terra omnis, græci Terram dicunt, disiccatiuam habet uirtutem: et quando pura, aut igni de furno ignita sine commixtionis substantia, sine mordicatione desiccat. Consentit eñ his, si lauata fuerit ea quę ab operarijs colligitur terra, et lippara et mollis.

Omnis terra utilis in curatione est omnib. quos desiccare opus est. Vnde ea quæ in Alexandria, uel in Aegypto est, hydropicos, et spleneticos iuuat. Aliquos usos fuisse Aegyptios dicunt terra ad liniendũ loca ipsa quæ dura et tumida sunt. Et secundum ipsum modum, antiquas inflammationes, et extorsiones tumorum factas iuuat, multo luto ex ea facto. Aliquos scio et homorrhoidas sanguinis fluentes, dũ euacuarent, de præsenti fuisse liberatos. Alios uero diuturnos dolores habentes, luto hoc inlito perfectius fuisse sanatos. Lemnia aũt terra, ex alia humoris specie resoluta, utilissima fit ad uulnerum glutinationem, et diuturna

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

uulnera, et quæ uix cicatrizantur, et quæ mala sunt, et quæ uix sanantur, optime facit. Terra aūt quæ Gissanea uocatur, et magis quæ Samia dicitur, utilius facit ad eos qui sanguinem expuunt, uel uomunt, sic datæ quemadmodū et Lemnia. Iuuant etiam fluxum sanguinis ex matrice, si dentur, et ad dysentericos, & ad ulcerationes, præsertim si absq; putredine sunt. Samia aūt terra mitigat inflāmationes, maxime in mammillis generatas mulierū, et in testiculis uirorū, et in omnibus uenenosis locis. Oportet autē eam soluere cum aqua, et sic postea admiscere oleum roseū tantum quantū nō permittat medicamen siccari. magnificū em̄ est. Hoc modo cōfecta, ubi mediocriter infrigidare uolumus ad mitigandum dolores, uidetur samia terra esse utilis. Chia autem est terra alba. Eam aliquæ mulieres ad faciem illuminandam inducunt.

De Gigarta. CAP. CXVII.

GIGARTA dicitur semen uuæ: desiccat quidem abundanter, frigida mediocriter. Stiptica aūt nimium est. Propterea omnibus passionibus uentris commoda, fluxum quoq; multum iuuat.

De Gleuco. CAP. CXVIII.

GLEVCON, id est, Muscum, frigida et stiptica est uirtute manifeste. Herisypelas curat quæ non sunt multum fortes.

De Gligonio. CAP. CXIX.

GLIGONION quod Pulegium dicunt, calefacit quidē, sed extenuat multum. E thorace et pulmonibus humores pingues et uiscosos facile per os spuere facit, et mulierum menstrua extrahit.

De Gliciryza. CAP. CXX.

GLICIRYZAE succus, asperos, efferosq; humores reddere solet. Nō in arteriā solum traīcitur, sed et scabiosam uesicam sanat. Et ergo omnis temperantia eius tepida, et ideo humida, et sitim amputat.

De Gleuci. CAP. CXXI.

GLEVCIS idem quæ et Peonia. Radix eius menstrua mouet multū. Cum amygdalis uero in mulsa potata, purgat epar constipatum, et renes. Et quia stiptica est, reuma uentris retinet, cum uino austero cocta, et potata. Hæc aūt herba desiccatiua uirtute est fortiter, ita ut suspensa pueris ad collum radix eius, epilepticos sanet. est enim uirtus eius liptomeris, et desiccatiua: calida autem non manifeste.

De Gonnilido. CAP. CXXII.

GONNILIDOS, id est, Rapa. Semen eius libidinem excitat, inflammationes mouendo. Radix uero eius, id est, rapæ, infanti semen generat.

De Gypso. CAP. CXXIII.

GYPSVS desiccatiuus est, et emplausticus uirtute. Virtus eius emplausticen non solum habet, sed et liptomeristera, et desicca-

tiua efficitur, et reprimit, maxime quando cum pusca teritur. A

De Galbano. CAP. CXXIIII.

GALBANVM malactica est, & diaphorerica uirtute: desiccat autem nimis, & calefacit fortiter.

De Gemi. CAP. CXXV.

GEMI, id est, fermentum, liptomeris est, & mediocriter calefacit: propterea igitur sine mordicatione, et sine molestia iuuat, extrahit de profundo, & digerit.

De Hydiosmo. CAP. CXXVI.

HYDIOSMON, id est, Menta. Calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidior est. Ad libidinem excitandã mediocris est. Habet autem in se aliquam amaritudinem, per quã lumbricos occidit potata. Est etiam & stiptica: propter quod cum pusca potata, recentis sanguinis sputum reprimit. Et liptomeris est substantia plus quam aliæ species.

Ad lumbricos.

De Hirigeronto. CAP. CXXVII.

HIRIGERONTVS, qui & latine Senetion dicitur. Folia eius uirtute sunt frigida, cum floribus suis. Cataplasma cum uino dulci confectum, et impositum, inflãmationes tollit: et in ano factas inflammationes. Similiter autem cum manna plagas sanat, ac ueruorũ incisiones. Et si cum aceto fiat cataplasma, similiter operat̃, nam ipsa herba potui data, suffocationem facit. B

De Hyringio. CAP. CXXVIII.

HYRINGIVS calida est natura. Propterea mẽstrua educit, & urinas prouocat, & scrophas, & uentositates soluit. Epaticos, & a serpentibus percussos, & uenenum accæptum iuuat, cum uino potui data.

De Hera. CAP. CXXIX.

HERA, id est, Loliũ herba siccat, calefacit: & actiua est, ita ut proxima sit herios acredini, non est autem sicut illa liptomeris. In tertio gradu ponitur calor ipsius: in quarto gradu siccitas eius.

De Hippure. CAP. CXXX.

HIPPVRIS, id est, Cauda caballina, stipticam habet uirtutẽ, & cum amaritudine qualitatẽ, & ideo desiccatiua fortiter, simul & sine mordicatione. Plagis etiã magnis si cataplasma ex ea imponit̃, glutinat. Neruos incisos, & introcellicos iuuat. Sed & ad eos qui sanguinem uomunt, ad sanguinis fluxum mulierum, & maxime qui rubrũ sanguinem infundunt, & adhuc etiam ad dysentericos, & ad omne reũma uentris fortissimum est adiutorium, herba ipsa potata cum aqua, aut cum uino. Succus autem herbę huius pręsentaneo remedio, sanguinis

Nota.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C fluxum de naribus iuuat. Sed & uentris fluxum constringit, cum uino austero potatus.i.stiptico. Febrientibus uero cũ aqua dandus est.

De Ixo. CAP. CXXXI.

IXOS, id est, Euiscus, putridos de profundo extrahit uehementer humores, non subtiles tantum, sed & pingues: & eos effundit, & digerit. Est autẽ non mox calefaciens medicamen, sed et tempore opus habens diuturno, quemadmodum et Tapsia.

De Iu. CAP. CXXXII.

IV, ID EST, Viola. Folia eius aquosa, & subfrigida sunt substantia: & propterea & per se, & cum alfita cataplasma impositũ, calidas inflammationes mitigat.

De Iuscalco. CAP. CXXXIII.

IVSCALCVM, quod Squamam æris adpellamus, aerem in se habet, et diaphoreticam, & purgatiuam uirtutẽ absq; mordicatione.

De Isatide. CAP. CXXXIIII.

ISATIS domestica, est qua in tincturis utunt̃, & uocant eam herbam uitri, desiccatiuam habet nimium uirtutem, non tñ mordicantẽ.

Vitrũ

Ad uulnera. Est autem amara, simul est stiptica. Hæc ergo grauida uulnera in fortissimo corpore glutinat: & in musculis capitis facta si sint, sanguinis fluxum iuuat mirabiliter. Cataplasma superpositum, inflatos tumores ualde fortiter desiccat, & digerit, & reprimit. Et ad omnia maliciosa uulnera mirabiliter ualet et sanat.

D

De Itea. CAP. CXXXV.

ITEAS, Salix arbor dicitur. Cuius folijs utuntur medici ad uulnera cruenta, ut glutinentur. Est autem ipsa, et flos eius sine mordicatione, desiccatiua uero, & modice stiptica. Interdum etiã & succus ex ea factus, desiccatiuus est, similiter ad multa utilissimus. Sed & cortex arboris ipsius similis, præter desiccationem. Quem si intercidas, & cinerem ipsius cum aceto inducas, tollit callos pedũ impositus, & alfos. Simul et uerrucis imposita, tollit et emundat loca e, xpertum est.

De Lapatio. CAP. CXXXVI.

LAPATIVM diaphoreticam habet mediocriter uirtutem. Oxylapatium autem & diaphoretica est uirtute, & participat reprimentis uirtutem. Vtriusq; autem semen habet in se manifestam stipticam uirtutem, ita ut dysenterias, & diarriam sanet, et maxime si oxylapatium fuerit.

De Leucoio. CAP. CXXXVII.

LEVCOIOS, id est, Viola alba, tota herba proiectoriam et extenuatoriam habet uirtutem. Adhuc autem & magis participat

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

flos de ea, et ſiccior eſt magis: ita, ut decoctio eius prouocet menſtrua, & A
poſt partum ſi decedant ſecundinas educit. Aut ſi in utero pecus mortuũ ſit, expellit. Sed & uiuum corrumpit & educit. Iſtius ergo decoctio in matrice flegmones ſanat, ſi ex ea fomentetur, & maxime hijs quæ fortes ſunt adhibita. Semen eius, ſi potui dentur 3. ij. uel in peſſario imponaт, menſtrua mouet, pecus occidit, & mortuum extrahit.

De Libani thure. CAP. CXXXVIII.

LIBANI thus, calefacit quidem multum, deſiccat autem mediocriter: habet autem & ſubſtipticam modicam qualitatem, & magis quod album eſt. Cortex autem eius ſtipticam manifeſte poſſidet uirtutem: propter quod deſiccat fortiter. Eſt autem & pacimeris, minus participans acredinem.

De Libanotide. CAP. CXXXIX.

LIBANOTIDIS tria ſunt genera. Romanis Roſmarinus, et ſemen eius cacri dicitur, ſimiliter habens uirtutẽ malacticam. Cuius ſuccus, ſeu de radicibus, ſeu de folijs eius cum melle mixtus, caligines oculorum quæ de pinguibus humoribus fiunt, ſanant. Ad oculos caligantes.

De lapide Hæmatite. CAP. CXL.

LITHOS Hæmatites inquantum frigus participat, in tantum & ſtipticus eſt. Solo ergo uſi eo ſumus ad aſperas factas palpebras. B
Quod ſi ſimul & inflammatio in oculis fuerit facta, cum oui albore in cote reſoluimus, et ungimus: aut cum fœnugræci ſucco. Si autem ſine inflammatione oculorum aſperitas fuerit palpebrarum, cum aqua reſoluta cum ſpatomeli inungitur, uel infunditur. Quod ſi fuerit uirtute medicaminis qui curatur ſpiſſus factus, inungis, & adhuc melius magis operatur: et poſtea ex eo pinguorem inungis leniter: aut retorques palpebras, & ſic illinis. Ipſum autem lapidem ſimul cum aqua in cote ocularia fricatum, das qui ſanguinem expuunt bibere, ſatis iuuat. Et omne ulcus ſuperillitus ſanat. Puluis autem ex eo ſubtiliter tritus, reprimit ſuperereſcentes uulnera carnes. Secundum hæc & in oculis uulnera cicatrizat ſolus ipſe incimatizatus, ut ſupra, cum cote in aqua reſolutus: aut certe cum ſpatomeli inunctus.

DE LAPIDIBVS QVI IN SPONGIA INVENIVNTVR. CAP. CXLI.

LAPIDES qui in ſpongia inueniuntur, proiectoria uirtute ſunt, ut etiam in ueſica lapides rumpant & proijciant.

De Lithargyro. CAP. CXLII.

LITHARGYRVM, quemadmodũ & omnia metallica, quæ in terris creſcunt, lapidoſum eſt, ſed mediocriter, & ſcd'm alteras

C qualitates uirtutis. Media ergo est uirtute, neq; infrigidãs manifeste, neq; calefaciens: & proiectoriam et stipticam uirtutem participat medioc iter. Propter quod & ipso utimur, admiscentes quæ forti sunt uirtute, mordicantia, & stiptica.

De Lini semine. CAP. CXLIII.

LINI semen calefacit quidẽ mediocriter, humectatione autem & siccitate melius est.

De Litro. CAP. CXLIIII.

LITRON, quod & Nitrum, desiccat, & diaphoresin facit: & si intra corpus per os accipiat, minutat & extenuat pingues humores & glutiuosos: plus magis ab affronitro siccitate existens utile: sed est cacostomaticum, & ideo magis est nitro amputatorium. quia contra fungos usus est eo aliquis rusticus, & probauit, & mox sanus factus est. Nitro autem usto, & non usto nos usi sumus.

De Lice. CAP. CXLV.

LICEN, quod in petris est, proiectoriam simul & mediocriter infrigidantẽ, stipticamq; habet uirtutẽ, & siccam. Nihil est ergo mirandum, quod aflegmaton sit.

D

De Loto. CAP. CXLVI.

LOTOS domestica, quam Trifoliũ nominant, stiptica est mediocriter uirtute, & desiccatiua, media secundum calefactionem & infrigidationem.

De Loto arbore. CAP. CXLVII.

LOTOS est quædam arbor, quam caligarij Rorem marinũ uocant: stiptica quidem est mediocriter. Est autem liptomeris, et desiccatiua. Semen autem eius uellitur maturum ab ipso ligno. Ad fluxũ sanguinis mulie. ũ, ad dysentericos, & cæliacos decocta in aqua, aut in uino ubi usus exigit, non solũ ad inijciendũ, sed & potui data sanat. Nam & cadentes capillos proijcit, si ex eo lauas.

Ad menstrua & dysenteriã.

De Licio. CAP. CXLVIII.

LICIUM desiccatiua est uirtute, et alijs generibus duobus cocta contraria est composita. Vna quidem pars liptomeris est, & diaphoretica uirtute, & calida fortiter. Alia autem terrestrem, frigidam modicum habet, & stipticam uirtutem: propter quod ad diaphoresin faciendam utendum est hoc medicamine, ut proijciat, aut purget. Datur aũt cæliacis, & dysentericis, & ad fluxum sanguinis mulierũ. Vtimur autẽ eo ad oppopia, & ani oris inflammationes, & ad ulcera, et ad herpetas, et putrida ulcera, & ad maliciosa uulnera, & ad aures purulentas, & ad paratrimata, & paronitia, id est, in digitis urbicalos. Indicũ autem liciũ fortius est omnibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Malaci. CAP. CXLIX. A

MALACIS, id est, syluatica Malua, diaphoreticam modice participat uirtutem. Hortulana uero imbecillior est. Semẽ aũt eius intantum fortius est, inquantum & siccius. Anadendron autem malacis, id est, quę in arboribus crescit, quam Euiscum uocamus, ipsius etiã genus est, sed diaphoreticatera est plus ab istis.

De Mandragora. CAP. CL.

MANDRAGORA infrigidat quidem fortiter, participat autem & caloris aliquid. Mala autem eius humida sunt: unde et somnum ministrant. Radicis autem eius cortex fortiter desiccat. Interiora autem imbecilliora sunt.

De Maratro. CAP. CLI.

MARATRON, id est, Feniculum, calefacit quidem manifeste, desiccat autem mediocriter: propterea & lac generat, & urinas prouocat, & menstrua educit.

De Mastice. CAP. CLII.

MASTIX contrarie sibi est composita. Eius uirtus stiptica est, & malactica: & stomacho, uentri, intestinis, & epatis inflammationibus expediens est, calefaciendi uirtute.

De Melantio. CAP. CLIII.

MELANTION, id est, Gith, calefacit quidem, & desiccat uehementer. Liptomeris est: quod & catarros sanat calefaciendo. B In lintheo ligatus puluis, & naribus applicitus, ut frequenter odoret, inflationes tollit patientibus. Occidit autem lumbricos comestus: sed & extrinsecus uentri appositus, similiter operatur. Lepras autem, & hylas, & myrmetias amputat, & menstrua educit, et pingues humores, et glutinosos constipat. Ad lumbricos.

De Melle. CAP. CLIIII.

MEL calefacit, et desiccat abundanter. Est ei una et maxima uirtus proiectoria. Coctum autem minus est acre, et repticum, id est, proiectorium: unde et saniosa uulnera glutinat.

De Meliloto. CAP. CLV.

MELILOTVM mixta est uirtute. Habet enim aliquid in se digestorium, et diaphoreticum, et multa est in ea caloris substantia quam frigdoris.

De Mespilis. CAP. CLVI.

MESPILA multum frigida sunt, et comesta uix egeruntur, et uentres constringunt.

De Miconio. CAP. CLVII.

MICONIVM, id est, Papauer, omnino satis est frigida uirtute. Habet aũt semen album: hoc utiq; in panem superspargunt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C & cum melle infundentes, digitis manducant. Flores autem eius frigidiores suis sementibus sunt, ita, ut non aliquis solis utatur sine molestia, quemadmodum hortensibus.

De Melia. CAP. CLVIII.

MELIAS, id est, Persicus. Folia eius, & cymæ amaram possident qualitatem. Propter quod & lumbricos occidunt, trita, & in umbilico posita. Totum diaphoreticum est medicamen. Poma autem eius humida sunt, & frigida.

Ad lumbricos.

De Mela. CAP. CLIX.

MELA calefaciunt quidem, sed nõ nimis: desiccant aũt abundanter: propterea urinam mouent, & menstrua. Cephalargicos, & inflammationes facit.

De Melipolo. CAP. CLX.

MELIPOLVS, id est, Plumbũ, humectationem habet multã, subfrigidam. Si ergo aliquis plumbeum mortarium cum tritorio suo faciat, & mittat in illud oleum omphacinũ, aut oleum roseum, aut aquam, aut aliquam aliam humidam speciem, multo melius est medicamen. Sed stipticus herbarum succus fiet, qualia sunt spuma, cotilidon, intyba, lactucæ, psilium, & omphacus. Quod si uis ut multum colligat de plumbi materia: contra ignem, aut solem ardentem teris. Facit autẽ

D hoc medicamen ad ani ulcera, aut ilij uitia ex inflammatione facta, & inflammationes ueretri, et testiculos, cum ulceribus pectoris, uel mammillarum, inguinum, & omnibus articulosis uulneribus, seu ulceribus malignis, ita, ut ad carcinomata mirabiliter operetur. Lamina plumbi facta, & bene superposita super ganglia, perfectius sanat.

Plumbi medicamen.

De Moro. CAP. CLXI.

MORVS arbor est. Mora matura deducunt uentrem, immatura uero constringunt multum: ita, ut ad dysentericos, & cœliacos expediant, si siccata, & contusa, & cibis si fuerint ministrata. Cortex autem ex radicibus ipsius arboris, purgatoriam participat uirtutem. cum quadam amaritudine: ut etiam latos lumbricos data occidat in potione.

De Medulla. CAP. CLXII.

MEDVLLA malacticam habet uirtutem. Facit aũt & duris, & scirominis corporibus. Vtilior aũt probatur esse omnibus medullis, ceruina. Secunda uero de bubus iuuenibus. De thauris & hircis acrior est, desiccatiua, ut possit dissoluere duricias scirodis.

De Myrsina. CAP. CLXIII.

MYRSINON, id est, Myrtus, cõtraria sibi constat esse substantia. Dominatur autem in ea terrestris frigor. Habet autem extenuatoriam calefactionẽ: unde fortiter desiccat. Sunt aũt folia, & semẽ, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

cymę ipsius, uel succi non multum aliquid differentes ab stiptica substan tia. Faciunt ex ea trocis. terentes cum uino. Sunt autem & sicca folia uiridibus sicciora. A

De Melanteria. CAP. CLXIIII.

MELANTERIA proxima uirtute est ad glutinandas plagas ma iores, aut si etiam in musculis tendones incidantur. Habet etiam aliquã proiectoriam & tractoriam uirtutem.

De Nardostatio. CAP. CLXV.

NARDOSTATIVS, id est, Spica nardi, calefacit mediocri ter, desiccat aũt sufficienter. Composita est igitur ex stiptica suf ficiente substantia, & acredine. Calorem non multũ, sub aliqua modica amaritudine habet in se. Rationabiliter ergo ad epar, & stomachum expedit, potata, & extrinsecus apposita. Sed & urinas, & mordicationes sanat stomachi: & uentris reuma desiccat, & adhuc capitis & thoracis. Melior est autem qui Nardus indicus appellatur.

Ad Epar, Stomachum.

De Nymphæa. CAP. CLXVI.

NYMPHEAE radix, & semen uirtutem habent desiccatiuam sine mordicatione. Reprimit enim et uentris reuma. Semen uero eius potatum, reprimit seminis fluxum. Iuuat etiam et dysenteri cos. Quæ autem albam habet radicem, fortior est uirtute. Potatur aũt cum uino nigro, stiptico. Participat aũt aliquantum proijcientem uir tutem, ita ut alsos sanet, infusa aqua: alopitias autem cum pice liquida. B

De Oxo. CAP. CLXVII.

OXOS, id est, Acetum, mixtæ substantiæ est, frigidæ, et calidæ: utraqꝫ liptomeris. Obtinetur aũt calor a frigore. Desiccatiuum autem est nimium, quando fortiter acre est acetum.

De Oxyacantho. CAP. CLXVIII.

OXYACANTHVS, id est, Carpus, commixtus, aut potatus, utilissimus est ad omnem uentris fluxum.

Ventris fluxum.

De Opopanace CAP. CLXIX.

OPOPANAX malaxat, digerit, et calefacit nimium, desiccat quoqꝫ uehementer.

De Opio. CAP. CLXX.

OPIVM cyrenaicum est omnibus calidius et subtiliatius, et pro pterea diaphoreticum. Nam alia. s. Indicum, ex Syriacum, sunt calida multum, et per pneumatica.

De Origano. CAP. CLXXI.

ORIGANA omnia amputatoria, et extenuatoria, et calefacto ria, et desiccatoria nimium uirtute sunt. Tragoriganum autem participat et stipticam uirtutem.

De Orobo. CAP. CLXXII.

OROBVS desiccat quidem abundanter; calefacit aũt mediocriter,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C & incidit, et proijcit, et adaperit. Amplius enim acceptus, sanguinem per urinam deducit.

De Ostreis. CAP. CLXXIII.

OSTREAE, uariæ sunt, et Ostreorum testæ. Ostreæ autem ustæ, desiccatiua sunt uirtute. Sed et ostreorum testæ ustæ simili sunt uirtute. Ego aũt usus sum ad reumaticos, et diuturna, ac quæ difficile carnantur uulnera, et quæ caua et fungiosa sunt, et profunda in alto. Apponis extrinsecus cum ueteri adipe porcino, et similiter quæ carnem nutriũt. Huic similis est scincus, proiectoriam habens uirtutem. Addas substantiã quidẽ quæ est aspera, qualis pumex est. In tali ergo usu nõ satis teri necesse est. Ipsa aũt usta, uulnerib. maliciosis superaspergitur diligenter trita, et eas quę in uulnere crescũt carnes reprimit. Cum sapa autẽ hæc oĩa usta et mixta facit. Is puluis ustus nimium ad dentes utilissimus est, ita ut infusiones gingiuarũ desiccet et sedet. Putrida uulnera curat.

De Oo. CAP. CLXXIIII.

OON, id est, ouum. Albumine ex eo quod est tenue, ad oculos utimur: sine mordicatione est medicamen nobile. Est autem recens temperantia frigida modice. Vtendum est aũt hoc non solum ad oculos, sed et in alijs omnibus, ubi sine mordicatiõe opus est medicamine. ut est in ano, in ueretro ulceratis, et ad maliciosa omnia uulnera. Est aũt et
D uitellus ouorum sine mordicatione elixus, aut assus. Toto aũt utimur, admixto oleo roseo, ad palpebras, et aures, et ad mãmillas inflatas, et quęcunq; percussa sunt loca: aut cum alio modo fiunt flegmones in neruosis locis, qualia sunt cubitus, uel circa digitos tenontes: ad articulos in pedibus et manibus: et ad usturas, confestim crudus superpositus utilissimus est. Siue ergo cum lana molli ponatur albumen, aut solum, siue cum uitello, mixto albumine infusas lanas, uel intinctas adhibeas, etenim infrigidat mediocriter, & sine mordicatione desiccat.

De Paliuro. CAP. CLXXV.

PALIVRVM, alij succum Paliuri, alij Cicer doronicum uocant. Folia eius, et radix stiptica sunt uirtute, ita ut fluentem stringant uentrem. Diaphoreticam aũt intantũ participat uirtutem, ut in uesica lapides constringat, et ex thorace & pulmonibus sputamina educat.

De Pentaphyllo. CAP. CLXXVI.

PENTAPHYLLON, Quinq;foliũ dicitur. Radix eius calida quidem abundanter est, minus autem acris: propter quod utilissima.

De Pipere. CAP. CLXXVII.

PIPER quod initio emergit, florescit. Piper longum dicitur eo, ꝙ humidius. Quod autem non permaturum colligitur, album piper uocatur. Id uero quod maturum colligitur, piper nigrum uocatur. Nigrum piper albo acrius est. Istud enim uelut assatum est ad solem, & exiccatum. Ambo fortiter calefaciunt, & desiccant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Petroselino. CAP. CLXXVIII.

PETROSELINVM. Semen eius acre cũ amaritudine est: propterea & menstrua mouet, & urinam prouocat abundanter. Est enĩ & aschmon. i. inflationes minuit, calefaciẽdo & desicãcdo fortiter. A Ad menstrua & urinam.

De Pegano. CAP. CLXXIX.

PEGANON, Ruta dicitur. Sed ruta syluestris fortiter calefacit, & extenuat, & diaphoresin facit: & desiccat plus quã domestica. Est autem non acris solũ, sed & amara. Exteuuat, & digerit pingues humores, et glutinosos, & per urinam euacuat. Est autem & non inflans, et extenuans: ideoq; et ad inflationes expediens est: et libidinem infrænat et reprimit, et consumit semen et desiccat fortiter.

De Pessa. CAP. CLXXX.

PESSA, id est, Pix sicca, calefacit. Humida autem pix, id est, liquida, calorem habet, et aliquantulum liptomeris est. Et propterea asthmaticos, & empyicos iuuat, uno cocleari cum mellis cyatho uno mixta, & sic data. Sed & proiectoriam habet aliquam uirtutem, & digestoriam, et diaphoreticam. Hæc ergo propterea et unguium scabiem excorticat, mixta ceræ: & impetigines expurgat, & digerit duros & indigestos humores, superposita. Fortior est in omnibus liquida pix.

De Pini filio. CAP. CLXXXI.

PINI filius, id est, Pini cortex. Pitius dicitur arbor, filius uero cortex. Pini ergo cortex abundantius habet in se stipticam uirtutem: ut in patina siccatus, cataplasma sit: impositusq; sanat magnifice. Et uentrẽ constringit potui datus: & usturas in cicatricẽ ducit. Picę autem cortex tollitur similiter, & ipse mediocris est secundum uirtutem. In folijs aũt ambarũ arborum uirtus est glutinatoria plagarum. Si autẽ ex tęda usta sub testa, & de fumo ipso attramentum collectum reponatur: ex puluere ipso tangantur palpebrę, in quibus pili non sunt, uel medisis angulorum, qui commixtus est angulis, uel scabies; et lachrymantibus oculis est utilissimus. B

De Platano. CAP. CLXXXII.

PLATANVS arbor est humida & frigida substantia: & propterea folia eius uiridia trita, et ut cataplasma imposita, in geniculis inflammationes iuuant. Cortex autem eius, & pilæ ipsius cum sepo, aut adipe usta, ulcera sanat.

De Pomfilice. CAP. CLXXXIII.

POMFILIX si lauata fuerit, pene omnibus prima est ad ea quæ siccanda sunt uulnera. Vnde ad carcinomata ulcera est ultilissima, & ad omnia ulcera pessima.

De Prasso. CAP. CLXXXIIII.

PRASSON, id est, Porrus, calefacit & desiccat ualde. Epar &

C splen adaperit quæ sunt constipata, & thoracem & pulmones purgat, & mouet menstrua. Et cataplasma ex eo impositũ, proijcit, & digerit, & per nares ictericos purgat, & ad aurium dolores diuturnos facit.

De Propoleo. CAP. CLXXXV.

PROPOLEUS calefacit nimis. Reptica, & liptomeris est substantia.

De Pteleo. CAP. CLXXXVI.

PTELEVS, credo quia Vlmus sit. Folia eius recentes plagas glutinant. Stipticam & proiectoriam habet uirtutem. Cortex autem eius adhuc plus, ita ut & lepram sanet cum aceto. Sed & radices eius ipsam habent uirtutem, ut si ex decoctione eius fomententur, fracturas sanent.

De Ptereo. CAP. CLXXXVII.

Ad lumbricos. PTEREVS est, quam latini Filicem dicunt. Radix eius occidit latos lumbricos, si ℥. iiij. in mulsa bibãtur: & conceptus mulierum uiuos occidit, mortuos proijcere facit, tam mascula uirtus ei inest.

De Piretro. CAP. CLXXXVIII.

PIRETRI radix causticam habet uirtutem, pro qua re dentes ex dolore frigoris sanat. Et in typicis febribus quando rigores patiuntur, si cum allio trita fricetur, rigorem tollit: & membrorum stupo-

D rem tollit: ac paraliticos iuuat.

De Pane triticeo. CAP. CLXXXIX.

DE PANE triticeo cataplasma factũ, diaphoreticon est uirtute plus ꝙ triticum. Fermentum autem de passo sublatum, & factum, acedonica, epispastica, & diaphoretica est uirtute. Pyrus est Triticum. Extrinsecus adhibitum, mediocriter calefaeit: neq; enim humidare, neq; desiccare aperte solet. Habet autem aliquid in se glutinosum et inflacticium. Amilũ autem ex eo factum, frigidius est, & desiccatiuum:

Amili confectio. & ex eo quodammodo conficitur. Infundis triticum diebus tribus, ita ut per singulos dies mane et sero fiat, mutata aqua mũda donec perfundat: & cum bene fuerit infusum, sublata aqua triticum, manibus malaxas, & premis, succum eius ad solem siccas, & eo uteris.

De Pythia. CAP. CXC.

PYTHIA dicitur cõagulum. Omne cõagulũ acre est, & diaphoreticam, ac extenuantem habet uirtutem, & desiccatiuam. Lac igitur in uentre cõagulatum soluit: sed cõagulatum, uel congelatum sanguinem in uẽtre, uel in uesica, similter potata facit. Magis pene omnibus cõagulum, leporis etiam si fumigetur facit.

De Psimitio. CAP. CXCI.

PSIMITION emplastrum est, & infrigidat. Ficus autem frigidior est psimitio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Raphano. CAP. CXCII.

RAPHANVS calefacit nimis, & desiccat ualde. Semen eius plus est ab ipso operatiuum. Diaphoretica in his est uirtus, ita ut & hypopia, & omnes liuores tollat, si imponatur.

De Reupontico. CAP CXCIII.

REVPONTICVM, seu barbaricum, mixtam habet temperantiam. Habet enim in se quidem altius terrestrem frigdorẽ: simul etiam est ei calor. Participat autem & liptomeras. Spasamata ergo, & rigmata, & optemia iuuat, potatũ: & liuores, & impetigines sanat, cum aceto illinitum: & emptoicos, & cæliacos, & dysentericos iuuat.

Ad spasmũ.

De Resina. CAP. CXCIIII.

RESINA omnis desiccat & calefacit, ac diaphoretica est: alia quidem plus, alia autem minus. Præcidit autem merito omnes cinifes. Mastichen autem eam nominant propter hoc, quod media stiptica est, ut & stomachum, & uentrem, & epatis defectum sanet. Et flegmonas desiccat sine molestia. Aliquantum etiam acredinis habet, & pro hoc liptomeris est. Alias uero omnes terebinthina præcellit. Diaphoretica est, & magis plus domestica: ita ut proijciat, & scabiem sanet, & profundas plagas, & uulnera magis ab alijs repleat, & purget.

B

De Rosa. CAP. CXCV.

ROSA aquosa calore mixta est. Duę igitur in ea alterne qualitates sunt, stiptica, & amara. Flores autẽ rosæ magis sunt repticij manifeste. Et propter hoc desiccatiui sunt.

De Ripo. CAP. GXCVI.

RIPVS .i. sordes quę statuis tollitur. Diaphoreticus est, et malacticus, ut indigesta fimata digerat. De palestra autẽ ripus qui tollitur, optime sanat flegmonas. Mammillarum etiam ruborẽ extinguit, & quod supercurrit reprimit, & quod iam intus continet digerit.

Mammillas.

De Sandaraca. CAP. CXCVII.

SANDARACA caustica est uirtute, quemadmodum & arsenicum, & auripigmentũ. Merito ergo diaphoretica uirtus eius mixta est, reptica, & eadem proiectoria.

De Satyrione. CAP. CXCVIII.

SATYRION humida est, & calida temperantia: libidinem excitat, & maxime radix eius.

De Selino. CAP. CXCIX.

SELINON, Apium dicitur, intantum calidũ est, ut urinã & menstrua moueat, et inflationes stomachi tollat: & magis ipsa aqua sementis.

De Seri. CAP. CC.

SERIS, quæ dicit̃ Intyba, sicca & frigida est temperata mediocriter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Siseleo. CAP. CCI.

SIseleos.i. Sili. Semen eius calidũ est intantũ, ut ualde sit liptomeris, id est, extenuans humores: pro qua re epilepticos, & orthopnoicos iuuat.

De Sisamo. CAP. CCII.

SISAMVS emplasticus est, simul & malacticus, mediocriter calidus. Virtus autem eius, et oleum ex ipso factum, uel decoctio herbæ ipsius una est.

De Sici. CAP. CCIII.

SICIS, id est, Cucumis maturus, liptomeristera substantia est, & proiectoriam & amputatoriam habet uirtutem. Vnde et diuturnus est, & clarificat membra. Et magis si siccatum fuerit semen eius. Et radix desiccatiua est: quia non est humida natura, sed mediocriter siccatiua.

De Sitiagrio. CAP. CCIIII.

SITIAGRÍVM, & Cucumer syluaticus est: de cucumere illo fit Elaterium. Non minus radix, aut folia eius utilia sunt ad sanandum.

Elaterij uis. Elaterium enim menstrua prouocat, & partus corrumpit, adpositum. Optimum est autem & ictericis, in nare cum lacte inmissum. Sic etiam utentibus, & capitis dolores diuturnos sanat. De radice ipsius succus, uel folijs, imbecillior elaterio est. Radix autem eius reptica, diaphoretica, malactica uirtute est. Siccior autem in eo est cortex uirtute.

D

De Silfio. CAP. CCV.

SILFIVS calidissimus est: & non solum succus ipsius, sed & folia & fructus eius, et radix calefaciunt fortiter. Sunt enim inflatiuæ substantiæ omnia ista. Propter hoc indigestis, cocta & potata cum modico mellis, et urinas difficile facientibus subuenit. Succus autẽ eius cum lacte resolutus, et in aurẽ infusus, hemicraneon curat. Extrinsecus autem herba adposita, plus actiua est. Et maxime omnium opus ipsius elictica ualde habet uirtutem, & purgatiuã: propter prædictã eius temperantiã.

De Spongia. CAP. CCVI.

SPONGIA usta, acri & diaphoretica est uirtute. Facit ẽm ad sanguinis fluxum ex uulneribus, admixta aspalto sicco: quod si non adsit pix noua, spongia per seipsam manifeste desiccat. Si quis autem utatur ea super uulnera, ea sola cum aqua, aut pusca, aut uino, glutinat ea. Similiter autem cruentis medicamen subuenit.

De Spondilione. CAP. CCVII.

SPONDILIONIS semen acri uirtute est. Facit aũt ad stomachos, & ad epilepticos optimum medicamen est: iuuat & ictericos. Radix item eius similem habet uirtutem, & ad hæc omnia facit: ex syringia callositatẽ aufert. Oportet autem radere eam, & sic imponere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Stear. CAP. CCVIII.

STEAR, dicitur Adeps porcinus: propter hoc proximum est adiuuamen: quia de oleo malacticoteros est, & digestibilior. Propterea ad inflamationes in cataplasmate admixtus, expeditior est. Quibus aūt mordicationes in ano sunt, aut intestino coli, inijcimus caprinum magis adipem: propter quod densat facile pinguedine sua. Quod si nō fit propter caprinum, simili eo oleo utimur. Paragorizat mordicationes dysentericis, & tenasmon patientibus. Si autē in profundo sunt mordicationes ex tenui factę humore: adipem anserinum inijcimus, aut certe pullorum inijcimus adipes. Omnes ergo adipes uirtute sunt humida & calida: sed adeps porcinus mediocriter est calidus. Seuum thaurinum multum calidius et siccius est. Vitulinum uero minus calidum est thaurino. Hædorum uero, & caprarum, & hircorū post thaurorum calidiora & diaphoreticotera sunt. Leonis autem omnibus quadrupedibus calidius est, & liptomeristatos, & diaphoreticoteros. Adipum uis.

De Scandice. CAP. CCIX.

SCANDIX calefacit, & desiccat uehemencer, & diureticus est. Merito ergo, quod uiscidior & purgatior.

De Stella. CAP. CCX.

STELLA medicis amputatiua nimis est uirtute, non autem est fortiter calida. Melior est autem assa, aut elixata: resoluitur igitur fortis quæ in ipsa est uirtus.

B

De Scolimbo. CAP. CCXI.

SCOLIMBVS Cardo creticus, syluaticus. Radix eius calida est nimium, & abundantius educit urinas male olentes, si quis in uino eam coctam bibat. Et ubicunq; in corpore malus odor fuerit, sanat, sub ascellis sint, uel in alio quolibet membro.

De Scordion. CAP. CCXII.

SCORDION dicitur Albium, et ex diuersorum est uirtute compositum. Etenim amarum habet in se aliquantum, & stipticum, & acre. Purgat etiam simul, et calefacit uiscera: et mēstrua, et urinas mouet, et spasmata, et rigmata quæ cum infraxi fiunt iuuat. Et magna cruenta uuluera imposita ex uiridi allio, cataplasmate glutinat. Purgat etiam et sordida ulcera uulnerum: et ad cicatricem ducit maliciosa uulnera, siccus puluis superspарsus.

De Scorodone. CAP. CCXIII.

SCORODON calefacit et siccat fortiter, et sanguisugas proijcit, ut alio meliori nihil opus sit.

De Smyrna. CAP. CCXIIII.

SMYRNA, Myrrha dicitur. Calefacit multū, et siccat. Superspаrsa igitur super plagas in capite factas, glutinat, id est, unit, et sanat. Occidit autem et lumbricos, et pecus in uentre occidit, et educit mor-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C tuum. Habet enim in se proiectoriam uirtutem.

De Smyrnio. CAP. CCXV.

SMYRNION, id est, Olusatrum, ualde calidum et siccum est, ac diureticum: & menstrua educit.

De Siderite. CAP. CCXVI.

SIDERITIS, quæ & Myriophyllos, Iparinon, Romani uero Ferrariam uocant, diuturna, & quæ uix ad cacatricẽ ueniunt uulnera sanat.

De Stibio. CAP. CCXVII.

STIBII semen, & folia, stipticam habent uirtutem absq; mordicatione, & siccatiuam satis. Propter quod eius decoctiones dysentericis iniiciuntur: & de auribus manans pus sanat inmissa: et glutinaria est magis uulneribus cruentis. Vtiliter autem plagas glutinat, si cum uino coquatur nigro, austero, uel stiptico. Desiccat enim fortiter omnia quæ contra naturam sunt humida. Folia autem eius uiridia trita, & pro cataplasmate imposita, hæmorroidas reprimunt. Et ex percusso oculis incisiones factas, superposita iuuant.

De Storace. CAP. CCXVIII.

STORAX calefacit, malaxat, digerit: propter quod tussim, & catarrum, & corizas, & branchos iuuat. Menstrua extrahit potata.

De Sycaxira. CAP. CCXIX.

D SYCAXIRA, id est, Ficus sicca, calefacit mediocriter. Habet aũt et liptomeriam, et extenuandi, uel subtiliandi partem aliquam, ex quibus abundanter digestibilis est ad duros tumores: et mox eis diaphoresin facit. Ficus autem hæ quæ syluestres appellantur, acres sunt, et diaphoretica uirtute, sicut illę quæ Caprisyci dicuntur.

De Scino. CAP. CCXX.

SCINVS, ex aquosa substantia paulatim calida est, et terrestri frigore nõ multũ composita est. Desiccat igitur satis, et secundũ calorem suum, uel frigus, differentia media est. Similiter aũt et omnes partes ipsius habent partẽ stipticam: et si ex uiridibus folijs succũ exprimas, simili est uirtute. Vnde potata, sanat dysenterias, & cœliacas passiones, & sanguinem exsputantibus, et ex matrice fluxum sanguinis patientibus: et anum foras prorumpentem, uel matricem utilissima est.

Ad dysenteriam.

De Squinanto. CAP. CCXXI.

SQVINANTVM calefacit mediocriter, & stiptica est nõ satis, nõ separatum a liptomeri natura: propterea & diureticum est, & menstrua educit. Iuuat autem ad epatis, & uentris, & stomachi inflammationes.

De Strigno. CAP. CCXXII.

STRIGNVM, id est, Vua canina, uel Cuculus, qui comedit, et nascit in hortis, oẽs sciunt, et utunt. Facit ad ea quæ infrigidatione opus hñt.

De Tapsia. CAP. CCXXIII.

TAPSIA acerrima est fortiter, & calidissima uirtute, cum humecta

tione. Extrahit ergo de profundo niolenter humores. Sic diaphoresin facit. Quod extrahit, diu tempore operatur hæc. A

De Thermo. CAP. CCXXIIII.

THERMVS, Lupinus dicitur: cõmixtus ergo, plasticum est medicamen. Habet aũt innatam in se amaritudinem, proiectoriam, & diaphoreticam. Occidit aũt lumbricos, si ut cataplasma imponatur, & per os cum melle in electuarij modum detur: aut cum pusca potatum. Non solum aũt hoc, sed et decoctio eius lumbricos educit. Sed & fomentatione adhibita ex ea extrinsecus, iuuat alphos, achoras, exantimata, scabies, gangrenas, ulcera pessima. desiccat enim sine mordicatione. Purgat aũt et epar, & splen, cum ruta, & pipere potui datus. Extrahit autem et menstrua, & pecus de matrice cum myrto & melle matrici appositus. Sine mordicatiõe est diaphoreticus. Farina aũt ex eo facta, apostemata diaphoretica, ut cataplasma coctum cum oxymelle sanat. Etiam grandes plagas, sed & uulnera non solum liuida, item chiradas, et fimata dura curat. In aceto aũt coquenda est, aut aceto et melle, aut pusca. Diaphoresin facit, non solum quæ limpida sunt, sed & omnia quæ supradicta sunt, decoctio ipsius, uel farina operari solent.

De Thiu. CAP. CCXXV.

THIV, sulphur dicit̃. Omne ergo sulphur uirtute est calida, et liptomeri, ut etiã ad plurima resistat uenena. Et scabies, et lepras, et impetigines sanat cũ resina et terebinthina mixtũ: purgat etiã tales passiones oẽs. B

De Thlaspo. CAP. CCXXVI.

THLASPVS calidam habet uirtutem, et quæ intrinsecus nascunt̃ uulnera, id est, apostemata rumpit potata: et menstrua educit, et pecus in utero corrumpit et expellit: et in anum iniecta per clisterem, sciaticos sanat: sanguinolentum educit humerem.

De Tridace. CAP. CCXXVII.

TRIDAX, Lactuca dicitur. Humida et frigida est, non quidem nouissime. Propterea ad calidas inflãmationes iuuat, et ad modicas ac leues herisypelas facit. Comesta sitim tollit. Semen aũt eius potatũ, reprimit gomorrheã. Vnde et eis qui per somnũ semen proijciunt, datur bibere.

De Thymbra. CAP. CCXXVIII.

THYMBRA, Satureia dicitur. Calefacit, et desiccat satis, et extenuat manifeste. Propterea et urinas, et menstrua mouet, et pecus extrahit, et uiscera purgat, si potui detur: et thoracem, et pulmonem per sputum purgat.

De Termento. CAP. CCXXIX.

TERMENTVM. Cortex, et folia, et fructus habent aliquid in se stipticũ: sed et calefaciunt satis. Desiccat quidẽ radix, humectat aũt mediocriter, et adhuc magis fructus eius: et diaphoreticus est, et splen iuuat.

De Theutone. CAP. CCXXX.

THEVTION, Beta dicit̃. Nitrodis in se aliquas participat uirtutes.

C Propter q̄d digerit, & proijcit, et per nares purgat. Elixatũ uero, quod in se nitrosum habet, amittit. Fit aũt apoflegmatos. Virtus eius modice diaphoretica est: fortissima aũt fit ad proijciendum. Est em̃ et alba Beta, & nigra. Habet aliquid stipticæ uirtutis, & magis in radicibus.

De Tili. CAP. CCXXXI.

TILIS, dicitur Fenumgræcum. Calidum est nimium, siccũ mediocriter. Et propterea ignitas inflammationes exaceruat, minus autem calida: et est scirodistera, diaphoretica.

De Titimallo. CAP. CCXXXII.

TITIMALLVS omnis abundantem continet in se acredinem, & calidam uirtutem. Est aũt in eo & amaritudo fortissima. Est & in eo opos, id est, succus eius, deinde sementis, & folia. Participat aũt & radix prædictas uirtutes. Quæ acta cum aceto, dentium dolorem tollit: & maxime comesta, uel minuta, ad dentes adhibita, mire ualet.

Opos aũt eius capillos aufert, si illiniatur. Nam fortior oleo mixta fit: si sæpius hoc fiat, perfectius radices capillorum dep ereunt, & nudus efficietur locus. Secundum autẽ ipsam uirtutẽ acroco rdones, & myrmetias, et ptyrigia, et tineas aufert. Purgat aũt & impeti gines, & scabies.

De Titano. CAP. CCXXXIII.

TITANVS, qui & Asbestus latine dicitur. Calx uiua, id est, non

D extincta, mox scaram facit: extincta autem, confestim quidem non scarã facit, sed post unam diem, aut alteram. Post autem multum tempus nullo modo calefacit: leuiter aũt amittit mordicationem in aqua, et fit quę uocat ur coman, et disiccat fortiter.

De Tragaganto. CAP. CCXXXIIII.

TRAGAGANTVM similem habet uirtutem emplasticem aliquam, et acredinem stuporosam. Hæc sim iliter desiccat.

De Tribulo. CAP. CCXXXV.

TRIBVLVS, Cerseos, infrigidat: & stipticus est, et desiccatiuus, nitrode acutior: utriq; ad nascent es inflammationes, et ad ea quæ supercurrunt expediunt. Cerseos autem liptomeris est: cuius semen lapides de renibus expellit potatum.

De Hydropipere. CAP. CCXXXVI.

HYDROPIPER calefacit, sed nõ æqualiter quomodo piper: quoniam et uiridis ip sa herba, simul et sementes, cataplasma ex ea factum, et impositum, hypopia tollit, et duros tumores digerit.

De Hyoscyamo. CAP. CCXXXVII.

HYOSCYAMVM utile est ad sanitatem, quod semen, et flores albos habet, et frigidum nimis est. Dicitur autem latine, herba Dentauria.

De Hysopo. CAP. CCXXXVIII.

HYSOPVS calefacit, et siccat nimis. Est enim et liptomeris, id est, ex ten uatoriam habe ns in se partem.

CAPITA LIB. V. ORIBASII. 214

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

CAPITA LIB. V. ORIBASII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

ORIBASII DE SIMPLICIVM Descriptionibus et Cognitione.

LIB. V.

DE AERE usto. CAP. I.

ES VSTVM FIT MAXIME de clauis cupreis et uetustis, qui in olla fictili cruda missi, in furno incenduntur, & asperso sulfure, uel sale, uel alumine coquuntur. Probamus autem æs quod est optime ustum, strictum in cute, rubrico colore, capitula in se habens combusta. Virtus et efficacia Aeris usti simile Lepidę: sed tamen fortior est.

De Agatia. CAP. II.

AGATIA fructus est arboris spinosæ, qui maxime in Aegypto nascitur. Hic igitur fructus uelut oliuę premitur, et succus eius in sole siccatur. Erit ergo optima agatia, quæ est penitus leuis, leuiter subrubra, suauitate odoris sui subacida, & gustu ualde stiptica. Hæc maxime de inmaturo fructu præmitur: coctura tamen eius inbecillior est. Omnis tamen agatia uiscide stringere potest.

De Aerugine. CAP. III.

AERVGO, quemadmodũ notũ, aliquantisper alba, in quibusdam speleis lente & uelut stillicidium manare dicit̃. Conficitur hac ratione. Granula interiora uuæ, quæ græce sunt nuncupata gigarta, substernuntur in uase operto, et asperguntur salemoria, & aceto: deinde supponitur lamina ærea lata, & iterum oportet ījsdem gigartis similiter aspersis lamina alia superponi & hoc alternis uicibus, fitq; hoc tam diu uas capit. Deinde opilatur diligenter, ne aliquid habeat spiramenti: et sic die septimo aperitur: et prolatis laminis ærugo quã traxerint leuiter abraditur: & rursum intinguuntur, & hoc fit usq; quo totum consumatur. Alīj super acetum acerrimõ has ipsas laminas suspendunt, & diebus. x. relinquunt: deinde proferunt, & æruginem quantum inueniunt abradunt. Alīj massulas ex ea quasi limenta decidunt, & in acetum mittunt: & quotidie bis, aut ter cõmouent, usq; quo ærugo euadat. Est ergo optima ærugo, quæ est leuis attactu, nullam asperitudinem habens. Vires autem habet quas æs ustum, uel lepida, & maxime acutiores.

B

DE AMMONIACO. CAP. IIII.

AMMONIACVS est qnasi lachrymum herbæ quæ græce Asiaos appellat̃, similis allio, sed uiscidior, & folījs uelut pinguioribus, quibus contritis tam glutinosa est ut gumi. Nascit̃ aũt in terris Ãmoniæ, Colligitur Ãmoniacus sic. Maximis æstibus, huius herbę radix & thyrsus inciditur, & lachrymum fundit: & postea in terram cadit, unde & sordem capit. Optimum autem est ãmoniacum, quod est permundissimũ,

C & recentissimum, colore candidū, & quasi pingue, et penetrans, spissum, et splendidum apparet, odore subsimile castoreo. Potest igitur efficaciter mollire, et relaxare.

De Aloe. CAP. V.

ALOE, succus est herbæ quæ est similis scillæ: cuius incisa radice, hic ipse promanat succus: et colligitur uel tota herba, & contusa exprimitur, & siccatur. Aliqui dicunt de petris colligi tam in India, quam Asia. Qui in India, optimum iudicamus: qui est fragilis, mundus, pinguis, splēdidus, et subrufus, odore pene subuiscoso, et gusto amarissimo.

Virtus Aloë. Effectum autem habet duplicem. Si enim bibatur, & deglutiatur, uentrem soluit & purgat, putredinem, et choleram, & flegma educit. In oxymelle datus, stomaticis, & epaticis magnum est adiutorium. Alij post cœnā, bina, uel terna grana, ciceris magnitudine, deuorant: quoniā corpus procurat, escas non corrumpit: et si sitis fuerit, extinguit. Conteris cum succo culiculi, & facis ad ciceris magnitudinē: misces coloquintid. interior. et scamoneam, et dabis ad typos, uel uarias infirmitates. Si uero corpori extrinsecus illiniatur, efficaciter stringit.

De Amylo CAP. VI.

D AMYLVM est omnibus notum. est enim quasi medulla frumenti: quod infunditur et tunditur donec furfur suum dimittat. Deinde cum aqua mittitur in sportellas, & cum pressura percolatur: & tunc in imo ipsū uelut fæx descendens, aqua infusa, in sole siccatur, et Amylum cognominatur. Cuius est optimum quod est recentissimū et candidū, & leue, sine ullo acore, sine aliquo inquinoso odore. Potest autem leniter stringere. Propter quod collyrijs ad lachrymum facientibus miscetur: et ad profluuium uentris prodesse probatur.

De Alumine. CAP. VII.

ALVMEN dicitur Rotundū, dicitur & Scissum, dicitur & Liquidum. Inuenitur autem omne Alumen in Insula quæ dicitur Melos: sed & in Aegypto, & in Macedonia, et pluribus locis. Verum est optimum Scissum alumen, quod illius Rotundi ueluti flos est. Hoc ergo adsimile est albis capillis uexatis, et quodammodo carpinatis. Liquidum deinde, quod est leue, perlucidum, & aliquid in summo in modum florū lateris habet, hoc ipsum probamus, succidum, et liquorosum. Syncerum autem si sit, non perficitur ab illo. Rotundum quoque, quod est subalbidum, aliquo pallore uelut pinguinatum, fragile, mundum, et colore mutatur asperso succo quem diximus. Potest autem omne alumen uehementer stringere.

De Auripigmento. CAP. VIII.

AVRIPIGMENTVM, quod aliqui Arsenicon dicunt, extrinsecus calore est aurosum: tenuissime funditur, & in modū

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

auri fulget. Inuenitur in montibus Asiæ, & Armeniæ, Ponti, & Cappadociæ. Verum est quod in Amista, et Ciclis e Ponto affertur. Hoc enim est optimum, sincerissimum, ex aurigino colore limpidissimum. Vires quoq; habet quæ similiter ut ignis deurere possunt, & alienationes consumere. Si cum calce uiua commistum corpori fuerit, illitum pilos tollit. Vnde Græcis hæc ipsa mixtura Psylotrum dicitur. A

De Afronitro. CAP. IX.

AFRONITRUM optimum est leuissimum, & candidissimum, latum, & fragile. Potest enim calefacere cum aliqua mordicatione, relaxare, & omnem sordem de corpore abstergere.

De Alosanto. CAP. X.

ALOSANTUS est ueluti pinguamen quod aquam supernatat. Cuius quod optimum est, in Nilo flumine colligit. Hoc em̃ & coloratissimum est, et cum aliqua pinguedine aquosum, et bene putridum. Potest igitur acriter et uiscide excalefacere, et quasi sal aliena consumere. Item collyriorum, et malagmatum usui prodesse.

De Alcyonio. CAP. XI.

ALCYONIUM species habet duas. Videtur autem et siccũ, et liquidum. Aliqui dicunt utrumq; lachrymũ esse arboris, quæ in Italia et alijs locis nascitur. Aliqui, quod est certius, ueluti pinguius, unctuosum esse dicunt, ualde glutinosum, aquis paludestribus supernatare. Hoc igitur scafulis imponi, et impletis muscarijs recondi: in terra positum siccat: et maxime in Iudæa, sed et in alijs locis fieri dicunt. Colligitur et in Babylonia. B

De Aspalto. CAP. XII.

SICCUM Aspaltum, quod est optimum, fragilissimũ, et colore rufum, ueluti purpura splendens. Quod nigrescit, pice adulteratur liquida. Deinde quod est lucidũ, et glutinosum. Vtrumq; odore grauissimo. Vires autem habet uiscidas, et efficaciter relaxantes.

De Afroselino. CAP. XIII.

AFROSELINON in Aegypto tantummodo inuenit. Quod ita creatur. Ros cœlestis positus, a lunæ claritate in speciem lapidis, quem spiclarem uocamus, cõagulatus constringitur. Vnde nomen sumpsisse uidetur. Eius color ceruleus, et lucidus. Potest autem omnia uitia capitis potatum emendare, et cephalargijs, et epilepticis unice prodest.

De Agrimonia. CAP. XIIII.

AGRIMONIA herba est pluribus nota. Cuius uires faciunt contra uenena, et diuersas compositiones. Huius igitur radicem Græci Eupatorium dicunt: et est diaphoretica ualde.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Apio. CAP. XV.

APIVM herba est quæ in hortis inuenitur, omnibus notum, & eius semen facile nouerunt: magis tamẽ usibus medicinæ ipsum semen aptum est. Mittitur & in purgatorium, & in antidotum. Est autẽ uiribus acre, & excalfactorium, & diaphoreticum.

De Aniso. CAP. XVI.

ANISVM optimum est Creticum, deinde Aegyptium: Gallicũ nouissimum. Veruntamen uires habet acriter excalfactorias & diaphoreticas, & ad usum medicinæ idoneas. Semen aũt eius simile est cicutæ. Si a nutricibus bibatur, lac prouocat: & magis odore est suaue.

De Agarico. CAP. XVII.

AGARICVM ab arboribus excrescit, prout tubera, uel bolitus: & est tactu leue, & quasi uanum, ac frigidum ualde, aspectu subrubrum, penitius albedini non dissimile: furfuris gustu: in initio uidetur dulce, sed ex lento euadit amarissimum. Quod autem est optimũ, in Ponto maxime inuenitur. Verum quod alijs locis nascitur, multo est inertius. Vires habet, acriter relaxare, & uenenosis morsibus, & putentibus resistere. Sic & uentrem purgat aliquatenus, & choleram, & flegma deponit. Ideo neq; dolorem, neq; uomitum facit.

DE ABSINTHIO.
CAP. XVIII.

D ABSINTHIVM omnibus notum est, tam Santonicum, q̃ Gallicum, et Marinum, quod et Ponticũ: quod ipsum ex omnibus optimum est, et in succo. Contusa tota herba, et succus eius expressus, et siccatus, uel in aqua usq; ad tertias decoctus, et sic ipsa aqua recocta ad mellis spissitudinem: usui reseruat̃ ad lumbricos expellendos, quod nemo ignorat.

De Amurca. CAP. XIX.

AMVRCA fęx est olei cum premitur, nigra, et aquosa. Coqui solet ad mellis spissitudinem. Cuius est optima, quæ de recenti coquitur, et sic uetustatem accipit. Vires habet stipticas ualde: propter quod in emplastra mittitur, et in alias multas compositiones.

De Aristolochia. CAP. XX.

ARISTOLOCHIA rotunda est, et longa. Magis tamen ad usum medicinæ eligitur rotunda: & hæc ipsa quæ non est uetusta, grauis, sicca, et quodammodo spissa, et gustu amara. Hæc igitur in emplastris mittitur, et caua uulnera replet: et ad uiperarum morsus, et ad alia uenena intrinsecus facit.

De Atramento. CAP. XXI.

ATRAMENTVM sutorium est quod foditur in metallis, et quod quasi adglutinatur circa foueas in quibus æs inuenitur: et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

est quod in summa terra metallorum colligitur. Aliqui & parari ipsum dicūt de ferro rubiginosissimo, quod in aceto acerrimo multo tēpore maceratur: & sic feculentum quod subsederit, siccatur. Optimum uero est, quod est colore quasi sulphureo, et aliquatenus subuiridigans, et optime denigrans, si aqua spargatur. Vires autem habet acriter et uiscide stringentes, et refrigerantes, et inficientes, unde lanas cito, et alia denigrat. A

De Aconito. CAP. XXII.

Aconitvm herba est quę folia habet a sua radice duo, uel tria, similia cucumeris: et thyrsum non altum, radicem oblongā, et ad ima magis tenuiorem et minutiorem. Speciem autē habet et colorem ad similitudinem scorpionis pusilli in pedibus. Vires autem habet quasi tapsia, et ualde uenenosa esse dicitur.

De Artemisia. CAP. XXIII.

Artemisia est subsimilis absinthio, folijs latior, ramis altior et fortior, sed aspectu et colore fere talis, et odore et gustu quoq; ac ipsa amara. Nascitur locis humidis. Potest acriter relaxare menstrua, et urinam prouocare, et partum expellere.

De Asparago. CAP. XXIIII.

Asparagi et semen, et radix urinam prouocat. Potest autem duriciam relaxare. Vires autem habet aliquatenus calefactorias, et diureticas. B

De Amygdalis. CAP. XXV.

Amygdalae et suaues sunt, et amaræ. Vtræq; habent uires stipticas. Magis tamen sunt in usu, et medicinę aptiores amaræ: eo quod stringunt magis.

DE ANAGALLIDE. CAP. XXVI.

Anagallis nascitur locis humidis: et ipsa species habet duas. Est enim una ceruleo flore: altera quasi roseo. Verum utræq; herbæ sunt thyrso humili, et folijs mollib. et pusillis, quasi rotundis, habentes circa ramulos suos radiculas minutas, et subdulces. Stringentis efficaciam quidem habet cerulea, quæ in emplastris mittitur. Et succus illarum cum melle attico, ad oculorum claritatem facit.

DE AMEI SEMINE. CAP. XXVII.

Amei semen est pene Aethiopicum Cuminum, minutius quidē et exalbidum, et quodammodo spissius. Cuius est optimum quod est recens, et non furfurosum. Vires habet acres, et excalfactorias, et relaxantes: unde prorsus inflationes sedat, et urinas, ac menstrua prouocat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Adarce. CAP. XXVIII.

ADARCIS nascitur locis humidis, circa calamos, quibus adhæret: & est spuma quæ habet speciem spongiæ ad similitudinem alcyonij, sed asperior, & siccior, & leuis ualde. Est acris ad modum ignis, & calefaciens: & si corpus fricatur de ea, cum magno calore punctiones densitate natas facit.

De Amomo. CAP. XXIX.

AMOMVM est genus herbæ odoratissimę, quæ habet ramulos siccos & duros, uirgulis colore subrufo, circa quas foliola uincta & copiosa, & in speciem racemorum implecta. Flosculum quasi uiolam, gustu acri, et calefacientẽ. Cuius optimum dicitur Armenum: sequens Ponticũ: quod ipsum asperius est, et durius. Nam Medum omnium inertissimum: eo ꝙ locis humidis nascitur. Vires aũt habet omne Amomum calefacientis et stringentis. Eligere tamen debemus, quod ab una radicula omnes ramulos suos excrescentes et integros habet, folijs et floribus ut diximus. Reprobare debemus, quod glutinatur ut gummi inunctum cum amomo herba quæ est similis, sed caret odore, et florem habet Origano similem.

De Asaro. CAP. XXX.

D ASARVM radicula est minuta, et nodosa, quasi transuersa, suauiter olens: quæ et in Gallia, et in Phrygia inueniť. Verum optimum est Asarum Ponticum, et huius quod est recentissimum. Vires autem habet calefacientes, et cum arrimonia relaxantes: unde et urinam, et menstrua prouocat, et totum corpus excalfacit, cum oleo et uino inunctum, attamen leuigatum.

De Acoro. CAP. XXXI.

ACORVM, HERBA EST quæ thyrsum emittit, et folia lata et oblonga, et exalbida, in summo tensa et acuta quasi gladiolus. Flos aurosus. Radice quoq; implicata, nigriore, nodosa, et gustu acri, et aliquatenus odorata Semen plenum, spissum, integrum ad ipsum odorem: et stringit ut et Meu, et per omnia est efficacius, et magis calefacit. Et extrahere splenem uidetur, sumptum et potatum. Succus radicis illius claritatem oculis præstat mirifice.

De Auena. CAP. XXXII.

AVENA CRESCIT in segetibus, et est tota similis folijs et culmo frumenti. Hæc igitur uires habet leniter, sed efficaciter relaxantes. Et ad omnem tumorem facit.

De Andragne. CAP. XXXIII.

ANDRAGNE omnibus nota est, & uiscide stringit. Proprie tamen masticata, dentibus offensa: quæ ab immaturis pomis fit quam Græci limodiam dicunt, sanat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Affodillo. CAP. XXXIIII.

AFFODILLVS nascitur in molli terra, & habet folia similia Porro, capita circa terram diffusa: thytsum lenem, rotundum, & oblongum, in summo ramulos excrescentes, habentes florem exalbidum: fructiculum nigrũ: radices quoq; oblongas, & rotundas, quæ sunt potentiores. Combustę enim, & in cinerem redactę, alopitias emendant, & albidas maculas. Decocta, & in aqua ipsa bibita, ad renum dolorem prodest. Vrinam, & menstrua prouocat: & ad tussim ueterem facit. Nam tunsæ et impositæ, radicesduricias emolliunt.

De Abrotano. CAP. XXXV.

ABROTANVM omnibus notum est, et amaritudine & acritate sua ut absinthium proficit: sic & lumbricos occidit.

De Aneto. CAP. XXXVI.

ANETVM uires habet acres, & calefactorias, & diureticas, aptas & idoneas ad omnes inflammationes intestinorum.

De Agrosti. CAP. XXXVII.

AGROSTIS herba est quæ in campis nascitur, & habet folia quasi auena, pusilla, & ueluti uiticulas in terra repentes, nodosas. Radiculas quoq; longas, spissas, nodosas. Faucium uulnera glutinat: & potata urinam prouocat. Canes etiam cum uolunt purgari, hanc herbam manducant.

B

De Arminio. CAP. XXXVIII.

ARMINIVM optimum dicimus, quod est leue, cæruleum, fragile, sine lapillis. Vires habet chrysocollæ, etsi ineritores, proprie tamen genas siccat.

De Alosacine. CAP. XXXIX.

ALOSACINE est ueluti spuma maris, quæ in petris insidet & remanet. Vires habet quas & sal, & omne nitrum.

De Bdellio. CAP. XL.

BDELLIVM lachrymum est arboris quæ in Arabia nascitur in modum resinæ. Optimum quod est pellucidum, cum aliqua pinguedine pro ut chrysocolla: & gustu est amarum, mundũ, & nihil in se stercorosum, aut alienum habet, ad ignem odorem suauem emittens. Potest autem, eo quod penitus excalefacit, duricias neruorum remollire, & stricturas relaxare, et ea quæ collectiones habent euaporare. Sed adulteratur gumi. Quod ipso gustu, saporeq; deprehendimus: amittit autẽ suam mordicationem.

De Balaustio. CAP. XLI.

BALAVSTIVM flos est syluatici malogranati. Cuius floris aliquot sunt species. Inueniť enim album: & purpureum simile rosæ: quod & ipsum uires easdem habet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Butyro. CAP. XLII.

BVTYRVM fit ex lacte bubulino, & ouili. Est autem optimũ ouile: quia & calore subrufo, & amplius est pinguius. Quod ita conficitur. Mittitur in cuppã longam, & cum uirga quæ habet in capite rotulam, quæ intra cuppam capere possit, agitatur diutissime: hoc ipsum lac, sicut quod est illius pinguissimum, superne colligitur, & in uasculum reponitur. Optimum ergo est butyrum, quod est pinguissimum, & ex ouili lacte æstate factum. Vires autem habet leniter relaxantes: unde ad uulnæ tumorem, et loca neruosissima, & deligata: prodest & siccitatem pulmonũ proprie uidetur iuuare.

DE BVTRACIO.

CAP. XLIII.

BVTRACIVM herba est in modum cicutę, similis apio, crescens ueluti ferula: & in summo florem habet aurosum, & splendidum ualde: radices subalbidas, et longas. Nascitur in locis humidis. Vires habet causticas, & exulcerantes.

De Brionia. CAP. XLIIII.

D

BRIONIA herba est. Radix eius plærumq; habet uastitudinẽ prope & longitudinem pastinacæ, Viribus autem acribus, & excalfactorijs: propter quod oleum in quo cocta est, ad acopia & malagmata facit.

De Croco. CAP. XLV.

CROCVM nascitur pluribus locis: flos mire odoratus. Cuius est optimum, quod cum bona longitudine, æqualem habet uastitudinem, & in summo ueluti apicem albientem, recens, & aspectu ipso prout succinum, perlucens, & ad tactum non humidum, & ad linguam gustum submordens, & saliuam diu, multumq; inficiens. Huiusmodi enim erit optimum. Vires habet omne crocum leniter stipticas: mitigat omnem dolorem, commixtum collyrijs, antidotis, alijsq; pluribus corporibus. Adulteratur uero oleo rosaceo perunctum, atque de fructu leuigato, coneo, spuma argenti, aut malabosiena, aut lapide pasto: sed dinoscuntur ista.

DE CADMIA.

CAP. XLVI.

CADMIA FIT IN METALLIS VBI EST cuprum, & argentum. Est ergo optima Cadmia & quasi prima, quã gręci Butricen appellant, quæ extrinsecus quasi ramulos habet, & intrinsecus subuiridicant. Secunda, quam Moniticem appellant, os erraticũ, quæ est tenuissima & aspectu testæ assimilis. Omnis autem Cadmia stiptica est, et uehementer stringit propter quod ad collectionem ad-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

misscetur: & uulnera sordida expurgat, & munda ad cicatricẽ perducit. A

De Cerusa. CAP. XLVII.

Cervsa sic fit. Acetum acerrimum fundito in amphoram ut impleat quasi dimidiam. Deinde plumbum delatum & extenuatorum super acetum suspenditur: & sic ipsum ui aceti remissum, in amphora ueluti fæx subsidet. Qua fæce delimpidata, aceto leuigamus, & in sole siccatã terimus, & ex aqua tamdiu lauamus ut nihil habeat asperũ: & leuigatam aquã in sole siccamus. Cuius est optima quę est candidissima, & non grauissima, & quæ lingua gustata non denigratur. Vires habet stipticas, sed ex aqua, uel uino potata, uenenosa esse dicitur.

De Gumi. CAP. XLVIII.

Gvmi lachrymum est plurimarum arborum, omnibus notũ. Cuius quasi optimum eligimus, quod est candidum et mundũ, & glutinosum. Præstat autem quod Tragagantum dicimus

De Calciti. CAP. XLIX.

Calcitis gleba est naturalis, quæ in Cypro insula inuenitur, colore subaurosa, intus uenas habens defissas, ut alumen scissum, & in modum stellarum fulgentes. Cuius est optimum quod recentissimum, & mundissimum, et æqualiter fragile. Potest igit̃ sine mora uehementer stringere. Ad profluuium sanguinis, & uenarum habetur utilissima. B

De Conio. CAP. L.

Conivm herba est nota. Cuius semen est simile anisi: & in usus medicinales colligitur. Refrigerat autem, & stringit. Sed & succus illius expressus seruatur. Nam & ipse eadem præstat. Verum optimum conium quod habetur, id est Creticum.

De Castoreo. CAP. LI.

Castorevm animalculi quadrupedis est, quod Castor appellatur. Testiculos huius animalis Castoreũ uocant. Circa flumina capitur. Optimum est Castoreum Ponticum. hoc enim plurimum inuenitur, cohęrentibus suis testiculis, penitus siccũ, colore renio, odore grauissimo. Potest igit̃ firmiter excalfacere, & relaxare, et similiter limare longa uitia neruorum, quæ nimis dolentibus contrahuntur.

DE CALCHANTO. CAP. LII.

Chalchantvm in metallis invenitur: cuius quod foditur optimum dicimus, quod est colore cæruleo potius quam pallido. Est & aliud quod ex hoc quidem fit, admixta aqua, q̃d coquit̃ in plumbino uase satis amplo, in quo & Calchantũ inuenitur in glebas dispertitũ, & adglutinantum. Verũ optimum, quod est

C colore, prout diximus, eceruleo, graue, mundum, perlucidum: & uiscide stringere potest.

De Crocomagmate. CAP. LIII.

CRocomagma fit expressis aromatis crocinis unguenti, et est quasi globata, & oblonga. Cuius optimum dicimus, quod croceum habet colorem, & similiter redolet ut myyrha, & gustatum linguam submordet, dentes quoq;, & saliuas, & manus inficit, graue & minime assulosum. Vires quoq; ut ipsum crocum representat stipticas. nam et hoc leniter stringit. Plures autem in compositiones mittitur, propter precij distantiam pro croco, crocomagmate utentes.

De Coloquintide. CAP. LIIII.

COloquintis est Cucurbita syluatica. Nascitur maxime in Aegypto, magnitudine infantilis pedis: gustu amarissima, notacq; pluribus. Hæc igitur amaritudine & acredine sua, uiscide, & conuexatione totum corpus cōmouet. Sic & uentrē purgat, et in antidotis cōmiscetur.

De Centaurea. CAP. LV.

CEntaurea herba est origano similis, alia maior, alia minor. Verum folia habet magis sublonga, & rotunda, incisa quasi ferula.

D Ramulos ab ipsa radice longos, & plures: in quorū summo est floscellus purpuraster. Vires habet cum aliqua exasperatione relaxātes: unde totum uentrem purgat, & nigram bilem prouocat, & menstrua admouet, & partū expellit. Radix eius est candens uelut ignis, mollis, fragillis. Succus acris cum magna amaritudine, colore subrufo: & prodest suspiriosis, tussientibus.

De Chelidonia. CAP. LVI.

CHelidonia herba est omnibus nota, quæ succum quasi crocatum emittit: qui collyrio admixtus, ad caliginem oculorum facit.

De Cetro. CAP. LVII.

CEtrum lachrymum est arboris eiusdem nominis, solidum, uiscide, efficaciter, & cum uexatiōe refrigerans, et stringens: propter quod maxime catosiricis admiscetur.

De Cinnabare. CAP. LVIII.

CInnnabar non est sanguis draconis, sicut aliqui putant. Optimū est quod in Hispania fit. Hoc enim splendidissimum est, & coloratissimum, colore sanguinis, ueluti coccinum. Potest igitur leniter stringere: quapropter collyrio adhibetur, sed & coloris gratia. Inficit enim et colorea adhuc magis quam hæmatites, Aliqui dtcunt idem esse Miniū, cum Cinnabare.

De Cera. CAP. LIX.

CEra omnibus in locis inuenit̄. Sed optimā dicimus, quæ aliquatenus pinguis est, munda, odore suaui, & quasi melleo. Verū

omnis cera molliter relaxat duricias: propter quod in emplastris mittitur, & acopa, & malagmata. A

De Cicere. CAP. LX.

CICER semen est omnibus notum. Cuius efficacia fere talis est, qualis & apij: hoc tamen aliquatenus uenosius inuenitur esse, & magis ad cōpositionem idoneum: uerū in antidotia, et purgatoria mittit.

De Cypero. CAP. LXI.

CYPERI radiculi sunt pusilli, nō dissimiles longis oliuis. Quarum eligimus quæ sunt grauiores & pleniores, sed & duriores, & ueluti lanuginem habentes similem spicæ, ac colorē fortiorem habentes, redolentes suauiter, & gustu acri, & subamaro. Viribus excalfacientibus, & aliquatenus stringentibus.

De Cocognidio. CAP. LXII.

COCOGNIDIVM fructus herbæ, quæ in montuosis locis crescit: hic uero colligitur, ac in sole siccatur. Et duos habet ueluti cortices, unum extrinsecus rubrum, alterum quasi nucleum habet album. Purgat uehementer, & si sincerus glutiat, nimio suo calore urit ut ignis ore, & fauces calefacit.

De Cyclamine. CAP. LXIII.

CYCLAMEN herba est quæ radicem habet nigram, corticē in specie rapæ: habens thyrsulum pusillum: circa quem folia similia hederæ, sed nigriora, tria, uel quatuor: & floscellū roseum in specie uiolæ. Hæc igitur radix quo tempore tota herba florescit conciditur, et in pilam mittitur, et sic pressuriolo succus eius exprimitur, et in patella fictili siccatur: uel etiam coquitur, usq; dum mellis habeat spissitudinem. B

Vires habet acres, et excalfactorias: unde et uentrem purgat, ipse succus potatus, et caput. Cōmixtus cum lacte, aut melle, aut cum aceto, et per nares infusus, suffusiones super oculos inunctus dissipat.

De Costo. CAP. LXIIII.

COSTVM. Radiculæ sunt non ignoratæ, subalbidæ, planulæ, spissæ, et siccę, non uermiculosæ. Tale est enim optimum Costum. Sed et gustu submordet, et excalfacit. Hæc omnia in se habet q̄d ex Aegypto adfertur. Sequens est Arabicum. hoc enim leuius est, et odore suauius. Deinde Indicum, quod est uastum, et nigrum, & leue uelut ferula, infirmissimum. Est et aliud colore buxeo, et graue ualde, et odore acre. Verum omne Costum uires habet acres, stringentes, et excalfacientes.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

CANTHARIDES animalcula sunt. Quorum sunt efficacissimæ quæ in specie frumenti adhuc florentis inueniuntur, uariolę, et quasi strictę circa pennulas suas, uiolaceo colore, oblongæ, et ua-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C stæ. Inertiores eñ sunt, et minores, et latiores, quæ circa rosas colligunt, et adhuc infirmiores, quæ unius coloris sunt. Hæc aût animalcula uapore acuto suffocantur, et in uas non picatum reponuntur. Faciunt in aliqua antidota, et in aliqua caustica: sed uenenosa esse dicuntur.

De Chrysocolla. CAP. LXVI.

CHRYSOCOLLA est quasi puluis uiridis ualde. Cuius optimam dicimus Armeniam. est enim leuis, et sine ulla asperitudine, et omnium uiridissima. Sequens est Macedonica. Post quas Cypria, ærugini similis. Verum omnis Chrysocolla uires habet acres, et stipticas: unde et collyrijs ad lachrymam facientibus miscetur: et in cæteris carnes laxantes, restringit, et siccat.

De Calce uiua. CAP. LXVII.

CALX uiua fit ex lapide, et est uiscidissima quæ est recens usta. Mittitur autem in emplastris, et est caustica. Vires habet acerrimas.

De Coliandro. CAP. LXVIII.

COLIANDRVM notissimum est omnibus. Huius igitur succus uiscidæ uirtutis est, refrigerat, et stringit. Propter quod ad ignem sacrum proprie facit, si ipsa folia trita, et imposita. Item semen eius tritum, et potatum cum oleo, lumbricos occidit.

D De Comino. CAP. LXIX.

COMINVM, id est, Ciminum. Verissimum uidetur Ethiopicum: sequens Aphricum. Verum omne ciminum leniter relaxare, et calefacere potest. Sic et inflationibus, et torsionibus prodest.

Chamæleonte. CAP. LXX.

CHAMAELEON herba est. Inuenitur aût nigra, et alba. Verum alba folia habet circa radicem in terra, uaria, densa, aspera, quasi spinosa, et in medio quasi acute furculata. Florem purpureũ, densum, et minutum, qui et ipse albescit. Semen eius quasi Cnici. Radicem albam, et uastam, mollem, grauiter redolentem, gustu subdulcem, quæ cum passo urinam mouet, hydropicos siccat, lumbricos occidit. Nigra deinde quæ est, folia habet teneriora et pauciora, et subrubicunda. Thyrsulum oblongum, ad crassitudinem digiti, et ipsum rufum: in quo summus culmus et flos spinosus, hyacinthino colore. Radicem uastam, et nigram, et uariam, spissam, subrufam, mox submordentem si masticetur. Quæ facit ad maligna uulnera quę Græci cacoëte dicunt. Item maculas et lentigines cum alijs commixta rebus tollit. Vtræq; tamen in quibusdã locis circa folia sua dicuntur uiscum emittere.

De Cardamomo. CAP. LXXI.

CARDAMOMVM semen est quod nascitur in Arabia, & in alijs locis. Optimum quod est flauum, plenum, graue, durum, & quasi lentum, nõ rugosum, & totum conclusum: & si frangatur,

pulnerosum, gustu subamarum, & excalfaciens, odore graui. Vires habet acres, & calefactorias, & relaxantes: unde torsiones, & inflammationes uentris sanat, & urinam & menstrua prouocat, & partum expellit, & ad tumores uentris facit. A

De Chamæmilon. CAP LXXII.

CHAMAEMILON herba est omnibus nota. Cuius uirtus et efficacia est cum suauitate calefactoria, & cum omni dulcedine temperata, sudorem prouocans.

De Calamo aromatico. CAP. LXXIII.

CALAMVS aromaticus optimus est qui in India crescit, subrufus, & nodosus, maxime iuxta radicē, intus exalbidus, & quasi aranea, habens cum frangitū, plurima festacia sicca & minuta, odore suauissima: gustu et uiribus stipticus et glutinosus, acris, et excalfaciens. Reprobamus autem qui aut exalbidus est, aut nigricans: et nodos raros et paucos habet.

De Chamædry. CAP. LXXIIII.

CHAMAEDRYS herba est oblonga: cuius folia sunt similia quercui, sed minora, gustu amara: thyrsulum & florem ex parte habet rubicundium. Nascitur locis asperis. Vires autem habet acres, et relaxantes: propterea ad tussim ueterem facit, et menstrua. Et urinam prouocat. Sed et partum expellit: et hydropicis prodest. B

De Cassia fistula. CAP. LXXV.

CASSIA FISTVLA plures habet species, et uarijs locis colligitur. Optima est, quæ in Arabia colligitur. Est enim aspectu gratissima, colore ruso, tenuis, leuis, longa, fistula maior, attactu leuissima. Huic cortex est uirgularum tenuis, quæ sibi crescunt tenues et oblongæ. Qui cortex tempore certo à uirgulis suis recedit, et quasi tabulas abducit, prout dracones squamis exui dicuntur. Verum omnes cassiæ fistulæ uires habent acriter excalfacientes, et stringentes: unde ad omnia uitia thoracis facit: et in antidotis mittitur, aliquando pro cinnamomo, duplicatis ponderibus eius.

De Cisi. CAP. LXXVI.

CIFI EST quasi suffimenti genus. Quod ex his rebus conficitur. Calami aromatici cymas, aspalti ana lib. 1. smyrnis lib. 1. cyperi, uini ueteris, et uuæ elapidatæ pulueres, qui ut possunt tunduntur, et cribrantur, et siccum relinquis: in uino macerantur uno die: deinde aspaltum comburitur, et leuigatum aspergitur, et tūc mellis decoctio admiscetur: et sic omnia diligenter in unum commouentur, et in uase fictili reponuntur. Hoc antiqui ad eos utebantur, qui a pestilentiosis causis laborabant. Medici autem illud in aliquam compositionem mittunt. Potest autem acriter relaxare.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Cinnamomo. CAP. LXXVII.

CINNAMOMVM. Sunt quasi ramuli & uirgulæ, quæ habent radices plures, et crescunt rectę, minutæ, longæ, colore subrufo & extenso, cortice succoso, qui cortex ungue non facile abraditur, nodulos plures ex interuallo habentes: & in medio leues: & si franguntur, quasi puluerem emittant, odore omnia uincentes. Fere enim hæc maxima probatio est, ꝙ est omnium rerum odoratissimũ. Gustu quoqꝫ et uiribus est acre, et excalfactorium, et extensum: stringit, et submordet: propter q̊d in multis compositionib. mittitur: tum in antidoto preciosa.

De Cucumere erratico. CAP. LXXVIII.

CVCVMER erraticus nascitur locis maxime sabulosis, & est per omnia dulcis, cucumeri similis, sed illo longe asperior, et multo breuior, & minor. Radice igitur uastissima, iamqꝫ leuigata, et pro fomento imposita, ad olitanas, duricias neruorum, et podagram facit. Eadem tunsa, et tribrata, omnes maculas de corpore tollit.

De Coniza. CAP. LXXIX.

CONIZA omnibus nota est. Cuius folia pro acrimonia sua uiperas, et serpentes fugant: et ad morsus earum faciunt: sed et uuluæ uitia remediant.

De Colciconi. CAP. LXXX.

D COLCICONIS hissesphemeris est. Hanc ipsam herbã aliqui Bulbum erraticum dicunt. Effert autem florem album. Deinde folium emittit quasi bulbi fructum, thyrsum rubrum. Radicem subrufam et nigricantem, intrinsecus albam et mollem, dulcem, lacte plenam: quæ dicitur molestæ et graui strangulationi occurrere, et præcisos ferro sanare.

De Clematide. CAP. LXXXI.

CLEMATIS. Aliqui hanc Vitem dicunt. Hahet autem flexibilia, subrufa, et quasi circumplexe folia acria, et exulcerantia: fructumqꝫ similem. Hæc flegmata deducit: et purgat.

De Cnico. CAP. LXXXII.

CNICVM thyrsulos habet bene longos et spinosos: capitula et folia habens oblonga, aspera, et incisa, et ipsa spinosa. Flos quasi crocum: semen oblongum, et quasi arnoglossæ, rubrum, et album. Quod totum uentrem purgat, flegma et choleram deponit, sed mediocriter. Tunditur ergo semen eius, et exprimitur succus eius, datur in ptisana, aut in iuscello pulli. Alij mel, uel anisum, et amygdala miscent: et faciunt dysentericis magnum adiutorium.

De Corallio. CAP. LXXXIII.

CORALLIVM est colore rubrum, et quasi arborosum. Vires habet stipticas; unde sanguinem exscreantibus mire prodest.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

De Cuculo. CAP. LXXXIIII. A

CVCVLVS græce Croconon dicitur. Alij Strignum uocant. Est herba facile nota. Nascitur & in hortis, ramulos habet plurimos, & diffusos: folia maiora & latiora: fructum fert rotundum: qui uiridis primum similis uuæ, deinde cum maturuerit, niger efficitur & dicitur Vua lupina. Vires igitur stringentis, & bene refrigerantis habet.

De Calchanto. CAP. LXXXV.

CALCHANTVS in metallis fit. Optimum est quod est rotundum, graue, & aliquatenus splendidum, siccum, fragile si leuigatur. Adulterat̃ uelut scuua æris quæ frangitur. Verum æris floris uires habet uiscidas, et stringentes. Sic enim cicatrices deducit, & factas in oculis extenuat.

De Ciano. CAP. LXXXVI.

CIANVM optimum habetur, quod et ualidissimũ est, cæruleum. Inuenitur autẽ in metallis in quibus æs conflatur, et quibusdam littoribus maris. Habet uires acriter stringentes, & quodammodo causticas.

De Cornu ceruino. CAP. LXXXVII.

CORNV ceruinum uires habet stringentes. Vnde ad omne profluuiũ facit. Sed & limatur, & raditur, & in ouo in potum datur, lumbricos expellit. Itẽ suffumigatũ, uiperas & serpentes fugat. B

De Cõagulo. CAP. LXXXVIII.

OMNE Cõagulum stringere potest: unde ad omne profluuium & aptissimum & utilissimum habetur.

De Diptamo. CAP. LXXXIX.

DIPTAMVM herba est mollis, quæ quasi ramulos emittit rotundos, & exalbidos, & oblõgos, nodulos copiosos habentes: circa quos folia excrescunt similia mentæ, sed exalbidiora, & angustiora, & in sũmo ramulo floscellum roseum. In hoc ipso uelut semen nigrum producit odore pene artemisiæ, sed suauiore, & gustu lente excalefaciens, & leniter stringens. Proprie tamen urinas mouet, & menstrua prouocat: sed & partũ mortuũ expellit. Et odore suo uipeeas, et serpentes interficit.

De Diffrigi. CAP. XC.

DIFFRIGIS est ueluti fæx aquæ: conficitur et in uino, et aqua extinguntur: aut de lapide pyrite conficitur similiter ut calx uiua. Virtus quoq; eius robusta est, & quod naturalit̃ in metallis lutosum & liquidum inuenitur, primum in sole siccatur, deinde coquitur. Potest igitur uiscidissime stringere, & in modum niuis refrigerare. Vnde optimam dicimus, quæ gustu ualidissima, & stiptica est.

De Driopteri. CAP. XCI.

DRiocteris Filix est quæ in arbore crescit, quam græci Polypodion uocant. Aluũ mollit, Per omnia illius terrestris species.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C De Dauco. CAP. XCII.

DAVCVM optimum est Creticum. Hoc igitur radiculam habet longam, grossitudine digiti: thyrsulum eadem longitudine, in cuius summo floscellum exalbidum, in medio quasi semen pelorũ magnitudine mellei. Et est aliud, cuius semen oblongum uidetur, & cimino similatur. Tertium uero quod cumulum habet quasi coliandrum. Verum omne daucũ uires habet acres, & excalfactorias. Sic protinus ad gustum linguam remordet, & excalefacit. Vrinam quoque & menstrua prouocat, & partum deducit. Et ad tussim ueterem, et omnia uitia thoracis quæcunque fuerint idoneum est.

De Dorigano. CAP. XCIII.

DORIGANVM, quod Alicacabũ aliqui dicunt. Folia habet colore similia oliuæ, longiora tamen, & asperiora: florem albũ, semen quasi orobi in folliculis: quod aliqui quasi amatorium describunt. Verum tota herba uenenosa est.

De Elidro. CAP. XCIIII.

ELIDRVM radicula est magnitudĩe digiti: cuius eligimus quod est spissum, et siccũ, non uermiculosum, gustu excalfaciens. Vires habet acriter relaxantes: & maxime ad oculorum claritatem facit.

D De Euforbio. CAP. XCV.

EVFORBIVM lachrymũ arboris est quæ in Mauritania nascitur: & ut aliqui uolunt, in partibus Italiæ quæ Galliæ iungitur. Optimum Euforbium quod est recens, subalbidum, et glutinosum ad similitudinem minuti thuris, gustu lento, linguam uehementer mordens, & excalefaciens. Potest autem purgando humores stringere, & excalfacere aquatos humores, prout sinapi alexandrinum, quia est nimis acutum, & igneum, maxime hydropicis datũ, & colicis, & omnibus qui frigidi sunt uentris. At cholericos turbat, & sitim grauem facit: quia nimis exsiccat. Commiscet autem ei petroselinum, aut anisum, aut ciminum.

De Ebeno. CAP. XCVI.

EBENVM genus est ligni quod in Ethiopia nascitur. Cuius optimum, quod est nigrum, et æqualiter leue, simile sua leuitate corni. Est & aliud in India subrufum, uerum melius est ad usum medicinæ quod prius diximus. Vires babet gustu acres, & aliquatenũ stipticas. Vnde in collyriũ miscetur, & ad uulnerum olitana facit.

De Eleadrachi. CAP. XCVII.

ELEA drachi. Oliuæ lachrymum est, et gummi assimilatur. Similiter ab ipsa matrice oliuę manat, maximeque in Ethiopia inuenitur. Cuius optimum quod recens, mundum pingue, rufum, gustu submordens. Vires habet nõ leuiter excalefactorias, & ad oculorũ caliginẽ facit.

De Elaterio. CAP. XCVIII.

ELATERIVM succus est erratici Cucumeris, qui hac ratiõe con-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ficitur. Collectis pluribus cucumeribus prius quam ad plenam maturitatem ueniant, ipsos omnes incidimus, & in colum mittimus, supponentes aliud uas, quod succum excipiat illorum: & sic mittimus illos, & subprimimus: ut non solum humorem exprimamus, sed etiam ipsius cucumeris, quicquid est carnosum. Deinde sicut fieri potest siccamus in patella fictili, atque paulatim delimpidamus. Si quid uero aquosum supernatat, et quod est inmundum, quasi fæculentum, in mortario leuigamus, et in pastillos redigimus. Aliqui & aquam admiscent pluuialem, aut marinam, & rursum delimpidant, deinceps cætera similiter faciunt. Optimũ est Elaterium quirinaicũ. hoc enim candidissimũ est, & leuissimũ, & maximam habet amaritudinẽ: & gustu aliquatenus excalefacit, & saliuã eijcit in modũ ueratri. Quod aũt quasi pallidũ, & fuscius, & asperũ, & grande, uilius est. Vires habet similes. Elleboro, uel etiã uastiores, totũ enim corpus permouet. Sic & uentrẽ uiscide purgat, & uomitũ suscitat. Et si plus sumatur, uenenosum esse dicimus. Sed et adulteratur amilo: propter candorem, & leuitatem, & ipsius pollinem. Item orobi farina, uel succo ipsius radicis. Hæc tamen intelliguntur, eo quod amaritudinis & candoris quem diximus aliquid admittit, & aliquid grauedinis assumit, nec ad gustum sic excalefacit.

A

De Erificio. CAP. XCIX.

ERIFICIVM herba est quę in summis montibus inuenitur, quęq; folia similia habet apio: & thyrsulũ oblongum, in cuius sumo floscellus quasi uiolaceus. Habet & semen in medio. Radicẽ quoq; et magnitudine, & uastitudine in specie cepæ oblongæ. Quæ radix alias radiculas minutas e lateribus mittit nigras, cortice clausas. Viribus est aconito & capsiæ similis: propter quod gustu omnes illas probare deuitant.

B

De Elenio. CAP. C.

ELENION est herba omnibus nota. Nam & in hortis nascitur; & est similis Lapatio syluatico. Folia ijsdem asperiora & latiora habet, thyrsum albidum, in cuius summo florem aurosum. Alij sine thyrso describunt. Radicem bene olentem, uastam, subrufam, amaram. Huius igitur folia ex uino cocta, et imposita, renium uitia emendant. Item succus ipsius cum ruta, tussientibus & ruptis prodest. Vrinam quoq;, & menstrua, & partum expellit.

De Eruca. CAP. CI.

ERVCA omnibus nota est. Vires habet excalfactorias & diureticas: & ob id pro sua uirtute ad uenerem proritat.

De Edera. CAP. CII.

EDERA nascitur diuersis arboribus, parietibus, petris, & terra: omnibus nota. Huius folia potata, dysentericos remediant. Bene trita, & pro fomento imposita, ad cõbusta, & uulnera cancrosa faciunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C

De Elelisfaco. CAP. CIII.

ELELISFACVS herba est ex albida, et oblonga: habet uasta, & quadrata folia, aliquatenus aspera: odorem suauem, fructum in summis ramis quasi orminij gerentē. Nascitur locis asperis. Potest autem acriter stringere, propter quod ad dysenteriam facit. Et succus foliorum eius capillos generat, & urinam prouocat.

De Epithimo. CAP. CIIII.

EPITHIMVM flos est herbæ subuiridis, nauseam prouocans: quod & uentrem temperat, & uomitum facit. Sed thymi flos exalbidus est, & asper, & plurimum in Pamphilia inuenitur. Ambo igitur æquali uirtute purgant per os flegma, & per aluum choleram nigrā.

Fortiter tritum, & cum uino dulci, aut cum mellicrato misce, & modico salis, dabis quibus præcordia ab inflatione uexantur, & epaticis, & qui suspirium patiuntur.

De Erpillo. CAP. CV.

ERPILLVM herba est quæ in hortis seritur, & campis sabulosis et lapidosis crescit, lacet, serpens ramulis tenuibus, & oblongis: folijs, densis, pusillis, odore suaui in modum samsuci. Flosculum habet
D in summo rubicundum. Inuenitur autem aliquando et stans. Potest autem urinam, et menstrua prouocare. Et in fomentationē capitis phreneticorum, & lethargicorum aliqui illo utuntur.

De Eritrodano. CAP. VI.

ERITRODANVM ramulos habet tenues, et quasi nodosos, & folia ex interuallo, & iuxta singula ueluti stillulas. Fructum rotundum, uiridis rubicundum, & in maturitate nigrum. Radiculam tenuem, pusillam, rubicundā. Est aūt diureticum, cuius usus ad eadem proficit, ad quod & alia diuretica dixlmus.

De Elatine. CAP. VII.

ELatine herba ramulos quinq; habet, uel sex, tenues et oblongos: folia quasi elxine pilosa, & stiptica. Vnde pro fomentis imposita lachrymam oculorum stringit. Cocta deinde, & manducata, ad dysentericos facit.

De Ebulo. CAP. CVIII.

EBVLVS, & sambucus uidentur quasi magnitudine differre, similitudinem & foliorum & granorū habent, & fere easdem uirtutes. Proprie tamen ebuli radix hydropicos exinanit & purgat. Sed & ipsa folia cocta & manducata, uentrem purgant.

De Erice. CAP. CIX.

ERICE ACRIS est ualde, propter quod & serpentes & uiperas fugat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

De Ficu. CAP. CX.

FICVS fructus eiusdem arboris. Qui nimium comestus, stomachum conturbat, uentrem deponit, feruorem nutrit, sudorem prouocat, sitim prohibet. Siccæ uero, quæ caricæ uocantur, stomacho utiles sunt, sitim operant, & uentrē malaxant: faucibus, arterijs, renibus, uesicæ utiliter prosunt: & eos qui tarde spiritū recipiunt, iuuant. Hydropicis prosunt: thoracis sordiciē purgant. Decoctæ uero cum hysopo, & cornu ceruino potui datæ, tussibus antiquis prosunt, et pulmonū uitia emendant. Cum aqua uero mulsa decoctæ, arterijs, & pulsellis tumentibus optimum gargarisma est. Duricias, parotidas, & feruores soluunt, si cum irio, & nitro decoctæ imponuntur. Crudæ similiter nitro & calce permixto, duricias, & omnem reumatismum emendant. Caricæ.

Si cum fenugræco in aceto coquantur, & cum eodem succo permixtæ imponantur: impetigini, & maculis utile est.

De Fœniculo. CAP. CXI.

FOENICVLVM est omnibus notum: de cuius radicibus cōtusis in pila lignea, lintheo succus exprimitur. Idoneum est ad multam medicinam.

❧ AD Lectorem.

Ne tibi Lector optime, imponat, quisquis ille sit, qui Autoris nostri hucusq; fragmenta mordicus tenet, dum omni conatu, operaq; id laboris impendimus, ut integrum Oribasij opus habeas, ecce in plærisq; hic mutilus & detruncatus apparet, si Capitum seriem præscriptam suspexeris. Vnde tu boni consulas, ijs saltem quæ ob oculos posita sunt, deliciari. Reliqua uel ex Simplicium descriptoribus uenari facile liceat: hæc uero non delituisse pulueribus obsita, longe pulcrius uisum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE

C

Hordei natura	Pigmentorum, et Herbarũ aliquot uirtute	Pomis uarijs, Nymphæa, Medullis. &c.
Tritici natura	Oleribus diuersis	Dulcibus
Lacte diuerso	Casei natura	Lauacro
Leguminibus uarijs	Vini uarij natura	Vomitu
Fabæ natura	Aceto, et Oleo	Exercitio
Animalibus uarijs	Aquæ natura	Potione admirabili.
Volatilibus		
Piscibus diuersis		

pristinarum

IN DIETAM Theodori Medici, Præfatio.

NE frustra mortalium deficiat genus, ad regendam nostrorũ corporum sanitatem, officia ciborum scientiam nostram nõ lateant: ut & salubria appetere, contraria cautius uitare possimus: hac monitione diligenti, quam semper saluti humanæ debui, nunc etiam Dietam uitæ præscribere libuit, bona ualetudinis conscientia, ut delectet in ea ratio, per quam sani esse possimus.

De Hordei natura, & ijs quæ ex illo parantur. CAP. I.

D

HORDEVM natura frigidum est, & humectum. Succus eius si candidus fuerit, uentrẽ purgat, corpus infundit, & infrigidat. Ptisana pinguis & matura, nutrit, & infundit, & uentrẽ procurat: sed ipsa ptisana frigida est, & infrigidat, & uentrem constringit. Succus ex cantabro & lenis est, & uentrem procurat. Succus polentæ, quam græci alfitam appellant, infrigidat, & uentrem constringit, & uires acquirit. Succus alicæ, infundit, & nutrit, & uentrem procurat. Succus hordei omnis infundit, & uentrem stringit, & uires acquirit ac nutrit.

De Tritici uirtute, & uarijs generibus Panis. CAP. II.

TRITICI uirtus solidior est q̃ Hordei, plus nutrit, sed uentrẽ stringit: similiter & succus eius. Panis qui mundus siccat, & uentrem procurat. Panis ex fermento leuior est, & uentrem satis procurat.

Panis azymus, id est, sine fermento, plus nutrit, & minus uentrem deducit. Panis de hordeo stringit, et uires continet. Panis de alfita plus nutrit q̃ cæteri, & minus uentrem procurat. Panis de adore, id est, frumento, fortis est, nutrit, & uentrem minus procurat. Omnis panis qui minus coquitur, plus nutrit. Panis calidus corpus exiccat. Buccellatus exiccat, & corpora extenuat. Panis frigidus minus desiccat.

Pultes ex farina cõmuni, plus nutriunt, & uentrem stringunt. Pultes ex farina candida, plus nutriunt, & uentrẽ plus procurant. Pultes ex lacte coctæ plus nutriunt, & plus uentrem procurant: multo magis si ex sero fiant. Pultes ex melle & oleo coctæ, nutriunt quidẽ, sed lædunt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

& uentrem non procurant. Siligo alicæ fortiter cocta, nutrit simul, & uentrem procurat: succus eius infundit & infrigidat. Tritici farina recens siccior est, & minus uentrem procurat. A

De Lacte diuerso. CAP. III.

LAC omne quidem nutritorium est, excæpto bubulo: quoniam graue est ad digestionem, & uentrem stringit fortiter. Lac caprinum recens leue est, & uentrem procurat. Lac ouillinum similiter. Lac equinum magis utilius est. Lac asinæ plus omnibus superioribus nutrit, & uentrem purgat: sed & uires multum acquirit.

Lac caninum infantibus magnum est tutamentum, maxime si ab infante ipse canis sugatur.

DE LEGVMINIBVS uarijs.
CAP. IIII.

LVPINI calefaciunt, & nutriunt, & sunt digestibiles, & uentrē deducunt. Cicer uentrem & urinam procurat. Pisum uentrem procurat. Sisamū siccat, inflationem facit, & uentrem stringit, membra impinguat. Sisamū infusum non tantū uentrem stringit, sed inflationem & pinguedinem corporum facit. Fasiolum uentrem & urinam procurat. Lenticula stomachum mouet, & uentrem stringit.

Cicercula uentrem procurat, & stomacho inflationem facit. Papauer nigrum uentrem stringit. Papauer album nutrit, & uentrem procurat. B

De Fabæ natura. CAP. V.

FABA integra nutrit corpus, & uentrem stringit. Inflationem facit, & flegma desiccat. Faba fracta nutrit, & uentrem procurat: tumoribus oculorum magnum remedium est.

DE ANIMLIBVS uarijs.
CAP. VI.

OMNIA animalia, diuersa, agrestia et syluestria, sicciora sunt his, quæ in domibus nutriuntur. Cætera uero quæ uino condiuntur, & siccant, & nutriunt, & calefaciunt. Oxyzoma uero nutriunt cōpetenter, sed minus calefaciunt. Carnes sale conditæ & coctæ, minus corpora nutriunt, & desiccant, et tenuant, uentrē sufficienter procnrant.

Bubula fortis est, et nimium uentrem stringit, et stomachi humores superfluos abstergit et consumit, fortitudine et grauedine sua. Vitulina minus quidē, sed tamen similiter. Caprina leuior est, et minus uentrem procurat. Porcina plus nutrit, et minus uentrem procurat.

Porcellina minus nutrit, et plus uentrē procurat. Veruecina, Ouillina, et Agnina digestibiles sunt, plus uentrem procurant. Hædina similiter, ut Caprina. Porcellina garimatia minus nutrit, et uentrem et urinam prouocat. Caprearum agrestium caro, siccior est domesticis, et uentrem stringit. Ceruina similiter, sed uentrem stringit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Aprina plus nutrit, et plus siccat. Leporina plus stringit uentrem, membra desiccat, et urinam mouet.

DE VOLATILIBVS.
CAP. VII.

OMNIA Volatilia natura sicciora sunt quadrupedibus: eo quod neque uesicas ad urinas segregandas concessas habeant, neque saliuas emittant. Fasianus siccæ naturæ est, uentrem stringit. Parix similiter. Perdix, et Turtur sicciores sunt, urinam mouent. Palumbus mansuetus, uentrem stringit, plus nutrit. Galli, Gallinæ, Pulli minus sunt sicci, uentrem procurant, nutriunt competenter. Gallinæ rusticæ & Anseres humidiores sunt, & uentrem procurant. Turdus similiter ut Perdix. Ficedula minus siccat, uentrem procurat. Anates, circicula, fulica, uel butiones, humidæ sunt, & uentrem procurant.

Strutio minus infundit, & uentrem procurat.

DE PISCIBVS diuersis.
CAP. VIII.

PISCES aliqui natura sicciores sunt: ut est scorpius, conchilia, draco glaucus. Omnes asperi semper leuiores sunt, & delicati: quia ociosi sunt. Omnes qui fluctibus & tempestatibus cæduntur, solidiores carnes habent, & sunt digestibiles. Pulpus, & Sepia uidenter esse leues, neque nutriunt, neque uentrem procurant: et oculis obscuritatem adijciunt: sed iuscella eorum uentrem deducunt. Anguilla grauior est omnibus. Tinnus siccat mediocriter, uentrem deducit. Lupus uentrem, & urinã procurat, Mugila & Solia similiter. Mullus siccior est, & urinam procurat. Asellus leuior est, et uentrem deducit. Aurata siccior est, uentrem stringit, sed interiora eius uentrem deducunt. Murena humidior est, et uentrem procurat. Locusta et Rombus sicci sunt.

Sardinia corpus et dentes siccat, et urinam prouocat. Vmbra humectat, et uentrem procurat. Higynus similiter uentrem soluit. Acerna siccior est, et urinã procurat. Scaurus et Torpedo similiter. Cancri siccant, et urinam procurant. Ostrea humida sunt, leniter uentrem et urinam procurant.

De uirtute Pigmentorum, et Herbarum. CAP. IX.

CASTOREVM calidum est, et diureticum. Dragantum frigidum est. Crocum frigidum est, et scalticum. Melilotum æquale est. Sampsucum calidum et calasticum est. Adarce calidum est. Liquiricia frigida est, et dulcis. Spica nardi calida est, et diuretica. Spica celtica, et cassia æqualis est, et stiptica. Aloe calidum est, et diaphoreticum, intus catarticum. Myrrha calida et glutinosa, et scaltica est. Piper calidum est, et catarticum.

Meu æquale, & diureticum est. Gutta ammoniaca calida, & diuretica est. Thus calidum, et glutinosum est. Mastix intus catartica, foris tonetica. Hysopus æqualis est, sed plus est calidus. Zinziber calidum, & catarticū est. Foliū frig. & toneticū est. Costum cal. est, & catarticū. Agaricū cal. est, foras purgationi æquale est. Ros syriacus frigidus, & scalticus est. Galbanum calidum & calasticū est. Sagapinum calidū est. Petroselinum calidum est & diureticum. Daucus creticus calidus & diureticus est. Squinantū calidū et thermanticū est. Iris æqualis omnibus est. Semen balsami calidū est, & aromaticum. Euforbiū igneū, & catarticū est. Cardamomum calidum est. Garyophyllum calidum est. Panaci radix calida est. Opium frigidum est. Iris illyrica amara & purgatoria uulnerum est. Storax æqualis est. Opobalsamum calidum est. Spuma argenti frigida est. Chamepitys herba est cal. & diuretica. Tripsaca herba calida, & diuretica est. Aristolochia herba calida est. Hediosmus herba est calida. Centaurea herba est amarotica. Peucedonum herba est calida. Betonica herba est plus omnibus habens uirtutem. Resina terebintina calida est. Resina picuina cal. est. Resina colophonla calida atq; frigida est.

DE HOLERIBVS diuersis. CAP. X.

QVAECVNQVE genera holerum in ore ueluti calidi & boni odoris sensum habent, ut est apium, sinapi, uel eruca, calefaciunt, & urinam procurant, Ruta calida est, uentrem & urinam procurat: Pingurs & uiscosos humores per urinam ea deducit: et non inflat, sed extenuat. Ideoq; ad inflationes expediens est: Nam et libidines infręnat, & reprimit, & consumit semen, & siccat omnino. Allium calidum est, flegma & uentrem deponit, inflationem prouocat, & oculis contrariū est: & odor eius pro filacterijs est collo suspensus. Cepe calida sunt, & oculis utilia sunt, uirtus earum liptinctica & uiscida: comesta inflationem pręstant, fastidium tollunt, uentrē molliunt, sitim prouocant, & fœtorem oris tollunt, caligines oculorum detergunt: sinanticis utiliter adhibentur. Radices utiles sunt, flegma dissoluunt, & inflationem procurant. Folia uero earum omnibus articulis dolentibus imposita proderunt. Quæ radix a ieiuno, uel post balneum si fuerit comesta a quocunq;, a nullo ueneno potest noceri. Nasturtium calidum est: corpora extenuat, & urinæ difficultatem facit. Anetum calidum est, et calefacit, & desiccat, & urinam prouocat. Ozymum calidum est, inflationem uentris commouet, & diureticum est. Percussum scorpij, & draconis maritimi mitigat, cum uino bibitum: dolorem oculorum tollit;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C succus eius inunctus, caliginem oculis detergit, reuma prohibet.

Semen eius bibitum, melancholicis maxime prodest: naribus applicatum, sternutamenta prouocat. Beta frigida est, uentrem procurat, & iuuat contra ueneni suspicionem: propter quod & egerit, et per nares purgat frigidum humorem: Elixata uero, quod in se nitrosum habet emittit, & fit flegmatica: modice diaphoretica est: sed fortissima fit, aut ad proficiendum, aut digerendum. Est alba Beta, est et Nigra: hæc habet aliquid stipticę uirtutis, & magis in radicibus quæ nigra est. Blitum calefacit, & uentrem procurat. Bulbi, id est, lampadones, inflationem faciunt, & uentrem citant, & desiccatiui sunt. Caules calefaciunt, et uentrem procurant: radices uero eorũ nimis uentrẽ procurant. Cucurbita calefacit, infundit, et uentrem deducit. Rapa corpori uaporem mouet, & uentrem inflat. Elixatura eius fomentum est podagricis, et pernionibus opitulatur. Cyma eius elixa & comesta diuretica est, uenenosis potionibus occurrit, uentrem stimulat. Incisa partibus, & in aqua salsa & aceto composita & comesta, digestionem & orexin faciunt. Puleium calefacit: uentrem, et urinam procurat, partum expellit, et nauseam prohibet. Origanum calefacit, & uentrem procurat. est autem amputatorium, & siccatorium: et extenuatoriam, & calefactoriam nimiam uirtutem habet. Origanum itẽ participat aliquantum stipticę uirtuti. Satureia
D calefacit, et desiccat nimis et extenuat manifeste, pro qua re urinas mouet in potu data, et thoracem, et pulmonẽ purgat, et ore sputa expellit. Thymus calefacit, uentrem & urinam procurat, & flegma deponit. Malua humida est, & uentrem procurat. Cardus calefacit, & urinam procurat. Intyba minus calefaciunt, et epaticis prosunt. Porrus calefacit, et desiccat nimis: epar et splen curat, quæ in eis sunt constipata mouet: thoracem et pulmonem purgat, & per nares ictericos purgat: & ad aurium dolores diuturnos facit. Porri sectiui leniter uentrem procurant. Lactuca comesta multam habet uirtutem: eustomacha est, somnũ præstat, uentrem mollit, lac mulierib. prouocat. Elixa comesta plus eustomacha est. Non lota comesta, stomachis medetur. Semen eius si bibitur, superflua somnia prohibet, uentrem abstinet. Ipsa uero frequenter comesta, caligines oculis infert. Sparagus uentrem & urinam procurat, sciaticis subuenit, ictericis prodest, percussos a phalangionibus compescit. In uino elixa, ore diu retenta, dolores dentium compescit. Semen eius ad hæc omnia facere perhibetur. Vrtica similiter ut sparagus: sed calore suo nimis flegma deducit, et dissoluit. Portulaca fortiter nauseam stringit, et dentium obligationes dissoluit. Portulaca frigida quidem nimis est, humida autẽ abundanter, modicũ aliquid austeri habens. Propter quod reprimit reuma, et maxime cholerica et calida transmutat et alienat, secundum qualitatem suam nimis infrigidando. Propter quam caussam febrientes iuuat plus ab omnibus stomacho imposita, uel in totis hypocondrijs: etiam stuporem dentium sanat ipsa masticata, et succus illius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

similiter. Et non, si extrinsecus apposita sit, ex purgat, infrigidat. Hoc autẽ ipsi herbæ contingit, atq; datur. Per hoc autem quod stiptica est, dysente ricis prodest cibo, et ad mulieris fluxum sanguinis, et sanguinẽ reijcien= tibus solis. Ergo oportet multum uti ipsius succo. Bulbi calefaciunt, et flegma per uentrem deponunt. Anisus calefacit & desiccat nimis. Hic enim diureticus est: eo quod uentositatem in uentre amputat, et sine dolore esse facit. Ameos semen calefacit, et desiccat nimis, & extenuat: diureticum est, & diaphoreticum. Acori radix calidam & siccam ha= bet uirtutem nimis, & leptomericam. mouet enim urinam, et scyrosin splenis habentes curat. Absinthium quidem calidum est mediocriter, siccum autem nimis. Succus eius ipsa herba calidior est. proijcit enim & corroborat. Pro qua re & in uentre cholericos humores si in uino infusus fuerit, purgat per urinas: propter quod in uentre flegmate existente nihil iuuat. Habet etenim stipticam nirtutem, quæ in eo est amara. Virtus est fortior, quę acredini quandoq; participat multo tempore. Plus calida est quam frigida. Actis, et Chamæactis. Actis dicitur Sambucus, & Cha= mæactis Ebulus, desiccatiuæ uirtutis sunt, et glutinatoriæ, et mediocriter diaphoreticæ. Cardamomũ calidum est uirtute. Habet aliquid et ama ritudine: quare lumbricos occidit, & scabiem fortiter sanat, et expur= gat cum aceto. Cassia calefacit & desiccat uehementer. Est autem & li= ptomeris satis. Hæc extenuatoriam habet partem, & dura est, et modice aliquid in se habet stipticum: et extenuat simul et digerit quæ in corpore superflua inueniuntur, et robur imponit uisceribus. Coliandrum in uirtutibus est contrarium, et in se compositnm. Multã quidẽ in se habet substantiam, et aliquas tenuitates. Modice autem est acri, humida, et tepi= da uirtute. habet enim aliquantũ modice de stiptica uirtute. Hediosma, id est, Menta, calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidi= or est, et ad libidinem excitandam mediocris est. Habet aliquam autem in se amaritudinem, per quam lumbricos occidit potata: est autem stipti= ca. Propter quod cum pusca potata, reijcientem et exspuentem sangui= nem reprimit. Substãtia uero eius liptomeris est plus ab alijs quibuslibet speciebus. Maratrum calefacit quidem, et siccat mediocriter: propter= ea et nrinas prouocat. Eruca calefactoria est et diuretica, et obiter per suam uirtutem uentri prodest. Daucus creticus uires habet acres, et ca= lefactorias. Hic et ad gustum linguæ remordet, et menstrua prouocat, et partum deducit: et ad tussim ueterem, et ad omne uitium stomachi, quod cunq; fuerit, idoneus est. Butyrum habet uires leniter relaxantes. Vn= de ad uuluæ tumores, et loca neruosissima, uel delicata, et siccitatem pul= monum proprie uidetur iuuare.

A

B

Ouum natura humidum et forte est. Humidum est eo, quod lenem uicẽ habeat. Nutrit eo, quod forte ex natura sit animantis. Oua sorbi= lia nutriunt et infundunt, et uentrem procurant, sed inflationem faciunt. Ouum molle plus est eustomachũ q̃ sorbile. Oua dura, id est, per= De Ouis.

C cocta, minus nutriunt, & non infundunt, sed uentrē stringunt. Oua cruda plus infundunt. Crudi etiam oui uitellus assus, ad dolorem oculorum, mixto cerotario, & oleo roseo medetur. Medicaminibus recte miscetur, ac dolores, uel condilomata ani ad sanitatē perducit. Frixus cū galla aut rore syriaco, abstinet uentrem, & si solus frequenter recte adhibetur.

Albor etiam oui, oculorum dolorem & tumorem compescit, & faucibus prodest, & ad uoces clarificandas: eo quod lene sit. Oui uitellus crudus efficaciter refrigerare et stringere potest illitus.

De Casei natura. CAP. XI.

CASEVS nutrit, & ardorem facit, et uentrem stringit: eo quod cum cōagulo constringatur. Cōagulatus plus nutrit, & minus uentrem stringit. Cōagulatum lac bubulum, omnibus tumoribus medetur superimpositum, maxime oculis. Sic et uentrem stringit. Caseus caprinus similiter stringit, ut bubulus, & plus ardorem facit: quia siccus est. Caseus ouillinus plus nutrit, & minus uentrem stringit: eo quod pinguis sit.

De Vini natura. CAP. XII.

VINVM OMNE natura calidū est. Vina recentia uetustis calidiora sunt: plus nutriunt, & uentrem procuraut. Vina alba & dulcia, nutriunt, & urinam procurant. Vina nigra, sanguinem nutriunt, & neq; uentrem, neq; urinam procurant, sed & capiti & oculis contraria sunt. Vina nimis uetusta, corpora siccant, & choleram nutriunt, & uentrem stringunt. Vinum, maxime si cum modica aqua bibatur, saluti corporis maximum auxilium præstat, & urinam procurat.

Defrutum uinum, id est, sapa quæ de musto coquitur, calefacit, infundit, & uentrem procurat. Carenum similiter ut defrutum assum, calefacit, siccat, et urinam procurat, et faucibus medetur. Conditū ex melle, calefacit, et uentrem procurat. Conditum ex passo similiter: plus tamen humectat, et stomachum iuuat, Conditum ex mastice, stomachum corroborat, et refrigerat. Sambucatum, & Rosatum, refrigerat, et uentrem et urinam procurat. Absinthiatū stomacho utile est, et uentrem procurat, et choleram emundat. Violaceum urinam procurat, umbricos excludit, et stomachum corroborat. Vuæ passæ uirtus est stiptica, maxime albę. Tussientibus subuenit, et uesicę. Dysentericis subuenit, maxime cum nucleo suo comesta. Clauos corporis tollit, uulnera humorosa siccat, uulnera item in nodis nata ad sanitatē perducit. Vinum uetus de nimietate uirtutis suæ plus bibitum, neruis et sensibus contrarium est. Pro suauitate modice bibitum, bonum est: unde ægrotis dandum non est. Mustum recens factū, uentrem inflat, digestibile est, somnia nugatia inducit. Medium uero uinum, musti et ueteris excedit uirtutem: unde caussis et usui nostro necessarium est. Album uero uinum et lene eustomachum est, et digestibile, ac sanguine citius di-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

geritur. Nigrum uero & spissum, indigestibile est, citius inebriat, & ardorem addit. Rufum uero uinum medium est, cuius uirtus media est, sanitati, & ægritudini utile est. Dulce uero uinum citius acescit, stomachum inflat, intestina & uentrẽ similiter, uelocius ebrium facit, uesicæ fertilitatem procurat. Austerum uero, id est, forte, urinã prouocat, citius inebriat, caput tenens. Stipticum uero digestibile est, citius escam coquendo uentrem stringit, & omnia reumata intestinorũ. Molle uero uinum nimis est neruis contrarium, urinam mediocriter procurat. A

Salsum uinum caput scotomat, sitim incitat, uentrem mollit, neruis contrarium est, humores desiccans. Multi uero uuas ipsas in uitibus seruant, ex quibus seruatis uinum exprimunt, & uinum dulce faciunt: quod & Creticum appellatur. Multi uero mustum coquunt, & faciunt dulcores. Quod si nigrum exit & spissum, bonum ad usum sanitatis, & male habentibus necessario datur. Virtus est illi stiptica, incitans pulsum uenarum. Quammaxime causticis cum oleo dandum est, uti acetetur: conio & miconio accæpto occurrit, lac cöagulatum soluit. Vesicæ, & renum morsus uulnerationis tollit, inflationes facit. Cacostomachum est, reuma uentris prohibet. Album uero uentrem mollit sine læsione melius omnibus. Gypso accæpto, uinum neruis contrarium est, caput & omne corpus similiter grauat, & calidum est, uesicæ inutile, uenis omnibus contrarium.

Vinum Pituinum, quod resinam pituinam habet, admodum calidũ est, & digestibile. Vomitibus & hæmoptoicis contrarium est. B

Vinum Paracitum quod dicitur dulcorem sibi cõmistum habere, calefacit, & caput grauat, similiter & omne corpus, citius hominẽ inebrians, inflationem præstat.

Vinum Nitalum, Falernũ, dicitur utilius esse, maxime uetus: digestibile est, pulsum incitans, uentrem abstinẽs. Eustomachũ est, uesicæ contrarium, caliginẽ oculis inducit: multum bibitũ omne corpus lędere potest.

Vinum Albanum fortius est Falerno, gustatu dulce, uentrem & stomachum inflans, uentrẽ mollit, digestionibus utile, neruis omnibus contrariũ est, maxime capiti. Quod cum ueterauerit, austerum ualde efficit.

Vinum Quibium Albano fortius est, & carnes, & colorem bonum præstat, digestioni contrarium est, caput grauat inflando.

Vinum Surrentinum austerum est ualde: unde stomachi et intestinorum reumatismum abstinet. Caput non ualde tangit: quia satis leue est. Quod cum ueterauerit, suaue & eustomachum efficitur.

Vinum Adrianum, & Mamertinum in Sicilia nascuntur. Non ualde stipticam uirtutem habẽt, citius ueterascunt, & bona fiunt, minus caput grauant.

Vinum Prætumtianum in his locis nascitur ubi & Adrianum. Odoratum est, & ualde lene. Quod multi bibentes, non se dicunt uinum bibere pro lenitate ipsa: nimie tamen bibitum ebrium facit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Vinum Strium simile est Prætumtiano: sed hoc bibitū diureticū est.

Vinum Chium, & Salutiū molliora sunt omnibus suprascriptis & leuiora: carnes corpori addunt, & cum in suauitate sunt, non ualde ebrios faciunt. Reuma stomachi bibita abstinent. Vtilia uero in confectionibus collyriorum.

Vino Lesbitano citius sanguis miscetur, & lemoratius uentrē mollit.

Vinum Asianum quod epithymi loco deponitur, bibitum caput grauat, neruis contrarium est.

Vinum Chōacum & Glandiomenium, aqua marina admixta accipiunt. Quæ uina citius acescunt, uentrem instant, neruis contraria sunt.

Vinum uitis agrestis nigrum est, uirtutem habet stapticam. Vtile est & reumatismo uentris, & stomachi. Et omnibus caussis, quibus stiptica & scaltica medicamina necessaria sunt, utiliter adhibetur.

De Aceto & oleo. CAP. XIII.

ACETVM natura frigidum est: uentrem stringit, eo φ acidum sit: & non nutrit. Oleum calidum est, & nutritorium: & uentrem procurat, sed accæpta rosa refrigerans, & stipticum inuenitur.

De Aquæ natura. CAP. XIIII.

D AQVA omnis natura frigida est, & humecta. Aqua quæ de lapide emanat, leuior & limpidior est, & uentrem & urinam procurat. Aqua quæ de paludibus argillosis emanat, grauior est. Aqua cocta saluti corporis medetur multum. Aqua maritima uirtutem habet uiscidam, & thermanticam, & cacostomacha est, uentrem turbat, flegma deponit. Calefacta uero, fomento adhibita, de alto apostema adducit, & maturescit duriciam, spargit omnem diaphoresin, caussas neruorū componit, Pernionibus non uulneratis opitulatur. Cataplasmatibus necessarie miscetur, malagmatibus, & medicaminibus nobilibus adhibetur. Diaphoreticis, quammaxime impetiginibus adhibetur. Tepida ad loturam turbonibus accæpta præstolatur. Scabies, pernas, & prurigines fomento adhibita tollit, capita purgat, tumorem amarum compescit. Liuores corporis fomento adhibita, emendat: morsibus uenenatis occurrit, frigoribus opitulatur. Phalangionum & scorpionum ictus, uel aspidum uenenum curat, in calda adhibita. Corpus attenuatum efficit, lauacrum utiliter adiectum. Quod lauacrum hydropicis, & cephalargicis, & surdis opitulatur. Multi uero coquunt, & sic reponunt, ad purgationem dantes solam, & cum pusca, & cum musto, & cum oxymelle: & post purgationem datur ius gallinę, aut piscium, uel temperet̄ uicissitudine eius.

DE POMIS uarijs, Nymphea, Medullis, Nardostatio. &c. CAP. XV.

POMA omnia quæ cum seminibus sunt, uentrem procurant.

Citonia immatura indigestionem faciunt stomacho, uires ad-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ducunt, & nutriunt. Succus uero eorum stomachi euersiones procurat, & nauseam inhibet. Mespila, sorba, pira, & his similia, uentrem stringunt, & humorem corporis siccant, maxime si immatura accipiantur. Mespila dilatant, multum frigida sunt, & comesta uix digeruntur, & uentrem cõstringunt. Mela persica, folia, & cymæ amaram possident qualitatem: propterea & lumbricos occidunt, trita, in umbilico imposita. Et hoc totum est diaphoreticũ medicamen. Virtus autem eis humida & frigida est. Mela, nos Mala uocamus, calefaciunt quidem, & non nimis: desiccant autẽ abundanter, propter quod urinam mouent, & menstrua. cephalargicis inflationem faciunt. A

Morus est arbor. Mora matura desiccant, uentrem molliunt. Immatura uero constringunt multum, ita ut dysentericos & cœliacos expense desiccent. Pulueres ex eis fiunt, et cum cibo et cum potu sumuntur. Cortex uero, aut radix ipsius arboris, participat eandem uirtutem. Purgat urinã cum quadam amaritudine, ut etiam sublatis doloribus, et lumbricos occidat. Nimphęæ radix, et semen eius uirtutem habet desiccatiuã sine mordicatione, reprimit enim reuma uentris. Semen uero eius potatum, reprimit seminis fluxum, uel si plus a ratione fluat, rebibat. Et dysentericis quæ albam radicẽ habet, fortem uirtutem prestat. Potatur aũt cum uino nigro, et stiptico. Participat aliquantum proiectoriam uirtutẽ, ita ut alfos sanet infusa aqua. Alopetias uero cum pice liquida curat.

Medulla uero malacticam habet uirtutem, facit ad duriciam et sciro-minas in corpore consistentes. Vtilior omnibus probatur ceruina. Secunda bouina, et maxime de iuuenibus. Nam tauri iuuenis acrior, et plus desiccatiua est, ut possit dissoluere duriciam scirodis. Nardostatius, spica nardi dicitur. Calefacit enim mediocriter, desiccat autem abundanter. Composita igitur de stiptica abundanter substantia, et acredine caloris non multa, quandam amaritudinem, sed modicã habet in se: et ad epar et stomachum potio bona est, et extrinsecus apposita facit. Nam et urinam mouet, mordicationem stomachi sanat, et reuma uentris desiccat, & humorem capitis & thoracis similiter cöercet. Melior autem est Nardus indica, syriaca. B

Amygdalę amarę natura manifeste extenuatoriam habẽt uirtutem, et fel purgant, & de thorace et pulmone per tussim iactare faciũt, et citius purgãt. Succus earũ pinguis et glutinosus est, sed et aperit constipata et purgat epar, et splenem, et renes et colum. Et ipsa arbor per totum similem habet uirtutẽ, ut etiam eius radices coctæ, cataplasmatæ, purgent fel. Amygdalæ aũt dulces imbecilliores sunt amaris. Dactylus Phœnicius dulcis, non modico participat calori: et non solum extrinsecus impositus corroborat, et desiccat, uerum etiam adducit et obdurat et condensat. Huius in Chio est fructus accæptus.

Amygdalæ uirides nutriunt, et uentrem procurant. Siccæ uero similiter, sed non uentrem procurant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Timnicus humida ac uiridis leuata de mari, satis infrigidat, et desiccat, & habet aliqua stiptica mediocriter.

Mala granata aphra uentrem stringunt, & oculis prosunt.

Botrus uuarum calidus est, infundit, et uentrem procurat, maxime si albus sit. Immaturus nimis calefacit, et uentrem stringit.

Vua passa ardorem facit, siccat, & uentrem procurat.

Ficus uirides infundunt, & uentrem procurant.

Ficus siccæ siccant, & urinam mouent.

Nuces uirides & siccæ similes sunt amygdalis.

Castaneæ uentrem purgant, sed inflationem faciunt. Coctæ inflationem minus faciunt.

Nuclei nutriunt, ardorem faciunt, uentrem purgant.

Duracina infundunt, & uentrem procurant.

Pistacia nutriunt, & uentrem stringunt.

Damascena similiter uentrem stringunt.

Vinacia infundunt, sed uentrem non procurant.

Cerasa uiridia uentrem procurant, sicca uero uentrem stringunt.

Acrimia similia damascenis.

De Dulcibus. CAP. XVI.

D DVLCIA omnia cum lacte mixta, plus nutriunt, & uentrem procurant, sed capiti contraria sunt, stomacho frequentius insuauia sunt. Dulcia omnia ex oleo cocta, nutriunt, & uentrem & urinam procurant. Dulcia omnia quidem inflationem prestant, & indigestionem procurant: ieiuno stomacho, & post cibum non exhibeantur: medijs uero cibis debent ministrari. Dactyli nutriunt, uentrem stringunt, sed stomacho contrarij sunt. Similiter & de omnibus alijs rebus ordinauimus præcepta sanitatis ita disposita: quæ si quis forte sanus et sapiẽs obseruare uoluerit, minores imbecillitatis molestias sustinebit.

De Lauacro. CAP. XVII.

LAVACRVM cum fluuio, corpus infundit, & infrigidat. Lauacrum maris salsum, aut aquarũ sulphurearum, aut aluminosarum, siccat corpus & calefacit. Lauacrum uero balnei calidi ieiunũ, infundit, & infrigidat. Nimis uero calidum, & neruos subuertit, & oculis nocet. Lauacrum solũ in recente, corpora siccare consueuit. Lauacris oleum adhibitum calefacit, infundit, & uentrem procurat, maxime si oleo aqua misceatur.

De Vomitu. CAP. XVIII.

VOMITVS aliquando corpora infundit & relaxat, aliquando stringit & desiccat. Si quis relaxare corpus, aut mollire uentrem uoluerit, post cibum unius uel duarum horarũ interstitium dimittatur, ut totum corpus infundat, acceptis dulcibus, & humidioribus ci-

bis: deinde uomitũ exerceat competenter. Si quis uero desiccare corpus, A
& stringere uentrem uoluerit, statim post cibos iactare se non differat,
priusq; eorum succus ad interiora uentris descendat, ita ut tunc uiscidio=
res & salsiores prius cibos cogatur accipere.

De Exercitio. CAP. XIX.

EXERCITIUM omne, uel labor naturaliter corpora siccat, et
fortia facit. Similiter etiam animæ prodest, & sensus auget.
Exercitium lene post cibũ, uel deambulatio, corpora desiccat, & uen=
trem pinguescere non permittit. Matutinum exercitium, uel deambu=
latio corpora temperat, & infundit, capiti multum prodest & oculis, &
sensibus omnibus, sed & uentrem facilem facit. Post exercitium uero
uel laborem mollis deambulatio multum iuuat. Laboris etenim uexa=
tione siccitatẽ sui, uel molli, uel blanda iniectione retẽperat. Exercitiũ
in puluere corpus infrigidat, & tumorem nudis pedibus tollit. Puluis ete
nim frigidus est. Exercitium cum oleo calefacit corpus, natura enim
olei calida est. Hyemis tempore oleo perunctum corpus nutritorium
rst. Arcendo enim cum frigore, corpus crescere & pinguescere facit.

Potio mirabilis. CAP. XX.

POTIONEM hanc optimam & saluberrimam parato, to= B
tum enim corpus saluum reddit, caput deniq; & pectus, & omnia
interiora illæsa per se custodit. Per omne etiam tempus suum opprimit
& detergit humorẽ. Cuius compositio isto modo conficit̃. Primitus
in mense Martio mittis herbę saluię ÷ 15. piper ʒ. ij. ciñamomi ʒ. ij. garyo
phylli ʒ 1 5. mellis optimi despumati fialas. iij. uini fortis quantum plus
opus fialas. xxx. conficis ut mos est, ut præclara & suauida sit po=
tio ad bibendum: & die inter diem ieiunũs bibe, uel post ci=
bum multam salutem operatur in corpore. In toto men=
se Martio sic peragis. In mense autem Aprili
mittis in hanc potionem herbam quæ no=
minatur absinthium, sicut superius
ponderatam, & pigmentum &
mel, siue uinum addis,
ut supra

Hh 3

FINIS.

COSMAS.
DAMIANVS.

A

DIETA HIPPOCRATIS per singulos Menses anni obseruanda.

MENSE Ianuorio, Zinziber, et rheuponticum bibat sanitati studens. Sangninem non minuat, & potionem contra frigora bibat. Electuarium ad calefaciendum stomachum sumat. Mense Februario semen apij eum condito bibat, & de pollice sanguinem minuat. Mense Martio ceruisiam bibat, & conditum dulce. Acrimoniam, radices confectas, & carnes assas manducet. Balneum uisitet, sanguinē minuat. Solutionem uentris non accipiat. quia frigora generat ipsa solutio. Mense Aprili betonicam, & pimpinellam bibat. Sanguinem minuat, & solutionem uentris accipiat. Carnes recentes manducet. Calida usitet: et propter dolorem stomachi, unguentis calasticis purgetur. Mense Maio, absinthium, et semen maratri bibat: uenam epaticam incidat, potionem ad soluendum accipiat, cataplasmata capiti imponat, et oculos a turbulento sanet, urinam curet. Oleribus frigidis utatur primo: post calida bibat. Consuetis autē frigidis, licet nec de ullo animali capere, nec pedes manducare. Mense Iunio de aqua frigida bibat ieiunus calicem plenum: propter cholera reprimenda. Ceruisiā non bibat, aquam coctā usitet. Lactucas nō manducet, saliuā et sauinā bibere debet. Mense Iulio apium bibat, longe sit a Veneris actu: quia a cerebro humorem B producit. Sanguinem non minuat, nec potionem ad uentrem soluendū accipiat. Saluia, ruta, & apio utatur. Mense Augusto puleium bibat et acetum. Selinū, maluas, & caules non manducet. quia cholera nigra nutriunt. Mense Septembri costum et masticem, lac caprinū, uel ouillinum ieiunus bibat: propter sanguinem dulcorandum, & pulmonem curandum. Mense Octobri conditum garyophylli bibat. Racemis & musto utatur, quia per solutionem corpus sanat. Mense Nouembri cinnamomum bibat. Balneo non lauetur: quia tunc sanguis cōagulatus est, et de calore humoris mouetur. Venam epaticam incidat, Ventosarum generibus utatur. Mense Decembri spicatum conditum bibat, et studia bona corpori adhibeat, ut omnes escæ eo tempore confectæ sint.

*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

❧ CAPITA LIB. ESCVLAPII.

A

¶ ESCVLAPII MEDICI VETVSTISS. De Morborum, Infirmitatum, Passionumq; corporis humani origine, descriptionibus, & cura, LIB. unus.

DE CEPHALIA, CAP. I.

EPHALIA, id est, capitis dolor, commoti cum cerebro & temporibus. Vnde eum apprehendis? Extat dolor capitis cum temporibus & fronte, quam Græci tritasion uocant. Quod si medium caput dolet, hæmigranium dicunt. Aliquoties fit magnus dolor, aliquando autē paruus, aliquoties per calorem solis calefactum, aut ex nimio frigore, aut ex clamore turboris, aut uini plenitudine, aut ex uigilijs multis in magnos dolores ueniet. Mulieribus autem opertiones capillorum, si diligentiam nō habuerint, & sordes illis dolores præstant. Quando aūt totum caput dolore mouetur: tunc & oculi concauantur, quando radices oculorum transeunt ad platoneuron post ceruicem. Nam aliquoties uertigo, & caligo nascitur, aliquoties sponte dolor transit, aliquoties subito: & admodum magnus est capitis dolor, quando uertigo, uel caligo nascuntur. Malfactio ex narium, siue in initio ex stomachi collectione, frequenter fit. Isti perconantur uomitum, & per magnitudinem caussæ rubescunt, & pene exeunt oculi, & supprimuntur palpebris: uisus subtorquetur, lachrymantur, uel caliginem præstant. Aures ingrauescunt, uigilias patiuntur, aliquoties & dentes dolent. Quando impetus maiores ueniunt, sanguis eis de naribus currit: tunc dolore releuantur. Iacent autem supini. Alij præ dolore iacere non possunt. Quando autē caussa per impetum uenit, facies illis torquetur sine sensu. Quando autem febris eos dimiserit, citius ad sanitatem ueniunt. Quando uero sine febribus comouentur, ipsa est chronica passio, & diuturna, quæ multis temporibus remoratur. Tunc scimus, si ex stomacho anatimasis, hoc est, uentositas est in cerebro, repercussisse miningas per membranarū caluariæ ciuitatem. Cognoscimus tunc eam passionē in statu esse. Nam si febris fuerit cum dolore capitis: requirendum erit, ne forte uentrem non purgent. quia & is cephalum stomachi opprimit, & dolorē capitis nimiū præstat, & uenter eius subito euacuat.

Caussæ cephaliæ.

B

Curationi eorum medebimur sic. Iacere debent in cubiculo mediocriter temperato, obscuro, capite obuoluto. Silentiū habeant, ut iracundiam nō patiantur usq; ad diem tertium. Quod si cū febre fuerint ardor & dolor capitis: oleo rosaceo, aut uiridi caput infundi iubemus. Si hyemis fuerit tempus, cum calida: si æstas, cum frigida. Si cum uigilijs, cum aceto, et mulsa calida gargarizent. Quod si et temporibus et fronte simul cōdolescunt: cimolia, aut agatia trita cum calda, de penna linito frontem

Cura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C et tempora. Quod si sine febribus dolor fuerit magnus, et in ambobus cornibus capitis, & hyems fuerit, & ex frigore natus fuerit, succurri debet sic. Oleum Anetinum, aut Chamæmelinon, aut rutaceum calidum, ad mansionē infundi iubemus. Quod si dolor in summo fuerit: saccellamus loca dolentia, ex farina triticea, cum furfuribus suis cocta in uino: et uaporamus: & in nares ambas inijci iubemus piper tritum in oleo, aut euforbium. Si uires permiserint, balneis uti debent, & fomento capitis, ex decoctione papaueris, aut hederæ in aqua ad tertias coctæ, aut pulejj, uel aneti, uel rutæ. Quod si ex stomacho fuerit anatimasis in cerebro, cum calefactione & uertigine capitis, & dolore graui, & sonus, uel aurium tinnitus: oxyrhodinum infundi placet capiti, uel ptarmicum: nares ungi ex nasturcio, & pipere: dato potu absinthij pontici cum aceto.

Quod si intercedit & sitis: apium cum radice ammisci placet, uel oxymelle, aut pigræ, aut oxyporium diamilon. Quod si pars una capitis in dolorem acutum uenerit, quod nupathiam Græci dicunt: & si oculū simul cōmouerit, hæmigranium dicitur: si hyemis tempus fuerit, piper, aut euforbium, aut laser unius oboli, modice tritum cum oleo modico in aliam regionem auris ubi dolor nō est, infundi iubemus. Ad ipsam partem ubi dolor pulsat, adhiberi piperis grana. x. gesasteras nouem, simul trita: & locum dolentem linito: aut sinapi seminis coclear unum, piperis D grana. xx. Columbino fimo albo, siccoq; trito, & ex aceto consperso, frontem et tempora linito. Quod si maior fuerit dolor, saccellato locum, ut diximus superius. Quod si diuturnus, uel magnus remoratus fuerit dolor, & oculi partes euerterit, & uires, uel ætas permiserit, ex alia parte flebotomare iubemus: & trocischaria adhibeto locis dolentibns quæ hemigrania dicuntur, ex peucedano, opio cyrenaico, lasere, euforbio, et opio mæconis, id est, papaueris: ex æquo cum aceto confecta: et alia similia (ut scriptum est) et antidotum hiera dari iubemus: et arterias, tum et uentrem, uel caput purgent. A uino, uel balneo abstineant usq; in dimissionem. Et cauterizetur uena, quæ ipsam regionem frequenter dolore molestat. Quod si ambas partes capitis dolor pulsauerit cum oculorum molestia, et dolore temporū, uel aurium, uel frontis tensione, cum nimio pruritu, et dentes doluerint, et feruor sit in facie: inter utrasq; scapulas scarificationem cucurbitæ cum emissione sanguinis fieri placet: et postea caput purgent, ex gargarismate, stafisagria, piretro, et pipere. Origanum Lucanum ex æquo tritum, cum oxymelle gargarizent canicularibus diebus. Quod si ambo cornua capitis dolebunt, et ceruicis dolor est cum tensione, et grauedine posteriorum partium capitis: ex uena quæ in fronte est erecta, flebotomari iubemus: et balneis utantur: et accipiat potum elixaturam aneti et apij. Quod si ex recenti potu bibito, aut indigestione ciborum fuerint: ex oleo rutaceo, aut chamæmilino caput infundatur: et potum accipere debent e lixatura aneti, uel absinthij, aut oxymelle ex calda: et cibo leuiter utantur. Quod si ex sole caput

dolet, oxyrhodino caput infundi iubemꝰ, aut strichni succo curatio fiet. A

De Scotomia. CAP. II.

SCOTOMATICORVM passio nascitur in uinosis hominibus, & qui frequenter caput ad solem purgant, & per ipsam calefactionem uenæ capitis aperiuntur: et postq́ꝫ uinum biberint, chronica ualitudine capitis onerantur hæmorroidæ quæ in capite sunt. Et ut caussa agnoscatur, signa nos dare oportebit. Oculorum enim caligines cum capitis uertigine conspiciuntur, ut omnia secum moueri sentiant: & ante oculos transitus quasi lanę, uel aranearum texta similiter transire putant: & ea quæ uident, duplicia ab illis fiunt. Frequenter se collidunt, murmurant quasi fabulentur: cum torsione oculorum grauedinem capitis patiuntur: aliquoties sedent, aliquoties iacent: frequenter se uertunt: sudant, subito expauescunt, exurgunt, aut cadunt: aliquoties febriunt. In ipso timore repentino, omnia secum putant impelli, magis cum se inclinauerint, aut ex alto aspexerint, aut circulatim ambulauerint, ueluti rotæ figuli uertiginem conspiciunt. Dolor est in capite, subglutiunt, & circium patiuntur, & oculi eorum obtenebrescunt. Ideo et nomen accæperunt Scotomatici, quoniam Græcæ σκότος, tenebra dicitur: quoniam ex stomacho in cerebrum fumositas ascendit, et consentiunt partes miningarum, ac cerebro uexantur. Aliquoties fęde subitant, et se attrahunt cũ grauedine capitis. In dimissione caussæ lumen eis tollitur, solum tenebras cernnnt: et post quicquid uiderint, in rotundo ante eos uoluitur, in modum cursus rotæ. Quicquid respiciunt, uel si ad aquam attendant, similis uertigo ante eos apparescit cum sonitu aurium. Aliquoties eis sanguis de naribus currit sua sponte, et nihil eos iuuat. Ex stomacho (ut sæpe diximus) fiet eis conlusio cholerum, non exeuntium in medianas partes uiscerum, cum uentositate. Tunc intelligimus, quando uomitus nascitur, aut cibos uomunt, aut choleram reijciunt. Et tristiciam patiuntur, et difficiles respirationes cum iracundia ex melancholia illis ueniunt, & tabescunt corpore, & fastidiunt. Primo ad hæc signa stomachum oportet curare, uel omnia stomachi adiutoria adhibere. Quod si non curati fuerint, ad maniam, aut epilepsiam ueniunt. Curam eorum diligentissime prosequi debemus. Accessionis tempore quando subito cadunt, ut ad sensum ueniant, fricare oportebit, aures, mentũ, labia, nares: & circa frontem capillos euellere; & fomentare faciem, hyeme calidis, æstate uero frigidis. Mulieri autem mammillas fricato, & odores naribus oppone, puleium cũ aceto, thymũ, aut piper, aut sinapi, & alia similia, quæ eam possint commouere. Et pro dolore capitis, infusiones holerum capiti infundantur: uel inductiones frontis, quas iam superius scripsimus in capitis cura. Cibari autẽ debent leuibus cibis. Si sine febribus fuerint, sanguinem de fronte oportet tollere usq́ꝫ ad libras II. Nam si plus tulerint, malfiunt. Et post hoc antidoto, hiera: et cusis in stomacho: ad quæ

Signa scotomiæ.

B

Cura Scotomiæ.

C accipiant & ligationes articulorum: & ptarmico nares ungito, et sternutamentis prouocetur. Et naribus infundi iubemus mentę succū, aut anagallidos, aut cyclaminos: & purgentur de catartico diaelleboron. Succurri debet in passionibus ipsis secundum tempus, aut ætatem, & uirtutem. Semoti debent esse de uoce. Quod si inueterauerit passio: dropace utantur, & sinapismo: & a lauacro abstineant, usq; dies. xo. & in dimissionis tempore, cibos leues accipiant, & poma: similiter & uinum album, & leue, aues, siue uenationes: & post cibum dormiant, siue silentium habeant.

De Epilepsia. CAP. III.

EPILEPTICORVM genera sunt tria, Analepsia, Epilepsia, & Anatemia, ipsa est analepsia. Hoc initium epilepticorum creatur (ut diximus) ex analepsia stomachi in cerebri superiores partes, qua omnes regiones capitis, cerebri, & miningarum, membra uexantur.

Analepsia. Analepsia dicta est, eo q; scissa, una parte capitis sensum præbet. Et uel nascitur ex negligentia stomachi, aut ex nimio cibo, aut potus frigidos bibendo, aut ex luxuria, aut nimium cogitando, uel ex indigestione ciborum. Primo caput dolent, uertigines capitis patiuntur, cum malfactionibus, ut in cephalargicis, uel stomaticis exposuimus: & non curantes in principio stomachū, ad epilepsiam ueniunt: aut si se non abstinent a cibo uel potu, uel eis quæ superius memorauimus non temperauerint.

Epilepsia unde dicta. Epilepsia uero dicta est, a sensus atq; mentis oppressione. Quibus si occupatis etiam corpus possidetur, est passio grauis & tarda. Græci enim epilepsiam, appræhensionem uocauerunt. Hanc passionem alij morbum Comitialem dixerunt, alij Sacram passionē. Quam significationē magnā, referunt Græci, latius exprimentes, hieram noson uocauerūt, ut Democritus. Siue quod diuinū morbum comitialē dicunt, siue q; animę misceatur, siue q; ex capitis fiat caussa, quod templū animi, ac sacras partes corporis ueteres narrauerunt: alij autem puerilem morbum dixerunt, q; in ipsis abundet ætatibus. Alij Caducum appellauerunt, q; subito cadant.

D Nascitur hæc passio ex nimietate ciborum, uel uinolentia, uel ex feruore nimio, uel ex cerebri commotione. Veteres aiunt ex aëris infusione fieri, aut iracundia immitti. Ideo (ut superius memorauimus) hieran noson, hoc est, sacrum, seu sacerdotalem morbum uocant. Catalepsia passio est epilepticorum, cum uno signo epilepticorum, & febre. Quoniam epilepticis febris non est, sed spumas per os & per nares digerunt. Cataleptici uero non spumant, sed passio ipsorum a pedibus & tibijs inchoat: quando gressum, uel tibiarum dolore, uel frigdore & grauedine, non reddunt. Fit autem uel ex nimio sanguine, uel cholerum feruore, concluso in stomacho: unde non habentes exitus naturales, caput grauant, & sensu priuant. Ex quibus epilepticos appræhendimus? Ex accessione quæ eos ita conturbat, ut homines sensu

Signa epilepsiæ. priuet, & omnem motum adimat, ueluti alto somno compræhensos:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

cum pallore, atq; oris laxamento, ut mentum laxum uideatur, cum respi- A
ratione tarda, & pulsu magis palpitantibus membris, ut pulsum cerebri & motum magis conuertat. Vultu, atq; oculis tortis, uel stupore uultus, uisu stridorem pectoris, singultum, ruborem per membra paulatim insinuat. Palpebrarum suspectionem, & respectus stupidos, & stridorem dentium, & linguam procidentem, hebetudinem membrorum, cum frequenti raptu præcordiorum, suspensa ductione, uocis amputatio sonat, cum extensione experimentorum atq; pulsus. In ultimo per os, atque nares spumarũ emissio consequit̃. Post accessionis aũterminum, nihil se passum reminiscit̃ ægrotans, sed mœsticia confusus, pigro motu consurgit, oculis rubentibus: atque pulsus perseuerante turbore, cum prominentibus uenis, & fronte, & oscillatione frequenti. Epilepticorum genera sunt duo. Vnum genus cum tremore & somno: uel stertunt. Aliud genus sine tremore, & sine somno. Qui cum spasmo sunt, hoc est, tremore, non curantur: qui sine tremore sunt, curantur. Subitat eos hæc passio aut in balneo, aut in foro, aut tecto, aut in itinere, & subito cadũt sine sensu, & sine uoce, & nõ uident, neq; audiũt: torquent oculos, ut albor tantum oculorum uideatur, & spumas per os agunt, squibala non reddunt, qui cum tremore totius corporis, dæmonem dicuntur apprehendere. At eorum inmissa passione, difficilis exclusio fit, quod eius caussa sit chronica, hoc est, ueterana. Fit autem ex uentositate, occlusione ue- B
narum omnium, corporis suffocatione. Ex crasso humore uentositatis, foramina conspissantur, a naturalium exclusione, ex pulmonibus & stomacho: in cerebro miningarum non habentium rectam concursionem, purgantem exitus uentositatis organis primis, cum tremorem facit ex uini liquore, & ex indigestione, & ardore. Exinde solent incitari in acutas passiones. In infantibus solet inmutari usq; ad annos uicesimum quintũ, uel uicesimum octauum passio: & tum recessionem facere, quia omnis feruor ætatis usq; ad hoc spacium temporis sæpe fit. Quod si non recesserit, cum eodem remorant̃ curæ passionis, uel ibidem moriuntur. Curari autem debent sic. Mox ut cadunt, spumas quæ per os, & per nares currunt, spongia iubemus extergere, expurgato ore, uel gutture, flegma item crassum depurgare, tincto in ea laneo fune cum laxatiuo. Post hoc ptarmicum, hoc est, sternutatorium adiutorium naribus apponimus: id est, ex pipere, siluio, castoreo, sulphure uiuo, piretro, & his similibus. Et clistere fortiori uti debent. Et si uires, uel ætas permiserint, flebotomari in ipsa accessione, & contineri tremebundæ partes ligaturis, & diu fricari & perungi. Et ex sabano limpido fortiter fricato, ut sentiant fricationem musculi, uel manus, aut pedes, ubi tremor fuerit. Ex penna ungis interius intra os ex oleo, aut ex nitro intra faucium partes, ut uomitum prouoces: aut post cibum reijciant, ut flegma magnum, uel spissum, quod uertit, uel concludit omnia uiscera, purgetur. Vel aquam salsam, cum oleo mixtam bibat, & sic uomitum prouocet, & fleg-

Epilepticorũ genera.

Cura.

C ma, uel melancholiã. Inundato saccello calido, & farina in uino cocta, stomachum uaporari dicimus. Et fricatio articulorum adhibeatur ex oleo sicionio. Et tertio, uel quarto die, quando digestus fuerit cibus, leui, uel digestibili cibato, & ex aqua potato. Abstineat & a balneo, a uenere, a clamore, siue ab iracundia: & potum dato elixaturam absynthij pontici, uel oxymelle, castoreum, & pigrã. Quod si passio tardauerit, de antidoto pigra purgetur, & in scapulas cusas impone, et uentositas a pulmone fugetur. Et si ætas permiserit, scarificentur, aut flebotoment. Et in declinatione, uomitus ex radicibus prouocetur. Et post cibum exercitentur leuiter, & sinapismum in potu, uel toto corpore diureticas potiones accipiant, et stomachi quoq; cibos digestibiles et leues. Et capita uel chirurgia pertundes, uel cauterizabis, sicut ueteres chirurgici scripserunt. Et purgentur ex elleboro catartico: & potiones accipiant, epilepticorũ quæ scriptæ sunt: uel antidotum adrianum. Maxime sollicite curare debent infantes. Quos hæc passio frequentauerit, celerius moriuntur. Infantibus lac caprinum cum melle post accessionem dari debet. Iuuenes autem oxymelle, cum castoreo cum calda potentur, & caput, collũ, mentum, uel articuli manus, uel pedes perungantur de acopo, uel myracopo. Si hyemis tempus fuerit, ex calidis adiutorijs ungentur: æstiuo uero tempore, refrigeratoria padiutoria, uel unguenta adhibeantur.

D De Mania. CAP. IIII.

HAEC EST insania, mentis alienatio, sine febribus, uelut hilaritatem, aut bonitatem, aut timorem, aut ab antecedẽtibus furorem nuncians, aut capitis dolorẽ, grauedinem, sonitum, atq; aurium tiñitum. Vnde insania dicta est? Græci quidem nominum argumẽta dicentes, uarias opiniones indicant. Maniam enim uocauerunt, ex quo nomine multæ possunt significationes ostendi. Nos autem a mentis turbata sanitate, cuius sub dominio corpus agens sanũ dici minime potest, Insaniam nuncupamus. Multæ enim species sunt maniacorũ. ut subito rideant, irascantur, plangant, timeant, cantent, saltent: fiunt & multum literis studentes: cum rhetoricis, philosophis, multum legentes, uel multũ nimium cogitantes: grammaticis, geometricis, caussatoribus se tradẽtes, memoria multa congregantes, lectiones diuinas requirentes. Inde et manaici dicti sunt, quod diuina requirant. quia diuinatio græce μαντεία dicitur. Subitat eos autem in exercitio cum operantibus, aut in balneo, aut in foro saltantibus. Ex his omnibus conditionibus memoria perit, ut nesciant quid faciant, uel qd loquant̃. Per multa tempora hæc passio eos exagitat. Hæc passio sine febribus fit: ideo in illis magna est. Multum loquuntur extra rationem, & delyrant ut frenetici. Frenetici febriunt fortius, isti maniatici sine febribus sunt, ex corporali conditione. Fit autem ex nimio calore sanguinis, siue cholerum: aut ex nimio frigdore.

Mania unde dicta.

aut indigestione ciborum, siue potus, unde sanguinis plenitudo fit: siue ex nimijs uigilijs. Subito arripiuntur, quasi qui a dæmone irritentur, aut quasi qui uenenum biberint. Frequenter hoc patiuntur qui sanguinem de capite multū detrahunt, aut quibus sanguis de naribus multum fluit, aut de hæmorrhoidis: cum multæ eruptiones, aut subito reuelant̃, in sensu suo, uel in corpore. Aliqui uexant̃ ut qui hyoscyami succū, uel opium, uel mandragoræ succū biberint, uel alias similes species, unde multi autores scripserunt. Cerebrū item, & cor, pulmonē quoq; extra suam naturam plus noueris, aut stomachū oppressum ex melancholia: unde turbantur omnes spiritales motus, inclusa uentositatis copia: exinde uertigo in cerebro fit. Inquietatur passio autumni tempore, uel hyeme, æstate raro. Debriantur ex calore stomachi, uel sanguinis, uel cholerum abundantia, aut ex uini liquore: & inde irritantur in audacia (ut dixi) sicut ebrius nescit quid faciat. Fit & infantibus. Mulieribus, ex matrice plerumq;. Fit in ætate iuuenili, plus habentibus feruorem sanguinis, Caussa ista si in senibus fiat, difficile curantur. Pueri autem usq; ad feruorem ætatis inmutantur. Nam fortius exagitantur. Curæ diligentes, & obseruationes his impendi debent, sicut in freneticis de ligatura, uel de iacentia (sicut superius scripsimus) & sic curentur leniter sicut in acutis passionibus. In accessione eorum leues curæ adhibendæ: in chronicis uero in dimissione fortia adiutoria adhibeantur. Saccellus calidus ex farina cocta in uino, ubi coxeris absynthium, imponatur capiti, stomacho, pectori, & cordi. Hæc diu uaporamus, ut diu loca sudent. Et clystere uti debemus. Et si uires, uel ætas permiserint, uel cibos bene accæperint, flebotomentur cum multis apoferisibus, pro uentositatis egestione: ut multus sanguis tollatur usq; ad libotomiam. Et post tertium diem caput infundi debet ex oleo rosaceo, & aceto, aut hedera, aut polygonio, aut peucedano, quæ in oleo roseo & aceto excoquuntur. Et ex multis suprascriptis herbis coqui debent, & exinde caput infundi, & anodinis potionibus, uel trociscis potari debent, ex calida aqua. Aut in napticis unctionibus nares unganẽ, quę somnū eis faciant. Accipiant opiū męconium, sicut in freneticis admonuimus: & uomitū prouocet ex raphano, ut flegma, uel melāchölia, quæ est interius, digerat̃, Cibū leuē dato, quādo est accessionis tempus: sorbilia, aut aliquē succū, et panē coctū modice dato: et postea aut sorbilia, et olera quę uentrē soluāt. In dimissiōis tpe modice fortiores cibos accipiāt, et cooperiant̃ de lana tincta in oleo anetino cal. et silentiū habeant. Et cufas in stomacho accipiant, & clistere prouocent̃, & post. 12. dies purgentur catartico de antidoto hiera. Et caput pressum tondant & radant, et anterito mia caput inscidāt. Et sinapismo, et ptarmatico medicamine nares ungito, et sinapi cum elleboro, et ex cedrina ungito stomachum, et hedera caput ungatur, et ex cantharid. ut cutē capitis rumpat, et humor egeratur, Potum accipiant lactis. & elleborum in cibo dato 3. ij. nō plus. Et ne plus paueant, aut insaniāt, semoti iaceant a cōfabulatione, in domo tenebrosa.

A

B

Cura.

C & silentium habeant. Non legant, non fabulentur. Quod si iuueterauerint in eis caussæ, iubemus caput pertundi, aut cauterizari in occipitij loco. Ante omnia omnes rationes quas sæpe docuimus intueri debemus, ut si fluxus inest constringatur, constrictiora relaxentur, frigdor calefaciatur, calor temperetur, impetus mitigetur. Cerebri partes ex acopis seruent: si malfactionē sentiant, satis eos iuuat. Plus insaniunt quando miningæ eis infrigidantur. Curentur cycli cursu, in canicularibus diebus, donec Iulium mensem compleant, ita ut bis ordine innouent tempus curę. A copo, diasamsuco, uel myracopo caput, uel stomachū perungant: ut hominis inquieta ualetudo in perpetuum expellatur, uel miningæ, quæ sunt in caussa, ad statum sulum restituantur.

De Melancholia. CAP. V.

Signa melancholiæ.

MELANCHOLIA dicta est ab eo, quod fel in nigredinem uertat: & est ex maniacorum specie. Cognoscitur autem ex crebra inmutatione sensus, ex ordine uitæ, atq; cōuersatione humanæ mentis, cum uultu mœstissimo, taciturnitate, ac pœna insidiarum sibi paratarum, cum fletu irrationabili: & nunc mortis, nunc uitæ cupiditate, inflatione præcordiorum, articulorum, frigido corpore, cum leui sudore, atq; cholerico, uel uiridi, cum corporis macie, leuitate cibi accępti, corruptionibus fumosis, ac spumosis, uel acido uomitu, fellium nigrorum, D aut eorundem per uentres effusione, cum intestinorū tormento. Hanc passionem atrā bilem uocauerūt latini. Melancholicos dicimus, eo quod fel nigrum nomunt. In uiris frequenter, apud fœminas raro in āñis constitutis. 20. in ætate iuuenili. Ita eos apprehendimus. Ex mentis uarietate euenit aliquoties cum febribus leuibus, plærumq; sine febribus. Iracundia irritantur, cum mentis peruersitate insaniunt, ut maniaci: in uociferatione solū differunt, Aristotele philosopho testante. Defecerat hac passione inaudita uirtute Metellus, offensus ex fellis nigri abundantia, frigidā uim habente. Alij dicunt, sanguinem nigrum, qui dicitur melancholia, spleni deseruire. Ipse humor accipit substantiā ex flegmatum cerebri infusione: unde plus infrigidantur, & grauescunt, et fiunt inde gustu acres & frigidi, atq; iracundiā acrem habent. Nam fel rubeum, sanguine temperatur: ideo est amarum, & igneum. Melancholia uero nigri coloris, frigida, et spissa, uel grauis (ut diximus) ex humor cerebri in ipsa melancholia uenit. Et plus accidit hyeme. Autumni etiam tempore plus mouetur. Nam æstate, & uerno minus: ubi sanguis & fel calefiunt. In accessionis tempore pręcordia eorum inflantur, frequenter indigestionem ciborum patiuntur, et ideo frequenter cibum uomunt, cum ormiphagia, tanquam qui uenenū biberint, aut qui a cane rabido morsi fuerint. Talia signa aliquoties etiā patiuntur melancholici, ut homines fugiant, soli exercentur sine aliqua animi offensione. Est quando mortuos in mente habent, & exinde cogitant: per iracundiam oculi eorum nihil uident. Aliquibus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

aures sonant, cum capitis grauedine. Corpus eius aliquoties infrigidat. Post cibum inflationẽ patiuntur in præcordijs. Infrigidant illis brachia, et manus. Frigidum sudant. Morsum patiuntur stomachi, et inter scapulas grauantur cum capite. Colorem habent in facie uiridem, aut nigrum, aut liuidum: aut corruptelam patiuntur. Corpus ipsorum non nutritur, sed marcescit. Ructant frequenter calidũ, brumosum, fumosum, ut odor est piscium crudorum. Torquetur illis uenter, et uentositatem intestinorum cõmouent, uel assellantur. Nigrum est in dimissione, si uenter eius soluatur. Melancholicis initio passionis stomachus dolet, cum uigiliarum inquietudine, et fastidio. Maniaci uero initio passionis caput dolẽt, cum mentis hebetudine. Si plus soluuntur, cõstringi debent. Si constrictione laborant, soluantur: ut ipsa melancholia quæ in uisceribus est, foras descendat. Curari debent sic. Pro constrictione uentris, lactis caprini accipiant potum calidum ieiuni. Si autem uenter soluatur, potum accipiant elixaturam absinthij pontici in aqua cocti. Melancholici si non curantur, ad Maniam ueniunt. quoniã ex isto humore mania creat, quæ est passio grauis & tarda. Initio eorũ cibum accipiant leuem, sorbilem & digestibilem. In cubiculo iaceant, non satis lucido. Et clisteri fortiori uenter subducatur ex calda, ubi coxerint coloquintidarum sperulæ cum oleo & melle: ut squibala de alto prouocent. Si ætas permiserit, uel uires, flebotoment: ut extensio passionis soluatur. Vt in multis appræhendimus, secundum uires singulas curare debet stomachum, & præcordia ex embrocis. Si uentris constrictio fuerit, accipiant elixaturam absinthij pontici, et post iera antidoto purgentur ℥. iiij. aut secundũ uires accipiant, ter in mense, intermissis singulis uicibus. x. diebus, uerno & autumni tempore. Post diem inter scapulas utrasq; cum scarificatione cucurbitent, ut sanguis tollatur, non multum, ut ÷ i. amplius non. Et incisuras ipsas coöperito linteolo intincto in oleo, & super loca carpinata ponito (ut dixi) super plagas. Quod si inueterata fuerit passio: confectionem istam dabis. Ellebori nigri ℥. ij. infundis per triduum in mulsa. quarto die elleborum proijcis, & mittis ibi colloquintidæ interiores siccos nucl. ℥. ij. scammoniam tritam ℥. ij. epithimum ℥. ij. Contra has passiones magnum medicamẽ. Omnem melancholiam purgat, aut ex iera (ut superius diximus) ℥. i. Post potionem accipiant, succum ptisanæ, triduo intermisso, ita ut alia die balneis utantur: et fricari corpus debet ex adarce, aut euforbio. In dimissione caussæ, epithimata fortiora in plagas ponito, uel malagmata, quæ præcordia extensa, uel dura relaxent. Et uomitum prouocare debent post cœnam: ita ut primũ raphanum comedant intinctum in oxymelle, & caldam bibant, & sic uomitum prouocent. Interuallum omnis tridui in admissis diebus adhibeto, ut corpus uti possit cõtra uirtutem adiutorio, aut secundum temporis qualitatem, aut secundum ætates, uel nires. Quod si passio per multa tempora ueterata fuerit, dato de antidoto tyriacæ, diechidnes, hoc est, quæ conficitur

Melancholici. Maniaci.

Cura.

C ex uiperarum carnibus, aut antitodo mitridatis, aut iera dialoë. Quod si nimia solutio uentris fuerit, arnoglossæ seminis coclearia tria per triduum potionem dato, cum calida aqua, tria per tridua ieiuno. In dimissionis tempore cibos sapidos accipiant, & carnes minores: ut auium, aut gallorum, aut columborum, perdicum, & atagen, & aliarum similium: & agrestes uenationes, ungularum, uel interaneorum, capreolorum, hædinas, & uolatilium agrestium carnes. Pisces maritimos, aspratiles, albos, aut rubellos, epusucos, sarcellos, solias, marmoriola, parcas, gabiones, ostreas, & cinomusculos, & alios his similes qui stomacho commoto fastidium tollant. Vinum accipere debent anniculum, album & leue, & bene temperatum. Holera uero, spargos, atriplices, sinapi, apia, lactucas, porros, omnia uiscellata. Poma finice, thebaicas nuces, amygdalas amaras, tostas et humectas ex aqua marina, ut amaritudine careant, nucleos pisteos, persica, cidonia. Dimittat uero salsum, raphanum, cepulas, allium. Et post exercitium equi deambulare: uenere uti in maio, erit aliquantum utile: exinde hoc morbo carent.

DE Enthusiasmone.

CAP. VI.

ENTHVSIASMON species est Maniæ periculosa nimium. Irritantur ut maniaci, & in se manus iniiciunt. Isti subito arripiuntur, cum saltatione pedum, uel manuum, ut audiant sibi intra aurium ca-
D uernas uoces decentes diuinorum cantantium, tympanorum, aut cymbalorum percutientium sonos, et cum nimia delectatione resonant eis: sicuti uaccæ ad aram sacrificiorum solebant diuersitatem sonoram parare: aut sacerdotes quando libamina exhibebant, tunc istis sonis mouebantur. Sic istos sonos in cerebro repercutientes sibi audiunt, & auditos côtestati, socij saltantium fiunt. Vel in cursu ueloci seduli sunt, ut subito rapiant gladium, uel macheram, & se percutiunt, et non sentiunt: aut morsibus se attrectant, uel in alijs hominibus, nescientes quid faciant: quos latini Causarios uocant. Inmissione, uel iracundia aliquoties se in cursum uelocem dirigunt cum uociferatione. Alij dicunt dæmonis angeli legionem esse: ut dum eos arripuerit, aliquā partem corporis nexent, uel uulnerent. Diligentia eis impendi debet. Quando supra scriptos sonos au- *Cura.*
dierint, includantur diligenter. Et post accessionem cum audierint, flebotoment: & uenter eis moueatur. Cibum accipiant leuem, cum calida aqua: ut omnes uentositates quæ in cerebro sonos faciunt, diuertantur. In ipsa accessione silentium habeant. Quod si spumā per se egererint, aut ex cane rabido morsi fuerint, intra septem dies moriuntur.

De Ephialte. CAP. VII.

EX QVIBVS EOS appræhendimus? Cum in cibo uexantur, et difficili motu corporis, atque somno, et iam soluto, graui, quo-

ties super ipsis grauantur: aut se præfocari dormientes putant: aut aliquē sibi putant irruisse, qui eos premendo exanimare contendat. Vnde Incubi dicti sunt, a mentis, atq; sensus incubatione. Alij aūt Incubos dixerunt, q ex indigestiōe cibi euenit Ephialtes, tanquam ascendisset aliquis supra dormientē. Fit hæc passio ex multo cibo. Ex indigerie item frequenter, ex alto nimioq;, hoc est, malo humore, aut ex abundantia sanguinis, per somni fantasiam. Cum graui em̄ somno opprimuntur, dum dormiunt, plus suffocantur, ut loqui non possint. Aliquoties per somnū fabulantur, & quasi per diem disputent, sic sermo illorum prosequitur, dum quasi cum aliquot hominibus fabulentur, aut uarietatem somniorum diuersorum, uel fantasiam uideant, uel paueant, uel in somno clament. Fit plærumq; (ut superius memorauimus) aut ex multo cibo, uel uino plurimo, uel ex paruo cibo, uel potu: hoc est, fit uel ex plenitudine, uel inanitate: sicut et singult9, uel oscellatio, uel tremor, fit ex plenitudine, uel inanitate cibi, uel potus. Sic ergo emendantur, ut ille cui ex nimio potu hoc contingit. Quibus euenit a nimio cibo uel potu, leuiter accipiant: hi autem qui ex inanitate hoc patiuntur, cibari debent, sicut ueteres dixerunt: iuxta quod corpus nimium, uel exiguum fuerit, eo plus, uel minus hac passione læduntur. Nam si pallidi fuerint, & pallido uultu, periculosum est illis: & si patiant̄ hoc frequenter per uigilias sine somno ut cadant & suffocentur: perniciosa eis hæc signa sunt: aut ubi oppressionem passi fuerint supini, ualde suffocantur. Et post accessionis horas, adhibe omnem oppressionem, uel pondus capiti. Experrectis ad primum sensum, corpus omne tremit, sudor frigidus in stomacho uel in capite, & pulsatio nimia cordis. Ventositas spiritus quæ solet in pulmonibus, & cerebri partibus habitare, concluditur ex calore cibi, uel uini, uel sanguinis, uel cholerum abundantia, non habens exitum naturalem per nares, uel per os: & præclusis in pulmonibus fistulis, uel in stomacho conclusis, per uiscera discurrens hanc caussam facit. Curari autem debent sic, quando admoniti fuerint. Si habuerint pręfocationem, corpus moueatur, uel fabula excitentur, uel capillis capitis attrahantur, aut guttizentur: aut facies eorum de aqua leuiter aspergatur, ut corpus, uel sensus eorum ad pristinum sensum reuocetur. Quod si ætas, uel uires permiserint, flebotomari debent, ita ut ante flebotomum primum stomachum curent. Et potum accipiant elixaturam absinthij, & sic flebotomum adhibendum: & post pigrę potionem accipiant. Et post hæc omnia purgentur, ex iera diacoloquintid. ut omnis humor malus, crassus exinde purgetur. Cibum accipiant leuem, & digestibilem, & exercitationes, & somniferas confectiones. Nares ungamus ad mansionem ex dropace, ducentes. In dimissione cum uidemus uenisse securitatem animo, præparandum, ut non iracundiam patiantur: quia ex hoc inquietantur.

A Incubi. B Cura.

C De Vocis amputatione.

CAP. VIII.

DEBILITATVR Vox aut per clamorem, aut per frigdorem, aut per ęstum nimium, aut per ardorem febrium fauces inasperantur. Exinde feruores patiuntur & anhelitum. Vox inraucat aliquibus ex catarro, & ex pulmone solutio fit uocis, hoc est, raucedo. Si ergo sinochus & raucedo fuerit, tarde digerunt, ut clara uox reddatur. Aliquibus & recenter frigida bibendo contingit. Cura. Vti debent cibis leuibus, & sorbilibus, & infusione capitis ex oleo anetiuo, & lana coöperto: & uaporationis fomento ex aqua calida cum spongijs. Et thoracem saccellabis, & de lana coöperies. Si tussis non fuerit, balneis utantur, & dragagantum sub lingua tenere debent, & humorem ipsum glutire, aut libanum, aut liquiriciæ succum. Et similiter gargarismatium intra fauces gargarizent: & ex mulsa, ubi coxerint palmulæ, aut caricę pingues, albę, cantabrum, rosa, hysopus, & liquiritiam (ut dixi) in mulsa coctam, tepidam mane uel sero triduum gargarizanto: ut saliua intra os foras projciatur. Odoribus uero bene olentibus naribus apponentes, uel ptarmico uti debent. Quod si febres non fuerint, & suffocatio maior fuerit, flebotomentur: & postea accipiant electuarium ex semine lini, siselcos, amygdalas tostas, uuam passam: nucleatum, tritum, mixtum cum melle. D Et uomitum cum raphano prouocent, & purgentur ex diacoloquintidis, iera. Accipiant antidotum beica, aut catapotias confectas.

De Arteriacis. CAP. IX.

ARTERIACI SVNT, quibus fauces reumatizant, uel dentes, cum asperitate gutturis interius: aut quando exscreant, asperitatē faucium sentiunt, aut quasi aliquid in gutture acre: & uox eorum secundum naturam clara fit. Sequitur modica tussis, cum coctura faucium interiorum. Aliquoties exscreant flegma spissum, & tarde redditur: aliquoties solutum projcicur. Sequitur modica febris cum macie corporis. Fit autem ex humore capitis. Cura. Curari debent sic. Si sine febribus sunt, cibos accipiant leues, sorbiles cum melle coctos, cum farina similæ tenuissima. Lac caprinum sorbeāt cum melle ieiuni. Cerebella, carnes minores manducent coctas in uino dulci: & granatū uinum bibant. Ieiuni gargarizent tepidum, aut diamoron, uel diacareon, aut diacadion confectiones. Vnum de istis gargarizent: aut de penna fauces ungant. Item post arteriarum asperitates, rosarum flores siccos, aut citonia matura in aqua cocta gargarizent: aut sapam, ubi coxerit puleium. Item dragagantum in melle infusum, tritum cum nucleis, addito melle despumato quod sufficit, datum coclear unum, transglutiendū mane, & ad mansionem per triduum. Quod si cum febribus os reumatizauerit, capiti diligentia est adhibenda. Caput condatur adpressum, & pectinet, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

omne reuma siccatur: & oxyrhodino caput iufundi iubemus, in æstate frigido, in hyeme calido: aut asperum infundendum, secundum qualitatem temporũ: in hyeme thermatica, æstate refrigeriosa, sicut de his sæpe docuimus. A

DE DENTIVM VITIIS. CAP. X.

DENTIVM uitia sunt multa. Aut dolor unius partis, aut ambarum, aut molarũ, aut agitationes, aut frigidationes, aut tineæ, id est, denudationes gingiuarum, putredines, siue tumores, aut sanguinis emissio: dentium siue molarum dolor, siue cancellatio. Si obuenerit hoc ex reumate frigido capitis, descendit in radices dentium, & ossium naturalia loca commouet, quia humor est nequissimus capitis, & dentes uitiat, sicut comparationẽ ipsius legendo didicimus. Stillicidia guttando petram excauant, assiduo lapsu: sic humida gutta non pondere, sed sæpe cadendo disrumpit. Distillans humor frigidus capitis, dentes uitiat, hoc est, commouet, pertundit, priuat, depannat. Quibus subuenire debemus sic. Pro dolore dentium, uel molarum, si ulla cõmotio est, uel putredo, saccellum facito ex sale tosto, ut regiones dentium, hoc est, tonsillę uaporentur: aut humor frigidus, qui inest ossibus, ipse calefactus temperetur. Et intra os collutionem adhibeant, uinum album ubi cocta fuerit rosa, intra dentes calidum teneant, uel colluant: aforis autem uapores saccelli supra scripti. Item in pusca coctas radices hyoscyami, aut strigni, aut sparagi, aut oleum calidum in ore teneant, ut omnis humor frigidus temperetur. quia & dolores mitigat, & agitatos dentes confirmat. Item ad frangendum, tolle hyoscyami semen, aut radicis piretri non uetusti, euforbij, hederæ, gummi ana scrup. I. lac de celsa quod sufficit, & in gyrum casulam facis. Item ad dentium dolorem, succum hederæ terraneæ in aurem mittis in ea parte quæ dolet, & miraberis effectum eius. Sane si commotus fuerit plurimum unus dens, siue mola cum tumore: primo radices eius scarificentur, ut humor, siue sanguis egeratur. Si cõmotio nulla fuerit, adiutoria suprascripta adhibeas. Nam si potuerit scarificationes operari, & multum commotus fuerit, ferramento dens, siue mola, euellatur, & post de pusca locum colluat. Quod si commotio non fuerit, non debet cum ferramento euelli. Quia contigit in insula quadam, philosophum molam dolere, & sine ulla commotione ab imperito medico euulsa est, & statim mortuus est. quia præ nimio nisu eripuit medullam quæ illi intus est, quæ de cerebro principatum habens, recursu humoris sui in pulmonem descendit, & statim eum occidit. Quod si fricatio, uel putredo in ossibus dentium, uel gingiuarum fuerit: ex mulsa calida os abluendum, & hoc puluere spargendum, et antheræ confectione, aut thymi, aut origani, aut satureiæ seminis, cum uino melantio ex æquo tunsa, & cribrata, utraq; loca superius memorata spargenda sunt, & os

(Margin: B — beside "aforis autem uapores sac-"; Nota. — beside "Quia contigit in insula quadam, philoso-")

C aperiendum, ut humor foras egeratur. Aut ex diamoron medicamento ungantur radices dentiũ. Quod si antiqua fuerit putredo, radices dentium ex carbonibus calefacto origano cauterizamus. Quod si gingiua tumuerit, & sanguine fluxerit, in pusca interius lentisci decoctionẽ in ore teneat, et puluerem in ore similiter ponat ex anthera, uel usq; in diem quartum. Item admirabilẽ confectionem, quæ gingiuas sordidas, uel liuidas splendescat, & sanguinem constringat. Lentisci corticis radice sicca tunsa, & sale tosto ex æquo trito puluere utatur. Quod si ex gingiuis nimiũ fluxerit sanguis, inter utrasq; scapulas scarificatiõe sanguis tollatur. Quod si uulnus intra os natum fuerit, aut buccam, aut circa uuam, rosa, & croco ex æquo tritis, cum melle de penna linito locũ: aut puluere antherę curato, diamoron mixto cum melle similiter (ut superius diximus) de penna linito.

DE AVRIVM VITIIS, CAP. XI.

AVRIVM uitia sunt multa. Dolores graues auditus, & soni, uulneratiões, percussiones, humoris discussiones, sanguinis eruptiones, uermes, aut si aliquid intus irruerit, aut surditas, aut pruritus. Hæc omnia uitia in auribus fiunt. Dolor aurium fit aliquoties in una, aliquoties in ambabus per frigdorem, aut ex uento frigido. Periclitatur interius in ipsa

Dolor auriũ.

D cauerna auditus aut ex lauacro frigido, aut aqua interius recepta, aut ex reumatismo capitis subitaneo sine aliquo tumore dolorem sustinet uehementer. Quibus curam adhibere iubemus. Saccello cocto in uino calido uaporamus, et oleum nardinum tepidum, et piper tritum cum oleo, aut ruta, aut cum aneto: aut amygdalinum, aut cepam marinam quassatam, in oleo coctam, tepidam in aures stillamus. Si tardauerit, & febris non fuerit, neq; tussis, balneis utatur. Quod si dolor fuerit cum graui auditu, uaporationes fiant ex calda, ubi coxerit absinthium uiride in uase fictili: aures uaporabis, & interius raphani radices excauas, & oleum ibi mittens superiactas, bulliat, tepidum auribus instillato, & de molli lana nares obturato. Item ad aurium dolores unguentum. Medulla ceruina, cæra, oleo de nucella, succo polygoniæ herbæ æquis ponderibus utere: & ungito deforis aures in gyro, & miraberis. Quod si tarditas fuerit antiqua, sine ullo dolore: saccellentur, & uentrem purgent ex catapotijs catarticis diacoloquintidis, & scammonia, aloe, mastice, & succo caulium. Et postea caput purgent ex gargarismo, stafisagria, pipere, sinapi, hysopo, origano, puleio, nitro, ex eo in oxymelle mixta sapa, ad calidum solem, aut prope caniculares dies, aut post supinato capite gargarizent, ut omne reuma capitis fluat. Et auribus instillato oleum, ubi tritaueris amygdalas amaras Oleum laurinum cum pipere tritum, oleũ cedrinum, aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

balsamum, aut ceparum, uel raphani succum cum rosaceo, & piper, aut euforbium cum pipere ex æquo tritum cum rosaceo, aut afronitrũ cum rosaceo, & succum porri. Hæc ubi, adiecto acri aceto tepida instillas auribus, si fueris non habens exitum uentositatis, sine grauedine & sine dolore stomachi anatimasis in his fit. Potum accipiant elixaturam absinthij pontici: & stomachum curent, et auribus instillet nitrum tritum cum rosaceo. Aliud etiam. Fœniculi, aut marrubij uiridis succum, cum rosaceo & aceto mixtum, instillato, aut granati sicci corium tritum, cum rosaceo, aut oleo laurino, aut ptarmico nares ungito, ut sternutent. Quod si tumor fuerit cum dolore ex reumate capitis, aut ex catarro, aut ex sanguinis impletura: uaporationes ex spongijs in calda tinctis, infundito interius porri succum, & ibi cum rosaceo, & melle, & lacte mulieris quæ masculum nutrit, instillato. Quod si uulnus fuerit cum sanierũ squalore, uel fœtore: infusio est ex alto humoris, aut sanguinis per clisterem tenuem syringæ. Colluantur ex mulsa tepida, & sic extergantur ex lana molli melodida. Et de præsenti infundi iubemus porri sectiui succũ, aut coriandri, aut strigni cum rosaceo tepidum auribus instillato ad mansionem. Quod si uulnus fuerit longi temporis: curato ex trocisco andronio, aut musano: aut crocum des tritum cum rosaceo & melle. Id autẽ anteq̃ medicamentum inijcias, prima die lana molli in melodida uulnus extergas. Aliquibus uulneratio aurium plus crescit & claudit auditus foramina. Infundi iubemus raphani succum cum rosaceo, & puluere oxycro, in ipsas cauernas superfluas: aut ea comedat. Aut pulueriza staphisagriam, piper, & elleborum, trita: & ex hoc puluere impones. Semotus esse debet a fabulis, a sonis. Cibis debet uti leuibus, sorbilibus. Et si percussa auris fuerit: & intumuerit cum dolore: butyrum recens, aut sine sale, cum melle mixtũ super calda tepefactũ, instillato tepidũ: aut adipes anserinos, aut gallinaceos super calda tepefactos, instillato tepidos: adiecto simul lacte mulieris, quæ masculũ nutrit. Item porri sectiui succum, aut ozymi aut coliandri, aut strigni cum rosaceo, aut crocum sine rosa uiride, infusum in lacte mulieris quæ masculum nutrit, tritum, bene tepidum auribus instillato. Et pro tumore deforis cataplasmare debes sit. Panem mundum in uino infusum, tritum cum melle cataplasmato. Quod si duricia adfuerit, lenticulam coctam in aqua, tritam cum melle tepidam cataplasmato. Quod si humor nimius ex auribus fluxerit aliquoties ut lotura carnium, ex musculorũ tonsilla manat, cum grauem dolorem iuuent, temperari debet, ne multum fluat, nec constringatur. Multus si egeritur humor sine ullo dolore, uinum granati coctum, & spissum, cum colofoniæ puluere, tepidum infundito: aut absinthij uiridis succum, gallæ pulverem, aut andromacum cum melle, aut cum succo porri sectiui, aut succum hederæ cum rosaceo colluere debent, ex mulsa tepida, aut elixatura de lenticula in aqua cocta. Quod si ex auribus sanguinis eruptio fuerit, siue uulnerũ caussa, sine ullo dolore, siue alias cum ferro tunsum: cri

C bratum pnluerem per fistulam flato: aut colofoniæ puluerem, aut celticæ folia, granati sicci corticem, nitrum, ex æquo tritum, flato: aut gallarum puluerem. Sed & si antiquis, hæc est cura. Si fuerit sanguinis eruptio, & ætas permiserit: circitent ex utraq; parte scapulas. Quod si intra ætatem fuerit, incidi iubemus capitis partes, id est, ambo cornua, hoc est, super utrasq; partes capitis, quemadmodũ supra dictũ est, ut multus sanguis egeratur. Quod si uermes in aurium cauernis nati fuerint, absynthij pontici, aut cucumeris agrestis radicis succum, aut capparis radicis succum, persicorum foliorum succum cum aceto instillato. Quod si nulla res eos iuuat: sulphur uiuum, cum calce uiua, trita cum melle instillato, aut sinapi semen, tritum cum hyoscyami succo. Quod si casu intra aures aliquid ceciderit, aut granũ frumẽti, aut stipula, aut arista, aut aliquid tale: sternutamentũ subinde prouocet: aut butyrũ, aut adipem anserinũ, aut gallinaceũ tepidũ frequenter auri instillato: & balneis utatur. Quod si ex ordeo aures clausæ fuerint, & fuerit sanguinis eruptio, facito ut supra hic dicitur. Item si sordibus aures clausæ fuerint: oleum calidum frequenter instillato, aut nitrum, uel sale tostum, tritum, & rosaceum calidum instillato: aut in lana tinctum auribus inijciatur, & sic de melotida sordes ipsæ ex auribus tollantur. Quod si pruritus aurium fuerit plurimus, acetum, & oleum rosaceum tepidum instillato, aut fœniculi succũ, aut liliaceos flores tundis, & succum eius cum aceto & rosaceo tepidum

D instillato.

QVID Podagricis conducat, uel non. CAP. XII.

RAMOS betonicæ, & ramos centaureæ qui plus ponderis habebunt, radices agrimoniæ, radices pentaphyllon, radices cannæ, radices sandicis, radices centũcapitum, uenæ citr. paragoriæ colliges mense Augusto, & sicca cum sole, & diligenter trita adseruabis. Quando uero bibendum est, ieiunandum est per dies. 15. Aut si non potuerit ieiunare, tota die quoad potuerit ieiunet, parcescat et potui, edenda necessaria sunt, facto balneo asso. Dum egreditur de caldaria, accipiat pulueres supra memoratos in aqua tepefactos, & obuolutus sabano iacebit usq; ad sudorẽ. Et die ipso comedat pullos gallinaceos, aut anserinos, aut maluas rodat. Hinc per dies. 20. ipsum puluerem omni mane accipiat in potũ sicut supra, & post dies. 20. in septimana bis, aut ter usq; ad annum potabit quemadmodũ supra. A quibus uero abstinebis usq; ad annũ? De carnibus uaccinis, carnibus ceruinis, porcinis, leporinis, cum hædinis. Piscibus qui squamã non habent, id est, sepia, & uliginibus (quos comedunt multi) abstinebit. Olera quæ non sunt utenda, id est, bletas, olorstordes, & betas. Legumen omne comedat, excepto lectigolas, quas cauebit, uel lactucas, intyba, cucumeres, uel opiopinos, & ficus usq; ad annum non comedat. Tamen mente retinebit, quod de mense septembri, prædictos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

pulueres in aqua bis potabit usq; ad mensem aprilem: & quando melius habet, tunc primum incipiat bibere Præter ficus, pomis omnibus, & balneo utendum. A

De Catarro. CAP. XIII.

CATARRI genera sunt tria, Catarrus, Coriza, & Catastignos. Catarrus fluens a naribus, aut una, aut ambabus, aut uno oculo, aut una aure, humor fluens capitis, in diuersas partes discurrit, & distillationem, ut superius diximus, per nares facit & pulmonem: unde catarrus dictus est. Fluorem enim græci Catarron uocauerunt. Quibus aliis speciebus nominabimus Catarrum? Catarrus nominatur a naribus factus, Coriza, a faucibus, Branchos, a raucedine pulmonum, unde & Tisis fit. Ex quibus appræhendis a naribus catarrum? Ex grauedine atq; constrictione narium, & frontis pruritu, cum iugi fluore, humore tenui, & crasso, & uiridi, cum sternutationibus continuis: neq; anhelitum inde reddunt nisi per os tantum, & nares præcluduntur: deiectionem frequenter conantur, & nihil emungunt. Aliquoties aquam per nares digerunt, quasi qui sinapi, aut cepulam acrem comedunt, ut lachrymas per oculos emittant. Aliquoties emungunt spissum, & colore sulphureum, uiride, aut fellitum, cum narium præclusione. Aliquoties una pars capitis aurium per ipsum impetum condolescit, aliquoties partes capitis, siue temporum: et per nares mucilenta in modum sanierum egesta digerunt: ita ut capiti dolenti, & circumdolenti, sanies per nares soluitur. Aliquibus suffocatione capitis aures crepant, & humorem digerunt. Cura eorũ diligentiæ capitis adhibenda. Caput ungatur ex oleo irino, aut daphnino, hoc est, laurino, aut melino, aut cyprino, aut anetino, aut rutaceo. Plantas ungãt de pice liquida, & de acopo therm ãtico. Vngant thoracem, & collum eorum. Lanam lotam capiti eorum apponito, conuenintia eauribus instillato. Ptarmico nares ungant. Piper tritum, & euforbium melantium, iris illyricæ radices, rutam, cuminum, tostum, puleium, ex his unum tritum in linteolum ligato: & moderato, ut sternutamentũ prouocent. Cibos sorbiles dato. Corizam faucibus catarron aduenisse inde cognoscim9. Pruritum quidẽ faciunt cũ titillatu, et uoce obscura. Est & sternutatio assidua, cũ sensus prouocatione, & transuorandi difficultate. His diligentia capitis adhibenda, ut superius in catarro diximus. Vel gargarismum dico adhibendum, ut in arteriacis diximus: uel electuaria quæ fauces asperas leniunt. Catastignos ut catarrus interius uiscerum distillationes, uel percussiones in stomacho, tussim cũ nausea prouocat. Si pulmonibus obuenerit, grauedinem thoracis uehementem facit cũ sputis spumosis, aliquib. cum raucedine: & si sanguinẽ exspuerint, ad tisim ueniunt, & tabidi moriuntur. Aliquoties exspuunt, uel exscreant ut pinguem saniem. Quod si tussis dura fuerit sine exteriorum fluore: ex mero calido dare debemus. Si item non febrit, in ficus siccum mittis puleium, & piper tritum: assas tres comedendum dabis,

Coriza.

B

Cura catarri.

Coriza cura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C aut oxymelle, aut elixaturã fenugræci in mulsa coctam, aut hysopi. Item in uino & melle coquere debes rutam, piretrum, & piper: potui dato: & gargarismatium fiat, ut reuma foras prouocetur: & irios radices siccas, hysopum, aut thymum ex æquo tritum, cum melle mixtum dato bibere coclear unum, ieiuno, & uinum postea. Et ptarmico nares ungito. Edat oua sorbilia. Aliquoties totæ tres causæ simul ueniunt. Aliquoties singulæ: sic & eis succurri debet, ut dictum est.

De Vua. CAP. XIIII.

VVA aliquoties ex catarro tumescit, aut inflatur: aliquoties ex sanguine, & humore laxatur. Et in faucibus iacet plus ad naturam suam, quæ humorem præstat, uel saporem ciborum lubricatione deuorandum: dum multa sunt in illa foramina: sicut ex mãmilla mulieris emanat lac de foramine teuuissimo: uel uti acus punctura perfricatione facta, foraminum obstructione opitulante, grauata nimijs humoribus, malefacto iacere cogetur. Quæ primo destillando uua, tussiculam generãt. Deinde negligentia sæpius facta, super pulmonem destillatio ruit.

Cura tunc periculum ubi tumet, & rubet, desiccare debet. Quæ autẽ est pannosa, tenuis, liuida, longa in capite, acumine incidi debet, et instrumento apte teneri primo, & sic incidi, & pusca frigida gargarizari. Nam si eam ex radicibus non inciderit, nec cicatricem fortem facit, nec bene paragorizat, ut foramina naturalia pacta fiant, deriuationẽ in pulmone facit: & tisici, uel tabidi moriuntur: aut si frequenter destillauerint, ad per-

D niciem deducunt. Quod si uua tumuerit, & laxata iacuerit intra faucium spacia, et fauces ustulauerit, uel linguam: totum hoc sic emendabit. Palmulas, uel caricas pingues coctas in mulsa gargarizent. Quod si os omne reumatizauerit, & tussierit: caricas, rosas, furfura triticea, hysopũ, aut thymum, fenugræcum, puleium, lenticulas, ex æquo in linteolo ligatas, in mulsa coctas, colatas gargarizent, uel exinde ieiuni bibant tepidũ.

Quod si uua iacuerit: de antheræ puluere eam leuato: aut hunc puluerem conficis, & eam leuabis. Corio granati sicci, balaustia, sale tosto, ex æquo trito, cribrato utere. Nam in coctura faucium, uel uuæ eis pulueres non conueniunt.

De Tussicula. CAP. XV.

TVSSICVLA aliquibus sicca uenit: aliquibus humectata, et cum plurimis flegmatibus: aliquibus cum anhelitu & suspirio: aliquibus ex nimio sputo, uel reiectatione: quæ a tisi si uenerit, tabidi moriuntur. Quammaxime tisis excitat̃ peripleumonicis, pleureticis, smanticis, & empyicis. Solita tisis his euenit humecto ex capitis humore, aut de catarro, aut ex faucium reumatismo in pulmonem, aut guttur. Sicca uero tussis fit in pleureticis, peripleumonicis, stomaticis, ex diafragmate, uel epatis tensura, uel duricia ex faucium reumatismo, ex ciborum acredine, & salsa commixtione: uel ex frigido potu, aut ex puluere, aut ex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

fumo, aut odore non bono irritantur, & ex sanguinis abundantia, intus crepunt, aut ex proclusione epatis. Curantur autem sic tussientes. Iacere debent in domo lucida, & bene olente. Et si soluta fuerit tussis, electuarium accipiant quod eos cōstringat, hoc est, lini seminis tosti scrup. viij. cumini tosti scrup. xvi. sinapi seminis scrup. 1. puleij sine fumo scrup. iiij. nucleos tostos scrup. iij. amygdalas tostas scrup. xxx. uuæ passę albæ enucleatæ grana. c. mel despumatum quod sufficit, datum secundum uires. Item piperis grana 30. baccarum lauri grana. 15. ireos radices siccas scrup. iiij. thymi. 3. 1. tundis, cum melle mixto, dato cocleare unum. Quod si flegma plus fuerit cum tussi: oxymelle accipiat, aut oxyporium, diacidoniten: ut flegmata frigida incidant, & calefaciant, et dimifragia comedant, uel salsamenta, & poma merata, uel cibos thermāticos, uel conditum. Item contra solutam tussim, mel diutissime coctū, pastillicato, admixto gumi, ut unum corpus fiant: & ad oliuæ magnitudinem dato, ad omnes duricias constrictiuas: aut trociscum diaspermaton, aut catapotias becicon. Quod si longa fuerit tussis, & pmiscua, hoc est, *subito soluta, et subito sicca*: dato antidon uesocon asclepiadeū. Aut hoc. Piper, rutam siccā, ireon, hysopū, sinon, uel ultimū *opium*, & *myrrhā* ex æquo tritam cum melle mixtam, dato ad mansionem, aut mane secundū uires. *Quod si sicca fuerit tussis, et uiscera fiunt sine sputo sanguinis*: stomachum curent, et accipiant apozima, hoc est, *elixaturas: aut origanum*, hysopum, aut radices de iri illyrica, aut rutam; unum ex his in mulsa coctum *potui dato*. *Quod si cum uomitu*, oxymelle accipiant. Quod si cum anhelitu, fenugræcum aqua coctum adiecto melle dabis. Quod si cum dolore, uel tonsura: ireon et hysopum ex æquo tunsum, cum melle mixtū, dabis cocleare 1. singulo mane, uel sero. *Cibos sorbiles, ut oua*, piper tritum, aut rosmarinum tostum, aut ptisanæ succum cum melle. A B

Quod si antiqua fuerit tussis: saccellare debemus thoracē ubi pulmones sunt, & ungere thoracem ex acopis thermanticis. Et ficus siccas assas comedant *ieiuni, & catapotias, ueciconiden*, myrrham, castoreum, galbanum, opium, piper, storacem, ex æquo tritum cum aqua: & facies catapotias in erui magnitudinem, dabis ternas post cœnam in calda guttire. Cibis uti debent humidis, & digestibilibus. Electuarium diaprassion, aut diascylles, castoreum, prasium, cardamomum, & piper ex æquo tritum, cum melle mixtum, dato secundum uires: & his similia.

De Hæmoptoicis. CAP. XVI.

HAEMOPTOICI, hoc est, sanguinē exspuentes sunt. Horū significationes plures. ut sanguinis de propria, & abusiua. Propria est, quæ ex supernis partibus labitur, sicut fluor significatur de capite per sensuales uibras. Abusiua est, quæ etiam ex inferioribus accedente fluore significatur, aut ex pulmone, uel stomacho: nausea, tussicula exclusis. In propria est enim fluorem uocare, id quod ascensu quodam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C non lapsum fertur. Sed græci uersa uice posuerunt, deriuationem nominis intuentes, id enim hæmagogam uocauerunt, quæ magis ex inferioribus affluere significat: quod fluor sanguinis sputum dici priprie potest. Paruam enim significationem sputum refert, fluor plurimam. Necp sputum sanguinis est fluor, supradicta ratione. Parua enim materia sanguinis ex gingiuis, uel faucibus emissa, sputum magis quã fluor recte nuncupatur. Hyptisicũ est quod spuitur: quod exscreatur hæmagoga, id est, quod reijcitur. Quot sunt differentiæ sanguinis? Tres: Eruptio, Vulneratio, Resudatio.

Sanguinis Eruptio. Eruptio fit fluor ex fluente, repentino, atcp limpido sanguinis fluxu, nulla antecedente querela uulneris effectu.

Vulneratio. Vulneratio ex humecta materia humoris purulenti, cum sanguine non limpido, & tussicula plurimorum dierum.

Resudatio. Resudatio uero ex nullo sensu uulneris, sed quod magis ex accæpto cibo uel potu, acriore liquore comprobatur.

Qui sunt loci ex quibus fluor sanguinis efficitur? Ex supernis faucibus, hoc est, brancho, quod guttur: ex faucibus, pulmone, thorace, diafragmate: ex stomacho, & proximis locis, de capite, ex iecore, splene: & uena maiore quæ spleni coniuncta est.

Ex quibus apprehendo eas, quæ in supernis sunt faucibus partes, quod est branchus, quod ad guttur sanguinem proijciat? Ex sputo sanguinis, cum quadã manatione aquæ paruę, et asperitate linguæ, atcp ima

D gine uenulæ ex loco de quo sanguis ipse fertur, apparet. Quæ apprehenditur ac si liquoris acrioris gargarismum accæperint ægrotantes, mordicationescp eius loci sentiunt.

Ex quibus eos qui de faucibus sanguinem proijciunt? Ex paruo fluore sanguinis, cum humore retinaci, & leui tussicula. Ex quibus exclusos? Ex quibus eos supra dixi, qui de pulmone sanguinẽ proijciunt plurimum, atcp cõaceruatum sanguine fluorem, & ipsum uti spumosum, rufum ac feruentem, sine dolore, cũ uehementi tussicula, ex thoracis grauedine expulsum: aliquando cum stridore pectoris, & uocis in articulo obtunsione, & raucedine, genarum rubore.

Ex quibus eos qui de thorace proijciunt? Ex supra dictis signis, & paulo mitioribus, cum dolore lateris, aut pectoris, aliquando etiã spinæ mediæ utrarumcp palarum, quod græci metafremon uocant, per multum fluorem uti spumosum sanguinem, ex quibus & diafragma sanguinem proijcit.

Ex quibus qui ex stomacho sanguinem proijciunt? Ex uomitu plurimo, sanguis niger, uel cõagulatus, aliquando autem cum cibo attestante animi defectus, cum corporis iactatione, atcp fastidio, saliuarum fluentia, membrorum in frigido corpore pulsu paruo, dolore utrarumcp palarum, magis si acrem liquorem biberint in siti, morsum in stomacho patiuntur, malfiunt, infrigidantur.

Ex quibus qui de uentre sanguinem proijciunt? Ex his quæ de sto-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

macho memorauimus, ſed paulo uehementioribus. Nam plerumq; etiam per uentrem quidem ſanguinem emittunt, ægrotantes cum dolore, atq; tormento, & mordicatione medijs præcordiorum. A

Ex quibus qui de proximis locis exſpuunt? Ex inſpectione oris parotidæ uenam apprehendimus, aut ex tonſilla uulnerata, aut ex gingiuis.

Ex quibus qui de capite per ſenſuales fibras ſanguis exſpuit? Ex antecedente feruore faciei, aut capitis grauedine, uel dolore, & extenſione, uel narium, cum titillatu quodam eius partis qua ſanguis effluit per nares, atq; ad eas deducendum ducunt. Hæc ut plæriſq; dormientibus in quietudine accidit, ut ore impleto, atq; faucibus occupatis, cum quodam exſcreatu putido excludantur. Et ſi ad ſtomachum, uel uentrem defluxerint, permitte ægrotantem donec per uomitum excludantur, accæpto, uel tranſuorato acriore liquore, nulla mordicatione loci ſequente. Arteria aſcendit, tuſſicula excluditur, qua neq; ante fuerat uexatus ægrotus, nec poſt excluſionem ſanguis interpolatus. Quod de pulmone proijcientium ſignum eſt? Ex quibus de iecore ſanguis proijcitur. Ex tumore capitis, cum dextera parte præcordiorum, ex colore uiridi, uel aquato ſimili. Ex quibus ex ſplene dolor? Siniſtris pratibus capitis, uel præcordiorum, colore plumbeo, ſimili lingua.

Ex quibus ex uena maiore, quæ ſpleni iuncta eſt ſanguis proijcitur? Crepat ex multis uocibus, aut ex multo uino, aut cibo, aut ex uſu uenereo, aut ex nimio pondere, aut ex catarro, uel nimia tuſſi crepant ut ſanguinem uomant. Hæc ſi in cibo uenerit, cum ſpinæ dolore, uultu, lingua pallida uel nigra. Quod ſi crepuerit in ſeptimo uertebro ſpinę, in ſtomachum fluit, & per os uomitur, ueluti cibus. Si in pede, uel manu, aut in capite uenerit, aut in renibus: paraliſin facit. Nam ſi in pulmonibus uenerit, ſtatim eum occidit. Supra ſcriptas cauſſas hæmoptoicas uocant, id eſt, ſanguinē exſpuentes, Sed tamen de his omnibus malignis ſputis quidam curari non poſſunt, ut ex pulmonibus, ex uenis, ex uulueribus, ex iecore. Omnia enim ſputa ſanguinolenta, maligna. Cura autem eorū, medebitur ſic. Iacere debent in domo lucida, refrigerato loco: inmobili lecto ideo, ne petra, uel ſub diuo aut corpus uexetur, aut moueatur. nam ſi moti fuerint, ſtatim ſanguinem proijciunt: uel ſi iraſcanē, aut clament. Iuxta tempus adhibere debent flabella, & folia pampini, myrti, aut calami, cum aſperſione: ut omnia frigida habeantur. Similiter coöpertoria leuiatiſſima, quæ eos non calefaciant: ne per calefactionē ſanguis plus proijciatur. Quod ſi ætas permiſerit, uel uires, initio pus ſanguinis fleboto ment, quammaxime in omnibus doloribus, uel pleureticis, cum ſanguinem exſpuentibus, ubicunq; tumor inde apparuerit. Poſt flebotomiam mulſam decoctam accipere debent, interuallo remedij loco potius quam potionis. Sanguine cū ſputis ſordidis ex uulneribus emiſſo, medicaminibus purgenē ſine corruptura uenę alicuius ſanguinis. Puſcā frigidam aſſidue bibere debent. Item ad ſaniē, Bolum (eſt aūt ſpecies terræ candida B Cura.

C &glutinosa, quæ ualde huiusmodi curis debetur) adiuncto amilo, ex æquo tritum, datum cum pusca frigida, aut cum succo arnoglossæ, quæ latine plantago dicitur: aut succo cum pusca mixto, sanguinē mire stringit. Aut ipsam quoque herbā coctā, et oleo et muria adiecta ad hoc comedant, symphiti succo ex pusca frigida potato, aut hippoquistidos: et omphacio & draganto, & alumine, et amilo, & alijs constrictiuis potionibus. Si ex pulmonibus fuerit, arnoglossæ succo cum hippoquistidos, & gummi, et amilo, & infusionib. thoracis, & oxyrhodino in lana succida utanī. Cibos accipere debent constrictiuos, alicam coctam frigidam, & panem siccum ex uino stiptico frigido, & ptisanæ succum cum amilo, & arnoglossæ succum cum siseleo: & similium succorum sorbitiones, adiunctis speciebus supra scriptis in ouis sorbilibus. Accipiant cerebella, & ungulas coctas, et rostrum ex porcello minore. Et potum accipiant ieiuni, ex aqua ubi coxerint citonia: aut palmulas, aut turiones rutę, uel rubi turiones comedendum dato, ieiunis: maxime uero citonia cocta, aut assa, aut granati duri grana. Et epithima conficis sic. Ex citonijs, amilo, thure, alöe, cum ceroto myrtino attollatur: & ex lemnijs fragitidos, aut ex trociscis diacoralli, aut dialectri confectis, & ex alijs antidotis quæ scripta sunt ad hæmoptoicos: et cucurbitam cum scarificatione sanguinis oportet detrahere. Obseruent se a balneis hæmoptoici in locis refrigerosis, a clamore, ab iracundia, a uenere, a uomitu, a uino et salsamentis, et puluere, et fumo. Et mulieribus fit hæc passio, quæ menstruis non purgantur. Cu-
D rentur & ipsæ sicut in uiris scribentes docuimus.

De Phthisicis, hoc est, Spuentibus.

CAP. XVII.

SIC phthisicos apprehēdis. Ex febre cum tussicula, ex screationibus uarijs, sanguinolentis, uel liuidis, aut purulentis, aut pro quantitate exclusæ arteriæ, cum corporis macie, & uitæ, attestante uirium debilitate parua, aliquoties sicca tussi, aliquoties soluta cum flegmate, aliquoties cum catarro. Curentur electuarijs ex ireos, & hysopo, aut thymo, contusis ex æquo, mixtis cum melle: coclearibus singulis mane & sero. Et uuā desiccent ex anthera: & succum ptisanæ accipiant, & butyrum cum melle. Et curentur sicuti in sanguinis flu ore diximus.

De Tisi. CAP. XVIII.

TISIS VITIVM fit ex reumatismo gutturis, aut ex uua, & distillatione assidua, ex catarro distillāte multo tempore, pulmones uitiante: sicut in dentium caussa supra diximus. Hæc passio pulmonum periculosa, et maligna ualde, sine ulla sputatione sanguinis. Fit autem in ætatibus in decem et octo annis, usque in tricesimum et quintum. Sequitur autem tussis cum sputaminibus uarijs, aut tenuibus, aliquoties similibus saniosis, aut spumosis. Sequitur et sonus respirationis, anhelitus pulmonum, febres leues, hebetudo corporis, et fœtor, anhelitus oris. Si inueterauerit annum, et si non curati fuerint, moriuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Plurimis modis cum facti uirtute diligentia est eis adhibenda: ut ante A
accessionem febrium cibentur, aut post dimissionem. Solent enim ali=
quibus & typicas accessiones facere. Aut die inter diem cibari debent, ex
sorbitionibus. Ante accessionis tempus fortissimos dato cibos, polentas,
oua, cerebella, uolatilia, gallinatia, carnẽ, capita, pedes porcellorũ, aut hę=
dorum in ptisana coctã, & allia cocta cum aneto & oleo ex aqua condita,
& gallorum testiculos, ascellas columborum, anatum, columborum,
& conchilia petrosa tincta in aceto, condita, ex pipere, libistico, costo, me
liloto, & his similibus si sine febre fuerint. Et lac comedant, uel bibant.
maxime asininum statim mulctum, ne infrigidet, potum dato, ieiunoq;
manente, non de pastu ueniente. Melius dare lac de animalibus ieiunis:
quoniam lac ipsorum constrictiuum est, & desiccat dura natura. Conue=
nit his ex dimifragia, & fricationibus totius corporis, plurimum capitis
ad collum & thoracem, & omnem actionem eorum. Cura desiccatiua fi=
at pro reumate, electuaria, et potiones multis utiles probatas. In nocte ad
potionem danda confectio ex duobus, pipere, aut diaprasio, & alijs quæ
calefaciant & desiccant: aut hysopum in mulsa coctum potum dato: aut
irim illyricam. Et deambulatione mediocriter utatur, & odore bono.
Habitatione conuenienti uti debent. In obscura domo iaceant. Circa ca
put & thoracem et collũ unctiones mordaces, quæ cum tensione possent B
fieri ex ulcere. Vel epithimo utanť, quo reuma calefaciant, uel desiccent.
Et si permiserint uires, hicarotiçis medicaminibus, aut cauteribus caute=
rizent circa thorscem, nouissima cura ipsorum.

De Empyicis. CAP. XIX.

EMPYICI sunt saniosi. Eos apprehendimus ex antecedentibus signis quę in interioribus collectionẽ denunciauerunt, dolore ma=
gno, cum febribus & horroribus inordinatis, & consequentia repentina,
& sanierum effusionem soluunt cum pulsus erectione. Item Empyici
fiunt ab hæmoptoico ex uaporatione singulorum. de alternis passioni=
bus: & proprie sic noscuntur. Nam tisicus fit non repentina effusione sa=
nierum, febres etiam cremento temporis, accessionesq; efficiuntur pulsu
crebro, cum iliorum dolore. Empyicus autem repentina effusione sanie=
rum cum febrium accessione, apostematum collectiones fiunt, interius in
medio latere, aut in thorace, & in pulmone. Collectio & scissura sanierũ,
fit cum febre et tussi, et corporis macie, et sine uirtute empyici sunt. nam
& quæ uisceribus eminent, collectiones uocantur. In alio latere fiunt col=
lectiones, quæ si eruperint, empyici erunt, & spuendo saniem digerunt.
Fiunt autem empyici plurimum ex pleureticis: aliquoties aut ex ægri=
tudine acuta non bene discutiente, aliquoties autem & febribus antiquis
uix carente, & usq; huc deducentes. In tempore commouentur, aut fri=
gores, aut plagis, aut ponderibus aurium, & humoris plenitudine acerri
ma, aut ex uini liquore: quibus signa cõmunia sunt ab omnibus. Tumor

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C est in collectione regionis. Sequitur autem (ut diximus) febris lenis, & frigdor inordinatus, & dolor pulsans eruptionem. Aliquoties autem super pulmones fertur ex thorace: aliquoties autem per intestina collectiones & digestiones fiunt. Aliquibus autem in uesicam, plenitudine ex renibus facta, apostema cadit. Aliquoties in eodem loco ubi nascitur maturatur, & crepat. Significantia futura hæc signa, cum tussi, & super impositionibus anhelitus obseruabimus. Omnes empyicos spissum habentes pulsum, neq; dimissiones humorum, neq; a febribus desinentes, circumuenit passio. De his ergo conamur nunc in cura: sicut multoties diximus. Empyicis adiutorio utimur sicut in pleureticis. In acuta passione hoc non aliquando necessarium: aliquoties adbreuiat, aliquoties prolongat initium. Cura eorum. Detractione sanguinis utendũ ex cubito contrarię partis dolentis lateris, contra plenitudinis grauedinem. Si autem uires permiserint, multoties in locis ipsis dolentibus. Imponere debent cõopertorium factum ex lana, eum infusionibus glaucini, aut sicionij, aut ueteris olei, ubi coxerit ruta, aut anetum, & circum ligetur. Si febris fuerit & nimius dolor, acetum & oleum imponitur, adiuncto nitro. Post infusiones adhibere debent cataplasmata, & uaporationes. Iuuat autem panis in mulsa coctus, & semen lini, & uaporationes ex milio, & ex sale tosto, aut ex cantabro: per saccellum calidum uaporato loca dolentia, ut multum sudent: aut ex oleo calido in uesicam fuso, obuoluto in

Cura empyicorum.

D linteo, locum circum calefacito, uel cucurbitato, raptum, ut diu constringat locum dolentis: & post infusionibus: & postea cerotarijs ex cyprino & rutaceo oleo confectis, & emplastro malactico Serap. et diamnasse, uel malagmate diasabato, quæ adductionem faciant. Quod si duricia fuerit in superficie, uel interius, & adhuc non crepuerit, neq; ruptionem sanierum fecerit, ut maturet & deponat, hoc adhibeatur. Fœnugræcum, semen lini, resina, manna, et libanum insimul cocta: aut thymum, & alteæ radices inductas imponito. Item folia abrotani, fimum columbinum, nitrum, cacrios, piretrum: Quod si eruptio sanierum fuerit: oxymelle dato potũ: & fiat cataplasma in oxymelle coctũ: imponito & adiutoria quæ prouocent sanierum squalorem. Et cibos mellicos accipiant, uel potum, qui stomachum calefaciat, cibos coctos cum sale & aneto. Sorbitiones faciant, commixto aut puleio, aut hysopo. Quod si eruptio sanierum creuerit, ut bene expurgetur, hoc accipiant. Amygdalas amaras, nucleos, urticæ semen, lupinorum farinam, tunsa, in melle mixto, dato cibos ptisanę, ubi coxerit faba frixa, si febres non fuerint, & sinape comedant. Et si melius habuerint, carnes comedant hædinas, pedes porcellorum, rostrum, aures, coctorum succos, & maxime procellorum minorum lactentium, ut non sint durę: ne indigestionem faciant: unde & piper addant. Aliquibus autem & cepulas, & allium dabimus ieiuno comedere: ut orificium apostematis aperiat, & non claudat. Olera autem, betas, maluas, lapatium probauerunt bene purgata, quia & intestina mouent, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

purgant. Pastinacas autem, & porros, & sparagos coquito: ut urinam moueant: sed stomachũ grauant, & fastidium faciunt. Et post accæptos cibos poma accipiant, mala cidonia cocta, & grauata, & acinos modicos digestibiles non multum: ut uulnus purgent, & claudant sinum eius. A

Dandum erit eruum coctum sicut cicer: succus eius, aut lac potatũ. Et cauteridiare thoracem debebunt, in dimissione: ne collectio iterum fiat. quia ista causa fit de nimio potu & uino: ideo pro indigerie ciborum uel potus, aquam cum nitro, aut aquam salsam bibant, & uomitum prouocent: & malagma thoraci per stipticia, sulphur, & bitumẽ imponant, & malactica: & electuaria diuersarum uirtutum quæ eos purgent, uel sanies exiccent. In dimissione dimifragia, & exercitationes, & cepulas, allium & sinapi accipiant, & bulbos coctos cum melle tritos, & commixtos: & uulnus cõglutinent interius. In multis locis apostemata fiunt: quorum præ omnibus periculosa erunt quæ in pulmonibus fiunt: & dicunẽ peripleumoniaci. Acuta est hęc passio: quia & cito occidit. Nam pulmo semel uiciatus, uel incisus, aut ruptus, curari nõ potest: quia die et nocte incessanter a spiritu mouet̃. Exinde aũt cognoscimus de pulmonibus esse: quando sanies & spumas proijciunt: ex saniebus diuerse apparescentibus, liquidis, & fętidis: ex raucedine uocis, cum tussi forti: genua sunt rubicunda, et albores oculorũ lucidi fiunt, uel albidi, et in circumitu palpebrarum extensio, & pro dolore pondus est in thorace. Sed leue iudicamus, quando saniem proijciunt, & pondere leuantur. Vti ergo debemus in thorace cataplasmate de hysopo, & abrotano, & ficorum elixatura. Potum dato mulsam ubi coxerit puleium, aut hysopus, aut origanum: & mel coctum dato: & pultes, & sorbitiones ex melle confectas, & coctum melle puluerem de ireos dato. Et pro purgando uulnere, iubeo accipere lini semen tostum, ustum, tritum, & nucleos: & terbintinam cũ melle, oliuæ magnitudinis ad mansionem glutiendum dabis. Iuuat autẽ eos ex duobus pipereorum antidotis. Desiccat reuma & diaorobum, & crocum ex melle, & alia secundum uires quæ scripta sunt in dinamidijs ad empyicorum curas, uel diligentiam. Et cibis uti debent empyici sicuti & tisicos scribendo docuimus.

Peripleumonia.

B

De Anhelitu. CAP. XX.

ANHELITVS, & Orthopnoia aliquibus uocatur communiter. Quam passionem sic deprehendis. Ex difficili respiratione, cum præfocatione sensus, atq; thoracis grauatione, cum febre plurima, laterum cõductione ad superiores partes, cum uocis debilitate, uultu rubeo, & extensione, tussicula cũ sputo. Humores eius tenues, aut crassi: supini iacent cum difficultate. Sudore etiã frequenti, pulsu magno, nocturnarum accessione interpellante. Quid differt a Peripleumonia? Celerior passio est, cum febribus. Dicere autem debemus diuersitatem esse inter Anhelitum, Orthopnoiam, & Dispniam. Orthopnoia enim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C anhelitus rectus, ut quantum proijcit foris, tantum anhelet. Dispnia aũt semper interius ad se trahit anhelitũ. Inuenitur aũt & aliud genus anhelitus in ægrotis, in accessionibus multis, uel in febribus creticis, q̊d multi medici anhelitũ dixerũt, fętide anhelantes, calidi, seu frigidi, maligni. Cõmuniter omnes anhelitus dicuntur in acutis passionibus sęuissimi. Nam isti qui ex pulmonibus ueniunt, prolongant ualetudinem. Patiuntur isti quando pulmo et thorax concluduntur, inuicem alterutrum se miscentes, et ægre conualescunt. Et quando pulmo patitur, manifeste cum stridore proijcit spumosas saliuas, cum rubore genarũ in facie, alboresq; oculorũ splendescunt maxime. Quibus inueterauerit hęc passio, multoties cõtorquentur in thorace: pulmo de alio in alium locum, cum extensione præcordiorum mouetur. Euenit autem ista passio raro mulieribus, uiris frequenter, in accedentibus ætatibus, & instanter usq; ad senectam ducentibus. Quibus autem in ætatibus puerilibus crescunt, immutantur secundum ætates, et soluuntur a passione. Quibus uero in iuuentute fuerint, ibi senescunt. Loci autem hærent aut frigidi, aut humidi. Hi ergo commouebuntur tempore hyemis, quod est frigidum & humidum. Aliquoties coinquietantur aut ex aére frigido, & frequenter infusiones constringunt. Hæc passio his qui metallica operantur, aut ex purulentia, aut odorum fœtore, aut gipsi, aut aliorũ euenit. Item ex multis humoribus crassis, plenitudine sanguinis, & ex hæmorroidarum continentia fit: mulieribus maxime quæ non purgantur.

D Contingit hæc passio temporibus frigidis, uel humidis, aliquoties etiam et suffocatio sequitur cum anhelitu. Signa sunt uitalium, uentus temperatus, non multum frigidus, neq; calidus, sed humectus, sicuti diximus. Sequitur autem initio grauedo thoracis, & immobilitas totius corporis, & pigricia, & stupor paruus constrictionis per spiritum, hoc est, anhelitum, & uariæ iactationes, iacendo in lecto eminenti, uel humilium graduum scalis. In somno fantasiam patiuntur, & uentris difficultatem. In omni autẽ accessione Dispniæ difficili anhelitus fortior fit, & anhelitu laborantibus tardus fit pulsus. Infrigidantur articuli omnes: & uicinitate pulmonum & thoracis, recedente anhelitu, ex suffocatione ipsa rubescit facies multum, q̃p maxime genæ, quasi qui ad uaporem sederit. Et oculos motos a regionibus suis, infestissimo anhelitu, & pectoris feruore cõuocatos esse, cõtingit: & collum, & oculi eius obtumescunt, ac diuturna sede stertunt, & scabunt nares, ut non sufferant uulnerationem: & in strato frequenter sedent, nec eis placet iacere. Tussis sequitur: pręfocatione modica & spumosa, cum multo labore. Aliquoties solent in accessione proijcere sputũ narium. Aliquibus aũt contingit circa initium appositionis, ut tumidi fiant. In sensu incerti quando febrierint. Non alleuianť uigilijs, sed omni tempore patiuntur. Aliquoties paulatim dormientes, pereunt subito in ipsa suffocatione accessionis: aliquibus cura fit, et secundum circuli tempus occupantur. Aliquibus flegma ducitur ex uomitu, aut egestione

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

uentris, aut similiter ex usu uesicæ. Difficile iacent supini, in altum caput A
cupiunt gerere, uel frequenter sedere desyderant. In somno sonus guttu-
ris, diuersis sonis ex pulmonibus uenientibus auditur. Curam aliquoti-
es ex accessione faciũt, & sponte ad dimissionem ueniunt, quando ab ac-
cessione anhelitus occupatur. Cura eorum. Silentij habeant obserua- Cura.
tionem, fricationem pedum & corporis. Coöperiant thoracem ex lana
molli: uentrem non soluant. Quod si accessio anhelitus eos suffocauerit,
& uirtus permiserit, uel ætas, flebotoment ex cubito cum mensura. Et ef-
fusiones thoracis fiant ex rutaceo oleo, aut sicionio, aut gleucino, aut ama
racino, uno ex præsentibus. Et ligationibus articulorum ligentur, & un-
guentis thermanticis bene olentibus ungi debent. Vnguentis, uel cata-
plasmatibus uti debent post flebotomum. Post secunda die, uel tertia ca-
taplasmari, uel lanarum embroco: cum uaporatione stomachi liniantur,
uel saccellis triticeis coctis in uino diu uaporitato thoracẽ, & inter utrasq;
scapulas, ubi pulmonis regiones sunt: & cucurbitas, uel cufas in thoracẽ
& in præcordia imponant. Quod si transacti fuerint dies xl. & passio
nõ declinauerit: inter utrasq; scapulas scarificentur, & cum mensura san-
guis trahatur. Et post paucos dies purgentur ex iera, per singulos an-
nos cum flebotomo & secundum iera: aut humorum, aut sanguinis eua
cuatio fiat. Ex superiore ratiõe adiutorium, et fortiores clisteres maxime
uentri adhibeantur, ex coloquintidæ decoctione, aut centaureæ, aut ab-
sinthij. Si passio tarda fuerit, sinapizentur circa thoracem: & potiones ac B
cipiant elixaturam hysopi, aut origani, aut marrubij, & ireos triti. Pul-
uis cum mulsa potatus, multum iuuat. Multi probauerũt raphani radi-
ces, tunsum corticem, et radicem colatam in mulsa potauerunt: et trocis-
cum anodinum, et diacidnon antidotum, et ammoniacum spleni tritum
ex mulsa potatum. Lecto pensili iaceant. Cibis uti debent secundum ui-
res, simplicibus, calida, ex alica facta sorbitione, et aneto, et puleio. Dan-
da mellita, uel ptisanę succus utilissimũ fuerit, si coctę fuerint in eo amyg-
dalæ amarę, et tusæ. Et cibi qui uentrem molliant, et moueant, ut maluæ,
betæ, coctæ in aqua puteana: in accessionis tempore his cibis utantur. In
dimissionis tempore flebotoment: et si uires creuerint, uel ętas, diureticis
utantur adiutorijs. Hæc sunt fortiora. Et si nimius feruor fuerit, dropa-
cem habeant in thorace. Maxime ex medicamine bitumen, nitrum, ani-
sum, adarcem: admisce resinam. Et post dimissionem, in thorace cauteri-
zentur. Et per multum tempus uectationibus uti debent: non multum se
fatigent, aut cõmoueant. Supra mare, aut circa mare gestentur secundũ
tempus. Et potum dato aceti squillitici coclear 1. ieiunis, aut cyathos
duos. Fumigationes naribus bene olentes apponantur. In dimissionis
tempore balneas ingrediantur: & uinum optimum, album, bibant. Car
nes molles, agrestes, uel gallorũ, & alicã, & palmulas thebaicas, & amyg-
dalas amaras, et granata matura, lini sperma, amilum, et urticam, et piper
cum melle mixtum dato post cœnam. In cubiculo iaceant bene lucido,

C & lucernæ eorum sint ad carbones. A puluere semoti debent esse. Et uomitus ex radicibus fiant. Et acopo utantur, & pipere, sagapino, & opopanace, abrotano, hysopo, costo, mixto nardo. Cibos leues, sorbiles, & oua, panem, et mulsam calidam, maluas, & pisces aspratiles, & oxymelle accipiant cum pipere et gingibere: et uinũ, et mel, et diureticas potiones, et antidota somnifera.

DE STOMACHI caussa.

CAP. XXI.

Caussæ stomachi.

IDEO Stomachi caussa nomen accæpit, ꝙ in ipso stomacho ipsæ caussæ fiunt, scilicet dolor, debilitationes, anathimia, lipothimia, anatrophia, catatrophia, diarria, itora, defectus, tumor, duricia, uentositates, reumatismus, frigdor, uocis amputationes, fastidium, indigestio, uel malus ructus, uomitus, uapor, flegmatum infusio, singultus, sudor, ardor, collectio, uulnus, carbunculus, paralisis. Hæ omnes caussæ ex stomacho ueniunt. Oportet nos dare signum eorum, et curam. Dolor ex stomacho fit, ex cholera, uel flegmate: quæ si in stomacho procludantur, nõ habentes exitum, neq; per os, neq; per uentrem, maximum dolorem faciunt stomachi, ut æger nec loqui possit. Cui uaporationes adhibere debes. xe farina triticea, cocta in uino, & in saccello stomachũ uaporato, & potu dato. Si febrit, elixaturam de rosa coctã in aqua, aut in lacte bouino, aut ciminum tostum, aut apij semen ex æquo tritum cum calda potatum dato. Quod si dolor est sine febribus, potum accipiant elixaturam absinthij pontici, aut centauream: & ungantur ex nardo, aut pentamyron. Quod si antiquus fuerit dolor, pigra accipiant, & epithimo utantur diastoracis. Debilitationem stomachi, quam græci anathimiam uocant, sic agnoscimus. Ex appetitu cibi cessante, quem græci anarexiam uocant, pulsu paruo, cum animi & membrorum defectione, atq; post cibum stomachi grauatione, cum accæptorum defectione, tardo sensu illius, ructationibus, aut sonitu uentris, attestantibus priusq; cibus digeri cœperit: aut si pessime corruptus, uaria qualitate transierit, quæ eructuationibus acidis ut brumosi significantur. Hic si cibo abstinuerit, ægrotat. Os uentris sibi quasi cucurbita rupta uacuum sentit, attestante sudore, cum pulsu paruo, & oculorum caligine, & interdum uisum obscurari sentit, aut defectionem interpellat. Cibum quærit, & cum paruum cœperit, desinit, aut uirium attestante debilitate, aut corporis nutrimento cessante: & ipsius cibi membris non proficiunt, & officium uiarum deficiente nutrimento corporis detrahunt. Inde coloratus ægrotans efficitur: ex parua occasione, facilis in febre, atq; iracundia. Cui medebimur, ut sequitur. Fomentum erit adhibendum stomachi sic. Celticæ ℨ. I. masticis ℨ. ij. rosa. ℨ. iij. apij seminis, ℨ. ij. absinthij communis sicci. ℨ. ij. si habuerit citonia matura, uno partibus inciso

Stomachi dolor.

D

Anathimia.

ʒ.ij.si non, uel turionis citoniati articulũ:omnia in linteolum ligas, infundens in uino ueteri, optimo, albo, pridie mane coques ad medias. Lanã carpinatam, lotam intingis, exprimis, & super stomachum ponis. Hæc si foris adhibita fuerit, aliam spheram calidam intinctam in ipso uino renouabis, necesse est per triduum: prima die nouem, secunda undecim, tertia quatuordecim spheras, ut diximus dabis: aut ubi numerũ suprascriptum impleuerit, ambas super pari imponis, & de fascia ligabis: aut ubi fuerit lana leuis, & de calido sabano extergis. Et potui dabis si febrit, elixaturam apij et aneti. Si febris non fuerit, accipiant elixaturam absinthij pontici. Quod si solutio uentris fuerit: accipiant oua cum melle, aut elixaturam de citonijs. Quod si cum digestione, oxymelle. Quod si antiqua fuerit caussa: epithima dialoes ÷ iiij. masticis ÷ viij. absinthij communis & florum ÷ ij. omnia teris diligenter, & cõmisces cum ceroti confectione. Si febrit, ex nardo, id est, cæra ÷ vi. & oleo ÷ vi. simul diu teris, in linteolo grosso inducis, & imponis: & leuas hora tertia diei: et facis per triduum. Et potum dabis oxymelle, aut oxyporium, diamilon, & pigra dabis. Et autumno cibos offerimus leues, & digestibiles, & uarios, qui & fastidium tollant, & stomachum non euertant. Quod si febres non fuerint, balneo utantur. Sed & anathimiã in stomacho sic apprehendimus. A

Caput dolet, uel aures sonant, oculi parum cernunt: stomacho dolent, aut grauantur, aut cibum rejciunt, tarda digestio: uertigo, ut subito cadant cum tremore stomachi. Lipothimia stomachi, hoc est, malfacto, fit ex nimietate, aut ex sanguinis, uel ex uentris euacuatione, aut ex hæmorroidarum fluxu, siue narium, aut mulierum menstruarum fluento, aut ex plenitudine sanguinis & cholerum. Naribus odorem bonum opponimus, ut puleium, mentã, thymum, & absinthium, laterem perfusum aceto: & sternutatorium naribus apponimus, & uomitum prouocamus: & fomentationes stomachi adhibendæ in hyeme, calidæ, in ęstate frigidæ. Et potum dato elixaturam de rosa, & malorum citoniorum, aut origanum, uel puleium, aut hysopũ in mulsa coctũ. Quod si frequens fuerit lipothimia: stomachum foueant ex oxymelle & pigra, & epithima dialoe ei impones. Et absinthij pontici elixaturam bibat. Anatrophia stomachi, hoc est, sursum euertens. Si ex uomitu, aut quem accęperint cibum siue potum, de præsenti uomunt, cum defectus fit ex frigdore, unge stomachum ex oleo nardino, aut chamæmilino, aut anetino tepido, et superspargis puluerem de mastice, et super lanam carpinatam lotam, ad tutamentum corporis imponis, aut alicam, aut similam cum ouorum albumine tritam in charta inducis, stomachoq; imponis. Et omphacium cum melle accipiant in calidum potum. Quod si intra stomachum foueant: saccellamus, aut cuphas imponãt. Aut potũ accipiãt elixaturã absinthiũ ponticũ, aut granatũ uinũ. Cibum accipiant desiccatiuũ, et panẽ ex pusca frigida, pultes, et oua assa. Catatrophia stomachi, hoc est, subuersiones. B

Lipothimia. Anatrophia. Catatrophia.

Quid est Diarria? Solutio uentris solum, ut qui cibum accæperint Diarria.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C inoperatum, non coctum digerunt. Fit ex nimietate ciborum. Si febres nō fuerint, lauent̄: & potum accipiant oua cum melle, uel oxymelle cum elixatura apij, & elixatura aneti. Et cibis stipticis utantur qui uentrē non soluunt.

Corruptela stomachi.

Itora stomachi, hoc est, corruptela. Fit item ex nimio potu, uel cibo manducato, ita ut uomitum & uentrem simul soluant.

Defectus.

Defectus stomachi maxime fit ex uini putredine, & nimia recētia bibendi. Aliquibus contingit ex corruptela stomachi sine cibo, & sine potu, ut frequenter cibos reijciant. ut dysentericis, uel lientericis. Quibus hæc est adhibenda potio magna & probata. Cidoniæ radicis corticem album in uini myrtini sextarijs tribus coques ad tertias, & super addis mellis lib. & iterum coques lento igne: & subinde moues, ut ad mellis figuram ueniat: colas, & das coclear i. ieiuno, per tridua singula. Item granati duri grana, & uinum austerum ex eis cōmixtum coque: & tolle ab igne ubi bullire cœperint: agitas, et mittis mel, & coquis ut spissum fiat: & da ut superius.

Tumor.

Tumorem stomachi sic apprehendimus. Ex nimia siti, atq; oris siccitate, et iactatione animi, atq; corporis laxamento, uigiliarum inquietudine, & tumentium partium feruore, pulsu crebro articulorum, & frigido corpore. Si ergo digestio difficile consequitur, cum grauatione tumentium partium, aut accæptorum corruptione, ex quo inflatio præcordiorum fit, ac si totus stomachus in tumore fuerit constitutus, omnes supra memoratæ partes tenduntur. Consequenter fomentum supra scri-

D ptum fiat, adiecto oleo hispano. Et postea cataplasmetur, ex hordei farina, & seminis lini, & fœnugræci, in uino & melle cocta: uaporentur. Item absinthij uiridis turiones teres, cum axungia ueteri cataplasmato: aut citonia matura, aut dactylos, aut caricas pigues coctas in uino teres cum axungia, & melilotum, & absinthium cataplasmato: & accæpto epithimo dialoes, & adiecto nardo exturbent̄: & cuphas de cucurbitis accipiant. Et pro indigestione eorum, accipiant oxyporium, & piper cum ruta tritum, cum melle mixtum: secundum uires dato. Quod si inueterauerit, impone epithimum diamelilotum. Et potum accipiant elixaturam absinthij pontici.

Duricia.

Duriciam stomachi ita apprehendimus. Ex recentibus signis transactis horis: hoc est, feruore et dolore tumentibus, duricia significatur, initio ueluti igneo sensu attestante grauedinem, atq; sub pectore tactu os resistit duricia. Ex transuoratione difficili, cum præfocatione sensus. Fit aūt ex frigdore potus, uel uinolenta, & nimio coitu. Curantur autem sic. Primum fomento suprascripto cum oleo: & post cataplasmato ex hordei farina, lini semine, fœnugręci. Caricas in uino coctas, panem siccum, tritos absynthij flores, tritas alteæ radices coques in uino: adijcis mel, & caricas, & suprascriptos pulueres mittis in stomachum: uaporabis, & spargis puluerem de aloe, & mastice: cataplasmabis mane per triduum. Quod si antiqua fuerit duricia: hoc utaris remedio. Myrrham, ammoniacum, & thus excoctum, succos caulium in chartam inducis donee sponte cadat, & imponis epithima diamilon, aut po-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

lyaricion. Item aliud epithima ad duriciam stomachi. Cuminum, lauri baccas, puleiũ, absinthij sicci flores, rutę lib. 1. olei ueteris lib. 1. Ventositatem, uel inflationem stomachi, quam græci pneumatosin uocant, uel extinctionẽ, quam sub pectore ægrotantis tactu nostro sentimus, magis post cibum: inflationem cum ructatione continua, ac difficilem cum dolore, & cum fastidio cibi atq; potus consensum, de interuenientibus laxamentorum ructationibus sic apprehendimus. Intestinis inflatis, etiam sonitus eorundem sequitur, uentositas, uentris emissio consequitur, & pondus in stomacho sentiunt, & cum sonitu uentris digerunt, uel uesicæ. Hi cusas primum accipiant: stomachum curent oxymelle: bibant cum elixatura aneti. Quod si ætas permiserit, uel uires, flebotoment. Ex his tantum potiones accipiant. Aneti semen, dauci semen, absinthium & castoreum ex æquo tritum, si febrit ex calda: si non febrit, ex uino. Aliud. Calamiten teres cum pipere, ex calda potato. Item Aneti semen, cuminum, puleium ex ęquo trita, cum melle mixta, dato coclear 1. ex calda.

A Ventositas stomachi.

Quod si antiqua fuerit passio: impone epithima dialoe, aut diasperma ton, aut oxyporium diacitoniten accipiant. Reumatismum stomachi apprehendimus ex humiditate oris, & sputi fluentia, & nausea. Cum fastidium, ac uomitum, & accęptis cibis corruptionẽ patiuntur: os, item lingua, labia, & bucca coctionem ueluti scabiem sentiunt, ut difficile cibũ uel potum accipiant. Gargarizent caldam ubi coxerit rosa sicca, et os colluant: aut diamoron medicamen accipiant potum: aut oua cum melle & calda potum: aut elixaturam aneti sicci, & apij uiridis in aqua cocti, & granatum uinum, aut citonia matura, tunsa, expressa cum calda potũ accipiant. Frigdorem stomachi sic apprehendimus. Ex dolore et frigdore totius corporis, cum uomitu frequenti. Si sine ullo humore fit, ex frigida recenti bibendum, Si sine febribus: stomachum curent, & potum accipiant elixaturam aneti sicci: & castoreum cum pipere ex æquo tritũ cum calda potum accipiant. Quod si ex recente bibendo stomachus doluerit: saccello uaporidient, et potum accipiant piperis ʒ. ij. aneti seminis ʒ. i cumini ʒ. i. tundis, ex mero calido potum dato. Vocis amputatio ex stomacho fit, & ex cholerũ infusione, aut ex sanguine, aut ex catarro. Quod eo apprehendimus. Ex spiritus obtuso sonitu, atque ex stomachi nimio dolore: aliquibus ex faucibus, aut uuę, aut linguę manifesta ratiõe. Si ex choleribus, uel ex sanguine uomant, flebotoment: si ex catarro, curentur ijs quę in catarro scripsimus. Anarexiam, hoc est, fastidiũ, atrofiã, uel siccasmon, ita apprehendimus. Fit ex febribus, uel cholerum feruore. Et si sine febribus fit, molestum est, cõmune in omnibus ægritudinibus. Nam in febribus si plus comederit, inutile: fastidium autem utile quammaxime in creticis passionibus. Qui in ægritudine fastidiuerit, in dimissione melius habebit, & bene curabitur. Nam qui in ægritudine comedunt, in dimissione fastidiunt. Fit autem fastidium ex febribus cum uapore, aut choleribus. Fumositas enim eorum pertransiens, si ad fauces

Reumatismus stomachi.

B

Frigdor stomachi.

Vocis amputatio.

Anarexia.

C e stomacho uenerit, uel ructuationes, uel ærugines faucium, uel oris fiunt: ut quicquid cibi uel potus accęperint, malum saporem generet, aut amarum, aut brumosum, ex stomacho uenientem cum nausea. Hi iacere debent in domo splendida & lucida, et odorem bene olentem opponamus cum exercitatione: & oxymelle accipiant, aut absinthium uinum cum calda, & cibos utiles, bene olentes, quę delectationem afferant comedendi, & qui bene digerantur. Deinde agrimoniam, et salsamentum, quę æruginem oris & faucium extergant: aut sinapi cum aceto squillitico soluant, & scaria, uel raphano. Et quicquid desyderant, cibum accipiant, etiamsi cibi contrarij fuerint. Parum per singula accipiant: ut ex uapore cibi modici fastidium repellant, oxyporium accipiāt, diacitonitem, aut diaciminum. Et balneis utantur.

Orexia. Orexia, hoc est, multum comestionis desyderium, qui ultra naturam, uel consuetudinem comedunt, post autē ualitudine corripiunt. Sic eos agnoscimus. Cum a somno experrecti fuerint, frigido sudore perfunduntur, plus accipiunt, plus dormiunt, & graues corpore fiunt, cum indigestione. Hi non comedant præter unum cibum

D semel: ac detur eis cibus leuis, ut oua, uel pedes: & uinum calidū ieiunis dandum erit per triduum. Indigestionem, uel acres ructus, & multam comestionē, uel assiduam dimifragiam, uel flegmata in stomachum infusa, seu humores stomachi, uomitu prouocent ex cōmixtione raphani: & oxymelle potum accipiant, & uentrem purgent.

Vomitus. Vomitus fit in stomacho frequenter, ut cibum uomant cum flegmate, & os humectum habeant. Fit ex frigdore, uel flegmatis abundantia, aut ex cholerum, ut nihil intra stomachum teneant, cum grauedine corporis, uel macie. Stomachum curent, uel uaporidient. Cibos siccos dabis, assos, teneros, constrictiuos: maxime paruum potum accipiant. Cibum diligentia & cura adhibeant, quem in frigdore stomachi scripsimus. Ventrem moueant, & lauacro utantur, & unctionibus thermaticis, ex oleo nardino, uel pentamyron: aut absinthij elixaturam bibant, & granatorum uinum, & omfacium cum melle. In dimissione pusca, uel potiones amaræ dandę quę uomitum compescant, ex collectiuo mastices, ex oleo nardino, aut pigano, oxymelle, oxyporio.

Vapor. Vapor stomachi fit ex inflammatione febrium, uel cholerum, ut os semper asperum sentiant & siccū, sine ullo humore. Emendantur autem sic. Masticis 3. ij. mentę uiridis 3. i. addis succum arnoglossæ: & dato fabæ magnitudinē cum calda.

Flegmatum infusio in stomachum. Flegmatū infusio in stomachū fit cum tussi & nausea. Quæ flegmatum est infusio, crassa & frigida est: ut semper stomachum, uel articulos manuum, uel pedum frigidos sentiant ægrotantes, cum indigestione. Quibus medicamentum hoc confici debet, quod flegmata ipsa calefaciat, & incidat. Fœniculi radicis 3. iij. aceti 3. i. coques ad mediam: colas, & mittis mel: potionem illam iterū coques lento igne, ut spissum fiat, dato potu coclearia iij. cū calda ieiunis per triduum. Et oxyporium, diacuminū, aut citoniten accipiant. Singultus ex stomacho fit aut ex frigdore, aut ex frigida bibēdo, aut ex mul

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

to cibo uel potu, aut ex paruo cibo. Curentur autem sic, ut frigdorem calefaciant, exinanita cibentur: si ex plenitudine, ieiunium accipiãt, et oxymelle, & oxyporium. Quod si tardauerit, trociscos crudos accipiant. Si febriunt, ex calda: si non febriunt, ex uino. In dimissione lauacris utantur. Sudor frigidus ex stomacho fit per longam ægritudinem. Si frigidus semper manauerit, longam ægritudinem significat: si calidus, breuem. Isti curandi ex cura stomachi. Fomententur epithimo: omfaciũ, & oxymelle accipiant. Ardor stomachi fit aliquoties sine febribus, sitis nimia cum siccitate oris ex choleribus. Potum accipiant elixaturam apij uiridis, cũ omfacio, aut oxymelle. Item cucumeris hortulani seminis ÷ 1. draganti ÷ 5. Dragantum infundis in aqua ubi recens est, & ubi solutum fuerit, addis puluerem de semine cucumeris: simul teris ut unum corpus fiant, & facies catapotias fabæ magnitudine: & dato unã sub lingua tenendam, & humorem glutiat ad mansionem. Item apij semen, cucumeris semen, coliandri semen, maluarũ semen ex æquo tritum cum uuæ passę enucleatæ carnibus, addis mel & butyrum, sine sale tritum bene, ut unum corpus fiant: dato coclear 1. sorbiendum. Item apium uiride, cum semine cucumeris in aqua coctum, potandum dato. Collectio in stomacho fit. Quam sic agnoscimus. Ex humore stomachi, & signis his, cõcurrentibus febribus, & frigore, & horroribus, & pulsibus, cũ sensu stomachi iacente. Ex unctione olei cocti tumorem cataplasmabis. Vaporentur donec ad eruptionem sanierum ueniant. Aliquoties & per uentrem digestionem sanierum proijciunt. Quod si eruptio sanierum fętida fuerit in stomacho, humores curentur. Potum mulsæ, ubi coxerit rutæ & ptisanæ succus, adiuncto melle, & alias sorbitiones similes, ut ptisana confectas dato: aforis cerotaria quæ constringunt, uel comedant, eligmatia purgatoria, aut antidotum diafinicon. Vulnus in stomacho, uel carbunculus si fuerit, in uicinis partibus dolor magnus, maxime quando glutiunt sputũ, sanguinolentum cõmiscetur cum saniebus. Vti debent isti cibis utilibus, sorbilibus, ex lacte, & amilo: & confectionem diacodion, aut carenum, aut dragantũ: & electuaria facta ex lenticula cum melle comedendum dato, & ptisanæ succum cum granato uino sorbeant, & mel coctum, et de coctione ficuum siccarum pinguium: & aristolochiam coctam in melle, dato ipsam cocturam: & adriani antidotum cum mulsæ potu. Et cataplasma deforis, in stomachum imponimus diadabnion, & citonia, & alia similia stomacho cõuementia. Cibos tenues & erupticos, qui expurgent, & uulnus curent. Paralisis stomachũ si tentauerit, nulli cibi, neq; potus eis sapiunt, neq; desyderant, neq; aliquam digestionem faciunt. Quam passionem incurabilem relinquimus: quia celerius mortis periculum, uel perniciem infert.

A

Sudor frigidus.

Ardor stomachi.

Collectio.

B

Vulnus stomachi.

Paralisis stomachi.

De Paralisi. CAP. XXII.

PARALISIS fit aliquoties in toto corpore, aliquoties cum sensu, aliquoties sine sensu. Cum sensu, Apoplexiam dicimus: sine

C ſenſu Epilepſiam, uel Maniam. Paraliſin appræhendimus ex amiſſo ſen-
ſu tactus, uel motus eius partis quæ paſſa eſt. Nam ex frigidis, aut calidis
rebus nihil ſentiunt ægrotantes, neq; mouentur, atteſtante eius grauedi-
ne cum frigido corpore, & totius corporis labore, & defectu partis quæ
paſſa eſt, extenſione, aut contractione totius etiam corporis. Quæ eſt
Paraliſis quæ Paradoxon appellat̃? Quæ ambulantes detinet. Fit pa-
raliſis iuxta ſenes, qui nimium frigidi ſunt corpore, & flegmatum infu-
ſione. At in iuuenibus qui ætatem nimium calidam habent, ex infuſione
ſanguinis, aut ex uini feruore, aut ex frigdore, aut indigeſtione ciborum,
aut ex labore: aliquoties cum ſenſu, aliquoties ſine ſenſu. Quando com-
motionem cognoſcimus, & cum ſuperuenerit, ut ſubito ſicuti formicæ
iuxta partes corporis moueant̃, & aliquando aliqua pars uelut ignis ar-
deat, aut infrigidetur una pars articuli, paraliſis fit. Quod ſi in toto corpo-
re fuerit, apoplexia uocatur. Aliquoties cum adductione patitur quis ſi-
ne ullo dolore, et ſubito naſcitur in dimidia parte corporis: aliquoties ali-
qua pars corporis ſoluitur, & difficile mouetur, & infrigidata ſtupeſcit.
Virtutem ſi nõ habent permanentem, in eo cauſam frigdoris patiuntur:
& membra mouere non poſſunt, nihilq; ſentiunt. Pulſus in eis nõ inue-
nitur, & colorem pallidum habent, & faſtidium fit ex frigdore. In mul-
tis etiã partibus corporis fit paraliſis. In parte dextera manus uel pedis:
ſiue in ſiniſtra parte. Aliquando lingua ſoluitur, & implere non poteſt
articulationem uocis: et anguſtias, & odorem nõ ſentiunt. Caput aliqui-
D bus & nares, & labia, & buccæ, & ſupercilia palpebrarũ oculorum: ali-
quibus cum ſenſu fit, & dolorem ſentiunt motus. Quibus ſine ſenſu, nec
motum ſentiunt. Aliquibus ex plagis, aliquibus crura. Aliquibus lumbi
cum ſpina, aliquibus ueſica ex frigdore, aut ex humore frigido paraliti-
cantur. Paraliſis item fit in hyeme, et in æſtate, contractione locorũ cum
Cura. nimio dolore & grauedine. Curationes earum adhibendæ, ut partes
ipſæ quę compeſſæ ſunt, multum fricentur ut uaporationibus in ſole cali-
do. Odorificentur unguentis ex pice, reſina, pipere, euforbio, adarce, &
his ſimilibus confectionib. utantur. Fortiſſimę fricationis, et cõmotionis
uentris exercitationibus mediocriter utantur. Et in locis ipſis ſuperficie-
tenus ungantur, cũ mordicãtibus unguentis, ex ſquilla aſſa, euforbio, pi-
pere, piretro, ſinapi, adarce. Si in ipſa paſſione paraliſis cibum nõ appe-
tierint, accipiant potum. In ipſa parte cucurbitarum raptus apponantur:
& poſt cibũ dropaces, poſt tractum & lauacra. Et partes quæ contractæ
fuerint, aut extenſæ, aut cũ uulneratæ fuerint, iuuari debent mollioribus
fricationibus: & extenſiones ex medullis ceruorum, & adipibus conpo-
ſitis, unguentis, & cibis humidis. Quod ſi ex ſanguine paraliſis uene-
rit, fit tempore uernali, et autumni & æſtiuo: in ætate iuuenili, & uinolen-
tis. Cumq; patiuntur, exſoluuntur, ut eos trahat: & ſine dolore formidi-
nem & ſtuporem habent ueluti ligneum ſenſum. Iuter initia eorum fle-
botoment ex brachio contrariæ partis. Quod ſi uires nõ permiſerint: de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

ſuperficie articulorum. Poſt tertium diem, partes extenſæ, uel ſolutæ ex acopo, diacoitnio, & uaporationibus acinorũ ualidiſſime obruantur, & ad ſolem dropace partes ungantur: & ſic lauacris utantur, & uomitu, & purgatione ex elleboro. Omnes paralitici, ſi in dextra parte corporis, aut in manu paraliſis, aut in pede fuerit, aut in quacũq; regione capitis, ex brachio ſiniſtro flebotoment. Quod ſi in ſiniſtro latere fuerit, aut in regione capitis, ex dextero latere flebotomẽt: et emiſſio ſanguinis fiat ſecũdum ætatem, aut ſecundum mutationem ſanguinis. Quod ſi lingna paraliſi fuerit uitiata, aliquoties pars una linguæ, aliquoties ambæ partes attrahuntur, aliquoties ſoluuntur articulatione neruorũ, aliquoties impediuntur ut nullum guſtum ſentiant, & ad bibendum impediuntur, & odorem non ſentiunt. Vti debent dimifragia, et colluitione oris ex oxymelle. Piper, ſinapi, origanũ, et hyſopum, et omnem acrimoniam comedant: et caſtoreum ſub lingua teneant, aut laſer tritum cum oxymelle mixtum. De penna lingua ungatur: et os aperiant, ut humor digerat̃. Caput ſi paraliſis tentauerit: regiones eius omnes ſubuertentur, ſcilicet buccæ, labia, oculi, cilia, lingua, nares. Iſta agnoſcimus ſic. Caput eorũ tremet: aliquoties exagitantur buccæ, labia. Si ſanus, diſſoluitur, uel cadit: inſanus autem torquetur locis. Secundum naturam non poſſunt continere humorem intra os. Maxillæ autem laxationem patiuntur, et ſecundum naturam mutationem habere non poſſunt. Cibum accipere non poſſunt. Cilia palpebrarum diſſoluuntur, uel laxantur, et mouere ea nõ poſſunt. Oculi eis ſubtorquent̃. Et quando in uno oculo eſt, aut qñ in ambobus, facies eis torquetur quaſi cincinum faciant. Eſt quando unũ ſermonem rectum loquuntur, aliũ bleſum. Iſtę omnes ſupraſcriptę cauſſæ ex commotione cerebri eueniunt. Similiter & odoratum narium non ſentiunt, necq; odoris boni, necq; putidi. Curantur ſic. Si ætas permiſerit, inter initia flebotomentur: et capita uaporizentur ex ſaccello cocto in uino, farina triticea. Sed poſt uaporationẽ ungatur caput ex oleo nardino, anetino, aut roſaceo: & lana carminata, lota, caput coöperiant, & poſtea occiput thermanticis ungatur. Potum accipiat oxymelle cum caſtoreo: & gargariſmatia quæ flegma incidant, piper, ſinapi, piretrum, ſtaphiſagriam, origanum, gliconum, hyſopum, thymum, & nitrum ex æquo trita cum oxymelle gargarizent ad ſolem calidum. Quod ſi ſol non fuerit, ſaccellum calidum in caput ponant, & ſic gargarizent ieiuni, ut humor omnis per os digeratur. A B Cura.

Propter laxationem labiorum oportet maſticare piretrum, aut piper: aut caſtoreum ſub lingua teneant, & in bucca nucem integram: & ad carbones lentiſcinos ſufflent, ut uel labia, uel cilia, uel oculi ad naturã ſuam ueniant, & odorem in naribus accipiant ptarmicum. Adhibenda erunt & ſternutatoria: ueluti piretrum, euforbium ex æquo tritum cum aceto: quo cum nares ungantur. Quod ſi memoriam ſenſus perdiderint, aut alienatur: ſtomachum curent, & inter ſcapulas ſcarificentur, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C caput ungant ex acopis thermanticis: & purgentur ex elleboro: & gargarizent oxymelle de puluere cocognidio, & staphisagria. Naribus autem infundi iubemus de succo radicis betarum partes duas, & mellis partem 1. Et exerceantur fabulis, ut sermones componant, & ad sensum pristinum ueniant. Et purgentur ex ihera. Partes autem manuum, siue pedum, si aliquem sensum perdiderint naturalem, neq; frigidum, neq; naturalem sentiant, uel motu careant, & singultus frangitur ut non sentiant: fricari oportet uel radice asari, aut ex licio: aut unguento utantur mordaci, hoc est, oxymelle squilla, sinapi, piretro, pipere, calce, lauri baccis ex oleo, & aceto. Quod si stupor in ipsis partibus permanserit: in balneo sinapismo utantur, aut ad solem dropace ungantur: ut omnis humor de his locis depellatur. Quammaxime ei spina dorsi, uel ceruix ungi diligenter debet ex acopis, uel myracopis. quia omnes iuncturæ corporis nostri sibi coniunctæ sunt. Quod si ex plaga corporis paralisis obuenerit: statim flebotoment, & illis adiutorijs, uel unguentis ungantur quæ proxime superius diximus.

Quod si crura, uel pedes, uel manus paralisin passæ fuerint: primum capitis erit diligentia, ut ungatur & fricetur: & cucurbitis inter utrasq; scapulas ponantur: & ptarmico utantur, et flegmagogo: & gargarizent. Spinam, uel loca uicina ungant ex acopis, uel cerotarijs thermanticis, & malagmate diaspermaton, & fricationibus locorum ante cibum. Et post D cibos coöperiantur loca ex lana molli, carminata, lota, calida. Vngantur ex unguento quod ad proprium faciat, ut est euforbiũ, piretrum, piper, adarce, lauri baccæ, cacrios, & his similia: ut sentiant loca tepida cõmunitionem. Vel uini medicamina, et exercitationes adhibendæ mediocriter. Quod si lumbos paralisis tentauerit, pedes gressus negant, unde ambulare non possunt. Quibus utendum erit enemis ex oleo rutaceo, aut anserino adipe, ex oleo laurino: tamen primum enema simplici ex oleo rutaceo: & tum confectionibus uarijs, ex bitumine, piretro, & auripigmento, adarce, castoreo, & his similibus utantur. Et dropace & malagmate utantur diaspermaton, aut diasinapi, aut diaphnidon. Et potum accipiant piper, castoreum, aut radices de prassio ex uino: & alia adiutoria adhibeantur, quæ paraliticis præscripta sunt. Guttur autem difficilem paralisin patitur: quia assidue mouetur. Aliquoties fit cum modica tussi, ut secundum consuetudinem non possit moueri. impeditur enim a radicibus linguæ: & stomachus aliquoties compatitur, ut cibos non accipiat: prouocantur calido, frigido tonsillæ, nec cibo, nec potu nutriuntur cum lenitate. Febriunt. Cibus in stomacho nõ digeritur, sed in præcordijs remanet: & torpescunt illis femora: sugglutiunt, reijciuntq; si aquam accęperint: uentrem tenere non possunt. Squibala proijciuntur, excæpto humore fœtido. Assellantur cum magno labore, ut subito soluuntur, & subito stringuntur. Curationes stomachorum adhibendæ.

Vesicam autem si paralisis tentauerit; lotium sine dolore dimittunt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

& nesciunt, dum eis ueretrum tenditur, & cum arenis e uesica egreditur. A
Gonorrhiam patiuntur, ac semen frequenter proijciunt, et nesciunt. Frequenter in pulmonibus, & in corde inflationem sentiunt. Paralisis incurabilis in senibus, cum febribus. Facies foueatur. Et medulla ceruina totam spinã dorsi unge. Et cibũ accipiant succũ alicę, uel panẽ in mulsa. Primo tamen stomachũ curent: et post flebotoment, et sic alia adiutoria adhibeant.

De Cœliacis. CAP. XXIIII.

COeliacorũ multę sunt passiones uẽtri cõpatientes. Græci eñ κοιλίαν uentrẽ dicũt. Sunt aũt caussę uẽtris dolor, solutio, tumor, collectio, uulnus, extensio. Solutio uentris fit frequenẽ cũ tumore & malfactiõe & frigdore articulorũ, et sudore frigido cũ defectu multo: sequiẽ insomnietas, et pulsus erectus. Fit aũt ex corruptione ciborũ acerrimorũ, ex frigdore, unde dolor in uentre nasciẽ. Si ex feruore ciborꝝ uel potus fuerit, aquã purã, nõ satis frig. nec tep. sed medię temperatã dandã iubeo. Qꝫ si ex frigd. fuerit: uaporationib. omnib. uti debẽt, & fricationes adhibere: & iterũ aqua cal. sorbiendũ da: & cataplasmatibus quæ nõ soluãt, utanẽ, & balneis. Et cataplasmata, & cucurbitarũ tenacitates sine scarificatione apponamus. Et cibos leues, et potiões ad mãsionẽ dato quę cœliacis scripta sunt, et cuminũ, piper, rutã ex calda. Tumore aũt uentris factus dolor, fit cũ resistentia partis mediæ quæ iecur atq; splenẽ determinat, cũ dolore atq; B
feruore, & accæpti cibi grauatione, uel corruptione, & duricia. Et tumor inuentus præcordiorũ, & supradictorũ uiscerũ propter inspectionẽ, magis tactu nostro probaẽ. Et iecoris & splenis dolor erit, unitate, uel lõgitudine, nulla uicinarũ partiũ cõmunione. Præcordiorũ aũt tumores, tensiones, atq; sine ulla declinatione determinatę partes, apprehenduẽ sic. Tumorẽ ex præcordiorũ extantia patiunẽ, quæ a confinio pectoris, uel cordis, uel umbilici terminanẽ. Tensiones dolorum ex feruore dexteræ, aut sinistrę partis. Itẽ saltũ uentris apphendimus partibus palpitantibus. Item inflationẽ uẽtris apphendimus ex eius partis extãtia, quæ tactui nostro facile cedit, attestante feruore: & sonũ reddũt, si palma percussi fuerint. Tumores, uel duriciã, uel extensiões uentris, uel pręcordiorũ, si oẽs in uno fiunt, oĩa supradicta signa patiunẽ: et linguarũ asperitas, & articulorũ infrigidatio, cũ extensiõe et dol. Curari oportet stomachorũ curis, fomentis, cataplasmatib. de cerotarijs: uel epithimo utanẽ, q̃d ad tumorem stomachi diximus, id est, dialoes, & polyarcion, malagmate diaspermaton. Et cibi leues adhibeanẽ: & non bibant recentia. Maxime si collectio in uentre sit, sic cognosciẽ. nam dolor similiẽ et duricia ex tumore nasciẽ circa præcordia. Cataplasmari eos oportet, & operari, ut ad amaritudinẽ eruptionis ueniant: tñ primo uaporenẽ cataplasmate. Quod si eruptio facta fuerit uẽtris interius: aut uomunt per os humores, aut nasum, & per intestina discutiunt: sic cognoscitur. Quod si eruptio sanierum fuerit facta cum pręcordiorũ incisione: recta addimus pro discussione sanierum, uel humore sordido, et adiutorijs utimur ad deductionẽ ruptio-

C nis. Per diligentiam curetur ipsa incisio sicut in chirurgica docuimus.

Quod si uulnus in uentre natum fuerit, morsus fit circa descensum potus & cibi: sequuntur nausea, foetores & febres: & circa uentris egestionem digeruntur sanies aliquantæ, sicut ex uulneribus solent manare, sicut pro indigestionibus proijcientes simulant. His conuenit accipere sorbitiones ex careno & ex melle despumato confectas, et ex medijs ouorum, & nucleis confecta eligmata, ex melle & butyro: & polentam cum melle, & lenticulam similiter confectam. Et aforis utantur cerotario ex oleo cyprino, aut rosaceo. Et fricatio & resolutio corporis conuenit, ut humor digeratur. In his color mutatur. Panem, similam, & uinum dulce, aut carenum accipiant. Si ergo his cibis utuntur, sine periculo curantur, necq; in ipsa passione tardantur. Et si extensio uentris flando fuerit, fricari eos oportet: et encathismo utantur ex oleo et calda, & aquis mollibus, et epithimo diasamsuco, et quod dicimus ileon, et ijs similibus: et cibis sorbilibus, qui uentositatem non præstant, neque extensionem mouent, tenuibus: & post cibum deambulent. Cœliacorum dispositioni, uentris solutio fit frequenter per corruptelã ciborum, uel per crapulam, uel ex frequenti solutione, & potuum plenitudine, & maxime medicaminum frequenti purgatione, & colicorũ accessione contingit. Tempore frigido in uentre uentositas extra naturam concluditur, & non digerunť operationes. Consumitur in hac passione maxime crescentiũ ætas infantium. Et qui-

D bus est naturaliter solutio uentris, si cœliaci sunt, ibi moriuntur. In iuuenibus raro fit. His maxime contingit tempore æstiuo, raro autem alijs temporibus. Ventris solutio uiridis frequenter eruptionem habet gracilem, & solutam, ut similis sit urinæ rubeæ, spumosę, uiridi. Est quando emittunt sanguinolentum & putridum, cum macilagine intestinorum. Est quando assellantur die ac nocte. Est quando cum inflatione intestinorum, & dolore uentris sugglutiunt, sitiunt, & uigilias patiuntur. Exardescit illis uenter, fastidiunt, indigestionem patiuntur, & morsum uentris cum dolore. Aliquoties multo cibo delectantur. Pallescunt, colore uiridi. Est quando febricitant. Dysenteriam patiuntur, & difficile continentur a solutione, aliquoties intestino exeunte per colamentum, a frequenti solutione, & ntracq; passione uexantur: hoc est, aliquoties sponte soluuntur, uel constringuntur. Aliquoties in medio uentre fit, aliquo-

Cura. ties in parte uicina nentris, et in ipso loco sentiunt grauedinem. Curantur autem sic, ut reumata constringantur: ne sc3 ad febres ueniant, aut multum soluantur. Quod si cum tumore & duricia fuerit, sicut superius diximus, loca durissima, uel tumida, uel dolentia infundi debent ex oleo rosaceo, aut maxime græco, dulci, mixto cum rhodino, apposita lana succida, & superligata fortissime. Quod si plus fuerit reuma: infundi debent ex oleo lentiscino, aut anetino, aut myrtino, aut melino: adiuncto illis ciclaminis succo, et agatia, et omphacio, aut cataplasmate stiptico, hoc est constrictiuo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

A

Quod si fluxus & dolor multus non est, sed multũ fuerit reuma: thermantica adhibeant cataplasmata ex fœnugręco, semine lini, & hordei farina: & pro stringendo reumate in uino primo coqui debent dactyli, & citonia: quæ teruntur, & sic in ipso uino soluant̃, quo puluere spargantur, & uaporentur leuiter, & sic cataplasmentur epithimantur dysintericorũ, & hydropicorum modo: & accipiant potiones simplices, & semen arnoglossæ, tritum cum uua passa enucleata. Trocisci fiant magnitudine nucis, & siccentur ad umbram. Quando opus fuerit, dato uinum ex calda potum. Quod si inueterata fuerit passio: dato ex antidoto diacitonion, aut trociscum anodinon, aut crocodes, aut dianactis ægiptiacæ. Et uomitum post cœnam prouocent ex raphano. Cibandi constrictiuis, & bene digestibilib. ubi coquantur aliquæ herbæ, ut ozymum, aut origanum, serpillum, & similem uirtutẽ habentes. Obseruent se a uectatione, ab iracundia, a frigidis, & post somnum modice deambulent, & sic sedeant. In dimissione balneis utant̃ siccis, sed ut in solium non descendant: et omphacium mellis accipiant cum calda, ubi coxerint citonia, et uinum, et granata, aut succum orizæ, aut lenticulas ex aceto, et ouorum assorum media na tincta in aceto modicum comedant: et lac caprinum, ubi extincti fuerint lapides candentes: poma, malogranata, mespila, et cibos ubi coquuntur citonia, aut pruna. Quod si anus doluerit, uel intumuerit, enemã accipiant leuem.

B

DE COLICIS.
CAP. XXIIII.

Ex qvibvs apprehendimus Colicum? Ex dolore sub umbilico ad sinistram pedente, et nunc in splene perseuerante et partibus uicinis, nunc iecore, nunc in colo, nunc in uentre: unde Colici dicti sunt a parte quæ patitur: Colus enim ex ipsa passione uocatur. Fortissimus dolor fit, et per multa tempora durat. Passio uocatur colica. His contingit hæc passio, ex corruptela, aut multa esca, aut ex frigdore, aut luxura, aut ex meraca potione, maxime frigida bibendo, ex labore, et totius corporis fatigatione, ex frigdore sudoris a labore, et ex medicamine aliquantorum potissimorum neruos nocentium, aliquoties ex clistere fortissimo frequenter utentibus, et his similibus quam maxime commouetur hæc passio, et frigdore uiscerum, uentositate conclusa. Aetate autem iuuenibus multoties fit hæc passio: *uiris et mulieribus raro*. Est autẽ hæc passio grauis. Curatio eorum talis est. Quum in accessione obtorquetur et extenditur non solum intestinum, sed et renes et uesica compatiuntur, deducentes eos usq; ad nouissima, necessario aliquib. in sinistra parte fit, ut alterã partẽ attrahant, et rene set membranarũ impetu condolent, hoc quoq; ipsum intestinũ quod colon dicitur, procludit̃. Hic multi medici errauerunt, non scientes signa colicorum manifesta, et dixerunt periculosam passionem. Nos autem uerifice signa monstrabimus. Cura colicorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C Incipiens dolor ab umbilico, & totum ilium tenens dexterum, & præcordia dextera, fit extendens usq; ad sinistrum ilium, per uentrē usq; ad splenem: et extendens inguen sinistrū, perueniens aliquoties usq; ad stomachum: & dolor sub umbilico a dextera parte lateris eius cum summo dolore, ueniet uiolenter, acerrimus, ualidissimus, cū contractione ipsius intestini, cum grauedine, & uocis amputatione. Aliquocies eos procludit, ut nec urinam, nec uentrem, nec squibalam faciant, cum proclusione ani ut nec uentositatem digerant. Extensio fit præcordiorum, cum tremore & rugitu, & pondere ani, & uomitu. Aliquocies fit eruptio intestini. Aliquoties ex toto nihil reddunt, nec squibala, nisi solum delectationē uentris. Aliquoties egerunt modicū cū grauiolentia & pondere, ut diximus. Fastidiunt grauiter. Cibum digerunt uentosa egestione, aliquoties cum frigdore, & nihil alleuiantur. Quando transierit accessio, omnis extensio præcordiorū, uel uentositas transit, & eruptio digeritur, et dolor paulatim minuitur, & uentositas ani cum tormento digerit, & uesicæ & uentris digestiones, & urina & uenter solutus redditur. Curantur autem sic. Ad omnes dolores colicorum statim uaporationibus omnibus, et saccello farinarum in uino cocto, et cataplasmate utimur: admiscentes in cataplasmate sulphur uiuum, cuminum tritum, cum uua passa enucleata,

Cura.

D omnia ex ęquo in unū trita, in linteolo appone in pectine, umbilico, & in cruribus: & cufę & cucurbitę in his locis apponendæ. Quod si pondus ani fuerit cū dolore, cataplasma adhibeant ex calda et oleo, aut aqua ubi coxerint cypressi comæ, aut lauri, et absinthij, aut pulej: calda ipsa sedat. Quod si uentrem et urinam non soluerint, et præelusi fuerint, iniectionem accipiant. Si febricitant, inmittis: si non febriunt, rutæ articulū, cumini coclearia tria in linteolo ligas, et coquis in olei dulcis partibus ij, aquæ parte una, lento igni, ut ad oleum redeat: colas, ipsum oleum tepidum mittis, butyrum sine sale coclearia ij, ad adipes anserinos, aut porcinos recentes: et his tepidum injcies ad mansiones per triduum, Quod si ex frigdore commota fuerit passio, aut in dimissione febrium: in ipsa oleum anetinum, aut rutaceum dato: aut addis therebinthinam, aut castoreum tritum. Quod si impetus maior fuerit cum euersione stomachi: de antidoto philonio semunciam soluis in uino ueteri: in conclusione oleum rutaceum injcies. Cerotaria thermantica adhibenda circa sumen, et acopum, piretrum, euforbium, nitrum, et piper cum ceroto, et ex oleo rutaceo sumen ungito. Et potum dato trociscum anodinum: aut colicus cum sit, trociscum diacastoreum ad mansionem potato: si febrit, ex aqua calida: si nō febrit, ex uino potato. Cibos leues, et digestibiles offerimus.

Quando accessio doloris non est, catartico purgentur pro indigerie: oxymelle quoq; accipiant cum puluere de nitro. Rutam, anetū, semen apij cum oxymelle coctum dato coclearia ij, aut cum calda in accessione: et ungantur loca dolentia præcordiorum, et spina dorsi ex oleorum infusionibus, rutacij, samsucini, aut laurini. Quod si cum parte unius lateris, et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

cum tussi acerrimus steterit dolor, ex alia parte ubi dolor nõ est. Cibum A
accipiant alicę, uel panem in mulsa, primum: post flebotoment, & sic ca-
lida adiutoria adhibeant. De brachio sanguinem emittere debent, cum
opopherisi ante omnia, si ætas, uel & uires permiserint. Si in uno loco
fluxus manserit & dolor, cataplasmetur ex fenugræco, & lini semine, &
polline hordei in mulsa cocto. Quod si infrigidauerit, loca dolentia
saccellamus sale tosto: & post uaporationem saccelli, oleo rutaceo loca
unge: & semper loca calenter coöperito &, superligato. In declinatione
balneis utantur. Et post balneum potũ accipiant bethonicæ puluerem,
cum pipere et lauri baccis in mulsa: et ungantur loca ex oleo cum nitro,
myrrha et cimino: et ungatur anus ex pice liquida et oleo. Quod si tu-
mor ani fuerit: ungere, aut iniĳcere debemus ex butyro, aut ex adipe an-
serino. Quod si inueterata fuerit caussa, stomachum curent: aut accipiant
antidotum quod accipit papauer, aut mandragorã. Et malagmate utan-
tur diaspermaton, aut diadaphnidon, aut polyarcion. Quod si pondus
uenter fuerit passus sine febribus, in encathisma sedeat de fenugręco, lini
semine, et alteæ radicibus in aqua et oleo coctis. In accessionis tempore
hoc acopo uti debent, omnibus meliore. Piper, nitrum, calcem, piretrũ,
cacrios, sinapi, pumices uini combustos, adarce, euforbium ex æquo te-
ris cum olei uetere, et unges. Et uomitum prouocabit post cœnam ex ra-
phano. Purgentur exhinc elleboro. Cibos accipiant leues, cum uino di-
gestibiles: uel poma, modice ut delectent, nec multum dulcia, nec ematu B
rata, ut sunt palmulæ thebaicæ, & nuces, amygdalæ dulces, & nuclei dige
stibiles. Lac Colicis inimicum est. Sed si delectauerit, coctum in cibo se-
mel aliquantum uteris. Istam potionem Colici probauerunt. Cochle- Potio pro colicis.
as cum testis suis crudas. vĳ. tritas cum piperis granis x. luna prima ex
uino potu in solio balnearum dederunt. Interim probatum remediũ.
Qui lupum in sylua occidit, lana sublata, & sine ferro a duabus sorori-
bus fascia terna interius uentrem ligent: non ad eas colus accedit. Item
potio alia. Masticem, amomũ, semen apĳ ex æquo tritum, coclear unum
si febrit, ex calida aqua: si non febrit, ex uino potato. Ipsa loca ubi dolor
est unge de pice liquida, & spargis puluerem de sulphure, & super lanã
imponis & ligas.

De Trombo. CAP. XXV.

TROMBVS, tremor est membrorũ solutus ex differentia mo- Trombus.
tus. Spasmus autẽ tensione atq; coniunctione efficitur. Tremor Spasmus. Tremor.
crebro, hoc est, frequenti uibratiõe fit, membrorũ saltu, extensione palpi
tantium. Periculosus est hic tremor membrorũ, propter neruorum debi
litationem. Quammaxime mouentur, uel plus contremiscunt a frigdo-
re, cum pallore uultus. Aliquoties fit ex uapore sanguinis, in intima &
altas uiscerum partes concurrens. Fit autem ex contractione & tremo-
re neruorum, aliquoties in una parte, aliquoties in toto corpore. Quan-
do sine sensu hæc passio fit, uidemus eos tremere quasi a timore, aut frig

C dore tremant. Stomachum primum curent: quia ipse compatitur, sicut scriptum est. In stomacho nostro medius neruus est, dextra leuaq; sanguinis uena. Curentur secundum naturam, & secundum ætatem, uel secundū tempus. Et si hyemis tempus fuerit, potum accipiant uinū uetustum, calidū: aut conditum piperatū bibant. Si ætas ꝑmiserit, & tempus, ante omnia flebotoment: & postea uentrē purgent cum fricatione omnium articulorū, cum unguentis thermanticis, & exercitationibus uarijs, depositione uentositatis, & lauatione cum aqua calida, uel marina. Iuuenibus ex medietatibus uomitus prouocetur: & purgentur ex elleboro. Nam senibus si hoc uenerit, difficilis curatio relinquitur.

De Catalepsia. CAP. XXVI.

EX QVIBVS Catalepticum appræhendimus? Ex febre, atq; uocis emissione, cum mentis tarda intelligentia, pulsu magno atq; uehementi, oculis patentibus, atq; in motibus palpebrarum, uisu obtuso, in augmento febrium: atq; in declinatione motu deficiunt oculorum. Nam cum eis manus suspensas ante oculos transferimus, easdē obtutus sequitur, aut digitorum obumbrationē expauitantes palpebræ contendunt. Si etiam clamati fuerint, nō respondent ad oculorum respectionē, atq; conuersi audisse noscuntur, & lachrymantur. Odoramentis, aut aliquo ciborum gustu commoti, ingemiscunt, rubore perfusi: & declinantes, calido sudore laxantur, atq; sinceritate proximi afficiuntur, frequen-
D ter anhelantes fœtidum. Et si linguæ eorum, aut labia ex dulci, aut amaro ungantur, non sentiunt, & pruritum siccum aliquis sudor calidus sequitur. In dimissione febri carent, & item accessio illis fit. Malignus est autem in hac passione feruor, multus in superficie, & uelox anhelitus, & obtorsiones oculorum, & inflationes manuum, & feruor in aquosum sudorem discurrit, cū pustulis circa thoracem: & in facie pustillatura. Inalbescit eis frequenter facies. Stuporem patiuntur, & lethargicum: oculos claudunt, & odores, uel sapores nō sentiunt. Hæc passio ex stoma-
Cura. cho fit, ut in ipso stomacho aliquoties tumor inuenitur: ideo omnes curæ stomachorū adhibendę illis erunt. Muti sunt, suggluttiūt. Fouere stomachum debent uel oxymelle, uel epithimo, uel oībus adiutorijs stomachi.

De Bolimis. CAP. XXVII.

EX QVIBVS Bolimos appræhendimus? Ex animi, atq; membrorum defectione, frigido corpore, cum neruorum tremore, stomachi atq; uocis debilitatione, pulsu tardo, humiliq;, cum tremore. Cibum accipiunt multum, & nō satiato corpore crassantur, et tabidi efficiuntur. Fit maxime iter agentibus. Genæ soluuntur, lassi fiunt, & subito cadunt, infrigidantur, & uix anhelant. Quod si non cito iuuati fuerint, celerius pereunt, per ciborum grauedinem. Odores bonos odorent, atq; frigidis spargantur, & sorbitiones offerantur, et fricationibus pectoris, & calefactionibus foueantur. Cibos uero & potum accipiant, casto-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

reum cum elixatura de ruta, & iera: mane iuuentur, & uomitum semper A
prouocent: & cibos indigestibiles accipiant, ut nõ subinde eos delectet. Isti fastidiunt ex nimio appetitu ciborum plurimorum, atq; non præmasticatos, properant transglutire, consequente grauatione, & tensione, atq; accæptorum uomitu.

De Ptyriasi. CAP. XXVIII.

PTYRIASIS est pediculorum quantitas, aliquando in capillo, aliquando in toto corpore emergentium: nunc solutæ quantitatis, nunc non solutæ, bellatores ac duriores, & mordaces nascunt. Hos græci agrios uocauerunt. Fit ex corruptelæ plenitudine, frequenter in toto corpore. Aliquibus consuetudine, aliquibus ægritudine. Exinde se discutiunt, ut plurimi nascantur, fortes. Aliquibus cũ prurigine nimia corporis, uel capitis aduenit uigilia, morsus, pallor, fastidium. Macri fiunt, q; soluta est caussa per accessionem quam patiuntur. Cura eorum. Cura.
Vt elephantiosi curentur. Et primo psylotrum faciant, & rasuram capillorum in aqua marina lauent: & defricentur corpore, & bulbis nigris & oleo simul trito, ut mellis crassitudinem habeant utantur, hoc & corpus ungatur, & staphisagria trita cum sale & oleo. Quod si autem pruritus nimius fuerit, sulphuris uiui pars. i. staphisagriæ partes ij. salis pars. i. cum aceto & oleo pingui, fiat unguentum. In balneo diu fricentur, & caput lauent ex abrotano & papauere in aqua cocto: aut elixatura turbisci: & dropace mixto utantur ad solem, propter salsum humorẽ. Item utantur asso lapide, pipere, stafisagria, nitro, sulphure, libano ex æquo, bitumine, pice, resina, cæra alba: singulis ad solem totum corpus ungatur, B
ut bene siccentur. Item sulphure, stafisagria, nitro, pipere ex æquo trito, cum aceto & melle mixto in balneo totum corpus perungatᷣ. Item aliud mirum. Elleborũ album, cum axungia porcina uetere tere, & ungito ad ignem, uel in balneo sicco, & non lauetur usq; diem tertium.

De Lumbricis. CAP. XXIX.

LVMBRICORVM genera sunt tria, Rotundi, Longi, & Lati. Nascuntur in modum seminis cucurbitæ, quod græci ascarides uocant. Tertium genus ut uermib. minutis similes. Et quia in plurimis partibus corporis nascuntur, signa eorũ oportet nos dare. Ex quibus appræhendimus eos, qui latis lumbricis uexantur? Egestionibus per uentrem, orificium corpusculi mouentibus, semini cucurbitarum per quam similibus, aut paulo maioribus, cum appetitu cibi uehementi, & pallore corporis, aut uirium debilitate: quod gręci atropham uocant, attestantib. mordicationis partibus, quæ umbilico subiacent, & magis ante cibum. Ex quibus appręhendimus eos qui rotundis uexantur Lumbricis. Ex mordicatione cum dolore pungente, ac tormento uentris & intestinorum, nausea cum tensione, ueluti currentibus animalibus supra stomachum, ita quod sentiunt: attestante aliquando uentris feruore cum

Lumbrici lati

Rotundi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C fastidio, ac debilitatione uirium, pallore faciei, ac gustus, tussicula parua, sicca. Animi defectus, quem græci lipodomiam uocant. Cum sonu turbantur pessimo. Pressi ingemiscunt, aut dentes stringunt: aut proni iacebunt stramentis infixi, ac propter consuetudinem dormiunt: aut repente clamantes, repentino casu demersi, conquiescunt: aut uario motu cōducti, torquentur cum pulsu paruo, crebro, inæquali deficient. Ex quibus appręhendimus eos qui Ascaridibus uexantur? Pruritu longāonis, atq; frequenti libidine uentris egerendi. Nam plærumq; cōaceruando in sextarij qualitate effundunt animalia. Vsu, ac uirium debilitate, ac solutione membrorum. Etenim parui uermiculi inueniuntur, & donec egerantur grauedinē claudunt· A puluere ægrotantes afficiuntur. Dehinc excluso morbo, denuo renascuntur. Hanc passionem in palledine ægrotantis suggeri, ueteres nostri meminerunt. Quomodo cernimus ab eo, qui ex lumbricis alienatur? Proprietatem signorum intuentes, quæ cuiq; passioni peculiariter tribuuntur. Nam in sanis querela capitis primo occurrit, quæ futurā passionem denunciat, sequentibus cæteris, quæ ab insanis aliena sunt. Ex pulsu deficiente, aut prona iactatione passionis.

Quomodo phreneticum ex lumbricis appræhendimus? Etiam hunc ex capitis antecedente querela, ac sequente iugi pseuerantia. Ex lumbricis autem debilitantur, neq; trocidismus sequitur, neq; necessario febris: aut si fuerit, non cum eius accessione mentis alienatione sparguntur, aut D dimissione releuantur, sed iugiter plærumq; perseuerant. Quomodo cernimus lethargos? Designat febris acuta, pulsus maior, rarus, inanis, & supini iacentes passione, uultus attestante pallore, et plumbeo colore.

Ex lumbricis autem appræhensum alijs agnoscimus signis. Nam non necessario febres eos sequuntur. Pulsus etiam creber, atq; paruus, & inordinatus occurrit, rubro attestante colore, atq; pronis data potione. Item lethargum silere nō necesse est, lumbricorum oppressione interuallatum. Quomodo cernimus epilepticos? Ab eo, q; ex lumbricis obmutescunt. Epilepticus diuersa patit̄: cui turisma augere necesse est. Lumbricis aūt compræhensus non agit spumas, tamen sic patitur sicut cætera signa quæ diximus. Quomodo catalepticum? Cum febre silere necesse est, pulsu attestante magno, ac ueluti percusso. Ex lumbricis aūt oppressos necessario febris sequitur, similiter obmutescunt: pulsus autem parui atq; breues assistunt. Quomodo apoplectici lumbricos discernis? Ex antecedente querela in apoplectici capite, lumbricorū oppressione, intestinorum, uel uentris: dehinc ex consequentibus signis. Apoplecticos em̄ omnibus sensibus probari necesse est, supinos sæpius iacere: lumbricis silentibus per interualla exclamare, ad pronū iacere sæpius occurrit.

Quomodo præfocationem matricis discernis ad lumbricorū oppressionem? Ex antecedente querela intestinorum, uel uentris, aut diuerso motu matricis: dehinc ex consequentibus signis. Nam matricis raptu ex superioribus partibus effecto, obtumescunt: ex ipsa parte uexantur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

quæ etiam ex lumbricis in matrice quærelas suprascriptas patiuntur. A

Quomodo discernis Cœliacum ab eo qui lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, quæ lumbricorum tormento tribuuntur, ut inspiratio difficilis, uel propter consuetudinem prona iectatio, dispositione gemitus, & uana exclamatione, cum cæteris, quæ Cæliacum significantes docuimus. Quomodo stomachum discernis ab eo qui lumbricorũ uexatione torquetũ? Ex multo tumore stomachi, consequentia intestinorum, perseuerantia tormentorum. Quomodo dysentericum discernis ab eo qui ex lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, querela intestinorum, uel uentris, quæ lumbricorum uexationem significat, manentibus cęteris quę dysentericorum signa docuimus. Quomodo discernis eos qui naturaliter, aut per plurimum somnũ strident, atq; repentino & inaniter exclamant, ab his q lumbricorũ uexationem patiunt̃? Singula consyderans quæ specialiter tribuuntur. Nam quod grauatione cibi hoc patiunt̃, detractione releuant̃: aut si lumbricorum fuerit uexatio, detracto cibo magis grauantur. Qui autem patiuntur, neq; tormentum hac passione uentris, uel intestinorum sentiunt, neq; decolorantur. Fiunt autẽ lumbrici, sed pessimi in infantibus, quibus crescunt, & his semper occupari solent, usq; ad iuuentutem. Apparent autem morsus aliquoties in locis quibus nascuntur: & febres fiunt, et B proprie cum fricatione assidua, ut eos subito mordeant, & clament cum corruptela, sine cibo, & fastidio. Aliquibus in stomachũ cadunt. Tunc eos per os ꝓijciunt, et per nares quãmaxime. Sæpius nascuntur senib. longi, & rotundi, ex indigestione ciborũ, & corruptela, & ex malis cibis, & malis humoribus. In infantibus aũt sæpissime nutriuntur ex dulcibus cibis, ex pane calido, aut non fermentato, aut non satis cocto.

Curantur autem sic. Cataplasment̃ ex lupinorũ farina, in careno conspersa, admixto absinthio, siue melantino, abrotano, cardamomo simul coctis. Comedere iubemus lupinos amaros, et crocũ modicũ, quẽ cõmisces cum caricis: & rores syriacos comedendũ dato. Elixaturã de melantio in mulsa coctam potui dato. Fortiores autem nasturtiũ cum melle comedant, & rephanũ, similiter & succos eorũ bibant, aut diamoron, aut ipsa mora: & sinapi tritum modicum cum oleo mixtum, & ptisanæ succos bibant, ubi coxerint radices polypodij tunsi. Aut cornu ceruini combusti, triti, coclear plenum in mulsa dato potui, lumbricos mire curat. Paralisim curabis senibus cum febre: epilepsiam similiter. Et medulla ceruina totam spinam dorsi ungito, & umbilicum, & plantas cum modico croco. Hoc adiutorium eis adhibe. Absinthium uiride tritum, & absinthij pontici elixaturam bibant. Similiter et elixatura centaureæ potentur, et folia persicorum contusa uentri et umbilico apponantur: et medullam ossium persicorum comedant ieiuni, aut trita cum careno bibant. Similiter et amygdalas amaras. Et exercitationes et fricationes habeant; et cibos digestibiles comedant. Cura.

C In dimissione conuenit ad latos lumbricos, ut aquam salsam meratam bibant: & allium comedant, uel omnia acrimonia, & sic uomitum prouocent. Et post catartico exagitentur, ex scammonea, lacteride, cocognidio, nitro, pipere, & his similibus. Et mulsam bibant, & elixaturam centaureæ cum modico melle: & sic ex stomacho eos proijciunt. Per os iactantur, ut euersio uentris sursum ad stomachum reuocet. Oportet intra os salem tenere, & conquassare, & glutire. Sic enim cõmoti discutiuntur.

DE TENESMONE. CAP. XXX.

TENESMON passio est intestini recti quod Longãonem, uel Exalem dicimus: desyderium uentris, cum frequenti assellatione, hoc est, spissa. Mucilẽta aũt, sanguineaq; stercora reddũt: atq; ex hoc magnus dolor habetur ponderis intestini. Catamodica redduntur aliquoties, aliquoties ex unleratione longãonis cum dolore: & uoluntaria delectantur sessione, cum pondere paruo, cum flegmatibus, uel cum rasuris spumosis. Contingit autem maxime ex frigdore nimio, aut ex indigestione, uel frigidis potibus. Fit dolor, cum extensione clunium, et lumborum & pondere ani. Curentur autem ex uaporatione encathismatum. Elixatura fœnugræci, & alteæ, & rosarum supponatur. Et pro ipsius intestini uulneratione, uel ruptura, butyro sine sale, & adipe anserino & rosaceo, cum modica cæra alba, soluta ad prunas lenes anum ungito, & pro pondere eius intestini, pice bricia suffumigato residentem in lecto frequenter, ut fumum ipsum, uel nidorẽ intestinum recipiat. Quoties de lectauerit sedere, apponatur ex iniectione. Accipiant ex oleo roseo, aut myrtino & foris ungantur. Ex oleo laurino ungãtur pectine, umbilico: ilio, & renibus: & loca uncta coöperiant̃ ex lana molli lota, carminata: & fascia ligato. Et lemniscum ungito ex tetrapharmaco medicamine, aut ex uaporato inijcito: aut fimum palumbinum cum rosaceo & modica cæra alba unge leniscum uel inclunium: & inijce intestino longãoni per anũ: & cataplasmate calido circa pectinem utendum est, aut uaporatione. Si sine febribus fuerint, balneis utantur, & mox ut ingressi fuerint in saxis calidis anum primum ex oleo perungant, & sic in pauimento sedeant, per fuso loco de calda, & diu sudent: exinde in solio diu fricentur, & foueantur. Et post balneum oleo calido perungantur ex oleo anetino, aut rutaceo, aut laurino, aut ex acopis thermanticis, ac suprascriptis ungantur loca: & supra calidis lanis coöperiantur, ut dictum est. Cibis digestilibus utantur, et leuibus, et potibus calidis. Quod si pondus fuerit sine aliquo liquore: encathisma facis ex caricis coctis in pusca, in qua fœnugręcum infundis, ut calda exeat, et ipsam calidã calefaciat. De muricis cõoperis, et supersedeant, aut super saccellum ex cantabro in uino cocto. Et clisterem accipiant ex decoctione rosarum, myrti, et corio granatorum, adiecto butyro, aut oleo rosino. Et potum accipiant elixaturam de myrto uiridi. Si

(Margin: Cura. — beside "tum. Elixatura fœnugræci"; D — beside "& rosaceo, cum modica cæra alba")

febriunt, in aqua coquito. Si non febriunt, in uino potui dato. Et collyrium in anum inijciant ex myrrha, libano, agatia, galla, & succo hordei. A

De Dysenteria. CAP. XXXI.

DYSENTERIA dicta est a passione intestinorum. Græci enim dysenteriam uulnus intestinorum uocant. Hac passione intestini uulnera nascunt̃, ex alto, ex epate, & proximis locis, ex grossis intestinis, & gracilioribus, et ex longãone. Dysenteria item ex stomacho, & uentris egestione, per intestinorum distersionem sanguinatur sine ullo uulnere, quæ fordido liquore impedimento egestionis uentris fit: & sicut superius de catatrophia stomachi, uel cęliacorũ exposuimus, ex corruptela stomachi, uel uẽtris & epatis dysenteria fit ex frigido potu. Incisuram epaticorum sic intelligimus. Ex stercorum qualitate, & mucilentia aliquoties, sanguinisq; usu, uel commixtura. Sequitur auersio stomacui, hoc est, uomitus, sitis, ardor, uigilia: aliquoties & febres, merore liuido, iactatio corpis huc atq; illuc: aliquãdo & somnus turbidus atq; rumorissimus, dissensio, inflatio, mingendi difficultas: palpitans lingua fit aspera, & cinericij coloris, præcordiorum extensiones, articulorũ frigdor, ciborũq; frequens corruptio, aquæ recentis uoluntas: dehinc animi subductio, & morsus intestinorum omnium, uicinarumq; partium. Quando autem ex alta uulneratione intestinorum uenerit, sic intelligimus: ut primo stercora reddantur: & tum uarij liquores egerunt̃. Quando uero ex proximis locis intestinorum, uel ex longãone uulnerationes fiunt, primo uarij liquores exeunt. Dysenteriã cognoscimus ex doloris sensu supra umbilicũ, & stercorũ qualitate muccosa, uaria, sanguinolenta, cum carnis egestione, egestis quibusdam membranulis intestinorum. quia sunt intestina ex triplicibus commixta membranulis, quæ quammaxime egerunt̃ ex grossioribus intestinis quæ sunt fere circa uentrem. B

Omnia autem uulnera intestinorum frigidiora redduntur, quum a liquore suprascripto & punctilibus supra umbilicum crassa redduntur, & aliquantum carnosa, frusta stercoris in se cocta projicientia. Ex gracilioribus intestinis uulneratio si fuerit facta, sic agnoscimus. Dolor sub umbilico circa pectinem sequitur, uel ibi sentitur: stercorũ tenuitas spumosa, et flegmattca. Exinde fluxum sentiunt descendere ægri, cum parua urina, et obtorsione uesicæ, cũ dolore et pondere. Vrina parua ex longãone digeritur. Item intestini uulnerationem ita intelligimus. Ad reddendam digestionem, stercorum pondus, uel dolor sentitur in orificio ani uel interius intra longãonis collum, guttæq; sanguineæ sequuntur, uel mucilenta parua ex ano egerunt̃, cum quadã uoluntate et pondere et dolore. Tunc spinæ, et cluniũ tensiones, et in pectine quoq; quidam fit sensus, quasi aliquid sit ibi quod urgeat. Quæ autem redduntur parua sunt, mucilenta, flegmaticosa, et tota cum pinguedine primum, post quasi sanguinolentũ stercus ipsum cõagulatũ, in modũ frusti alicuius ejicitur: quod græci tenasmon dicunt, nos autẽ portionẽ dysenterię esse dicimus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C id est, ex uulnere intestinorum: quoniam ipsum intestinum uulneratur: sicut in crassis, & gracilioribus intestinis superius diximus. Simul autem in utroque nunque fit. Et si tardauerit hæc passio, & non curata fuerit, moriuntur. Oportet autem & nos differentiam uulnerum respicere in hac ualitudine. Fit enim uulnus in impetu, hoc est, in tumore commixtũ passione, idest, in strictura et fluxu simul, siue proscindẽs & depascens uicina loca, siue uulnus inmundũ & sordidum, siue mundum, sanabile, siue insanabile. Ergo intelltgimus in impetu esse uulnus, id est, in tumote, cũ in dolore uenerit, cum quodam impulsu, cum feruidũ & liuidosum redditur, & spumosum, & flegmaticum, sanguinolentum, siccum, & egestione uentris cũ fœtore, & dolore, sine ullo liquoris fluxu. Vulnus quod in coliacis iam superius diximus, per intestinorum aditus, fluore uentris incessanter redditur, sine ullo uulneris liquore commixtum, ut subito soluatur, subito constringat̃, cum pondere ani proscindens & depascens uicina loca. Vulnus sic intelligimus: quando cum grandi sensu, & doloribus uarijs stercora uaria, fœculenta, & nigra, & carnosa cum membranulis, & cum fœtore quodam grandi egeruntur. Vulnus inmundum, hoc est, sordidum, sic intelligimus. Quando cessante dolore, in ilio uomicationem, & feruorem animaduertimus: fæculenta reddunt̃, & nigra, &
D baltheosa stercora, nullamque ęgro releuationẽ afferentia. Vulnus mundum sic intelligimus, si quando laborat, redditione releuatur. Illud autem fit, quum stercora transient cum uulnerũ egestionibus limpidis, sine dolore & facili transitu. Sanabilia autem uulnera, munda, contraria sunt uicinis quæ sunt sordida & callosa. Nullum est odoris signum ex inspectione egestionum, sine ullo sanguine: cibi appetitio, & bona digestio, sine pondere, & sine ullo dolore. Insanabile autẽ uulnus intelligitur & callosum ex eo, quod sæpe nihil supradictorũ cum stercoribus reddunt: aliquoties simul funduntur, aliquoties cessant. Qui hoc genus uulneris habent, per aliquos dies quasi iam cicatrices in uulnere ductæ sint, & incursu sanguinolenta redduntur & purulenta, hoc est, saniosa: eodẽ modo ut uulnera quæ sub oculis nostris sunt in exterioribus partibus corporis, quæ cicatricem quandã deducere uidentur, rursumque post aliquos dies soluuntur: ea curabilia fiunt. Interiorum autem uiscerum uulnera facta, incurabilia adprobauimus. De dysentericorum cura nos oportet intimare, quod eorũ genera sunt tria. Ex stomacho, & sursum usque ad stomachum dolores qui fiunt, ex potionibus curentur. Qui uero ab umbilico et in anum, per iniectionem, uel encathismata curentur. Ex stomacho, epate, uentre, et in grossis intestinis uulnera dysentericorum, ex potionibus curentur: et per os ex trociscis anotericis, ide st, ex trociscorũ confectionibus uarijs, diacrocodes, aut diacorallium, aut omphacio. Si febrit, cum calida aqua: si nõ febrit, ex uino myrtino, et epithimo, ex citonijs et palmulis, et hippoquistide, et agatia, et gallis, strigno, et rosato, et arnoglossa, et azo, confectis cum cerotario et rosaceo. Cibos accipiant

Dysentericorum tria genera.

panem, ex omphacomelle, & uino austero temperatum comedant: & A ipsum liquorem bibant. Et potum accipiant aquam calidam, ubi coxe- ris myrrham uiridem, turiones pampineos, aut dactylorũ, aut citoniorũ maturorum carnes, ut dixi, unum ex istis in aqua calida coctum tepidũ bibant: & lac caprinum. Lapidem fluuialem magnũ album, & ex aqua calida salsa, sicut marina, in modum nucium undecim in carbonibus ni- mium calefactum, in ipso lacte extinctũ, dato calidum, potet ieiunus per triduum, si febris non fuerit ualidissima. Quod si febriunt, omfacomel accipiant, uel uinum de citonijs, uel uinum stipticum. Cibos qui eos cõ- stringant, accipiant: pultes uel ex ordeo, aut ex lenticulis, succũ coctum puleio, & cimino, & rore syriaco. Holera aũt, caulem coctum cum aqua cœlesti, aceto & oleo, et cimino, conditum comedendum iubeo: & lactu- cas, siue intuba, quàmaxime agrestia, & coliandrum, unum ex his come- dant coctum, uel cõditum, ut de caulibus diximus. Oua in aceto elixata comedant, aut assa in carbonibus, media eorum ieiuni comedant. Fenu- græci elixaturam bibant ex pusca. Item agatiam, ex aqua cęlesti tritam, sicuti collyrium: & catapotias factas in modum fabæ ad umbram sic- catas tres accipiant glutitu in ouo sorbili, aut in calda, post cœnã ad man sionem: aut tritũ unum, aut dimidiũ oui unius assi, simul tritum ex aqua cœlesti modico, potum dato, si febriunt, ex calida aqua: si non febriunt, ex uino potui dato ieiunis per triduum. Rorem syriacum infusum in ui- no, aut in succo arnoglossæ potui dato, cum succo hordei, aut lenticulæ. B Vrticæ semen, uel arnoglossæ tritum ex calda bibant. Pumicem tostum, piculam tostam, corium granati sicci, hordeum siccum crudum, omnia ex æquo tunsa, cribellata, colata: si febriunt, ex calda, si nõ febriunt, ex ui- no. Et si non curantur, ad lienteriam ueniunt, & ibi moriuntur. Quod si in gracilioribus intestinis, uel in longaõne uulneratio fuerit, cum liquo ribus purulentis, uel sanguinolentis, uel diuersis coloribus, sic curantur ex indigestionibus. Trociscos diachartõ, cõtra omnes uulnerationes in- testinorum: qui trocisci conficiuntur ex sandaraca, calce, charta combu- sta, et cæra: aut trociscum faustinianum per iniectionem inijcito, cum eli- xatura de myrto uiridi, ita ut primo deiectiones accipiant leues. Et lac ca prinum tepidum, aut elixaturam cantabri, aut ptisanæ succum, aut liciũ tritum inijcito cum ouorum albumine. Pro longãonis uulnere encathis- ma adhibendum ex myrto uiridi, absinthio, lauro, corio granatorũ, sen- ticis turionibus, galla, strigno, turionibus pampini, & alia adiutoria, quæ in tenesmone superius scripsimus. Et amilum cum lacte bibant.

De Lienteria. CAP. XXXII.

EX QVIBVS Lienteriacum appręhendimus? Ex eo, quòd cibum mox accipiant, aqualia multum egerunt, humecta, & spumosa uel alba, & urinæ similia, aut paulatim, aut cõaceruata, cum dolore & rugitu interaneorum, atque ilium pondere. Vnde Lienteria dicta est? Ab in-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C testinorum lenitate: quod facilius cibi labendo ea pertranseunt. Lion enim lienteriam intestini græci uocauerunt: aut quoties qualemcunque cibū accæperint coctum, uel inoperatum per anum digerunt: præter semina pomorum, quæ difficile digerunt. Fit aliquoties & cum dysenteria lienteria, aut post dysenteriam, a uulnere, uel a cicatrice ueniente mala: ne fiat in intestino sicut in superficie. Sic interiora intestinorum cibum quem accæperint, nō coctum statim per anum digerunt, ut uuam, uel particulas panis, & alios cibos crudos proijciunt statim: quoniam eos continere non possunt. Fit lienteria post longam dysenteriam. transeunte enim humore frequenti, lanugo fit in ore uentris, hoc est, stomachi intestino. Sicut per lapidem aqua frequens discurrens, lanuginem facit: similiter fit ex lienteria. Diligentia huic passioni adhibenda. Enemæ fortiores, & catarticum dato lene, & polypodium, quod ipsam lanuginem abluat & extergat. Et cibos fortiores apponimus. Ex holerib. radices, cauli cymas, allia, cepas, & salsamenta dato, sinapi cum ptisanæ succo coctum: coloquintidas sorbendum dato. Et ambulatio, & exercitatio, & fricatio uentris adhibenda: & cerotū ex oleo cyprino, aut tilino, rutam & ciminum, & alijs similibus horum utendum. Ex unguento acopi totum corpus ungito. Et malagmate diaspermaton, aut polyarcion, aut napeos utendum: & omnes potiones dysentericis prescriptæ, & his conueniunt.

Cura.

D

DE EPATICIS. CAP. XXXIII.

IN EPATE multæ fiunt passiones, et acutæ, & ueteres. Fiunt ergo in epate dolor, collectio, eruptio, uulnus, tumor, duricia, & extensio nimium dura, quam græci syrosin uocant. Dolorem epatis, id est, iecoris, ita cognoscimus. Extat a parte dextera præcordiorum, uelut rotunda eleuatio, quæ sub costa reponitur, & pectoris partim cum dolore contingit, cum grauedine, repulsans usque ad ilium, pars ipsius ex scapula: & tussis arida, & pondus intestini, & urina fellei coloris cum fastidio, & pallor in facie, & febris uel frigdor exinde crescit. Tumor epatis, sicut diximus, fit ex stomachi indignatione, uel ex longa infirmitate, uel ex frigido potu, uel ex frigdore, uel sanguine. Collectio epatis fit in superficie cutis. Nascuntur habentes humorem, quem cum stercoribus digerunt, aut per urinas post cibos. Aliquibus ualde sub sumine, cum pulsatione quadam & grauedine: ac si aliquid in ipso latere ponderis sentiat ægrotans: tumor fit longi temporis, sentitur cum grauedine, cum extensione diafragmatis: sitiunt: & malus odor, color, & fastidium sequitur, & duricia totius epatis. Et quando non celerius eruptionem fecerit, uentrem aquosum, aut nigrum, aut sanguinem purum, aut frustum coagulatum, uel nigrum, aut liquores habent quos de dysentericis scripsimus. In ipsa passione moriuntur. Quod si eruptio facta fuerit cum uulneratione, humor redditur multus cum stercoribus uentris, ut lotura

Dolor Epatis

Tumor.

Collectio.

Eruptio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

carnium: & circa uicina loca dolor, & ipsa loca manifestantur interius A
esse. Graciliantur corpore: & uarietate ciborum delectantur, & eos uomunt, aut eos non digerunt. Hos syntenticos uocant, hoc est, tabidos: quia toto corpore tabescunt. Contingit hæc passio & uiris, sed maxime mulieribus. Fit ex multis cibis, & assiduis corruptionibus, & ex plurimis recentibus frigidis potionib. et ex multo uino, et ex multis dulcibus. Fit in ægritudine longa, quæ in autumni tempore fit, aut in hyeme. Et tumor & duricia fit, & scyrosis, quod infraxis epatis dicitur, id est, præclusio epatis: ut concludat intra se pennas epatis, cum omnium uiscerum extensione, & stomachi inflatione. Quod si nõ curantur, ad hydropem ueniunt. Ideoq; oportet nos curas eorum ad singula adhibere.

Scyrosis. Iufraxis.

Curatio. Quod si tumor fuerit epatis cum nimio dolore & tussi, & uires permiserint, flebotoment ex alio latere, & ex sinistro brachio: & infusio olei rutacei adhibenda, & elixatura papaueris, & aneti seminis, & semen lini, & fenugræci farina cocta in uino, & dactylis, & citonijs, & caricis, & capparis radicibus: cataplasmet̃, & stomachum curent. Et potum accipiant elixaturam origani cum oxymelle. Et epithimo utantur dialoen. aut ceroto ex oleo cyprino, aut irino, adiecta ruta: & malagmate diaspermaton utantur circa omnem uentrem & collectionem oris. Et cibos leues & sorbiles dato: & potionem accipiant elixaturam absinthij, aut centaureæ, rutæ agrestis seminis, & petroselini, si febrit, ex calda: si non febrit, ex uino. Collectio si fuerit epatis, cataplasmentur, ut superius diximus, ex semine lini, & fenugræci farina. Et potiones accipiant quæ eruptiones faciant apostematum, aut per urinas digerant. Diureticas potiones accipiant, uel cassiam, cinnamomum, nadostaceos, phu, meu, asarum, adianthum, & his similes decoctiones: ut per intestina digerantur per uentrem. Et medicaminibus & cibis quibus caussæ digerantur: maxime lactis ceruini hemina, aut caprini, si uires permiserint. Quod si membrani, uel eruptio fuerit intestinorum cum dolore & extensione inguinum: lac eis injciatur, uel eo potentur. Quod si febris nõ adfuerit, nec tussis, nec dolor: balneis utantur, aut in mari natent. Cibi dandi fortes de oleribus, caules, & radices. Pisces teneros quos aspratiles uocant. Carnes teneras similiter. Conuenit autem, ut comedant oliuas albas, quas columbiadas dicũt, & capparim in aceto conditã, & salsamenta primum accipiant. In dimissione dimifragia adhibenda. Vinum austerum bibant, & lene. Cataplasmentur ex caricis pinguibus, & absinthio, & centaurea, et nitro confecto. Et potiones dato odoriferorum decoctiones: et diuretica antidota, ut digestionem faciant.

Cura.

B

Quod si eruptio facta fuerit in uulnere epatis: oportet in his inspicere liquorem, et egestionem, an maligni fuerint, an boni: sicut in dysentericis exposuimus. Potum accipiant lac asininum, aut caprinum bibendum dato: et lac comedant. In dimissione accipiant antidoton diaquilon admirabile et maximũ, aut mithridatis. Cataplasmate utant̃ ex seminibus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C lini, et fenugræci farina, fimo columbino, sale, nitro, coctis primum in aqua, alteæ radicibus, centaureæ et absinthij. Post malagmate utantur ex pice et resina, cæra libani, manna: et thermantica malagmata adhibenda sunt, quæ tumorem calefaciant, prouocent, et uaporationes ex oleo calido in uesica, aut saccellum cum sale tostum. Quod si multum manauerit sanguis, abstinendum erit a uaporationibus. Quod si innata fuerit collectio, uel in superficie: potiones dandæ thermanticæ, eligmata ex myrrha et pipermelle cōfecta, et similia quæ eruptiones purgent, et emūdent. Et quia quando fuerit purgatio uulneris huius, non possunt nisi uicina loca tumescere intestinorum, uel præcordiorum, uel intestinorum grossorum, uel graciliorum, uel renum cum scyphalorum duricia, et urinam reddūt multa sedimina habentē, et crassa siquitur et fęculenta, cum graui odore, cum nausea stomachi, uel fellinea et per uentrem & per urinam: ideo quando cibant̄, primo os lauare debent ex mulsa: et cibi dandi leues qui stomachum non grauent: et uinum leue, odoriferum: et eligmata danda ieiunis ex pini nucleis confecta: et elixatura origani, aut hysopi, et absinthij succus: sed elixatura danda stomacho nō sæpius, propter fastidium. Et epithimo utendum, quod stomachum confortet, et cicatricem iungat. Confectio epithimi ex palmulis, agatia, & œnante: & stipticia imponemus. Ante omnes curas epaticorum, in cibis disciplina-
D tio maior sit, ut dentur quæ corruptelam non faciant corporis, uel a frigidis potibus: ne corruptio corporis, id est, solutio irritetur, et ibi pereāt: & obseruent adiutorium, & omnium ordinationem experimentorum secundum potiones, uel epithimata epaticorum. Quod si tumor, & duricia, & extensio nimium dura fuerit, quod græci scirosim uocant, & nullum senserint adiutoriū beneficium, ad hydropem ueniunt: ideo collectioni adhibendæ potiones, uel epythima hydropicorum.

DE SPLENETICIS.

CAP. XXXIIII.

EX QVIBVS Spleneticum appræhendimus? Stans in parte sinistra præcordiorum, et sub costis mollibus replens pectoris partes, cum dolore uexatur: qui sicut indurat epar, similiter splenē uulnerat. Nam sæpius indurescit duricia, uel extensio cum dolore sinistri præcordij, cum tensura, pondere, fastidio, & asperitate linguę, cum horrore, hoc est, frigdore: & febres sequuntur post cibos cum contractione quadam: et dura efficitur ut lapis, et cum tumore magno. Curantur aūt cum labore, hoc est, impediuntur. Ad currendum cum anhelitu grauantur, & cum dolore uiolento, cum grauedine corporis, et malo colore subliuido, uel nigro. Quando inueterauerit, hydropicum facit, q̄maxime si epar intumuerit, aut doluerit. Aliquoties et in splene si fuerit collectio, liquorem reddunt per uentrem nigrum ut fęcem: mox exinde feruntur cum occupationibus, sicut supra diximus ex epate fieri, cum delatione

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

uentris, & nausea, inflationib. Quando plus intumuerit pars splenis, A
usq; ad sinistrũ inguen, & præcordia ipsa usq; ad iugulum dolent, & ex uicinitate aliud latus dolet cum colore pallido & liuido: exinde tumescit totũ corpus, cum oris fœtore in capite. Ante omnia difficultas pedũ: & squibala semper reddunt. Exinde tabidi fiunt, uel hydropici ex longa infirmitate, sicuti ex quartanis manifestauimus, ex multo cibo, & plurimo frigdore potus. Quammaxime mulieres autumno ex corruptela tabescunt, ex frigdore & uentositate patiuntur cum immobilitate. Et aliqui frequenter infantes in ipsa passione consumuntur, & iuuenes, & senes, & maiores homines spleneticis tumoribus. Curæ adhibenda diligentia in initio. Si uires & ætas permiserint, flebotoment: & cucurbita utantur, cum infusione ex aceto, oleo rosino, in lana succida ex spongia et pusca tenera præclusa spleni apponenda: & lapides candentes super pusca aspera obuoluti apponendi, & cataplasmata ex hordei farina, & capparis radice, & ammoniacum, & mirabolanum ex aceto tritũ. Abstinendũ ab omni dulcore cibi uel potus: quoniam uentositatem faciunt. In pusca frigida ferrum candens intingitur, in uase æneo, & potũ dato ieiuno frequenter, iuuat. Commouentur autem elixatura tamaricis radicis potata. Et emplastrũ ex sinapi, & nitro, & dropaces: & natationes in aqua marina: & ieiuno uomitũ prouocare ex raphano: et cibus diureticus, et acerrima malagmata: et acopus pariter tunsus, et sinapismi. Quod si post cataplasmata, et omnia adiutoria tumor inmanserit: saccellentur, et libanum nimium ferueat. Et de præsenti ex cucurbita scarificentur, et sanguis ipse niger de ipso splene tollatur. Quod si uires, uel ætas permiserint, flebotoment sanguinem: et post illum, et circa medium digitum extensa uena, aut post aurem sinistram: et sanguinis multum inde tollatur. Maioribus autem utendũ cauterio in eodem splene apponendo in tribus locis, in dextera parte splenis, in sinistra, et in medio. Et potiones dandæ. Anagallici succus semucia, cum pusca, magni facit. Et squilla, et lapatium agreste, et chamædryos, et chamæpithyos et capparis radices ℥.1. ex pusca potatæ, hederæ grana. x. et tamarisci folia, et fructus ex pusca, et trociscos crocudes ex pusca potui dato. Ad duriciã splenis. Amoniacum, libanum, myrrham, aloe ex æquo tritum, cum succo caulium pridie in aceto infusum, tritum ut spissum sit, in charta inductum, super splenen durum imponito: et tamdiu ibi sit, quousq; sponte cadat.

Cura.

B

Epithyma spleneticis, quod oẽs duricies eius, uel extensiones soluit. Aluminis rotundi asiani ÷ 1. picis duræ colatæ ÷ iiij. ceræ ÷ ij. olei communis ÷ 5. alumen cum aceto acri in mortario teris, cerotum lentum ad ignem soluis: et ubi tepuerit, in mortarium infundis, ubi alumen tritum est, et manibus diu malaxas dum indurescat: et linteolum grossum inducis, et si per splenem ponis.

Aliquoties ambæ partes tumescunt, & epatis, & splenis, cum uentris, aut splenis, aut præcordiorum dolore atq; feruore, seu quorum partici-

C pes extant sentiunt aduenientia his. Durata exinde scyrosis fit, dura nimium ut saxum solidatum, atq; corporis totius habitudo in peius mutatur, quam græci cacexiam uocant.

De Icterico, quem aliqui Arcuaticum uocant.
CAP. XXXV.

SIC ENIM cognoscimus. Ex colore totius corporis, in fellis qualitatem conuerso: quod magis in alboribus oculorum, uel plantarum apparet cauis: & uenæ quæ sub lingua sunt nigrescunt. Vnde etiam arcuaticus dictus est, a colore arcus cœlestis. Fit ex infusione fellis in totum corpus: fellineo colore totum corpus perfunditur, & pallido, & subliuido, quod græci melancron dicunt. Et albor oculorum similis est ac si de croco tingantur, & urinæ colore fellis rosei. Plenitudo infusionis fellis & sanguinis quammaxime in urinis apparet, cum abundantia urinarũ, aut sanguine diffunditur sicut aqua: aut cum utilis uideat̃, assellatio uentris subalbida & dura est. Fastidium autem magnum aliquoties, & lassitudo, et pruritus totius corporis cum mordicatione et malfactione sequitur. Aliquibus & febres fiunt, aliquoties et extensio prçcordiorum, et dolor epatis cum duricia. Hi periclitantur quando epar eius plus intumescit. Aliquotes multi icterici facti sunt ex splene, & stomacho, & uentre.

D Similiter & mulierib. fit ex matrice. Contingit hçc passio ex corruptela, & frigdore, & uomitu frequenti, & ex longa infirmitate, & ex discussione sanguinis cum felle, & uentositatis abundantia. Et ex multo cibo: qui cadens in uentrem sub epate, non solũ sub illo, sed in toto q̃q; corpore quando operatur natura in hoc ægrotat, aut infrigidat, aut desiccat: exinde dissoluitur fel, & totas partes corporis tingit, & ictericum dolorem facit: & urina ante omnia choleram manat de proprietate epatis, & renum qui adiacent. Maxime manifestantur in albore oculorum infusiones fellis, sicut iam dictũ est. Sitiunt, siccant̃ illi ora. Nominata est autem hæc passio, quod ea affecti, ex melino colore fellinũ habent. Vocatur itẽ hæc passio ab alijs agrestis mustela: quod auratos habent, oculos icterici: lingua eorũ liuida, & extensa et colore ut mediũ oui. Similit̃ et genæ apparent ut oui mediũ, et totũ corpus asperũ et fellineũ. Sequit̃ eos pallor, uel pigricia ad omne opus, et im̃obilitas, cum pruritu nimio, et torpulatione unguiũ. Contorquent̃ ut comedant, sed amarum ut dulce, et econtra. Assequit̃ aũt eos uentris cũ tortura angustia, et urinã multã soluẽtes, redditur ut colore croceo. Aliquoties in somno pressuram patiunt̃, uel fantasmantur. Aiquoties inmutantur in duos colores, aut croconeum, uel medij ouorum, infusione fellis. Subalbidi apparent. Aliquoties colore nigro, pernicioso, ex melino, simili melancholicorum colore nigro, subuiridi. Tabidi moriuntur. Et uentrem uitrei coloris, uelut æris flos reddunt, quibus interitũ nunciat. Contingit hæc passio in iuuenibus, et crescentibus: et mulieres similiter aliq̃ties impugnat: impugnat et infan

Mustela agrestis.

tes. Seniores raro icterici fiunt, quia difficile incenduntur ab eo humore. A
Contingit autem in febribus peryodicis fieri ictericos.

Quod si in cretica febre ante septem dies morbi regij, mox iecur durũ mali loco hæc caussa inueterauerit, cacexiam faciunt, aut hydropicum, aut tabidi facti sic moriuntur. Cura eorum diligenter erit ordinanda sic. Quando febriunt, & præcordia extensa habent, & epar doluerit, flebotomentur ex sinistro brachio: & post stomachum curent, & cibos tenues accipiant. Quod si febres non fuerint, uentrem purgari conuenit ex catarticis, cholagogis, hoc est, choleram deducentibus, id est, eufor bio, epithino, aloe, petroselino, pipere, diagridio ex æquo tritis dato ʒ. iiij. ex calida aqua potum, aut secundum uires: magnifice ictericos purgat. Ita purgẽtur. Sammonea, aloe, coloquintide, coccognidio epithimo, ut superius diximus, & his similibus. Quod si uentrem purgare non sustinuerint, neq; uires habent: comedant radices intinctas oxymelle post cibum, hoc est, post cœnam: et sic uomitum prouocent. Præcordijs adhibendæ et infusiones: & cataplasma, absinthium, rosmarinus, ruta, nasturcium, centaurea. Hæc omnia & urinam mouent, & tumorem epatis uel splenis compescunt. Vti debent cerotario ex oleo cyprino, habente resinam, melilotum, & ireos. Potio autem danda, elixatura absinthij pontici, in aqua cocta, aut aristolochia, et sulphur uiuum, dragantum. In ouo gluciendæ hæ potiones quæ ictericis scriptæ sunt, quę pateem etiam familias non lædant, hoc est, stomaehum. Cibi sint sorbiles, bene digestibiles. Cura.

Conuenit autem his & dimifragiæ potus: & nitri cum oleo anetato unguentum: et in naribus eorum aut ciclamini dico succum infundendum, aut anagallidos, aut betarum in balneo naribus, et lac mulieris. Tamen initio ictericorum, post septem dies ante omnia adiutoria flebotomũ adhibendum iubemus: quia fel ex sanguine euacuat de omni tumore, & relaxat: & post flebotomum decem diebus ex ihera antidoto purgentur. Quod si tensura manserit, epithimo utendum diameliloto, et diaquilon, & potione diuretica, & elixatura seminis apij, et raphani, radicis succo ex uino potato. Similiter autem absinthij succo in balneo. B

Itẽ lapatij radices elixę in aqua, aut uini heminis iij. radices manu plena coquis usq; ad tertias, & potu dabis. quia & sudorem & digestionem prouocant: & infusiones narium: & lacteridæ succus cum lacte mulieris quæ masculum lactat mixtus, maxime in solio infundendus naribus. Radices herbæ sabinæ, & rutam cum pipere ex uino potato: aut albæ spicis. ix. piperis grana. xxi. trita ex uino: potato singulas potiones: aut afronitri ÷ i. piperis grana numero. xv. ex uino potui dato in balneo.

De Cacexia. CAP. XXXVI.

MVltis nominibus uocatur Cacexia. Sunt em̃ et Syntetici, Marax mon, & Atrophij. Cacexiã apprehendimus, ex uiridi, atq; pal lido, uel plũbeo colore, corpisq; cessante nutrimẽto, hoc est, fastidio cibi,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C uiriũ attestante debilitatione, solitiq; motus extardatione: ægrotant cum inflatione corporis, & uentris fluore, pulsu crebro, paruo, cum fastidio, et minuta uiridi urina, sublatente febricula cum stridore spisso. Ex quibus synteticum apprehendis? Ex nimia macie, atq; corporis conuersione, pulsu debili, paruo: oculorum concauitate, præcordiorum tumore, ac splenis, & fastidio cibi attestante, ac uehementi epatis dein corruptione, quia acuisse accæpta sentit, in ualido egestionis officio: cum febricula, & uentris ordine turbantur, ut nec post multos dies squibala pauca, atq; dura excludant, non dissoluta frequẽtius una die, atq; corrupta. Quomodo discernis eum synteticũ ex proprijs suis signis? Nam ut tysicũ, in tussicula eum cum saniosis sputis consequit̃. Ex quibus apprehendis maraxmon, uel atrophiũ? Quia oculi caui, humecti, cum pituitis pinguibus, pulsu paruo, crebro, cum feruore inflammato, magis articulorũ: & corpore rubro, tenui timpore, attestante cauitatem, & aliquando linguæ asperitatem, cum fastidio cibi. Cacecticos, ex mala caussa multi medici uocauerunt: quoniam fiunt per multam infirmitatem. Et habitudo corporis sine cibo, quam græri atrofiam uocauerunt, fit ex nimia frigiditate: extenditur corpus, aut infrigidatur, aut calescit: debilitatur ex solutione antiqua et corruptela nimia, sicut in passionibus scriptum est, aut ex splene, & epate, aut ex hæmorroidis, aut ex sanguine, aut uomitu fre-
D quenti, aut ex dysenteria: & ex multo sanguine diffuso consumuntur.

Cholericis senioribus familiaris est hæc passio, & uix inde effugiunt.

In infantibus autem sæpissime contingit: & si non adiutorijs alleuiantur secundum unamquamq; caussam, in peius exacerbantur: ideo exercitare corpus debent deambulatione, uel uectatione. Fit plærumq; in corporibus graciliorum uirorum, siue mulierum. Sequitur autem pallor totius corporis cum albore quodam: concauitas uultus apparet, maxime a somno: tumores crurum, ut diu stare non possint: & tumor manifestatur in coxis, quod in una parte stare nõ possint, præ tumore: & ambulare desyderant, & non possunt. Aliquoties plus comedunt, & bene digerunt, & tabidi corpus excutiunt, in nouissimo laborãt. Venter eis soluitur cum anhelitu impulsu magno, & cum respiratione difficili: & cum lassitudine desiccantur: & periculũ eis affert, & sic marcidi pereunt.

Cura. Cura eorum ita adhibenda est: ut primum cognoscamus unde facta sit, an ne uiscera tumescant, aut inflentur, aut extendantur, aut dura sint, aut scyrosin patiant̃, nimium dura ut saxum, aut epati iungat splenem. Ideoq; pro omnibus caussis uaporationes esse debent, quibus locis succurras: ut præ omnibus duricia epatis, uel splenis soluatur, et resumptiua adiutoria cacecticis adhibeantur: ut quæ nimiũ soluuntur constringantur, quę constricta sunt soluantur: & quę a dolore pulsantur, mitigentur: quæ frigida sunt, calefiant, humecta desiccentur. Et omnia quæ singulis ægritudinibus edocuimus adhibenda: ut si plus cibos accæperint, & corpori oberit, non plus comedant: quod si minus comederint, ut cibũ præ-

centur talem qui corruptelam non faciat: et somnum cum mensura uel la A
bore, similiter et uigilias: et ne graui somno in lecto cubent, fomentum fa cies eis adhibendum: et acre adhibeat, licitum secundum tempus, ut nec frigdorem patiantur, nec calorē. Secundum tempus item si uires permiserint, et febres non fuerint, nec solutio uentris, nec fames, lauacris utantur, et unguento, in balneo oleo dulci cum nitro: aut cum sale fricetur corpus secundum uires, sed non diu: in calda autem non diu foueantur recente. Secundum tempus potum, cibumq; accipiant digestibilem, panē maturum, et caricas, et oua ante prandium: et unctio adhibenda. Aliquoties ad hydropem ueniunt per uetustatem cacexiæ: ideoq; hydropicorum curæ adhibendę sunt cacecticis, quod utilissimum approbamus.

De Hydropicis. CAP. XXXVII.

QVID EST Hydropisis? Extensio uentris innaturalis, aquosa, atq; corrupta humoris defectio. Inde hydropisis dicta est, ab accidentibus, hoc est, ab humoris ꝓfusione aquatica. Græci enim hydor, aquam uocauerunt. Quot, uel quæ sunt species hydropisis? Duæ, totius corporis, & uentris. Quarum prima leucoflegmantia, uel hyposarcha appellat̄. Secunda, in duas fere similes diuiditur species: in humores, atq; spiritū, commixta materia. Leucoflegmantia est totius corporis mollis inflatio, cum colore subliuido, & grauedine, atq; impressis digitis tumore recedente. Hyposarcha, est carnium resistentiū solutioni duricia, cum aliqua doloris respiratione. Diuiduntur autem in Asciten, & Tympaniten. Ex quibus Asciten appræhendimus? Ex inflatione uentris, & sonitu fluitantis humoris: uel si palma pulsantur, in aures simul plenissimos sonos reddent. Ex quibus Tympaniten appræhendimus? Ex rotunda uentris inflatione, cū tensione plurima: quæ palma percussa tympanorum respirationem fingit, unde nomen accępit. Hydropisis autem est solutio carnium, infusio humoris in toto corpore, quæ uentrem cæperit & intestina. Leucoflegmantia, id est, albi tumores, & solutiones carnium: qui humor aquosus ominmodo soluitur, abundans & discurrens per omnes partes corporis, simulans infusionē spongiarum, cum feruore. Et fit tumor per totum corpus, subinflatus circa faciem: & primo in uentris locum se infundit: per multa tempora tumescunt, sicuti eclypsis coloris fit: & impresso digito in tumorem, statim mergit, & paulatim resurgit. Leucoflegmantia nomen accæpit ab albo tumore & humore albi & limpidi coloris. Hyposarcha autem est tumor pallidus, apparescens & constringens: quando diffunditur humor simul, & soluitur ab aqua, & sic ipse tumor soluit carnes. Ideo nuncupatur Hyposarcha, ꝙ sub carnes se ipse humor diffundat. Signa eorum hæc sunt. Tumor in facie, cum cauitate & tensura uentris, cum tumore lumborum, et iliroum, et præcordiorū, et lassitudine et fastidio, et anhelitu et tussi. Asciten autē sequitur tumor in uentre solum, et proclusiones cum

Hydropisis. Leucoflegmantia. Hyposarcha. B Ascites. Tympanites.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C sonitu, & cum grauatione pigra, a simili, sicut utres semine pleni, sonitus reddunt, q̄maxime quãdo assellantur cum extensione & inflatione uentris. Aliquoties intumescunt expletura humoris femora sua: pedes, crura, omnia tenduntur, & ueretro subinflato torquentur, & supernæ partes corporis tabescunt, hoc est, thorax brachia, ceruices, & uultus. Sequitur eos anhelitus, fastidium, pallor, difficiles motus corporis. Sitiunt incessanter: quantum autem plus biberint, tantum plus sitiunt: & urinam digerunt. Tympanitis autem hæc signa in eis apparent. Tumescunt, plus inflatur uenter, extenditur: & procluditur. Cum autem percussus fuerit palma, sonum ut tympanum reddit: ideo & nomen accæpit tympanites, eo q̄ sic extendatur, uel talem sonum reddat uentositate sua ut tympanum. Attenuantur cum anhelitu & fastidio, sitiunt non ualde, cũ sudore paruo, & pallore. Quod si in hydropicis leucoflegmantici, & hyposarchici exagitantur a tussi, cum febre, periclitantur, & mortem eis inferunt. Corpora autem consumunt Asciti, & Tympaniti per multa tempora, quæ ex aqua marcida fiunt, & sic pereunt. Catasarcha, discurrens per pulpas, fit plærumq; in infantibus qui crescunt. Mulieribus autem non ualde fit sicut uiris. Hydropici fiunt ex longa infirmitate, precordiorum extensione, per multa tempora ex epate & splene dolentes, & podagra. Item ex longis febribus peryodicis, id est, ex quo-

D tidianis, & ex quartanis, in ipsis accessionibus aquam multam bibentes, uel salsa, aut ex uini liquore multum potantes. Quammaxime aquam plurimã in febrium ardore multum bibentes, uenter illis impletur: & ex multa extensione descendens per os uentris, hoc est, stomachum, intumescunt et renes et collum, et uesica, et diafragma. Apud mulieres autem ex matrice fiunt, ex dysenteria longa, et ex hæmorroidarum fluxu.

Cura. Curam eorum cum diligentia nos scribere oportet. quoniam periculosa est hæc passio apud omnes medicos. Ideoq; succurrendum erit adiutorio, ordinatione, et dieta, unde possit hæc ualitudo excludi, uel medicinarum operatione, uel medicorum sollicitudine. Necessariũ ante omnia, ut cõstanter exercitentur. Hydropes qui sine febribus, et sine solutione uentris sunt, et bene cibantur, et marcidi nõ sunt, ipsi possunt ad sanitatẽ uenire: quia emissiones habent, et omnia adiutoria sunt coctionis adhibenda, & cibi leues ijs dandi. Quod si febres eos excitauerit, prouidendum erit tempus, ut in dimissione febrium cibentur, uel adiutoria adhibeatur. Sine febribus autem fricatio multa adhibenda, cum exercitationibus. Et sint lauacra balnearum tantum ut sudent: in solium nõ descendant, sed uaporationibus siccis utantur, spargentes per omne corpus, q̄maxime uentrẽ, aut ubi tumor fuerit, nitrum tritum, aut salem, cũ fricatione corporis, maxime in æstate. Post fricationem in sole diu stent, & tum in mari natent: & acria omnia comedant, & salsamenta, & allium proferendum: & panem cum cibo sicco & asso comedant: & post uinum accipiant austerum, nigrum mediocriter, & parum bibant. Et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

in dimiſſione radices comedant multum: & ſub umbilico ubi tenſuram A
magnam ſenſerint, uaporatione utendum ex ſaccello, & ſale toſto. Iuuat
eos murena calida, ſi obruantur, in ſole in canicularibus diebus: & acetũ
ſquilliticũ ſorbeant, & diureticas potiones. Similiter & hydrogoga medicamina adhibenda, & malagmata deſiccatiua, id eſt, diaſpermaton, aut
diadaphnidon, aut diameliloton, & alia epithimata ex caricis, granati foliis, lenticulæ farina, & his ſimilibus. Quod ſi adhuc inter initia hydropicorum epar, uel ſplen intumuerit, epithimantia in ipſis locis imponenda, hoc eſt, ad epar epithima dialoe, ad ſplenem epithima ſtiptica
ſtrongilos, hoc eſt, ex alumine rotundo: ut in paſſione ſpleneticorum
ſcripſimus. Ambo ſimul ponantur in ſuis locis. Aliquibus faciendæ rectæ inciſiones, hoc eſt, ſcarificationes ſuper plantas.

Ad uiſcera dolentia, uel extenſa, adhibendę infuſiões, et cataplaſmata,
cucurbitarum raptus, & ſanguiſugæ adhibendæ, & malagmata hydropicorum. Cataplaſma adhibendum ex hordei farina, eruo, cimino, ſale,
& abſinthij flore, omnia tunſa, in oxymelle cocta: & abſinthium uiride
tritum cum caricis & cimino: nitrum cum ſale & melle quod ſufficit:
inductum in uentrem. Apponendus & cucurbitarum raptus. Et potum
accipiant cyclamini ſuccum uiridem, et epithima ex caprino fimo. Si ſine
febre ſunt, eſt ſpes curæ. Et unguento utantur ex nitro, aut ex ſale, aut ex
lauri baccis cum oleo uetere, aut modica cæra. Quod ſi cum febribus fuerint, & cum ſolutione uentris: diureticas potiones accipiant, quæ ſtomachum non lædant. Vbi eſt ſpes ſalutis, potionem hanc parato. Apij ſemen, & radices eius, & dauci ſemen, adiantos, petroſelinũ, caſſiam, cinnamomum, phu, meu, nardum, ſtrutium, iringium, intyba, aſpargi radices, cucumeris ſemen, corium granati, ebuli ſummitates, ex æquo
omnia in aqua cocta dulci, & inde ſecundum uires potui dato. Quod ſi
ætas parua fuerit, diuretica ſimplicia accipiant. Apij radices, ſparagi radices, cucumeris ſemen, ſimiliter in aqua cocta potentur. Quod ſi ſine febribus & ſine ſolutione uentris fuerint, hydrogoga adhibenda ſunt, non
diuretica, id eſt, titimali turiones cum ſemine ſuo, & ſtrutium, polypodij
radices, ſimul coctas in aqua dulci ad tertias, colas, & bibendum dabis ſecundum uires, & menſuram dierum. Et ſi plus eos ſoluerit, ſemel dandum: ſi mediocriter, ſecundo, ſi parum tertio die, ut diximus ſecundum
uires. Quod ſi ſtomachũ doluerint, uel aliquantũ ſanguinem exſpuerint, aut ſolutio uentris eſt: hydrogogo abſtinendum, & diuretica adhibenda, uel alia cætera. Cibos accipiant leues qui ſtomachum digeſtibilẽ
nõ lædant, maxime in aſclitis hydrope. Adhibendę chirurgię humori,
ut patientes ſedeant recti, & extenſi, preſſi, uel contracti a multis, ut ſe nõ
moueant, cubitis rectis contra latera, ut recta inciſio fiat, ex flebotomo
puncta, ab umbilico in uiſum digitis quatuor: atq; id q̃ maxime faciendũ
quibus umbilici tument multũ, uel dolent mediocriter. Inciſura autem
recta facienda, & ſpongia molli orificium inciſurę claudendum, quæ hu-

C mectetur ex calida, aut tepida aqua, & cooperiant uentrem totũ ex uillo lanarum: & delatis fasciolis ligent per septem dies: ut humor ipse desicetur, & tumor recedat. Diligentia plagarum adhibenda, ut in omni chirurgia monstrauimus: et in catasarcha hydrope hoc adhibendum, ut aliquoties cutis eorũ scarificetur in sanis partib. super plantas, et circa inguina, & femora rectis incisionibus. In catasarcha hydrope omnes medici uomitũ prouocare iusserũt, ex radicibus: & post ihera antitodo purgentur. Cibi aũt adhibendi utiles, unde omnis spes salutis componitur, sicut multoties diximus. Panis nõ azymus, bene coctus, oua, pultes. Potiones aũt quæ sitim compescant: aquam dulcẽ bibant, non salsam, neq; grauis ponderis: & apprehendere debent quod sitim ualde cõmoueat: similiter ex uino, sicuti de aqua diximus: ne frigidũ multũ præsumant: ne percussa uiscera plus tumescãt. Post cibos deambulent mediocriter, uel post cœnam: & simplici unctione unganẽ: & cibos uarios accipiant, & pisces teneros, sardos, mullos, turdos, parcas, gobiones, ostrea, mordica, locustas marinas. Ex uolatilibus attagenas, anates, perdices, ficedulas. Ex omnibus uenationibus lepores, capreolas, & alia agrestia. Et herbarum siue holerum accipiant, porros, apia, sparagos, atriplicem, sinapi, omnia in iuscello. Omnibus aũt dulciaris in cibo q; in potu abstinendum. In dimissionis tempore accipiant ficus, dactylos, cibos digestibiles, & granata

D parũ, propter desyderium: ne solutione uentris irritentur: amygdalas uero pistatas, quantũ delectauerint comedant. Post cœnam modicũ deambulent: & ungantur, ut celerius somnũ accipiant. Lauacrum utilissimũ est illis, aqua marina, uel salsa aqua: quoniã eos desiccat, ita ut in baineo ex aqua salsa lauentur. In uapore aspergantur per totũ corpus, uel uentrem, puluere de nitro cũ sulphure: ut sudor excitetur. In caldam nõ descendant: sed siccum lauacrũ, hoc est, in uaporẽ: fimo bubulo recente totum corpus perungatur, ut cum illo diutius sudent. Die intermisso, una hebdomada iterũ adhibendũ, multis utilissimũ adiutoriũ probauimus. Non cõtemnas: quia multũ est necessariũ. Tumori item uentris hoc erit adhibendũ. Vuæ passæ pinguis enucleatæ lib. i. cimini triti ℥ vi. tundis primũ uuam passam, et sic ciminũ addis primũ in unum, et teris, inductũ in linteolo tundes, & cataplasmabis. Quod si uulnera illis in superficie nascunẽ: ciminũ puluerisatũ imponendũ, quod siccatiuũ est hydropicis.

De Diabiti. CAP. XXXVIII.

SEQVITVR Diabites sitis multa, & fortissima. Patiuntur ex stomacho, & epate, aliqui ex renibus. Apparescent autẽ ex hydropisi fortificata. Fiunt ex aduersitate grauidarum. Plærumq; contingunt et ex purgatione frequenti medicaminũ. Commouentur aũt in hac passione, et in frigdore soluunẽ, et sic exinde discutiunẽ. Et quãdo admoniti fuerint, in passione iuuari debent ut hydropici: quoniã prope una est illis passio, ut et ipsi ab siti nuncupentur. Et multis comestio fit ex siccatione stomachi sub acredine, et secundum humorẽ quo potanẽ, uel discutiuntur, sicuti foris apparent. Sequitur eos et hebetudo totius corporis,

quam maxime nolunt. Vrgentur autē in superficie: & uenæ nigrescunt, ex gelatione sanguinis non currentis ex matrice, aut ex aliqua parte corporis, cum febre & grauedine, per totum uentrem cum rigore male iactantur. Circa pectinum loca tumescunt. Multum bibunt, & parū comedunt. Ideoq; paruo potent̄, & aliquanto plus cibent̄, propt̄ uires. Quando exercitantur, uigilias patiuntur, & sitiunt, ac somno paruo dormiunt, & fantasmantur in somno a flumine, uel cisterna, quasi inde bibant, aut ibi natent. Consumuntur autem ab hac passione crescentes iuuenes, maxime senes: et infantes tabescunt, quammaxime in medicaminum potionibus assidue, et maxime desiccatiuis potionibus. Oportet ergo curare hanc passionem, ut dictnm est, pro siti, confectionibus quę sitim arceant. Et epithimo refrigeratorio utendum, & non humectiuo: cibis similiter & potionibus, & uino non forti, nec uetere. Et aquam accipiant, ubi coxerit aliqua herba desiccatiua, ut apium, aut sparagus, aut tyriaca. Antidotum accipiant quammaxime pro somno, & ex parte hydropicorum utantur, ut de hydropicis scriptum est.

A

De Elephantiasi. CAP. XXXIX.

ELEPHANtiasim ita apprehendis. Primo ex maculis quę in initio impetigini similes nascunt̄, & flauæ, sine pruritu, atq; sine ulla curatione adhibita, & sponte transeunt, & rursus nascunt̄, et eminentes perseuerant. Exhinc transgressæ, extensiones solidæ efficiuntur & nigræ, quibus uulneratę partes putrescunt, attestante uocis asperitate et tussicula, & uentris solutione. Vnde elephantiasis dicta est, ab omniū animaliū maiore: quia color eorū in superficie corporis supradictis similat̄ animalibus in asperitate, & nigredine oculorū. Dicta est aūt elephanria hæc passio a magnitudine quadrupedis agrestis, quod grande est inter omnes elephantes: & simile coriū habet ut elephas, et magnam uirtutem: ideo & maior est omnibus passionibus: & maligna passio est. Initio nascunt̄ maculæ in superficie et facie nigra siue rubicūda, sine pruritu, ut diximus: & cutis illis ingrossatur, quasi cochleæ exurgunt nigræ. Quando in ipsa commotione adducuntur eis cilia, & palpebræ, et nares illis clauduntur, & odorem non sentiunt, & sanguinem emungunt: oculi rubescunt: fit illis & uox rauca & aspera: et temporis qualitate et uetustate cacumina pedum uel manus pinguescunt: & aurium, & nariū, et labiorū partes marcescunt, uel putrescunt, et fœtescunt: et uiscera extenduntur, et suffocati pereunt, si non iuuantur a medicis. Fit autem hæc passio magna ex melancholico humore: exinde pascunt̄, uel exacerbant̄. Initiante passiōe, color faciei fit rubeus, aliq̄ties liuidus ut melancholia: et in rubore ipso erigunt̄ cum ciborū grauedine, et tumore q̄dam apprehenduntur, et asperitate uel solutione totius corporis cū sanguinea facie. Initio caussæ huius si apparuerint supradicta signa, flebotomari oportet: et clystere purgare uisum, hoc est, deorsum, et excitari catartico sursum uomitum.

B

Elephantiasis unde dicta.

Cimolia ex libano cum aceto trita faciem perungimus ad mansionem,

C Ad omnem superficiem: mirabolanum, ex rhodino, cũ myrtino oleo, & aceto similiter, stipteriam, & ammoniacum, et alia quæ constringere possunt, et desiccant, adiutoria his adhibẽda: & argilla alba cum aceto conspersa, perungi debent in sole, ut desiccari possint. Fricatio & lauatio eos iuuat, aut in marina, aut in salsa aqua. Quod si aqua fuerit dulcis, eos non desiccat. Et multo unguento ex nitro, bitumine, stipteria, sulphure ex æquo trito cum oleo ad crassitudinem mellis perunges faciem. Obseruent oculos ne irruant medicamina. Purgari autem uentrem oportet ex hac confectione. Coloquintide pulparum ℥. iij. nardi ℥. i. salis ammoniaci ℥. ij. myrrhę ℥ i. epithymi ℥. i. teres diligenter cum aqua cœlesti, & dabis secundum uires: cibos dando leues. Obseruent se a salsamentis, cochleis, leguminibus, & ab omni mala carne, a bubula, & ab omni malorum humorem cibo. Holera autem accipiant apia, & porcadas cum aceto: & panem, et pisces aspratiles, & non meratã potionem. Vomitum ante omnia prouocent ex radicibus post cibos.

Purgentur ex elleboro: & antidotum diæchidnes accipiant, hoc est, ex carnibus uiperarum confectum, sic secundum curationem coctum, nesciẽti in cibo dandum. Magna ista caussa apud medicos de uipera. Inciditur post caput & caudam quatuor digitorum mensura, et medium eius exenteratum, et excoriatum deforis diligenter, lauetur munde, & D aspergatur sale: deinde perfundatur aceto, & sic in aqua dulci, cum aneto & sale modico cum oleo coquitur simul cum aqua diligenter, sicut mos est anguillarum: & de eis dandum erit. Si initium caussæ fuerit, sic accipiant, & in perpetuum curabuntur. Quibus autem hæc passio inueterauerit, uulnerantur & depannantur uulnera eorum, et putrescunt ut tineæ. Fœnugræci farina cruda aspergendi, et litargyro, et ex cerssua: aut cimolia trita cum aqua modica: et rosaceo perungendi, et loca tuberosa cauterisamus. Ante omnia uulneribus eorum malignis puluerẽ hunc adhibemus. Calcitum assum, cimoliam assam, et similam triticeam ex æquo omnia tunsa, et cribrata. Puluere utendum, et in labijs et in ore, et in auribus ubi fuerint tineæ. Tere puluerem cum melle mixto. Vtendum hoc est ad perungẽda loca, et adhibẽda adiutoria quę supra scripsimus. Ante omnia per singulos annos euacuentur a sanguine, et a uentris solutione, uel omnibus quæ superius scripsimus, ante accessionis tẽpus, hoc est, uerno tempore: ne humor ipse eos penetret, uel occidat.

De Renum caussis. CAP. XL.

ASsidue in renibus passiões uariæ, et longę. Fiunt ergo tumores, collectiões, uulnera, sanguinis eruptio, et calculus. Contingit aũt ex corruptela, multo coitu, multa equitatiõe, uel uiarũ frequẽti ambulatione, ex pondere, multũ currẽdo, ex uẽtositate, ex frigdore, et frigidũ bibẽdo. Tumor aũt efficitur in renibus, aliquoties in una parte renũ, aliqties in ambabus. Quando multũ extendit̃, tunc fortius periclitant̃. Quando præcludunt̃ et ano, et uesica, tunc subito moriunt̃: et cũ dolore magno nec uentrẽ, nec

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

urinam reddunt, quia a lapide clauduntur: dolent illis utreꝗ partes ilio- A
rum, cum mingendi difficultate, intus atteſtãte urina aquata, & mucilen-
ta qualitate, uel flaua, uiridi uel ſanioſa, aliquoties ſanguinolenta. Poſt
hanc conſequitur & tumor membrorum. & interaneorum tormentum,
cum inflatione ex corruptionibus, atꝗ cum faſtidio cibi ac potus, & arti-
culorũ frigido torpore, cum grauedine & febre leni, cum frigoribus mo-
dicis, & difficili reſpiratione, & uertigine, & cholerum uel flegmatũ uo-
mitu. Quammaxime fit iuuenibus creſcentibus, & in peryodicis paſſio-
nibus. Collectio fit in renibus, quod apoſtema, uel apotaſin græci di-
cunt. Primo tumeſcunt: & omnia ſigna in eis apparent quæ in tumore ſu-
perius diximus. Quando ex tumore ad collectionẽ ueniunt, tunc & ſto-
machus euertitur cum febribus acutis et nauſea, fiunt et cholera et flegma
cum ſudoribus. Multoties tarda fit paſſio, quando in collectione, & a la-
pide clauduntur, et tarde urinam digerunt. Prę tumore collectionum in-
mutatˢ collectio, uel tumor, et ut ſanies erumpit. Tunc omnes dolores fi-
unt, ut aliquoties ſanguinem ex renibus mittant: atꝗ hinc cognoſcimus
maturum apoſtema crepuiſſe, quando dolore ſupraſcripto paulatim in-
tumeſcunt, & cum urinæ humor digeritur craſſus, ut mellis figura aliquo-
ties emittitur, cum ex urinis uulneratio renum fit. Poſt eruptionem col-
lectiones uariæ medicamine aliquo corroduntur, & urinam digerunt ca-
tamodicam, cum ſanierum fluore uelut fęces: eſt liuida urina, & in ipſis re-
nibus morſum ſentiunt cum frequenti delectatione urinæ. In ano pri-
mum morſum doloris patiuntur, et reumatiſmum aliquod fit: & frequen-
ter triſtantur, & circa peryodicas paſſiones fiunt ſine aliquo ſenſu: pruri- B
tu, & dolore acutiſſimo occupantur, & periclitantur ualde: & ipſa occa-
ſione contractionem neruorum, patiunˢ, & muſculorum duricia uexanˢ:
quando uelocius & plus exercebantur, aut ex equitatione acerba, aut
ex labore plurimo, aut ex uaporatione, uel ſanguinis feruore, et urinæ.

Sunt autem ſigna communia colicis et nephriticis, ut tarde urinã di-
mittant, cum dolore ac tumore: tamen colicis quando digeſtiones urina-
rum uel uentris habuerint, dimiſſiones efficiuntur a doloribus: nephriti-
ci uero egeſtiones & egreſſiones habent, et dolore non releuantur: quo-
niam coniunctiones oſſiũ dorſo uicinę ſuut: ideo eſt paſſio grauis, et tar-
da. quoniã renes natura muſculoſi ſunt, et nerui ſe ibi iniecerũt in cauer-
nam eorũ quę genitale ſemen cõtinet. Colica paſſio acceſſionẽ habet, et di
miſſionẽ, et nõ periculoſam paſſionẽ, niſi ſolũ inteſtinorũ obtorſione et
extenſione et dolore. Nephriticis uero nerui attrahunˢ, quammaxime in
opere uenereo, ſanguinis eruptione. Et in ſenib. ſimili modo fit. Et apoſte
matũ eruptione, fit eruptio uenarũ: ut in ſanguinis anagogi, et hęmopto-
icorũ cauſſis ſupra ſcripſimus. Eruptio renũ ex uno loco, eſt emanatio
ſanguinis, et uenarũ renũ eruptura. Senibus aũt ex locis dolentibus de-
ducitur, ut ſanguinem per ueſicã digerant abundanter, et quantitate cal-
culorũ urinæ in renibus creantur. Primo arenæ in eiſdem creantur, et

C dum non pnrgatæ fuerint, lapides faciunt magnos. Aliquoties fiunt urinæ lenes & molles & subsolutæ, aut arenarum, quæ rubicundæ fiunt: et hæ multis temporibus digeruntur. Quod si non commoti fuerint a potionibus thermanticis, uel conditis, obdurantur non soluendo, & asperæ efficiuntur, & uariæ figuræ inueniuntur, triangulæ, & quinq; angulæ, aliquoties pertusæ: magis autem quando per nimium dolorem crepant, sicut in figura baccarum. Aliquanti dixerunt in renibus non nocere lapides, sed in ueretro, hoc est, in uirga. Quod manifeste probaui uerum. quoniam nõ fiunt in uirga, sed in renibus sibi cohærent, & suffocant uirgam angustia: ac si homini cuidam aliquid in faucibus inhęreat. Nam in renibus creantur, & ibi crescunt, et digeruntur per urinam: & nisi præcesserint urinam, lati efficiuntur, meatũ non habentes de renibus. Aliqui ex uapore renum, & stomacho calido, uel coitu, sine labore eos proijciunt per multa tempora. Significatur autem in renibus factos calculos ex dolore lumborum in costis minoribus, uel in iliorum locis: & infrigidant loca lumborum, uel uerendorum, et curationem spinæ, et iuncturas lumborum usq; ad clunes: & digerunt urinę tenues & aquosæ: aut cum multo desyderio sedimina non habentes, crassæ & spissæ deducuntur ex renibus, sicque concluduntur, & ex uentositate non egeruntur. Curationes singulorum oportet nos dicere. Humores autem diligenter sic curare oportet. Primum si ætas permiserit, & uires, sanguinem ex contrario cubito satis auferamus, cooperientes loca dolentia ex lana, & oleo calido. Quod si febres acutę non fuerint, purgari debent ex ihera, quã maxime post flebotomi euacuationem: & post infusiones cataplasmatibns talibus. Rore marino, samsuco, & his similibus. Quod si ista omnia non iuuant, cucurbitarũ cuphas imponimus: et sic scarificentur et infundantur: et iterum cataplasma, et uaporationes, et post hoc cerotaria et emplastra malactica, hoc est, mollitiua: et in nouissimo malagma: et ne ad collectionem ueniant, sed ut tumor spargatur, cataplasmandus erit ex lini semine, et fœnugræci, et hordei polline, adiuncto pollio, ita ut primũ alteæ radices sole coquantur, et abrotanum, et columbinus fimus, fęces resinæ, cum libano, galbano, et oleo rutaceo quantum sufficit: et genus epithimi conficis, et imponis. Quod si magnus fuerit impetus doloris in uesica, oleum calidũ infunde, et uaporiza loca dolentia. Quod si non fuerit necesse ut infuudantur, anodinos trociscos accipiant, et in accessionis tempore antidotum Mithridatis, aut tyriacam, aut de duobus piperibus, et theostinum: quod dicimus his solis frequentius utendũ. Cibis utilibus utendũ mediocriter: et recentes obseruent. Et calidis potionibus utendum, diureticis, qui omnem dolorem uel tumorem soluant et apostemata. Propinandum ex sparagi radicibus, fœniculi, graminis, cucumeris semen, in aqua ad tertias cocti, et conditi. Nephritica collectio fit ex tumoribus, ut diximus, qui eruptionem fecerunt, et uulnus inuenerunt. In ipsas partes quæ dolent, uaporationes adhibendæ, infusiones, et cata-

Cura.

D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

plasmata: leues et diureticæ potiones, quæ exacerbent uulnus, quæ & calefaciant reuma & desiccent. Cibentur autem ex sorbitione succorum, & lacte. In dimissione si ad melius uenerint, fricationes totius corporis adhibendę, & his locis dolentibus leues raptus cucurbitæ: & minores carnes & recentes accipiant: & imponant malagma diaspermaton, aut polyarcion, aut diadaphnion, diastorace, galbanum, & uuam passam enucleatam simul tunsam apponant. Et in hac potione diureticis utendum quæ uulnus et urinam extergāt, dauci sperma, petroselinum, myrrham, crocum, amygdalas amaras, et alias potiones nefriticorum. Trocisci crocodes dandi, cū elixatura de myrto uiridi in aqua coctæ. Bethonicam ex mulsa dato, et lac caprinum. Sanguinis eruptio ex renibus fit, quando aliqua uena ex renibus crepuerit, sanguis in uesicam fundit, et uelut urina mingitur sanguis purus cum dolore renum. Adiutoria adhibenda, collectio carnium, et ammoniacum cum libano et myrrha, et aceto tritū, in charta inductū, renibus apponendum: et tamdiu ibi sit, donec sponte cadat. Et potum accipiant ex trociscis qui sanguinem cōstringant, uel de adiutorijs hæmoptoicorum. Et his adhibendi aut trosci diacorallion, aut dialectrum, aut diachordon, aut succus arnoglossæ ex pusca. Calculi uero quando in renibus nascuntur, omnem uesicam subtorquent, et procludunt cum dolore magno. Vtendum embroce, hoc est, adinfusione renum, et uaporationibus, et cucurbitarum raptu cum scarificatione: et præparandum antidotum dissolutiuum, hoc est, pertundens lapidē, hoc. Phu ℨ. ij. saxifragiæ ℨ. iij. meu, ℨ. ij. bethonicæ ℨ. iij. asari ℨ. i. petroselini ℨ. ij. piperis tunsi cum melle mixti, dato coclear i. cum apozima alicuius herbæ diureticæ, ut radices spargi, aut apij.

A

Sanguinis eruptio.

B

Contra lapideum.

DE VESICAE caussa.
CAP. XLI.

OMNES caussæ Vesicæ ex renum indignatione fiunt multæ et uariæ: quarum nos oportet singularum caussarum signa docere, uel curarum earum uocabula, sicut & de renibus scribentes docuimus. Vesicæ ergo caussę sunt, tumor, duricia, collectiones, hæmorrogia, trombosis, uulneratio, ptiriasis, stríciasis, atonia, almodes, lithiasis, disuria, reumatismus, diabne, stranguiria, scuria. Tumorem uesicæ cognoscimus ex dolore renum atq; genitalium, iliorum, uel clunium, et magis in fine, aut in initio mingitur, attestante etiam earundem partium feruore, et strictura atq; inflatione, cum frequenti libidine mictus, et ipsius urinæ mutata qualitate, ut nō tenuis, sed cū sedimine mucilenta excludatur. Peiorante passione, supradictis augmentis etiam sitis et ugiliæ accedunt, aliquoties ista demingunt, aliquoties catamodicum instillant, aliquoties et collum ipsius uesicæ tumescit. Sic agnoscimus ex omnibus supradictis signis, quæ in nefriticis memorauimus, cum dolore nimio uirgæ et intestinorum conclusione, ut nulla uentositas excludatur: uicina

Vesicæ Tumor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C loca contumescant concurrentibus febribus ualidissimis, stomachi euersione, & uentositate uentris, & uomitu, cum perfricatione & uigilijs.

Duricia uesicę

Duriciam in uesica agnoscimus ex feruore atq; dolore, aucta duricia, & perseuerante impedimento mictus, cum inflatione, et tactui nostro resistente, præ tumore uesicæ, uel colli, uel fundi, uel duricia cum difficultate intus, & dolore ualidissimo. Ex cubito sanguis emittendus erit secundum uires: uel si ætas permiserit, utendum clistere qui uentrem deducat. Et ne forte squibala procludãtur urinæ per exitũ, aut intestina de uicino tumescant, mulsa calida & cum oleo quod sufficit inijciendum: ut squibala prouocent, & uentrem deponant. Et pro dolore compescendo, adhibeatur oleum ubi coxerit ruta in calida lana tincta. Coõperiãtur ueretrum & coxæ, aut infusionibus oleorum amaracini, aut samsucini: aut ex crocino in lana limpida infundenda loca: & cataplasmata cõmunia adhibenda ex meliloti floribus, admixto papaueris semine tunso cũ palmulis: ut primo uaporetur ex pectine, & sic cataplasmetur, ut diximus. Si creuerit dolor, oleum calidum in uesicam fundendum, uaporandi pecten & renes: & encathismus adhibendus in calda & oleo ubi coxerit melilisfagus, & melilotũ. Quod si per multũ tempus manserit dolor, aut tumor: cucurbita utendum cum scarificatione, in renibus sanguis tollatur mediocriter: & cum fasciola in pectine, & ilibus, & coxis, & in uicinis locis apponendum. Quod si uesica & anus simul intumuerint, et totam urinam non dimittant: uaporationes assiduæ adhibendæ, & cataplasmata circa pectinem: aut spongiarum uaporationes ex calda ubi nitrum mittatur, & encathismo hydrolei calidi diu sudent, donec urinam prouocent. Quando in sanitatem uenerint, cauterismum adhibendum, sicut in chirurgia scriptum est. In dimissione urinæ cum cataplasmatibus, & cerotarijs, & emplastris, & malagmatibus desiccatiuis, diaspermaton, aut diameliloto, & alijs similibus quæ conueniunt medicaminibus. Aliquoties non resistente tumore, ex igni sacro occupatur pecten usq; ad ilia. Adhibenda adiutoria calida, & uaria instanter quæ maturent, & eruptionem faciant, ut distillatio sanierum fiat, & ad uulnus ueniant, & sic curari possint. Et potiones diureticæ dandæ, quas in nefriticis diximus.

D

Collectio Vesicæ.

Collectio autem in uestica fit post tumorem, fitq; in uesica ex arenarũ differentia, secundum colorum urinæ qualitates per uesicam manantes: aut per calculi colores, ut diximus, digeruntur, aut urinæ, cum asperitate lapidum, uel arenarum. Aliquoties sub sanguinolenta urina & saniosa: unde sequitur eos uulneratio. Sic eam agnoscimus. Ex urinarum liquoribus, et mellis lotura humores cum urina digerunt.

Hæmorrogia

Hæmorrogia uesicæ, hoc est, sanguinis fluxus, fit ex ruptione uenarum, uel collectione, aut ex nimio coitu, ut per urinam sanguinem mingunt, aliquoties parum, aliquoties ut loturam carnium, cum grauedine lumborum, cum uicinis locis uesicę, et modicum urinæ difficultatis, aut cata modicum reddit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

tur, aut ex toto negetur, aut cum urina guttæ sanguinis cadant, aut supernatent, ex fricatione corporali. Aliquoties carcerantur, & sanguis plus prouocatur. Quando præ dolore & iracundia clamant, tunc fit urina acerrima et calida, & hinc trombus proijcitur, hoc est, gelatio sanguinis. Pro sanguinis fluxu diligentia adhibenda, ne plus sanguis irritetur. Sed istud iuuat, ut cooperiatur pecten, & renes ex spongia in pusca, & ibi fasciantur, ubi pus ipsum remanet, et extensio fit uenarum, uel neruorum. Post spongiam adhibenda erit lana succida, ut intingatur in uino & oleo roseo, & superfasciando utilissimum: & si ætas permiserit, sanguis ex brachio tollendus est: & collectica adhibenda, quæ sanguinem constringant in renibus; sicut in nefriticis iam diximus: & cucurbitarum raptus circa uicina loca, & in cruribus, & in coxis ponendi. Potanda autẽ erunt simpliciter composita, quæ in sanguinis sputo, uel uomitu supra scripsimus. Conuenit & epithima, & enema, et encathisma constrictiua, quæ in dysentericis scripsimus: ut constringantur. A Trombus.

Trombosis uesicæ fit post sanguinis eruptionem, ut sanguinis frusta proijciant, cum impedimento mictus. Iacere debent immobiles: et silentium habeant, ut non corpora moueant, et non cancellent. Et si ætas permiserit, uel uires, flebotoment: et cufæ circa uicina loca, circa peritoneon pectinem et renes: et lana succida cum pusca in ea loca ponenda. Quod si trombi aliquid humoris in uesica manserit, puscam bibendum dato, et radices coctas comedant, et salsamenta cum oxymelle: et foris cataplasmata adhibenda, quæ reuma, hoc est, humorẽ abundantem ex uesica prouocent. Et uaporationes pectini, et peritoneo apponant, et in alia loca quæ condolent, atq; ad renes: quammaxime, quando eos urina delectauerit, in ipso impetu adhibendæ: et diligenter curentur ex embrocis, hoc est, infusionibus olei rosei, cum uino calido, intincta lana succida, et alia infusione de spongia intincta in uino calido uaporandum, et oxyrhodinum calidum spinali intinctum, imponendum frequenter. Trombosis. B

Vulneratio uesicæ fit post sanguinis emissionem, uel trombosim. Vrinam reddunt sanguinolentam et saniosam, cum uarijs liquoribus et foetoribus, aut uelut loturam narium: et uulnera procedunt. Signa in eis sic apparent. In exitu urinæ sentiunt morsum, in ipso meatu etiam urinæ, quæ significant uulnus esse cum dolore uicinarum partium. Quibus foris epithymata erunt imponenda, et encathisma ad uulnus expurgandũ. Cibi utilissimi dandi, dulces, constrictiui, et potiones similiter, et inductiones aforis ueretrorum. Et inijciendum per ueretri collum, lac, aut omfacinum, aut diaquilon solutum, et rosaceum multum, aut tetrapharmacum, diacasmias cum rosaceo solutum, ut liquidum fiat, ut celerius pertranseat ueretrum, aut uirgam. Et fomentum, uel uaporationes adhibendæ ex mali coriorum decoctione, et folijs oliuarum coctis simul, et spongiæ uaporatio. Et post hoc oxymelle ex uino inijciendum tepidum, ut diximus per ueretrum, propter cicatricem iungendam: & foris cataplas- Vulneratio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C matibus utendum constrictiuis, uel desiccatiuis: ut est, caricæ coctæ in mulsa tunsæ apponendæ pectini, et ad loca dolentia: et simplicis uirtutis medicamē inijciendum. Quod si in uulneratione sanguis se iterum emiserit, cataplasmate utendum ex corio granatorum. Tamaricis turiones, uel myrti coctos in aqua proijcis, & addis in ipsam elixaturam, dactylos tunsos cum polenta. Cataplasmato pectinem, & renes, aut in pusca cocta similia. Et inijcienda per anum constrictiua: ut rubi succus, aut gallarum decoctio, aut balaustium, aut hippoquistidos. Similiter & potiones ex eorum substantia adhibendæ frigidarum uirtutium, ut sunt dactylorum, & citoniorū. Apozima quoq; potandū, & potio danda ad omnia uulnera uesicæ. Nucleos .xxx. amygdalarum, aut dactylorū xv. draganti ʒ. iiij. tundis simul, & das ʒ. ij. cum calda ubi coxerit myrtus uiridis: & trociscarijs potato ad uesicæ, uel renum caussas ptinentibus. His q̃ abun-

Ptiriasis. de & ptiriasis efficitur, hoc est, furfura in urinis. Id cognoscimus ex urinæ densitate, cū pondere, ueluti uesiculis sordidis, & sedimine muccilento a corpusculis auro similibus, attestante dolore cum quadam suauitate pruritus in uulua, ac folliculo, uel proximis locis. Mulieribus autem cōtingit in pube pudendorū, quod hysterigomata dicunt, hoc est, pennas. Fiunt ex his cauearum uesicę uulnerationes, modico cum dolore, & pruritu, & tensione uerendorum. Vaporationes renum, uel pectinis adhi-

D bendæ, & potiones catarticæ quæ eos extergant. In cibis, uel potionibus utantur dulcioribus, ut uesicam extergant, & lac bibant, uel eo cibentur. Et antidotum diureticum, & cucumeris semē, & amygdalas amaras coctas in mulsa potum dato, & elixaturas diureticas de herbarū radicibus, & condita nefritica in accessionis tempore. Quando urinā faciunt, pruritum patiuntur in acumine, & pectine, & in orificio ani. Dulcia ut diximus, comedant, & adiecto in uino dulce coctum propinato: & uirgæ inijcienda initio fici elixatura, aut apij, aut melanthij, aut siseleos, aut cum melle, aut oleo modico mixtum inijce. Holera autem comedant, et pisces aspratiles, carnes molles, uolatilia: exercitatione, & deambulatione secundum tempus, fricationibus, & cibis resumptiuis utantur: & ab iracundia & a uocibus se obseruent.

Stricíasis. Striciasis est, quibus capilli in uesica fiunt, et neruorum frigdores, uel humorū infusiones rumpuntur, et capillos faciunt. Hos cognoscimus. Cum dolore fiunt punctiones ex alto uenientes, cum capillorū mictu, et tensione inguinum, uel genitaliū, cum grauedine, et morsu in uesica. Vaporationibus, encathismatibus, & epithymatibus utendum, & exercitationibus plurimis, & fricationibus multū utendum, & natationibus in aquis naturalibus: & potionibus ex bitumine & myrrha. In dimissione similium potionibus.

Atonia. Atoniam agnoscimus, ex mictu difficili, atq; conatu ægrotantis: sine dolore urinam reddunt, aut præter uoluntatem dormiunt. Renes & pectines ungantur ex acopis thermanticis, & oxymelle: aut omfacomelle bibant, cum apozimo de myrto uiridi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Almodes in uesica sunt arenę, quas agnoscimus ex mictus difficultate, A
& semine rubicundo: & cum eã urinam colauerimus per linteum, in fundo arenosa sedimina inuenimus, aut lapides minutos, cum dolore & grauedine renũ, & uesicæ difficultate: quæ magno conatu & pruritu uetri exeunt, ut id manibus attrectent. Nascuntur ex indigestione ciborum, quammaxime ex aqua turbida & sediminosa bibita. Quæ si non purgata fuerit, ut per urinam ipsæ arenæ digerantur, calculum faciunt. Curationes autem ut calculosis adhibendæ, sicuti supra docuimus. Lithiriases, id est, calculosos in uesica sic agnoscimus. Lapis generatᷓ in uesica cum grauedine eiusdem & pruritu, mictus item difficultate, aut in toto abstinentia, cum uehementis doloris interpellatione testium, aut nimia tensione, plærisq; longãonis, cum frequenti uentositate: ac si supini iacuerint ægrotantes. Ipsa quoq; urina uaria, cum sedimine emittitur, nunc carnosa, nunc frustis subliuidiorib. aut sanguinolentis confusam egerũt. Lapides in uesica sentiunt, quando testes dolẽt, uel infrigidantᷓ, ut uirgã quoq; differant. Lapis hic per chirurgię rationẽ extrahẽdus, quo urinæ denegatum officium aperiatur, seu mictus difficultas. Quæ inter se differunt. Nam negatum officium urinæ in totum abstinentiam significat: Difficultas autem mictus, ex qua ratione sui impedimentum fecerit. Et quia diuersa fit generatio lapidum, ideo non uno genere egeruntur. B Sunt rotundi, diuersæ magnitudinis, aut longi, rubei, subalbidi, liuidi, anguloſi, sunt & asperi & lenes. Quotquot ergo diuersiates habent, tot & tam diuersas egestiones per uesicam.

Lithiriasis.

Mictus difficultatem medebimur sic. In ipsa accessione doloris uaporationibus utendum: ex furfuribus in pusca coctis, saccellamus pectinem & renes, & cum fricatione acopi thermantici. Si febres nou fuerint, balneis utantur.

Quod si fibrescunt, fricatione utendum ex acopis, & uinũ dulce propinandum mediocriter: & nucleos conditos comedant, & cucumeris semen & papaueris semen: aut piper tritum, ex mulsa potui dato, ut per urinam lapides digerant: & uaporationibus utendum, & saccellis cum sale. Encathismate, hydrolea, & cerotarijs thermanticis, & malagmatis & uaporatione circa pectinem, peritoneum, & renes, ex oleo anetino, & iniectione ex oleo dulci, ubi coxerit anetum, fœnugræcum, semen lini, et altea inijcienda. Et cibis diureticis utendum.

Quando uenerint lapi des in uesicæ collum, aut in uirgam: tunc plurimum ab urina suffocantur, quoniam occluditur collum foraminis uesicę, et urinam non dimittũt. Quibus chirurgia adhibẽda erit, ut ex incisionis opera urinæ et lapides exeant. Quibus danda erit mulsa primum: et clistere inijciatur, propter squibalas per singulos dies. Et quia squibalarum duricia, & uesicæ collum suffocantur, & urinam non dimittunt, et lapides et arenas continent, et exasperationes accipiunt, eis diuretica, melanthij elixaturam, flomum, silfium, aristolochiam,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C petroselini semen, et meu: uinum ex his in aqua coctum dato potandum. Omnibus tunsis, ex eis in unum cum melle mixtis, dato coclear unum ex condito: si febrit, ex mulsa: si non febrit, ex condito in balneo dabis in solio: & diu ibi sedeat ut sudet. Post uaporationes omnes, diureticæ potiones calculosis dandæ, quæ & calculos frangant, & arenam minuant, ac per urinas digerant. Quammaxime ex cirenaico opio, hoc est, lasere constrictum cum condito dandum, ut superius diximus: aut cum mulsa soluant. Ac potione ex duorum lapidum confectione utantur, quæ conficitur ex lapide qui inuenitur unus in uesica porcina masculi, & alius in uesica porcina feminæ, si adiungatur cum hac confectione quæ dicirur lapidem pertundens, quæ in unum conficitur sic. Herba betonica, petroselinum, phu, meu, nardostatios, daucum creticum, asarum, acorum, ana ÷ ij. saxifragiæ ÷ iij. piper ÷ ij. sic & lapides supradicti, aut similiter lapides qui per uesicam hominum cum urina prouocantur ex uiris & ex mulieribus: simul omnia tunsa, adiecto melle reponuntur, in dolio plumbeo, & quando opus fuerit potum dato 3. I. si febrit ex mulsa, si nõ febrit, ex condito nephritico, uel diuretico omnia dato, cum elixatnra de radicibus herbarum diureticarum, aut sparagorum, aut apij, fœniculi, graminis, & aliarum similium. Disuria uesicæ, est tarda urinarum digestio, D quæ operose sequit̃. Constringitur uesica aut ex frigdore, aut ex tumore aliquo, aut ex arenæ collectione. Et concluditur orificium uesicæ ex calculis minoribus, ut urinam de præsenti non digerant, sed per multas horas. Stranguria, est proclusio uesicæ, ut catamodica destillatione urinã non dimittat. Fit ex supradictis caussis, calculorum proclusione cum dolore magno, & cum pruritu, & grauedine uerendorum.

Ad calculum.

Disuria.

Stranguria.

Scuria autẽ est suffocatio uesicæ, ut omnino urina denegetur, uel uentris officium, ut et ipsa uesica contorqueatur, ominum uenarum partium dolore: & tumor in pectine reperitur, & periculum infert. Hos iubemus flebotomari, & omnia adiutoria illis adhiberi, quæ in calculis scribentes docuimus adhibendum, & dysenteriæ. Reumatismus uesicæ fit ex frigido potu, uel ex frigdore, cum frequenti mictu, & prurigine: & urinam frigidam digerunt cum frigdore uerendorum & clunium. Curentur ex thermanticis unctionibus: id est, ex betonica: & piper, & mulsa dandum in balneo.

Scuria.

Reumatismus.

Diabne est uesicę, & urinarum frequens dimissio: ut quantum accæperint, facile per urinam labatur. In quantitate ciborum insatiabilium uexantur, & mox accæptum potum statim per urinam reddunt, torporis attestante macie, atq; pallore. Thermanticis curandi unctionibus, uel potionibus, sicut iam in reumatismo uesicæ scripsimus: & cum costo in calda bibant.

Diabne.

Cancros fluuiales tritos, & cum uino potui dato ieiuno, aut uesicam scrofinã assam, tritam, simpliciter dato.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

DE VERETRI caussis.

CAP. XLII.

A

GONORHIA est passio uesicæ, cum ueretrum seminis lapsu uexatur creberrime sine ulla tinctione, uesica quoq; attestante, cum pallore corporis ac macie. Hæc passio maxime fit uiris, & mulieribus sęuissime & turpe ualde, ut nesciant quomodo genitale semen dimittant. Cum enim patitur seminalis meatus, non possunt continere substantiam seminis præ debilitatione: & diffundunt urinam tenuem, rubicundam et acerrimam, et aquosum semen, et humorem multum frequenter. Tempore incerto sponte proijciunt, non tardantes post unam diffusionem cum morsu factam. Aliquoties autem purgatur corpus: & expurgati debiles fiunt ad usum uenereum: uel corporis sequitur lassitudo, fastidium, malfactio, gracilitas, et imobilitas corporis. Quod si diligentiã non adhibeant, morientur: aliquanti silentio utentes, & per negligentiã præoccupati passione, & non adhibentes curas, deficiunt in passione. Quando exagitati fuerint a frigdore, & a labore circa coxarum loca, et laboribus super laborem itineris, aut ex coitu, aut ex uinolentia multa, aut ex satyriasi, aut ex uesicæ frigdore, aut urinarum multa conclusione, uentositatẽ non egerentes per exitum, seminis foramina obcluduntur. Cura aũt eorum inuenitur sicut reumatizantibus. Circa coxas, & in pectine cooperiantur ex lana succida, infusa in oleo roseo, aut lentiscino, aut anetino, aut alijs similibus: & epithymo utendum simili substantia facto. Post horas proiectionis molliter facto hydropace utantur, & deductione totius corporis. Abstineant se ab iracundia, a uocibus: & confectionibus epithymatum utendum, quammaxime quæ constringant: ut est epithymũ diaurantes. Iuuant post hoc inductiones paruę: in nouissimo diadaphnidon ex lauro uiridi, quo refrigescat corpus. Quod si uires permanserint, infrigidandi natent in aquis naturalibus, in alueolis tiliæ. Et potiones dandæ simplices, confectæ ex castoreo. solum potatum probatissimũ est. Aliquanti autem erucam bibant, ad mansionem, & quiescant: & coitum exerceant cum fœmina, aut cum ipsa primo coniaceãt, ut nullus ibi uirorum aliquis, sit præter uerecundiam. Et bibant medicamina mithridatis cum confectione escarũ. Quod si febrierint, de lenibus adiutorijs, uel cibis iuuentur. Oleribus, & carnibus leuioribus et digestibilioribus utantur, & encathismatibus stipticis: sicut in reumatismo uesicæ diximus. . Perungi debet autem ueretrum, & lumbi, & pectines, ex agatia, hippoquistide, papauere: & purificatione purissima circa lumbos utendum: & cibis constrictibilibus ex aceto confectis, & lecto durissime strato. Et lana lota circa renes, hoc est, in lumbos, apponenda, ut ex frigdore lumbi frigescãt, et glutinetᷣ digestio seminis: et hi sicut athletę opus exerceant, et sic cõeant. nam lædunẽ quãdo se molliter agent. Et exercitationẽ omnẽ iubeo adhibendã, cibis teneris utẽdo, unguentis aromaticis, hoc est, odoriferis: et mulieres ualde pulchras inspiciãt, qui uenerem interritent

B

C suauissime. Cibis ideo utendum desiccatiuis, ut diximus, ex nimia pudendorum tensione cum dolore atq; feruore & pruritu, cum modica uentris appetentia, ac pulsu cerebri & anhelitu, cum creberrima respiratione. Hæc passio turpissima & periculosa.

Satyriasis. Satyriasis aūt est appetitus ad res uenereas incessanter, cum erectione ueretri fortissima & turpissima. Aliquoties accidit cum iactu seminis, cum tensione neruorum & tremore, et quando explicant, sperma dare uix possunt, cum defectu et periculo. Curentur sic, ut insanæ partes fricentur, cum frequenti exercitatione, & alijs quæ in gonorhria diximus. Abstineant a cibis calidis, & odoriferis, & pinguibus carnibus, & a uino multo, & a lacte, & ab ouis similiter omnibus. Vnde satyriasis dicta est, quod sint deorum satyrorum similes, quos nimium pronos in uenerem fama uulgauit.

Priapismus. Priapismus est pudēdorum erectio cum sensu nimio, plurimo tempore perseuerans, nulloque satis aucta periculo, ueluti in satyriasi: unde est passio. Sed habent in se distātias: quod satyriasis est perfecta res uenerea, et fit uirga marcida: in priapismo & ante operationem & post rem uenereas erecta uirga permanet. Cura autem, uel obseruatio eorum adhibenda est ut in satyriasi diximus, de operatione earum partium, quæ impossibiles in rebus uenereis fiunt, ex debilitate neruorum. Eos apprehendimus ex solito motu corporis pigrescendi atq; exercitandi facillima fatigatione, attestante grauedine omnium membrorum, cum impedimento digestionis,

D & fastidio cibi, atq; parua iracundia, sudoris facili laxamento, et aquæ potandæ incommoditate: ac si aliquis se motui uehementi ægrotans dederit, cremari interius sentit, et omnium sensuum obtunsione confunditur. In usu etiam uenereo difficilis est in ipso usu, atq; seminis iactu non facile celebris. Non affectantes, neq; perficientes opus uenereum. nam dum patiuntur, aliquoties impetū faciunt, et debiles ibi fiunt, et deficiunt sine operatione seminis. Quammaxime contingit senioribus, qui cupiunt adire mulieres, & si ætatem uideant, non possunt cōmisceri, quammaxime puellis. impossibilis enim est illis uirtus ad operandum coitum. Sicut infantes, sic tædent, & deficiunt. Exercitari autem debent, & fricari insanæ partes, & ungi: et lumbi unguento ungantur, quod morsum præstet & titillationem. Ex pipere, nitro, & euforbio fricentur loca fortius. Escas autem accipiant calidæ naturæ, et uinum odoriferum, & mulsam. Et olus comedendum conuenit, porri, erucæ, bulbi, portulacæ. Et bibendum dato piper, & erucæ semen, ex æquo tritum, cum uino confectum, & similes uirtutes quæ uiros ad ueneris prouocent desyderium: et dormentes somnient, et complectantur pulchras mulieres, ut primo eas aspiciant: et lectionem legant amorum, sicut inscripserunt Amphipolitus, Philippus, et Acistidos, et similes fabulæ dandæ. Vtilissimū lac bubulum bibendum, et ad masnionem calidis unguentis ungantur: id est, lauri baccis, rutæ semine, sulphure uiuo, nasturcij semine, fimo colombino, pipere, sale, cæra, terebintina, singulis olei ueteris lib. ij, omni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

bus mixtis, ungantur loca suprascripta: et trociscos, et potiones sumat ad id conuenientes. A

De Veretri caussa in orificio ani.

CAP. XLIII.

IN ANO multę fiunt caussæ. Aut condilomata, hoc est, glandulæ: acrocordines, id est, uerrucæ, uel potius diuersorũ generum, magnitudine granorum, uel pisæ, aut fabæ. Aliquoties & nuci similes fiunt ragadiæ: aliquoties tumor eminens, ut ipsum orificium claudere uideatur. Pro his omnibus tumoribus adhibendũ erit hoc. Mortariolum facis ex molli cum pistillo suo, et mittis ibi olei rosei partes. ij. et uini boni partem I. simul diu terantur, ut unum corpus fiant in modũ ceroti spissum: et loca tuberosa, uel granorum similia, uel condilomata ad mansionem perunges, ita ut primo uaporationem adhibeas ex calda, ubi coxerit aut lini semen, aut fenugræcũ, aut altea. Primo uaporabis orificiũ, et spongia cum calda suprascripta extergis: et dum calet, de ipso mortariolo perunges ad mansionem. Quod si magnus fuerit tumor in orificio, ut id claudat cum feruore: oui assi medium durum teres cum rosaceo, et uino modico, ut spissum fiat: unges ad mansionem. Quod si ragadia, uel scabies ani fuerit, oleo roseo cum oui albumine ex æquo trito, hoc est, bene commixto, ungito loca. Quod si collectio fuerit ibi, et excrepuerit: emplastrum diabsimitium apponendum. Quod si fistulauerit: insibilandum erit, aut inijciendum sicut in chirrurgicis scripsimus. Caussæ ani, indecoro, hoc est, turpissimo cũ dolore, uel põdere, longo tempore, uel frigdore non curatæ procedunt: et non solum ipse tumescit, uerum etiam et uicina loca compatiuntur, et ueretri uulnera exinde fiunt maligna, et inmunda ut feces: tales sordes, et ipsas immundicias non curantibus, uel non extergentibus, neq; sollicitudine medici diligentius fouendo uel extergendo, nõ curando, uel inspiciendo, uel nõ uocando ueteres medicos incisores ut incidant: uel nõ cõmonentibus inspicere stercorum fimos, uel fœtores diligentissime in passione ani. Curantur autem per stercorum eiectiones, uel urinarum sedimina, similiter & uulnerum graues liquores, humorum, sanierum uel sanguinum, operationes ut habeantur. Vnde & nos supradictas has colorum, uel uulnerum sordes inspicere, palpare, uel extergere non pigeat: quoniam & eorum sordes, uel per urinam immundicias tractantes, uel operantes, ad salutis portũ cum magna uictoria pertingemus, ut cum laborantibus uere ad salutis palmæ uictoriam curramus. Quod si negligentes, aut turpia supradicta cõtemnamus, uel diligentiam nõ adhibeamus, diffamationis locũ incurrimus, ut læsus infirmus & uulneratus pereat. Ergo uti diligentia debent pro caussa ani operatione medicinæ, & uaporationẽ spongiarum apponendo ad casum, uel tumorem eius: ut supini irceant in lectulo patientes: ex spongia tenera, uel lana molli, post uaporationem ex calda ubi coxerit aut malua, aut lini semen, aut fenugræci uaporando, ut dixi: & post

Caussæ ani.

B

Cura.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C hoc apponendo ut dixi spongiam teneram, uel lanam mollem, & super ligando. Quod si sæpius procedit: cyclamini elixatura, aut ellebori fomentandus, & granati succo, aut senticis perungendus: & cochleis cum testis suis combustis & tunsis, cinis earum spargitur super anum cadentem. Item senticis turiones, granatorum coria, arnoglossæ folia, turiones pampini, lenticulæ modicum, omnia in unum cocta in uino austero, fouendus anus, & eo puluere spargendus. Baulaustiam, hoc est, centifoliũ, & corium granati tundis simul: aluminis scissi, agatiæ, croci modice tunsa, in unum cõmixta, puluis apponendus, ita ut primo fomentetur ex uino ubi coxerint herbæ suprascriptę, & sic puluere spargendus. Curantur etiam ex encathismatibus & epithymatibus constrictiuæ substantiæ, sicut multoties iam diximus. Cibis autem constrictiuis utantur, & potionibus similiter, cum ijs quæ non prouocent, & iniectionibus constrictiuis, et fricatione lumborum et coxarum fortissima, cum quadam lenitate unguenti. Exercitentur secundum uires, ex lauatione aquarum. Cibis qui uentrem non constringant, aut iniectionibus similiter, & omnibus alijs æqualem habentibus uirtutem utantur.

De Sciaticis. CAP. XLIIII.

Ex quibus Sciaticum apprehendis? Primum ex ipso dolore ossium: eo quod de costis descendat uertebra ex uesicæ compagine, attestante formidabili corpore, cum grauedine, difficultateque motus. De his uehemens dolor, cum punctione & feruore, descendens ex
D inguine, & sura, uel tibia ad talium, cum uestigijs pedũ. Quæ etiam nutrimento eius clunis tenuitas consequitur, incipiens a coxa, usque ad femur, ad genu, & tibiam, & suram, & plantam. Si inueterauerit per tempora, claudi efficiuntur, & læsi turpes fiunt.

Cura. Diligentia patientibus adhibenda, & primum infusiones, & calidæ uaporationes & fricationes ministrandæ. Cataplasmatibus, & cucurbitis circa coxas utantur, & clistere acerrimo, & non parum deponant. Sudent multum. Iuuant & uaporationes spongiarum, aut saccelli ex salibus, & uesica oleo calido plena, & aliarum similium uirtutum. Post uaporationes ungantur ex acopis acerrimis; in sole diu multum fricentur. Vtendum exercitatione. Dein scarificationibus acerrimis. Fricatio autem fiat diutissima ex pice liquida cum oleo sicionio, aloë, &, cassia: oppopanace & adarce similiter ungatur. Aliquoties secundũ tempus curari debent. Quammaxime quando passio inueterauerit, utendum hydropace, & sinapismo, & mordacibus medicaminibus. Et cauterio secundum loca utamur in eadem coxa ubi uertitur.

Experimentum auctoris. Curare autem oportet ex acopis & malagmatibus acerrimis, & emplastris desiccatiuis, quæ probata experti sumus.

De Scialgicis. CAP. XLV.

Scialgici sunt qui in lumbis dolent. Ex utraque coxa surgit dolor usque ad femora, & genua, & tibias. Aliquanti coxas uocant: quã

ſigna dolorũ per coxas diſcurrunt, & ex coxa lumbi dolent. Quammaxime infixus morabitur dolor, ubi uertebras incidit, uel reſidet ſecundũ naturam. Curantur iſti ex infuſionibus, & uaporationibus, & cataplaſmatibus quæ prodeſſe ſciaticis diximus. Quammaxime uertigiorũ uenæ incidendæ circa digitũ puſillum pedis. Et unctiones ex acopis lumbis adhibendæ ex ſale, nitro, ſulphure, & ſimili ſubſtantia utendum: & fricatione ad ſolem & in balneo circa loca ſciaticis pręſcripta. Scialgicos item appræhendimus ex clunium difficultate, ut uix ſe incuruent, atq; tardius, cum uehementi dolore: ita ut uix erigere ſe poſſit ægrotans. Pleroſq; etiam earum partium contractus ſequitur. Cuſæ in utriſq; partibus coxarũ imponendæ, uel unguenta, uel omnia adiutoria quæ de ſciaticis diximus. A Cura.

De Artriticis. CAP. XLVI.

FIVNT Artritici in omni corporis parte, ſcilicet articulorũ, digitorũ ſiue manuũ, ſiue pedũ, ſiue omnium cõmiſſurarũ, ſiue nodorum ſpinæ, ſiue iugulorũ, ſiue iuncturæ oſſiũ, ſiue ex longa podagra. Fit ex humorib. frigidis. Aliquoties & uulnera faciunt cũ lapidib. Quammaxime irritantur loca dolentia ex temporum qualitate, ſcilicet ueruo, autumno, & hyeme. Silentium & his adhibendum uſq; in tertium diem, uſq; quo uires permanſerint. Spongia tenera in puſca tincta ſecundũ uires, ſi eſt æſtas, in frigida, ſi hyems, in calida his ponenda. Sed primo apponenda eſt ſicca locis dolentibus. Primo mittis adiutoria, quæ comedant, hoc eſt, morſum præſtent, ut acetum: & oleo fricanda loca ex uino, quod abſumat. Aut hi ſæpius cũ aqua frigida ſoluto pane cataplaſmandi, aut ſtrigno, aut arnogloſſa, aut polygano, aut uitis turionibus, aut coliandro, aut pulicaria, aut ſemperuiua, aut papaueris folijs, aut intybo cũ medulla panis: & horum ſimilibus utendum. Ad iungendum, conſtrictiuum oleum roſinum, aut lentiſcinum, aut citonium apponendum locis dolentibus: & cum papauere & polenta cataplaſmato, & lenticula multa, & bulbis, cũ melle & hyoſcyami folijs, aut radicibus eius cum ſtorace, & lilij radicibus, & hyacintho, & marrubio cum ſale & caſeo recente, & asbeſto, et nitro cum porcino adipe uetere, et roſacco, & ſimilẽ uirtutem habentium. In acceſſionis tempore, coöperienda loca ex munda lana, & infundendum ex oleo dulci calidum, ubi coxerit in aqua altea, fenugræcum, lini ſemẽ, & calamite. Quod ſi fortiſſimus increpuerit dolor, flebotomia adhibenda, ſi tempus & ætas permiſerit, ad partem brachij ubi paruus eſt dolor, inde ſanguis emittendus eſt. Et fricationibus calaſticis utendũ. Et cibo humaniore, molli, ſimplici, digeſtibili, calido. Et per uentrem deducendum ex ſolutione confecta: & in locis ubi cucurbitarum ſcarificatio operari non poteſt, ſanguiſugæ apponendæ. Sed tamen ſcarificentur in locis dolentibus. Quod ſi morſum fecerint ſanguiſugæ, uaporationes adhibito: & poſt hoc fomentationes ex aqua calida ſolutiua, & oleo, ubi coxerit fenugræcum, lini ſemen, maluæ agreſtes: & B

C sic cataplasma paragoritam habens uirtutem: quo uis doloris & tumoris marcescat. Item panem infusum cum rosaceo tritum, cum simplicium radicibus, aut altea cocta bene, & alias similes uirtutes & uaporationes. Si id meliorauerit, balneis utantur, & uaporibus, cibis & potibus aquatis, cum auersione morbi, & cerotarijs, & dulci oleo, & cyprino: & ex adipibus: & malagmate diaquilon, fenugræco, aut ex oleo. Agitetur uectationib. uel deambulationib. nudis pedibus, et obseruatiōibus a uino multo, & ab indigestione, & a uenere: quoniam exinde irritantur nerui, acerrimātur, & reumatizātur. In hac passione in initio mediocria adhibenda adiutoria, mordacia circa accessionem, in statu mollitiua: in dimissionibus fortissima, & diutissimæ uirtutis. Circa frigidissima, mordacia, & igne acerrima inducta fiant diuersa. Sapientissimus sermo hoc iussit, in omnibus tumoribus frigidis, contra frigida calidis, contra humida siccis, contra sicca humidis uti. Mirabile contra podagricos dixerunt, pedū porcinorum adipes. Si ragadias habuerint, caprinas aluos, cerotaria, & cinerem mustelarum facere attestantur. Similiter & podagricos ungi iubemus ex adipe genæ lupi, cum cerotura. His contra omnium articulorum, uel podagricorum cerotaria, utendum diafricon emplastro, quod ex bulbis conficitur, per singulos annos necessarium medicamentū: confecis & antidotum artriticeum. Contra omnes articulorum, uel podagricorum caussas hoc unguentum, siue emplastrum diligenter adhibeto.

Not.

D In dimissione fortissimum adiutorium deambulatio, cum exercitatione. Sed in ipsa accessione fricatio adhibenda: & lauacris utantur. Adhibendi in dimissione & cibi uarij, mediocres, uinum paruum & lene. Post cibos dropacem simplicem, & medicamentum paroptesum, & uaporationes solis, & pullorum calidorum circa maris arenas, & simpasmata, & nitrum, adarces, euforbium, & his similia adhibere sæpius diximus: & unguenta, uel acopa ex squilla, & cucumeris agrestis radices, & euforbium, adarces, et malagma dialoen, aut diarcina, aut diadaphnidon, aut diastacte, & similium confectionum: & ex radicibus uomitum, & ex elleboro purgationes: & decoctiones artemisiæ herbæ. Et in aqua marina calida natent, aut in salsa naturali aqua calida, aut frigida in æstate. Quales sunt aquæ in Italia: in ipsis reficiantur. Quando exacerbata fuerit passio, leniora adiutoria adhiberi ex acerbatione doloris poterunt.

DE PODAGRA.

CAP. XLVII.

A PEDVM dolore nomē accæpit Podagra: quemadmodum Artriticus ab articulorum dolore nomen accæpit. Podagricos appræhendimus, ex tardo dolore pedum, inchōante a maiore digito, id est, a pollice, aut uestigio, aut capite plantæ. Aliquando cum immutatione a naturali colore: aliquando cum rubore, & inflammatione, attestante dolore, aut frigido turbore. Podagrarum genera sunt duo, calida,

& frigida: quæ sic cognoscimus. Calida podagra est, quæ cum tumore, & rubore uenit. Frigida podagra est sine tumore, seruans naturalem colorem cum uehementi dolore. Quibus medebimur sic. Contra calidam Podagram frigidis adiutorijs medemur, contra frigidam calidis. A

A pedũ dolore (ut dixi) nomen accæpit podagra, sicut ab articulis artritica, hoc est, commissura totius corporis. Nam uicinam passionem hac suspitione credimus curari, cum hæ passiones senescunt. Possunt enĩ medelæ adiutorium habere, amputari autem nõ possunt. quoniã omnium passionum plus chronica, hoc est, multum longa, quammaxime periculosa et grauis est frig. quæ & uulnera, et lapides: creat: et maximis doloribus irritati podagrici lassi fiunt, uel exacerbantur: & ne diutius fatigentur, calidis in ætatibus inuenimus iuuenibus factum beneficium, & adiutorium sentiunt. Oportet ergo cognoscere dolorum loca: quoniam incipit dolor a maiore digito, & planta, & calcaneo. Ab uno pede incipiens dolor, aliquoties sua sponte recedit, aliquoties in anno semel, aliquoties secundo exacerbatur, non solum uno mẽbro, uerũ etiam & per totum corpus. Vnde a uino, ab usu uenereo, a carnibus & leguminibus uetustioribus cessent, ab iracundia, tristicia, & indigestione omnium. Ante omnia habeant exercitationem tenuissimam. Vtendum tenuibus cibis. Et in dimissione uomitus prouocetur. Radicibus utendum, & fricatione, exercitatione, & deambulationibus pedum in arena calida.

Quod si in pede uno fuerit dolor magnus cũ tumore & rubore, si uires uel ætas permiserint et tempus, ex alio brachio ubi dolor nõ est, flebo toment: & post sex dies uentrem purgent, & dropace utantur, & sinapismo, & unguento ex oleo sicionio, & alijs similibus. Puluere desiccatiuo commixto soluendum. Lauacro item utendum in sole, & aceto ungendum. Initio passionis podagricorum adhibenda bene digestibilis, & parua commixtio, & aquosæ potiones. A uenere abstinendum conuenit, & ab unctionibus acerrimis, & a manuum operationibus. Fricentur quantum ferre possunt, & nudis pedibus gradiantur: & uentres illis soluantur, & urinæ prouocentur. Et similiter uomitum ex radicibus, ut diximus, tertio in mense prouocando per decem dies interuallent. Et pro doloribus mitigandis, cataplasmatibus, & embrocis, hoc est, infusionibus, uel unguentis & emplastris, ac diuersa potione utendum. Conuenit ergo purgari uentrem secundo in anno. Temperantia corporis fiat, ut non exacerbetur passio podagræ. Et adiutoria ad hibenda, sicut docuimus, ut contraria contrarijs adhibeantur. Quammaxime senioribus utendum est calidis adiutorijs: quoniam corpora eorum calida non sunt. Vbi plenitudo est, ibi euacuatione opus. Omnis nempe salus humani generis regitur secundum genera caussarum, signa impetus doloris, & circa regionis competentiam. Podagra, pedum dolor nominatur, sicut chiragra a manuum dolore: quando uero simul genua, & cubiti, & articuli omnium membrorum condolescunt, Artriticus uocatur. Tunc B

Podagra. Chiragia. Artritica.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

C sæuissima ac molesta est illius passio, & tarda recessio. Si fuerit podagra calida, cum tumore et feruore, quæ fit ex sanguine & choleribus rubeis: frigidis adiutorijs curentur. Fouenda loca ex pusca frigida, & spongijs teneris, aut uino aut oleo roseo: & cataplasmandi ex herbis, aut strigno, aut coliandro, aut arnoglossa, aut polygano, aut apio, aut petroselino, aut aizon, hoc est, semperuiua, aut turionibus uitis, aut papaueris foliorũ man. 1. aut intybo cum panis polline, infusa ęstate in aqua, hyeme in uino, adiũcto oleo roseo, aut lentiscino, aut melino: et cataplasmabis. Quod si feruor grãdis fuerit cũ tumore: lenticulę puluere coctę in mulsa & oleo roseo cataplasmentur, aut apij folijs, coctis in aqua tritis, adiuncto acetissimo, uel ouorum assorum uitellis duobus, uel tribus: addito rosaceo oleo: cataplasmabis loca illa cum adiutorijs frigidis quæ in artriticis scripsimus: & post dies. xl. utantur cerotario diaquilon cum rosaceo. Quod si frigida podagra fuerit, sine tumore, & sine rubore: fit cum uehementi dolure, & uulnera faciens. Vaporationibus omnibus utantur, et saccello ex sale tosto: et postea cooperiantur loca ex lana intincta in oleo dulci, uetere, & calido. Postea foueantur ex calda ubi coxerit malua agrestis, cum fœnugræco, & lini semine, & diacalamenti. Quod si magnus accreuerit dolor, post ea adhibendæ sunt purgationes. Secundum tempus & ætatem flebotomia conuenit: & fomentationes ex aqua marina: & uenter eis cum aqua marina, aut ex aqua uaturali salsa calida foueaẽ, ut commoueatur: & ex acopis calidis ungantur, aut ex oleo laurino. Et post dies

D xl. ceroto utantur quod est diafinicon, et malagmate osquiron, aut diaoppoponace, aut diaspermaton. Et in dimissione balneis utanẽ: & super loca dolentia puluere ex nitro, euforbio, adarce, & pipere aspergantur, & baccis lauri. Et post lauacra unguento simplici uti debent. Itẽ unguentum ad hanc passionem. Squilla, ruta, cucumeris agrestis radices coctę in oleo uetere partes. ij. aquæ pars 1. & tamdiu coquatur donec purum oleum remaneat: & herbas proijcies, & addis ibidem cæram modicam, & spargis super puluerẽ de nitro, & euforbio, adarces, pipere, & baccis lauri: hoc acopo in balneis utantur, et purgentur ex iera Archilenis ex elleboro. Quod si tumor fuerit cum scirosi: panis candidi medulla in uino infusa, trita, in linteolum inducta superimponatur, er sæpissime renouetur, Et cataplasmabis ex fœnugræci polline, & lini semine, in mulsa coctis. Quod si uulnera lapidosa fecerit, emplastrum fenicen adhibeas: aut hanc confectionem mirificam. Ceræ ÷ vi. olei ueteris ÷ xxi. terebintinæ ÷ vi. afronitri ÷ vi. lixiuiæ de saponarijs primæ ÷ xxx. Coquis simul, & oleum & lixiuiam & afronitrum, ut spissum fiat. Deinde mittis ceram & terebintinam, ut pastilli genus fiat. Inducis in alutam, & superimponis. Quod si in acopum facere uolueris, plus de oleo uetere addis, et inungis. Quod si duricia remanserit: malagma diaquilon durum in calda molliatur, et in alutam inductum impones super neruorũ contractiones.

Abstineant ab omnib. maiorib. carnibus, maxime a bubula: et a legu-

Podagra calida.

Podagra frigida.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

minibus, uel a salsamentis, & ab acrimonia: adiutoria adhibeantur: uel sic se obseruent, sicut in artriticis superius diximus. In omnibus uero supra= dictis caussis utendum est medico ad uirtutem eius qui patitur, ut non lædat potius quam iuuet.. Ille est itaq; rectus medicus, qui cognouerit quæ fuerint præterita, & quę sunt præ= sentia, et quæ sunt futura. Hæc igitur ei reddenda sunt magis, quæ humanis corpori= bus ad operandum sani= tatem conducunt.

FINIS.

¶ INDEX uniuersalis omniũ Contentorũ totius Operis.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1996/D/2